



290107.18



Harvard College Library

FROM THE BEQUEST OF

JAMES WALKER, D.D., LL.D.,

(Class of 1814)

FORMER PRESIDENT OF HARVARD COLLEGE;

"Preference being given to works in the Intellectual  
and Moral Sciences."



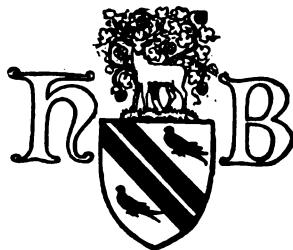


o

# HENRY BRADSHAW SOCIETY

Founded in the Year of Our Lord 1890

for the editing of Rare Liturgical Texts.



VOL. XXVIII.

ISSUED TO MEMBERS FOR THE YEAR 1904,  
AND  
PRINTED FOR THE SOCIETY  
BY  
HARRISON AND SONS, ST. MARTIN'S LANE.  
PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY.

29010.7.18



Harvard College Library

FROM THE BEQUEST OF

JAMES WALKER, D.D., LL.D.,

(Class of 1814)

FORMER PRESIDENT OF HARVARD COLLEGE;

"Preference being given to works in the Intellectual  
and Moral Sciences."





HENRY BRADSHAW  
SOCIETY

Founded in the Year of Our Lord 1890

for the editing of Rare Liturgical Texts.



VOL. XXVIII.

ISSUED TO MEMBERS FOR THE YEAR 1904,

AND

PRINTED FOR THE SOCIETY

BY

HARRISON AND SONS, ST. MARTIN'S LANE.

PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY.

c9010.7. c&

~~Mar 6 88~~ Mar 3, 18



Walker Fund

(X<sup>XXVIII</sup>)

©

CUSTOMARY  
OF THE  
BENEDICTINE MONASTERIES  
OF  
SAINT AUGUSTINE, CANTERBURY,  
AND  
SAINT PETER, WESTMINSTER

EDITED BY  
SIR EDWARD MAUNDE THOMPSON, K.C.B.

VOLUME II.

(TEXTS OF COTTONIAN MS., OTHO C. XI.; AND GONVILLE  
AND CAIUS MS., NO. 211.)

LONDON.

1904.

LONDON :  
HARRISON AND SONS, PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY,  
ST. MARTIN'S LANE.

## PREFACE.

As announced in the preface to the first volume containing the Customary of St. Augustine's Abbey of Canterbury, the parallel Customary of St. Peter's Abbey of Westminster is here printed, so far as it can be supplied from the much-burnt Cottonian MS., Otho C. xj., which suffered severely in the fire at Ashburnham House, Westminster, in 1731. To this is added, as an appendix, the text of an epitomized or early form of customary of St. Augustine's, printed from the MS. 211 of Gonville and Caius College, Cambridge.

I will first describe the two manuscripts.

I. The Cottonian MS., Otho C. xj., now consists of 180 leaves and a few fragments of vellum, all more or less damaged. As was natural, the margins and corners of the volume suffered most from the action of the fire; and the difficulties of deciphering are due, not only to the mutilation thus caused, but also to the blackening of the surface of most of the pages and to the transparent state of the vellum resulting from its subjection to fire and water, and to the shrinking of the writing in places where the material shrivelled under the scorching heat of the flames. Those who have worked on manuscripts in this condition know well how easily the eye may be tricked, and how the confused jumbling of the letters of the texts on the recto and on the verso sides of a transparent leaf torments the sight and so often leads even the wary into unhappy misreadings.

The leaves, or rather the remains of the leaves, as they now stand, are of course not of uniform size; the largest among them measure about 8 by 5 inches, and, as a rule, they dwindle

more and more as we proceed through the volume. Hence the latter part of the text is in such a mutilated condition that it was not thought worth the labour and expense of being printed. Allowing for shrinkage, the volume originally may have measured 10 by 6½ inches. The titles of chapters are in red, and the initials of sections are blue and are filled in with red scroll-work. The writing is uniform throughout and is of the latter part of the fourteenth century.

In common with those manuscripts of the Cotton Library which suffered most in the fire, and which were practically reduced to charred masses, Otho C. xj. was cast aside and remained neglected for more than a hundred years. It was not until the middle of the last century that Sir Frederic Madden, then Keeper of the MSS. in the British Museum, undertook the restoration of these burnt derelicts. Our volume was then taken in hand, and the charred leaves were separated, flattened, and inlaid in the year 1853.

In the catalogue of the Cotton Library compiled by Thomas Smith (Oxford, 1696) the MS. is thus described:—“Quarta pars libri consuetudinarii, sive de variis observantiis, officiis et consuetudinibus ad monachos pertinentibus, de modo visitandi fratres infirmos, et de exequiis fratrum defunctorum; scripta ad præceptum D. Ricardi de Wara, Abbatis Westmonasterii, a fratre Gulielmo de Haseleya, Westmonasterii Subprio<sup>r</sup> et Novitiorum Magistro, qui totum opus in quatuor partes distinxit, anno gratiæ 1266.”

The particulars for this description were no doubt drawn from the colophon of the MS., then in an uninjured condition but now partially destroyed. It now reads as follows:—“Anno graciæ M°.cc°.lxvj° [ad preceptum] domini Ricardi de Wara, Dei gracia abbatis Westmonasterii, frater [Willelmus de Haseley]a tunc temporis subprior et magister noviciorum ejusdem lo[ci, hoc opus] incepit et ad finem usque perduxit in quatuor partes. Illud [ ... ... ... qu]od expressius metrice inseritur supra in fine terciae partis [ ... ... Hæ]c

“enim pars quarta a tribus aliis partibus iccirco separatur  
 “et ... ... ] in conclavi ponitur, quia secreciora nostri  
 “ordinis in [ea continentur].”

The text, then, is the fourth part of the customary compiled under the direction of abbot Richard de Ware, who held office from 1259 to 1283. Ware's work is also referred to by Richard Sporley, a monk of Westminster, who wrote some account of the abbey and its abbots in the fifteenth century, which exists in the Cottonian MS., Claudius A. viij. Regarding Richard de Ware, he says :—“Predictus vero venerabilis pater librum “consuetudinarium, in quatuor partes divisum et ad communem “omnium utilitatem permaxime necessarium, tam pro divino “officio, tam eciam pro diversis hujus monasterii consuetudinibus, “ex tocius conventus assensu, fieri mandavit; ac tres partes “ejusdem in uno volumine in custodia precentoris et succentoris “remanere decrevit. Quartam autem partem ordinis sub “custodibus reponi precepit et ordinavit. Et felicis memorie “frater Willelmus Haseley ad finem debitum perduxit sub “anno Domini millesimo cclxvj.”

It will be observed that Sporley here attributes the whole of Ware's work to the year 1266. The words in the colophon are a little ambiguous on this point, and they may be read as meaning that the customary was only begun in that year. Certainly, if we take into account the extent of the whole work consisting, as we are told it did, of four parts, of which our MS. represents only one division, we may hesitate to accept the statement that a single year sufficed for its accomplishment.

This question of the length of time that such a compilation would occupy naturally suggests another, viz., how far Ware's customary is to be regarded as an original work. The rules and observances of the Benedictine monasteries of course followed, in the first instance, the general rule of the founder of the Order; but the variations and particular practices which would grow up in the several houses, and in course of time become fixed and peculiar to them, would, by reason of their complexity,

call for systematic codification. It seems that at St. Augustine's, Canterbury, down to the thirteenth century no complete customary had been committed to writing. The writer of the Gonville and Caius MS. rather earlier than the middle of that century, from which we print our appendix, tells us as much in his opening words :—“Quas audivi a magistris meis et a nostræ “congregacionis provectionibus compendiose consuetudines mihi “placuit subnotare.” But early in the fourteenth century we find a full customary of St. Augustine's in existence in the manuscript from which our first volume is printed. Whence is this customary derived? Though not actual duplicates, the Canterbury text (*Faustina C. xij.*) and the Westminster text (*Otho C. xj.*) have such close resemblances that they must come from one source. It is to be borne in mind that the Westminster MS. is only a copy of Ware's original, and that it is of a later period than the Canterbury MS. If, then, the scribe or compiler of the latter made use of a Westminster customary for his material, it must have been Ware's original MS. or a copy of it earlier than *Otho C. xj.*, if it was not some Westminster compilation even earlier than that of Ware. But, on the other hand, the Canterbury scribe may have had before him an earlier customary compiled in his own house, some work that was written in the thirteenth century subsequently to the compendium preserved in the Gonville and Caius MS.

This brings us back to the question of the originality of Ware's customary. It may be fairly conjectured that there existed in writing before his time summaries of the customs and observances of the convent, such as that in the Gonville and Caius MS. written for St. Augustine's; and that of such summaries he would certainly have made use. But he might also have made use of a Canterbury customary, such as that just suggested, compiled in the interval between the date of the Gonville and Caius MS. and that of his own work in 1266. But this interval appears to be too narrow, and, if any such Canterbury customary had been then compiled, some evidence of its

existence must surely have survived. Without much hesitation therefore we may conclude that Ware's customary was not drawn from a Canterbury source ; and that, on the contrary, the writer of the Canterbury customary, as we have it in Faustina C. xij. of the early fourteenth century, made use of Ware's work : thus accounting for the similarity of the texts. It would be interesting to know whether any of the independent portions of the Faustina MS. were drawn from any of the lost three parts of Ware's customary ; but that, of course, it is impossible for us now to decide.

In the sense, then, of being a codification of the customs and observances of his house, which probably had been committed to writing in brief and undigested summaries before his time, Ware's customary may claim to be regarded as an original work—a work of great industry, and, in spite of a certain amount of repetition excusable and almost unavoidable in a compilation of this nature, a work of great merit.<sup>1</sup>

In comparing the texts of the two customaries of Canterbury and Westminster, as contained in our two Cottonian MSS. Faustina C. xij. and Otho C. xj. (which for convenience may be referred to as F. and O.), we are concerned only with that portion of F. which is printed in pp. 65 to 370 of vol. i., all that precedes and follows being supplementary matter which has no corresponding text in O. On the other hand the latter contains matter which is not found in the Canterbury volume, filling eleven chapters at the end.

We have first to notice that the text of O. is divided into forty-six chapters, but numbered from i. to xlviij., two numbers, xxviiij. and xxix., having been missed. It is quite clear that this omission is an accident and that no chapters are wanting in

<sup>1</sup> To ascertain how far Ware was indebted to earlier independent works would be a matter of some research. The Rev. E. S. Dewick calls my attention to the fact, first observed by Canon Christopher Wordsworth, that passages from the " Decreta " or " Constitutions " of Lanfranc (printed in Reyner's *Apostolatus Benedictinorum in Anglia*, 1626, appendix, p. 211 ; and in Wilkins' *Concilia*, 1737, vol. i., p. 328) are incorporated into Ware's customary.

the text, and that the numeration should have accounted for forty-six chapters only. The chapters conform generally with the divisions in which the text of the Canterbury MS. (F.) is arranged, that is, down to and including the chapter on the tricennalia which closes the customary proper in F. (vol. i., p. 370). Of the eleven additional chapters in O. (numbered xxxvij. to xlviij.) the first eight at least may be regarded as an integral part of Ware's customary, for in subject matter chiefly relating to the observance of anniversaries they follow naturally what precedes, as may be seen by reference to the table of chapters of the MS. which is printed after this preface. But the three concluding chapters are rather in the nature of an appendix, briefly enumerating the chronological order of the anniversaries,<sup>1</sup> the pittances and allowances of wine and beer allotted to special days throughout the year, and in like manner the particular occasions when the convent enjoyed the privilege of the "potus caritatis." It should be noticed that among the entries in the penultimate chapter there is a reference to the year 1273, which supports the suspicion that the compilation of Ware's customary was not the work of a single year.

In perusing these volumes, it will be seen that there is a considerable amount of matter in the Westminster text (O.) which specially concerns Westminster, and that in other respects variations from the Canterbury text (F.) are not infrequent. It must be left to the reader to compare these differences in detail. Here we can only notice briefly the more prominent divergences. Under the first chapter, concerning the abbot, the sections in F. dealing with the election of the conventional officers and giving additional particulars of the abbot's duties (vol. i. pp. 73-75) are wanting in O. The text of the missing leaf of F. in the chapter describing the office of the prior (i. 79) is very imperfectly supplied by O. (ij. 14-16). As might be expected, great diversity exists between the two texts describing the provision

<sup>1</sup> A list of the anniversaries, as far as they can be deciphered, is printed after the list of chapters of O. following this preface.

of lights (i. 101–107, ij. 42–49); and the particulars of the colours of vestments used at Westminster (ij. 60, 61) find no place in F. Chapter vij. of O. which describes the duties of the cellarers at Westminster (ij. 69–73) differs greatly from the other text; and we confess that we feel it a relief that the long extract from Smaragdus (i. 125–133) is omitted by O. Chapter viiij. “de coquinario” (alas! very imperfect), chapter ix. “de pitanciario,” with its most interesting list of pittances of fish, and chapter xij. “de gardinario,” which appear in O. (ij. 73–79, 89–91) are wanting in the Canterbury text. Chapter xij. of O. “de consuetudinibus ad capellam beatæ Mariæ pertinentibus” (ij. 91–93) is replaced in F. by a chapter “de magistro criptarum” (i. 142–145). Between the “recapitulatio” of F. (i. 145–150) and that of O. (ij. 93–97) much difference will be observed. The sections “casus tangentes excommunicacionem” and “precepta capituli” of Canterbury (i. 150–159) are wanting in O.; nor does the latter contain the sections “de culpis gravioribus” and “culpæ leviores” (i. 251–254) of the other text. The chapter numbered xxij. in O. and dealing with errors and accidents at the Mass (ij. 211–222) is misplaced in the Canterbury volume (i. 282–290), where it is inserted among the chapters on admissions and professions and confraternity instead of preceding them as in the Westminster text. Moreover it is there imperfect owing to the loss of some leaves, the missing portion, however, being supplied by O. The gap in the Canterbury MS. just referred to is also answerable for the disappearance of the latter part of the section “de disciplina fratrum laicorum” (i. 282, line 11), which is very imperfectly made good by the injured text of Westminster (ij. 228–232).

II. The Cambridge MS., from which the epitomized customary of St. Augustine's, Canterbury, is printed as an appendix in this volume, is the MS. 211 of the library of Gonville and Caius College, to which it was given in the seventeenth century by W. Moore. It is a rough little volume of the thirteenth century. The leaves, which are not numbered (but which are stated in

Smith's catalogue of the MSS. in Gonville and Caius College to be 163) vary in size and range from  $5\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$  to  $5\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$  inches. At the foot of the first page is inscribed the monastic press-mark "D[istinctio] xiiij. g[radus] iij." (references to the book-press and shelf), with the title "de officio sacriste"; but the MS. is not included in the catalogue of the library of St. Augustine's compiled in the fifteenth century.<sup>1</sup> Besides the customary the MS. contains, in various hands, sermons and theological tracts, including the "Summa" or "Speculum ecclesiasticum" of Richard Wethershed, archbishop of Canterbury, who died in 1231. The portion of the MS. here printed is contained in the first fifty-four leaves; but of these the verso of fo. 14 and ff. 15 and 16 are left blank, and fo. 33 which was also left blank has on the verso side some verses on the articles of faith and a memorandum of the year 1254.

As to the customary, it will be seen that the first portion (pp. 249–261 below) consists of a miscellaneous collection of regulations and practices briefly jotted down in a fashion well described in the compiler's words, "consuetudines compendiose subnotatae." Then follows (pp. 262–267) a section describing the daily life, between Easter and the kalends of October, from sunrise to the proceedings in the chapter, in the middle of which it breaks off abruptly. Next comes a page of miscellaneous regulations (p. 268); and this is followed by a section which seems to have suggested the title "de officio sacriste" written on fo. 1, and which begins: "Consequenter agendum est de illa consuetudine ecclesiæ quæ ad sacristas pertinet, et primitus de expensa ceræ," describing very exactly the arrangements for lights on the several feasts (pp. 268–290). After this "tractatus lucernæ" follows a "tractatus de sonitu ecclesiæ per annum" (pp. 291–317) beginning with Christmas; to which are appended (pp. 317–318) a few miscellaneous duties of "the pulsator, id est ryngere." The writing of these several sections varies, but there is a

<sup>1</sup> M. R. James, *The Ancient Libraries of Canterbury and Dover*, 1903, p. 524.

distinct change of hand in the second section (p. 262). The date of the MS. is rather earlier than the middle of the thirteenth century. Marginal notes have been added in a charter-hand of about 1250.

It may here be noted that the Cottonian Library possessed another MS. which was a customary of St. Augustine's. This MS., numbered as Vitellius D. xvj., is described in Smith's catalogue as "Liber ordinis Ecclesiæ S. Augustini Cantuariensis, " hoc est de disciplina, consuetudinibus, sacris ritibus, et "servitiis in festis anni diebus," contained in 122 leaves. It was unfortunately among the MSS. which were burnt, and it now survives in only 39 fragmentary leaves, which, however, are sufficient to show that it was of the same character as the Faustina MS., but abbreviated. It was written in the latter half of the fourteenth century.

The mass of minute details embodied in such a compilation as a monastic customary tends to overweight the mind in its perusal; and, were it not for the humanity which pervades its pages, the reading of such a book would be found as tiresome as that of any ordinary work of reference. But fortunately human nature is pretty much the same everywhere, whatever the community; and in the strict definitions of the duties of the monastic officials, in the exact rules for the government and instruction of the novices, in the punctilious directions for the behaviour of the brethren in refectory and dormitory and in all the movements of their daily life, in the forms of their profession, in the observances of their religious duties, in the arrangements for their comfort on the bed of sickness, in the last offices, and in the services in their memory, there will be found very much that is interesting and, in some instances, what is entertaining, even to those who have not made a study of literature of this nature. Abbot Gasquet's recent book on *English Monastic Life*, in which the customaries of Canterbury and Westminster are laid under

contribution, proves how valuable is the material to be found in such works for the reconstruction of the picture of the daily lives passed within the conventional walls of England's middle ages. In that book may be read an interesting and valuable epitome which it is not necessary to repeat in this preface ; here is presented the original material for the student to consult. But, while we do not undertake to draw the outline which, as we have just said, can be found to better advantage elsewhere, yet we may pass some general remarks and select a few details which indicate the social standard observed in the community.

The extraordinary minuteness of detail in regulations and instructions framed to meet all possible contingencies was the natural outcome of life passed in a confined society, in which one day literally telleth another, shut off from the distractions and, we may add, the alleviations of the outer world, and forming indeed a little world of its own ; and it was necessary in a society whose discipline had to be controlled by many heads of departments, to use a modern phrase, whose particular spheres of action had to be strictly defined and each one fenced about against possible encroachments from its neighbours. To one who has passed a life in the bonds of official routine there is a certain air in many of the regulations of these Benedictine monasteries which irresistibly, nay, even whimsically, recalls others not very far removed from his own time. Thus, when we read (i. 106 ; ij. 49, 148) that the dormitory bell was to be supplied by the sacrist, but that the chamberlain was to find the bell-rope and to keep it in repair, we only recognize with a smile an instance of that division of responsibility which is so well appreciated in more than one of our public departments.

But, while there must be, in the nature of things, this tendency in monastic establishments to pile up rule on rule and regulation on regulation, yet one cannot fail to be struck with the orderliness of the methods followed and the moderation and common sense that govern the whole compilation. As Abbot Gasquet has said in his book above referred to (p. 8), “ St.

"Benedict's legislation was conceived in a spirit of moderation "in regard to every detail of the monastic life. Common sense "and the wise consideration of the superiors in tempering any "possible severity according to the needs of times, places, and "circumstances were, by his desire, to preside over the spiritual "growth of those trained in his 'School of divine service.'" It is noticeable how this spirit pervades the work before us : the utmost leniency in the infliction of punishments, prompt readiness to extend forgiveness to the repentant, courtesy observed in the relations between inferior and superior, obedience in the one, kindness in the other ; in a word, humanity in its fullest sense conspicuous in every phase of the conventional life. At the very beginning, at the first mention of breach of discipline, a word is put in to save the feelings of an offending brother from unnecessary humiliation : even the abbot must not utter reproof in the presence of lay folk, a "saving of the face," no doubt, of the Order, but still a concession to individual sensitiveness which is thought worthy of being cared for.

Let us look into the refectory and note the manners of the day. Is there an indifferent attendance, let the occupants sit wide apart and make a show, that the tables be honourably dressed, "honorifice vestiantur." If there be more brethren sitting on one side than on the other, let some of them cross over, to balance numbers. If any one make an unseemly noise and so disturb the lection, or upset his liquor on the table-cloth, let him rise from his place and prostrate himself, till he be allowed to take his seat again. The objectionable practice of cracking nuts by individuals is condemned ; the silent agency of the knife is to be applied for opening the shell ; but, if there be nuts all round "toti conventui," then let every brother crack them as he may please, and never mind the reader. This is quite human. No signal shall pass from table to table, none shall look about, nor hand nor throw anything to one sitting at another table : let it be carried by the servants. No well-behaved brother will sit with his hand under his chin, or spread over his face as if in grief or in pain or

deep in study ; and if he have to cross the room, let him do so unobtrusively and let him not forget to bow to the Majesty on his way. Look in front, sit up straight, and keep your arms and elbows off the table. Do not chatter, do not stare about, comport yourself with modesty. And listen to the reader and let your heart ponder on the Kingdom of Heaven. Note too an excellent old English custom. When you drink, hold your cup in both hands ; even if you have been bled, do the best with the disabled arm by using one or two of the fingers on that side to steady the cup : this was the way of drinking in our fore-fathers' days before the Normans came into the land.

The manners of the dormitory do not commend themselves in all respects to our modern ideas so well as those that have been quoted. No brother should turn down the bedclothes until at the moment of getting into bed, and when he arose he should leave it decently covered up. Hence there could have been but scant airing, and surely it was more than necessary that the straw of the mattresses should be changed once a year—but even that was at the option of the brethren. The opportunity too was to be taken, when changing straw, to have a spring-cleaning of the dormitory ; certainly not before it was wanted. To our notions it seems prudish to utter a warning against showing the legs when doffing shoes and stockings ; but it was a sensible regulation to banish snorers and sleep-talkers to a place by themselves ; and we can quite approve of the prohibition of the common domestic habit of sleeping two in a bed : not even kinsmen were to forgather in this fashion. And, when the dormitory bell rang to waken the sleepers, it was the right thing to get the feet on to the floor before it had stopped.

As to personal cleanliness, there was room for improvement. Hand-washing was fairly frequent, “*mandatum*,” or washing of the feet, was only a weekly institution, comparable to the Saturday-night tub of infancy ; but bathing was an effeminate luxury not to be indulged in too frequently, unless “*pro remedio et cura salutis*.” Twice a year, against Christmas and against Easter,

did the brethren bathe. Once upon a time, alas !, they bathed four times in the year : before Christmas, before Easter, before the Nativity of St. John the Baptist, and before Michaelmas. That was an excessive indulgence, and the reformer stopped it. Cleanliness did not necessarily accompany godliness. And yet the church-servants at Canterbury got a Christmas allowance of a penny for soap (ij. 293) ; but perhaps it was for soaping the bell-ropes and not for their skins ; perhaps the penny did not go in that way. On the other hand there was a true delicacy about cutting the nails. The approved practice was to withdraw and turn the back on the company at parliament time, and thus perform the operation ; but, if done in company, then leave must be begged from the neighbour to right and to left. And literally there was no washing of dirty linen abroad, “extra abbaciam.”

Shaving in a monastic establishment was an important affair ; but it seems that the good old practice for the brethren to operate on each other went out of fashion, and professional barbers came in. There is a touch of humour in the arrangement that the seniors were to be shaved first, in order to get the benefit of the razors while they were sharp, and of the cloths while they were dry.

Regulations against gaiety in dress are naturally strict. We notice that gloves with fingers, “*distinctæ per digitos*,” are among the vanities, “*inordinata*,” which are to be eschewed (i. 362). But there was sometimes a way of evasion, while keeping up appearances : if for good reason some more delicate fur-lining than the usual skins of rabbit, cat, fox or lamb were allowed, then let it be hidden at collar and cuff with a border of lamb’s fleece (i. 193 ; ij. 147).

A few further miscellaneous points of interest may be noted.

The reverence paid to the abbot in every detail, even the most trivial, is extended even to his spoon, at least at Westminster, where the rectorian is charged, in the collection of spoons after dinner, to hold the one which had been used by the head of the house, not mixed up with the others but quite

separate in the crook of the middle finger of the right hand (ij. 102).

At Westminster the choir was to be strewn with reeds from the marsh, which had a salt savour, and not with ordinary reeds, the moisture from which might be injurious to the health of the prostrate worshippers (ij. 51). At Canterbury, before the enjoyment of a certain endowment, the only medicine found for the sick by the infirmarer was liquorice (i. 326). There also ginger was a costly luxury : the abbot's cook is particularly forbidden to allow any waste of it (i. 58). Lovers of animals will be pleased to read that the under-gardeners' dog at Westminster shared a bread allowance with his masters (ij. 89).

Two old customs at Westminster are referred to : the offering of the salmon of St. Peter by the Thames fishermen, on which occasion they dined with the convent (ij. 103) ; and the presentation by the infirmarer, on St. Katherine's day, of a new oar to the presiding officer in the refectory (ij. 247). Two interesting relics also are mentioned : Edward the Confessor's coronation robe, which was to be exhibited twice only in the year, "devacionis et veneracionis gracia" ; and the girdle of the Blessed Virgin (a venerable relic given to the abbey by the Confessor himself), which was always in the keeping of the sacristan. It was efficacious in aiding child-birth ; and on one occasion (ij. 73) it was taken to Gascony for the use of Queen Eleanor. This must have been in the year 1242 (although the MS. says 1246), when, on the 25th of June, the queen gave birth to her daughter Beatrice at Bordeaux.

We may say a word regarding the writing material and implements in use. Ink was made by the precentor (at Westminster he made it in the tailor's shop) ; and he was to dispense it, not only to the brethren, but also to layfolk, if they asked civilly for it (i. 96 ; ij. 36). The same officer also provided vellum for the scriptorium. But the most interesting detail to notice is the survival of the Roman waxen tablet throughout the middle ages in monastic houses. Waxen tablets

were employed for the inscription of the daily services of the church and of the names of the officiating brethren, to note anniversaries, and no doubt for any ephemeral memoranda. It seems too that the monks were provided with tablets for their own use, for in the list of the novice's outfit we read (i. 401) that, after profession, they received a stilus or "acum graphium" and "tabulas et cultellum."

There were two methods of reckoning the particular times for certain bell-ringings at Canterbury which are worth remark : the one by the altitude of the sun when it shone on different points of the conventional buildings (ij. 261); the other, in a negative sense, by the inspection of the image and superscription of a coin in the early dawn, "antequam moneta ex die bene possit discerni" (ij. 268).

The reader will take note of the many kinds of bread served in the convent ; of the different sorts of lamps and candles provided both for church service and for domestic lighting ; and of the variety of bells and other sounding instruments. The most valuable portion of the interesting little customary of St. Augustine's from the Cambridge MS. is that which gives us the "tractatus lucernæ" (ij. 268-290) and the "tractatus de sonitu ecclesiæ" (ij. 291-317). We may thank the patient monk who jotted down the two complex series of permutations and combinations of candles and of bells. The writer of the larger customary found the enumeration of candles troublesome and he evades his duty with an excuse : "de luminaribus ... , de pluralitate et grossitudine non hic scribo, quia mutantur cotidie et variantur" (i. 104); although elsewhere in the course of his work he gives some particulars both regarding "lucerna" and "sonitus."

Especially interesting is the fact that the names of the bells at St. Augustine's are given in this smaller customary. There were two Absalons, a major and a minor, two Richards, a Matthew, a Wulfric, two Pilcheres, a Resecodt or Ruscot, a Sunday's bell, and certain bells named Babantus. In some of

these names we may perhaps identify those of their donors. There was a Wulfric, abbot of St. Augustine's. In 1223 a certain Absalon held a fee at Sandwich under the monastery.<sup>1</sup> Ruscot and Pilcher are family names. The others are simple, with the exception of Babantus which is certainly unusual.<sup>2</sup> There were also certain bells called "meineaus," or in Latin "meniti," which took their designation from their small size (*moineaux*).

In connection with the details of bell-ringing at Canterbury there is a curious passage which tells us that a certain peal of four large bells could not be rung as it would cause the tower to rock (ij. 308). This is an instance of the isolated particulars about the monastic buildings both at Canterbury and Westminster which are to be gleaned here and there in these volumes. The most valuable among them is, of course, the list of measurements of certain of the buildings of St. Augustine's (i. 32).

I have now to discharge the pleasant duty of expressing my grateful thanks for much generous assistance in the completion of my task. To the Master and Fellows of Gonville and Caius College, Cambridge, I have to acknowledge my obligations for the loan of the MS. from which the appendix in this volume is printed, as well as to Professor J. S. Reid, the Librarian of the College, for his kind offices. To Dr. Montague James I am indebted for my first knowledge of the MS. and for particulars about it which he kindly placed at my disposal. Dr. Wickham Legg and the Reverend E. S. Dewick have again been ever ready with advice and practical help in passing this volume through the press; and again I owe a debt of gratitude to the

<sup>1</sup> T. Elinham, *Hist. Mon. S. Aug. Cant.* (Rolls Series), p. 42.

<sup>2</sup> There is a mediaeval French word *bobant*, meaning exalted pride, with adjectival form *bobancus* or *bobancieux*. The name "Babantus" may possibly be thence derived, expressive of bombastic sound from a big bell.

Reverend H. A. Wilson, of Magdalen College, Oxford, who has spared no pains in careful revision of the proofs, and who has also contributed the valuable index to the two volumes.

E. M. T.

BRITISH MUSEUM,

*15th November, 1904.*



## TABULA CAPITULORUM CODICIS COTTONIENSIS, OTHO C. XI.

	PAGE.
<i>De hiis quæ ad abbatis presenciam et officium spectant; atque de fratre in abbatem electo, qualiter se geret eleccionis tempore.</i>	
<i>Cap. j.</i> ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ...	1
<i>De preposito sive priore; et de hiis quæ illius specialiter incumbunt officio.</i> <i>Cap. ij.</i> ... ... ... ... ... ... ... ... ... ...	9
<i>De suppriore sive priore claustrī.</i> <i>Cap. iiij.</i> ... ... ... ... ...	17
<i>De tertio et quarto priore, sive de exploratoribus claustrī.</i> <i>Cap. iiiij.</i> ...	25
<i>De hiis quæ ad cantoris et succendoris officium spectant.</i> <i>Cap. v.</i> ...	28
<i>De sacrista et suis sociis, atque de hiis quæ ad eorum spectant officium.</i>	
<i>Cap. vij.</i> ... ... ... ... ... ... ... ... ... ...	42
<i>De ministerio utriusque celerarii; et de famulis curiae instituendis ac diversimode castigandis.</i> <i>Cap. viij.</i> ... ... ... ...	69
[ <i>De coquinario.</i> ] <i>Cap. viiij.</i> ... ... ... ...	73
<i>De pitanciaro et de hiis quæ illius incumbunt officio.</i> <i>Cap. ix.</i> ...	75
<i>De hiis quæ ad hostilarii interioris et exterioris officium spectant.</i>	
<i>Cap. x.</i> ... ... ... ... ... ... ... ...	79
<i>De gardinario et de hiis quæ ad illius spectant ministerium.</i> <i>Cap. xi.</i>	89
<i>De consuetudinibus ad capellam beatæ Mariæ pertinentibus.</i> <i>Cap. xij.</i>	91
<i>Explanacio sive recapitulacio de omnibus fratribus singillatim, qui aliquam in monasterio ministracionem habent.</i> <i>Cap. xiiij.</i> ...	93
<i>De reectorario et de hiis quæ ad illius et socii sui specialiter officium pertinent. Atque de multimodis obsequiis in reectorio agendis; et de ordinato gestu fratrum in eodem diversis horis et temporibus; cum aliis consuetudinibus internexis atque adhibitis.</i>	
<i>Cap. xiiij.</i> ... ... ... ... ... ... ... ...	98
<i>De ordinato fratrum gestu in dormitorio quibuslibet horis et temporibus. Atque de camera fratrum, et de hiis quæ specialiter ad camerarii et socii sui spectant officium. Necnon et de more fratrum antiquo balneandi et sanguinem sibi minuendi.</i>	
<i>Cap. xv.</i> ... ... ... ... ... ... ... ...	138

	PAGE
<i>Quam ordinate se gerent fratres in clauſtro ſeſcundum diuerſa tempora. Et de modo radendi. Atque de modo agendi m[anda]tu[m] in clauſtro et in capitulo. Et de hiis quæ elemosinarii et ſubelemosinarii incumbunt officio. Cap. xvij. ... ... ...</i>	157
<i>De capitulo fratrum cotidiano. Cap. xvij. ... ... ...</i>	181
<i>De excommunicacione et ſatisfaccione reatus, qui in respectu gravis offendæ levi culpa nuncupatur. Cap. xviiiij. ... ... ...</i>	198
<i>Sequitur modus alius acrior aliquantulum de excommunicacione culparum. Cap. xix. ... ... ... ... ...</i>	200
<i>Alius modus excommunicacionis, qui, ut regula jubet, pro re[bellio] ſive contumacia et incorrigibilitate ſpecialiter eſt adhibendus. Cap. xx.</i>	204
<i>De ſentencia gravis culpe. Cap. xxij. ... ... ... ...</i>	206
<i>De ſentencia et ſatisfaccione fugitivorum. Cap. xxij. ... ... ...</i>	209
<i>Qualiter [eſt] agendum in casibus et negligenciis circa calicem et Domini- cum corpus et ſanguinem; cum instruccione ſalubri ac necessaria discretorum de casibus et negligenciis quæ fortuitu ad missæ consecrationem contingere poſſunt. Cap. xxij. ... ...</i>	211
<i>Qualiter [ſit] agendum quando aliquis ſacerdos vel clericus ſecularis poſtulat ut in hoc monaſterio recipiatur. Cap. xxijij.<sup>1</sup></i>	
<i>Quo ordine eſt agenda profectio monachorum. Cap. xxv.</i>	
<i>Subnecetur institucio domini abbatis Ricardi terciī, ex unanimi assensu et voluntate tocius capitulo, quod in ſexta videlicet ſeria noviciorum eſt agenda profectio; cum aliis duobus institutionibus ejusdem. Et de petiционibus ad gradum faciendis. Cap. xxvj.</i>	
<i>Quo ordine ſuſcipiuntur laici conuerſi juxta conuuetudinem iſtius monaſterii. Cap. xxvij.</i>	
<i>Qualiter ſit agendum quando fraternitas et commune monaſterii beneficium personis ſecularibus in capitulo conceditur. Et quid ſpecialitatis pro eis fiet, auditio eorum obitu, uel auditio obitu patris aut matris alicujus fratris de congregacione noſtra. Cap. xxx.<sup>2</sup></i>	
<i>De fratribus qui cauia egris[tudinis] extra chorūm aut in infirmaria eſt, atque de illis qui cursorie aut priva[tim] ſanguinem ſibi minuant qualiter ſe habebunt diversis horis et temporibus. Cap. xxxij.</i>	
<i>De fratre [cui] infirmorum cura committitur, et de hiis quæ illius incumbunt officio. Cap. xxxij.</i>	
<i>De modo et ordine visitandi fratrem infirmum. Cap. xxxijij.</i>	
<i>De commendacione animæ exeuntis de corpore, atque de ceteris omnibus ſeriatim quæ ad decadēcium fratrum ſpectant exequias. Cap. xxxijij.</i>	

<sup>1</sup> Excerpts from the chapters numbered xxij. to xxxij. occupy pages 223-247 of this volume.

<sup>2</sup> The ſcribe has accidentally miſſed xxvij. and xxix. in his numeration and has numbered this and the following chapters incorrectly by two numbers.

*Quo ordine si[ent exequiae] fratribus defuncti, si seria quinta in Cena Domini, aut in [die Parasceves, aut in] Sabbato Sancto, aut in nocte vel in die [Paschæ obierit]. Cap. xxxv.*

*Qualiter est agendum pro fratre [de ecclesiæ gremio], si extra monasterium qualicumque modo diem clauerit extremum. Cap. xxxvij.*

*Quo ordine sient tricennalia [et cetera que] agenda sunt pro fratibus istius monasterii professis de medio [sublatis. Et] de famulo breviculariorum bajulo aliisque fratribus et sororibus [qui fratres et sorores] regis Edwardi [nunquam]antur. Cap. xxxvij.*

*De visitatione sive processione [que] ad tumulum defuncti per triginta dies fieri consuevit. Cap. xxxvij.<sup>1</sup>*

*De tricennali quod fit annuatim p[ro]fratribus decedentibus de ecclesia Fiscanensi. Et qualiter est agendum [a]uditio obitu alicujus fratribus de ceteris sex domibus nostro capitulo confederatis. Cap. xxxix.*

*De variis convencionibus [qua pro] fratribus defunctis diversarum domuum religiosarum in hoc monasterio fiunt. Cap. xl.*

*De modo et ordine agendi servicium in anniversariis principalibus. Cap. xlj.*

*Quo ordine siet obsequium in anniversariis [secundariis]. Cap. xlj.*

*[Quo ordine siet in simplicibus] sive tercia dignitatis anniversariis. Cap. xljj.*

*De anniversariis principalibus quando super] martilogio per singulos menses pro fratribus et familiaribus nostris in capitulo tabula legitur. Atque de breviculariis de fratum obitu legendis. Et de defunctorum animabus in capitulo rite absolve[n]dis. Cap. xljj.*

*Qua hora vigilie aut vesperæ mortuorum dici debeant in co ... ... anni temporibus. Et quo ordine ad vigiliam legi debeant lecc[iones]. Et quod] nunquam dicetur oracio singularis ad vespertas vel ad vigiliam mortuorum, [nisi] tantummodo ad eandam dicuntur lecciones. Et quod privatis [diebus in Ad]ventu et in Quadragesima pulsabitur classicum et dicetur Dirige cum ix [leccions]. Cap. xlv.*

*Recapitulacio de] omnibus anniversariis et commemorationibus defunctorum seriatim, que in [capitulo] per anni circulum celebrantur, que illorum videlicet principalia sint [vel secundaria que]ue simplicia; et qualiter et quibus sient diebus ... ...; et quantum in eisdem conventui in refectorio [debet] exhiberi. Cap. xlvi.*

*[De consuetudinibus usitatis tempore abbatis Willielmi de Humeto ... ... ... [beatæ] memorie abbatis Ricardi de Berkynge, que ... ... ... Radulpho ex variis et antiquis consuetudinibus ... ... ipsum abbatem in conventu frequens oriebatur*

<sup>1</sup> No part of the text of chapters xxxvij. to xlvij. is printed.

dissensio ... ... ... de communi assensu eorum plenius  
extenta ac conv[entui] ... ... ... ]aria (?) concessa et  
assignata in perpetuum; atque consequen[ter] ... ... ...  
alii hujusmodi consuetudinibus approb[atis]. Cap. xlviij.

[Quali] per sexdecim diebus per annum flammicas habeb[it] conventus.  
Et de] recapitulacione de diebus et festivitatibus [per anni  
circ]ulum in quibus conventus ante compl[etorium in potu  
caritatis de]beat inveniri. Cap. xlviij.

*Anniversaria quæ in monasterio Westmonasteriensи per anni circulum celebrantur.* (MS. Cotton., Otho C. xj., fo. 172.)

vj. id. Jan.	Edwardus, quondam prepositus villæ Westmonasterii.
iv. kl. Feb.	Robertus le Marchois ... ... domini regis Henrici tertii armiger.
ij. non. Feb.	Hugo, Lincolniensis episcopus.
... ... Feb.	Prior Helyas.
ij. non. Mar.	Willelmus ... ...
non. Mar.	Emma regina, mater beati regis Edwardi.
iiij. id. Mar.	Dominus Henricus Alemanniæ.
... kl. Apr.	Willelmus, episcopus Londoniarum.
... ... ...	Abbas Laurencius.
xij. (?) kl. Maii.	Abbas Willelmus.
ix. kl. Maii.	Ethelredus rex.
vj. non. Maii.	Matildis regina.
ij. id. Maii.	Abbas Willelmus.
xj. kl. Jun.	Hugo de Belvaco.
... ... ..	Isabella regina, mater domini regis Henrici
... ... ...	Robertus Ma[ndu]th.
... ... ...	Vitalis abbas.
... ... ...	Abbas ... ... ...
... ... ...	Reymundus comes.
xiiiij. (?) kl. Sept.	... ... ... de Bemflet.
xiiij. (?) kl. Sept.	Gervarecius abbas.
ij. kl. Sept.	... ... ... ...
... ... Sept.	Herbertus abbas.
v. id. Sept.	Willelmus rex.
xvj. kl. Oct.	... ... ... Sancti Edmundi prior.
... ... Oct.	Interfecti ad bellum Hastyngeſ.

these names we may perhaps identify those of their donors. There was a Wulfric, abbot of St. Augustine's. In 1223 a certain Absalon held a fee at Sandwich under the monastery.<sup>1</sup> Ruscot and Pilcher are family names. The others are simple, with the exception of Babantus which is certainly unusual.<sup>2</sup> There were also certain bells called "meineaus," or in Latin "meniti," which took their designation from their small size (*moineaux*).

In connection with the details of bell-ringing at Canterbury there is a curious passage which tells us that a certain peal of four large bells could not be rung as it would cause the tower to rock (ij. 308). This is an instance of the isolated particulars about the monastic buildings both at Canterbury and Westminster which are to be gleaned here and there in these volumes. The most valuable among them is, of course, the list of measurements of certain of the buildings of St. Augustine's (i. 32).

I have now to discharge the pleasant duty of expressing my grateful thanks for much generous assistance in the completion of my task. To the Master and Fellows of Gonville and Caius College, Cambridge, I have to acknowledge my obligations for the loan of the MS. from which the appendix in this volume is printed, as well as to Professor J. S. Reid, the Librarian of the College, for his kind offices. To Dr. Montague James I am indebted for my first knowledge of the MS. and for particulars about it which he kindly placed at my disposal. Dr. Wickham Legg and the Reverend E. S. Dewick have again been ever ready with advice and practical help in passing this volume through the press; and again I owe a debt of gratitude to the

<sup>1</sup> T. Elmham, *Hist. Mon. S. Aug. Cant.* (Rolls Series), p. 42.

<sup>2</sup> There is a mediæval French word *babant*, meaning exalted pride, with adjectival form *babantus* or *babantieux*. The name "Babantus" may possibly be thence derived, expressive of bombastic sound from a big bell.

Reverend H. A. Wilson, of Magdalen College, Oxford, who has spared no pains in careful revision of the proofs, and who has also contributed the valuable index to the two volumes.

E. M. T.

BRITISH MUSEUM,

*15th November, 1904.*



## TABULA CAPITULORUM CODICIS COTTONIENSIS, OTHO C. XI.

	PAGE.
<i>De hiis quæ ad abbatis presenciam et officium spectant; atque de fratre in abbatem electo, qualiter se geret eleccionis tempore.</i>	
<i>Cap. j.</i> ... ... ... ... ... ... ... ... ...	1
<i>De preposito sive priore; et de hiis quæ illius specialiter incumbunt officio.</i> <i>Cap. ij.</i> ... ... ... ... ...	9
<i>De suppriori sive priore claustrī.</i> <i>Cap. iij.</i> ... ... ...	17
<i>De tertio et quarto priore, sive de exploratoribus claustrī.</i> <i>Cap. iiiij.</i> ...	25
<i>De hiis quæ ad cantoris et succendoris officium spectant.</i> <i>Cap. v.</i> ...	28
<i>De sacrista et suis sociis, atque de hiis quæ ad eorum spectant officium.</i>	
<i>Cap. vij.</i> ... ... ... ... ...	42
<i>De ministerio utriusque celerarii; et de famulis curiae instituendis ac diversimode castigandis.</i> <i>Cap. viij.</i> ... ... ...	69
[ <i>De coquinario.</i> ] <i>Cap. viiij.</i> ... ... ...	73
<i>De pitanciaro et de hiis quæ illius incumbunt officio.</i> <i>Cap. ix.</i> ...	75
<i>De hiis quæ ad hostilarii interioris et exterioris officium spectant.</i>	
<i>Cap. x.</i> ... ... ... ... ...	79
<i>De gardinario et de hiis quæ ad illius spectant ministerium.</i> <i>Cap. xj.</i>	89
<i>De consuetudinibus ad capellam beatæ Mariae pertinentibus.</i> <i>Cap. xij.</i>	91
<i>Explanacio sive recapitulacio de omnibus fratribus singillatim, qui aliquam in monasterio ministracionem habent.</i> <i>Cap. xiij.</i> ...	93
<i>De reectorario et de hiis quæ ad illius et socii sui specialiter officium pertinent.</i> Atque de multimodis obsequiis in reectorio agendis; et de ordinato gestu fratrum in eodem diversis horis et temporibus; cum aliis consuetudinibus internexis atque adhibitis.	
<i>Cap. xiij.</i> ... ... ... ... ...	98
<i>De ordinato fratrum gestu in dormitorio quibuslibet horis et temporibus.</i> Atque de camera fratrum, et de hiis quæ specialiter ad camerarii et socii sui spectant officium. Necnon et de more fratrum antiquo balneandi et sanguinem sibi minuendi.	
<i>Cap. xv.</i> ... ... ... ... ...	138

	PAGE
<i>Quam ordinate se gerent fratres in claustrō secundum diversa tempora. Et de modo radendi. Atque de modo agendi in audiū in claustrō et in capitulo. Et de hiis quae elemosinarii et subelemosinarii incumbunt officio. Cap. xvij. ....</i>	157
<i>De capitulo fratrum cotidiano. Cap. xvij. ....</i>	181
<i>De excommunicacione et satisfacione reatus, qui in respectu gravis offense levis culpa nuncupatur. Cap. xvij. ....</i>	198
<i>Sequitur modus alius acrior aliquantulum de excommunicacione culparum. Cap. xix. ....</i>	200
<i>Alius modus excommunicacionis, qui, ut regula jubet, pro re[bellio] sive contumacia et incorrigibilitate specialiter est adhibendus. Cap. xx. ....</i>	204
<i>De sentencia gravis culpa. Cap. xxij. ....</i>	206
<i>De sentencia et satisfacione fugitivorum. Cap. xxij. ....</i>	209
<i>Qualiter [est] agendum in casibus et negligenciis circa calicem et Dominum corpus et sanguinem; cum instruccione salubri ac necessaria discretorum de casibus et negligenciis que fortuitu ad missae consecrationem contingere possunt. Cap. xxij. ....</i>	211
<i>Qualiter [sit] agendum quando aliquis sacerdos vel clericus secularis postulat ut in hoc monasterio recipiatur. Cap. xxij.<sup>1</sup></i>	
<i>Quo ordine est agenda professio monachorum. Cap. xxv.</i>	
<i>Subnectitur institucio domini abbatis Ricardi tertii, ex unanimi assensu et voluntate totius capitulo, quod in sexta videlicet seria noviciorum est agenda professio; cum altis duobus institutionibus ejusdem. Et de petitionibus ad gradum faciendis. Cap. xxvj.</i>	
<i>Quo ordine suscipiuntur laici conversi juxta consuetudinem istius monasterii. Cap. xxvj.</i>	
<i>Qualiter sit agendum quando fraternitas et commune monasterii beneficium personis secularibus in capitulo conceditur. Et quid specialitatis pro eis fiet, auditio eorum obitu, uel auditio obitu patris aut matris alicujus fratris de congregacione nostra. Cap. xxx.<sup>2</sup></i>	
<i>De fratribus qui causa egreditur in infirmitate extra chorū aut in infirmeria existunt, atque de illis qui cursorie aut privata sanguinem sibi minuant qualiter se habebunt diversis horis et temporibus. Cap. xxxj.</i>	
<i>De fratre [cui] infirmorum cura committitur, et de hiis quae illius incumbunt officio. Cap. xxxij.</i>	
<i>De modo et ordine visitandi fratrem infirmum. Cap. xxxij.</i>	
<i>De commendacione animæ exēuntis de corpore, atque de ceteris omnibus seriatim que ad decedencium fratrum spectant exequias. Cap. xxxij.</i>	

<sup>1</sup> Excerpts from the chapters numbered xxij. to xxxij. occupy pages 223-247 of this volume.

<sup>2</sup> The scribe has accidentally missed xxvij. and xxix. in his numeration and has numbered this and the following chapters incorrectly by two numbers.

*Quo ordine si[ent exequiae] fratribus defuncti, si seria quinta in Cena Domini, aut in [die Parasceves, aut in] Sabbato Sancto, aut in nocte vel in die [Paschæ obterit]. Cap. xxv.*

*Qualiter est agendum pro fratre [de ecclesie gremio], si extra monasterium qualicumque modo diem clauserit extremum. Cap. xxxvij.*

*Quo ordine sient tricennalia [et cetera que] agenda sunt pro fratribus istius monasterii professis de medio [sublatis. Et] de famulo breviculari bajulo aliisque fratribus et sororibus [qui fratres et sorores] regis Edwardi [nunquam] pertinet. Cap. xxxviij.*

*De visitacione sive processione [que] ad tumulum defuncti per triginta dies fieri consuevit. Cap. xxxviiij.<sup>1</sup>*

*De tricennali quod fit annuatim p[ro] fratribus decedentibus de ecclesia Fiscanensi. Et qualiter est agendum [a]uditio obitu alicujus fratribus de ceteris sex domibus nostro capitulo confederatis. Cap. xxxix.*

*De variis convencionibus [que pro] fratribus defunctis diversarum domuum religiosarum in hoc monasterio sunt. Cap. xl.*

*De modo et ordine agendi servicium in anniversariis principalibus. Cap. xlj.*

*Quo ordine fiet obsequium in anniversariis [secundariis]. Cap. xlj.*

*[Quo ordine fiet in simplicibus] sive terciae dignitatis anniversariis. Cap. xliij.*

*De anniversariis principibus quando super] martilogio per singulos menses pro fratribus et familiaribus nostris in capitulo tabula legitur. Atque de breviculariis de fratum obitu legendis. Et de defunctorum annib[us] in capitulo rite absolve[ndis]. Cap. xliij.*

*Qua hora vigilie aut vespere mortuorum dici debeant in co ... . . . anni temporibus. Et quo ordine ad vigiliam legi debeant lectiones. Et quod nunquam dicetur oratio singularis ad vesperas vel ad vigiliam mortuorum, [nisi] tantummodo ad eandam dicuntur lectiones. Et quod privatis [diebus in Ad]ventu et in Quadragesima pulsabitur classicum et dicetus Dirige cum ix [lectionibus]. Cap. xlv.*

*Recapitulacio de] omnibus anniversariis et commemorationibus defunctorum seriatim, que in [capitulo] per anni circulum celebrantur, qua illorum videlicet principalia sint [vel secundaria que] simplicia; et qualiter et quibus sient diebus . . . . ; et quantum in eisdem conventui in reectorio [debet] exhiberi. Cap. xlvi.*

*[De consuetudinibus usitatis tempore abbatis Willielmi de Humeto . . . . . beatae memoriae abbatis Ricardi de Berkynge, que . . . . . Radulpho ex variis et antiquis consuetudinibus . . . . . ipsum abbatem in conventu frequens oriebatur*

<sup>1</sup> No part of the text of chapters xxxviiij. to xlviij. is printed.

*dissensio ... ... ... de communi assensu eorum plenius  
extenta ac conv[entui] ... ... ... ]aria (?) concessæ et  
assignatae in perpetuum; atque consequen[ter] ... ... ...  
alii hujusmodi consuetudinibus approb[atis]. Cap. xlviij.*

[Quali]ter sexdecim diebus per annum flammicias habeb[it] conventus.  
*Et de] recapitulacione de diebus et festivitatibus [per anni  
circ]ulum in quibus conventus ante compl[etorium in potu  
caritatis de]beat inveniri. Cap. xlviij.*

*Anniversaria quæ in monasterio Westmonasterensi per anni circulum celebrantur.* (MS. Cotton., Otho C. xj., fo. 172.)

vj. id. Jan.	Edwardus, quondam prepositus villæ Westmonasterii.
iv. kl. Feb.	Robertus le Marchois ... ... domini regis Henrici tertii armiger.
ij. non. Feb.	Hugo, Lincolniensis episcopus.
... ... Feb.	Prior Helyas.
ij. non. Mar.	Willelmus ... ...
non. Mar.	Emma regina, mater beati regis Edwardi.
ijj. id. Mar.	Dominus Henricus Alemanniæ.
... kl. Apr.	Willelmus, episcopus Londoniarum.
... ... ...	Abbas Laurencius.
xij. (?) kl. Maii.	Abbas Willelmus.
ix. kl. Maii.	Ethelredus rex.
vj. non. Maii.	Matildis regina.
ij. id. Maii.	Abbas Willelmus.
xj. kl. Jun.	Hugo de Belvaco.
... ... ..	Isabella regina, mater domini regis Henrici
... ... ...	Robertus Ma[ndu]th.
... ... ...	Vitalis abbas.
... ... ...	Abbas ... ... ...
... ... ...	Reymundus comes.
xiiij. (?) kl. Sept.	... ... ... de Bemflet.
xiiij. (?) kl. Sept.	Gervarecius abbas.
ijj. kl. Sept.	... ... ... ...
... ... Sept.	Herbertus abbas.
v. id. Sept.	Willelmus rex.
xvj. kl. Oct.	... ... ... Sancti Edmundi prior.
... ... Oct.	Interfecti ad bellum Hastynges.

xv. kl. Nov.	Interfecti [ad bellum de] Assendone.
... kl. Nov.	Gregorius de Stanes, istius monasterii monachus.
... ... Nov.	Robertus Taillebois, istius conventus ... ...
xvij. kl. Dec.	Paulus abbas.
xvj. kl. Dec.	Henricus rex tertius.
ix. kl. Dec.	Abbas Ricardus.
vj. kl. Dec.	... ... ... ...
vij. ... Dec.	Gilbertus abbas.
vj. id. Dec.	Egbertus ... ... ...
iiij. id. Dec.	[Ricardus le Gras, prior] quondam de Hurleye, et abbas postea Eveshamiæ.
xiiij. kl. Jan.	Editha, regina collateranea beati regis Edwardi.

## PLATES.

**Page from MS. Otho c. xi. in the Cottonian Collection at the British Museum.**

The leaf is much injured from the action of fire and water.

**Page from MS. 211 in the Library of Gonville and Caius College, Cambridge.**

The collotypes have been printed by the Oxford University Press.



CONSUETUDINES  
MONASTERII SANCTI PETRI  
WESTMONASTERII.



sunt autem mensam. nec prætendū p̄sidēta aliis: nisi  
 ad vancū ipsius aliquociens ambo rōnemant. Et recte ait  
 consuetudine. hinc sacerdotes calvo qđ qui p̄ficit nullū de  
 aliqua re h̄c obsequij defecū. Seniores qui p̄r est in ordine  
 ex una p̄te. & alii sunt ex p̄te seniori ex altera. qđ n̄ refecto  
 rū comedunt. ceuā autē būnūt. p̄ possiblētate sua m̄st̄re  
 solent. necn̄ & qđ magro ubiq̄ūt sc̄deret obsequij rēmē  
 p̄fident. Qm̄ iusq̄ nomēt. sicut etiam sacerdotes p̄tandū t̄  
 nomēt fūerūt. & eisdem senioribz qđ h̄c m̄t̄ rūndūt p̄  
 mi sunt in ordine. et p̄ suo magro in dūtū h̄mūtare sc̄deret.  
 ut si sit ab eisdem s̄p̄ magis liquors m̄fusio. n̄t alio  
 ut p̄tandū somnis in orationis: qđ p̄ illis continuo ne  
 man ad gradū fūerūt. Horach vero minime p̄felli ad p̄  
 tū carceris nullo tenore surgere delent. Nec delent ad  
 cūllētū stāre. sine h̄c p̄ clavigia necessitatē: dūcendo fūe  
 ent alio de minoribz sacerdotibz in refecto sc̄deret.  
 magie m̄tra p̄mū dūcindū annūt sine conuersione. q̄ueq̄  
 p̄t dūcindū annūt. nec eoz in sua nōntate p̄tēp̄mū fūerūt  
 p̄felli: statim nūq̄ ibidem Sūil' & semel duo tales nōmē  
 minime. aut uonter p̄felli. q̄ Semp̄ alt̄ ec̄ de antasmonibz  
 erit nōmēt: donec sufficiēt de illo unūstero fūerūt in  
 struci. & et delent nōmēt non dū. p̄felli ad p̄nas sur  
 gere p̄tincias. sine ad p̄augmenta colligenda: m̄li p̄de  
 fecūt alioz nōmēt. & magie in sua nōntate. Si p̄culdi  
 bio immorū sacerdotes qđ op̄us fūit: p̄cans qđ ip̄i sui  
 ḡne delent. p̄mis̄ tamē si non sit. sorte nūlī nūlī ad alioz  
 uicētūt rēlētūt: qđ q̄ tūc nullo modo cōḡit. cōḡit  
 duas mensis ultimūt: ad qđ recte solēt qđ nōmēt m̄t̄  
 p̄felli que ita ab aliis rep̄hensione nōmēt de solēt  
 & p̄modūt dēt a refectorario cū nōmēt fūerūt nōmēt  
 minime p̄felli qđ ad p̄nas duas uicētas in seruoz qđ  
 essent: quod alii semp̄ extēta nōmēt. Quatuor p̄y  
 das latē h̄c m̄t̄ sc̄derant ad calcen. & responſo



**S**ed si quis clamat p diem ad dñm in sola cuculla  
et non loquitur qd cu muliere n p abtem fidem suam sit.  
et ducient orgulum thure ter in una festinante  
dabat scella. v. d. folles et mali.  
magistrus foras audiens null. t. osclm pacis duper  
z alius tca eu offeret pacem.  
Si abbas ficiens mihi apud cellam infirmorum post  
complexorū nō et errectandus ab eo q cultuodit  
claves. h. p. clm infirmari ibit.

**S**um de corpore uel sanguine dñi tantu negligē  
ca aliq culu acciderit ut cadat deorsu sic in  
alii locū n plene percipi nō possit quo accident  
z inter ad tertā inde ad uenit. qmē si fieri  
possit indicet res abbi uel porti. q adiunctis libri  
aliq; fratribz pereueniat ad locū ubi hoc erat  
t. Et si corporis accidit. uel sanguis effusus  
fuert sup lapide. aut tū. aut lignū. aut maz  
aut capitu. aut aliqd huiusmodi. puluis est  
colligatur pars illa lapidis radet. pars ligni. maz  
taper. z si qd aliud est huiusmodi abscedatur et  
in lacario procriat. Qd si locus n accidere nū  
nisi deprehendi nequerit. et tā deorsu occidit  
se cōtrito. in loco z eccl locū in quē maxime  
accidisse acciderit. simile colligatur maz abs  
datur. et in lacario recidatur huius. n quoq ne  
glugencia hoc evenerit. in prime capitulo hūtū



## [CONSuetudines monasterii sancti petri westmonasterii.]

[INCIPIT PARS]† QUARTA LIBRI CO[NSUETUDINARII  
MONASTERII WESTMONASTERIENSIS DE [fo. 2b.  
5 OFFIC]†IIS ET VARIIS CONSuetudinibus, ORDI[N]I  
CONGR[UIS, AD DICT]†A OFFICIA PERTINENTIBUS ;  
ATQUE DE MODO VISITANDI FRATREM IN[FIRMUM, ET  
DE]† OBSEQUIO MORTUORUM ; CUM SUIS APPENDICIIS.

65\*] *De hiis quæ [ad abbatis presen]ciam et officium  
spectant ; atque de fratre in abbatem electo, qualiter  
se geret electionis tempore. Capitulum primum.*

A bbas, qui Christi gerens vicem preest ceteris in monasterio,  
quociens post antiphonam aut responsoriū inchoatum  
inclinat, juxta quod specificatum est supra, capitulo ultimo  
15 terciae partis, et cum in psalmodia seu quavis aliqua re fallitur  
in choro, pro qua veniam esset petiturus, inclinabunt  
suppliciter omnes quotquot fuerint de utroque choro. Atque,  
eunte eo ad legendum vel redeunte a legendō, assurgent ei  
reverenter qui propinquiores existunt. Et, transeunte eo per  
20 claustrum vel per quemcumque alium locum ubi sederint  
fratres, assurgent ei omnes suppliciter inclinando juxta quos  
transit. Si vero steterint, proni detectis capitibus assistent,  
dum per eos transit. Cui, cum capitulum hora capituli aut  
collacionis ingreditur, fratribus in eo considentibus, omnes  
25 pariter assurgent et stabunt inclini detectis capitibus donec  
idem sedeat ; non tamen simul omnes, sed gradatim hinc  
inde quaterni aut quini, inclinabunt, dum ante eos transit ;

† The small dagger indicates that the words or letters within brackets are conjectures. Bracketed words or passages not thus distinguished are supplied from Cotton MS., Faustina C. xij., the Customary of St. Augustine's, Canterbury.

\* Marginal numbers in heavy type are those of the pages of Vol. I.

ita quod prior et qui ex altera parte [propri]nquier est, quasi  
 in stacione sua illum reverenter statuentes, manus cum genu-  
 flexione osculentur. Et, si in capitulum tarde ad[venerit],  
 postquam loqui inceperint, dicente eo “Benedicite,” inclinabunt  
 5 se omnes ; [et, ub]icumque hoc dicit, fiet idem ab audientibus.  
 Et, quociens in ta[bula in capitulo] abbas primo nominatur,  
 si ibidem presens est, inclinari debet a to[to conventu] ut  
 sunt sedentes. Ubi[um]cumque autem fuerit, ordo [et regularis  
 disciplina semper esse] debet. Quapropter, in quo[cumque  
 10 loco extiterit, sive in claustro, sive extra claustrum, [cum  
 reprehenderit aliquem fratrem inordinate agentem vel  
 loquentem, mox ille coram eo humiliter veniam est petiturus,  
 sicut in capitulo ; quo facto, jussus surgere, tamdiu stet ante  
 illum, donec eum sedere jubeat. Et, si viderit eum irasci,  
 15 tamdiu est satisfactorus ante ipsum veniam petendo, quoisque  
 illum reddat placatum. Abbas vero sagaciter] pro[videre  
 debet ne hoc] coram secularibus [viris aliquo modo [fo. 3.  
 fiat ;] sed neque ho[c c]oram eis fieri pro aliqua re permittat,  
 66] nimirum ut non deceat ut oretenus aliquem fratrem  
 20 coram [secularibus] acriter reprehendat. Ubi[um]cumque sederit,  
 nullus [juxta eum sedere pre]sumet, nisi ipse jusserit. Jussus  
 vero sedere, [ad genua ejus se flet]tet pro more antiquo, et  
 ea si permiserit osculabitur, et [sic humiliter juxta] eum  
 sedebit. Quicumque [ei] in manum aliquid dederit aut  
 25 [obtulerit], vel de man[u ej]us aliquid acceperit, manum  
 ipsius osculabit[ur, re]verenter genuflectendo ante ipsum pro  
 more antiquo, si sederit. I[ntra]turo in refectorium hora  
 refectionis, duo fratres, ad skyllam ministraturi, una cum  
 priore de aqua et manutergio eidem servient. Aqua vero  
 30 calida, tam ante refectionem quam post, quolibet anni  
 tempore per refectorium eidem providebitur; atque prior,  
 aut qui loco ejus pro tempore extiterit, una cum abbatte post  
 refectionem ibidem remanebit, et cum duobus ex coquinæ  
 servitoribus aquam manibus suis denuo ministrabit. Quod,  
 35 antequam pulsetur ad capitulum et collacionem, abbatis ex  
 consuetudine est inquirenda voluntas, specificatum est supra,  
 in primo capitulo terciæ partis. Abbatis vero incumbit  
 dignitati benedictionem dare super levitam qui evangelium

est lecturus, quocienscumque ad aliquam [mis]sam in choro extiterit ; qui eciam, lecto evangelio, librum est osculaturus ante sacerdotem, priore ex consuetudine antiqua vel eciam diacono librum reverenter eidem protendente, atque, ministrante ci sa[cri]sta, oblacionem panis et vini faciet, necnon et g[en]eralem [inci]piet confessionem ; manibus eciam sacerdotis aquam ministrabit tam [ad fin]em missæ quam post confessionem. Pacem a sacerdote recipi[et], eciam si missa in capis celebretur. Et, quando incensum ministrare debet, ab eodem] thuribulo imponetur, tam ante evangelium quam post confessiōnem et ad] introitum missæ, juxta quod luculenter exprimitur ... Qui licet ad tres oracion[es] quæ post completorium fiunt, non sit a]liquo tempore, [neque ad tres oraciones seu] quinde[cim psalmos ante matutinas, neque ad oracionem quæ fit ante vesperas], sed ne[que ad oracionem quæ fit ante primam, eo quod primam in conventu nullatenus cantat tempore moderno ; ipsius tamen est, quociens in conventu fuerit, ad horas diurnas, sicuti per tres dies ante [Pascha et in diebus Rogacionum, oraciones] solitas, quæ ante ipsas horas fiunt, manuum so[nitu] [fo. 3b. terminare debet ; quod] a priore aut aliis in choro nulla [vice] manibus [fi]et, sed semper cum aliquo sedili, nisi solummodo ad tres oraciones ante [matutinas et post co]mpletorium. Quibus autem diebus et festivitatibus ...

missa in conventu ab abbate debeat celebrari atque ... sui capellani, specificatum est supra, capitulo liij. terciæ par[tis] ... anniversariis vero principalibus ... abbas 67] in eis ... obsequium est facturus, inferius exprimitur, capitulo xxxviiij. istius partis. Quod abbas, quando vesperas in conventu cantat, indutus eas incipiet, et de cereis ob reverenciam illius tenendis et portandis, quociens vesperas aut matutinas cantat seu ad collacionem extiterit, tempore yemali, specificatum est superius, finali capitulo terciæ partis in F. littera. Quando vero potum caritatis inter collacionem sunt habituri, stabunt hinc inde singuli in ordine suo, ut refectorium ingrediuntur, inferius super gradum ante mensas detectis capitibus suppliciter inclinati, dum abbas per eos transit ; qui cum pertransierit, vertent continuo ad orientem

vultus suos, a loco se nullatenus amoventes, si recta et antiqua consuetudo servetur, donec se dominus abbas ante et retro inclinaverit, superiusque ascenderit, et ad skyllam [se]deat ; tunc enim continuo omnes ascendent et ad mensas intrabunt.

5 atque in suo ordine singuli residebunt. Quod cum fecerint omnes [et non ante, tanget] reectorarius uno ictu skyllam suam ad [finem] clausulæ subsequentis, et protinus se erigent levita et ju[niores ciph]os accepturi. Verumptamen voluntarie et non [rite pro] impetuoso et irrationabili quorumdam

10 arbitrio in [usu habetur tempore] moderno, quod, postquam refectorium ingressus est con[ventus], [antequam]† abbas pertransierit, et ascend[unt] continuo [et stant inclinati in loco superiore] intra mensas, donec [abbas sedeat, quemadmodum stare] solent quando prior [vel alius inferior custos,

15 qui preest ordini, tali hora ingreditur, et non aliter. Quando vero abbas alicubi extra monasterium moram faciens mandat salutes conventui aut oraciones, omnes qui in capitulo sunt, flexis usque ad suppedaneum scabellum genibus, ex recta et antiqua consuetudine suppliciter inclinabunt. Eodem modo

20 si]et pro [domini papæ vel re]gis salutacione. Pro [fo. 4. aliarum [vero personarum] salutacione humiliiter tantummodo est inclinandum. Quando [vero speci]aliter mandat fratri quippiam hujuscemodi, ub[icumque in absencia] secularium personarum dicatur ei ipsa salu[tacio, continuo

25 flexis ad] terram genibus humiliiter inclinabit. [Et ex consuetudine antiqua], quicumque frater ad eum extra claustrum in absencia [virorum secularium venerit, primum abbas] dicet "Benedicite," ac deinde [frater] ob [quam] causam advenerit [humil]iter indicabit ; nec sedere coram eo nec ab

30 eo recedere presumet sine ipsius licencia speciali. Accepta vero ab eo recedendi licencia, ex veteri consuetudine subjunget denuo "Benedicite," et illius benedictione optenta

68] recedet. Si quid autem specialitatis cibi aut potus in camera sua prandens prior in refectorium miserit aut alicui

35 fratri, continuo se erigens versus eumdem suppliciter inclinabit ; atque eodem modo fiet cum a domino rege aut regina seu ab aliquo f[ortass]e episcopo quippiam priori seu alii cuilibet fratri specialiter usque [in re]fectorium fuerit

destinatum. Omnis quippe tocius monas[terii] ordinacio ex ipsius pendet arbitrio, qui tamen nichil ordina[re] nec aliquid, juxta quod regula monet capitulo secundo, extra [p]receptum [D]omini, quod absit, docere aut constituere vel jubere debet ;  
 5 sed neque contra approbatas monasterii consuetudines absque seniorum consilio aliquid a[tt]emptare. Si quid autem novum, necessitate cogente vel ratione suadente, eo absente, [in] monasterio fuerit ordinatum, eidem cum redierit indi[cabitur]. Fietque inde postea, prout ipse decreverit, de consilio seniorum.  
 10 [Qui eciam, quo]ciens per quindenam aut amplius extra monasterium extit[erit, debet] in suo reditu fratres infirmos visitare, et paterno affectu [misericorditer] consolari. Si autem in dormitorio jaceat, prout [antiquitus consuevit], quamdiu dormierit in lecto suo mane, [nullus sonitum audeat facere] ; sed noviciorum magister, si vid[erit] horam transire qua sonitus a priore fieri solet, surget [quam quiecius possit, juvenes excitabit, virga] tantummodo tangens [leniter pannos quibus cooperti sunt. Quo facto, exeentes] de dormitorio [lavent se et pectant, factisque solitis oracionibus in scolam  
 15 suam redeant, et cum silencio sedeant donec abbas de lecto suo surgat ; et tunc pulsatur ad primam.]

Qui quidem dominus abbas cum de hac luce [fo. 4b. migraverit], omnia quæ habet [ecclesiæ] restituentur, atque [sicut aliis monachus per omnia] sepelietur. Revestietur  
 25 tamen, super indumenta quibus [sepeliendus est, sicut] sacerdos missam celebraturus, habens cirotecas [in manibus, anulum in] digito, et cetera ornamenta quæ ad ejus [spectant dignitat]is pre[ro]gativam. Baculum vero pastoralem habe[bit juxta] se positum in bra[chio dextro]. Qui cum diem  
 30 clauserit [extrem]um, vel eciam statim ut in exeundo visus fuerit laborare, de proximo invitandus est abbas vel aliquis episcopus ad sepeliendum eum. Casula namque teget eum  
 69] ab omni parte, in quantum extendi potest, et scedula absolucionis, cum cruce de candelis facta, ut moris est, super  
 35 pectus ejus in sepulcro locabitur. Abbas vero hanc præ ceteris specialitatem habet, quod dies anniversarius mortis ejus singulis annis imperpetuum cum duabus capis ad missam festive celebrabitur ; et “ Verba mea ” per unius anni

circulum pro eo dicetur; atque panis et justa ejus per totum ipsum annum, cum consuetis ferculis [pau]†peribus erogandis, super mensam abbatis in refectorio co[n]tinue]† ponentur.

5       [*De electo in abbatem, qualiter se geret usque dum] confir[metur].*

**E**t, ne dubitetur qualiter electus in abbatem [a primo] eleccionis tempore usque ad illius confirmationem in spiritualibus et [tempo]ralibus rite se geret, sciendum quod, abbate de medio sublati, alius cum eligitur, omnes fratres vel major pars in ejus eleccionem consentire debent, facultate prius [a rege] eligendi optenta. Cui cum [elec]tus fuerit suisque sociis longa camera seu alia, et non au[la sive] camera abbatis, deputabitur; atque eidem, tam in ipsa camera [qu]am cum in refectorio refecerit, de celario et coquina conventus, tanquam priori, honorifice ministrabitur. Cetera autem quæ sibi suis[que famu]lis necessaria sunt, mediantibus et procurantibus [domini regis minist]istris, usque ad confirmationem illius, plenarie [invenientur. Qui, post quam] electus fuerit, a priore et aliis fratribus [quos secum prior ducere] decreverit, una cum littera [co]nv[entus de sua eleccione] canonice celebrata, regi est [presentandus].

Chorum et capitulum atque refect]orium, quocienscu[mque voluerit, ingredi poterit, et superiori] lo[co] ex parte abbatis 70] [residebit; sed capitulum nullatenus tenebit, neque sedebit ad skyllam, nec lecciones in conventu leget, neque benedicciones super eisdem dicet, neque aliquod tale in conventu recitat, quoniam in tabul[a non ponetur, [fo. 5. nec aliquod tale officium faciet. Sed neque aliquid in spiritualibus [aut temporalibus ante] ejus confirmationem disponet. Verumpta[men, si acciderit quod] prior eligatur, benedicciones proculdubio [super lectionum lectores] proferet, atque in festis xij. lectionum oct[avisque eorum]† cantabit responsorium, necnon et de mandato Dominicis diebus atque [de mis]sis consuetis et cotidianis quæ post mandatum scribuntur in tabula ponetur, ut prius. Capitulum tenebit, ad skyllam sedebit, in dormitorio jacebit, atque omnia quæ

sui officii sunt, cum voluerit, tanquam prior et in congregacione sublimior exequetur. Sed revera, quando ad mensam sedet, non ad skyllam abbatis, sed ad sinistram partem, ut prius, residebit, et in capitulo similiter atque in choro. Hic  
 5 quidem antiquitus eleccions tempore, priusquam fieret bonorum divisio, et priusquam electus curiam adiret Romanam, non domi sed ali[quod] manerium de prope, usque ad tempus quo confirmandus erat et benedicendus erat, perhendinare consuevit. Qui si tempore moderno alibi  
 10 quam in monasterio proprio ab abbatibus, quibus a domino papa fuerit injunctum, confirmetur, et, ut ab episcopo benedicatur cui scriperit idem dominus papa, ad proprium redeat monasterium, conventus cum solemnni processione usque ad portam cimiterii eidem occurret; atque ipse  
 15 humiliter nudis plantis portam cimiterii est ingressurus. Qui cum, ut moris est, fuerit admissus, texto deosculato, impónit cantor responsorium, "Ecce virum prudentem," et, facta brevi stacione ante crucem in navi ecclesiæ, introducetur per ch[ori me]dium ad parvum altare deosculandum.  
 20 Deinde, facta imp[rimis]† ... a prostracione finitoque cantu, subjunget aliquis [episcopus vel ab]bas, si affuerit, versum "Salvum fac servum tuum" atque, ex[pleta oracione, "Reg]e quesumus, Domine," benedicat aliquis episcopus, si [affuerit, et ducatur continu]o [ele]ctus ad osculandum altare a[utent]icu[m] ... ... ... [? in came]tra nisi in forma quam (?)  
 ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ...  
 ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ... ...  
 25 71] [Nec impendetur ei obediencia regularis, quousque benedicatur; nec eciam si] benedicatur, nisi [fo. 5b. ple[nariam] abba[ciæ possessionem a domino rege] p[rius o]btinuerit. Nimirum tamen capitulum, p[riusquam benedicatur, tenere non debet], nisi, ut prefertur, cum prior in abbatem eli[gitur].

Si autem electus] alibi quam in proprio monasterio  
 30 confirmetur, [et alibi similiter debe]at benedici, quousque benedicatur, ad domum [redire non debet. Si] vero extra monasterium proprium confirmet[ur at]que benedicatur, tunc in suo reditu eidem, modo prelibato,[nudis] pedibus humiliter

intranti, conventus processionaliter usque ad portam cimiterii obviam est iturus, atque in revertendo incipiet cantor responsorum, "Ecce virum prudentem," vel responsorum, "Sint lumbi." In navi quidem ecclesiae, cum ita contigerit, non ut alias stacio est agenda, sed directe ab episcopis vel abbatibus, si affuerint, introducetur usque ad stacionem abbatis in parte chori ad occidentem; quo dum pervenerit, ipsis sublevantibus, superius ascendens cur[ta]m sumet veniam, atque ita prostratus jacebit, donec cantus ille finiatur. Ad cujus finem, episcopus, si adest, vel ejus commissarius, illum reverenter erigens in locum et stacionem abbatis honorifice statuet, dicendo, "Sta in justicia," etc. Quo statuto, si episcopus abest, incipiet prior ymnum, "Te deum laudamus," nisi aliquis abbas affuerit; vel eciam suprior eundem ympnum imponet, si prior eligatur. Quem dum cantant, accedunt omnes fratres permixtim, sicut sunt in ordine priores, ad osculandum eum, bis flectentes genua, semel ante osculum et semel post osculum. Atque, finito ymno, ille idem abbas qui admittitur super populum, nisi episcopus affuerit, benedictionem estdaturus. Quibus ita [expletis], ducetur continuo ad osculandum parvum altare et magnum, [atque] devocationis 72] gracia ad feretrum gloriosi regis Edwardi. [Et, si sei]sinam abbaciæ a rege prius admiserit, cameram ab[batis est] ingressurus; sin alias, in cameram ubi prius extitit [cum sua famili]a iterato ingredietur. Qui si abbaciæ o[btinuerit seisinam], et ipso die in refectorio reficere volu[erit, tam minuti si fuerint vel] causa infirmitatis extra [chorum, quam fratres in infirmitorio superstites, ob reverenciam illius ibidem reficient; quoniam de vino et una pitancia generali et optima, 30 sive in refectorio comedat sive non, tenetur ipso die ex consuetudine, ad melius] quam [poter]it, conventui pro- [fo. 6. vid[ere].

Et licet dominus abbas in] suo reditu benedictionem ordinante, [sicut et ceteri fratres exeun]tes et redeuntes, sit alias accepturus, non [tamen ipso die quo sic] solemniter cum processione recipitur [ad vesperas vel ad complet]orium benedictionem solet accipere; sed proculdubio sui capellani, et si qui fuerint alii fratres qui una cum eodem extra monasterium

ultra duas noctes moram fccerint, benedictionem ad vesperas pariter accipient. Ex illa namque die qua benedictus fuerit in omni loco a cunctis fratribus singulari reverencia honorandus est. Atque in primo quo presidet capitulo canonicam ei omnes facient obedienciam, atque singuli, qui intra monasterium obediencias habent et res monasterii servant, pariter surgentes suarum obedienciarum claves ante pedes ejus ad gradum ponent, illius se disposicioni et arbitrio obtemperanter subcidentes. Sed proculdubio capitulum non 5 tenebit, nec inpendetur ei a conventu regularis obediencia, nec facient obedienciarii quod presertur, quounque benedicatur; nec eciam si benedicatur, nisi plenariam abbaciæ possessionem ex regio assensu prius optimuerit. Si autem obierit frater in abbatem electus priusquam benedicatur, non 10 amplius pro eo fiet quam pro alio fratre in fata deceidente. Nec aliis ei debetur modus sepieliendi, licet qui eligitur prior conventionalis extiterit.

15

**75] *De preposito sive priore; et de hiis quæ illius specialiter incumbunt officio. Secundum capitulum.***

Servata abbatii in omnibus reverencia, prior, qui et prepositus in regula nominatur, honorabilior est reliquis ministris domus Dei. Ipse solus [ceteror]um ministrorum primum suæ partis locum habet in choro, [in capitu]lo, et in refectorio. 20 Huic, post abbatem, est tanquam [patri a singulis] obediendum, quibus semper tenetur se ipsum bon[orum] operum prebere exe]mplum; quos, sicut precedit ordine, ita [precedere] debet sanctitate, ut ejus exempl]o discant subditi qualiter [vivere] debent. Corripere debet inqui]etos, consolari 25 pusill[animes, suscipere infirmos, paciens esse ad o]mnes; qui alicui mal[a inferre non debet, sed tolerare, ut ex sua man]suetudine iracun[dos valeat mitigare, quia medicus animarum contra passiones viciorum debet epponere] medicam[enta virtu]tum, ita, scilicet, ut prius mores [fo. 6b. 30 o[mnium diligenter inquirat, ut qu]id cuique inferre debeat agnoscat. [Disciplinam libens exhibere ac metuendus

imponere debet, et, quamvis [utrumque sit necessar]ium, semper tamen plus ab eis amari appetat [quam timeri ; jugiter] animo revolvens Deo se pro eis una cum [abbate redditum] esse rationem ; qui in cunctis quæ agit semper 5 cogi[tet de] extremo fine, et quod sine periculo animæ suæ non potest aliquid negligenter preterire. Ipsi soli post sacerdotem, quando ex illa parte sacerdos stat indutus, de timiamate ministrabitur ad vesperas et ad laudes, quo cienscumque per chorum eisdem horis thuribulum 10 circumfertur.

Intrante eo in capitulo hora collacionis, omnes ei reverenter assurgent, stantes in suppedaneis donec consideat ; qui nullatenus residebunt, dicto "Preciosa" in capitulo, cum se inclinaverit, pronunciato a sacerdote "Adjutorium 15 76] nostrum," quo usque ille resideat. Qui si tardaverit ad capitulo venire, ita quod prior claustrum in loco superiore prius sederit, intrare non debet aliquo modo, quod absit, licet tunc abbas advenerit et [in]grediatur ; quia, si una cum abbatे intraret et tertius prior presuisset, oporteret 20 ut, ingresso eo, tertius prior cedendo ei in partem abbatis inconvenienter secederet, et primum locum ex ea parte optineret ; quod aliquo tempore nullatenus eveniet, quod videlicet duo sint priores simul et semel conventui presidentes, sive abbas affuerit sive non, nisi tantummodo ad 25 mandatum in Cena Domini. Set, si forte contingat, priore claustrum [capitu]lum tenente, quod ob aliquam causam, quæ nec potest nec debet [differr]i, prioris presencia illuc sit modis omnibus advocan[da, immed]iate post capitulo terminatum potest ingredi ordi[nare, conven]tu tunc eidem 30 nullatenus assurgente.

Prioris [siquidem incumbit] officio regulam beati patris nostri Benedicti, [quo ciens de ipsa in capitulo legi]tur, propter simplicior[es fratres Gallico exponere ydiomate, vel qui eam vice sua [evidenter exponat cui censuerit frat]ri 35 jubere.

Transe[unte eo per claustrum vel per chorum, non] assurgetur ei ; [volente eo sedere in claustro, ubi alios fratres sedentes invenerit], assurg[ent illi tantum juxta quos

seder]e vult. [Et] ubicumque extra claustrum frat[res [fo. 7.  
sedentes inven]erit, nisi sint in mensa reficientes, [aut  
egritudine fatigati, aut minuti, as]surgent ei omnes. Ea  
quæ extra claustrum, si [abbas deest], juxta ipsius arbitrium  
5 disponentur. Et, si a[bbas remocius a] monasterio fuerit,  
ipse de consilio seniorum eos po[test dispo]nere usque ad  
illius redditum, quos veraciter intellexerit m[axime]† juxta  
proficuum ecclesiæ res sibi commissas tractare. Qui in-  
super, [quo]ciens res expostulat, si abbati placuerit et  
10 conventui quod recta et antiqua in hac parte consuetudo-  
servetur, tenebit loco ad hoc constituto aut teneri precipiet  
capitulum de omnibus servientibus qui infra officinas monas-  
terii conversantur; et secundum merita delinquencium, eo-  
jubente, vindictæ inferentur. In usu quidem moderno-  
15 habetur quod unusquisque obedienciarius suos castigabit  
famulos delinquentes, et ammovebit quos duxerit amovendos,  
quociens viderit expedire, loco eorum alios subrogando; illis  
77] tantummodo exceptis, qui suo perpetuo per abbatem et  
conventum sunt in aliquo officio constituti. Qui quidem  
20 obedienciarii, si in famulis suis castigandis fuerint negli-  
gentes et tepidi, et hoc priori constiterit, debet inde eos  
acriter arguere. Qui si ipsos ex tunc castigare dissimulent,  
prioris est, de consilio seniorum, juxta quantitatatem delicti  
vindictam eis inferre jubere. Si vero aliqui ex famulis  
25 prelibatis, cujuscumque sint officiæ sive obedienciæ, in-  
corrigibiles aut suis superioribus rebelles extiterint, cum  
hoc ad prioris noticiam pervenerit, ipsius incumbit dignitati  
in capitulo districte precipere ut illorum liberaciones, si quas  
de celario conventus percipiunt, usque ad condignam satis-  
factionem, [eis pe]nititus subtrahantur; vel, si utilitati ecclesiæ  
30 minime sint ydonei, ut [hujuscemodi li]beraciones nullatenus  
admittant, precipiet ut continuo lic[encientur atque lo]co  
eorum alii subrogentur.

Et, licet abbatis incum[bat preferenciæ, quando] capitulum  
35 tenet, sicuti et illius semper qui in capitulo, licenciam  
concedere mi]nuendi fratribus qui sibi cursorie san[guinem  
minuere proponunt, prioris tamen officii est, ceteris horis et  
te[m]poribus, tam minuendi quam balneandi et extra] chorum.

morandi [in abbatis presencia concedere facultatem, nec] non  
 et debilibus at[que indigentibus, ex antiqua consuetudine,  
 edendi extra refectoriu]m licenciam d[are; et hoc licet in  
 refectorio reficiat abbas. Si et ab aliquo extra] refectorium  
 5 conventui generalis [agatur refeccio, sine abbatis [fo. 7b.  
 assens]u, cum domi affuerit, annuere non p[otest] ...  
 ... ... ... ex recta et antiqua consuetudine ...  
 ... ... apud Londonias incedere et eciam alibi per duas  
 [noctes morari]†, sed non ultra duas noctes, nisi de assensu  
 10 abbatis, cum ... ... ... ... Quociescumque autem  
  xij. lecciones habentur, ipse ad octavam [leccio]nem et xij.  
  responsorium in tabula scribetur, vel eciam ad xj. responsoriū,  
  vel estivo tempore, quo ciens in nocturnis parva  
  canentur responsoria. Et similiter, in abbatis absencia, de  
 15 mandato faciendo Dominicis diebus in tabula scribetur, nec  
  non et de missis, quæ post mandatum in tabula scribuntur,  
  ponetur in tabula cursorie, sicut et ceteri sacerdotes ; atque  
  in festis in quibus ipse missam cantare tenetur, cum in  
  Dominica evenerint, ad missam in tabula scribi solet. Qui  
 20 si, in festis quibuscumque aut privatis diebus matutinis, in  
  conventu, aliquo obsidente impedimento, interesse nequiverit,  
  78] illud suppriori per se aut suum capellanum premonstrare  
  tenetur, quia nullo tempore extra chorūm aut claustrum  
  prolixam faciet moram, nisi per se aut per alium illud  
 25 intimet suppriori. Cui insuper tempestive tenetur intimare,  
  quo ciens ad skyllam sedere non proponit ; nimirum cum  
  omnia quæ sui officii sunt, quo ciens in conventu exstiterit,  
  in propria persona exequi teneatur. Quod autem solus in  
  refectorio absque alio secum custode reficere non debet,  
 30 specificatur inferius, capitulo xiiij. istius partis.

Qui eciam, quo ciens in choro ad matutinas fuerit, nisi eas  
  cantare beat, factis tribus oracionibus et dictis quinque  
  primis graduum psalmis, accepta sua laterna et candela  
  intus accensa a suo capellano, juxta quod spe[cifica]† tum  
 35 est supra, circa principium finalis capituli terciae partis, [ibit  
  in d]ormitorum, lectos omnium circuire, sollicite considerans  
  [ne for]te aliquis frater dormiens ibi remanserit. Mos  
  in[super erat antiq]uitus tali hora per omnia sedilia latrinæ

- simi[liter circuire. De] hinc in monasterium revertetur, et circuib[it omnia loca in quibus jacent] sacristæ et alii [fratres, et omnia altaria et] presbiterium (?) ceteraque m[onasterii membra et loca, ubi suspicio poterit] esse, diligenter [observans ne aliquis frater ibi dormiat], lateat, vel sede[at, aut inordinate se gera]t. San[guine] vero minuti, aut [egri, vel debiles clamari non so]lent in capitulo, si [fo. 8. ea hora inveni]antur sedendo quidem non jacen]do quiescere. Ceteros vero qui in choro [esse debent, cum extra] invenerit sedentes aut dormientes, non [eos quocumque modo tan]get, sed modeste atque ordinate sonitum tantum[modo quo excitentur fa]ciat, et in crastino in capitulo agat inde clamorem. Si vero aliquem or[an]tem invenerit, et gravis sit persona, silenter pertranseat.
- 15 Quando autem [prior dicit] matutinas, vel si contingat quod circuitum modo prelibato ob aliquam [sui] invaliditudinem facere non possit, illud suppriori per signum innotescet; qui eciam, hora exigente, cum laterna egrediens, fratibus, si qui indiguerint, de matutinis extra chorum 20 morari licenciam est daturus. Quam quidem licenciam, extra chorum videlicet de matutinis morandi, tam in duodecim 79] quam tribus lectionibus, fratres qui indigent ab illo ordinis custode qui tres oraciones ante matutinas terminat et pro tempore in choro conventui preest, vel eciam ab illo 25 qui cum laterna, ut prefertur, ad nutum presidentis circuitum facit, per signum humiliter et ordinate, detectis capitibus, petere debent, et non a priore, quando scilicet non interest matutinis in choro; nimirum cum capellanus prioris, juxta quod inferius, capitulo xij. istius partis, de matutinis morari 30 non debeat, quando scilicet prior privatis interest matutinis, nisi illius forte dicat matutinas. Prior vero vel alias custos a quo hæc aut alia licencia postulatur, si fu[erit] in loco quo ei loqui non licet, inclinare debet licenciam fratibus annuendo.
- 35 Prioris siquidem est mane in dormitorio et post meridianam in estate, exceptis jejuniorum diebus, sonitum facere; atque abbatis voluntatem ante capitulum et collacionem inquirere; et [ad] capitulum privatis diebus parvum signum

pulsare, et cum eodem signo aut alio tres ictus, qui [ante tres] oraciones post completorium quaqua [nocte] fieri solent, [manu propria] facere, atque post completorium, suscepta, dante ebdom[edario sacerdot]e, fratribus aqua 5 benedicta, remanere, donec [omnes pertranseant, stans aliquantisp]er inclinans, capite detecto, in aliquo [congruo loco, unde bene possit obser]vare qui ad completorium ex[riterint et qui sint, qui non reverenter incedunt, et qui in exitu ecclesiæ, [ut moris est, non velent capuciis capita 10 sua], et alia hujusmodi.

[Egresso toto conventu ab ecclesia et in dormitorium] ingresso, accep[ta laterna, si nox est, candela intus accensa, quam inveniet sacrista, ibit cum summo silencio in locutorium] per minutos, si fuerint [vel per alias fratres] [fo. 8b.  
15 ... ... ... qui non debeat ubi remanserit ... ...  
... ... ... [d]omum infirmorum eodem modo consider-  
[ans si in le]tctis suis j[a]m collocati sunt et habeant se silenter  
... ... regulariter sicut ordo depositit. Rever ... quoque  
refectorium [in]tgregiuntur, ostiumque celarri (?) ...  
20 considerans, et ne forte osti[um c]tlaustri vel armariorum  
... ... ... firmata remanserint, postea [in]t ecclesiam (?),  
... ... ens eundem circu[itum]t faciet, quam eum ante  
matutinas facere debere superius dictum est; necnon et per  
alia loca ubi necessarium esse perspexerit. Deinde famulis  
25 ecclesie, si affuerint, signum faciet, ut sonitum agant consuetum;  
qui si forte non sint presentes, aut ob noctis opacitatem  
signum quod fecerit videre negant, tunc eis illud palmarum  
sonitu imperabit. Rediens quoque in dormitorium, sagaciter  
utrobique consideret, occulte tamen et modeste, utrum scilicet  
30 juniores ordinate se habeant. Verumtamen in vigiliis festorum  
principalium, aut in die quo quis frater sepelitur, ratione  
visitacionis quæ fit a subebdomadario missæ et suis subminis-  
tris, non oportet neque consuevit hujusmodi post completorium  
a priore fieri circuitus, et maxime in yeme cum sua lanterna.  
35 De hoc autem circuitu et qualiter se gerent, si qui forte  
eidem circuitori obviaverint, plenius specificatum inferius,  
capitulo proximo subsequente.

Prioris insuper est cotidie specialiter hora matutinali

fratres visitare in infirmeria jacentes, atque post refectionem  
 et cenam conventus, ob ordinis ac religionis integritatem,  
 utrobique servandam, per cameras eorumdem et per loca  
 cetera, ubicumque fuerint fratres extra reficientes, preter host-  
 illariam, quando in ea hospitantur monachi vel alterius  
 religionis homines extranei. Et, si quos invenerit ... in  
 quibuscumque [in]circuendo defectus, sua interest continu  
 ... cipiendo simul et per semet ipsum atque per alios non  
 sol[um]† ... ... set eciam omni[um] v[er]tirium suarum  
 tam corporis quam animæ ... ... ... ... perando  
 subvenire atque eorum ... ... ... ... ...  
 ... ... ... em creatoris admonendo ... ... ...  
 ... ... ... cie ... ... les repen ... ... ...  
 ... ... ... ... flagello in ... ... ...  
 ... ... ... ... corripere ... ... ...  
 ... ... et servitores in refectorio et do ... ... [fo. 9.  
 ... ... ne interfuerint accensis luminib[us] ...  
 eis residendo expectant, et prior quando ... it ...  
 ... ... laterna candela intus accensa explorabit  
 dilig[enter]† ... ... ceteris in capitulo sedere  
 deberent et occiosis sedis ... ... ... ti intendant  
 quod cum accidit ... ... ... mansuete,  
 si extra claustrum sit ut in ... ... Et quo ciens tanta  
 noctis obscuritas est quod lucerna ... la ... [illum]†finan-  
 tur luminaria in monasterio, claustro, dormitor[io]† ...  
 ... ... ab utraque cena videant majestate[m]† quo  
 procedant ... ... ... cena surgentes dum ante  
 capitulum transeunt, si antiqua servetur consuetudo, incurvati  
 humiliter incident quousque pertranseant ... ... [int]roitum  
 tamen capituli humiliter se erigent et solito more ad orientem  
 versi inclinabunt obnixius, atque singuli fratres, qui illo  
 instanti in capitulo resident, surgentes a sedibus suis, illis  
 transeuntibus pro more antiquo suppliciter inclinabunt. Prior  
 vero, quo ciens ad gracias post refectionem vel cenam con-  
 ventus, seu alio tempore quando inmediate post aliquam  
 horam regularem usque in dormitorium processionaliter sunt  
 ituri, in choro extiterit, saltem usque ad ingressum dormitorii  
 conventum ordinate subsequatur; qui proculdubio capitulum

nullo die tenebit, neque ad skyllam sedebit, juxta quod paulo post exprimitur luculencius. In conventum usque in chorum sequi valeat ordinate, nimirum cum primus sit clastralium, et utrobique in omni suo gestu et actu subditis,  
 5 ut prefertur, ordinis ac religionis exemplum prebere teneatur. Qui, cum præ ceteris familiariter abbatis sit particeps oneris et honoris, debet in vesperis matutinis ... ... celebrandis aliisque sacerdotalibus officiis illius iu ... ... ... quo ciens opus fuerit. Cujus eciam incumbit dig[nitati]† ... ... ...  
 10 magnam missam in conventu celebrat ... ... ... aut quinque pauperes masculini sexus ... ... ... t mendicandi, reficiendi gracia ad hostill ... ... ... prout domnus abbas qu ... ... ... ... ... at s... ... illic pauperem ... ... ... ... ...  
 15 ... ... ... quibus a priore celebrari d ... ... ... [fo. 9b. ciæ par[tis lucu]†lenter exprimitur. Ad quod sciendum ... ... missam in conventu celebrat si co ... ... ... extra reectorium reficere non debet et ideo sangu[inem]† minuere no[n]† ... ... die quo magnam missam in  
 20 conventu cantat. Q[ui]† proculdubio, post[quam]† sibi sanguinem minuerit, ad skyllam ipso die nullatenus sedebit ... ... ... ad skyllam sedere, vel capitulum ut prefertur aut collacionem ... aliqua de causa fuerit extra chorum prout in recapitulacio[ne]† ... ... ... hujusmodi ad finem  
 25 proximi capituli subsequentis, evidencius [propalatur. Sed ne]que, cum infirmus fuerit extra dormitorium jacens, debent ab eo licen[ciæ postulari a fratribus, ut quaquaversum d[om]o 80] recedant, nisi benedictionem sint accepturi. Neque, cum minutus aut alia de causa extra chorum fuerit, fratres  
 30 licenciare debet, ut extra reectorium reficiant, preter illos tantum quos secum in mensa habere voluerit; de quorum eciam numero ejus capellanus, si forte plures fuerint, priori claustrum constare faciet; nimirum cum is qui infirmus fuerit aut extra chorum culpari non debeat, sed solummodo prior  
 35 claustrum, si in reectorio pauci reficiant. Qualiter autem se geret prior, cum fuerit sanguinatus, si tunc aliquis frater inunctus fuerit aut defunctus, vel aliquod anniversarium colatur principale, specificatum est supra, capitulo lxiiiij. terciæ partis.

*De suppriori sive priori claustr:i. Capitulum iij.*

Supprior sive prior claustr:i, quocumque major prior eat, si fieri possit, in claustro vel circa claustrum semper esse debet; ordinemque claustr:i omni sollicitudine observare. Et, si contingat in prioris absencia quemlibet fratrem infirmari, potest precipere ei in domum infirmorum ire et carnes commedere, si indigeat. Ad ipsum namque [per]tinet vice prioris, cum absens fuerit, horis statutis circuitum facere, ac specialiter infirmos fratres mane cotidie visitare, et quod agant et quod velint agnoscere, et eis in omnibus quæ vel corporibus vel animabus eorum necessaria sint salubriter consulere. Sui [quoque officii est licencias a claustro exeundi dare, sed non [in villam] ... ... nisi cum prior sanguine sit minutus aut extra [chorum extiterit, sed neque]† morandi extra per duas 15 8x] noctes [licenciam est daturus, nisi prior ob] aliquam infirmitatem [extra dormitorium jaceat, ut] premissum est, quia [tunc absque reprehensione] prior claustr:i fratres poterit [fo. 10. [licenciare, ut per duas noctes extra morentur], quemadmodum prior consuevit [cum dominus abbas] extiterit [domi], irrequisito 20 illius assensu. Et, si for[te fratres ab abba]te vel eciam priore extra chorūm existente licencientur, ut [a mo]nasterio exeant, hora refectionis nulla[tenus reddituri, debent] illud priori claustr:i per se vel per alios, [pri]us[quam] exeant, intimare.

Die [autem quo su]pprior sive prior [claustr:i capitulum tenet, 25 sua] interest, [eciam] si major prior domi sit et ad skyllam sedere voluerit, cum fratribus extra refectorium reficere, indigentibus misericorditer dispensare, quousque prior cimbalum sonare inceperit, ita sane quod licencias quas annuerit eidem innotescat, ne, quod absit, per licencias utrimque concessas 30 numerus fratrum in refectorio insufficiens habeatur. Prior vero, quociens quaquaversum exit a monasterio, illud suppriori ore proprio vel per aliquem fratrem innotescere debet, vices suas, quoad ordinis tutelam, eidem commendans. Qui quidem prior cum apud Londonias vel alibi extra monasterium fuerit, ita 35 quod cicius inveniri nequeat, supprior sive prior claustr:i fratres poterit licenciare, ut apud Londonias vel alibi incedant, sed non ut extra reficiant, nisi ipso die capitulum tenuerit, aut ut hoc

faciant rationabilis deposcat necessitas. Supprior autem, sive prior claustrum, fratres licenciare potest, ut in palacium regis et in villam istam, pro ista necessitate incedant, priore domi existente, prout paulo post in hoc ipso capitulo pandetur evidencius; quoniam revera pro tam levibus causis prior extra claustrum queri non debet, ab illis maxime quibus absque licencia speciali claustro exire non licet. Olim autem nullus [aliqua] vice claustralitatis, nisi petita prius per signum licencia, a claustr[o egre]di consuevit, preter illum solum qui conventui [preerat et alii]s pro tempore concedere potuit licenciam exeundi. [Nam antiquitus, domino abbate in claustro existente, si prior ex[ire voluit, illud] per signum eidem innotuit, et supprior similit[er, ac ceteri claus]trales, vel eciam a priore in claustro [existente, in abbatis absen]cia, omnes exeundi licenciam pecierunt, [atque modo consimili a suppriore, seu alio] custode inferiore qui, [priore absente, conventui preerat. [fo. 10b. Quæ quidem] consuetudo, licet adhuc in non>nullis religiosorum ceno]biis districte observetur, apud nos tamen voluntarie, [elapsu tempore] non modico, est totaliter fere intermissa.  
 20] Atque ex moderno usu omnes ordinis custodes, et maxime prior et supprior, utrumque locutorium intrant, quos voluerint, exortandi [gracia], seu ordinem docen[di, aut eciam] aliæ justæ necessitatis [causa], secum ducentes, atque [a claustro], non petita licencia, pro more egrediuntur, quamvis pro tempore dominus abbas inibi resideat; [quod] tamen, ut prefertur, ex antiqua consuetudine m[inime] faciebant; et m[axime] tertius et quartus prior, nisi esset explorandi gracia, et tunc in silencio, exierunt ac revertebantur; quoniam, quacumque hora existimaverint exploratores claustri quicquam inordinacionis alicubi reperiire, licitum est eis usque ibi cum modestia silenter incedere.

Supprior vero et tertius ac quartus prior, tempore moderno, per curiæ officinas, cum necesse habuerint vel viderint expedire, absque reprehensione ire possunt; ita quod septa monasterii nequaquam pertranseant, neque missam, vel aliquam horam regularem, si fieri possit, propter hoc omittant. Quoniam, revera, juxta certam et antiquam consuetudinem, si tertius prior, aut quartus, vel cantor, vel noviciorum magister, seu archidiaconus, duas ex diurnis horis simul omiserit, et ad

terciam horam sequentem in chorum non venerit, debet [pro] tercia hora in proximo capitulo veniam petere. Sed pro] duabus horis, si casualiter et non negligenter omiserit, reprehendi non solet.. Pro tribus vero oracionibus consuetis ante 5 matutinas, quibus omnes et singuli interesse debent qui ad matutinas in choro morari debent, si aliquis predictorum non affuerit, non [consue]vit inde reprehendi, nisi illud ei crebrius contingat. [De] matutinis vero aut vesperis vel de completorio nun[quam se poter]it, aut debet, aliquis eorum absentare, nisi 10 [de licencia] speciali. Nec debet alicui eorum licencia de[negari, nisi rationem] et mensuræ metas, in se absenta[ndo, eorum aliqu]is excedere videatur; quia ipsi præ ceteris [divino obsequio, ut] prefertur, interesse tenentur. Quapropter, [quando aliquis eorum ab] horis vel missis se absentare pro[ponit, illud 15 ordinate] priori premonstrare debet, [quoniam revera a priore claus]tri rite sciri debet ubi sint fratres absentes, et [fo. 11. [maxime claustrales.]

Inter hæc sciendum quod in festis ... lectionum [inter festum† Pu]rificationis beatae Mariæ et Omnis Sanctorum 20 solemnitatem ... ... nona immediate post prandium servitorum cantari consuevit, juxta quod specificatum est supra, capitulo nonagesimo quarto et ultimo primæ partis, aut eciam diebus quibus infra idem tempus nona p ... ... canebatur, nullus claustralium absque reprehensione ... ... 25 hora se potuit absentare, sicut nec a vesperis ... ... diebus prenominatis, juxta quod luculenter in secundo capitulo primæ partis, paulo ante memorato.

Consuevit olim conventus, potandi gratia, post nonam decanatam usque in refectorium processive incedere, necnon et 30 privatis diebus pro oracione quæ fieri solet ante nonam, si qui tunc temporis non adesset, veniam in capitulo sumere, quemadmodum adhuc venia sumi solet pro oracione quæ fit ante primam sive ante vesperas, eo quod tunc temporis post nonam privatis diebus in claustro loqui consueverant.

35 Antiquitus vero cantor, quando incaustum erat facturus, illud priori claustris premonstrare consuevit.

Qui quidem cantor et collega suus nunquam ambo simul a 83] choro se debent absentare. Nec debet evenire quod chorus

aliqua vice, vel claustrum, cum in eo fuerit conventus, absque uno ad minus sit ordinis tute.

Inter hæc sciendum quod, si supprior vel alius inferior ordinis custos, die quo magnam missam, vice ebdomadarii, pro se ipso vel ad petitionem alterius, in conventu celebrat, ad skyllam in refectorio conventui presuerit, circuitum consuetum sive exploracionem p ... licite facere potest, et a claustro exire et loqui, prout nunc habetur ... Quod quidem olim non sic fiebat, nisi vice prioris(?) canta ... alium forte socium ex custodibus ipso die in refectorio non ... qui circuitum pro ipso facere posset.

In silencio vero potest [quilibet] ex custodibus, cum viderit oportunum, eciam si magna missa ebdomadarius sit, a claustro circuendo egredi. Sed nullus [eorum post] refectionem conventus circuitum, vice prioris, faciet per camerulas, nisi ipso die in refectorio comedat. Sed post [completorium potest] qui[libet] eorum, more solito, vice prioris, [per cameras circuire], ubi[cumque ip]so die [refec]erit; si tamen ad [completorium in conventu] extiterit. Nam prior, vel alius qui ad completorium [fo. 11b.] conventui] preest, potest illud exploracionis officium inferi[ori injungere.] Et, si aliquis ex fratribus circuitori obviaverit, quando circuitum faciat, et maxime ante matutinas et post completorium, a latere se divertet, atque fronte penitus discooperta, ut illius noticiam palam habere queat, donec pertransierit, reverenter expectabit, paulisper inclinando ac mansuete eum salutans, [si in] loco fuerit quo ei loqui licet. Et si laternam forte cum lucerna portaverit, abscondet eam continuo. Si quis vero sederit, ubi transit, ei humiliter assurget, nisi infirmus sit aut sanguinem minuerit, vel cum aliqua tunc loquitur seculari persona. De hoc quidem circuitu specificatum est supra, fere in exordio capituli septuagesimi quinti et ultimi terciae partis, atque similiter alibi breviter capitulo codem, in F scilicet litera. Nec pretereundum quod quicumque ordinis custodum ad skyllam sederit, quamvis prior domi existat, per totam curiam, ex usu moderno, eciam usque ad reclusorium fratris nostri, atque ulterius per Tamisiam, si voluerit, et ad palacium regium, si necessitate habeat, licite potest incedere; hoc observato, quod saltem unus custodum ordinis interim sit in claustro, vel ubi tunc temporis

fuerit conventus. Sed apud Londonias ire non debet, nec per portam abbaciæ versus villam longius egredi, nisi illud priori erdinate preostendat. Sed nec consuevit [nec] debet aliqua vice prior a monasterio egredi, nisi priori claustru[re] tenus aut per 5 suum capellatum prius constare fecerit, [ut premissum est; hoc observato, cum conventus ad terciam in albis [exititerit], quod nullus ab eodem absque urgente necessitate, sicut nec a pro[cessione quæ fit circa] claustrum, quibuscumque diebus, aliquo modo se sub[trahat; et quia] chorus, ut presertur, aut 10 claustrum, seu refectoriu[m, nunquam], pro recta et antiqua consuetudine, absque duobus ordinis cus[todibus] esse debet, si fieri possit, ut videlicet, si unus exeat, [alter cum conventu] interim remaneat.

Si fortasse contingat quod iidem [custodes ambo] se absentent, 15 tunc sacerdos qui prior fuerit in [ordine seniorum vicem interim] geret prioris; a quo tunc exeundi a claustro [licencia rite peti debet], qui tamen generalem excundi facultatem [concedere non 84] potest. Est autem] exitus necess[arius, et exitus] voluntarius quasi absque necessitate, ut si, spaciandi gratia [fo. 12. 20 versus Tamisiam sive [alibi quaquaversum], petatur licencia. Unde, si aliquis, necessitatis causa quæ vitari [aut sine] dispendio differri non possit, licenciam postulet exeundi, ut ad [sar]toriam, aut infirmariam, sive coquinam, vel eciam pro [celeri] necessitate ad [gar]dinum elemosinariam inferius, sive ad palacium regium, 25 aut in villam Westmonasterii, gratia visitandi aliquem amicum infirmum, vel aliquod [tale] festinanter agendi, quod absque dampno vel molestia alicujus induciones [habe]re nequeat, [superior], vel aliis [custos] qui tunc in claustro conventui prefuerit, priore extra claustrum existente, hujusmodi licenciam ex usu 30 moderno concedere potest, licet [idem prior] conventum pro tempore regat; atque id idem [facere solet, in custodum absencia], sacerdos qui prior est de ordine seniorum. Sed non habetur in usu, si aliquis frater egritudinis causa extra chorum morari indigeat, aut sanguine sibi minuere proponat, ut in quartis feriis 35 Quadragesimæ, quod, priore in claustro aut in ecclesia non existente, absque prioris vel saltem prioris claustru, alicujus videlicet ordinis custodis, licencia, hoc fiat, nisi pro majore sit egritudine aut necessitate manifesta; quia tunc a prelibato

seniore, in eorum absencia, hujusmodi licentia rite concedenda. Hoc observato, sive supprior sive alius predictorum hujusmodi alicui concesserit licenciam, quod illud priori oretus, aut eciam per signum, quam cito eum viderit, rite innotescat. De 5 licentia vero morandi de completorio fratribus concedenda superius, capitulo primo terciae partis, evidencius propalatur.

Unanimes quidem semper atque in omnibus concordes esse debent, qui ordinis sunt custodes, nichil per contencionem aut per inanem gloriam de suo statu fortuito unquam temere presumentes. [Quod] prior claustrum, die quo ad skyllam presidet, abbatis aut prioris [inquiret] voluntatem, priusquam fiat sonitus ad collacionem, et a quo morandi [de com]pletorio licentia fratribus est concedenda, superius, capitulo primo terciae partis, [eviden]cius propalatur. Qui, cum de mensæ lectione aut 15 coquinæ officio [in tabula]† fuerit, nullatenus mixtum accipiet, quoisque prioris sciat voluntatem, quod nullus unquam in refectorio, nisi sit jejonus conventus, quod ... ... ...ccioni preerit. Absente vero majore priore, sicut specifi[catum est supra, capitulo] proximo precedente, antiqua consuetudo in 20 85] hoc sit [observanda. Capitulum] serviendum debet tenere, aut teneri [precipere, et secundum culpas delin]quencium vindictas inferre. Sui [tamen] juris non est quælibet] addere aut auferre; sed cetera omnia, quæcumque [fo. 12b. [major] prior, dum in monasterio est, concedere potest 25 vel prohibere, ulcisci culpas, vel indulgere, hæc quoque prior claustrum, absente eo, facere potest, exceptis majoribus causis, quas vel ipsius majoris prioris vel abbatis judicio reservare debet. Ubi cumque [autem] vel in refectorio, vel in capitulo, sive in claustro, sive extra claustrum, assurgi debere 30 majori priori superius dictum est, absente ipso majori priore, huic similiter assurgi debet, et omnimoda reverencia exhiberi. Sed, licet supprior, [vel] alius qui preest post priorem, si prior absens fuerit, in hiis quæ ad ordinem pertinent, eandem habent dignitatem quam habet prior, [non tamen, quando] extra refectorium reficit, ministrabitur ei, tanquam priori, quamvis prior in fata decesserit. Cum vero prior presens [non] fuerit, supprior omnes tabulas ad sacerdotes pertinentes habebit, excepto quod 35 in xij. lectionibus non erit in tabula de lectione, neque de res-

pensorio, neque de "Venite," in festivitatibus scilicet quæ coluntur in capis, nisi ipsem in tabula de magna capa extiterit.

*Brevis ex[plana]cio de fratribus, [egritudinis cau]sa,  
extra [chorum existentibus], atque [de minutis].*

Et licet inferius, capitulo tricesimo primo istius partis, plen[ius]† inseratur quod nullus raucedinis causa, nisi alia detineatur invalididine, a choro se debeat absentare, una cum aliis quæ ad statum pertinent sanguinatorum et fratum ex-  
tra chorum, ut [pro hac c]ausa, existencium, hic tamen de rebus hujuscemodi ... ... congruo sit brevis quædam pre-monstracio. Atque im[primis]† istud est memoriae commendandum: quod, quando petit aliquis ut, [cujuscum]que morbi causa, extra chorū morari queat, dicetur ei a priore, quemadmodum dici solet fratri qui, ut in infirmary quies[cat, veniam] in capitulo sumit, videlicet, ut eat in nomine Domini et [parcat] sibi, quod est ita intelligendum: "Si nimium studueris, aut "legeris, aut cantaveris, seu in aliqua occupacione laboraveris, "[vel per cibi] aut potus inmoderanciam aut inconsideracionem "hanc de]bilitatem incurris, esto in parcitate et summa "qu[iete, et caveas] tibi a quocumque labore et excessu, donec "con[valueris]." A qua] hora quoisque chorū sit ingressus, [non debet ad gradum] legere, aut cantare, neque ... ... ere pitancias vel ad potum caritatis, si novicii ... ...ur [fo. 13.  
86] [servire], aut aliquod officium in conventu facere, nisi pro defectu [supplendo], ut si aliquem, quod absit, invenire non possit, qui suum, unde in tabula fuerit, officium exequatur. Sed neque missam interim celebrare debet, sicut nec qui sanguinatus fuerit. Et hæc est una racio quare prior, aut alias custos ordinis, cum extra chorū aut sanguinatus fuerit, ad skyllam sedere, aut capitulum vel collacionem tenere, non debet, maxime cum eorum quodlibet solemne sit officium; et nullus interim, ut prefertur, aliquod officium in conventu, quamvis sit parvum, rite sit facturus. Alia racio est hæc, quæ eciam pro regula ha[betur] g]enerali atque sup[erius] specificatur, capitulo proximo precedente, quod videlicet ad skyllam sedere, aut capitulum vel

collacionem tenere, nullus unquam debet, nisi ordinate usque in chorum conventum sequi valeat.

Et cum recitatum est olim a quodam ex senioribus istius monasterii, consuetudinum fere ignorantis,<sup>1</sup> quod videlicet licitum est cuilibet ordinis custodi capitulum tenere, dummodo licet et fro[cco]† indutus per claustrum incedere, quod quidem pro manifesto falso a discussoribus asserebatur, eo quod a priore aut ab eo qui capitulum tenet, cum legitur tabula de anniversario principali, vel cum legitur breviculum de aliquo fratre nostro defuncto, die quo abiit et quo sepeliri debet, oratio "Absolve quesumus, Domine," post psalmos defunctorum pro consuetudine in choro dicatur, quam, ut liquido patet, dicere non poterit, si illo instanti extra claustrum existat.

Nec poterit prior unquam, aut debet, officium inunctionis seu animae commendacionis alicujus fratri dicere, vel "Placebo" aut "Dirige," seu missam in obitu cuiuscumque fratri aut de anniversario principali celebrare, extra chorūm [existens; nimirum cum, ut presertur, non licet cuiquam fratri, dum extra conventum]<sup>2</sup> fuerit aut sanguinatus, missam suam cantare privatam. Sed prior, abbate presente et officia prelibata [faciente], poterit et debet eisdem officiis interesse; sed non in abbatis absencia, [nisi] ad missam tantum. Si autem, dum prior extra conventum fuerit, et in capitulo forte [de aliquo] arduo sit tractandum negocio, quod comode absque [prioris presencia] expcdiri nequeat, mandari debet ut veniat, [terminato prius] capitulo, sive abbas affuerit sive non, quoniam, ut perfertur, duo priores], ut nulli dubium est, conventui simul et semel pre[esse] non debent.

Suprior qui]dem, cum minutus fuerit sive extra [chorum] egritudinis causa, quando videlicet] conventus potum [fo. 13b. habet caritatis, priore collacionem ten[ente, si recta] et antiqua consuetudo servetur, a capitulo ad sonandum cymb[alum] nullatenus exibit, sed alius custos inferior illo ad hoc fac[iend]um est rite egressurus, ipso interim inibi residente, licet quidam [gra]†dus superioris fungens officio ad illum sonandum aliquociens tali (?) hora voluntarie sit egressus; atque proculdubio ad

<sup>1</sup> ignor, MS.

<sup>2</sup> The scribe seems to have omitted a line.

hoc faciendum, die qua supprior in conventu magnam missam celebrat, absque reprehensione exire solet, atque alius tunc sacerdos, ad nutum ipsius, in refectorio potum benedicere.

Prior autem, aut alius custos, qui collacionem tenet, con-  
 5 87] ventum usque in chorum nullatenus sequi debet, nisi ad totum completorium in conventu morari velit; sed cum officiariis exterius remanebit. Verumptamen prior, quando collacionem tenet, si completorio interesse noluerit, non nisi ad hostium ecclesiæ processionem solet comitari.<sup>1</sup> [Sed]  
 10 proculdubio collacionem, ut prefertur, tenere non debet aliquis, [nisi cum] conventu in chorum, si voluerit, licite possit intrare. Abbas vero, cum collacioni affuerit, et non completorio intresse voluerit, ad exitum capituli, quo voluerit recedere solet.

*De tercio et quarto priore, sive de exploratoribus  
 15 claustris. iij.*

Tercius et quartus prior, qui circuitores sunt monasterii, quos  
 20 alio nomine circas vocamus, claustrum circuire debent et ecclesiam atque cetera monasterii loca, ubi poterit inordinati gestus esse suspicio, sagaciter observantes et explorantes incurias  
 25 et negligencias fratrum et statuti ordinis prevaricatores. Hii, quemadmodum prior et supprior, de tocius monasterii melioribus et prudencioribus eligentur. Qui non maliciose pro privato odio unquam clamorem de quolibet faciant; nec privata amicicia negligencias ali[quorum ta]ceant. Qui quidem semper religiose  
 30 et ordinate, et maxime in circuendo, debent incedere, et exemplum religionis videlicet ostendere. Dum circueunt, nulli signum facient, nulli [quacum]que occasione loquentur. Studiose tamen negligencias [et offenciones fratrum insipient, et, tacite pretereuntes, de eis [postea in capitulo] clamores  
 35 facient. Cum autem extra claustrum [inveniunt aliquos] fratres loquentes simul, assurgent eis [ipsi loquentes, dicetque] eis unus eorum, si tamen ita est, quod [videlicet per licenci]am prioris aut supprioris loquuntur ibidem. Circuitores vero nec [fo. 14. verbo nec signo eis respondeant, sed modeste pertransentes  
 35] intenta aure subaudiant ne ipsa verba loquuncium sint inutilia,

<sup>1</sup> *imitari*, MS.

quæ non oporteat dici. Quando autem cum famulo, seu cum  
 88] quolibet alio laico, inveniunt aliquem fratrem sedendo  
 loquentem, non est mos ut ipse frater eis assurgat aut dicat eis  
 quicquam, nisi sit, ut prefertur, quod de licencia loquitur. Nullo  
 5 tempore, cum circueunt, debent simul ire, sed unus hac, et alter  
 illac, secundum quod injunctam curiam inter se divisorint et  
 abbas vel prior eis ordinaverit. Officinas monasterii nunquam  
 pro hac cura egredientur, sed per ostia earum exterius  
 prospicient, si forte aliqui fratres per curiam vagantes incedant,  
 10 aut stent, aut sedeant fabulantes.

Heæ sunt quidem horæ quibus ex veteri consuetudine circuire  
 debent, preter circuitum qui fit a priore post completorium, et  
 ad quindecim graduum psalmos ante matutinas, et post prandium  
 atque post cenam conventus, quando bis reficiunt : videlicet,  
 15 circa medietatem secundi nocturni, et post ultimam lectionem  
 vigiliæ mortuorum in yeme, atque in laudibus paululum ante  
 psalmum "Laudate Dominum de celis." Tunc enim, juxta  
 consuetudinem antiquam, accensa candela in laterna, circuibit  
 alter eorum in monasterii loca, eodem modo quo in capitulo de  
 20 preposito paulo ante exprimitur, diligenter omnia intuens,  
 quemadmodum specificatur ibidem. In die autem circuibit post  
 officium minoris et majoris missæ, et circa finem vigiliæ mor-  
 tuorum, quando de die canitur, necnon et inter vesperas, quando  
 exhibunt et de prandio sepe atque de cena surgent, si antiqua  
 25 consuetudo servetur, quociens suspicantur se inventuros aliquid  
 negligenciarum aut gestus inordinati. Hoc tamen non longe a  
 refectorio fiet, ut, si opus fuerit, statim possint occurrere cum  
 aliis ad versum qui, finito prandio vel cena, dicitur.

In circuiendo vero neuter illorum [ibit] in locum ubi noverit  
 30 priorem aut suppriorem esse ; nec [debent] unquam circuiendo  
 prioris cameram ingredi, sicut [neque abbatis ; sed] neque  
 cameram infirmarii, nisi in ea fratres [cum eo reficiant, aut] in  
 ea jaceant egrotantes, vel aliquis tu[multus de gestu lacivi-  
 en]cium famulorum in eadem fortasse [audiatur, seu aliunde  
 35 habeatur suspicio. Nec eciam hostilariam circuiendo [fo. 14b.  
 ingredientur, si habeatur in ea aliquis hospes nostri ordinis aut  
 cujuscumque alterius religionis admissus. Sed proculdubio,  
 89] quociens in ea viri religiosi non hospitantur, sicuti et alibi,

ubicumque per infirmariam reficiunt fratres, licet cum eis fortasse, ob aliquam causam quæ vitari non possit, personæ seculares de prioris licencia fuerint commensales, ex consuetudine circuire tenentur.

- 5 Qui etiam in oratorio inter horas et missas circumspecte considerent, ut fratres pro loco et tempore humiliter se inclinent, stent et sedeant ordinate, atque in omnibus, ut locus sacer exigit, honeste ac devote se gerant. Per claustrum multociens circuiendo incedere debent, fratribus in eo considentibus, et  
 10 specialiter hora competenti, post cenam videlicet aut potum conventus, ac precipue ad intervallum post refectionem, et post potum in Quadragesima, sagaciter intuendo, si meditentur et vacent lectioni ac ordinate se gerant, ne forte inveniatur aliquis accidiosus, aut scribens, aut aliud quipiam faciens quod non  
 15 licet.

Nullus quidem frater, si recta consuetudo servetur, ad ostia officinarum repulsam pacietur, et maxime ordinis custodes, quibus semper ubicumque advenerint liber patefiant ingressus, licet inibi aliqua secreta agantur. Si vero in infirmitaria aut  
 20 quovis alio loco unctura, seu privata sanguinis minucio, vel aliud quodcumque secretum agatur, et aliquis frater, ubi hoc fit, advenerit, mansuetum eidem responsum continuo preb[er]i debet, quod ibidem videlicet sit secretum nec tunc commode ingredi poterit; sed ordinis custodes nunquam alicubi repulsam  
 25 pacientur, quin pocius, si voluerint, ingrediantur, nimirum cum nichil unquam eisdem occultari debeat.

Tercius quidem prior, ab hora qua constituitur, in choro pro consuetudine erit sinistro, licet ex alia parte suæ conversionis fuerit ordo; et quartus prior semper in dextro choro, videlicet  
 30 ex parte ab[batis], erit. Isti, quo ciens opus fuerit, prioris et supprioris officium suppleb[j]unt; qui si forte ambo defuerint, unus aut duo [sacerdotes qui] post abbatem et priorem primi sunt de ordine [seniorum, cum] fuerit necesse, prioris et suprioris officium [exequentur].

35 Post] abbatem vero, priorem, et sup[priorem, dicti [fo. 15. circu]jtores attente et reverenter in capitulo sunt [audiendi, et,]  
 40 auditis qui sponte venias petunt, nisi q[uando abbas, vel] prior, aut supprior aliquid post ipsa[s veni]as immediate [pro]-

ferunt, eorum semper est primo[s] clamores] facere et pri[mam] vocem habere, juxta quod inferius capitulo ... ... ... evidencius propalatur.

*De hiis quæ ad cantoris et succendoris officium spectant.*

5

*Capitulum v.*

Cantor, qui et alio nomine armarius appellatur, eo quod de libris curam habere solet, qui in armariis continentur, quamdiu abbas in monasterio est sui compos, non sribetur in tabula ad lectionem vel ad responsorium, ut videlicet, si forte 10 abbati commodum non fuerit legere aut cantare, ipse ad hoc pro eo sine mora paratus inveniatur. Quando vero abbas extra monasterium est, [vel]† intra monasterium, si ob aliquam sui invaliditudinem capitulum aut chorum ingredi nequeat, in locum ipsius scribetur cantor in tabula ad lectionem et ad responsorium. 15 Quicumque lecturus est in conventu aut aliquid cantaturus, si necesse habet, ab eo priusquam incipiat debet ascultari. Ipsius est omni hora solicite providere ne aliqua in obsequio divino eveniat negligencia. Si quis autem oblivious non incepit, 20 cum incipere debet, responsorium aut antiphonam vel aliquid hujusmodi, sive in eodem, jam bene incepto, aliquo modo deviaverit, ipse debet esse provisus atque paratus, ut sine mora quod incipiendum erat incipiat, vel cum, qui fallendo deviaverat, in viam reducat. Quod si in choro existens facere tardaverit, 25 pro qualicunque sit causa, succendoris est vicem illius suplere continuo.

Juvenes vero qui in custodia sunt, et hii precipue qui servicium, quod redi solet, noviter persolverint, cum sollicitudine curare et considerare tenentur, ne unquam disord[ina]ta mora eveniat pronunciandi lectionem aut responsorium vel antiphonam seu aliquod tale, quamvis in eo aut in eis qui prou[nunciar]e deberent, vel etiam in ipsis cantoribus, quod absit, 30 91 aperta sit [neglig]encia. Ad cantoris namque arbitrium quilibet [cantus in choro] incipietur, elevabitur, aut remittetur, et quicquid in divino quibuscumque horis et temporibus est 35 agendum ob[sequio ab eo perfecte pre]nosciri debet, ita [fo. 15b. ut, si aliquis can[tus per ignoranciam aut incuriam] nimis

elevetur aut deprimatur, seu aliquid in [legendo aut] ca[n]tan]do contra morem indebito modo proferatur, [ab] ipso temperari at[que sagac]iter corrigi continuo possit. Cujus discrecio semper in cantibus [inchoan]dis et moderandis, secundum dies 5 et festa ac statum possibilitatem[que con]ventus, magnam habere debet consideracionem, ne umquam aliquis cantus minus temperate, quod absit, aut inconcorditer moduletur. Cujus voci aut modulacioni nullus unquam in psallendo, nisi ille solummodo qui pro tempore conventui preest, sonum aut notam 10 alciorem aut inferiorem adicere debet. Sed neque aliquem cantum eo diuciis seu morosius trahere, aut velocius cantare, vel suam modulacionem in aliquo reprehendere debet, nisi forte in psallendo deficiat, aut aliquem cantum inconvenienter aut indiscrete inchoet ; et ideo sibi debet sagaciter providere, ne in 15 aliquo deficere videatur, quoniam ipsc, quociens deficit, ceteris amplius est culpandus, quia ignominiosum est eum falli a quo<sup>1</sup> alii debent corripi.

[*De officio precen]toris [in capitulo].*

Illius namque incumbit officio de omnibus negligenciis et 20 defectibus quæ in legendo aut cantando in choro, sive ad leccionem mensæ et collacionis fiunt, quæ specialiter suæ ordinacioni incumbunt ; quas idem specialiter ordinare debet et in capitulo mencionem et clamores facere.

In festis vero quæ coluntur in capis debent sacrista et 25 revestiariorum eligere quotquot opus fuerit de capis solennioribus carum quæ ipsa die erunt in choro, easque in summitate aliarum ponere super formas quæ in chororum ante tertiam portari solent ; quas, dum canitur tercia, distribuet cantor ordinis ... cioribus ac senioribus, et illis specialiter fratribus 30 quos secum in choro habere voluerit. Ipsa enim caparum distribucio eorum est ad regendum chororum advocacio. Postea vero capas minus festive ipse de sua parte et succendor ex alia per ordinem distribuent ; proviso et observato, in festis second- 92] ariis, [qua]ndo capæ non sunt brudatæ, quod capa prioris et 35 cantoris sa[Item]† ejusdem sint coloris, et eciam supprioris capa,

<sup>1</sup> *quibus*, MS.

vid[elicet ob] thuris ministerium ad processionis stacionem solem[niter facien]dum. Cantor vero, cujuscumque ordinis vel [etatis sit, in medio] aliorum ad formam stabit donec missa [finiatur.]

- 5 [Nullusque eor]um ante finem missæ de choro [debet [fo. 16.  
recedere sine ejus licencia. Ceteri vero fratres, si loqui  
indigeant, [optenta] a priore loquendi facultate, illud precentori  
priusquam illi exea[n]t si]gnando intimabunt ; quod similiter  
facient lector et ad prandium [ser]vituri, cum post "Agnus Dei"  
10 a choro egrediuntur. Quocienscumque thuribulum aut textus  
fratribus qui capas tenent ad formam in choro affertur, utrumque  
prius cantori offertur, nisi abbas, vel aliquis episcopus, seu major  
prior, vel ille qui tenet ordinem, ibi sit inter eos, juxta quod  
specificatum est supra, finali capitulo terciae partis.
- 15 Cantor in dextro choro semper esse debet : qui, dum in con-  
ventu est, quicquid incipit, sive "Kyrie," sive aliiquid aliud,  
dexter chorus prius suscipiet quod ab eo incep[t]um fuerit, et  
canendo prosequetur illud, eciam si ab utroque choro simul  
cantari debeat, quod incep[t]um est. Sed proculdubio quando  
20 ymnum imponit ad tercia[m] in capis simplicibus, vel sequenciam  
ad vesperas, ut quando loco ymni cantatur, tunc cantor ille,  
mox ut ab eo incipitur, dextra parte qua fuerit cantaria illius  
ebdomadæ solemniter prosequitur. Quociens autem versus  
post offerendam cantatur, preterquam ad missam defunctorum,  
25 cantoris illum inchoare. Et, si capa in choro fuerit, versus finem  
offerendæ accedet qui chorum tenet ad cantorem, facietque  
signum incipiendi versum offerendæ ; quia proculdubio ex recta  
et antiqua consuetudine ad ipsum tunc pertinet versum incipere,  
eciam si succendor in tabula sit aut chorum teneat, nisi  
30 dummodo ad primam missam in nocte Natalis Domini. Cantor  
autem, viso signo, inclinabit ei, et qui chorum tenet similiter  
ipsi.

Cujus interest notificare abbatii omnes cantus quos ipse cantat  
aut incipit. Quando vero inter prosam vel alium cantum, ut  
35 solemnius moduletur, per chorum transit, detecto capite  
ordinate incedet, juxta quod paulo post evidencius propalatur.  
Et, si alicui fecerit signum canendi, frater ille statim, viso signo,  
inclinabit ei, et cantor illi similiter ; et sic, detectis capitibus, ab

utroque est humiliter inclinandum, quocienscumque cantum vel aliud quod sui officii est [rogat] in choro fieri.

Et cum tria sint, de quibus omnes atque singuli universali, exceptis qui in custodia sunt, zelo religionis et sanctæ 5 [disciplinæ] salubriter conjuncti, quociens opus fuerit, in capitulo 93] cl[amores, debito] more et absque reprehensione, facere possint et tene[antur, videlicet de] negligenciis, presumptionibus, et defectibus quæ in ob[sequio fuent divino], atque de [fo. 16b. silencii infractoribus et de hiis qui elemosinam non bene 10 custodiunt,—dictis primum a capitulum tenente, ac consequenter inmediate ab aliis ordinis custodibus, quæ proferre decreverint et quos voluerint facere clamores,—cantor et succendor, quorum specialiter interest, vice abbatis, cantariam regere, de defectibus et negligenciis quas in choro fieri percepérint primum loqui 15 debent; et, post eos, ceteri generaliter quibus placuerit de eodem loqui obsequio. Ac deinde fratres, quibus specialiter est et injunctum de silencio loqui, suos facient clamores, et alii consequenter qui loqui inde voluerint. Atque post illos proferet elemosinarius et socius ejus in medium, si quidem de 20 elemosina fuerit proferendum. Sicut enim prior et ceteri ordinis custodes vicarii sunt abbatis, quoad ordinis ac religionis tutelam et officium sacerdotale, cum opus fuerit, exequendum, ita, ut presertur, cantor et succendor vicarii sunt illius, quoad observanciam cantariae; et ideo post ordinis custodes in 25 capitulo primam habeant vocem, juxta quod alibi inferius, capitulo xvij. istius partis, luculencius propalatur.

[*Precentori in multis [parcendum est].*]

Precentori siquidem, sicuti et ordinis custodibus, in multis est parcendum. Nam, juxta quod alibi inseritur, capitulo tercio 30 istius partis, si tribus oracionibus quæ fuent ante matutinas aut xv. graduum psalmis non interfuerit, vel ad primam privatis diebus non venerit, sive ad terciam, quando in albis non cantatur, vel ad sextam, sive ad nonam, non solet propter hoc in capitulo veniam petere, neque inde reprehendi, nisi hoc ei 35 frequencius evenerit. Duas tamen horas simul, absque necessitate manifesta, omittere non debet; nec debet aliquo die de

matutinis aut vesperis aut completorio morari, absque licencia illius qui pro tempore preest conventui; nec debet extra claustrum vadi aut pedes suos in Sabbatis abluere, nisi de licencia speciali; nimirum cum ipse utrobique, sicuti et ordinis  
5 94] custodes, in exemplum bene et ordinate vivendi aliis esse debeat. Ad illius spectat officium tabulas principalium scribere festorum, atque antiphonas in evangelio super "Benedictus" et "Magnificat" in capis, et in anniversariis [principali]bus, necnon et in albis et quibuscumque festis xij. leccio[rum], et  
10 similiter pri]vatis diebus; antiphonas quæ per O incipiunt super "Mag[nificat]" ante] Natale Domini, atque antiphonam "Vigilate animo" super "Bene[dictus]" ter]cia nocte ante Natale, et super "Benedictus" [in vigilia vigiliae] Natalis Domini, in abbatis absencia, inchoa[re, et cas semper] psalmis decantatis [fo. 17.  
15 reincipere. Et quoctens [abbas vel ipse cantor anti]phonam in evangelio incipit, vel aliquis obedienciarius, a[d peticion]em ipsius, sicuti antiphonas prelibatas quæ per O incipiunt, idem cantor ceteras antiphonas, quæ consequenter ad suffragia canentur, est proculdubio incepturus; atque in nocturnis, et in laudibus, et ad  
20 omnes horas [diurnas] in capis, in albis, in festis xij. lectionum, et similiter ad matutinas de vigilia vigiliae Natalis Domini, antiphonam post psalmos decantatos reinchoare tenetur. Necnon et omnes cantus ad processiones, et antiphonam ad mandatum, et benediciones ad gracias, una cum psalmo "Misericere mei, Deus,"  
25 tenetur incipere; et, si qua sunt roganda, rogare.

*De ges[tu precentoris inter] vesperas m[atutinas in festis] principal[ibus et aliis solemnibus].*

Qui eciam inter vesperas in festis principalibus, sive dominus abbas affuerit, sive non, super caput formæ versus orientem inter  
30 duos choros minime indutus residet, psalmos intonando, antiphonas reinchoando, atque omnes cantus debito more festive ac celebriter cum moderamine sustentando. Et quando prosa vel psalmus "Benedictus" sive "Magnificat" solemniter in duplum cantatur, ipse per chori longitudinem hinc inde, detecto  
35 capite, vultuque placido, circumquaque se divertet, exemplum prebens, ac innuens fratribus ut libenter, devote, ac celebriter

cantent; ita tamen quod ante "Gloria Patri" ad finem psalmi "Benedictus" sive "Magnificat" ad suam redeat stacionem, ut una cum aliis ibidem se inclinet. Qui eciam, quando canitur ymnus "Eterna Christi munera" solemniter in triplum ab  
 5 utroque choro simul ante nocturnum ad matutinas, ut in utroque festo beati Petri et in solemnitate reliquiarum, non incedet ex illa parte qua tunc fuerit cantoria, dum videlicet primus ymni canitur versus, sed ex parte apposita, ordinate eciam innuens eis manu, ut cum ceteris de alio choro simul et semel celebriter  
 10 canant; quod similiter postea eodem ordine hinc inde faciet, donec ultimus versus inchoari debeat. Ante cujus inchoacionem usque ... ... ... urus, nisi et tunc formæ extremitatem ... ... ... morari velit continuo, quia tunc juxta ipsam versus ... ... ... faciem suppliciter stabit inclinus, dum  
 15 ille ... ... ... versus, ac deinde, intonato primo versu ... ... ... sed ... ... ... ibidem.

Debet insuper, ante processionem quæ fit in capis, in abbatis absence, atque iterum quando ad processionem ante corpora  
 95] sanctorum fit sollempnis stacio, incensum turibulis im-  
 20 po[nere; et abbati, cu]m assuerit, tam ante processio- [fo. 17b.  
 nem quam ad stacionem turis [acerram, cu]m manus osculo,  
 humiliiter offerre; atque fratres, ut versum cant[ent, ad sta]cio-  
 nem rogare, et abbati cantum ad introitum notificare. Qui ideo,  
 pro consuetudine, inter duos choros ad processionem incedere  
 25 debet, ut luculenter hinc inde circumquaque respiciat, ne aliqui  
 sint desides et cantare dissimulent, aut per incuriam minus  
 ordinate aut incomposite negligenter incedant; et quod non sint  
 plures in uno choro gradientes quam in alio, preter abbatem aut  
 priorem, quin eos suo nutu numero faciat coequari. Qui eciam  
 30 in omnibus principalibus festis cum viij. sociis chorum tenebit; et  
 epistolam, gradale, "Alleluia," et evangelium rogabit, ac similiter  
 lecciones, si ipsem fortasse legere non possit; necnon et notam  
 super "Gloria in excelsis Deo" sacerdoti intimabit. In aliis  
 vero festis quæ in capis [coluntur] et in anniversariis principalibus  
 35 cum quatuor sociis chorum tenebit; atque in Dominica Palmarum cum duobus sociis; et in die quo aliquis frater sepeliri debet, cum succentore tantum chorum tenebit. Et quociens indutus chorum regit, gradale et "Alleluya" sive

D

tractum rogabit. Rogabit insuper tres fratres qui lectionem et evangelium super palmas, et evangelium ad secundam stacionem in Dominica Palmarum, et qui passiones legant, atque fratres qui ad crucis adoracionem induentur in Paraseve; et diaconum qui 5 astam portabit ad consecrationem novi ignis, et alium qui cereum benedicet in Sabbato sancto; et sacerdotem qui genealogiam cantabit in nocte Natalis Domini; et fratres qui responsorium "Gaudete, Maria" cantabunt ante luminis consecrationem in die Purificacionis, et qui ymnum "Veni, creator" ad terciam 10 incipiunt in die Pentecostes, et qui cantabunt antiphonam "Nolite timere" in quinta nocte ante Natale Domini. Necnon et fratres rogabit qui capas una cum ebdomadariis tenebunt ad vesperas in festis secundariis (?), et versum responsorii ad vesperas in triplis solemniter cantare solent ad Natale Domini.

15 Qui proculdubio nullam tabulam ... ... ... magnam missam et alias missas privatas et ... ... ... officium. Nam ad officium magnæ capæ nullatenus ... ... ... tur, neque ad lectionem vel responsorium privatis diebus ... ... ... quibuscumque festis xij. lectionum, nisi abbas ... ... ... tur 20 in tabula de octava ... ... ... ate tamen cantabit [fo. 18. quandoque septimum responsorium, ut quo cum ... ... ... vitatem parvum responsorium ponitur ... ... ... et Pentecostes et in octabis Paschæ, si abbas non affuerit ... ... ... lectionem, atque tribus noctibus proximis ante Pascha, et in 25 omnibus principalibus anniversariis sextum cantabit responsorium et nonam legit lectionem. In tabula quidem de leccione collacionis ideo non ponetur, quia solemnem lectionem ad mandatum feria quinta in Cena Domini legere tenetur aut rogare. Nec ponetur in tabula ad lectionem mensæ eo quod in festis 30 principalibus ad prandium conventus tantum, et non ad cenam, solemniter legere vel de lectore competenti debet providere.

Qui, quando magna missa in tabula est, atque eam celebrat, officium similiter cantoriæ ex moderno usu, licet non rite, exequi solet, quoisque antiphonam in evangelio reinceperit, 35 nisi ad laudes indutus existat; quia tunc in laudibus nullam proculdubio incipiet aut reincipiet antiphonam; sed hoc faciet ejus socius.

*Cum precentor [fuerit in ta]†bula de [magna missa,  
offi]†cium canto[riæ non facere]† debet.*

Ex consuetudine quidem antiqua, cantor, cum in tabula fuerit de magna missa et in aliquo festo xij. lectionum ad matutinas, 5 vel ad matutinas in vigilia vigilæ Natalis Domini, officium missæ in conventu personaliter faciat, sive dominus abbas affuerit sive non ; officium similiter cantoriæ facere non debet, sed neque in casu hujuscemodi abbati, cum affuerit, responsorium aut anti- 96] phonam innotescere ; sed ejus collega hoc facere tenetur ; 10 quoniam, ut nulli dubium est, officium sacerdotale cantoriæ dignitate precellit, et ideo cantor, cum ita acciderit, officium quod majus est exequi debet reverenter, non habito respectu ad hoc quod dominus abbas in quibusdam solemnitatibus utrumque ... ... sacerdotale, et cantoriæ pro more suplet officium, 15 eo quod utrumque speciale ... ... preferenciarum incumbit exequendum. In cuius absencia, prior aut aliis custos inferior missam vice illius celebrans ratione lectionem legit et cantat responsorium, quia hoc totum ad sacerdotale specialiter spectat officium. Qui quidem cantor, quando ad matutinas in conventu 20 existens aliquod iter (*sic*) accidet, officium suum complebit, donec, inchoata antiphona in evangelio, benedictionem extiterit accepturus. Cum vero in tabula fuerit de coquinæ officio, potest et debet benedictionem ad gradum [accipere consuetam, eaque] recepta et facta inclinacione, antiphonam rite [inchoabit, atque 25 ad "Gloria Patri," si inmediate subsequatur, [prius]quam [a loco recedat, se ordinate inclinabit]. ... ... ... [fo. 18b autem (?) succendor (?) ... ... ... eret sanguinatus, si tunc ... ... ... specificatum est supra, capitulo lxx° iiiij° ... ... ... Illius namque interest ad vigiliam mortuorum, quociens ad 30 gradum tres versus aut d ... ... ... ad nonum responsorium cantari debent, una cum succentore illos cantare. Psalmos ex sua parte intonabit, et ymnos ad omnes horas privatis diebus incipiet, cantoria ex sua parte existente ; atque ad omnes missas, cum (?) in choro fuerit, "Kyrie" incipiet, nisi 35 capa sit in choro medio ; quia, quociens capa est in choro, incipiet, qui eam tenet, officium missæ et alios cantus ad missam pertinentes, preter versum offerendæ, ut premissum est.

Qui, si aliquos percipiat propere aut nimis protrahendo, vel aliter quam decet aut oportet, segniter videlicet aut discorditer cantare aut psalmodizare, usque ante eos humiliter incedet capite detecto, signum eis leniter faciens, ut melius et convenientius psallant; qui eidem continuo, tanquam abbati, obtemperantes, detectis capitibus, reverenter inclinabunt.

- Providere eciam et eligere debet precentor xvij. fratres ad minus de juvenibus et mediocribus et aliis bonam vocem habentibus, quos ad invitatorium in festis ponet principalibus,  
 10 modo et ordine quo supra inseritur, capitulo xxvij. terciæ partis. Atque de cisdem fratribus ponet vicissim in tabula ad responsorium cum chœdomadariis canendum ad utrasque vesperas in festis principalibus; proviso quod quidam non plus graventur quam alii.  
 15 Qui similiter incaustum fieri faciet, quociens opus fuerit, et illud non solummodo fratribus, sed eciam secularibus potentibus curialiter impendet. Atque fratrū necessitatibus de membrana providere tenetur; atque scripta in capitulo legenda legere, componenda componere, corrigenda corrigere, atque sigillanda  
 20 sigillare. Cujus eciam specialiter incumbit officio unius clavis de cista, in qua commune sigillum et privilegia reconduntur per conventum, custodiā habere. Et insuper de universis armariorum libris curam geret, et eos in custodia habebit; sed ejus studii et scientiæ est, ut corum custodia ei competenter debeat  
 25 commendari. Omnes vero li[bro]s qui in sua et succendoris custodia sunt, tam in ecclesia quam [in claustro], necnon [libros necessarios ac antiphonarios qui magis[tri noviciorum curæ  
 97] commen]dantur, renovare, ligare, et, quociens opus [fuerit, sumptibus suis resarcire fac]iet; ita tamen, si scriptores [teneat,  
 30 quod de eorum victui necessariis per conventum aliquantulum subveniatur eidem].

De redditibus vero sive pensionibus cantoriæ debitibus [fo. 19. ca[usa nulla]† est hoc loco inserere, nisi quod in die sancti Laurencii solet (?) ... ... ad capellanum de Mordone,  
 35 pro una dimidia marca annuæ pensionis, quem voluerit mittere (?), aut eam in propria persona querere atque ad prandium (?) pro more antiquo domi redire.

*D[e succentoris officio].*

**S**uccendor officium precentoris in omnibus quæ predicta sunt, si absens fuerit, debet supplere; et precentor similiter, ex antiqua consuetudine, officium succentoris in illius absencia 5 supplere tenetur. Nimirum, cum ambo per capitulum consti-tuantur, debent sollicite alter alterius pius supportare et quosque vicissim in obsequio divino supplere defectus; inter quos nullatenus esse debet, quod absit, invidencie aut cujuscumque subjecconis tipus, sed mutuae societatis et 10 honorificencie cultus, maxime cum Deo servire concordi affectu et humili spiritualiter sit regnare; nimirum cum gloria atque liberrima sit servitus illa quæ a creatura suo reverenter inpenditur Creatori. Sed arrogancia semper mundialem inquirit libertatem; quæ quidem libertas laborem refugit, et 15 quieti semper inheret. Et hac de causa mos ille antiquus de eorum officio vicissim adimplendo, non recte aut aliqua ratione interveniente, sed negligenter et voluntarie, ab usu jam fere moderno recessit.

Precentor quidem et succendor, in eo quod chorum regere 20 debent, in loco abbatis sunt; et ideo eisdem, quoad officium sibi commissum, tanquam abbati est obediendum. Ipsi enim, sicut et tutores ordinis, frequentes et assidui præ aliis esse tenentur in divino opere, exemplum in labore, mansueti in correptione, et in religione devoti. Ad quorum spectat officium 25 98] sedula discrecio die noctuque providere, ne aliqua presumpcio aut negligencia in divino proveniat obsequio, et ne ipsi per oblivionem aut ignoranciam aliquid de contingentibus pretermittant; quoniam, ut prefertur, ignominiosum est falli a quibus alii debent corripi.

Ad succentoris specialiter pertinet officium bibliam magni voluminis atque libros officio chori necessarios custodire 30 et in chor[um por]tare, quociens opus fuerit, ac iterato

- salvo reponere; om[nesque] tabulas tam trium quam xij. lectionum scribere, exceptis solummodo ... ... in principlibus, nisi per capitulum dispensetur cum eo, [quasi forte alle[viacionis gracia] de tabula saltem trium [lectionum [fo. 19b.
- 5 ab] alio fratre scribenda, aut eciam duodecim vel fortasse ... ... [Sua] tamen interest cotidiano more tabulam diligenter inspicere, scrutari, atque corrigere, si opus fuerit, priusquam in capitulo legatur, ne aliquid in ipsa reperiatur reprehensione dignum, quam nulli alii ante capitulum inspicere
- 10 licet, preter juvenem qui eam est lecturus. Sed post capitulum a fratribus sollicite intuebitur, ut possit unusquisque scire, et ante vesperas previdere, quæ et quot in ea habeat, et ut a succentore aut a fratre qui eam scribit, si quid negligenter in ea factum sit aut non bene dispositum, ante vesperas possit emendari.
- 15 Qui quociens in ea mutat quippiam aut emendat, fratri aut fratribus, quibus aliquid deputaverit, ante vesperas vel eciam post vesperas decantatas, ante horam videlicet collacionis, pro more intimabit; quia post collacionem, absque reprehensione, hoc nulli poterit intimare. Previdendum est cantori specialiter atque
- 20 succentori, præ ceteris aliis, ne aliqua in rebus hujuscemodi eveniat negligencia. Ad hæc sciendum quod [qui] in tabulam scribit duodecim lectionum tabulam est scripturus de tribus diebus primis ante diem Paschæ; et tabulam de anniversariis principalibus scribet ille qui tabulam tenet trium lectionum.
- 25 Debet eciam succendor privatis diebus antiphonam super "Magnificat" et "Benedictus" atque antiphonas quæ consequenter ad suffragia canendæ sunt inchoare; nisi quando abbas vel precentor, aut alii rogatu precentoris, antiphonas in evangelio inchoant, prout supra paulo ante exprimitur.
- 30 Antiphonas vero quæ in Pascali tempore (?) ad privata canuntur suffragia incipient novicii in ordine extremi; qui sinniliter novicii ceteris anni temporibus, in quibus videlicet antiphonæ consuetæ ad privata suffragia minime canuntur, sed plane [sine nota dicun]†tur, eas pro consuetudine sunt incepturi. Succendoris
- 35 insuper est omnes antiphonas privatis diebus post psalmos reincipere, et psalmos ex parte prioris intonare, quia succendor proculdubio ex parte prioris semper esse debet, sicut precentor ex parte abbatis. Qui quidem succendor ymnos et omnes horas

privatas ... et tenetur incipere, nisi cum cantoria fuerit ex parte abbatis ... cantor presens extiterit. Debet eciam ante primam missam ... et ad missam in festis ... albis ... a duobus ...

5 ... vel tractum rogare et similiter in anniversariis quo-[fo. 20. [ciens tr]es et non plures sunt capæ ad formam. Debet in[super 99] ante magnam mis]sam, quociens opus fuerit, noticiam de [numero et ordine collec]tarum sacerdoti qui missam est celebraturus [eciam] super missale, si indigeat, evidenter

10 ostendere ; et, si opus fu[erit, d]jonec eas dixerit, secum ad altare morari. Et similiter, [tam d]e officio magnæ et parvæ capæ quam de leccione mensæ et collacionis et aliis quibuscumque rebus ad divinum officium pertinentibus, fratres, quociens fuerit requisitus, mansuete instruere atque officium missæ et

15 omnes cantus ad missam pertinentes, si capa in choro non fuerit, ad eandem, preter "Kyrie," inchoare; quoniam, ut prefertur, cantor, cum in choro fuerit et capa non sit in chori medio, "Kyrie" debet incipere; necnon et versum de offerenda, quando cantari debet, est rite incepturus. Ad missam

20 vero defunctorum, quæ pro defunctis cantatur, si ad eandem una vel duæ capæ ad formam in choro esse debeant, eas rogabit succendor, et tractum similiter; ad quam, si una tantum est capa, a duobus cantabitur tractus; et, si duæ sunt capæ ad formam, tres cantabunt tractum. Quando vero duæ sunt capæ

25 in choro, diaconi aut sacerdotes esse debent qui eas tenebunt, et illi similiter qui tractum sunt canituri.

Quando vero ad missam defunctorum tres sunt cantores in capis ad formam, succendor chorum reget, ut premissum est, et prior missam cantabit; et tunc proculduobio, recta et antiqua

30 consuetudine, tres fratres in capis cantabunt graduale et quatuor tractum similiter in capis, juxta quod inferius, capitulo xxxº nono, exprimitur evidencius.

Sui insuper officii est lecciones et tractum rogare ad missam de jejunio in Sabbatis quatuor temporum; et similiter unum

35 de Levitis rogabit, ad eum qui prior est in ordine incipiens, qui cantent seriatim "Venite" cum ebdomadariis per tres dies proximos post diem Paschæ et Pentecostes. Preterea, quociens abbas per anni circulum vespertas in conventu est caniturus,

vel eciam ad totas induetur matutinas, ut in nocte Paschæ et Pentecostes et in octabis Paschæ, cantabit tempestive succendor duos ... ... si prius a cantore ... ... non fuerint qui cereos accen ... ... ante (?) abbatem versus

5 ... ... ... ... tent ... ... ... ... ...

... ... ... ... ... ... ... ... ... ...

Pentecostes unum rogabit novicium qui de alter ... ... [fo. 2ob. ministret thuribulo. Et quociens abbas ... ... ... ... matutinas cantati, eo quod tunc pro more duo ... ... ... ...

10 coram eo tenent, unum rogabit novicium succendor qui ... ... incensandi ministret thuribulo. Et quandocumque vigilia ... ... ... ... anniversario principali privatis diebus ante vesperas canitur, et abbas affuerit, unum de sacerdotibus rogabit, qui cum subebdomadario missæ hora incensandi induetur.

15 Rogabit insuper fratres qui visitacionem post completorium facient in vigiliis festorum principalium, et diebus quibus fratres sepeliuntur, et ipse visitacionem ordinabit. De qua specificatum est supra, capitulo xxvj<sup>o</sup> terciæ partis.

Et similiter, quando aliquis frater tali sentencia per capitulum

20 ponitur quod officium, de quo in tabula fuerit, facere non possit, succendoris est illud officium rogare. Et, si aliquis frater, cum in tabula fuerit, de aliquo officio durante per ebdomadam per primos quatuor dies tabulam suam fecerit, si tunc per egritudinem infirmitiorum intret, succendoris incumbit officio tabulam illam

25 ex tunc rogare; sed, si die Lunæ aut eciam die Martis in infirmitiorum ita aliquis ingrediatur, faciet precentor vel succendor tabulam mutare, quoisque in chorum redeat, nisi frater ille eam sponte rogare voluerit. Necnon et alia hiis similia, quociens opus fuerit, verbo aut signo rogare tenetur.

30 Sed proculdubio fratres qui cantent "Alleluia" in die sancti Marci evangelistæ, cum in ebdomada proxima post octabas Paschæ evenerit, aut qui cantent "Alleluia, laudate Dominum" in Sabbato quatuor temporum ebdomadæ Pentecostes, rogare non debet, eo quod fratres cursorie scribentur in tabula de die

35 Paschæ et Pentecostes, sicuti mos est ceteris anni Sabbatis.

In obitu vero fratrum, de consilio cantoris, vigilias ordinabit, et ad eas, cum hora exigerit, fratres excitabit. Cura breviculorum, quæ pro fratribus de medio sublatis [mitti solent, et]

quæ ad nos aliunde sunt missa, in capitulo legendi et ... ...  
onnerandi tricennaria atque ... ... ... ndi rite cele-  
brandi ... ... ... anniversaria.

100] Succendor eciam cum sua laterna inter ma[tutinas] 5 quociens voluerit singulis anni noctibus, si viderit [expedire, fratres somnolentos et pigrantes,] ante [cos] transe[un- [fo. 21. dum ad ps]allendum, leniter excitabit, atque de talibus crebro clam[ores in cap]itulo faciet. Debet insuper in festis principalibus [et quociens fit] solemnis processio ... ... eam 10 decenter et rite ordinare; [qui eciam specialiter] in Dominica Palmarum et in die Dominicæ Asscensionis cum processione obviali pro more incedet. Necnon et in festivitatibus quæ in ... ... aut in albis coluntur ad octavum responsorium cum precentore in tabula ponetur, nisi ipsem de magna capa 15 in tabula existat. Et quociens unus aut duo versus ad nonum responsorium de vigilia mortuorum ad gradum cantari debent, a cantore et ipso concinentur, ut premissum est. Qui quidem succendor, vel aliquis fratum ad petitionem ipsius cum absens fuerit, ... ... super ad matutinas est legendum, in tribus, 20 cum opus ... ... fuerit, aut in xij. lectionibus in claustrum usque ad sedem magistri noviciorum portare et reportare tenetur, ut ibidem novicii, audiente eorum magistro, suas provideant lecciones, cum eciam, una cum precentore, per singulos dies mensæ leccionem et collacionis tenetur ordinare, et lectores sollicite 25 auscultando docere. Sed proculdubio noviciorum magister, tam de modo legendi et accentandi quam de modo naturaliter canendi, suos novicios tenetur instruere; atque martilogium, epistolas et evangelia, eorumque lecciones, quas ad matutinas et ad prandium sive ad collacionem legere debent, studiose ac diligenter audire. 30 Succendor vero, cum precentor absens fuerit, eandem dignitatem quoad cantoriā habebit, sicut precentor habet in con- ventu existens. Qui proculdubio, cum cantor presens fuerit, omnes tabulas habebit ad sacerdotes pertinentes; excepto quod in xij. lectionibus non erit in tabula de leccione, neque de respon- 35 sorio, neque de "Venite" in festivitatibus quæ coluntur in capis, nisi ipsem in tabula fuerit de magna missa. Nec ponetur in tabula de "Alleluia," nisi festivitas quæ in capis est aut in albis in Dominica contigerit. Sed, cantore presente, in omnibus

utrobique sicut alii cl[australes] simpliciter se geret, ceteris fratribus in choro specialius div[ino] servicio jugiter insistendo; quod si non fecerit, et vagus reperiatur aut discursor, ab oracionibus, horis, missis se negligenter absentans,] vel a 5 claustro illiciatus egrediens, præ ceteris [acrius debet [fo. 21b.  
**101]**] reprehendi. Si autem] pro necessitate urgentissima et inev[itabili, quod ab]sit, [eveniat quod alicui] diacono ad tempus succentoriæ injunga[tur] officium, non sicut pri]us tabulas noviciorum [habebit minutas, sed in illud officium] admittendo 10 ab eisdem tabulis interim absolvetur. Non ... ... ... diaconus ad matutinas, post expositionem evangelii, aliquam legere lectionem, nec eciam novit levita sacerdoti collectas seu alia ad missæ consecrationem spectancia recta serie intimare; et ideo levita cantoriæ officium exequi rite non valet.

**15      *De sacrista et suis sociis, atque de hiis quæ ad eorum spectant officium. vj.***

**S**ecretarius sive sacrista ex veteri consuetudine curam habere debet omnium ornatorum tocius ecclesiæ, immo super omnia quæ ad eam pertinent; omnem ecclesiæ censem sive 20 thesaurum tam in auro et argento quam in lapidibus preciosis. Cruces vero et philacterias, feretra, textos, omnesque reliquias, candelabra, thuribula, acerras, calices, vinaria vasa et aquaria, coronas, pelves, et cetera vasa ad luminis officium necessaria, cunctaque sacri vasa ministerii, et si qua sunt alia quæ circa 25 altare versantur; pallia omnia, sive pannos sericos, capas chori, casulas, tunicas et dalmaticas, albas omnes atque cortinas, tapeta, bancalia ceteraque ornamenta lanea sive linea, quæ vel ad apparacionem ecclesiæ aut capituli pertinent, atque universa indumenta ecclesiæ sagaciter et sollicite custodire et curare 30 debet.

Luminaria ecclesiæ habundanter et honorifice procurare, cereos sive candelas, quocienscumque necesse fuerit, refectorio,

cameræ abbatis et prioris, celario, hospitibus, infirmis fratribus et subcamerario, atque fratribus aliquod iter pro qualicunque causa arripientibus, venerabiliter ac officiosissime, ut moris est, tenetur exhibere.

- 5 Refectorario namque, a festo Nativitatis beatæ Mariæ usque ad festivitatem Michaelis, in qualibet ebdomada ter vel eciam quater, [prout su]ſterit necesse, de duabus candelis liberacionem faciet. Necnon et ab alia festivitate beati Michaelis usque ad Purificacionem beatæ Mariæ . . . . . liberabit,  
 10 atque ex tunc post . . . . . Michaelis inven . . . . . abus [fo. 22. . . . . candelis eidem . . . luculencius inseritur . . . finem in . . . fit insuper mencio . . . et duabus . . . bus in reffectorio et . . . . . in locutorio exhibendis.  
 15 102] Abbatii siquidem cereos [vel] candelas in camera quam in sua capella honorifice inveniet. Atque priori quociens in . . . beati Michaelis . . . p . . cacionem [de] completorio moratur, destinabit sacrista duos cereos et qua . . . per famulum septima[narium],† qui quidem . . . pro more antiquo,  
 20 postquam prior recesserit, cereos secum reportabit. Ceteris vero anni temporibus, quociens opus fuerit, candelas, necnon et cereos, priori inveniet. Capellanis quidem prioris ad [laternam],† necnon et ceteris ordinis custodibus ad circuitus sive exploraciones faciendas, atque fratribus in choro ad vigilias  
 25 matutinas, quociens opus fuerit, sufficientem de candelis melioribus liberacionem faciet. Verumtamen suppriori, aut alii custodi qui loco . . . extiterit, quolibet die Sabbati septem . . . non ce . . . cereorum est provisum atque concessum . . . de melioribus distribuet candelis. Ut  
 30 candela [grossa et] necessaria sacerdoti ebdomadario et lectoribus ad matutinas [tradatur ul]terius in hoc ipso capitulo fit mencio specialis. Ad librum vero [minutorum] unam qualibet nocte ponet candelam; atque, dum prima legitur in conventu, illuc revertetur, et, si nullus fortasse dicat ibidem  
 35 matutinas, candelam resumet.  
 103] Ante matutinas siquidem in omni festivitate in capis celebrata revestiarie quatuor liberabit candelas. Necnon et ceteris diebus ac festivitatibus, quandocumque fratres nocturnis

horis indui debent, et quociens alias necesse fuerit, eidem revestiaro atque aliis tam fratribus quam eciā famulis in ecclesia jacentibus, ad [quæcumque] necessaria in monasterio agenda sufficienter lucernam inveniet. D . . . vero per . . .

5 sis horis exhibendis et accendendis . . . . . supra capitulo quarto . . . . . ario siquidem de celario conventus a festo videlicet . . . . usque ad Pascha pro more antiquo quolibet . . . liberacionem de quadraginta et du . . . . aut prout . . . . lario quidem intrinseco . . . [fo. 22b.]

10 delas exi . . . eciā quatuor meliores pro . . . ptem ex . . . per annum tenetur invenire. Et cuilibet mo[nacho super- venien]ti et in hostillaria pernoctanti quatuor inveniet candelas [de meliori]bus, et hoc precipue ac pro more antiquo inter Omnia Sanctorum sol[emni]tatem et festum Purifi- cacionis beatæ Mariæ. Ceteris vero anni temporibus duas ad minus habebit candelas, atque plures quocienscumque fuerit necesse. Et si duo fuerint monachi in hospicio recepti, dupplicabitur eis numerus supradictus. Sed proculdubio quociens aliquis prior advenerit ordinis beati patris Benedicti,

20 si fuerit conventionalis, habebit numerum dupplicatum, videlicet octo candelas, quolibet anni tempore, si fuerit necesse, una cum duobus cereis, a festo videlicet Omnia Sanctorum usque ad Purificacionem, atque capellanus ipsius nichilominus, pro more antiquo, quatuor candelas est habiturus. Similiter,

25 quociens aliquis abbas advenerit, duos tantummodo habebit cereos, set proculdubio abbatii, numero non certificato, candelæ ad sufficienciam debent exhiberi, et, quamvis fuerint] duo vel tres aut plures abbates seu priores in ea simul [pernoctant]es, cereorum numerus nullatenus addetur.

30 Libera[bit cuili]bet fratri in infirmitate jacenti quolibet die Sabbati inter Omnia Sanctorum solemnitatem et beatæ Mariæ Purificacionem septem de com[munibus] aut quatuor de melioribus candelis; necnon et famulo septimanario ejusdem domus quolibet die Sabbati per annum, ad lampadem, crasseta, ceteraque luminaria per ebdomadam accendenda, totidem exhibebit. Atque totidem omni die Sabbati, ad crasseta in dormitorio accendenda, subcamerario liberabit. Fratri autem cuilibet infirmo, cum inunctus fuerit, duos ad minus singulis

noctibus, vel eciam plures quotquot opus fuerit, usque ad octavum diem liberabit candelas; et similiter fratri, cum medicinatus fuerit, quotquot habet necessarias.

[Sacrista]† olim septem lampades in ecclesia [die noc]†tuque jugiter ardentes . . . . . s piæ memoriae Regis Henrici tercii exhibere consuev[it; nunc autem hi]†is diebus non nisi quinque solummodo exhibet, ita . . . jugiter ardentes. Nam in presbiterio antiquitus una . . . . jugiter ardentes et duobus cereis hu . . . . die noct[uque] . . . . [q]uidem ardentes [fo. 23.]  
 5 pro videlicet [anima piæ]† memoriae Matildis reginæ, quæ in austr[ali parte altar]†is decentissime erat sepulta, pro qua ta . . . . xxxv. solidos ad duos anni terminos . . . . Londoniarum, qui pro tempore fuerit de ripa reginæ, annua[tim]† mittit. Et alia lampas pro anima venerabilis memoriae Edithæ reginæ,  
 10 quæ ex parte aquilonari insigniter erat humata. Quæ quidem duæ lampades, ad instantiam commendabilis memoriae regis prelibati, presbiterio penitus sunt ammotæ, atque ab eodem rege, ex unaniimi assensu et voluntate abbatis et conventus, est statutum ut, loco earundem, perpetuis temporibus duo  
 15 ardeant cerei, ad obsequium divinum, in omnibus festis quæ per anni circulum in capis coluntur, atque in anniversariis principalibus tam ad vesperas [et] vigiliam quam ad sacrosanctum missæ officium, necnon et ad missam in anniversario prelibatæ Edithæ reginæ, una cum aliis tribus cereis, ad magnum altare  
 20 jugiter pendentibus. Et hac de causa fecit idem rex quatuor fieri pelves argenteas, duas videlicet ad duos cereos prelibatos, et alias duas ad duos cereos ibidem ab antiquitate, cum illo ibidem jugiter ardente in medio, hinc inde p[enden]†tes.

Set idem sacrista quinque proculdubio lampades p[er] totum annum],† quæ in ecclesia die noctuque ex recta et antiqua consuetudine jugiter ardere solent, invenire tenetur: unam videlicet ante altare sanctæ crucis in navi ecclesiæ, cum cereo in pelvi eidem lampadi subterposito, qui videlicet cereus festis diebus, dum divinum celebratur obsequium, atque privatis diebus, dum major canitur missa, ardere debet; et aliam ante altare beati Pauli et Crucifixi ymaginem, ad quam devocationis [causa]† ad orandam pedesque illius osculandos plebei per gradus ex una parte scandere et ex alia descendere consue-

verant; atque terciam ante vetus altare beatæ Dei genetricis Mariæ; quartam vero coram altare sanctæ Trinitatis; et quintam coram altare beati patris nostri Benedicti . . . . .  
 . . . et lampades quæ nocturnis horis tantummodo ardere . . .  
 5 . . . . ad lectos in ecclesia jacencium aliasque quamplures . . . . . e per ecclesiam tam dum diurnum quam nocturnum/ celebratur obsequium; pro cons . . . [fo. 23b.] preter duos cereos qui ad chorum illuminandum . . . nocturnis horis, conventu in eo existente, . . . . videlicet in chori medio  
 10 in pelvi, alius in laterna . . . extra ostium chori medio ad occidentem, et preter crassetum [quod]† ad librum antiphonarium ardet dum matutinæ canuntur, ali[aque]† luminaria multimoda quæ, dum divinum persolvitur obsequium, jugiter ardere solent. Preterea, illa excepta lampade quam cum  
 15 cereis, de quibus specificatum est supra, in refectorio invenit, unam lampadem noctibus singulis per annum jugiter in capitulo ardenter inveniet, et aliam in locutorio regulari, quo ciens opus fuerit, et maxime cum fuerint fratres sanguinati, a salutiferæ Crucis Exaltacione similiter ardenter, invenire tenetur, donec  
 20 ipsi dixerint completorium et dormitorium sint ingressi.

Qui insuper quinque crasseta in laternis ad quatuor cornua claustrum et ante ostium dormitorii dependencia inveniet, quæ singulis noctibus accendi debent, priusquam fiat sonitus ad matutinas, atque ardere donec fratres post matutinas pausatorium  
 25 introierint, et hii qui in ecclesia jacent in ea[ndem]† sint reversi; nisi quando de die inchoantur matutinæ, qu[ia tun]ct accendi non debent donec in claustro tenebrescat. Necnon et alia tria crasseta similiter inveniet in laternis quæ dependi debent, unum videlicet in medio partis claustrum juxta ecclesiam,  
 30 et aliud in medio partis quæ noviciis assignatur, atque tertium in medio partis claustrum juxta reectorium; quorum duo prima una cum aliis crassetis in claustro et cum candelis specialiter ardebunt, quo ciens opus fuerit, dum fratres ibi ante mandatum quod fit Sabbatis pedes sibi abluunt; sed tertium, ex australi  
 35 parte pendens in medio, crebrius ardebit, cum opus fuerit, quam alia duo, quo ciens videlicet fratres post cenam vel ante potum caritatis, vel post, per illam partem claustrum processionaliter  
 104] incedunt. [A]d hæc sciendum quod, quo ciens cumque

accenduntur cerei ad [cenam]† sive potum conventus in refectorio,  
 accendi continuo [debent]† lampades, illa videlicet in capitulo et  
 in locutorio regulari . . . et quinque crasseta in claustro quæ  
 quidem tunc [non] extinguentur, donec, facta exploratio [fo. 24.  
 5 cione [a priore] claustrum, terminetur sonitus qui vulgo dicitur  
 . . . Illud ad ostium dormitorii, cum fuerint aliqui [extra] dormi-  
 torium, extingui non debet quoisque dixerint completorium et  
 dormitorium sint ingressi. Illud autem crassetum, quod in  
 10 medio pendet in australi parte claustrum, accendetur in yeme  
 quociens opus fuerit, quan[do] conventus ad collacionem de  
 capitulo in refectorium vel de refectorio usque in ecclesiam  
 processionaliter transit; alia siquidem duo crasseta, quæ in  
 occidentali et aquilonali parte pendent in medio, pro con-  
 suetudine accendi debent, una cum candelis, quociens opus  
 15 fuerit, quando fratres in claustro pedes sibi abluunt, ut premis-  
 sum est. Et preterea, quocienscumque completorium ita sero  
 canitur quod sit necesse ut ad chorum illuminandum cerei  
 accendantur, crassetum ante ostium ecclesiae in claustro procul-  
 20 [105] dubio accendetur, ut fratres secure super gradum in  
 exeundo absque offendiculo incedere queant; et, si opus fuerit,  
 crassetum ante ostium dormitorii similiter accendetur, sicuti et  
 illud superius ante gradum in dormitorio; quæ quidem duo  
 crasseta in claustro extingui tunc non debent, donec, facto  
 25 circuitu a priore claustrum, sonitus cessaverit prelibatus; et illud  
 maxime ante ostium dormitorii nullatenus extinguetur, quounque  
 fratres, si qui minuti fuerint, completorium dixerint et in  
 dormitorium ascenderint ordinate, modo prelibato.

Quandocumque vero necesse fuerit ut ad potum caritatis  
 cerei supradicti accendantur, tunc confestim, postquam fratres  
 30 refectorium ingressi fuerint, vel eciam, si opus fuerit, priusquam  
 illud ingrediantur, crassetum ad hostium refectorii, et alia ex  
 australi et orientali parte pendencia, per quæ conventus versus  
 ecclesiam est iturus, pro consuetudine accendi debent; quæ  
 tunc proculdubio nullatenus extinguentur, quounque terminetur  
 35 sonitus supradictus, et illud maxime ante hostium dormitorii,  
 ut prefertur, extingui non debet [donec] sanguinati, si fuerint,  
 [fecerint] quod predictum est, et clerarius [et ceteri] omnes  
 dormitorium sint ingressi.

Quinque autem crasseta prelibata, quæ singulis anni noctibus, dum canuntur matutinæ, in claustro jugiter ardent, nullatenus extinguentur donec post matutinas decantatas conventus dormitorium sit ingressus; et maxime illa duo ad [fo. 24b.]  
 5 hostium ecclesiæ et dormitorii extingui non debent donec, ut prefertur, omnes fratres in ecclesia jacentes in eam ordinate de dormitorio sint reversi . . . m . . . ut plenius constet universis de crassetis utrobique accendendis et extinguidis, sciendum quod per subcamerarium crasseta in dormitorio,  
 10 quaqua nocte post completorium vel eciam ante, accendi debent quam cito ita tenebrescit, quod per illius medium clare ab intrantibus non possit intueri; et debet illud proculdubio crassetum ante gradum in dormitorio accendi, priusquam percenaverint aut potaverint fratres in yeme, quociens opus  
 15 fuerit, ut scandere et descendere absque offendiculo, qui voluerint, valeant ordinate. Cum vero necesse non fuerit ut ante vel eciam immediate post completorium crasseta accendantur, subcamerarius, postquam fratres in lectis suis fuerint collocati, a dormitorio humiliter absque frocco egredietur, et,  
 20 donec viderit quod sit hora accendendi, oracioni vacans et contemplacioni in capitulo expectabit, atque de lampade quæ ardet suam, cum opus fuerit, candelam accendet; quoniam proculdubio n[on]† claustrum sive capitulum istius monasterii in illa noctis hora absque lucerna erit, cum propter confessiones,  
 25 ut moris est, ibidem, cum opus fuerit, audiendas et disciplinas ordinate admittendas, tum propter infirmitates fratrum et invalidines aliosque casus nocturnis horis subito ingruentes. Extingui vero non debent crasseta in dormitorio hora matutinali, donec diei tanta lux appareat, ut per illius medium ab  
 30 106] intrantibus et exeuntibus clare possit intueri. Et hæc regula predicta de crassetis in infirmeria accendendis et extinguidis est similiter observanda. Olim autem, dum ipsa de infirmerio crasseta a camerario inveniebantur, statim a subcamerario, post illa in dormitorio, accendi consueverant et  
 35 extingui. Nec pretercundum quod crasseta dormitorii vel crasseta salæ infirmorum non ita per beatissimum Dunstanum [inv]enta fuerint, ad novem scilicet luminaria continenda, [ut unu]m modo lumen in quolibet illorum per noctem arderet,

sed ut . am tria luminaria simul et semel in unoquoque il[lorum accenderen]†tur et per totam noctem jugiter arderent, quociens o[pus fuerit], . . . . . undique satis illustrandam. Quæ quidem crasseta per sub[camerarii mandat]†um a [fo. 25.] 5 famulo ad hoc specialiter deputato aptari et parari [debent],† quociens opus fuerit, provisa hora qua conventus in dormitorio nullatenus existat.

Idem vero secretarius zonam beatæ Dei genetricis, ubicumque destinetur, sumptibus suis portare vel, si per alios portatur, 10 expensas eis exhibere tenetur cum vectura, si forte indigeat. Qui eciam incensum, quociens opus fuerit, faciet consecrare, atque ad omnia altaria monasterii, preterquam ad altare beatæ Mariæ et magnum altare in capella infirmorum, invenire ; et, quociens opus fuerit, sumptibus suis reparare et renovare 15 tenetur missalia, et quæcumque ad missas celebrandas fuerint necessaria, necnon et textos atque librum evangeliorum, epistolarium, libros exorcismorum, et quoscumque benedictionarios, collectaria, ordinalia divini officii et consuetudinum, plane<sup>1</sup> videlicet scripta absque nota cantus, librum minutorum, 20 librum super quem legi solet in nocte et in octabis Paschæ, et librum super quem lecciones legi solent in Sabbatis quatuor temporum, atque martirologium, et si qua sunt alia volumina ad altarium sive sacerdotum ministerium specialiter pertinencia, de cantoris consilio et industria, componere et, quociens opus 25 fuerit, decenter reparare tenetur.

Inveniet insuper idem sacrista matulas scannorum in capitulo, tabulas sonatiles cum malleolis, pelves cum manutergiis ad mandatum, et cetera, si qua sunt alia ; preter virgas disciplinales, quas subelemosinarius providet. Sed et ceram procul-dubio inveniet ad tabulas, super quas secundum dies et festa diversa series divini obsequii in capitulo est legenda. Preterea signum mandati in locutorio et signum ad excitandum fratres in dormitorio dependens invenire tenetur ; sed camerarius cordulam ad illud procurabit et, quociens opus fuerit, reparare 30 faciet. Idem vero sacrista cymbalum in claustro et skillas ad mensam in refectorio inveniet ; atque ecclesiæ, capituli, et eciam claustræ tecturam, usque ad ostium dormitorii, sumptibus

<sup>1</sup> plante, MS.

suis invenire tenetur; hoc sibi proviso [in] subsidium, quod plumbarius, singulis anni diebus in quibus [sub eo]dem operatur, de cellario et coquina conventus corre*[d]um habet* monachale. et ejus garcio panem cum justata, [sicut] post plenius [fo. 25b.] explicatur.

Ipsius insuper est cereos collacionis [quoque] die Sabbati ex veteri consuetudine, vel saltem infra quindenam [vel] tres septimanas semel ex moderno usu, seu quociens opus fuerit, renovare, atque cereos in die Purificacionis beatæ Mariæ, 10 atque candelas sive cereos ad sepulturam fratrum, necnon in Dominica Palmarum, fratribus per ordinem distribuere; atque ad missas fratrum privatas per totum monasterium, preterquam ad majus altare capellæ infirmorum et ad altare capellæ beatæ Dei genetricis, cereos invenire, et eos mutare, quociens 15 opus fuerit. Necnon et patellas ferreas vel saltem luceas cum ignitis carbonibus ad altaria singula, exceptis duobus prelibatis, quociens in yeme opus fuerit, fratribus missam celebrantibus tenetur exhibere. Ac insuper candelas cum omni diligencia, ut bene et clare ardeant, specialiter confectas, prout fiunt illæ 20 quibus ad matutinas lecciones leguntur, quociens per annum 107] opus fuerit, fratribus ob aliquam causam missas suas mane celebrantibus, cum aliis quibuscumque necessariis, pro more invenire. Olim autem fratres non cereos in manibus ad fratrīs sepulturam, sicut hiis diebus in usu habetur,<sup>1</sup> set grossas 25 candelas portare consueverant; quæ postea, quamdiu durassent, atque aliis expensis aliæ ex tunc ejusdem grossitudinis, cum omni diligencia, ut luminis copiam darent, specialiter confectæ, ad lecciones matutinarum in conventu legendas usui sa[cerdo]tis ebdomadarii, tam ad vesperas et ad primam, quociens opus 30 fuisset, quam ad matutinas, erant assignatae.

Mattulas vero in choro, sicut et in capitulo, ante ipsa altaria et super gradus et scanna ubicumque necesse fuerit, annuatim faciet renovare; atque alia quæque hujusmodi necessaria sollicite procurare tenetur. Qui quidem sacrista totam 35 ecclesiam, ubicumque non fuerit pavimentum, et maxime per precinctum presbiteri, in omni principali festo et alias, quociens opus fuerit, junco aut feno sternere faciet. Verump-

<sup>1</sup> abetur, MS.

tamen ante officium in vigilia Ascensionis et Pentecostes et sanctæ Trinitatis junco cum foliis ederæ chorus sternetur. Necnon in quatuor Sabbatis inter octabas Paschæ et Domini As[censionem] solummodo sterni debet. Atque in [fo. 26.]  
 5 omnibus duplicibus fe[stis] anni quæ ex antiquitate coluntur, in quibus scilicet quatuor aut quinque fratres ad invitatorium in tabula ponuntur, excepta festivitate sancti Stephani, sancti Johannis, sanctorum Innocencium, et [Epiph]aniæ Domini, junco aut feno sternetur oratorium; junco videlicet de Pascha  
 10 usque ad Omnium Sanctorum solemnitatem, et ex tunc feno usque ad Pascha. Hoc observato quod chorus sive oratorium alio junco quam salso scilicet de marisco nulla vice sternatur, ne ex fetore nimiæ humiditatis alterius junci, si apponatur, quod absit, fratribus in choro prostratis aeris corruptio  
 15 generatur.

Ad predicta vero plenius facienda, idem sacrista unum carretum feni de contiguo prato abbatis consuevit antiquitus annuatim recipere; sed, a tempore quo facta est illius prati divisio, pro ipso carreto unam ligatam sive carritatam feni de prato sive  
 20 porcione abbatis et aliam de porcione hostillarii recipiet annuatim. Inter hæc sciendum quod, quocienscumque chorus junco aut feno sternitur per sacristam, sternetur similiter claustrum et utrumque locutorium per elemosinarium, atque per infirmarium capella infirmorum.

25 Secretarii quidem interest tam secularium quam monachorum sepulturas providere et jubere fieri, nisi quod custos altaris beatæ Mariæ, prout noviter est statutum, unicuique fratri in fata decedenti sarcophagum exhibebit. Ipsius insuper est diligenter investigare ne decadant tecta ecclesiæ aut capituli, vel claustri  
 30 juxta ecclesiam aut capitulum. Qui eciam magistro plumbario annuale stipendium exhibebit; sed proculdubio, quociens super tecta operatur prelibata, corredum cotidie habebit monachale in pane et servisia de celario et in duobus ferculis generalibus de coquina conventus, atque garcio illius unum panem  
 35 serviencium et unum gasconem de secunda cervisia [de celario], ut permissum est.

Secretario siquidem licitum non est in ecclesia cum aliquo loqui monacho, nec eciam cum aliqua seculari persona, aliquo

- monacho presente, nisi sit aliquid miraculum vel reliquiarum virtutem ad noticiam exprimendo, et hoc non manifeste, sed breviter, si necesse videatur, quasi in silencio, nisi forte cum rege aut regina, vel aliquo episcopo, aut nostri ordinis abbate, seu 5 magna auctoritatis comite, ut si domini regis sit [frater aut filius], loqui oporteat; juxta quod alibi similiter specificatur capitulo istius [partis . . . . .] [Nec eciam] cum [fo. 26b.] suis famulis loqui debet manifeste, nisi in sacristia [aut in] campanili seu alio loco secreto a conventu penitus semoto.
- 10 [Subsacris]ta vero, secretario absente, illius in omnibus supplet officium; quo presente, ad sacristiam incedere non debet sine licencia speciali, nisi sit forte pro aliqua majori necessitate casualiter ingruente. Custodia namque tocius ecclesiae et rerum omnium, quae in ea sunt vel ad eam pertinent, sub ipso 15 sacrista est; qui cum absens fuerit, omnia, ut prefertur, quae sui officii sunt explebit subsacrista; et, quia hujus ministerii tam in hiis quae hic scribuntur quam in multis aliis quae hic scripta non 108] sunt, multiplex valde et implicita est cura, non uni tantum set multis commendari debet, atque inter eos dividi, juxta quod 20 providerit abbas, ita quod unus eorum sit magister aliorum, ad cujus dispositionem ceteri agant, majoribus tamen causis servatis arbitrio abbatis vel prioris.

Quatuor autem fratres ad minus una cum secretario in ecclesia pro consuetudine jacere debent, qui olim omnes 25 generaliter subsacristae vocabantur; quos eciam in socios secretarius, de prioris licencia speciali, sibi eligere consueverat, et unum illorum collegam primum et specialiorem ceteris habere, atque alterum tutelae magni altaris et reliquiarum specialiter assignare, tertium vero in revestiariorum ponere, et quartum illis ad 30 quæque necessaria agenda in subsidium deputare. Sed postquam revestiarius, adjuncto sibi socio, redditus coquinæ primum incepit custodire, pro qua videlicet re a plebeis thesaurarius est appellatus, tam ipse quam reliquiarum custos ab abbatte constitui, sicut et ceteri obedienciarii, in capitulo 35 consueverunt. Custos vero altaris beatæ Mariæ, qui similiter tempore moderno per capitulum constituitur, in ecclesia, nisi sponte velit, jacere non tenetur. Nec se consuevit aut debet in aliquo hiis diebus sacrista, a tempore videlicet quo capella beatæ

Virginis est constructa, de ipso altari interponere. Set supra-dicti quatuor fratres, sacrista videlicet et subsacrista, reverentius, et alius qui eis in auxilium [de]putatur, reliquias reverenter portare ac reportare [ten]entur, una cum custode magni altaris, quociens opus fuerit. Et quicumque [fo. 27. 5 [istorum quatuor pri]mo perceperit aliquem in ecclesia defectum, continuo se ver[gere] debet absque mora ad illum defectum supplendum; quod si non fec[erit] et ab aliquo ordinis custode percipiatur, acriter in capitulo de ipsa [debet] idem frater 10 corripi negligencia.

Et, quia subsacrista ceteris fratribus specialius ac familiarius secretario in societate est annexus, et, ipso absente, vices ejus in omnibus supplebit, ut præmissum est, debet proculdubio, una cum eodem, ex recta consuetudine in sua jugiter habere custodia 15 oblatas, vinum, thus, ceram, oleum, sepum, carbonem, cereos, et candelas, et alia quæcumque sunt divino necessaria ministerio, ut si, casu contingente, per absenciam aut oblivionem ejusdem sacristæ, aliquis de rebus hujusmodi sit defectus obsequio, quod absit, per ipsum possit suppleri continuo.

20 Hic autem primus ad sonitum horologii surgere debet, et, si opus fuerit, famulos excitare, ac postea, si voluerit, in dormitorium ire, et singula quæ sui officii sunt ita sagaciter providere, ut tribus oracionibus possit interesse. Qui proculdubio, sicut et ceteri qui in ecclesia jacent, nisi oracionibus et horis atque missis 25 ordinate interfuerit, acrius corripi debet quam alii qui in dormitorio quiescunt.

Qui eciam post completorium quaqua nocte preparabit 109] candelas quæ ad matutinas accendi debent, necnon et cereos, si qui ardere debeant, et candelam similiter quæ in 30 absconsa sive laterna, quæ propter sompnolentos inter matutinas per chorum portari solet; quam proculdubio ex recta et antiqua consuetudine sacrista, sicuti et candelam in eadem accendendam, invenire tenetur. Candelas vero specialiter ad hoc confectas, quæ ad nocturnos psalmos noviciis atque 35 aliis, qui voluerint, quociens opus fuerit, rite distribui solent, succentori, dum psalmus canitur invitatorius, pro more antiquo commendare debet, ut ipse eas distribuat fratribus de utroque choro, ubicumque viderit necesse; et si quæ

remanserint minime distributæ, eidem restituat. Sed candelam ad lecciones legendas, atque candelam sacerdoti necessariam, quociens opus fuerit, idem subsacrista accendere debet, ac solicite providere, ut ipsa candela cum omni diligencia tam efficaciter  
 5 componatur, ut propter senes et visu debiles lu[m]en reddat copiosum. Olim enim grossæ candelæ, quæ ad defuncti fr[atri]s sepul]turam a conventu portari solebant accensæ, prout [fo. 27b. [usu]]† moderno cerei deferuntur, ad lecciones inde legendas, atque [ad usum sac]terdotis ab eodem sacrista consueverant  
 10 custodiri. Qui [qui]dem subsacrista, vel eciam frater magni altaris custos, [in] tercio nocturno, ante expositionem evangelii, quocienscumque dictæ fuerint lecciones, in unam partem trahendo ridellum, magnum altare discooperiet, quod proculdubio ad matutinas sicut ad vesperas modo consimili detegetur, et  
 15 quandocumque ad illud thus ministrari debet. Cumque sacerdos, incepto versu "Per singulos dies," altare thurificaverit, idem subsacrista eidem ab altari usque ad lecturum reverso absconsam cum lucerna porriget reverenter; abbati vero, si affuerit, cum manus osculo eam protendet; atque, evangelio lecto et finita  
 20 collecta, eandem absconsam reverencia qua prius ab eodem accipiet; et tunc pulsandum est ad laudes matutinas. Qui eciam textum horis consuetis in vestiarium deseret, atque libros et cetera quæcumque altaris ministerio sunt necessaria portabit et reportabit, quociens opus fuerit. Illius insuper subsacristæ  
 25 incumbit officio quolibet die Dominico salem ad benedicendum a coquinario recipere, atque post benedictionem in refectorium remittere; quem accipiens refectorarius per omnia salina sive per salaries paulatim distribuet.

Idem vero subsacrista, cum secretarius domi fuerit, non debet  
 30 a claustro egredi, nisi per licenciam; nec debet ad sacristiam aliqua vice, nisi pro manifesta necessitate, incedere; nec licitum est ei juxta consuetudinem antiquam per precinctum presbiterii transitum facere, presente secretario.

Privatis quoque diebus debet subsacrista, tacto signo modice  
 35 ad apparatum, ut moris est, antequam pulsetur continuo signum ad primam, cuncta quæ missæ matutinali sunt necessaria providere; atque altare chori, ut consuetudo est, veneranter ornare, si missa ad illud celebrari debeat, nisi prius hoc opus cum majori

110] deliberacione adimpleverit ; hoc solerter proviso quod omnia  
 sint parata, priusquam fiat oracio ante horam. In yeme tamen  
 cum fuerint supra formas, explebitur quod predictum est  
 antequam pulsetur signum ad terciam. Sed in Do[minicis] vel  
 5 festis diebus fiet semper apparatus ad missam matutin[alem]  
 [imm]ediate post capitulum. Atque idem subsacrista parabit  
 [altare chori], quoziens ad illud missa celebrabitur ; et [fo. 28.  
 togellas si[ve pallas] illius altaris, tertia, calicem, corporalia,  
 et offertoria, [cum a]lliis missæ consecracioni necessariis in  
 10 sua specialiter hab[ebit] custodia. Et, quoziens opus fuerit,  
 corporalia, pallas, et te[rsoria] ejusdem altaris lavare faciet ;  
 atque pannos omnium missa[lium] aliorumque librorum ad  
 sacristiam pertinencium, sumptibus sacristæ, componere, resarcire,  
 et abluere faciet, quoziens habetur necesse. Et, cum loti  
 15 fuerint panni missalium, eos altaribus absque mora restituet.

Cujus eciam incumbit officio quaqua nocte, cum inclinaverit  
 ante et retro sicut et ceteri, finita leccione collacionis, ibidem  
 ante suam sessionem suppliciter, capite detecto, stare inclinus,  
 donec omnes per eum incidentes proni transierint, ut, illis egressis,  
 20 cereos collacionis extinguat, et secum in ecclesiam deferat ; nisi  
 illis tantummodo diebus in quibus tali hora potum habent caritatis,  
 quia tunc cum ceteris in suo ordine in reectorium processionaliter  
 incedet ; et, egresso conventu, famulus de ecclesia continuo capitul-  
 lum intrans cereos extinguet et eos secum in ecclesiam deferens  
 25 loco reponet consueto. Qui quidem, ut prefertur, presente sacrista,  
 de nulla re extra ecclesiam sive in sacristiæ domo se aliqua vice  
 interponet ; sed neque de aliqua hora sive missa se absentabit sine  
 licencia custodis, qui pro tempore conventui prefuerit. Quando  
 autem per flebothomiam seu pro quavis alia causa absens  
 30 fuerit, idem subsacrista custodi magni altaris aut revestiariorum, seu  
 alii ex fratribus qui in ecclesia jacent, quem ad hoc supplendum  
 melius scientem cognoverit magisque ydoneum, suum officium  
 interim commendabit ; atque eodem modo subsacristæ aut eciam  
 alii fratri magis ad hoc ydoneo suum commendabit officium  
 35 111] reliquiarum custos sive revestiariorum, quoziens ob aliquam  
 causam a choro se absentat.

Ad missam vero majorem, tam festivis quam privatis diebus,  
 fiet solennior apparatus magni altaris hora debita et consueta a

custode ejusdem altaris, videlicet subsacrista, a tempore quo  
 des . . . tum est altare in choro, quociens ad illud  
 missa celebrabitur. Qui quidem custos, secundum dignitatem  
 festivitatum, textis, brachiis, tabulis, aliisque reliquiarum  
 5 [philacter]iis illud decentissime decorabit, prout in [fo. 28b.  
 sequenti i[n]tim]abitur, eorum videlicet fratrum suffultus auxilio  
 qui in [ecclesia jacent], quociens opus fuerit, ut premissum est.  
 Qui eciam corpora[lia, p]allas, et tersonia ejusdem altaris  
 honestissime, ut decet, custod[ire] et, cum opus viderit, abluere  
 10 faciet; necnon et reliquiarum [p]hilacterias reparare faciet ac  
 redintegrare, ex assensu sacristæ, de denariis altari ad  
 reliquias oblatis.

In festis quidem dupplicibus, hora matutinali, in vigilia  
 ante capitulum vel eciam post, ut in moderno usu habetur,  
 15 decorabitur magnum altare pallio sive fronterio precioso,  
 philacteriis, et brachiis argenteis sive aureis, atque tabulis et  
 textis; quæ eciam ridello vel albo mantili aut panno serico tecta  
 erunt usque ad vesperas. Custos vero reliquiarum, aut  
 alias frater qui hæc omnia super altare ordinat et erigit,  
 20 alba indutus interim dum hoc agit, septem psalmos et  
 letaniam cum suis coadjutoribus dicet. Quæ omnia post  
 vesperas ante collacionem iterum tegi debent. In festis  
 vero quæ principaliter celebrantur, adicientur hiis in augmentum  
 pulcritudinis pallium sive fronterium deauratum, preciosiores  
 25 philacteriæ, omnesque texti atque calices decenciores, corporalia,  
 cervicalia, et si qua sunt alia hujuscemodi vasa aut ornamenta  
 preciosa altari conveniencia.

In ceteris vero festivitatibus, quæ simpliciter in capis coluntur,  
 decorabitur altare philacteriis, brachiis, et textis, non tamen  
 30 de preciosioribus sed de novem aut septem porcionibus ad  
 minus, proviso, quociens brachia super altare ponuntur, quod  
 hinc inde loco exteriori collocentur. Et hæc omnia sanctuaria  
 sive ornamenta, quibus taliter in diversis festivitatibus diverso  
 112] modo altare decoratur, mane in crastino post festivitatem  
 35 ante primam sublata, eadem reverencia atque eodem ordine quo  
 posita fuerunt ab altaris custode in suis armariis salvo reponen-  
 tur. In albis vero atque in simplicibus festis xij. lectionum,  
 quinque, necnon et privatis diebus, tres texti ad minus et,

si qua fuerint, philacteria, cum reliquiis de sancto unde agitur, super altare ad missam sufficiunt. Quod quidem altare nulla die [de]centi carebit pallio sive fronterio proviso a subsacrista quod . . . textus, super quem nostrorum inseruntur nomina defunctorum, [super]† altare chori sit, quo ciens ad illud [fo. 29. missa celebratur.

[Hoc] autem precipue curet sacrista ejusque socii in ecclesia jacent[es, ut] reliquiae et ornamenti altaris ceteraque ornamenti s[anctuarii] omni tempore honeste ac reverentissime custodian-  
tur ; nec manibus serviencium vel alicujus laicæ personæ aliquo modo tra[dan]tur, nisi reparacionis causa sit, vel saltem ablucionis, ut superius dictum est. Set, quo cienscumque proferri debent aut salvo reponi ab ipso reliquiarum custode et reves-  
tiario aliisque fratribus sibi in auxilium deputatis, debita  
veneracione tractentur. Et, quia omnis honor et reverencia  
sacris debetur altaribus, fratres, quo ciens altarium vacant  
aparatui vel dum aliud quipiam quamvis modicum circa vel  
supra illa agunt aut ordinant, detectis pro more capitibus,  
reverenter incident.

20 Nullus autem serviencium debet unquam altari appropinquare vel ad sanctuaria, quod absit, accedere, nisi pro aliqua sit re per scalam in altum erienda vel opere artificiali exercenda, quod per fratres fieri non possit, et hoc tunc fiat cum magna reverencia, jubente sacrista, proviso precipue et ita ordinato quod nec horam  
25 aliquam nec eciam oracionem quæ sit ante horam hujus rei causa omittant ipsi fratres. Abbas autem, sive prior, quo cienscumque missam capitalem vel magnam missam in conventu est celebra-  
turus, pectinare se debet in vestiario, ante ipsam<sup>1</sup> missam, prius-  
quam manus abluat, revesiario, et non famulo, eidem ministrante.  
30 **113]** Famulus vero nocturnis horis vestiarium intrare non debet, nisi jussus pro aliqua necessitate; et maxime, quando abbas vel prior ibidem se induit, nulli laicæ personæ annuetur ingressus; sed aqua cum baccilibus argenteis ibidem in promptu sit, quæ a  
35 revesiario reverenter sacerdoti ministretur, et a famulo nequa-  
quam, juxta quod paulo post evidencius propalabitur.

Revesiarii quoque officium est capas et albas, tunicas et dal-

<sup>1</sup> nam in, MS.

maticas, cum pannis sericis, cortinis, et dorsalibus, calices-*et corporalia*, ceteraque altaris indumenta et ecclesiæ ornamenta, vasa-*que vinaria atque aquaria*, necnon et pelv[es] sive baccilia, cum quatuor manutergiis mandati, in sua [jugi]ter habere custodia ; de 5 quibus omnibus suæ tutelæ commend[atis, pro] loco et [fo. 29b.] tempore, suis fratribus officiosissime ministrabit. Cui [specialiter] famulus de vestiario atque cum eo alii tres ecclesiæ famuli ad [capas pli]candas et alia quæque necessaria agenda, quandocumque [opus fuer]it, famulari ac subvenire tenentur.

10 Horum siquidem quatuor famulorum nullus se aliquo tempore absentare debet, ita quod [per d]juas aut eciam unam diei horam extra [ecclesiam] moretur, nisi de licencia secretarii aut subsacristæ; proviso tamen quod aliquis interim loco illius specialiter assignetur, ne de classico pulsando aut alia re ad divinum spec- 15 tante officium, quod absit, defectus habeatur. Duo enim eorum, ut simul et semel per unum diem aut dimidium extra morentur, licenciari non debent. Set neque revestiarius famulum, sibi in auxilium deputatum, alicubi mittere poterit, assensu sacristæ [non]† requisito, nisi fuerit pro aliquibus negociis vestibuli specialiter 20 exequendis. Sui insuper officii est calices et vasa vinaria atque aquaria bis in ebdomada, in prima videlicet et quinta feria, post matutinas, [aut] sepius, si opus fuerit, lavare ; atque, de calicibus, corporalibus et oblatis, vino et aqua ac ceteris necessariis ad missas suas privatas post matutinas, vel eciam summo mane, 25 fratribus providere. Corporalia siquidem ante Pascha semper, et quociens reliquis annis temporibus expedit, abluet idem revestiarius, si tamen presbiter sit ; nec aliqua secularis persona post ipsum, nisi presbiter fuerit aut levita. Quibus lavandis quanta possit diligencia adhibeatur. Aqua qua lavantur, sicut 30 calicum, in sacrarium proiciatur. Quibus lotis, dum siccantur, ne aliquæ sordes eisdem adhereant omnibus modis provideatur, quæ non ad ignem, neque ad solem, vel auram, sive ventum sub divo desiccari debent, nisi majoris necessitatis causa sit ; [sed] . 114] per se sub tecto in aliquo loco honestissimo. Manitergia 35 sacerdotum sive tersonia de sacrario et pallas super quas missæ celebrantur abluet ipse prius, ac deinde famuli qui de hoc serviunt. Aqua autem in qua ipse hæc omnia abluerit in sacrario recondatur. Et, quociens abluuntur corporalia vel

pallæ altarium aut albæ, seu alia quæque ornamenta ministerio consecrata divino, hoc ordine post eorum ablucionem,<sup>1</sup> priusquam usui altaris [denuo] reassigmentur, reconciliari debent a domno abbate [videlicet] si affuerit, vel a sacrista, vice [fo. 30.  
 5] abbatis, in illius a[bsencia], seu ad peticionem illius sacristæ a quovis alio congregacionis sacerdote, dicente sic : "Reconcilien-  
 tur ista lintheamina, [vel hæ] pallæ, altaris, aut albæ istæ, seu  
 "hæc altaris ornamenta, sacr[i] ministerii usui preparata vel  
 "preparatæ, atque consecrata vel con[secratæ], in nomine Patris  
 10 "et Filii et Spiritus Sancti." Respondeat : "A[men]." Facto-  
 que super ea cum manu crucis signaculo, dum dicit "In  
 nomine Patris," aqua benedicta protinus aspergatur. Atque  
 eodem modo reconciliari debet casula, stola, et manipulum, atque  
 aliud quodcumque ornamentum divino ministerio consecratum,  
 15 si super nudam incaute ceciderit humum manifeste ; vel  
 eciam devote solummodo oris osculo, apud quosdam, in casu  
 hujuscemodi reconciliari solent. Idem autem revestiarius altare  
 beatæ Fidis parare specialiter et hornare, atque eidem omnia  
 necessaria, sumptibus sacristæ, invenire tenetur. Qui eciam albas,  
 20 quociens opus fuerit, lavare faciet, atque capas, casulas, tunicas, et  
 dalmaticas, ceteraque monasterii ornamenta sibi commissa, prout  
 et rupta, sumptibus sacristæ, resarcire. Proviso solerter quod  
 famulus de vestiario, in rebus hujuscemodi, omnia quæcumque ex  
 more debito suo spectant famulatu[m] plene ac fideliter exequatur.  
 25 Debent enim ab eodem famulo in omnibus tam duplicitibus quam  
 principalibus festis duæ togellæ in choro, juxta stacionem abbatis,  
 et aliæ duæ ad stacionem prioris, ad utrasque vesperas decenter  
 apponi. Qui quidem famulus cantori diurnis horis in quibus-  
 cumque festivitatibus, quæ in capis coluntur, atque in  
 30 anniversariis precipuis, dum se ibidem induit, rite debet [obse-  
 qui ; quod quidem]<sup>2</sup> obsequium abbati aut priori nullatenus  
 impendet, sed semper revestiarius.

Cantoris siquidem incumbit officio in vestibulo indui, quociens-  
 115] cumque ad missam capitalem, sicuti in anniversariis pre-  
 cipuis, sive ad magnam missam, in festivitatibus quæ coluntur in  
 capis, chorum regere debet ; in quibus omnibus famulus prelibatus

<sup>1</sup> ablucionis, MS.

<sup>2</sup> obsequi . . . . quidem, om. MS.

presens esse tenetur, ad suum in vestiario, ut moris est, obsequium faciendum, et non in festivitatibus quæ coluntur in albis. Sed, quia precentor antiquitus ad missam capitalem atque [ad] magnam missam, quocienscumque tres capæ ad formam [in chori 5 medio] erant, ad eandem chorum regere consueverat, ad- [fo. 30b. [huc ob eand]em causam tempore moderno, in festivitatibus quæ in al[bis celeb]rantur, se ibidem induere solet; sed hoc permissione et gracia [speci]jali, quod proculdubio nullatenus faciet quando in tabula est [de ma]gna missa et eam celebrat, sed loco 10 quo ceteri missæ ebdoma[darii se] induunt induetur et ipse; hoc pro more observato, cum conven[tus] ad missam in capis fuerit, quod, explicata missa, unusquisque vestimentum suum et capam utique bene plicatam eidem revestiaro ad archam deferat. Revestiarii siquidem interest de albis et capis, casulis atque 15 dalmaticis, aliisque indumentis fratribus secundum dies et festa diversa, una cum subsacrista, diligenter providere. Et sciendum quod de capis et casulis atque dalmaticis, secundum dies et festa diversa, color est discernendus. Nam in Dominica prima Adventus Domini et in aliis Dominicis extunc usque ad Purificationem beatæ Mariæ, vel usque ad Dominicam Septuagesimæ, cum ante Purificacionem eveneri[t], sacerdos ad vesperas et ebdomadarius capæ ad missam albis capis induentur; atque sacerdos utriusque missæ, si de Dominica aut de Natali celebrantur, alba casula induetur; necnon et diaconus et 20 subdiaconus albis casulis, sive dalmaticis, juxta quod temporis congruit, indui debent; atque albarum paruræ, si habeantur, ejusdem debent esse coloris. Quod similiter est observandum ad missam de vigilia et ad primam et secundam missam de die Natalis Domini, et ad utramque missam in die Circumcisionis, et 25 ad missam capitalem in die sancti Edwardi, et ad utramque missam in octabis ejusdem, et ad missam capitalem in die atque ad magnam missam per octabas Epiphaniæ, et quociens, usque ad Purificacionem, missa in conventu de Natali aut de Epiphania vel eciam de Dominica, nisi Septuagesima intervenerit, aut de 30 beata Maria celebratur: quod, videlicet, casula sacerdotis, tunica et dalmatica ministrorum cum capa in choro, et albarum, si habeantur, paruræ<sup>1</sup> albi debent esse coloris, nisi cum fuerint

<sup>1</sup> *paruris*, MS.

capæ ad formam in chori medio aut eciam casula sive dalmaticæ ad missam brudatae. Quod insuper ex recta consuetudine est observandum [in] die et per octabas Dominicæ Ascensionis, et in vigilia atque in die [et infra]† octabas Nativitatis sancti

5 Johannis baptistæ, et Assumptionis, et Nativitatis beatae [fo. 31. Dei genetricis Mariæ, quando de eisdem [fest]ivitatibus celebratur obsequium, necnon et in festo beati Michaelis, videlicet, quod hujusmodi indumenta albi coloris esse debent. Dominica quidem Septuagesimæ et Sexagesimæ ac Quinquagissimæ [ad]†

10 utramque missam, si fuerint, de Dominica, casula sacerdotis et casulæ omnium ministrorum ad magnam missam atque capa in chori [medio]† subrubbei coloris esse debent, et casula similiter ad magnam missam privatis diebus infra idem tempus. Quæ quidem indumenta, a Dominica prima Quadragesimæ usque ad

15 Dominicam in Passione Domini, tam Dominicis quam privatis diebus, omnino nigri seu quasi nigri coloris erunt; quibus eciam albarum paruræ, si habeantur, in colore convenient. In die vero et infra octabas Pentecostes erunt indumenta predicta, diebus quibus brudata non sunt, scintillata aut rubea vel eciam crocei

20 aut glauci coloris. Dominica vero in Passione Domini, et ex tunc usque ad Ascensionem, atque in ceteris Dominicis per annum, exceptis tantummodo prelibatis, quando scilicet de Dominicâ agitur, et in Decollatione sancti Johannis baptistæ, et in utroque festo beati regis Edwardi et beati Thomæ archipresulis, aliorumque martirum utriusque sexus, erunt omnino rubia aut eciam subrubia aut eciam hujuscemodi indumenta. De colore vero caparum quæ indui solent ad processionem in Dominicâ Palmarum, atque de colore indumentorum ad divinum obsequium tribus diebus proximis ante Pascha, plenius specificatum est supra eisdem diebus. In festo autem beati Johannis ante Portam Latinam capæ cantorum ad vesperas albi coloris erunt, et capæ sacerdotum crocei sive glauci coloris.

Cortinæ vero, quæ pro aliqua festivitate ad ornandum monasterium dependi solent, ante octavum diem deorsum ponit  
 35 non debent, maxime si ipsa festivitas octabas habeat. Nec debet candelabrum cum septem brachiis amoveri aut tegi post festum aliquid principale, usque post octavum diem, maxime quando dies octavus in capis est colendus, eo quod tunc octavo

die cerei super illud ardere debent. Regale siquidem indumen  
tum coronacionis beati regis Edwardi non nisi bis in anno,  
devacionis et veneracionis gracia, [ex] antiqua institucione  
dependi solet, in festo scilicet nativitat[is et e]ciam [fo. 31b.  
5 in festo depositionis ejusdem regis; ut pocius volunt q[uidam]†  
[mo]derni, in festo beatorum apostolorum Petri et Pauli, quod tunc  
post . . . deorsum ponetur. Secretarius siquidem, aut  
eciam subsacrista, ambitum et precinctum locis abbaciæ in  
vigilia sancti Bartholomei post vesperas annuatim est facturus,  
10 ordine quo ad festum [beati Johann]†is apostoli luculenter ex-  
primitur. Et, quocienscumque ad aliquam processionem reliquiæ  
portari debent, ab uno eorum aut reliquiarum custode honorifice  
proferentur in medium. Necnon et ab uno eorum preparabuntur  
reliquiarum philacteriæ, juxta numerum fratrum, quæ, una cum  
15 majoribus ferentibus, per tres dies Rogacionum ad processionem  
deseruntur. Quæ eciam super altare matutinale posita, a priore  
ceterisque fratribus quibus licitum est ad altare procedere,  
inchoata antiphona "Exurge Domine," ante exitum processionis,  
uno eorum distribuente, suppliciter cum genuflexione atque oris  
20 et oculorum osculo admittentur. Abbatii siquidem in primis, cum  
affuerit, preciosiorem vel aliam, ad libitum illius, reverentissime  
offerret philacteriam, ac deinde magistro noviciorum quotquot  
accepturus est suis noviciis, quibus altari proculdubio, hujus rei  
causa, appropinquare non licet.  
25 116] Secretarii quidem est, ac sociorum suorum, debitibus horis  
signa pulsare vel qualiter pulsari debeant famulo indicare. Nam  
secretarius horoscopus Grece dicitur, hoc est horis intendens, eo  
quod illius specialiter incumbit officio propulsiones signorum  
atque horas diei et noctis ita sollicite et sagaciter temperare, ut  
30 divinum obsequium et omnia quæ in monasterio sunt agenda  
ordinate compleantur. Verumtamen ad primam diebus quibus  
fratres ante primam in claustro sedent, sive ad apparatum  
ante terciam, ut privatis diebus in yeme, vel eciam ad sinaxim  
vespertinam pulsare non faciet secretarius, donec ab abate, vel  
35 alio custode qui presuerit in claustro, licenciam per signum  
postulaverit ordinate. Quod quidem oretenus facturus est,  
priusquam aliquo tempore pulsare faciat ad horam regularem,  
fratribus in claustro loquentibus, sive ante prandium fuerit sive

post, ut in omnibus et ab omnibus fiat obtemperanter quod regula jubet et ordo depositit. Si autem placuerit abbati et conventui ut in premissis antiqua servetur consuetudo, non [fo. 32.] puisare faciet secr[etarius] ad primam, donec quesierit per signum licenciam ab abbate, si [intra] claustra monasterii fuerit. Prioris vero specialiter inter[est] de sonitu capituli et collacionis abbatis inquirere voluntatem, [si in]tra claustra monasterii extiterit. Et postea idem prior ex more [privatis diebus] skyllam in capitulum manu propria pulsabit; sed diebus festivis pulsabitur unum ex signis mediocribus in capitulum a subsacrista, seu aliquo ex junioribus cui prior injunxerit. Atque eodem modo ab uno ex signis mediocribus pulsandum est in capitulum in vigiliis festorum principalium, et specialiter illorum in quibus in capitulo venia sumetur, priore tamen, si dies privata sit, manu propria illum sonitum inchoante. Ad collacionem vero more cotidiano sacrista, signo a priore accepto, cum una ex campanis mediocribus faciet sonare; atque estivo tempore, facto sonitu a priore in dormitorio post meridianam, et tacto signo in ecclesia inutatim per intervalla, congregatisque fratribus in chorum, 117 pulsandum est ad nonam, priore signum faciente; nec cessabit pulsacio, quacumque die fuerit, usque ad ultimum versum ymni, sive duo signa pulsentur ad nonam sive unum. Ad sonitum vero post completorium pulsabitur similiter unum ex signis majoribus, ad nutum prioris, postquam circuitum fecerit consuetum. Et, quo cienscumque a quatuor ecclesiæ famulis signum vel signa competenter pulsari non possunt, sufficiens eis auxilium per sacristam impendetur; illis tantummodo horis exceptis, in quibus a fratribus de gilda solennius est pulsandum. Diebus autem quibus jejunatur, estivo tempore, faciet secretarius aut subsacrista sonitum in dormitorio, completa meridiana, ac deinde tangetur signum in ecclesia modice per intervalla, sicut aliis solet diebus; vel eciam duo tangentur signa conjunctim, si festum quod in capis est in crastino coli debeat; atque fratres, cum manus suas abluerint et se pectinaverint, in claustro sedebunt ordinate, donec pulsetur ad sinaxim vespertinam. De hac quidem pulsacione, et qualiter aliis (?) quibuscumque horis et temporibus est rite pulsandum, ulterius supra seriatim inseritur, capitulo primo terciae partis. Ad quod sciendum quod, quo ciens-

cumque signa pulsantur a fratribus de [g]iida, aut pulsabuntur solemniter in classicum aut duæ de m[ajori-]† [fo. 32b.] bus campanis ad minus. Et, quia paulo ante de meri[diana fit]† mencio, hoc pro recta et antiqua consuetudine est observandum, 5 quod sacrista ceterique fratres, quotquot in ecclesia jacent, meridianis horis sicut et de nocte, in lectis suis ordinate quiescent.

Preterea, si contigerit quod conventus aliquo tempore tardius ad matutinas surrexerit, ita quod laudes matutinæ ultra modum et 10 indecenter tardaverint, vel aliquid de obsequio divino ob hanc causam abbrevietur, vel, quod absit, penitus dici omittatur, subsacrista vel eciam alias, cui vice illius hujus rei cura tunc commissa fuerit, per cujus videlicet evenerit neglegatum, ab hora qua incipit sacerdos pronunciare "Domine, exaudi oracionem 15 meam," inter preces ad laudes, vel cum incipit proferre "Dominus vobiscum," quando preces minime dicuntur, ante gradum satisfacionum humiliter prostratus jacebit, quo usque prima collecta de laudibus finiatur et inchoetur "Benedicamus Domino." Incepto autem "Benedicamus," nulla expectata licencia, erigat se et non 20 faciens ante et retro ad ordinem suum in chorum revertatur. Hoc modo satisfaciat quacumque die hujusmodi negligencia evenerit. Quod si ita fecerit, aliam veniam in capitulo pro hac re non est petiturus; sed, si hoc facere neglexerit, acriter in capitulo reprehendi debet, et non tunc ipse solus set et ceteri 25 omnes cum eo in ecclesia jacentes; quorum specialiter interest horis atque oracionibus interesse, atque vigilancius et sagaciter providere ne in luminaribus, aut propulsacione signorum, vel aliis quibuslibet rebus eorum ministerio divinoque pertinentibus obsequio, defectus vei aliqua negligencia possit evenire. 30 Consueverunt autem olim supradicti quatuor fratres, ad petitionem sacristæ in ecclesia jacentes, unusquisque per ordinem, horologii curam et custodiā in sua cursorie habere ebdomada. 118] Debet insuper idem secretarius parare et, vice abbatis, facere oblationem, et confessioni interesse, atque ablucioni manuum 35 sacerdotis aquam ministrare ad missam matutinalem, atque ad magnam missam, quibuscumque diebus et quo cienscumque in choro capa non fuerit, et eciam in precipuis vigiliis, quando capa est in choro et "Alleluia" ad missam non cantatur, nisi dominus

abbas presens existat ; quia, quocienscumque abbas ad aliquam missam in con[ventu presens revest]itus extiterit, ipso [fo. 33. missam non celebrante, panis et vini [oblacionem] sacerdoti est facturus ; quam, si capa in choro non fuerit, s[ecretar]ius parabit 5 et eidem offeret abbati, scilicet ejus rev[erenter dex]teram osculando, atque, oblacione facta, et pronunciato a sacerdote versiculo, "Ostende nobis, Domine," fiat generalis confessio, ipso domno abbate eam semper inchoante ; necnon et manibus sacerdotis aquam ablucionis abbas infundet, tam post offerendam, 10 quam post sacrosanctam communionem, si presens extiterit. Cum vero ad missam una tantummodo capa in choro fuerit, tunc qui prior est in ordine, ex hiis qui "Alleluia" cantant vel tractum, oblacionem sacerdoti faciet a diacono preparatam, vel eam abbati, si affuerit, suppliciter offeret ; hoc observato, si ad 15 missam fuerit matutinalem de defunctis, abbate presente, quod ille qui inferior est in ordine, ex hiis qui ad tractum canendum induuntur, fratri qui in capa chorum regit aliam porrigit oblacionem. Abbate vero absente, frater qui inferior est in ordine, ex hiis qui tractum cantant, oblatam cum vino offeret 20 fratri qui chorum regit, et alter qui cum eo induitur, qui videlicet prior est in ordine statim post cantorem, oblacionem faciet.

In omni siquidem missa defunctorum in conventu celebrata, sive capa in choro fuerit sive non, fiet ad eandem panis et vini oblacio a conventu, nisi de obitu alicujus minime professi vel 25 obitu alicujus personæ secularis missa celebretur. Quando autem duæ vel tres aut quinque sint capæ in chori medio ad missam de defunctis, celebrabitur missa ad magnum altare ; atque, hora oblacionis faciendæ, sacerdos cum altaris ministris, excepto levita, ad altare chori descendet, ubi duo semper qui priores sunt in 30 ordine, ex hiis qui tractum cantarunt, oblacionem duobus cantoribus sunt reverenter porrecturi. Levita siquidem qui ad altare sacerdoti ministrat, juxta quod alio loco inseritur, nunquam oblacionem est facturus, neque ab altari, hora oblacionis, est recessurus. Nec debet subdiaconus, hora ablueri, de aqua aut 35 de manutergio sacerdoti ministrare, nisi pro descetu supplendo. Ad missam vero [de] defunctis, cum capa in choro non fuerit, ceroferarius primam sacerdoti faciet oblacionem, in abbatis absencia, [de] manu secretarii prius acceptam, secretario interim

priori, [si] affuerit, vel fratri qui prior in ordine est de choro abbatis [vel prioris] aliam oblacionem extendente; [fo. 33b.] quod dum faciat, magn[i altaris c]ustoms pixidem cum oblatis a latere tenebit, quam [accipi]tens, secretarius ceteris postea 5 fratribus, ut sunt in or[dine, a senioribus incipiens,<sup>1</sup> exceptis tamen minime professis, [si fuer]int, oblatas singulas ex more inpendens, sacerdoti ipse ad ultimum oblacionem faciet, quam, licet sit ultimus, ex consuetudine faciet. Debet tamen confessioni interesse atque, vice domni abbatis, tam post 10 offerendam quam post sacrosanctam communionem, manibus sacerdotis aquam suppliciter ministrare. Singuli autem fratres, qui sacerdotes<sup>2</sup> sunt, predictam faciendo oblacionem, 119] istam collectam tacite sunt dicturi: "Absolve, quesumus, Domine, animam famuli tui, vel famulorum tuorum, et 15 "animas fidelium defunctorum," et cetera. Ceteri vero fratres inferioris ordinis istum dicent versiculum: "Requiem eternam "dona defunctis (vel eis), Domine, et lux perpetua luceat animis," cum oracione "Fidelium Deus." In anniversariis vero principalibus et secundæ dignitatis ita solenniter et morose cantabitur 20 offerenda, "Domine Jesu Christe," ut omnes qui ad missam capis induuntur cum deliberacione et ordinate offerre possint, priusquam incipiatur versus "Hanc lucem." Atque revestiarius indutus, vel alius ex hiis qui in ecclesia jacent, magni calicis tenebit patenam, et subdiaconus calicem, dum fit oblacio, in anniversariis principali- 25 bus. Diebus autem festivis, cum tres vel plures fuerint capæ ad magnam missam in chori medio, si abbas absens fuerit aut missam celebraverit, semper ab uno ex cantoribus fiet sacerdoti oblacio panis et vini, atque ad manuum ablucionem aquæ administracio, tam post offerendam quam post sanctam com- 30 munionem. Qui insuper a sacerdote pacem est accepturus, ita tamen quod levita ad pacem sumendam, et populo, si affuerit, per fratrem ceroferarium ministrandam, prius accedat. Ad missam vero defunctorum, sive quinque fuerint capæ in choro sive tres, non consuevit ab aliquo ex cantoribus aqua ministrari manibus 35 sacerdotis, sed, si abbas absens fuerit, sive una fuerit capa in choro

<sup>1</sup> *incipientibus*, MS.

<sup>2</sup> *sacerdotis*, MS.

ad missam sive plures, semper ab uno ex fratribus qui tractum cantaverant, oblato prius thure, ut moris est, ad cantum. Hostia [oblata]†, fiet manibus sacerdotis aquæ administracio. Ab[batis autem] incumbit dignitati, cum affuerit, nisi missam [fo. 34.  
5 celebret, tam ipsa hora semper quam eciam post sanctam communionem, hoc humilitatis obsequium, ut premissum est, manibus sacerdotis reverenter impendere.

Cura faciendi hostias sive oblatas quater per annum ad minus ad secretarii vel subsacristæ spectat industriam, quæ ut mundis-  
10 sime et honestissime fiant summo opere studere debet. Inprimis, si fieri potest, frumentum cum magno studio granatim eligatur,  
nisi jusserit abbas, qui secretario annuatim duo pro more antiquo  
quateria ad minus ad hoc specialiter faciet liberari, preter  
pondus unius panis de simila, hoc est de tenuissimo et  
15 purgatissimo flore farinæ, quod ad hoc quater in anno idem  
sacrista ad pistrinum conventus admittit. Frumentum vero,  
cum fuerit electum, in sacculo mundo et de bono panno facto  
et [ad] hoc opus tantum parato ponatur, et a famulo boni studii  
ad molendinum conventus ducatur, aut ab ipso famulo deferatur.  
20 Quo delato, aliud frumentum in ipso molendino moli prius  
faciat, ut illud, unde hostiæ sive oblatæ fieri debent, sine aliqua  
sorde moli valeat. Reportata farrina, secretarius aut eciam  
subsacrista vas et locum, quo butelari debet, honeste per  
120] circuitum cortinare faciat, atque ipsemet, induitus alba et  
25 velato amictu capite, hoc opus agat. Ea autem die qua hostiæ  
fieri debent, secretarius vel eciam subsacrista atque fratres qui ei in  
adjutorium assignantur, priusquam hoc opus incipient, manus et  
facies lavent; albis induantur, capita cum amictibus velent,  
preter eum qui ferra tenturus et inde serviturus est. Horum  
30 unus super tabulam mundissimam ipsam farinam aqua  
consperrat, et manibus fortiter inpugnet et maceret. Frater,  
qui ferrum in quibus cocuntur tenet, manus cirotecis habeat  
involutas. Interim, dum hostiæ fiunt et cocuntur, dicant  
hiidem fratres horas regulares, et horas de beata Dei genetricie,  
35 atque psalmos penitenciales cum letania, necnon et familiares  
psalmos horarum, vel eciam, pro ipsis psalmis, de psalterio ex  
ordine quod tantumdem valeat, [si]† ita pocius voluerint; qui,  
nisi a priore licenciam loquendi [habeant], omnino taceant. Illic

tamen qui ferra tenet, si nec[esse sit, br]eviter quod vult [fo. 34b  
loquatur famulo qui focum facit et [pariter c]um carbone ligna  
portat, quæ debent esse valde sicca et [ante multos] dies de  
industria preparata. Olim siquidem huic operi ta[m] oportuno  
5 et spirituali duo fratres ad minus, una cum secretario sive  
subsacrista, per duos vel tres dies simul, aut per quantum  
tempus et quociens per annum opus extitit, max[ime]†  
sexies aut quinquies vel saltem quater ad minus manus  
cum omni diligencia obnixe intendebant. Cui revera operi  
10 duo fratres ad minus, quandocumque necesse habetur, cum  
omnimoda reverencia et honestate vacare tenentur; hoc  
rite observato, quod subsacrista, quociens oblatas in crastino  
facere proponit, qua hora voluerit inter laudes matutinas  
priori, aut custodi qui vice illius conventui preest, illud  
15 humiliiter per signum innotescat, quoniam proculdubio ubi-  
cumque et circa quamcumque rem fuerint fratres occupati, et  
maxime claustrales, a priore claustri semper sciri debet. Quod  
autem secretarius in die apostolorum Petri et Pauli conventui  
ex more inve[nie]t canestella et brachinella vini et claretum,  
20 cum duabus bonis pitanciis et uno medio ferculo, et cum  
medone ad caritatem, et tantumdem in festo beati Petri ad  
Vincula, excepto clareto, cum assayo in vigilia utriusque  
festivitatis; et quod in festo Exaltacionis sanctæ Crucis, et  
similiter in octabis sanctæ Agnetis, vinum cum bona pitancia  
25 conventui inveniet, necnon et in festo Invencionis sanctæ Crucis  
cervisiam tantum, seu de curialitatibus, quas pro consuetudine  
antiqua priori, cantori, et succentori, aliisque fratribus suis et  
maxime suis sociis, qui in ecclesia jacent, impendere consuevit,  
non est opus ut plenius specificetur hoc loco, quoniam ipsarum  
30 noticia consuetudinum ex frequenti usu ita liquido constat  
universis, quod oblivioni nullatenus poterit commendari. De  
clareto autem, ut nulli dubium est, hoc pro recta et antiqua  
consuetudine habetur, quociens ab ipso sacrista vel a pitanciario  
invenietur, quod tres fratres semper in suis ciphis, qui alio nomine  
35 bollæ vocitantur, dimidium habebunt sextarium, et alii tres fratres  
similiter dimidium, et sic de ceteris fratribus, ad quantitatem  
videlicet quam antiquitus [in] quibusdam octabis una cum  
cervisia vinum nichil[ominus]† fratres habere consue- [fo. 35.

verant; et prout olim de medone ad [karitatem]† . . . tum singulis pro consuetudine erogabatur, et adh[uc]† . . . fratribus infirmis tam de medone quam de cervisia ad kari[tatem]† . . . tum pro more distribuitur.

**5 De ministerio utriusque celerarii; et de famulis curiae instituendis ac diversimode castigandis. Capitulum viij.**

Celerarius forinsecus, qui curam habet super omnia maneria et res ac possessiones porcionis conventus assignata, sagaciter providere debet, ut tales sint ad maneria servientes atque prepositi, qui 10 ecclesiæ libertates, et agri culturas, atque cetera omnia [quæ]† ad profectum spectant maneriorum, sciant et possint fideliter custodire; quos [ad]† raciocinia reddenda semel in anno, pro dispositione abbatis et conventus, ad domum venire faciet.

122] Qui eciam super omnia providere debet, ne unquam 15 domi de casco, frumento, ordeo, aut avena, vel bosco, quod absit, defectus habeatur. De hiis autem, congruis anni temporibus, suam providenciam facere tenetur; atque omnia hujusmodi, per eundem domi destinata, a celerario intrinseco, de consilio ipsius, ad utilitatem conventus et honorem, 20 expendi debent prudenter<sup>1</sup> et discrete. Ipse enim exterior celerarius, prout a celebris memoria abbe R. de Berkyngholm est statutum, juxta quod specificatum est supra, capitulo lxxij. terciae partis, quociens domi esset per aliquos<sup>2</sup> dies moratus, clavem de celario portare deberet, et celerarius interior interim 25 in claustro morari; quod si non faceret, ut si non nisi per unum aut duos dies domi moraretur, quod ipse tunc, sicuti et sacrista ac elemosinarius, matutinas quaqua nocte in conventu atque horis regularibus similiter, cum posset, et missis cotidie interesset. Quoniam, ut prelibatus multociens asseruit abbas, non nisi unus 30 est, aut esse debet, in monasterio celerarius, qui se possit aut debeat de matutinis privatis diebus a choro absentare; sed, si ambo domi fuerint, alter eorum semper matutinis in choro diebus privatis interesse debet, nisi ab eo licencietur qui conveniunt preest. Extra refectorium vero idem exterior celerarius, cum

<sup>1</sup> penaenter, MS.

<sup>2</sup> aliquod, MS.

domi fuerit, prout ab illo eodem abbate est recitatum, non nisi de licencia prio[ris] reficere debet, sicut nec aliquis alias de congregacione [sive] extra sive [in] refectorio reficiat. Promptus [autem] esse debet in ecclesiæ negociis et utilitatibus, [fo. 35b.  
5] ubicumque pro eo mittatur. . . . ecclesia alibi ubi necesse fuerit protinus a domo recedere; q[uia] in suo recessu a domo aut in suo reditu benedictionem recip[ere non] solet, nisi solummodo prima vice a domo recedit, ultra duas noctes moraturus, postquam in capitulo primum fuerit institutus; quam tunc in regressu  
10 et in reditu est accepturus. Et hac ratione licite potest et debet chorum ingredi et in conventu utrobique venire quacunque die[bus] et [noctis]<sup>1</sup> hora voluerit. Sed a domo recedere antiquitus non potuit, neque adhuc potest aut debet, nisi illud priori innotescat, et ubi inveniri possit, et per singulos dies, dum extra morari proponit,  
15 eidem constare faciat, ut ab eo sciatur indubitanter ubi inveniri debeat, si fuerit fortasse pro aliqua necessitate querendus. Sed neque in suis operibus vel administracionibus aliquid arduum aut insolitum, irrequisito prioris aut aliorum custodum sive seniorum consilio et assensu, neque aliquid in rebus hujuscemodi est facturus, nisi quod eos velle fieri intelliget; nec presumet aliquid agere quod factum velit eos ignorare.

In tabula vero ponebatur generaliter de missis et omnibus officiis, ex institutione predicti abbatis, et adhuc ponitur, sicuti et fratres claustrales. Sed, cum omnis creatura ad libertatem  
25 et requiem corporalem tendat voluntariam, atque in cordibus nonnullorum servorum divini torpescat laboris et obsequii, ad impetuosam et irrationabilem cujusdam celerarii exterioris instanciam, aliter quam prefertur, fieri est permisum, sed in capitulo nondum statutum, ut videlicet, cum domi fuerit, idem  
30 celerarius liberius se habeat quam convenit, a matutinis trium lectionum se subtrahendo, sicut et camerarius, et similiter extra refectorium, non petita licentia, tanquam sui juris quando et ubi voluerit, inordinate refiendo. Et, quia de clave celerarii, modo preostenso ab eodem portanda, inter ipsum et celerarium  
35 intrinsecum aliquociens indiscreta emersa est contencio, a priore et aliis pro bono pacis est permisum, ut ipsam clavem interior celerarius jugiter portet, ita videlicet quod ipse exterior, domi

<sup>1</sup> noctis, om. MS.

existens, quando et quociens opus fuerit, in celarium, sicut et in granetum, pro suæ libito voluntatis libere intret, et quæ in eo sunt videat, ut de ibidem inventis ipsi ambo, qui unanimes atque . . . in omnibus esse debent, prout eis utilius visum [fo. 36.  
 5] fuerit . . . . Qui eciam si xenia mittere vel aliud quippiam da . . . sum . . . mine pacietur, nimirum cum ex illius indu . . . . tur domi destinentur universa quæ celario sunt necessaria.

**133]** Ad celerarii vero interioris ministerium pertinet omnia  
 10 quæ in pane et cervisia conventui sunt necessaria providere,  
 atque omnia vasa celarii et omnem suppellecilem officinis  
 celario spectantibus necessariam invenire, atque curam ipsarum  
 officinarum et melendini atque portariæ et prati et curtilagii et  
 rerum omnium quæ in abbacia ad celarium pertinent est  
 15 [s]pecia[liter] habiturus.

**134]** Cujus quasi dextera manus et specialis coadjutor,  
 quociens adjutorio indiget, esse debet granatarius. Tectum

**123]** vero claustrum juxta celarium et juxta refectorium, atque  
 s[uper]† dormitorium usque ad capitulum, necnon et tecta  
 20 celarii, refectorii, [et dor]mitiorii, [at]que domus necessariæ,  
 juxta quod inferius plenus declar[atur], capitulo xv. (?) [istius]  
 partis, atque cetera omnia edificia tocius cu[riæ ad] celarium  
 pertinencia, una cum lavatorio, sua providencia sustentabit. Qui  
 25 eciam, secundum institutionem beati Benedicti, circa om[ne]m  
 oper[acio]nem interius et exterius sollicitus esse debet, ut eam  
 ad beneplacitum Altissimi et fratrum [quie]tem atque ad  
 ecclesiæ utilitatem et honorem possit salubriter adim[ple]re.

**134]** Debitum conventui servicium in pane et cervisia cum pectu  
 caritatis in Sabbatis aliquis diebus assignatis, necnon et  
 30 liberaciones panis et cervisiae, tam supervenientibus monachis  
 quam forensibus et famulis, quibuscumque debentur, absque  
 simulacione aut commixtione aliqua seu diminuicione fieri faciet  
 more consueto. Et quando ab eo aliquid postulatur, ulti  
 continuo, si habuerit, de hylari vultu prebeat; cui si forte non  
 35 est donandi facultas, sit saltem ei semper respondendi suavitas,  
 ut neminem unquam [ver]bo aut qualicumque signo contristet.  
 Universorum vero nomina, qui jure hereditario aut pro disposi  
 cione capituli suo perpetuo liberaciones de celario conventus

percipiunt, licet hoc loco intersetere [for]san expediret, brevitatis tamen causa ea hic specificare omitto, [quonia]tm de illis atque de aliis hujuscemodi in matricula celer . . . am in presenti pagina pocius expedit agere mencionem de . . . cum  
 5 monach . . . quod magistro plumbario libera . . . super ecclesiam operatur, atque de pane et secunda cervisia . . . erat [fo. 36b  
 garcioni, specificatum est supra, capitulo prox[i]mo]. Debet autem celerarius forinsecus de exterioribus proinde . . . [dis]pon[ere], ita et ipse de rebus omnibus interioribus celerar[iæ], necnon et  
 10 124] de famulis officinarum ammovendis et substituendis sagaciori modo quo poterit ordinare tenetur; nisi quod dominus abbas pro more antiquo septem specialiter in abbacia, ex assensu conventus in capitulo, prebet ministeria et non plura. Illius namque dignitati inc[umbi]t duos famulos de refectorio ydoneos  
 15 constituere, et duos famulos de infirmitorio, atque famulum de locutorio, et famulum custodem ostii [infirmary, et] de celario conventus, atque stabularium de stabuliis (?), atque famulum. Stabularium vero, qui hospitibus ministrat [in] hostill[aria] curiæ, hostillarius semper intrinsecus per voluntatem s[uam] consti]tuere  
 20 solebat usque ad tempus bonæ memorie abbatis [Ricardi] de Crok[eleye] . . . a sua petione obtinuit a conventu illud ministerium cuidam [fa]mulo daretur, dum fideliter ministraret, qui . . . vocitatur vel vocabatur. [Sed] proculdubio famulum de . . . ario et magistrum pistorem, atque . . . majorem (?)  
 25 aliosque famulos de curiæ officinis idem celerarius [extrin]fsecus ammove, atque alios famulos de curiæ officinis debet celerarius intrinsecus ammove, atque alios conventui magis idoneos substituere poterit et debet, quociens viderit expedire. Sicuti et sacrista, camerarius, [et infirm]arius suos famulos  
 30 amovere, quociens opus [suerit], et alios conventui utiliores in locis eorum subrogare [debent], non obsistente quod aliquociens idem celerarius, ad petitionem fratrum nostrorum, quosdam famulos in ipsis instituerit officinis: sicuti quondam constitutus est Willielmus de Paris fornarius de pistrino conventus a  
 35 fratre Hugone de Sancto Albano, tunc celerario, ad instanciam fratris Reginaldi de Hermodes Worthe, tunc celerarii exterioris forinseci, et ad petitionem fratris Johannis de Maleth et fratris Ricardi [de Cr]okele, cum quibus extitit idem W. ad curiam

Romanam, [pr]edando in usus proprios ecclesiam de Esscville; et  
 [sicuti]† Symon Pollard constitutus est ostiarius de pita[ncriaria]  
 a]† Johanne de Lyra, tunc celerario, ad petitionem . . . . [fo. 37.  
 . . . . fratri Galfridi de Suttone, tunc celerarii exterioris,  
 5 [et ad instan]†ciam et petitionem fratribus Normanni et supradicti  
 R. de Cro[kele], cum quibus extitit idem S. ad dominum  
 regem H. tertium in Gasconia, anno graciae Mccxlvº, cum  
 zona beatæ Dei geneticis, [secundu]†m regulacionem . . . .  
 reginæ, quæ tunc ibidem [extitit]† . . . . .

<sup>10</sup> . . . . .  
 [Of the end of chapter viij. and of the beginning of chapter viiij.  
 there remain only a few fragments, from which no continuous text  
 can be constructed.]

[*De coquinario. Capitulum viij.*]

<sup>15</sup> . . . . .  
 . . . . .  
 est rector capellæ de Tothulle, qui pro tempore fuerit . . . .  
 [pe]rcipit cotidie duo fercula de cursu in refectorio, [fo. 39.  
 cum conventus [in ter]†ciis est; serviens de revestiariorum  
 20 hereditarius, qui insimul percipit cibum suum ibidem eodem  
 modo sicut primus. Iste tamen, in omnibus festivitatibus quæ  
 in capis coluntur, iiiij. percipit in loco predicto fercula, et eciam  
 tam ipse quam ceteri, qui cibum suum accipiunt in refectorio,  
 quociens pitancia est de Bemflethe, habebunt de eadem. Janitor  
 25 vero abbaciæ ad fenistram coquinæ percipit quatuor fercula,  
 duo scilicet pro officio suo hereditario, et duo pro corredio  
 quod predecessores sui emerunt de conventu, tempore domini  
 Herberti abbatis. Pincerna eciam conventus, et bedellus eorum  
 forinsecus, et serviens principaliter de sartarino, quorum unusquisque  
 30 in officio suo jus habet hereditarium, singulatim ad dictam  
 fenestram ðina recipiunt fercula. Braciator eciam et pistor  
 conventus codem modo, atque vannator in granario unum  
 tantum, videlicet de secundo generali. Moniales vero de  
 Keleburnia eligere possunt utrum per diem velint octo fercula,  
 35 vel hiis ad certum tempus de coquinario integrum et  
 equivalentem alicujus piscis recipere porcionem. Preterea  
 servientes gardinarii habebunt, a festo sancti Valentini martiris

usque quadraginta dies sequentes completas, et a festo sancti Jacobi cotidie usque ad festum sancti Michaelis, duo fercula. Ortolani eciam, qui diebus carnium tempore misericordiae de orto celerarii olera colligent, per manus potagiarii conventui 5 paranda, percipient singulis diebus predictis de coquinario unum ferculum. Plumbarius eciam, sive conductarius, quoziens aquagium reparatur infra muros ecclesiæ, vel supra tectum ecclesiæ fabricat, bina fercula recipiet in coquina. Quando vero alicubi supra aquagium extra ecclesiam vel aliquid artis 10 suæ<sup>1</sup> ad opus celerarii operatur, nichil hiis vicibus percipient de coquina. Sunt eciam alii quidam qui cibum suum percipiunt in coquina, sed quia non sunt nisi ad tempus hujusmodi percipientes, decencius est in matricula coquinarii quam in presenti de ipsis facere mencionem: videlicet magister cucus 15 nomine . . . to die tertii generalis, ostiarius coquinæ, custos fenestræ . . . nciam, sacellarius, potagiarius, mancipium, tres pauperes in sartarino, pellinarius, duo lavatores in balne[ario], [et fle]botomator, serviens camerarii qui [fo. 39b.] crasseta reficit in [dormi]torio, allutarius, serviens infirmariæ qui 20 australi parte ejusdem domus famulatur, serviens in locutorio, et duo ortolani celerario subjecti. Preterea allutarius percipient de coquinario, ad opus famulorum suorum, per triginta dies, contra festivitatem Omnis Sanctorum, quando scilicet botas parat yemales, xxx. denarios, totidemque contra Pascha dum 25 botas preparat estivales.

Ad subcoquinarii spectat officium nondum per coquinarium in coquina completis superagendis ad conventus refaccionem diligenter ad effectum perducere; ideo enim licenciam habet de hora post missam per totum annum extra Quadragesimam, ut 30 videlicet reficiat salina in reectorio sale, et ut in coquina quæ agenda sunt ita parentur, quod conventus propter moram servicii nullatenus molestetur. De suffragiis eciam per totum annum post vesperas, nisi agenda sit processio, insimul licenciatur, et eciam de officio in conventu, nisi de vesperis et magna missa, 35 quoziens ipsum totum officium coquinarii, propter ejusdem absencionem vel egritudinem, contigerit adimplere. Inter prandium conventus, idem ita nutibus et signis servientum cum effectu

<sup>1</sup> seu, MS.

respondeat, ut nullus sui causa vel alterius in coquina molestia perturbetur. Ad servitores, si sederit ad mensam, ut ordinate quæque inter prandium servitorum gerantur, diligens speculator esse tenetur.

5     *De pitanciaro, et de hiis quæ illius incumbunt ministerio. Capitulum ix.*

Quod pitancarius omnes tabulas habere debet, qua[s a]lii habent sacerdotes, et de quibus in hiis quæ ad divinum spectant officium pro consuetudine antiqua eidem est parcendum, et 10 quibus eidem voluntarie partitur ex moderno usu, specificatum est supra, capitulo lxxiiij<sup>o</sup>. terciæ partis. Pitancarius<sup>1</sup> siquidem de præventibus ecclesiæ de Okham competentem pitanciam tenet invenire cotidie per annum conventui, excepta festivitate apostolorum Petri et [Pauli, et]<sup>†</sup> beati Petri ad Vincula, 15 et exceptis quibusdam anniversariis principalibus in quibus de rebus et redditibus ad hoc assignatis per manus diversorum obedienciariorum de tribus aut [quatuor]<sup>†</sup> pitanciis, preter duo generalia solita, conventui refic[itur, et] excepto die [fo. 40. Parasceves, in quo coquinarius modo preostenso et consueto 20 totum coquinæ servicium invenire tenetur. Servicium vero pitanciæ supradictæ taliter est constitutum, quod nulli fratum in refectorio, vel in misericordia, seu alibi infra ambitum abbaciæ, aut alicui religioso in hostillaria intrinseca per licenciam 25 proficienti, nec eciam fratribus per triduum non procul, sine sumpta benedictione, profectis, nullatenus subtrahetur. De pitancia insimul de Benfleth, preter predictam, habebunt omnes monachi predicti et hii qui corredia sua de esculentis percipiunt in refectorio, atque omnes forinseci, qui de Bemflet vini recipiunt libera-

30    Quociens causa necessitatis contingit pitanciarum de cibis mollibus conventui servire, ut videlicet de ris vel de tailliz aut de ostris, de quibus non inveniri debet pitancia de grossis et electis, aut si servicium fiat de ovis cum caseo pulmentato vel de hujusmodi, frater, qui donum inde pecierit et illud edere voluerit,

<sup>1</sup> *pitanciarum*, MS.

suæ petitioni annuerit in refectorio servientes. Et, iicet de hujusmodi predictis pro necessitate aliquando pitancia conceditur, admitti tamen de bussello, vel de morterellis, vel de parvis anguillis in bruecto, aut de hujusmodi cibariis parvi precii, 5 penitus inhibitetur.

Quia manerium de Bemfleth cum pertinenciis ex antiqua institutione assignatur ad inveniendum inde vinum et pitancias conventui diebus per annum infraspecificatis, tamen, ne per excusacionem ignoranciæ vel per cordis parcitatem pitanciarii 10 debitus modus et antiquus in aliquo pervertatur, sciri debet quod, licet pitancia de Okham de optimis vendicioni expositis cotidie debeat comparari, ista precipue pitancia taliter ordinatur quod, quociens de placentibus debet procurari, ferculum ex illis unam et dimidiam debet continere; de solis vero duas; de 15 anguillis de Grantebrigge salsis, et de murenulis sive lamprillis, ac de gobionibus recencium anguillarum, sex; de merlingis eciam ad diem pertinentibus, quatuor. Pisces vero qui dicuntur haddoch vel gurnard, seu bremia marina, aut m[u]l[er]eth non debent frustratim tripartiri, nisi rationabilis causa necessitudinis forsitan 20 hoc exposcat. Pitancia quidem de sm (?) . . . , vel de grossis welkes, sive conchiliis, xxv.; de roches . . /et de barz [fo. 4ob. uno tempore tantum quatuor, vel eciam tres ta[ntum], et de allece recenti in novitate similiter quatuor aut tres. [Sed]† de flundriis, et hoc occidentalibus, quinque debet continere. Neque 25 ignorari debet quod, postquam coquinarius de allece recenti invenerit generale conventui, inde ex tunc nomine pitanciæ nullatenus ministrabitur. De ostris vero electis de mollibus cibis, ut supra in modum de pitancia de Okham specificatur, poterit pro defectu pitanciam invenire. Sed de pisce qui dicitur 30 crannoch, vel de flundriis orientalibus quæ dabben nominantur, aut de hujusmodi exilibus, seu de hiis ad quæ expensæ parvæ pitanciæ possunt aliquando extendi, nulla necessitate inveniri debent. De ista quidem pitancia de Bemfleth, scilicet omnes qui vinum percipiunt cum conventu, diebus scilicet quibus de 35 eadem pitancia sit servicium, et eciam hii qui cibum suum in refectorio percipiunt, participes efficiuntur. Ad naviculam coquinæ emend[and]jam et ad eam sustinendam inter coquinarium et pitanciarium aliquando solebat apparere signum

commocionis ; sed, postquam de ecclesia de Okham cotidiana assignata fuit pitancia, unde necesse habuit cotidie idem pitanciarius deinceps cum esculentis suis, sicut et coquinarius, a Londoniis habere per predictam naviculam conductum, racio 5 sentenciavit ut, sicut uterque equali inde adjuvatur solacio, ad illius reparacionem bipartitis sumptibus equalis utrumque constringat sollicitudo.

Pitanciarius in octo subscriptis solemnitatibus principalibus, videlicet : in vigilia Natalis, sancti Edwardi, Paschæ, Pentecostes, 10 sanctæ Trinitatis, Assumptionis beatæ Mariæ, Translacionis beati regis Edwardi, et Omnium Sanctorum, tenetur invenire conventui, ad assayum ad skyllam deferendum, sextarium vini, de quo videlicet conventus serviri debet in crastino ; et in parapside decentem pitanciam de genere pitanciæ in crastinum inveni- 15 endæ, si voluerit, vel eciam de alio genere, meliori modo quo possit, ita ut presidens et seniores, quos inde facere voluerit participes, procuratorem debeant merito commendare. Quod autem dompnus abbas et prior, quando in suis cameris existunt, de hujusmodi respiciuntur assayo, abbas videlicet de sextario, 20 et prior de dimidio, cum pitancia competenti, consuetudinis est antiquæ, licet per multum tempus in[usita]tum. In pre- [fo. 41. dictis eciam octo solemnitatibus, pro vino et clareto, quibus olim conventus in eisdem [reficie]tbat, cervi[sia]m in pitancia [et] vinum solummodo conventui t[empor]e moderno invenire 25 tenetur, et unam pitanciam scilicet cotidianam de Okham, atque duas solennes de manerio de Bemfleth. In subscriptis vero xxv. festivitatibus, in quibus conventui pitanciam de Bemflet et serviciam pro vino, set hoc ex permissione, videlicet : in die Circumcisionis Domini, in die Epiphaniæ, in die sancti Vincencii, 30 in Purificacione beatæ Mariæ, in Cathedra sancti Petri, in Dominica Palmarum, in Annunciacione beatæ Mariæ, in octabis Paschæ, in Translacione sancti Edwardi regis et martiris (et similiter ipso die cervisiam cum pitancia de gardinario), in die Ascensionis Domini, in die sancti Dunstani, in die sancti Johannis baptistæ (cum alia pitancia de gardinario ipso eodem die), in die Translacionis sancti Benedicti, in solennitate reliquiarum, in die sancti Swithuni, in die sanctæ Mariæ Magdalenæ, in die sancti Laurencii, in Nativitate beatæ Mariæ, in die sancti

Michaelis, in die sancti Martini, in die sancti Edmundi regis et  
 martiris, in die sancti Andreæ, in die sancti Nicholai, in  
 Concepcionis beatæ Mariæ, in die beati Johannis apostoli ad  
 Natale Domini, in die sancti Thomæ martiris. Hiis xv. subscriptis  
 5 inveniet pitanciarus conventui cervisiam pro medone atque  
 pitanciam, videlicet : in octabis Natalis sancti Edwardi, et tribus  
 diebus proximis post diem Paschæ, in die sancti Johannis ante  
 Portam Latinam, tribus diebus proximis post diem Pentecostes,  
 in octabis apostolorum Petri et Pauli, in octabis Assumptionis  
 10 beatæ Mariæ, in octabis Translacionis beati regis Edwardi, (in  
 quibus yidelicet tribus octabis, ultimo hic prescriptis, consuevit  
 olim conventus vinum habere in ciphis una cum medone, pro  
 quibus permittitur ei tempore moderno, una cum pitancia debita  
 et consueta, cervisiam solummodo invenire), in die sanctæ  
 15 Katerinæ, in die sancti Stephani, in die sanctorum Innocencium,  
 in anniversario Roberti . . . de Bemfleth. Subscriptis autem  
 diebus inveniet [pitanci]arius cerviciam pro medone absque  
 pitancia : in die . . . . . [in die] sancti Mauri, in die sanctorum  
 Fabiani et Sebastiani, in die sanctæ Agnetis primo, [fo. 41b.  
 20 in die conversionis sancti Pauli, in D[ominica . . . ] gesimæ,  
 in Dominica prima Quadragesimæ, in Dominica in medio  
 Quadragesimæ, in die sancti Ciriaci sociorumque ejus, in die  
 sanctorum Philippi et Jacobi, in illo festo sancti Aldelmi  
 quod in albis celebratur, in die sancti Augustini, in die sancti  
 25 Botulphi, in commemoratione sancti Pauli, in die sancti Jacobi,  
 in Invencione sancti [Stepha]ni, in octabis beati Petri ad Vincula,  
 in die sancti Bartholomei, in Decollationes sancti Johannis baptistæ,  
 in ordinacione sancti Gregorii, in die sancti Mathei, in octabis  
 Nativitatis beatæ Mariæ, in die sancti Mauricii, in die sancti  
 30 Dionisii, in die sanctorum Symonis et Judæ, in Dominica prima  
 Adventus Domini, in die sancti Thomæ apostoli, in die sancti  
 Silvestri. De quibus omnibus fit recta serie mencio specialior  
 inferius, capitulo xlviij. istius partis; verumtamen de administracione  
 vini et cervisiae hospitibus facienda specificatur inferius, in  
 35 hujus quartæ partis capitulo xiiij. Et scire debet pitanciarus  
 quod, ex quo tot diebus supradictis pro vino et medone permittitur  
 ei cervisiam invenire, debet eam optimam procurare, ita quod,

postquam reectorarius ante servicium<sup>1</sup> inde fecerit assayum, sicut cotidie de cervisia<sup>2</sup> facere tenetur conventus, nisi eam invenerit conventionali meliorem, ipsam debet refutare, et, facto eo die servicio<sup>1</sup> de celario, pitanciarus pro predicta in posterum altera 5 die competentem tenetur commutare.

Isti subscripti recipiunt vinum, tam in festis quam anniversariis, quociens per annum conventus pro more generaliter vinum habet: moniales de Keleburne, quatuor galones; et quilibet subscriptorum, unum galonem, videlicet: portarius abbaciæ, famulus 10 de vestibulo, famulus de camera, medicus, sacerdos de Tothille; atque isti tres similiter, sed de novo graciaque<sup>3</sup> speciali, aurifaber, magister R. de Fremingham, magister R. de Beverlaco. Necnon et omnes suprascripti, qui vinum recipiunt, recipiunt similiter flaunes, hiis tribus conjectis: scriptor 15 videlicet cantoris, pistor, conventusque pincerna. Atque omnes prelibati, vinum recipientes, cervisiam [recipiunt]† de pitanciaro, quociens conventus cervisiam recipit ab eodem.

**136] De hiis quæ ad hostillarii interioris et exterioris officium spectant. Capitulum x.**

20 Frater vero qui ad suscipiendos hospites est intrinsecus deputatus hæc jugiter in ipsa hospitum domo [habere] debet promta et parata, lectos, sedilia mensas, manutergia, [fo. 42. mappas, scutellas, lavatoria, atque baccilia, et si qua sunt hujusmodi necessaria, quæ omnia, quociens opus fuerit, sicut et 25 stramen sive literam ad lectos, et carbonem ad focum, hostillarius ibidem extrinsecus invenire ac renovando mutare tenetur, preter ciphos et coclearia, quæ ibi de reectorio haberi solent. Mappæ vero et manutergia aliquociens, sicut et vestimenta lectualia, in fratrum decessu, ibidem deputantur, <sup>2</sup>juxta quod inferius specifici- 30 cabitur. Panem vero et potum supervenientibus hospitibus invenient celerarius, atque pulmentaria coquinarius et pitanciarus, et hoc plenius et honorificencius, si fieri possit, quam conventui. Sed eorum famulis et garcionibus atque vecturis

<sup>1</sup> cervisium, cervisio, MS.

<sup>2</sup> servisia, MS.

<sup>3</sup> que gracia, MS.

- inveniet hostillarius forinsecus omnia plenarie quæ necessaria sunt. Idem vero frater qui ad suscipiendos hospites est 137] deputatus, accepto rumore a famulo locutorii exterioris de hospitum decensu ibidem, froccos eisdem per eundem famulum 5 continuo destinabit, et una cum eodem obviam illis illuc est iturus; qui eos benigne suscipiens intimabit eis si conventus ipsa die fuerit supra formas, priusquam eos in ecclesiam ducat ad orandum; quos usque in ecclesiam precedet. Ad cujus ingressum cum eis genuflectet, et eos consequenter aqua benedicta 10 asperget, atque cum eis orabit suppliciter inclinando, si conventus ipsa die supra formas non extiterit. Qui si supra formas fuerint, dum hospites cum curta venia, ut moris est, orant prostrati, prope eos stabit, et postquam oraverint, facto suppliciter ante et retro, ad locutorium eos ducet regulare, ibique eos, dicto 15 "Benedicite," humiliter in osculo sancto salutans, de statu eorum et nominibus, et de qua domo vel patria sunt, diligenter inquiret; ac eos secum postea ad cellam ducet hospitum, ubi cum eis sedens ex divina pagina, prout regula monet, aliqua verba ad informacionem animæ salubriter proferet; ac consequenter, si 20 extranei sint monachi et ipsius loci ignari, per claustrum usque in monasterium, et, si tempus permiserit, per curiae officinas quæ eis sunt ignotæ, et per totum monasterium licite, consolandi gracia, poterit eos ducere. Ita tamen quod, si custodi ordinis obviaverint, ob quam causam sic incedunt eidem reverenter expo- 25 nat. Qui, facta prius inquisitione de numero famulorum sive garcionum et equorum illorum, illud hostillario exteriori constare faciet, ut ab eo honorifice sustententur, quemadmodum sustentari solent [famuli] et equi fratrum nostrorum ab itinere domi [fo. 42b. redeuncium.
- 30 Monachis tantummodo in refectorio aut in ipsa cella reficientibus, aut<sup>1</sup> ubicumque reficiant, omnis eisdem humanitas et honoris ac largitatis exhibicio, et maxime extraneis, impendi debet ab omnibus. Prior vero conventionalis cum advenerit, juxta quod similiter specificatur inferius, capitulo xiiij. istius 35 partis, sive in refectorio comedat sive extra, dupplicabitur ei sua porcio, tanquam priori nostro; nam duos panes habebit

<sup>1</sup> *qui*, MS.

ad prandium, cum justata servisiæ, et tantundem ad cenam, si cenare debeat, preter justam collacionis consuetam. Abbas vero, si advenerit, tres habebit panes ad prandium et totidem ad cenam; sed de servicia non amplius habebit quam prior conventionalis. Quilibet vero monachus extraneus, sive in refectorio reficiat sive extra, si est cenaturus, panem proculdubio integrum ad cenam habebit. Et, si unus fuerit monachus, per se justatam cervisiæ ad collacionem habebit, si ante collacionem ordinate advenerit; et, si fuerint duo monachi, non amplius habebunt. Sed, si fuerint tres, duas justatas sunt habituri, et, si quatuor, non amplius. Sed, si fuerint quinque, tres justatas rite habebunt; et sic deinceps, crescente numero impari, numerus liberacionis augebitur. Quod favencius in fratres Hurleyæ qui hujus cenobii sunt professores et crebrius hic; al[ias]† minus familiarius ac districcius aliquantis per. Sed hoc cum denario dispensari solet specificatur inferius, capitulo xiiij. istius partis.

[138] Idem vero hostillarius intrinsecus, preter debitam quatuor candelarum liberacionem, quam per ebdomadam omni tempore admittere solet, de subsacrista ad vesperum pro quolibet monacho, ex recta et antiqua consuetudine, quatuor recipiet candelas, et de camerario crassetum. Sed, si prior fuerit conventionalis qui admittitur, numerum dupplicatum, octo videlicet candelas, cum duobus cereis, est habiturus; et ejus capellanus quatuor nichilominus candelas habebit, juxta quod alibi specificatum est supra, capitulo sexto istius partis. Abbatii vero, si hospitalitatis gracia fuerit admissus, non nisi duo tantummodo liberabuntur cerei. Sed eidem, numero non certificato, candelæ ad sufficienciam debet exhibere, et, quamvis fuerint duo vel tres aut etiam plures abbates seu priores in ea simul pernoctantes, cereorum numerus nullatenus [augeatur]†. Nec liberabuntur cerei, ex veteri consuetudine, nisi a festo [Omnium Sanctorum] usque ad Purificacionem, sed candelæ tantum. [Si vero] aliquis [fo. 43.] hospicio receptus cum abbatie, vel priore, seu aliquo fratre de clauistro loqui voluerit, legacionem suam hostillario debet injungere; qui, nichil inde alicui aliquo modo indicans, ad abbatem vel priorem aut magistrum noviciorum, si frater ille nondum a custodia fuerit absolutus, voluntatem hospitis proferet, et quod ipse decreverit postea fiet. Si autem fratri, qui in clauistro est

de custodia absolutus, loquendi cum hospite vel propinquo, vel extraneo licencia concessa fuerit, sua interest ipsum fratrem de claustro ad hospitem ducere. Quod si abbatii vel priori non placuerit ut simul loquantur, nec verbum nec signum nec aliquem nutum ipsi fratri faciet hostillarius, quo aliquid inde percipere quolibet modo valeat. Ipsius enim est præ omnibus sollicite observare de fratribus qui in obediencie sunt, cum ab itinere ad monasterium redeunt, utrum famulos ydoneos et sellas habeant regulares, et quomodo se in curia contineant, ut, si extra ordinem aliquid fecerint, clamorem inde super eos in capitulo faciat.

Si vero aliquis hospes hospitalitatis tempore inordinate se gerat, ita quod notorium sit ejus delictum, et de professione istius fuerit monasterii, debet eum hostillarius citare, ut in <sup>15</sup> crastino sive in proximo sit in capitulum, ut ibi coram omnibus publice emendetur quod publice deliquit<sup>1</sup>; qui tamen, si extraneus fuerit, non ita est citandus, nisi magis enorme illius sit delictum; sed secrecius ab eodem coripi debet, vel una secum ab aliquo ordinis custode, si opus fuerit, acriter reprehendi, atque <sup>20</sup> moneri ne ulterius alicubi ita se gerat, ut per hoc intelligat quod in hoc collegio ordo viget monachalis.

Nullus autem monachus, sive sit extraneus, sive de aliqua hujus ecclesiæ cella, quamdiu hospitatus est, septa abbaciæ <sup>139]</sup> aliquo modo exire debet, nisi illud hostillario preostendat. <sup>25</sup> Nec debet, si forte corpus alicujus fratris nostri defuncti in ecclesia presens extiterit, recedere, quousque corpus sepeliatur; cuius sepulturæ interesse tenetur, nisi pro aliquo arduo negocio exequendo aut majore necessitate ab eo qui conventui preest licenciam recedendi<sup>2</sup> valeat impetrare.

<sup>30</sup> Si qui vero affuerint hospites in Sabbato Palmarum aut [in festo]† Omnia Sanctorum, liberacionem de botis et pedulibus, sicut et ceteri fratres, pro more habebunt. Et, si contingat quod de hac liberacione vel de aliqua [liber]acione cibi aut potus sibi aut suæ familiæ, quod absit, aut in sustentacione equorum, vel <sup>35</sup> in aliquibus quæ eis necessaria sunt, defec[tus] habeatur, [fo. 43b.] debet hostillarius coram conventu in crastino capitulo inde

<sup>1</sup> aliquid, MS.

<sup>2</sup> precedendi, MS.

[a]cere mencionem, et frater ille a presidente proclamari qui ad honorem Dei et ecclesia illum defectum debuit supplesse. Cum autem aliquis frater advenit de hujus ecclesiæ professione, non tenetur hostillarius ad locutorium, nisi sponte velit, obviam ei 5 occurrit, sed tantummodo per famulum locutorii, aut etiam per proprium, froccum ei destinare; eo quod fratres de cellis consuetudines suæ matricis ecclesiæ ignorare non debent; securum tamen ac honorificum erit tam sibi quam eis, si obviam eis incedat, et, ne in aliquo devient, eos informet. De quo quidem 10 famulo locutorii, scilicet exterioris, alibi inferius, ad finem capituli xvij. istius partis, fit mencio specialior.

Si vero hora refectionis advenerint aliqui, postquam in refectorio benedictionem protulerint, et extranei sint atque in refectorio reficere debeant cum eis, ad satisfaccionem per 15 medium est iturus; quos inter seniores hinc inde locabit, vel ex una parte, si ordo eorum exigat; sed hujus ecclesiæ professores locum suæ conversionis pro more optinebunt. Si autem presidens in refectorio secum hospites ad skyllam habeat, monachos hospites, si inibi reficiant, secum insuper 20 retinere solet; cum quibus tunc hostillarius moram est facturus. Et, si monachi in hospicio recepti cum abbatे aut priore vel in misericordia domo reficere debeant, ipse eos illuc deducet; qui, nisi ibidem similiter reficiat,<sup>1</sup> post prandium eos ibidem queret. Qui si in refectorio comedent, et a presidente ad 25 finem prandii inibi minime retineantur, cum conventu, prout prius ab hostillario fuerint edocti, usque in ecclesiam processionaliter incident, et extra chorū morabuntur; et idem cum eis hostillarius, gracias prosequendo; nisi sint monachi de sancto Edmundo vel aliunde nostrum habentes capitulum, qui specialitatis et confederacionis gracia chorū cum conventu ingredi 30 debent; juxta quod specificatum est supra, capitulo lxxv. terciæ partis.

Idem vero hostillarius, quando dominus abbas vel prior conventui preest, hospites secum ad skyllam habens, nisi sit ad 35 nutum ipsius presidentis, in refectorio post prandium morari non debet, nisi quando hospites monachi inibi reficiunt. Sed,

<sup>1</sup> *official*, MS.

quando suprior vel alias eo inferior ad skyllam residet, hospites secum habens, et post refectionem moram cum eis inibi facit, idem hostillarius [semper] morari tenetur, eo quod tunc suos hospites presidens in cellam hospitum, pro recta et antiqua 5 consuetudine, ducere debet. Sed hostillarius morari non [fo. 44.  
 140] debet, nisi qui præfuerit ibide[m] moram faciat, vel eidem forte ut cum hospitibus moretur specialiter innotescat. Qui et,  
 10 quociens hospites habet a sexta vel nona, ab illa videlicet hora quæ proxima post missam cantatur, absque reprehensione se  
 poterit absentare; sed vesperas aut aliam horam [preter] prelibatam causa illorum absque licencia nullatenus omissit. Sed neque cum eis comedet aut bibet, nisi de licencia speciali.  
 Horam vero, qua ad vesperas vel ad completorium juxta tempus quo advenerint benedictionem sint accepturi, tam extraneis  
 15 quam familiaribus, capitulum nostrum habentibus, tenetur innotescere, et locum, si ignorant, docere, usque ad ingressum chori cum eis procedendo eosque interim exterius expectando. Quos eciam per intervalla, horis assignatis, spaciandi gracia, per licenciam quo voluerint ducere solet. Ad collacionem vero eos  
 20 similiter [duce]re debet, nisi forte in choro comedant, quia tunc illud pr[iori, aut]† alii qui vice illius ordini preest, intimare debet, eo quod omnes supervenientes hospites, pro recta consuetudine, nisi evidens et racionabile obsistat impedimentum, collacioni debent interesse, atque ad completorium benedic-  
 25 cionem accipere, nisi ill[am] ad vesperas admiserint.

Si vero aliquis hospes sero advenerit, dum pulsatur signum ad collacionem, ita quod collacioni interesse nequeat, benedictionem proculdubio ad completorium recipiet, eciam si ipso instanti ecclesiam (?) intret. Sed, cum nulli liceat unquam post colla-  
 30 cionem cenare, ex hiis videlicet qui collacioni interfuerunt, quociens contingit aliquem fratrem tam sero venire, quod ante collacionem cum deliberacione cenare et postea collacioni interesse nequeat, ad collacionem nullatenus veniet, sed cenabit interim ordinate; proviso sagaciter quod tunc ad completorium  
 35 benedictionem admittat, sive ante illud cenet sive post. Hostillarius siquidem acriter est corripiendus, si non ita disponet quod omnes adventantes, si valeant, collacioni intersint, et benedictionem maxime pro more recipient, nisi forte tali hora cum

devius fuerit abbas, aut aliud illos evidens excuset impedimentum, ut, si jejuni advenerint, et ipsa hora reficiant; quod eciam tunc priori claustrum, ut prefertur, ab hospitum receptore est humiliter intimandum. Si vero contingat quod aliqui istius 5 congregacionis fratres tam sero, quod absit, ab itinere redeant, ut quando ultra duas noctes extra moram [faciant], quod nec collacioni interesse, nec eciam benedictionem ad [fo. 44b.] completorium sumere queant, ad primam in crastino chorum proculdubio sunt ingressuri; qui, nisi culpam suam de sui 10 redditus tarditate ad gradum sponte re[cognoscant], debent ob hoc a supradicto hospitum receptore rite proclaimari, nisi forte, pro aliquo ecclesiae negocio celeriter exequendo, per abbatem aut conventum missi fuerint specialiter, et ob hanc causam cum difficultate festinanter sint reversi. Quando autem ita sero 15 post completorium ab itinere redeunt istius monasterii fratres, cum, ut prefertur, ad locutorium ingredi non debeant, licite possunt ad sartoriam vel ad hostium intrare celariorum; et fratres similiter de domibus nostro capitulo confederatis, si tali hora fortasse advenerint. De extraneis vero tarde adventantibus 20 paulo inferius specificabitur.

Omnis<sup>1</sup> siquidem die per annum debet ostillarius a completorio morari, ut, quacumque hora superveniant hospites, ad eos humanitus recipiendos promtus inveniatur; qui ante ostium capituli, aut eciam refectorii, si potum habeant caritatis, stabit 25 suppliciter inclinus, cum egreditur inde conventus, suam tenens laternam cum candela intus accensa, si necesse fuerit, ut quando crasseta in claustro accendantur, atque ibidem monachos extraneos, si affuerint, secum retinebit, sed, si qui affuerint nostrum habentes capitulum, usque in ecclesiam una cum 30 conventu procedent, et cum obedienciariis moram exterius facient. Si autem hospites propria vestimenta lectualia ad sufficienciam fortasse non habeant, eis honorifice per eundem exhiberi debent. Et hac de causa, cum distribuantur panni fratrum nostrorum decedencium, si qui residui fuerint, post brevia 35 culorum portitoris conduccionem, consuevit eidem [abbas]as impartiri, ut de froccis, stragulis, tapetis, mappis, et manutergiis,

<sup>1</sup> *Omniem*, MS.

nec[non et] de capis, sellis, saccis, cingulis aliisque hujuscemodi,  
 141] quæ tam hospitibus quam fratribus nostris claustralibus  
 itinerantibus esse videntur necessaria. Sed non tenetur hujus-  
 modi vestimenta alicui de familia hospitum accommodare, nisi  
 5 forte velit de gracia speciali, quia universa quæ in sua habentur  
 custodia pro monachorum tantum necessitatibus eidem assig-  
 nantur. Qui eciam eisdem candelas, ad dicendum matutinas  
 et ad alia quæque necessaria, ex receptis de sacrista inveniet  
 abundanter.

- 10 Hostillarii vero extrinseci incumbit officio omnes [fo. 45.  
 regulares, preter illos qui specialiter sub regula sancti Benedicti  
 sunt constituti, mansuete admittere et quæcumque sunt eis et  
 suæ familiæ necessaria curialiter invenire. Si quis vero frater  
 ordinis sancti Benedicti sero post completorium venerit, factis a  
 15 priore cum signo tribus ictibus, post quos videlicet hostium  
 locutorii aperiri non debet, in ipsa hospitali domo exterius, si  
 notus fuerit, vel, si non, in villa ipsa nocte morabitur, habens  
 omnia necessaria et sibi et suis de ipso hostillario exteriore.  
 Qui si moram ulteriore facere velit, mane facto, suum ascendet  
 20 equum, et ingressus portam parabit se in locutorio ad claustrum  
 ingrediendum. Ingressus vero ibit in ecclesiam, facturus oracio-  
 nem, et si fuerit ante primam ; et, oracione facta, ducet eum  
 hostillarius intrinsecus, si ita decreverit, ad abbatem vel priorem,  
 ut dicat ob quam causam tam tarde advenisset ; atque ex tunc  
 25 servietur ei sicut ipsi Deo. Et quæcumque necessaria sibi  
 petierit fieri misericorditer impendentur, et, sicut alii monachi  
 hospitati, pro more antiquo, morabitur quamdiu voluerit, si se  
 gerat probabilius et honeste. Qui si girovagus esse reperiatur,  
 et aliquid fecerit inhoneste et inordinate, corrigetur secundum  
 30 culpam, in capitulo aut extra, verbis, vel verbere, et sic cor-  
 reptus recedere permittetur.

Monachus vero qui pedes venit in hospitali domo exterius  
 et non interius admittetur ; qui ibidem, aut eciam in villa jacens,  
 habebit de hostillario quod sibi fuerit necesse. Sed, si re-  
 35 periatur quod trutanus sit aut ordinis sui desertor, sicut et  
 pauperes capellani et clerici, a subelemosinario victualia unius  
 diei tantum misericorditer est habiturus, et quo voluerit in villa  
 jacebit.

Fratres vero de ordine Minorum et Predicatorum, nisi specia-  
 liter sint vocati, atque alii pedites regulares adventantes in  
 142] ipsa similiter hostillaria exteriore humanitus admittentur.  
 Sed, quamvis celerarius et hostillarius, ex moderno usu, aliis  
 5 religiosis quam ordinis beati Benedicti necessaria impendere  
 nullatenus teneantur, verumtamen a piæ memoriae abbatis  
 R. de Crokeleye, ad tocius conventus instanciam, in pleno  
 capitulo est statutum quod, si qui religiosi equestres sive pedes-  
 tres alicui ex fratribus nostris familiaritatis aut affinitatis gracia  
 10 advenerint, vel venire ab aliquo fratre rogati fuerint, si a priore  
 licencientur ut in hostillaria interiore vel alibi cum illo fratre  
 reficiant, eis sicut et aliis fratribus [per cel]lerarium et coqui-  
 narium administracio plenaria honorifice im[pend]atur. [fo. 45b.]

Hostillarius quidem prelibatus, pro more antiquo, sangu[ina]-  
 15 torum dicet completorium, prima videlicet die suæ minucionis,  
 et per duas noctes eorum matutinas, ordine quo specificatum est  
 supra, lxxiiij. terciæ partis. Qui similiter fratrum matutinas de  
 itinere redeuncium dicere tenetur; verumptamen, cum privatim  
 non de vena sibi minuerit aliquis, illius matutinas est dicturus,  
 20 et non completorium. Sed, pro recta et antiqua consuetudine,  
 quociens solus advenerit aliquis hospes, nisi sit de hujus ecclesiæ  
 cellis, hostillarius cum eo in cella hospitum pernoctabit, ut  
 plenius ac devocius simul nocturnum Deo persolvant obse-  
 quium, et tunc illius socius, si habeat, vel, si non, alias frater  
 25 ad p[eti]cionem ipsius, minutorum, si fuerint, dicet matutinas;  
 et tamen illa consuetudo non absque rationabili causa, multo  
 elapso tempore, est salubriter intermissa. Consueverunt autem  
 antiquitus in tanta multitudine et frequencia monachi ordinis  
 Cysterciensis, hospitandi gracia, huc advenire, atque in tanta  
 30 erant huic conventui specialitate astricti, usque ad tempus  
 videlicet ubi<sup>1</sup> indecenter repulsi erant abbas de Boxleya  
 et abbas Begeham, una cum precentore ecclesiæ Christi Can-  
 tuariæ, qui, auctoritate apostolica, invito abbate et conventu,  
 apostolum temere visitandi gracia, ingredi attemptarunt, quod,  
 35 sicut monachi nostri ordinis, inter fratres permixtim in re-  
 fectorio reficiebant atque in dormitorio comunter quiesce-

<sup>1</sup> ui., MS.

bant; et hac de causa hostillarius tunc temporis socium per priorem sibi in subsidium pro more habuit assignatum. Hujus autem famulus hostillarii scilicet interioris, diebus singulis quibus hospites non habet, ad hostillarium forinsecum 5 pro consuetudine comedere debet. Qui quidem hostillarius unum crassetum inter claustrum et hostium infirmitoriæ, quamdiu recipit duos solidos de quadam domo in Langedich, quæ suit quondam Willellmi del Perlor, inveniet; quod ardere debet horis vespertinis a festo Omnim Sanctorum usque ad Purificacionem 10 beatæ Mariae, et alias similiter tali hora, quo ciens opus fuerit, prout ardent crasseta appensa in claustro.

Hostillarius quoque extrinsecus, aut eciam ejus socius, sub elemosinarius, videlicet in illius absencia non [solum]modo, ut prefertur, viros regulares sive religiosos, sed eciam [quos]libet 15 seculares, quacumque die et tempore, hospitalitatis gracia, supervenerint, curialiter, ilariter, et mansuete recipiet meliori et [decenciori]/ modo quo poterit, ad Dei honorem et [fo. 46. ecclesiæ, per famulos vid[elicet be]ne instructos et ad hoc ydoneos eis necessaria exhibendo; et max[ime] quibuscumque parentibus 20 et notis fratrum nostrorum adventantibus honorificens et liabundancius ceteris in omnibus necessariis, tam intus quam extra, tenetur providere, videlicet, sive in ipsa hospitali domo seu quovis alio loco in abbacia cum aliquo fratre, sive in villa, comedant et pernoctent. Omnes siquidem, cujuscumque 25 fuerint ordinis et condicionis, preter monachos nostri ordinis, qui reficiendi aut hospitandi gracia, sive equites sive pedites, ad portam veniunt abbaciæ, per portarium ad hostillarium continuo duci debent, atque ibidem, prout exigit eorum status et co[n]dicio, cum omnimoda admitti diligencia. Sed illi qui ad 30 fratres nostros specialiter veniunt aut ignoranter per ecclesiam intrant, reficiendi aut hospitandi gracia, per subhostillarium illuc honorifice duci debent, atque ibidem curialiter procurari.

Qui quidem exterior hostillarius, ut competenter in omnibus de suis ordinet hospitibus, et de expensis crastinæ diei sagaciter sibi 35 provideat, solet de completorio quaqua nocte morari. Sed proculdubio matutinis, missis, processionibus, horisque diurnis cotidie, quo cienscumque poterit, sicut et sacrista, tenetur interesse.

*De gardinario et de hiis quæ ad illius spectant ministerium. Capitulum xj.*

Gardinarius recipit cotidie, ad opus duorum famulorum et canis eorum, tres panes militum de celario conventus et non amplius more cotidiano ; sed a die sancti Valentini per quadraginta dies, atque a die sancti Jacobi usque ad festum beati Michaclis, recipit cotidie de eodem celario et de coquina conventus coredium monachale ; atque a prelibata die, beati videlicet Valentini, usque ad festum sancti Michaelis poterit, cum opus fuerit, absque reprehensione, non petita licencia, ante prandium ad gardinum incedere, et similiter post prandium, sed hoc per licenciam specialem ; ante prandium videlicet ibidem moraturus, si viderit<sup>1</sup> expedire, donec sonetur cymbalum ad refectionem fratrum, vel, si forte indigeat, quousque reficiant servitores, ita quod cum eis ordinate reficiat ; quod similiter faciet ad cenam conventus [si]<sup>2</sup> tarde occurrat ; atque post prandium usque ad refectionem, si indigeat, poterit ibidem moram facere. Hoc observato [quod ad]<sup>3</sup> collacionem redeat ordinate et bibat, ut completorio in con-[ventu] . . . eat. Ceteris vero anni diebus, exceptis tantummodo prelibatis, non est [illuc]<sup>†</sup> post prandium iturus, nisi pro magna sit necessitate, et hoc [de licencia]<sup>†</sup> speciali. Nec [fo. 46b. debet, cum egritudinis causa fuerit extra [conventum]<sup>†</sup>, illuc incedere, nisi pro majore necessitate, et tunc de licencia ordinis presidentis. Sed inter festum sancti Michaelis et festum beati Valentini poterit semel in ebdomada, si videat expedire, vel eciam bis, si indigeat, licite ante prandium gardinum visitare, sed non post prandium aliqua vice, ut prefertur, nisi priori, si inveniatur, vel, si non, ordinis tunc custodi, qui in claustrō prefuerit, illud preostendat ; quod quidem custos ille, ut moris est, priori statim cum agnoverit intimare debet. Sed non habetur in usu ut aliquem secum ibidem ducat socium, neque ut ulterius apud Londonias videlicet perget, nisi de licencia illius qui tunc sub abbe toti preest ordini, si idem tum custos chorū sequatur, et alicubi prope claustrum possit inveniri.<sup>3</sup>

<sup>1</sup> scinderit, MS.

<sup>2</sup> Om. MS.

<sup>3</sup> invenire, MS.

Ad omnem vero processionem, quæ fit circa claustrum quibuscumque anni diebus, sive in capis sive in albis aut in froccis agatur, pro more antiquo esse tenetur, necnon et omnibus missis quæ in capis aut eciam in albis celebrantur interesse debet. Et in 5 capitulo atque ad missas in vigiliis festorum principalium, et maxime in illis in quibus a conventu in capitulo venia sumitur, esse tenetur. Et similiter in die cinerum, et die qua in capitulo legitur leccio de Quadragesimæ observacione et codices ostenduntur, atque in die qua a refectorio, ut moris est, 10 ciphi monstrantur, et in diebus in quibus legitur Passio, atque in die Cenæ et Parasceves et Sabbato Sancto domi morabitur maxime ante prandium. Qui eciam, ex antiqua consuetudine, privatis diebus in Quadragesima, sicut et ceteri obedienciarii, magnæ missæ et maxime vesperis debet interesse ; eritque semper 15 ad vigiliam et ad missam in anniversariis principalibus, atque in capitulo in crastino cuiuslibet festi principalis ; nec se debet horis aut diebus supradictis, nisi de licencia speciali, aliquo modo absentare. Qui, cum domi fuerit, nullam missam aut horam regularem poterit aut debet omittere, quin inde corrigatur, nisi sextam 20 tantum diebus videlicet quibus est conventui in refectorio de fructu ministraturus. Quando vero prima summo mane cantatur, ut privatis diebus in yeme, eidem horæ tenetur interesse ; et eciam capitulo debet interesse, absque simulacione, omni quo poterit die per annum, sine dampno et detimento 25 rei sibi co[mmissæ]. Et quam scito a gardino redierit et capam suam exuerit quibuscumque [horis],<sup>†</sup> sicut et ceteri claustrales, conventum sequi debet. Hic autem conven[tui]<sup>†</sup> sex libras de gardino reddet annuatim, preter viginti solidos quos [fratribus, sic]<sup>†</sup> fut et pitanciam generalem, in die Translacionis sancti regis Ed[wardi],/ et decem solidos ad [fo. 47. pitanciam in die Nativitatis sancti Johannis baptistæ, tenetur eisdem invenire ; quæ quidem, sicut et pitancia de Benfleth, tam in refectorio quam extra, est generaliter distribuenda. Necnon et fabas ipso die beati Johannis eisdem solet in 30 venire ; quibus si fortasse lac apponatur, illud similiter exhibebit. Sed non buscam aut aliud quippiam invenire tenetur, eo quod conventus die illa aliud legumen non habet. Cui eciam poma semper in die sancti Jacobi, necnon et cerisa pro

tempore, et pruna<sup>1</sup> atque piros (?) grossas, nuces, et mespila, si in  
gardino habeantur, maxime in vigilia sancti Laurencii, atque  
ex tunc precipue omnibus jejuniorum diebus, necnon et in quartis  
et sextis feriis, quamdui duraverint, eisdem exhibebit ; ac precipue  
5 in secundis, quartis, et sextis feriis, in Adventu et in Quadra-  
gesima, tam eisdem quam eciam quatuor hospitibus, sive hospites  
ad skyllam fuerint tunc reficientes sive non ; necnon et singulis  
fratribus in misericordiæ domo cenantibus, tempore misericordiæ,  
et in Dominica Septuagesimæ, poma pro consuetudine invenire  
10 tenetur, sive poma in gardino habeantur sive non.

*De consuetudinibus ad capellam beatæ Mariæ  
pertinentibus. xij.*

Ad missam beatæ Mariæ, in capella ejusdem cotidie cum  
debito honore sustinendam, existere tenetur ejusdem capellæ  
15 custos, vel aliquis frater loco ipsius, preter clericum suum, et  
preter sex fratres qui tempore moderno singulis diebus de officio  
dictæ missæ in tabula ponentur. Et, licet a venerabili patre  
videlicet Ricardo de Ware, abbe hujus loci, sit statutum  
quod, in quinque precipuis hujus beatæ Virginis festivitatibus,  
20 missa ejusdem a primo ordinis custode post presidentem, cum  
diacono et subdiacono, in dalmatica et tunica debeat cum debita  
solemnitate cantari, tamen<sup>2</sup> nullæ festivitates ipsius, nisi ejus  
Assumpcio et Nativitas cum octabis, rite debent celebrari.

Custos capellæ beatæ Mariæ potest quater in anno curiam  
25 suam de tenentibus, qui sectam debent, tenere, et transgressiones  
ibi, quæ non sunt de corona regis, corrigere. Et, si quis de  
illis in curia domni abbatis sit in placitatus, debet eum ibidem  
per [se] vel per servientem suum ad curiam suam petere et jure  
debito ... ere. Ad redditus vero suos colligendos semel vel  
30 bis [per ebdom]adam, si necesse fuerit, petita prius a priore  
claustri [speciali] oretenus licencia, sine reprehensione [fo. 47b.  
in villam exire; ita tamen quod ob hoc a capitulo cotidiano  
illicenciatus nullatenus se absentet.

Custos altaris beatæ Mariæ debet bis in anno, scilicet ad

<sup>1</sup> *prina*, MS.

<sup>2</sup> *cum*, MS.

Assumptionem et Purificacionem ejusdem, viginti cereos super trabem altari antepositam, centum libras diminucione continentes, et quinquaginta de dimidiis libris circa ambitum altaris renovare; sed illos qui sunt in manibus angelorum de duabus dimidiis libris,  
 5 et eos qui ad pedes domni Ricardi abbatis de Berkynge ponuntur, de quibus uterque libram ceræ et dimidiā continet, quociens necesse fuerit, tenetur reparare. Ad istos duos ultimos cereos sustinendos, dictus abbas assignavit xxiiij. solidos prefato custodi, per annum, de Estgrave et de terra sibi adjacente per  
 10 manus elemosinarii, qui pro tempore fuerit, pro more solvendos. Lampas vero quæ in dicta pendet capella debet die noctuque ardere, videlicet de redditibus qui ad plures lampades ad missas beatæ Mariæ virginis sustinendas quondam assignabantur. Nam revera, tempore fratris Radulphi de Glovernia, duæ in  
 15 eadem erant lampades die noctuque jugiter ardentes et super virgam dependentes ferream; atque unus cereus in pelvi pendebat medio loco inter easdem, qui ad omnes missas in eadem celebratas ardere consueverat. Quæ videlicet lampades ad imperium laudabilis memoriae domini regis Henrici tertii  
 20 amotæ erant, atque loco earundem cereus prelibatus continue ardebat; qui postea a quodam custode illius capellæ in unam lampadem jugiter ardentem presumptuosa audacia est voluntarie transmutatus, et sic duæ lampades, ut jugiter arderent perpetuo assignatae, in unam sunt lampadem transmutatae.  
 25 Preterea, dictus custos altaris tenetur de redditibus ad capellam pertinentibus, in singulis quinque festivitatibus subscriptis, scilicet Assumptionis beatæ Mariæ, Nativitatis, et Purificacionis, et Annunciationis ejusdem, atque in die [Omnium] Sanctorum, xx. solidos in pane pauperibus erogare. Ad anniversarium  
 30 vero prioris Roberti de Molesham, qui primus dictorum [redditu]fum erat et institutor, assignavit centum s[olidos, /de]t quibus fiet erogacio pauperibus xx<sup>ti</sup>. solidorum [fo. 48. in pane, in die scilicet Concepcionis beatæ Mariæ, quæ semper in vigilia predicti anniversarii contingit. Et hoc  
 35 divinitus speratur esse provisum, ut videlicet una et eadem elemosina ad requiem devoti clientis proficiat, et ad suæ benedictæ Dominæ et nostræ gloriam et honorem pariter impendatur. Ad tumulos quidem inveniendos fratribus dece-

dentibus assignantur viginti et ij. solidi de redditibus quos Johannes de Sancto Paulo, prior hujus loci et custos quondam altaris supradicti, ad hoc perquisivit, ita quod dictum argentum propter casus decedencium annuatim in eodem usu fideliter expendatur. Argentum vero, quod expensis predictis de redditibus capellæ, qui in universo ad summam xx<sup>ti</sup>. et iiiij<sup>or</sup>. librarum se extendunt, aliquociens supererit, ad emendacionem domorum et sustencionem collectoris reddituum aliaque necessaria convenit assignari.

10 . *Explanacio sive recapitulacio de omnibus fratribus singillatim, qui aliquam in monasterio ministracionem habent. Capitulum xij.*

Viri claustrales et quasi personæ domus Dei ad ordinis ac divini obsequii tutelam post abbatem et priorem magis astricti esse dinoscuntur; supprior videlicet, et alii ordinis custodes, precentor, noviciorum magister, atque succendor. Claustrales vero generaliter appellantur omnes quicumque forinsecam administracionem non habent. Eorum vero qui administracionem habent forinsecam quidam ex recta et antiqua consuetudine obligantur choro interesse, sicuti coquinarius, celerarius, et 146] camerarius; quidam vero magis, sicuti infirmarius, pitancarius, et hostillarius forinsecus. Et quidam multo amplius sunt astricti choro interesse, quia fere quasi claustrales existunt, et quod cotidie tam missis quam omnibus horis regularibus, cum domi fuerint, adesse tenentur, sicuti sacrista, elemosinarius, archidiaconus, gardinarius, custos altaris beatæ Mariæ, hostillarius intrinsecus, granarius, reectorarius, custos magni altaris et reliquiarum, atque revestiarus, qui omnes ab abbe [in capitulo] sunt constituti sive creati.

3c De domno abate [et priore] aliisque ordinis tutoribus, [fo. 48b. et de cantore et succentore, specificatur supra recta serie, in exordio videlicet istius quartæ partis, atque in capitulo sequenti; aliisque locis diversis fit de quibusdam eorum mencio specialis.

Noviciorum vero magister, licet aliquis ex prioribus seu ordinis tutoribus nullatenus existat, ex cura tamen noviciorum sibi

comissa quasi custos ordinis esse censetur ; et, ex moderno usu, sicut et precentor, non petita licencia, absque reprehensione solet locutorium intrare, et a claustrum egredi, atque suos novicos in locutorium regulare, et extra claustrum usque ad infirmariam 5 et sartoriam, balneandi et minuendi atque alterius rei necessariae causa, quociens opus fuerit, non petita licencia, ducere potest ; sed non ulterius extra terminos, neque in locutorium forinsecum, ut cum aliqua loquantur seculari persona, nisi de licencia prioris claustri. Sed, si unus de ordinis custodibus extiterit, illud ex 10 moderno usu absque reprehensione facere solet, hoc observato, ut dum loquentur ad invicem novicius et persona secularis, quod inter eos sedeat et manifeste audiat quicquid uterque<sup>1</sup> loquatur. Qui quidem unum ad minus habere debet socium sibi per 15 capitulum assignatum, qui sciat et possit eidem subvenire in illo laborioso et tedioso præ ceteris omnibus ministerio ; et, cum absens fuerit, quod sui officii est in omnibus libere excercere. Quod autem sui novicii ad prandium legere aut servire vel quippiam tale absque sui licencia facere non debeant, neque 20 absque illius ducatu aut noticia, seu illius collegæ in ipsius absencia, a claustrum egredi, specificatur inferius capitulo xvj.

Ideo autem supra inter alios circa hujus capituli exordium non numeratur celerarius forinsecus, quia, juxta quod preostensum est, capitulo vii, de eodem et celerario intrinseco, non nisi unus tantummodo in abbacia debet esse celerarius. De coquinario 25 quidem et camerario fit mencio superius, capitulo lxxij. terciæ partis, atque in hac quarta parte similiter, capitulo viij. et capitulo xv. De infirmario quoque satis luculenter inseritur inferius, capitulo xxxij. Atque de pitancario, capitulo lxxij. terciæ partis . . . . . istius quartæ partis. De hostillario autem 30 [forin]seco fit mencio supra, capitulo decimo istius partis. [fo. 49. Sacristæ vero aut elemosinario, cum necesse habuerit de vesperis aut de completorio morari, vel ad matutinas esse privatas, et signum inde priori fecerit, non debet licencia denegari ; sicut nec cantori aut magistro noviciorum vel archidiacono. Eleemosinarius autem, cum fuerit necesse, apud Londonias, et eciam ad manerium de Padyntone, non petita licencia, solet incedere ;

<sup>1</sup> utrumque, MS.

comedere tamen aut bibere vel pernoctare ibidem nullatenus debet aliquo anni tempore, nisi de licencia speciali, licet aliquociens, et maxime in autumpno cum habuerit metencium pretariam, necesse habeat ibidem reficere; nec debet unquam, quod 5 absit, in elemosinaria domo dormire, comedere, aut potare, sicut nec celerarius in celario; nec est aliquis ordinis custos qui, ut aliquod horum ibidem faciat, possit eum licenciare. Sed neque apud Cleygate aliquo tempore est iturus, nisi illud priori ordinate premonstraverit.

- 10 Hostillarius autem forinsecus, sacrista, idem elemosinarius, atque celerarius, non petita licencia, apud Londonias ire possunt; ita tamen quod celerarius priori innotescat cui clave in de celario interim commendaverit, nisi eam, ut moris est, granatario tradiderit, ut cum absens fuerit aut minutus.
- 15 Archidiaconus vero, quia nomen habet seculare, non consuevit antiquitus in claustro, et maxime in capitulo, ab aliquo ita vocitari, sicut nec ballivus officialis, aut senescallus, sed puro nomine semper in congregacione rite appellabatur. Huic autem, eo quod in exteriore cura spirituali specialis domni abbatis 20 vicarius existit, permissum est, ut per curiae officinas absque reprehensione incedat, atque exterius in palacium regium, et in villam Westmonasterii, quociens ad ea quae sui officii sunt de prope exequenda viderit expedire; sed, ex antiqua consuetudine, quociens capitulum debuit tenere vel aliquam causam in foro 25 judiciali erat auditurus, illud [pri]ori claustrum, priusquam hoc faceret, rite ostendebat, non tamen licenciam petendo, sed de sua absencia illum premuniendo.

- 148] [Nu]llus olim potuit, neque adhuc potest, aut de[bet, ex supradictis] fratribus, qui quasi claustrales existunt, [fo. 49b.] 30 ab horis aut missis se absentare, nisi custodi qui ordini preest ubi fuerint constet certitudo. Nec debet idem archidiaconus, sicut nec aliquis ex fratribus prelibatis, preter elemosinarium et sacristam, apud Londonias incedere, nisi petita prius licencia a priore. Gardinarius vero atque custos altaris beatæ Mariæ, 35 et hoc jam de novo, postquam illa obediencia in possessionibus crevit et redditibus, et sicut et hostillarius intrinsecus atque reectorarius, locutorium ad loquendum ingredi et a claustro absque reprehensione poterunt exire, non petita licencia, cum

habuerint necesse; sed nullus eorum in palacium regium, aut alicubi in villam extra septa abbaciæ, absque licencia, ire poterit aut debet, nisi quod gardinarius, diebus et horis assignatis, ad suam obedientiam licite potest incedere, sed non ulterius usque in civitatem videlicet, nisi priori illud preostendat.

Nec se debet custos prelibatus altaris beatæ Mariæ a choro absentare, ut quando curiam tenencium de ipsa capella tenere debet, vel suos redditus per villam colligere, nisi illud priori ordinatae preostendat; hoc tamen observato quod, hujus rei causa, capitulum non omittat.

Granatarius vero, qui coadjutor et quasi manus dextera est celerarii, ad pistrinum aliasque curiæ officinas, commoditatis causa, multociens debet incedere, et usque ad molendinum atque Tamisiam progredi, maxime quando aliquod ibidem bladum est 15 navigio accepturus; sed portam abbaciæ nullatenus exibit, nisi cum in loco fuerit celerarii, nec aliquam horam vel missam debet omittere, nisi pro necessitate manifesta, ut quando bladum est admissurus vel lucraturus, et tunc illud rite priori claustris preostendet, vel, si forte pro aliqua festinacione prius nequiverit, 20 illud ei post factum humiliter intimabit. Qui proculdubio, nisi cum vicem gerit celerarii, usque ad sartoriam aut infirmariam absque reprehensione, nisi licenciatus, incedere non potest. Sed idem granatarius atque subelemosinarius, subcamerarius et subcoquinarius possunt, necessitatis causa, absque reprehensione 25 ad loquendum cum fratribus, non petita licencia, lo[cutorium] ingredi regulare; sed non forinsecum aliqua vice, maxime [ut cum]<sup>†</sup> secularibus loquantur personis, eo quod alibi quam directe [ad su]as obedientias absque reprehensione incedere [fo. 50. non debent; nisi quod granatarius, ut prefertur, cum in loco fuerit 30 celerarii, ubicumque fuerit necesse, per totam curiam licite potest incedere, et quod subelemosinario licitum est locutorium, cum voluerit, ingredi forinsecum, ut cum famulo de eodem et cum breviculariis, pro more, loquatur, atque, cum opus fuerit, ad elemosinariæ domum inferius incedere, ut erogaciones ibidem 35 solitas pauperibus faciat, et missam ibi celebret, si necesse habeatur; qui eciam, in absencia elemosinarii, illius officium totaliter explebit. Sed proculdubio subsacrista, aut custos magni altaris, vel revestiarius, sicut nec succendor, aut sub-

refectorarius, locutorium ad loquendum cum aliquo, absque licencia speciali, ingredi non debet. Nimirum omnino sint claustrales, nec licitum sit eos aliqua vice absque licencia a claustro exire; nisi quod subrefectorarius, ut justam querat prioris,  
 5 vel pro alia necessitate manifesta, celarium ingredi potest, sed non ultius incedere, nisi cum refectorarius fuerit absens, et quod succendor et subsacrista, cum cantor et sacrista fuerint absentes, a claustro possunt egredi, licencia non petita, sed aliter nequaquam. Quoniam olim ipsi proculdubio precentori  
 10 non licebat, absque licencia, a claustro egredi, usque ad tempus illud quo primum facta est domus scriptoriae, nisi solummodo ad sartoriam, ad incaustum faciendum, cum opus fuisse; nec poterat antiquitus locutorium ad loquendum, absque reprehensione, generaliter ingredi, nisi de suo specialiter esset officio,  
 15 et hoc tunc in locutorium<sup>1</sup> regulare, nimirum, cum nulli liceat locutorium, et maxime forinsecum, loquendi causa, absque licencia ingredi, nisi illis solummodo quibus licitum est, non petita licencia, cum voluerint, a claustro exire. Sed, quociens antiquitus idem cantor aliquam causam in foro judiciali erat  
 20 auditurus, illud priori claustri, sicut et archidiaconus facere consuevit, priusquam ad hoc agendum exiret, ordinate innotuit. Sed, a tempore quo constructa est domus prelibata, permissum est ei infra septa monasterii, non petita licencia, quaquaversum incedere. H[oc] autem de subobedienciariis pro consuetudine  
 25 habetur tempore [mo]derno, quod, quociens illorum socii a domo recesserint, benedictione [re]cepta, ipsi se de choro, si indigeant, absque reprehensione [se possunt]† absen- [fo. 50b.  
 tare, sicut et alii faciunt domi commorantes; hoc tamen observato, ob ordinis reverenciam, quod, priusquam se a choro  
 30 vel a claustro vice illa sc absentent, illud priori claustri humiliter innotescant.

Capellanus siquidem prioris, sicut et ceteri claustrales, horis et missis in conventu tenetur interesse, cum prior sanguinatus aut egritudinis causa fuerit extra chorū; non de matutinis a  
 35 choro se debet absentare, nisi tunc prioris dicat matutinas vel forte prior jaceat extra dormitorium.

<sup>1</sup> locutorio, MS.

159] *De reectorario et de hiis quæ ad illius et socii sui specialiter officium pertinent. Atque de multimodis obsequiis in reectorio agendis; et de ordinato gestu fratrum in eodem diversis horis et temporibus; cum aliis consuetudinibus internexis atque adhibitis.*  
 5 *xiiij.*

Refectorarius curam habet de omnibus quæ ad reectorium pertinent. Qui eciam omni die ad opus domni abbatis sex panes,  
 160] atque juxta numerum fratrum singulos panes, cotidie ex  
 10 liberacione pistoris recipere solet; preter grossum panem qui priori, aut alii custodi qui in reectorio vicem gerit prioris, singulis diebus apponitur, et preter alium grossum panem qui ebdomadario magnæ missæ apponitur omni die Dominico. Recipit preterea cotidie quatuor panes ad opus monialium de Kylburne, atque  
 15 duos panes ad mixtum quatuor coquinæ servitorum et mensæ lectoris, et unum panem agentaculis sive dignariis supervenientium specialiter assignatum, necnon et unum panem qui jam de novo, ex tocius assensu capituli, scriptori precentoris imperpetuum assignatur. Panes vero abbatis, nisi cum domi vel ad insulam  
 20 fuerit, et suorum capellanorum, per eundem reectorarium celerario, ad opera necessaria facienda, liberari solent.

Refectorarii insuper officii est pistori innotescere qualiter conventus de pane serviri debeat, quibus scilicet diebus et festivitatibus simenella, et quibus alium panem sint habituri. Olim  
 25 autem singulis diebus, nisi quando siminella habuerunt, nec in capis et in anniversariis principalibus, gastella quæ vulgo "miches" vocitantur habere consueverant. Sed postea, ex unanimi fratrum assensu, est provisum ut conventus symenella semper habeant, [sic]ut prius, et gastella in festis quæ coluntur in albis, et omnibus  
 30 [diebus]† quæ quasi in albis fiunt, atque bis per ebdomadam in Adventu [et in Quadragesima, et quod ceteris anni diebus panem habeant f[ermentat]um.

Qui similiter potum, de quo conventus quibuscumque [fo. 51.  
 diebus serviri debet, gustare tenetur, ac diligenter inquire  
 35 utrum usui eorum sit oportunus anne non, priusquam reectorio deferatur. Qui eciam cervisiam a dolio tractare in celario et

justas omnium fratrum a suis famulis implere recta serie; qui similiter famuli potum caritatis tractare atque in refectorium portare tenentur. Olim vero cervisia in duobus magnis vasis, quæ tancardi sive bollettæ dicebantur, in refectorium 5 portari consuevit; atque justæ omnium fratrum, necnon et eorum picheria, qui de cervisia conventuali liberaciones habuerunt, ibidem ab eisdem famulis inde impleri. Qui quidem famuli, ad nutum reectorarii aut socii sui, justas fratrum lavare tenentur, quociens conventus de vino ministrabitur, et preterea bis in qua- 10 libet ebdomada et alias similiter, quociens opus fuerit. Et, cum idem reectorarius de justis fratrum, si amissæ fuerint, pro more antiquo sit responsurus, non permittit aliquam extra deferri, nisi constet ei quo portari beat; quoniam proculdubio sua interest, si inquiratur ab eo, fratribus innotescere, si ipsi forte 15 ignorant, ubi reficere debent, quocienscumque extra refectorium prandent. Preterea, justas noviciorum, qui ad skyllam sunt servituri, ibidem more cotidiano ante prandium hinc inde locari 161] faciet. Necnon et justas fratrum, quocienscumque fuerit necesse, ut cum pauciores ex una parte fuerint quam ex altera, 20 faciet in illam partem amovere qua minor est numerus, secundum quod decens ei et honestum ac ordini conveniens esse videbitur.

Fratres siquidem in reectorio prandentes non conjunctim ad mensas sedebunt, cum pauci fuerint in reectorio reficientes; sed divisim ac spaciatis ordinate, ut tabulæ honorifice vestiantur. 25 Illi vero fratres, qui sic sunt amoti, in ipso eodem ordine ad gricias in choro stabunt, et usque in dormitorium processionaliter incident, si tunc immediate agatur processio. Sed fratres qui ad skyllam serviunt in ordine suæ conversionis semper usque in ecclesiam processio[naliter] licite possunt incedere, quamvis 30 sint ambo de una parte. Et si con[tingat] ad prandium servitorum quod lector et omnes servitores de una [parte fu]erint, vel plures sint de una parte quam de alia, ip[sius est aut] socii sui modo prelibato quosdam amovere. Sed hii, qui ad [fo. 51b.] prandium servitorum ita amoventur, possunt et debent ad cenam 35 conventus in suo ordine residere, quod minime facient qui ad prandium conventus sic sunt amoti. Nec debet aliquis ad prandium sedere ad unam mensam et ad cenam, vel ad potum quando non cenant, ad aliam mensam ejusdem partis; nisi sit

magister noviciorum et alius<sup>1</sup> cum eo socius, per duos videlicet dies quando conventus non cenat, dum aliqui novicii, facta sua professione, in albis existunt.

Ad ejusdem vero refectorarii spectat industriad lavatorium in 5 claustro omni sollicitudine custodire, atque fracturas et si quos in illo defectus invenerit plumbario sive conductario protinus innotescere; qui quidem plumbarius dimidiā marcam argenti de thesauria conventus pro illius custodia recipit annuatim, una cum corredia monachali, tam de celario quam de coquina 10 ventus, quociens circa illud fuerit occupatus, et, si quas circa illud fecerit expensas, eas celerarius invenire tenetur, et non refectorarius, nisi sponte velit.

Idem vero refectorarius unam lampadem ante mensam minutorum a festo Exaltacionis sanctae Crucis, ad refectorium illuminandum, juxta quod specificatum est supra, capitulo. lxxxij. primæ partis, sumptibus suis inveniet; quia nullus unquam monachus aut persona secularis, conventu in refectorio ad cenam vel ad potum existente, ingredi debet, quin ab eo qui ad skyllam residet clare possit intueri. Ornabit insuper propriis sumptibus 20 coronam decenter in refectorio, ante collacionem, in die utriusque festivitatis beati regis Edwardi, triginta quatuor lampadibus ad minus et tresdecim cereolis atque centum ad minus aut eciam pluribus, quotquot voluerit, candelis. Cultellos vero ad skyllam atque sexdecim salina, et eciam plura si fuerit necesse, ad mensas 25 inveniet, preter illud quod in misericordia jugiter esse debet; quos quidem cultellos cotidie, si opus fuerit, a suis famulis eruginare et lavare faciet. Qui insuper famuli magnum cy[phum] presidentis singulis diebus, si necesse videatur, lavare, atque ban[calia et] cetera quæquæ circa mensam necessaria honeste 30 ac honori[fice] tenentur dirigere.

162] Inveniet necnon idem refectorarius omnia [candelabra]. Coclaria vero et quælibet vasorum utensilia refectorii [fo. 52. [honeste] custodiet; quæ si fracta fuerint, suis ea sumptibus resarcire [fac]iet, nisi forte aliquis fratrum cyphum murreum vel 35 aliud quocumque vas qualicumque modo fregerit violenter, quia tunc idem frater, sive in sua sit custodia vas illud sive non,

<sup>1</sup> *alii*, MS.

tenetur proculdubio sumptus exhibere ad illud resarcendum aut funditus renovandum, si opus videatur, et non reectorarius, nisi sponte velit.

Idem vero reectorarius duas pelves argenteas, ad ablucionem  
 5 manuum abbatis specialiter deputatas, cum lavatorio eneo ad aquam manibus illius, quandocumque opus fuerit, calefaciendam, presto habebit, tam post refectionem quam ante, quociens in reectorio prandet; necnon et togellas sive manutergia prompta habebit, tam ad manus ejusdem domni abbatis tergendas, quam  
 10 ad caseum deferendum et quæque necessaria in reectorio agenda. Mattas vero super scamna in misericordiæ domo faciet annuatim renovare; atque reectorium in vigiliis decem festorum principaliū feno aut junco sterni faciet, ter videlicet feno per annum et junco sepcies, preter vigiliam Ascencionis Domini et vigiliam  
 15 Nativitatis beati Johannis, in quibus aliquociens hoc idem facere consuevit, sed non nisi de gracia speciali.

Ad predicta vero facienda ac plenarie invenienda, viginti solidos de pensione ecclesiæ de Feringens (Feering) atque proventus de Wallis versus Burgundiam recipit annuatim. Ad quæ ciam  
 20 plenius sustinenda, et ad mappas pulchras et honestas super mensas in reectorio inveniendas, assignantur eidem, de assensu et voluntate abbatis et tocius conventus, quinquaginta quatuor solidi de anniversario Edwardi prepositi et anniversario Andreæ Boukerel, videlicet triginta octo solidi intra muros civitatis et  
 25 sexdecim extra; in quorum tamen prima assignacione anniversariorum triginta solidi annui redditus ad anniversarium predicti Edwardi prepositi atque viginti sex solidi et octo denarii ad anniversarium memorati Andreæ per certum compotum fuerant deputati; de quibus redditibus, tempore moderno, duo solidi et  
 30 octo denarii per incuriam et ignoranciam reectoriorum dudum existencium in arreragio habentur annuatim.

Reectorarii siquidem aut socii sui incumbit officio omni die per annum, excep[ta] tantum modo die Parasceves, lecta prima clausula mensæ ... singulis fratribus singula reverenter  
 35 apponere coclearia, [qui quidem]† singuli eidem, detectis capitibus, se inclinabunt. [Presidenti vero]† duo semper apponere debet. Quæ omnia versus finem prandii [fo. 52b. recollig[et, au]dito prius sonitu consueto ipsius presidentis. Sed,

- abbate inibi reficiente, coclear cum quo noverit ipsum comedisse per se separanti medio digito manus tenebit dexteræ, cetera colligendo. Eodemque modo ad cenam apponet coclearia, quociens viderit omnibus esse necessaria; si vero paucis fuerit 5 opus, tunc indigentibus solummodo apponet; quod similiter faciet de cyphis argenteis. Sed, si is<sup>1</sup> qui presidens est in magna quantitate vinum ad skyllam habeat, aut totus conventus de vino serviatur, tunc a reectorario quotquot sunt cyphi argentei ad skyllam primum portari debent, et postea a fratribus 10 ab eodem ipso, vel eciam a noviciis qui ad mensam serviunt, hinc inde distribui; atque ab eisdem noviciis ad finem lectionis denuo ad skyllam reportari. Ipsius preterea aut socii sui interest post extremam pitanciam caseum honorifice per medium conventus ad presidentem portare, atque ospitibus, si fuerint, et 15 postea presidenti inde ministrare; qui consequenter, ut moris est, ab hiis qui ad skyllam serviunt per conventum continuo portabitur, nisi presidens fortasse, ob aliquem nimium laborem parcens eis, signum eidem fecerit aut alicui ex servitoribus, ut illum per circuitum continuo deferat.
- 20 Refectorario siquidem in refectorio numquam cum aliquo 163] loqui licet monacho, nec eciam cum aliqua seculari persona, si aliquis ibi monachus presens existat, nisi sit forte consolandi gratia; et hoc non manifeste, sed breviter, si necesse videatur, quasi in silencio, nisi sit forte cum rege, aut regina, vel aliquo 25 episcopo, vel nostri ordinis abbate, seu magnæ auctoritatis comite, ut si domini regis sit frater, aut filius: juxta quod similiter inseritur de sacrista capitulo vj. istius partis; nec eciam cum suis famulis de refectorio loqui inibi debet manifeste, sed ad ostium celarii antiquitus ducere consuevit. Inter hæc sciendum 30 quod in prima assignacione segregatae porcionis conventus, et ad eorum sustentacionem in pane et cervisia, et ad omnes liberaciones quæ in curia Westmonasterii de jure debentur faciendæ,<sup>2</sup> numeratis primum diebus omnibus in quibus pitancarius, sacrista, et alii fratres de anniversariis vinum et cervisiam ... ... ... 35 annuatim invenire tenentur, assignabantur eorum celario ... ... possessiones ad sustentacionem, videlicet quater viginti ... ... abbatem et ad quinque corredia cotidie in[venienda]

<sup>1</sup> *hiis*, MS.<sup>2</sup> *faciendaas*, MS.

monachis, hospitalitatis gracia, supervenientibus, et ad [fo. 53.  
 alia quinque corredia cotidiana invenienda pro tricennialibus et  
 variis convencionibus pro defunctis de domibus religiosorum, et  
 preter tria corredia de mandato pauperum cotidiano, necnon et  
 5 ad quatuor hospites cotidie cum abbatе, et ad quinque nominе  
 conventus cum presidente ad skyllam, pransuros. Sed debet  
 resectorarius consideracionem habere quod laici, ignobiles, aut  
 dishonestæ personæ ut in refectorio ad skyllam prandeant, sive  
 10 abbas affuerit sive non, nullatenus admittantur, nisi pro evidenti  
 utilitate fuerit aut necessitate : ut contingere solet de piscatoribus  
 oblacionem de salmone beati Petri facientibus, qui tamen ad  
 tabulam sanguinatorum, si abbati placuerit et conventui, decen-  
 cius duci possunt, ut prandeant ibidem. In assignacione siquidem  
 15 prelibata, quarterium frumenti communī estimacione ad quinque  
 solidos appreciabatur, et quarterium ordei ad tres solidos, atque  
 quarterium avenæ ad duos solidos ; et, quando marcatum bladi  
 tanti aut minoris est precii, sufficere potest victui conventus  
 extenta celarii, sed aliter nequaquam. Nam in ipsa extenta  
 20 assignabantur cotidie celario conventus duo quarteria et dimidium  
 frumenti ad panem ; et lxij. quarteria ordei et avenæ ad  
 braciandum, septies infra quamlibet anni quindenam, ter videlicet  
 in una ebdomada, et quater in alia, tria scilicet quarteria ordei  
 et sex avenæ ad unumquodque bracinum.

Mappæ siquidem mensales in refectorio ad quamlibet rasturam,  
 25 pro recta et antiqua consuetudine, mutari debent, necnon et  
 alias, quoziens opus fuerit ; sed quinque tersonia extra ostium  
 refectorii pendencia, duo videlicet ex illa parte versus lavatorium  
 super quæ tantummodo tergent manus suas prior claustrи et frater  
 qui magnam missam celebrat, atque tria ex alia parte usui  
 30 ceterorum deputata, omni die Dominico ante processionem et  
 quoziens alias opus fuerit, per famulam camerarii amoveri debent  
 et alia munda, candida, et honesta apponi. Debet enim  
 camerarius, ex antiqua consuetudine, propter varios casus et  
 subitas mutaciones, quinque de hiis paria<sup>1</sup> semper habere.  
 35 Duo vero tersonia ad mensam superiorem, et alia duo ad  
 fenestram coquinæ hinc inde penden[cia, omni]† die Dominico et

<sup>1</sup> *patria*, MS.

- alias similiter, quociens opus fuerit, honeste mutari debet.
- Mensæ lector et quatuor coquinæ servitores [post primum “Agnus] Dei” cantatum, nisi in Quadragesima, a choro [fo. 53b. rite exibunt. In Quadragesima vero, privatis diebus, exibunt
- 5 a choro, finita oracione, post psalmos prostratos ante vespertas Omnia Sanctorum. Qui tunc, eo quod sunt egressuri, statim insurrexerint, ante et retro facient; quod alii, qui in choro remanent quousque finiantur vespere prelibatae, minime sunt facturi. In festis [ver]o xij. lectionum, quæ in mediis feriis in
- 10 Quadragesima contingunt, a choro exire solent, quando inchoantur privata sanctorum suffragia; atque, in refectorium incidentes, unusquisque ante justam suam ante et retro faciet, et ad illam mixtum sumendo ordinate in mensa sedebit; quibus, tam de pane et servisia quam de assignata porcione de coquina, refectorarius
- 15 aut ejus socius, quam cito sederint, absque mora cum omni solicitudine honorifice ministrabit, juxta quod alibi, capitulo xxv. terciæ partis in E. litera, fit mencio specialis. Ad quorum mixtum, singulis anni diebus, una lagena cervisiæ et dimidia de celario conventus atque duo panes rite assignantur; et apponetur
- 20 unicuique eorum pars quarta unius panis et conventus potus in cypho, habebitque unusquisque porcionem unius dimidii ferculi de coquina, nisi in Quadragesima et aliis temporibus in quibus solenne jejunium celebratur; proviso, cum dantur eis ova, quod cuilibet eorum tria apponantur, et quod jejuniorum diebus non
- 25 nisi panem comedant; et hoc faciant ibi solummodo quibus placuerit, quoniam ad hoc faciendum nullus unquam cogi debet. Subcoquinarius vero, sicut et dicti servitores, mixtum absque reprehensione sumere potest et debet, sed nichil ei assignatur,
- 164] nisi de gracia; nec debet quisquam preter ipsum aliquo
- 30 die mixtum sumere, nisi de licencia prioris claustrum, preter novicos qui in custodia sunt, cum quibus, prout commodius censuerit, eorum magister licite poterit dispensare. Confestim autem ut ad mensam sederint lector et dicti servitores, juxta quod presertur, et sint eis apposita quæ apponi debent, dicet unusquisque secrecius sub silencio “Benedicite”; et, licet infra sacros non fuerit, istud saltem ad minus devote subjungat: “Cibum et potum servorum suorum Filius Dei benedicat,” crucis signum faciendo. Qui cum ordinate in silencio comederint et biberint

- quantum voluerint, cum [parcite] tamen, dicat unusquisque ad minus hoc quod subsequitur. Versus : "Adju[torium nostrum in nomine Domini." Versus : "Sit nomen Domini [benedictum.]"<sup>1</sup> "Retribuere dignare, Domine." ["Benedicamus] Domino."
- 5 "Fidelium animæ." Postea vero surgens faciat [unus]quisque ante et retro in eodem loco quo prius ; et, si tunc sexta [fo. 54. vcl nona cantari debet, ad ecclesiam continuo pergent. Hoc observato quod nullam horam regularem, quod absit, nec eciam oracionem quæ fit ante horam, si fieri possit, aliquo modo
- 10 omittant ; quia, dum aliqua cantatur regularis hora, nulli unquam sano fratri licitum est mixtum accipere ; nimirum cum ex more antiquo non liceat loqui vel egredi aliquem a claustris monasterii, postquam signum ad horam insonuerit, donec finiatur ; qui tamen mos antiquus<sup>2</sup> ab usu modernorum penitus recessit.
- 15 De modo sonandi cymbalum ante prandium vel cenam sive potum conventus specificatum est supra, capitulo primo terciæ partis.
- Quicumque vero, preter dominum abbatem, ad prandium vel cenam aut potum in refectorio conventui presidebit, ex
- 20 parte prioris ad mensam est sessurus, qui versus eam, detecto capite, manus et manicas ordinate in crucis modum ante se tenens, inclinando humiliter incedet ; et stabunt<sup>3</sup> interim fratres pro more antiquo erecti versos vultus extraversum habentes, quemadmodum in capitulo stare solent, quando prior ad colla-
- 25 cionem intrat ; quoniam proculdubio inclinare non debent, nisi solummodo ad abbatis ingressum. Qui quidem dominus abbas ad cenam vel ad potum conventus in refectorio nunquam esse solet. Prior autem, aut aliis ordinis custos vicem illius gerens, versus skyllam modo prelibato incedens, cum ad
- 30 gradum pervenerit, si recta et antiqua consuetudo servetur, procedet paulisper a latere usque ante locum quo stat ejus justa ; atque ibidem ante et retro faciet ; et postea skyllam ita morose sonabit, ut fratres, si qui in ecclesia aut in dormitorio fuerint, tali hora cum deliberacione absque cursu inordinato
- 35 valeant convenire ; et unusquisque, nisi aliquo obsidente impedi-  
165] mento, in ordine suæ conversionis stare [debet],<sup>1</sup> prius-

<sup>1</sup> Om. MS.<sup>2</sup> antiquitus, MS.<sup>3</sup> instabunt, MS.

quam a cantore incipiatur "Benedicite." Nam cantor aut succendor, vel qui in eorum absencia ante prandium vel cenam inchoat "Benedicite," stabit ante justam suam, illud inchoando, et non alibi; atque eodem stabit loco post refectionem, inchoando  
 5 "Confiteantur," sive "Memoria[m]." Sed, cum ante potum conventus inchoat "Benedicite," cantor aut succendor vel alius in eorum absencia, cui tunc licitum est illud incipere, in[sessione sua] ad justam suam sedebit, illud inchoando. Nec aliquis tunc stando ante mensam alicubi absque reprehensione poterit [aut debet]  
 10 illud inchoare. Sed neque in cantoris aut succendoris [fo. 54b. presencia presumeret aliquis illud incipere, nisi sit fortasse praucedine et ad nutum alterius eorum.

Incepto autem "Benedicite" ante refectionem, stabit presidens, sicuti et ceteri fratres, ad orientem intentus, atque, ad  
 15 "Gloria Patri" et dum Dominica dicitur oracio et a sacerdote profertur benediccio, stabit, sicut et alii, suppliciter inclinus; non tamen juxta skyllam ante conventum prout ex sua parte abbas stare solet, sed retrorsum, equali scilicet ordine cum conventu, assistet. Nec pretereundum quod, sive dominus abbas  
 20 affuerit sive prior qui skyllam stando sonat, tam ante refec-  
tionem quam post, detecto semper capite eam proculdubio et recta consuetudine sonare debet; quod facere nullatenus solet neque tenetur, qui eam sedendo sonat, nisi sponte velit. Sed, proliata benedictione, quicumque eam sonaverit, cum pronuncia-  
 25 verit sacerdos "Spiritus sancti, Deus," eriget se, et ad mensam superius intrabit. Ceteri vero stabunt inclini, quounque dixerit sacerdos "Per omnia secula seculorum"; atque tunc se erigent omnes in respondendo "Amen." Nec debet tunc aliquis in refectorio sedere, sicut nec unquam in capitulo, priusquam  
 30 sedeat ille presidens, cui assurrexerunt.

Statim autem, ut sederit ille qui preest, veniet ad gradum frater lecturus, facietque ante et retro et dicet, "Jube, domne"; stabitque suppliciter inclinus, donec, dicta benedictione, respondeant "Amen"; et tunc procedet ad legendum. Qui quidem,  
 35 166] ad lectionis exordium, clausiva[m], cum fieri potest, sibi debet providere; qui etiam, si de congruo lectionis inicio sit fortasse improvisius aut librum ibidem non habeat, vel ob aliquam rem impediatur, quominus hora debita lectionem

incipere queat, poterit et debet, ne molestantur fratres, hanc clausulam interim recitare : " Deus caritas est," et cetera, usque ibi, " et Deus in eo." Nullus enim ob aliquam causam a refectorio egredi debet, nec debent unquam aliqui fratres panes suos detegere, donec prima lectionis clausiva sit lecta. Nec eciam servitores aut alii fratres aliquod genus leguminis ad aliquam mensam portare, quousque prior de potagio serviatur; sed neque pisis alicui fratri apponi debet ad tabulas inferiores, quousque presidens de pisso sive de primo ferculo 10 serviatur.

Prior vero, ex recta et antiqua consuetudine, sicut et alii ordinis cus[todes] qui vicem illius gerunt, quando ad mensam sedent, non proculdubio c[irca medium illius] sedebit, sed a latere, videlicet ita quod skyllam semper ad d[extera]m [fo. 55. 15 habeat, prout dominus abbas skyllam suam ex parte sua dextera semper habere solet. Sed, aliquo episcopo ibidem reficiente, sub majestatis ymagine in medio est sessurus, sive dominus abbas sive prior aut alius ordinis custos secum tunc in mensa sedeat. Et similiter, si aliquis abbas alterius quam nostri 20 ordinis ibidem reficiat, loco eodem est sessurus, quoniam proculdubio nullus unquam episcopus aut abbas ordinis Cisterciensis, seu alicujus alterius religionis, solus ad skyllam sedere debet, nisi abbas solummodo nostri ordinis. Sed semper aut dominus abbas aut prior hujus loci, vel in eorum absencia 25 supprior aut alius inferior ordinis custos, skyllam sonabit, atque juxta eam est sessurus, licet duo vel tres aut quatuor vel eciam plures abbates ordinis Cisterciensis simul ac semel ibide[m] se deant; quod quidem, tempore felicis memoriae domini regis Henrici tercii non raro contingebat.

30 Benediccionem tamen super mensæ lectorem abbas proculdubio est dicturus, et finem faciet lectionum; atque, si voluerit, tam ante quam post refectionem, skyllam sonabit, eciam si prior affuerit. Necnon et ad coclearia et fragmenta colligenda sonitum faciet consuetum, cum innotuerit ei prior vel qui vice 35 illius in mensa secum residebit.

Nullus autem prior alterius domus solus conventui presidebit; sed, si quis advenerit, si tamen sit conventionalis, numero scilicet 167] fratrum duodenario presidens, ad superiorem mensam

ex parte abbatis primus residuebit, et ministrabitur ei honorifice tanquam priori; nisi sit priori Hurley, cuius semper ex parte prioris ordo existit. Verumptamem in magnis solemnitatibus, si plures affuerint abbates et priores, possunt, si voluerit presidens,

5 tam priores quam abbates ad mensam recumbere; ita tamen quod prior Malvernæ aut Hurley nunquam aliquo tempore, pro aliquo eventu, quod absit, ibidem sedere permittatur. Sed prior Sancti Edmundi, Wygorniæ, Malmesburia, si advenerit, eo quod nostrum capitulum habent, atque alii priores magnæ

10 auctoritatis, utpote Sancti Albani, Cantuarie, Rofæ, Rameseyæ, aliarumque domuum consimilium, possunt, in abbatis nostri absencia, si hujus loci prior aut qui ordini [preest], ipso absente, ita decreverit, ad skyllam licite residere; hoc observato quod hujus loci prior, vel alius inferior ordinis custos, aut saltem unus

15 ex senioribus qui primus eorum est in ordine, si nullus possit ex custodibus, [ibi]dem sedeat, prioris in omnibus supplens officium. Qui tamen, ob rev[erenciam] prioratus, illum, priusquam refectorium ingrediatur, obnixe rog[are, aut] sal- [fo. 55b.] tem eodem loco ad mensam videlicet signum eidem facere debet,

20 ut skyllam sonare et quicquid prioris officii est ad refectionem suplere dignetur; quoniam nulli proculdubio ad skyllam presidenti, sicut nec aliis fratribus alicubi, licitum est unquam cum monacho aut seculari persona aliquid loqui, nisi solummodo domno abbatii, si quando eidem loqui placuerit. Qui eciam,

25 tam illic quam in claustro et in ecclesia, cui et quibuscumque voluerit personis licite loqui potest.

Ex recta siquidem et antiqua consuetudine refectorium hora refectionis absque duobus ordinis custodibus, si fieri possit, nul latenus esse debet, et maxime diebus illis quibus inibi dominus

30 abbas vel prior conventui prefuerit. Supprior vero, aut qui loco est supprioris in refectorio, priore ad skyllam residente, clavis locutorii habebit custodiam; qui eciam tunc unam pro more habebit pitanciam, de prima videlicet ex minoribus pitanciis cotidianis et consuetis. Cujus proculdubio clavis tutelam major

35 prior nunquam habere solet; sed neque alius custos, qui in refectorio conventui preest, illius custodiam clavis habere debet, si fuerit alius custos inferior inibi reficiens, qui illius possit habere custodiam. Et haec est una racio quare major prior absque

alio secum custode in refectorio reficere non debet, eo quod illius custodiam nunquam habere solet; quoniam qui illius clavis habet custodiam, immediate post capitulum, more cotidiano, hostium locutorii aperire debet, nisi pro egressu aut ingressu hospitum .5 prius sit apertum; atque ipsam tunc clavem ibidem secus ostium in loco ponet consueto. Quæ quidem clavis ab eo qui pro tempore illius habet tutelam illic post refectionem denuo apponetur; et tamen idem hostium tali hora, nisi opus fuerit, nullatenus aperietur, sed neque ex tunc usque post capitulum crastinæ diei, 10 nisi necesse habeatur. Alia racio est hæc, quod, si prior hospites secum ad mensam habeat, et cum eis post refectionem moram in refectorio faciat, si defuerit custos, non erit qui conventum sequatur, aut exploracionem solitam in infirmitorio agat, quod evenire non debet. Et hac quidem ratione quartus prior, cum 15 refectioni conventus prefuerit, licet hospites secum habeat, moram cum eis facere non valebit, sicut [nec]† alius custos solus inibi reficiens, si recta et antiqua consuetudo servetur. [Et] racio est quare prior absque alio custode in refectorio reficere non debet, [quoniam, si] casualiter egrotaret, vel casus de placito 20 aut alio arduo eccl[esiæ negocio] ingrueret, cenæ aut potui conventus interesse non posset. [Et] quia, ut prefertur, [fo. 56. skylla ante prandium et ante cenam atque potum conventus morose sonari debet, si contingat aliquos tarde in refectorium venire, ita quod usque ante justas suas attingere nequeant, 25 priusquam incipiatur "Gloria Patri" ante refectionem vel proferatur benediccio super potum, quando non cenant, in loco quo tali hora extiterint ante et retro ordinate facient, priusquam gradum ascendant, ut cum aliis se inclinent; qui tunc procul-dubio non se iterum ante justas suas ante et retro inclinabunt, 30 sed ad mensas superius continuo ascendent. Nec debent aliqui, ab hora qua ad "Gloria Patri" inclinare incipiunt, usque ad 168] aliam partem refectorium pertransire, donec post benedictionem se omnes erexerint; sed neque pro sui adventus tarditate debent unquam aliqui sub mensa inferiore, ante hos- 35 tium videlicet refectorii, ante et retro facere et ibidem inclinare absque reprehensione, sed omnes ordinate super gradum ante mensas stare et inclinare debent ad "Gloria Patri" et dum profertur benediccio, facto prius ante et retro ante eundem

gradum, ut premissum est. Et provideri debet a subcoquinario, vel a refectorio aut ejus socio, seu etiam a subelemosinario, ut fenestra coquinæ tali hora nullatenus sit aperta.

Illi vero qui ad benedictionem quæ dicitur ante potum con-  
5 ventus tam tarde veniunt, quod, priusquam dicatur, ad mensas  
ordinate sedere nequeant, modo prælibato ante et retro se  
inclinabunt, atque, dum profertur benediccio, stabunt super  
gradus ante mensas versus orientem suppliciter inclini, sicut  
rite stare solent lectores ad matutinas, et qui martylogium  
10 et ad collacionem atque ad mensas sunt lecturi, dum a præ-  
sidente profertur benediccio. Sed proculdubio fratres cir-  
cumstantes, dum dicitur benediccio ad potum caritatis, non ita  
profunde potuerint inclinare, eo quod inferius stantes cyphos  
gerunt in manibus. Fit autem mitigacio hæc juxta morem  
15 istius ecclesiæ, cum hiis qui benedictioni ante prandium vel  
cenam vel potum conventus minime interfuerint, quod videlicet,  
facta, ut moris est, inclinacione cum ingrediuntur refectorium,  
detectis capitibus per medium conventus ad gradum humiliter  
in[ced]endo, hoc modo satisfacient: petita in primis ab omnibus  
20 quo[tquot ad]venerint ob sui negligenciam et accessus tarditi-  
atem per signum edendi aut bibendi licencia, omnes [fo. 56b.  
se pariter ante et retro confessim inclinabunt, atque inmediate  
subjungent "Benedicite," "Oculi omnium," vel "Edent pauperes,"  
et ad "Gloria Patri" suppliciter inclinabunt; ac deinde erigens se  
25 sacerdos stans in medio inter illos, qui videlicet prior eorum est  
in ordine, subinferet "Et ne nos," atque benedictionem cum crucis  
caractere solus pronunciabit, ceteris interim inclinantibus;  
quo facto, inclinabit et ipse; ac postea recedent omnes, qui  
proculdubio nec ibidem, nec ante justas suas, ante et retro  
30 iterum facient. Qui vero inter potandum ad satisfaccionem  
veniunt, petita, ut moris est, per signum potandi licencia,  
ante et retro facient, ac postea continuo recedent; qui iterum  
ibidem versus majestatem indecenter regirando nullatenus  
inclinabunt, sed ad sessiones suas, facto ante et retro, inmediate  
35 recedent.

Et si præsidens alicui fratri ad mensam sedenti mandaverit,  
aut signum fecerit, priusquam commedere incipiat, ut alibi extra  
reficiat, statim ut mandatum receperit aut illud percepit sig-

169] num, detecto capite humiliter inclinabit; et cum a mensa exierit, stans ante eam versus eundem iterato suppliciter inclinabit.

Si autem dominus abbas pro aliquo fratre miserit in refectorio comedente, ad eum continuo venire debet, illud presidenti minime preostendens; sed, si eidem mandaverit specialiter ut secum comedat et comedere ceperit, illud presidenti, priusquam exeat, intimabit, ac deinde illud idem, quod videlicet comedere incepert, domno abbati constare faciet; quo cognito,  
 5 si forte postea jusserrit ut comedat, parere debet imperanti. Prior vero similiter mittere potest pro quo voluerit sedente in refectorio, ut secum comedat, licet ipso die capitulum non tenuerit; ita tamen, quod non prius commederit ille pro quo miserit, quia proculdubio, si commederit, nullatenus exhibet, vel,  
 10 15 si forte exierit, ut cum priore loquatur, absque mora revertetur. Sed, si non comederit, licet ad mensam sedeat, exire poterit, quamvis presidenti illud non ostendat. Sed, si ad prandium servire incepert, non debet alicubi extra reficere, nisi prius illud presidenti innotuerit. Si vero contingat quod dominus abbas  
 20 25 alicui dixerit fratri, qui extra chorū egritudinis causa extiterit, aut in infirmaria [ja]cuerit, vel ab itinere sit reversus, ut in die qua chorū intrat [cum il]lo reficiat, si, postquam [fo. 57. eidem de suo ingressu in chorū innotuerit, dicat ei fortasse quod prius dixerat, jussioni illius obtemperare debet.  
 30 35 Hospites autem ad skyllam prandentes, domno abbate presidente, ex parte prioris sedere debent, si recta et antiqua consuetudo servetur; et, presidente priore seu quovis alio custode, ex parte abbatis hospites residebunt, nisi forte tot fuerint inibi prandentes quod ex remociori parte omnes sedere nequeant; vel,  
 40 si affuerit aliqua venerabilis persona, quam ob sua prerogativa presidens juxta se locare consil[u]erit, aut si aliquis episcopus ibidem prandeat, qui medio loco rite est sessurus, ut præmissum est vel prout alio loco dicetur inferius. Prior vero, quociens ad skyllam in refectorio hospites secum habet, eos, sic[ut] et abbas,  
 45 post refectionem in cameram suam ducet. Sed supprior aut tertius vel quartus prior, quando ad skyllam sedens sive clericos  
 170] sive laycos hospites secum habeat, si cum eis post prandium moram fecerit, tunc in refectorio morabitur secum hostillarius

intrinsecus, quia tunc, ex recta consuetudine, in hostillariam suos  
 ducet hospites; qui eciam tunc, non solummodo pro hospitibus,  
 sed eciam pro fratribus, quos secum retinere solet, cervisiam de  
 celario conventus, aut de pitanciaria, diebus scilicet quibus pitan-  
 5 ciarius cervisiam invenit, honorifice ac sufficienter est habiturus,  
 necnon et vinum similiter, quociens conventui obsequium fit de  
 vino. Verumptamen pitanciarius cervisiam antiquitus presidenti  
 ad suos hospites post refectionem exhibere non consuevit, sed  
 celerarius, licet hoc per multos fecerit annos ex usu moderno  
 10 idem pitanciarius; sed monachis extraneis tam in refectorio quam  
 in hostillaria prandentibus, et quibuscumque hospitibus tam ad  
 skyllam quam inferius in refectorio reficientibus, solummodo ad  
 prandium cervisiam, pro more antiquo, exhibere tenetur diebus  
 quibus conventui de cervisia fit servicium. Sed revera, tam  
 15 hospitibus hora refectionis, quam presidenti moram cum eis post  
 prandium facienti, ex antiqua consuetudine vinum exhibebit, tam  
 abbatи quam priori extra refectorium prandenti vinum procul-  
 dubio [in]venire tenetur, licet abbatи extra refectorium prandenti  
 cer[visiam non]† inveniat, sicut nec celerarius, sed suis solummodo  
 20 cap[ellanis]. Ad quod sciendum quod domno abbati in [fo. 57b.  
 refectorio prandenti non amplius de cervisia apponi solet quam  
 una tantum justata, licet de vino sextarium habeat, et de coquina  
 quantum habent tres fratres. Olim autem, abbate aut priore re-  
 fectioni conventus presidente, si quos secum haberet hospites, in  
 25 suam eos ducebat cameram, prout adhuc rite ducere solet; sed alii  
 custodes vicem eorum gerentes, si in propriis personis post pran-  
 dium cum suis hospitibus in refectorio moram fecissent, in hos-  
 tillariam, ut prefertur, aut, si hostillaria hospitibus occupata  
 fuisset, in longam cameram, quae juxta refectorium erat sita, ubi  
 30 nunc est camera prioris, eos ducebant; sed moderno tempore,  
 quando in hostillaria sunt aliqui prandentes, in capellam beati  
 Dunstani eos rite ducere solent. Et, si prior ad skyllam sederit  
 hospites secum habens, et ob aliquam causam cum eisdem in  
 refectorio post refectionem morari non possit aut voluerit, et  
 35 signum fecerit suppriori seu alii inferiori ordinis custodi, ut cum  
 ipsis hospitibus moram faciat in refectorio, vel eciam supprior,  
 cum presidens fuerit, hospites secum habens, custodi inferiori  
 signum fecerit, ut cum eisdem vice sua ibidem moretur, in

hostillariam proculdubio aut in candem eos ducet capellam ; atque de vino aut cervisia aut de utroque honorifice servietur, ac si presidens moram fecisset. Sed, si nulli ordinis custodi sed aliis quibuscumque fratribus signum fecerit, ut vice sua 5 cum ipsis hospitibus morentur, non eos extra refectorium ducent aut cum eisdem loquentur, ex recta et antiqua consuetudine, sed ibidem retro hostium in refectorio eos, quantumcumque possunt, in silencio exhilarabunt, et cum eis bibendo eos consolabuntur ; nec aliquid tunc ipsi, nisi de justis coram 10 eisdem hospitibus ad mensam positis, de celario aut de pitanciaria sint accepturi, nisi necesse videatur ; et hoc tamen tunc fiet de gracia speciali. Quocienscumque autem ab illo qui preest in refectorio ad cujuscumque fratris petitionem est concessum, ut aliquis secularis ad skyllam reficiat, debet qui 15 prefuerit versus finem prandii eidem fratri specialiter innotescere, ne post refectionem cum suo hospite inibi remaneat ; et hoc sive idem presidens illuc moretur, sive non ; proviso quod magister noviciorum ad nutum illius ibidem remaneat, quo- ciens de aliquo hospite ad suos novicios veniente licenciam 20 optimuerit ibidem commedendi. Qui qu[ide]magiste]r, [fo. 58. post factam processionem, si ita decreverit, ex ejusdem assensu presidentis, novicium<sup>1</sup> cui familiaris est hospes ille ad se poterit accersiri. Hospitibus vero de licencia presidentis in refectorio prandentibus in cibo et potu, sicut et conventui, 25 honorifice ministrabitur ; sine cujus licencia speciali nullus unquam introducetur ; sed quicumque ordinis custos refectioni conventus pro tempore preest poterit quos voluerit hospites secum habere, atque aliis fratribus de hospitibus inibi reficiendis annuere facultatem. Cujus proculdubio, dum sic preest, quem- 30 admodum magni prioris si adasset, tam celerarius et coquinarius quam ceteri fratres precepto racionabili obtemperare debent.

Quotquot autem hospites in refectorio prandent, unusquisque singillatim panem habebit monachalem atque unam justatam cervisiae, eciam si solus comedat ; si autem duo comedant simul, 35 non amplius quam unam justatam habebunt. Cum vero tres fuerint hospites, duas justatas proculdubio habebunt, hoc

<sup>1</sup> noviciorum, MS.

observato, si fuerint quatuor, quod non amplius habeant ; sed, si  
 fuerint quinque, tres justatas pro recto more habebunt. Atque  
 modo consimili, si fuerit unus monachus aut eciam duo in  
 hostillaria recepti, si ante horam refectionis advenerint, unam  
 5 justatam cervisiæ ad collacionem suam pro recta consuetudine  
 habebunt ; si vero fuerint tres, duas proculdubio habebunt, et, si  
 quatuor, non amplius sunt habituri ; sed, si quinque fuerint, tres  
 justatas rite habebunt ; et sic deinceps, crescente numero impari,  
 numerus liberacionis augebitur. Hoc rite observato, quociens  
 10 aliquis affinis prior conventionalis, quod eidem ad minus causa su-  
 pervenientium ad eundem una liberetur justa collacionis, atque alia  
 suo capellano, vel eciam pocius, quantumcumque in hujusmodi  
 fuerit necesse, curialiter ac honorifice eisdem impendatur. Preterea,  
 licet abbas noster existens, sive in refectorio comedat sive non,  
 15 et sive conventus cenet sive non, cum ipse in refectorio nunquam  
 cenare consueverit, sex panes semper ex antiquitate de celario  
 171] conventus ad prandium suum habeat, juxta quod paulo  
 inferius specificatur ; alias tamen abbas ordinis sancti Benedicti,  
 si advenerit, sive in refectorio comedat sive in hostillaria, non nisi  
 20 tres panes tantum, cum justata cervisiæ, habere solet. Sed, si  
 talis sit dies quod cenare debeat, alias [panes], cum justata  
 cervisiæ, ad cenam suam est rite habiturus ; et a[d suam]† colla-  
 cionem unam similiter cervisiæ justatam et, si conventus [fo. 58b.  
 de vino ser[via]t, habebit proculdubio sextarium vini sicut et  
 25 abbas noster. Et provideri debet a celerario et hostillario  
 forinseco, coquinario, et pitanciario, ut ita habundanter in quibus-  
 cumque necessariis eidem atque cuiilibet priori conventionali, cum  
 advenerit, ministretur, ut nec ipsi nec sui, quod absit, aliquos  
 defectus unquam paciantur. Prior vero conventionalis, sive in  
 30 refectorio comedat sive extra, duos panes cum justata cervisiæ ad  
 suum prandium est habiturus, et tantumdem proculdubio habebit  
 ad cenam, si cenare debeat ; atque de coquina et pitanciaria  
 ministrandum est ei tanquam priori nostro, qui quidem dimidium  
 vini sextarium habebit, si conventus plenarie de vino serviatur.  
 35 Sed de asaio, prout alio loco digeritur, nichil omnino est habiturus,  
 nisi in conventu reficiat vel aliquid ei inde ex gratia impendatur.  
 Sed, licet ad prandium dimidium habeat vini sextarium,  
 nichilominus tamen justatam cervisiæ ad cenam vel ad potum

suum, una cum justa collacionis, pro more habebit. Si vero in  
 refectorio comedat talis prior conventionalis, sive aliquis monachus  
 extraneus, panis coram eo remanens, pariter cum suis reliquiis,  
 ad elemosinam portari debet; et tam de pane, si cenare debeat,  
 5 quam de cervisia, sive cenat sive non, eidem per celerarium pro  
 recta et antiqua consuetudine honorifice ministrabitur, quoniam  
 quicquid panis aut cervisiæ coram eo post prandium remanet  
 refectorarius et subelemosinarius habere solent, nisi sub-  
 hostillarius intrinsecus, ob aliquam forte necessitatem sive  
 10 defectum, quod absit, alterum panem prioris, si post prandium  
 coram eo integer remaneat, de elemosinarii licencia secum in-  
 hostillariam occulte asportet. Sed hoc tamen de gracia speciali  
 ejusdem elemosinarii, necessitatis videlicet causa, et non  
 consuetudinaliter, permitti potest; quoniam omnis humanitas et  
 15 honoris ac largitatis exhibicio extraneis maxime ab omnibus  
 semper impendi debet. Sed revera cum fratribus nostris  
 Malvernæ et de Hurleya, eo quod hujus cenobii sunt professores  
 et crebrius huc adveniunt, familiarius tanquam domesticis  
 dispensari solet; ipsi enim si in refectorio comedant et sint  
 20 cenaturi, [qui]cquid de suis panibus residuum est, sicut et ceteri  
 fratres, sub ma[ppis r]econdent, quoniam loco eodem pro more  
 cenabunt, nisi fu[erint ne]gociis occupati, et ut alibi centent [fo. 59.  
 a presidente optineant facultatem, quia tunc proculdubio, sicuti  
 et extranei monachi, panem integrum sunt habituri.  
 25 Quociens autem dominus abbas ad skyllam est sessurus, sive  
 hospites secum habeat sive non, prior, vel qui loco prioris extiterit,  
 aquam manibus suis tam ante prandium quam post reverenter  
 ministrabit, duobus juvenibus ad skyllam servitulis de  
 manutergio ante prandium eidem obsequentibus, et post prandium  
 30 duobus de coquinæ ebdomadariis.

Sicut autem vita religiosorum multum discrepat a vita  
 secularium juxta illud apostoli: "Nolite conformari huic seculo,"  
 ita profecto modus serviendi ad refectionem eorumdem distat in  
 aliquibus. Nam antiqua hujus cenobii consuetudo est quod, qui  
 35 prior in ordine est omnium servitorum cibum presidentis ad  
 skyllam portabit, atque idem ipse, eorum videlicet in ordine  
 prior, parapsidem semper cum allece seu alio pisso pro more  
 portabit, et qui eo inferior est in ordine ex dextra parte illius

172] incedens, non habita consideracione ex qua parte serviant iste aut ille, sinapium seu aliud salsamentum rite portare debet. Et quando pitancia de Okham vel aliqua alia pitancia ad skyllam portatur, si porcio inde quæ presidenti est apponenda 5 divisim cum ea ut moris a dextro latere deferatur, ipsi servitores per medium refectorium usque ad skyllam directe procedent; sed, si forte ab imo servitore ipsa pitancia totaliter deferatur, tunc qui eam portat incedet super gradum ante mensas a latere et non per medium, nisi cum ab aliquo obedienciario aut seculari 10 persona aliquid per hostium refectorii ad skyllam destinatur, quia tunc proculdubio portator illius excenii per medium transire solet. Et licet, ut prefertur, caseus ad prandium conventus a mensa videlicet inferiore juxta fenestram coquinæ per medium a refectorario usque ad skyllam portari debeat, tamen ad cenam, 15 quando caseus proportionaliter scinditur, et una cum cantello presidentis per coquinarium ad skyllam portatur, non per medium sed a latere portari debet.

Servitores vero mansuete et honeste, pro possibilitate sua, singulis fratribus servire debent, proviso quod post presidentem 20 et hospites, si affuerint, frater qui magnam missam celebrat, et novicii, si fuerint, [minime] professi primo serviantur, et quod nullus tria fercula/ ante seniores inter manus suas portet, [fo. 59b. nec unquam aliquis qu[atuor] simul ferre presumat. Nulli enim licebit plura simul et semel quam duo portare fercula; sed ex 25 moderno usu unicuique eorum tria tantum et non plura, quod absit, portare licebit, ita tamen quod tertium nullus, ut prefertur, ante seniores portare presumat.

Qualiter autem de allece fiet a servitoribus in refectorio ministerium, in secundis, tertiiis, et quartis feriis Quadragesimæ, specifico 30 catum est supra, ad feriam quartam in capite jejunii.

Nulla quidem in refectorio in cibis aut potibus est habenda singularitas, nisi fuerit pro alicujus fratris debilitate notoria. Sed si alicui claustrali vel obedienciario incolumi aliquid fuerit undecumque appositum, preter ea quæ conventui communiter 35 apponuntur, illud pro consuetudine mittetur presidenti, ab eodem pro sua voluntate parciendum; quod si aliter fiat, singularitatis nota atque proprietatis in crastino capitulo corripi debet agens in contrarium.

Ceterum pro recta consuetudine habetur quod, si quis cum operculo justæ vel aliunde aliquem sonum fecerit, lectore legente, quousque videlicet tabula ad colligendum fragmenta a presidente tangatur, quo sonitu impediente minus clare discerni possit

5 quicquid a lectore profertur, ad gradum continuo procedens, prostratus ibidem jacebit, sicut quando sit super mappam liquoris infusio, donec presidens tabulam uno ictu percusserit; qui tunc, ante et retro faciens, ordinate recedet. Et hac de causa, si qui nuces habuerint, non eas sonoriter dentibus frangent, sed

10 173] cum suis niplis privatim aperient, ne vox lectoris ob talem sonitum minus clare ab aliquo perpendatur. Sed quando toti conventui nuces apponuntur, possunt eas enucleare pro sua voluntate. Quando vero hospites ad skyllam reficiunt, fieri non solet ad gradum prostracio prelibata, sed in crastino capitulo,

15 secundum quod aliquis in hac parte deliquerit, culpam suam cum prostracione in propria persona cognoscet. Nullus autem inter prandendum aut cenandum vel bibendum signum aliquid extraversum refectorii de mensa ad mensam faciet; neque, si consue[tudo] servetur antiqua, extraversum manifeste respiciet, sicut

20 nec [extran]sversum chori, sine justa causa. Nec debet qui sedet ad [unam tabu]llam visum palam prebere, aut signum [fo. 60. facere, vel aliquid a latere manu tradere aut jacere, quod absit, alicui sedenti ad aliam tabulam; sed per servitores prandii aut cenæ vel eciam skyllæ mitti debent ordinate, si qua sunt

25 mittenda. Sed neque inibi, sicut nec alicubi, sedebit unquam aliquis palmam inordinate sub mento et super faciem suam seorsum tenens extensam, eo quod sic sedere mesticiae et doloris aut studii immoderati seu agoniae indicium est. Preterea, nullus extraversum de mensa una ad mensam ex opposito

30 directe incedet, sed inferius aliquantulum subtus caput mensæ illius descendens pertransibit, vel eciam super infimum gradum ante skyllam, si de prima tabula ad aliam ex opposito incedere debeat; hoc observato semper, quod quilibet ita transiens medio loco reverenter majestati inclinet. Ad mensas vero fratrum

35 edencium rigor disciplinæ est semper necessarius, ita quod unusquisque, faciem suam extraversum humiliter tenens, ac decenter erectus et non curvatus aliquo modo inter prandendum aut potandum cubitis suis aut brachiis mensæ indecenter innisus

residens, linguam suam a loquacitate restringat, et oculos a circumspecione chohibeat, atque cetera omnia membra sua cum modestia et tranquillitate contineat, ne unquam in suo gestu aut in habitu indecens aliquid aut dishonestum agatur. Visus ibidem 5 precipue cum omni cautela et diligencia observetur, ne vagus sit et curiose aut impudenter ea quæ apud alios aguntur aut eis apponuntur circumlustrando percipiat; neque aliquo modo 174] in picturis sive hominibus, si forte superveniant, seu aliis rebus illicitis aut inordinatis reflectatur; sed pocius unusquisque 10 pudice, dimissis luminibus, ad ea tantum quæ sibi ante posita sive apposita sunt humiliiter attendat. Auditus uniuscujusque sit jugiter ad lectorem, et cor superius ad celestem patriam. Quod si ab aliquibus aliter fieri compertum sit, per [legem] monasticam et capituli censuram ita castigentur, [fo. 6ob.] 15 quod ca[stiga]cio illa in casu consimili timorem aliis prebeat delinquendi.

Novicii qui ad skyllam serviunt, tam ante refectionem ad cenam potumque conventus, quam eciam post, ante suas sessiones inferius, ubi est eorum ordo, ante et retro ex consuetudine facient; quorum eciam incumbit officio, quando fiet mandatum, priori tabulam portare sonatilem, et botas domni abbatis, si mandato affuerit, reverenter cum genuflexione discalciare, atque coram eo, cum fuerit necesse, cereos, ut moris est, portare accensos. Qui quidem novicii, ad skyllam servientes, 25 ambo cotidie una cum conventu reficere debent, nisi, pro aliquo magno obsequio ibidem faciendo, alteri eorum signum specialiter fecerit presidens, ut ex toto ministret et cum servitoribus postea prandeat. Ambo autem simul nullo die servire debent, quin alter eorum comedat, nisi tot hinc inde ad mensam hospites sedeant, 30 quod neuter eorum illic honorifice commedere queat; sed sive unus eorum sive ambo fortasse ad nutum presidentis ex toto ministrent, et ut cum servitoribus reficiant prestolentur, cum conventu proculdubio usque in chorum processione incedent, atque, egresso inde lecturo ad servidores, ipsi, facto prius ante et 35 retro, eum subsequentur. Et quia presidens aliqua de causa inter prandendum aut potandum a loco se movere non potest, hanc consideracionem inter se alternatim habere debent dicti servidores, ut unus saltem eorum jugiter presto sit ad mensam,

nisi forte pro aliqua necessitate, quæ vitari<sup>1</sup> non possit, ambo brevi tempore inde recedant. Qui eciam, quandocumque a mensa quaquaversum a presidente mittuntur, directe procedent, nullam coram aliquo facientes moram donec sint reversi. Nec 5 debent ambo simul edendo aut bibendo ex una parte diuicius stare, sed hinc inde consuetudinaliter ad justas suas stabunt ordinate, nisi aliquid specialitatis in cibo aut potu alter[ut]er habeat, et, ob hoc participandum, aliquantis per uno et eodem loco simul morentur. Qui quidem, dum comedunt aut bibunt, 10 [sua] dorsa indecenter ad conventum nullatenus vertent, sed su[as] facies semper honeste, aut latera. Nec debent aliqua [vic]te simul ante mensam inter potandum presidenti [fo. 61. assistere, nisi forte ad nutum ipsius aliquociens ambo convenient. 175] Ex recta autem consuetudine, hiidem servitores, salvo quod 15 qui prefuerit nullum de aliqua re habeat obsequii defectum, seniori qui prior est in ordine ex una parte, et alii similiter priori seniori ex altera, quando in refectorio comedunt, cenant, aut bibunt, pro possibilitate sua ministrare solent, necnon et suo magistro, ubicumque sederit, obsequium reverenter impendent. Qui 20 insuper novicii, aut eciam servitores prandii si novicii fuerint, pro eisdem senioribus qui hinc inde videlicet primi sunt in ordine et pro suo magistro in tantum humiliare se debent, ut si fiat ab eisdem super mappas liquoris infusio, vel aliquis inter prandendum sonitus inordinatus, quod pro illis continuo veniam 25 ad gradum sumant. Novicii vero minime professi ad potum caritatis nullo tempore surgere debent. Nec debent ad skyllam stare sive servire pro aliqua necessitate, dummodo fuerint aliqui de junioribus sacerdotibus in refectorio sedentes, maxime infra primum dimidium annum suæ conversionis; sed neque post dimidium annum nec eciam in sua novitate, postquam fuerint professi, stabunt unquam ibidem simul et semel duo tales novicii minime aut noviter professi, sed semper alter eorum de antiquioribus erit noviciis, donec sufficienter de illo ministerio fuerint instructi. Nec eciam debent novicii nondum professi ad 30 parvas surgere pitancias, sive ad fragmenta<sup>2</sup> colligenda, nisi pro defectu aliorum noviciorum, et maxime in sua novitate; sed proculdubio juniores sacerdotes, si quando opus fuerit, pocius

<sup>1</sup> vitare, MS.<sup>2</sup> prangmenta, MS.

quam ipsi, surgere debent; proviso tamen, si non sit forte nisi unus ad aliquam mensam residens, quod ipse tunc nullo modo surgat, exceptis duabus mensis ultimis, ad quas sedere solent ipsi novicii minime professi, quæ in tali casu absque reprehensione  
 5 vacuæ esse solent. Sed provideri debet a refectorio, cum non fuerint novicii minime professi, qui ad ipsas duas mensas inferiores sedere possint, quod alii semper extremi novicii, quatuor videlicet, [aut] duo saltem hinc inde sedeant ad easdem, et, insuper, quod [illæ] duæ mensæ inferiores, sicuti [fo. 61b.  
 10] et aliæ superiores mensæ, mappis [ho]neste tegantur, licet fortasse hora refectionis nullus ad eas sedeat. Novicii quidem nondum professi, diebus in quibus conventus non cenat, cenare possunt et debent pro dispositione sui magistri; atque alii cum eis hinc inde de junioribus noviciis absque reprehensione cenare  
 15 possunt, sicuti et mane mixtum sumere, ad nutum ejusdem  
**176]** magistri. Sed proculdubio a refectorio ad cenandum alibi,  
 nisi de licencia presidentis, egredi non debent; sed neque de licencia presidentis, nisi illud suo magistro, si inibi extiterit, humiliiter preostendant. Nec debent unquam aliqui novicii  
 20 professi in refectorio cenare diebus quibus conventus non cenat,  
 nisi fuerint sanguinati, aut aliqui sint novicii minime professi,  
 cum quibus cenare queant.

Quando autem prior, in vigilia alicujus festi principalis, aut in die qua tabula in capitulo legitur de aliquo anniversario  
 25 principali, in refectorio prandet, abbe presidente, lagenam vini de asseio cum uno decenti ferculo pitanciæ quasi dupplicato semper habebit; quod similiter supprior, vel alius custos vicem gerens prioris, ipso absente et abbe presente, est similiter habiturus; et, si tam abbas quam prior extra refectorium tali die  
 30 reficiant, abbas sextarium vini, et prior dimidium, una cum pitancia ex usu moderno habere solet; hoc observato, quod de sextario vini aut de pitancia debita et consueta, ad skyllam in refectorio portanda, nulla unquam fiat diminucio. Ex veteri autem consuetudine, nec dominus abbas nec eciam prior extra  
 35 refectorium prandens aliquid de asseio habere consuevit, licet non modico elapso tempore aliter, ut prefertur, fuerit usitatum; nec debet supprior extra refectorium prandens, si prior domi non fuerit, aliquid de asseio habere, nisi eidem gratia aliquid forte impenda-

- tur. Sed neque priori Malvernæ aut Hurleyæ, sive in refectorio tali die comedens sive extra, nec eciam quibuscumque abbatibus in hostillaria prandentibus, aliquid nomine assai est aliqua vice exhibend[uin]. Quando vero alicui eorum qui parvas pitancias 5 ad presiden[tem] portant aliqua ex eis ab eodem donatur, frater cui [dat]jur illa pitancia eam super mensam ante [fo. 62. suam ponet sessionem, atque eodem loco versus presidentem suppliciter inclinabit, priusquam ad residendum mensam ingrediatur.
- 10 Fratres vero in refectorio prandentes, ad omne specialc mandatum a presidente eisdem factum, eidem humiliter inclinando assurgent; necnon et ad omnia quæ de gracia sive alicujus munere caritativo presidenti mittuntur, atque ab eo fratribus destinantur, id idem sunt facturi. Et, si duobus aut tribus vel eciam pluribus 15 simul residentibus aliquid ab eodem fuerit transmissum, omnes simul et semel, quasi eidem regraciando, obnixe assurgent; hoc observato, si eorum aliquis tunc bibat aut comedat, quod ad inclinandum eidem ab aliis expectetur, donec ipse pariter cum eisdem surgere et inclinare valeat ordinate. Qui licet ita pro 20 more ad omnia quæ eis ab eodem fuerint destinata humiliare se debeant, et eciam si ab abbate in sua camera reficiente aliquid specialitatis in reectorium fuerit transmissum, cuicunque mittatur cum graciarum accione nuncio assurgere debeat, et versus abbatem seu locum ubi tunc fuerit suppliciter inclinare, 25 eciam si presidens sit cui sic aliquid mittitur; atque eodem modo, ex recta et antiqua consuetudine, assurgere debeant et inclinare tam prior quam alias inferior ordinis custos qui presidens est, quoziens eidem aut conventui ab aliquo episcopo, aut rege, vel regina, aliquid in reectorium destinatur. Verump- 30 tamen, quia conventus tempore moderno de maneriis sibi assignatis caseum pro more recipiunt, provisum est ut amplius non assurgant aut inclinant, quando per reectorium portatur caseus, sicut primitus consueverant, dum videlicet non nisi Dei gracia caseum habuerunt; sed quod sua capita tantummodo, ut 35 erunt sedentes, singuli detegant, dummodo quantum voluerint commedere de caseo sibi scindunt. Quod quidem ideo facere tenentur, quia ille semper, qui conventui per circuitum caseum portat, caput suum ex recta consuetudine detegere debet. Dominus

autem abbas, prout alio loco inseritur, in omnibus princip[ali]bus festis et tempore misericordiae atque in Adventu et infra Sept[uagesimam] olim conventui caseum inveniebat, sicuti et ad[huc] invenire tenetur ; sed aliis diebus aut anni temporibus [fo. 62b.  
5] caseum antiquitus nullatenus habuerunt, nisi de abbatis gracia esset aut dono alicujus. Nam de dono cujusdam monachi ecclesiæ Christi Cantuariæ, Bartolomei nomine, unum pondus casei per multum tempus annuatim habuere.

Qui autem pro quacumque necessitate de prandio aut de <sup>10</sup> cena surgentes ante conventum e refectorio exeunt, non sub mensis exire poterunt, sicut olim consuetudo erat, quociens aliquis inter prandendum aut potandum ad mensas ingredi inter fratres inibi sedentes, aut de mensis egredi, deberet ; sed, a tempore quo scanna facta sunt altiora, inter parietem et fratribus <sup>15</sup> dorsa ingredi solent et exire. Qui statim, ut surrexerint, ad gradum directe procedent, et, petita ibidem, ut moris est, a quolibet eorum singillatim per signum exeundi licencia, incipient omnes pariter sub silencio "Confiteantur tibi, Domine," vel "Memoriam fecit," et, postquam ad "Gloria Patri" et "Sicut erat" <sup>20</sup> se inclinaverint, eriget se sacerdos qui prior est in ordine et dicet : "Agimus tibi gracias," vel "Benedictus Deus in donis suis," ceteris interim inclinantibus. Et, eo dicto, facient omnes pariter ante et retro, atque, per medium ordinate descendentes usque ad locum quo stare solent servitores inclini ad exitum processionis de <sup>25</sup> refectorio, dicent silenter in eundo psalmum, "Miserere mei, Deus"; quo dum pervenerint, stabunt erecti versas facies ad orientem habentes, quo usque inclinent ad "Gloria Patri"; et dicet sacerdos paulisper inclinando, "Et ne nos," cum precibus et hac oracione : "Retribuere dignare," sicut diu solet, in choro ceteris interim <sup>30</sup> suppliciter inclinantibus. Quibus repletis, ante et retro facient ac ordinate recedent. Quod quidem per omnia unus tantummodo frater est facturus, si a mensa surgere et de refectorio egredi habeat necesse. Qui autem inter potandum necesse <sup>35</sup> habent de refectorio egredi, surgentes usque ante sessiones suas incedent, in quibus videlicet potando sederant, atque ibidem petita manu exeundi licencia, ante et retro facient ac ordinatim exibunt. Qui vero ad satisfaccionem veniunt, dum reficiunt servi[tores], vel pro qualicumque necessitate a refectione sur-

gentes exeunt, [adeo] revera se gerent ut ordinate, sicuti et ipsi qui modo preostenso satis[faccionem adeunt] aut exeunt ad refec-tionem conventus, necnon et san[guinati] atque alii, si [fo. 63. qui per licenciam potandi gracia refectorium intrant dum reficiunt servitores, ad gradum ibunt et potandi licenciam per signum petent, ac in ordine suæ conversionis superius ad mensas bibendo residebunt, et postea ante ipsa eadem loca ante et retro facient priusquam egrediantur.

Nullus autem ex fratribus, in die qua extra refectorium comedit, absque reprehensione inter prandium aut cenam conven-tus in refectorio aliqua vice debet videri, sicut nec aliquis frater, inter matutinas vel aliam horam regularem, in chorum, post tempus veniendi ad satisfaccionem, absque reprehensione ingredi, donec hora compleatur, nisi ipsi horæ prius ordinate interfuerit et pro aliqua necessitate egressus redierit; preter infirmarium, qui in principalibus festis, prout specificabitur inferius, capitulo xxxij<sup>o</sup>, tam ad vesperas quam ad matutinas, in chorum, statim postquam vesperas et matutinas dixerit in capella infirmorum, ex consuetudine venire tenetur.

Nec pretereundum quod in civitate aut in suburbio seu in villa Westmonasterii nulli unquam licitum est bibere vel comedere, sed neque intra abbaciam poterit aliquis reficere, nisi in refectorio, aut in misericordiæ domo, vel in mensa abbatis aut prioris, vel cum hospitibus in hostillaria interiore de licencia prioris, vel in infirmitorio cum infirmis fratribus. Cum episcopo tamen et abbe nostri ordinis edere et bibere licitum est fratribus, ipso presente atque jubente, tam intra abbaciam quam in palacio regio, de licencia superioris, et cum rege similiter atque regina aliisque magnatibus, licencia prius optenta. Verumptamen fratres, per medium civitatis in suo reditu ab itinere venientes, si forte ad domum refectionis hora atque molestia attingere nequierint, absque reprehensione in ipsa poterunt ordinate reficere, sed minime pernoctare.

Nullus autem fratrini in refectorio comedet unquam aut bibet, nisi frocco sit indutus; sed neque alicubi in monasterio, nisi dominus abbas et sui capellani, et nisi frater qui ministrat in domo misericordiæ, cum plures inibi fratres fuerint commedentes, et nisi solummodo fratres in infirm[aria] jacentes, et fratres qui

in die cenæ ad mandatum indu[untur.] [Ad] hæc sciendum mos erat antiquitus de fratribus qui per lic[enciam] in [fo. 63b. infirmaria, recreacionis et consolacionis gracia, reficiebant, quod tam in eundo quam in redeundo ibant in silencio. Nec ad 5 sartarium nec alibi quaquaversum, illius rei causa, absque licencia speciali incedere poterant, sicut nec adhuc possunt, nisi solummodo usque in capellam beatæ Katerinæ. Sed hoc specialitatis antiquitus habuerunt qui in infirmitaria reficiebant, quod de completorio consuetudinaliter ipsa die morabantur; qui tunc 10 tamen alibi licite potare non poterant, nisi ubi reficiebant, licet moderno tempore in refectorio tali hora absque reprehensione potare queant, quoniam proculdubio qui in refectorio comedenter non debet in misericordia bibere, nec eciam alicubi extra illud, nisi sit forte in domni abbatis presencia, ipso jubente, vel 15 178] eciam jussu prioris; sed hoc de novo, quia nec infirmarius nec hostillarius interior, sicut nec exterior, absque reprehensione hoc facere poterit. Sed infirmarius, die qua in infirmitaria alicubi comedenter, potest ex moderno usu in sua camera et in aliis cameris per infirmitariam bibere, si voluerit; sed nec ipse, aut 20 alias, die qua in infirmitorio comedit, poterit licite in refectorio bibere, nisi sit post completorium, ut prima suæ minucionis die, vel alio die fortasse, pro necessitate manifesta. Nec debet unquam aliquis officiariorum, quod absit, ad obedienciam suam bibere aut comedere, sicut nec dormire. Sed neque extra 25 monasterium comedere potest aliquis, aut bibere vel pernoctare, nisi de licencia speciali. Nec consueverant antiquitus aliqui fratres post collacionem versus Tamisiam vel alibi quaquaversum spaciandi causa incedere, nisi solummodo in gardinum camerarii, vel usque ad pratum de elemosinaria; hoc observato, quod, 30 ad sonitum qui post completorium fieri solet et ignitegium vulgo nominatur, omnes et [singu]li ordinate usque in claustrum aut infirmitariam reversi fuissent.

Quando vero conventus poma, aut pira, pruna, cerasa, vel nuces, aut eciam herbas, ut in secundis feriis, quartis, et sextis 35 Quas[drage]simæ, seu alia quæque hujusmodi habent, et eorum fragmenta [sive re]liquiæ a subelemosinario colligi debent, priusquam a refectorio coclearia arrogentur. Fratres vero in refectorio p[ran]dentes panes suos ad finem prandii [fo. 64.

tegere non debent, donec, finita leccione, incipiat lector dicere "Tu autem, Domine." Tunc, si sint cenaturi, unusquisque panem suum teget honeste; necnon et salina similiter tunc suis operculis tegere debent, nisi prius sint tecta. Et, si non sint 5 cenaturi, unusquisque justam suam assumens, mappa remota, super nudam locabit tabulam.

Coquinarius vero aut subcoquinarius, vel qui vice illorum refectioni servitorum preest, proviso ab eisdem quod sacerdos sit semper aut saltem levita et non inferioris ordinis, curam 10 habere debet ut a reficientibus ordo servetur, atque de hiis qui inordinate se habent priori claustrum aut eciam noviciorum magistro, si de custodia nondum fuerint absoluti, ante crastinum capitulum faciet mencionem. Nam supprior, si tali hora refecerit, vel eciam prior Malvernæ aut Hurleyæ, inferius in 15 suo ordine proculdubio residebit, et subcoquinarius ad skyllam superius, atque reectorarius vel subrectorarius ipsis servitoribus cum omni diligencia ministrabit. Et tam ipsi servitores, conventu processionaliter egresso, quam qui lecturus est, cum advenerint ante justas suas, ordinate sedebunt; et ille similiter 20 ante justam suam qui ad skyllam est sessurus, donec a latere super gradum, panem suum et justam secum portando, ad illam incedat; qui eciam, eo quod, sicut et ceteri fratres qui ad prandium servierunt, ante suam justam inferius, priusquam ante illam ibidem sederet, ante et retro se ordinate inclinavit, non 25 ibidem iterato ante et retro faciet, priusquam skyllam sonare incipiat; qui tamen, si inferius in ordine suo non fuerit, ibidem juxta skyllam, priusquam eam tangat, se inclinabit, atque iterum, datis ibidem graciis, post refectionem ante suum recessum eodem loco id idem<sup>1</sup> faciet. Quo facto, justam suam cum panis residuo 30 secum reportabit usque ad locum quo prius steterat, ubi [i]d 179] iterato faciet; sed in suo recessu versus magestatem suppliciter inclinabit, priusquam incipiat psalmum "Miserere mei, Deus." Qui proculdubio ante prandium ipsorum servitorum skyllam sonare non debet, donec signum post gracias in ecclesia 35 terminetur.

Subrectorarius cum omni diligencia ad prandium servitorum, atque subelemos[inarius], dum cenant servitores, pro recta con-

<sup>1</sup> *aitem*, MS.

suetudine servire [tenentur. Et] debet subelemosinarius [fo. 64b, cotidie ad prandium servitorum in [refec]tor[io] morari, et elemosinam colligere, sicuti et ad cenam. Sed ad cenam tantum servire tenetur, et non ad prandium, nisi sponte velit aut a sub-  
5 refectorario fuerit rogatus. Qui quidem subelemosinarius, quando ad cenam conventus pro refectorario servit, debet ipse, vel eciam subrefectorarius, aliquem fratrem rogare, qui servitoribus dum cenant ministret. Postquam vero commederint aut cenaverint servidores, ibunt processionaliter ordinate usque in chorum,  
10 tractim ac morose dicentes psalmum "Miserere mei, Deus"; qui si non sufficiat quousque in chorum veniant, subjungent psalmum "Deus misereatur nostri," cum psalmo "Laudate Dominum, omnes gentes," si forte sit necesse; proviso semper quod tres fratres ad minus ad processionem incedant, quia proculdubio numquam ad  
15 aliquam processionem, sicut nec ad mandatum faciendum, sive ad visitacionem quæ fieri solet ad fratrem inunctum, pauciores quam tres incedere debent. Lector vero mensæ atque servidores ex merito sui laboris, tam de legumine et minutis pitanciis quam de ferculis et majore pitancia sive medio ferculo, meliori  
20 modo quo possunt plene ac honorifice serviri debent. Subcoquinarius vero vel qui loco ipsius ad skyllam residet, tam de utroque cursu quam de pitancia, sive medio ferculo, duplex ferculum cotidie, si voluerit, est rite habiturus. Septem vero fercula de duabus minutis pitanciis secum ad skyllam portabit,  
25 priusquam sedeat; de quibus ipse duas penes se retinebit, et unam lectori de qua voluerit mittet, ac unicuique ex quatuor servitoribus unam. Eodemque modo de aliis duabus minutis pitanciis, quando habentur, administracio lectori et servitoribus fieri solet ab eodem. Sex namque denarii ad duas assignantur  
30 parvas pitancias cotidie inveniendas, et alii sex ad alias duas pitancias; de quibus presidens specialiter inpertiri solet sanguinatis et fratribus, cum fuerint extra chorum aut de itinere vel de infirmaria in chorum reversi; de quibus [pitanciam] sanguinati ad cenam suam per coquinarium pro consuetudi[ne]  
35 habere debent; qui similiter ad prandium ipsa die per coquinarium [pitanciam]† habere solent; quæ eis nullo modo subtrahi debent, licet ... ... quatuor pitanciæ omnino, et eciam pitancia de Ocham ... [al]terum ferculum generale, pro quali- [fo. 65.

cumque causa conventui ... antur. Sic nec unquam subtrahi debet justata cervisiæ quæ ad cenam vel ad potum conventus coram presidente ad skyllam poni solet, licet conventus cotidie vel altera die ... atur; vel quamcumque aliam de potu<sup>1</sup> debito et assignato faciat parcitatem. Nec consuevit unquam grossus panis qui cotidie presidenti, aut eciam ille qui Dominico die ebdomadario magnæ missæ, ex antiquitate assignatur, pro aliqua subtrahi parcitate. Sed neque casei cantellus, qui ad cenam presidenti pro more portatur, quociens de caseo fit con-  
5 ventui administracio, aut eciam magnus flaco, qui presidenti apponitur, quandocumque flaones habent, debent unquam eidem subtrahi, aut, quo[d] absit, minorari, quicumque pro tempore conventui presit; sicut nec justata cervisiæ, quæ ad potum conventus coram presidente poni solet, diebus quibus fit con-  
10 ventui de vino servicium, de qua paulo ante fit mencio, aliquo modo subtrahi debet.  
15

Nullus autem absque rationabili causa refectorium illicenciatus ingredi debet, nisi certis horis et assignatis. Illi vero qui ibidem quacumque hora licenciati bibunt, sicut et illi qui mixtum sumunt, in suo ordine ad mensas sedebunt, atque unusquisque ante sessionem<sup>2</sup> suam ante et retro faciet, priusquam biberit et post; nisi illi qui, dum reficiunt servitores, ad satisfaccionem veniunt, quia tunc solummodo ad gradum ante et retro facient, priusquam bibant et postquam biberint, ante suas sessiones; et  
25 181] nisi illi qui retro hostium cum hospitibus de licencia bibunt; quia tunc ante et retro facere non solent. Nullus vero in refectorio aut extra bibere debet, quin utramque manum honeste, dum biberit, cypho apponat, nisi aliquam forte imbecillitatem in brachio aut in altera manu paciatur. Nam, cum fuerit aliquis  
30 sanguinatus, debet saltem duos aut unum digitum illius partis de qua sibi minuerit, pro recta et antiqua consuetudine, si absque gravamine possit, cypho semper apponere; et hoc proculdubio erat tocius Anglicanæ gentis generalis bibendi consuetudo [usque] ad adventum Normannorum in Angliam.

35 Domnus autem abbas, cum domi fuerit, sive in camera sua sive ad skyllam in refectorio aut qu[ocumque] alio loco in monasterio seu ad insulam commedat, sex panes et un[am]

<sup>1</sup> poni, MS.

<sup>2</sup> cessionem, MS.

tantum justatam cervisiae de celario conventus est rite habiturus  
... ... de pitanciaro, vel de aliquo anniversario, aut de  
sacrista plen ... ... it conven ... ... sexta- [fo. 65b.  
rium vini semper [habere]† solet. De coquina vero tantum  
5 cotidie habebit quantum tres monachi recipere solent. Qui  
quociens ad skyllam est pransurus, haec ei debetur honestas,  
quod dicti panes per refectorium super unam togellam ad  
mensam ponentur atque cum eadem honeste tegentur, quorum  
unus panis, ut moris est, ab altero ex famulis refectorii circum-  
10 quaque parari debet; et apponetur ei salinum argenteum sale  
refertum, cum duabus cuppis, una murrea et alia deaurata.  
Atque ad<sup>1</sup> capud mensae versus austrum per subelemosinarium  
ponetur discus in quo tam panes quam cetera cibaria coram eo  
elemosinæ deputata rite poni solent. Qui a subelemosinario  
15 versus finem prandii, coclearibus prius collectis, per medium  
refectorii a latere sub gradu servitorum ad elemosinam portari  
debet; sed, facto sonitu ab abbe ad frangmenta colligenda,  
togella coram eo specialiter posita cum reliquiis coram eodem  
remanentibus ab uno ex noviciis qui ad skyllam serviunt per  
20 medium refectorium directe ad elemosinam honeste portabitur.  
Decima vero ab eodem subelemosinario in medium portanda,  
diebus in quibus collectam cervisiæ ad elemosinam est habiturus,  
specificabitur inferius, capitulo xlix. istius partis, ubi fit  
mencio quibus diebus collectam in refectorio est habiturus.  
25 Panes autem integri atque cantelli coram hospitibus, tam  
secularibus quam viris religiosis, et eciam monachis extraneis,  
si affuerint, cum fragmentis simul et semel colligi solent. Sed  
panes aut cantellos coram priore aut aliis fratribus remanentes,  
licet assint aliqui de Malvernia aut Hurleya noviciorum, fragmen-  
30 torum collectores amovere non debent, [nisi]† post finitam lec-  
cionem presidens uno ictu skyllam tetigerit. Prior autem, vel  
qui vice illius ad mensam sedet, cum fit conventui de vino  
ministerium, sive de pitanciaro, sive de dono sit alicujus aut de  
empcione, duplicitam inde semper habebit porcionem. Atque,  
35 cum portatur cervisia per [ce]llerarium ad cenam vel ad potum  
conventus, quinque videlicet lagenæ, aut quantum necesse fuerit,  
ex una parte et tantundem ex altera, justata cervisiæ ad skyl-

<sup>1</sup> et, MS.

lam presidenti semper poni debet, ne de potu ibidem, quod  
 absit, aliquo[mo]do sit defectus, maxime propter casualiter  
 supervenientes et eciam, [ut si aliqui] forte indigeant, [fo. 66.  
 ibidem refugium habere queant. Et quia ... abbas ... nisi  
 5 tantummodo (?) ... de sua (?) porcione (?) ex assignacione  
 est habiturus ... ... ... unum picherium cervisiae et  
 in ... ... ... non habet idoneum, per ... ... ...  
 Prior eciam, quo ciens ... reectorium ... ... panem et  
 justatam cervisiae, duos panes et unam justatam cervisiae duarum  
 10 lagenarum pro consuetudine habere debet; atque, diebus in  
 quibus conventus cenat, et domi cum sanguinatus fuerit quando  
 conventus non cenat, nisi in solenni sit jejunio, duos similiter  
 habebit panes; et, sive conventus cenet sive non, justatam cer-  
 visiae, ut prius, ad refectionem, duarum scilicet lagenarum, ex  
 15 usu moderno est habiturus. Et, [si]<sup>1</sup> sit extra reficiens, omni die  
 qua conventus cenat, quinque panes ex consuetudine et duas  
 cervisiae optinet justatas, quatuor videlicet lagenarum, preter  
 suam de cursu cotidianam, ut preostensem est; nisi quando a  
 domo recedens per aliquot dies extra perhendinat, quia tunc,  
 20 ut nulli dubium est, nemo domi interim, nomine illius, suam de  
 coquina aut de celario accipiet porcionem, nisi tam prope sit  
 locus ubi moratur, quod ei possit ante horam primam sua porcio  
 cotidie destinari; aut eciam in suo recessu coquinarius et cele-  
 rarius eidem curialitatem de sua faciant cotidiana porcione,  
 25 ut secum tunc eam habere queat; sicut nec aliquis un-  
 quam porcionem abbatis, ipso absente, accipere consuevit, nisi  
 quando, ut prefertur, ad insulam moratur. Priori autem con-  
 cessum atque, multo tempore elapso, a celerariis forinsecis, ex  
 tocius conventus assensu, provisum est et assignatum, ut ad  
 30 festum beati Michaelis annuatim ad robas duorum famulorum  
 suorum de thesauria conventus viginti recipiat solidos, licet  
 non nisi ad unum tantummodo famulum ... corredium  
 accipiat, tale videlicet per omnia quale recipit famulus qui  
 ostium celerarii custodit forinsecum. Antiquitus autem non  
 35 recipiebat nisi unam marcam tantum ad vesturam ipsius famuli;  
 sicut nec ei assignatur corredium, nisi tantummodo unius  
 famuli. Prior siquidem diebus in quibus magnam missam

<sup>1</sup> Om. MS.

celebrat, si consuetudo servetur antiqua, extra refec[torium] cenare [non debet]<sup>1</sup>; sicut nec aliquis sacerdos die quo in refectorio prandet, nisi [sit] ex jussione domni abbatis, vel pro egritudine aut debilitate mani[festa]. Sed] neque frater qui ad 5 prandium legit, quamvis non pres[biter sit], extra refectionum ipsa die aliquo modo cenabit, sive conventus ce[net sive] [fo. 66b. 181] non. Novicii vero extra cenantes, nisi in abbatis fuerit camera aut prioris, et maxime si in infirmitorio sint, si quid (?) residuum fuerit a suo pane aut cervisia, ibidem secrete portari 10 facient (?). Priore autem in misericordia reficiente, non licitum est suppriori, si conventui presuerit, aliquem novicium, ut ibidem cenet, destinare, nisi fuerit de voluntate prioris. Nec debet tunc aliquis qui in refectorio commederit ibidem cenare, licet prior jubeat, nisi a fratre cenaturo vel ab alio per eundem prius, ut 15 moris est, ob ordinis reverenciam, suppriori intimetur. Nec debet tertius prior conventui presidens aliquem illuc destinare, supiore ibidem reficiente.

Quicumque autem presidens fuerit superius tempore misericordiae, si non fuerint fratres minuti, capere sibi poterit quos- 20 cumque voluerit hospites, eciam si sint ad mensam in refectione sedentes et comedere non inceperint, proviso tamen quod saltem unus eorum sacerdos constat, quos eciam ut ad se redeant post collacionem licite jubere potest, aut si de gradu fuerint seniorum, eos secum de collacione poterit ibidem retinere; cum 25 vero fuerint sanguinati consuevit saltem unum ex eis pro hospite habere. Et quicumque ibidem prefuerit justas et fercula suorum hospitum pro recta consuetudine habere poterit. Prior autem, quando ibidem presidet, tam hospites quam eciam illos quos voluerit socios a (?) refectione, quousque comedere inceperint, 30 poterit accersire, licet ipsa die capitulum non tenuerit; sed de quatuor servitoribus, ab hora qua servire inceperint, nullum vocare solet, nec eciam dominus abbas, nisi illi qui vocati sunt presidenti in refectione illud ordinate ostendant, priusquam egrediantur. Sed nullus alias inferior custos, eciam si capitulum 35 tenuerit, aliquem ad se superius vocare poterit, salvis tamen suis hospitibus, nisi in refectione presidenti prius ostendat; quoniam ad incepionem sonitus cymbali cessat illius qui capi-

<sup>1</sup> Om. MS.

tulum [t]enuerit in hac parte facultas. Verumtamen, priore egrotante vel [do]mi non existente, poterit supprior socios ad se vocare quos voluerit, [sicuti] prior vocare solet, licet ipsa die capitulum non tenuerit. Nec preter[mittendum] quod,  
 5 con[ventus]† tempore misericordiæ, et quociens in misericordiæ domo fit [re]creacio, custos qui in refectorio presidet statum eorum qui in misericordia [cenant per se] vel per alium inquirere debet, priusquam ad abbatem incedet s ... ... faciet, vel ad collacionem pulsare faciet, prout breviter specificatum [fo. 67.  
 10 est supra, capitulo primo terciæ partis.

Coquinarius vero, tempore misericordiæ, omnia generalia fratr[um] ... ... qui in misericordia prandent, preterquam hospitum illius qui ibidem [preest]† et hospitum celerarii, pro consuetudine habere solet; qui eciam, pro recompensacione  
 15 eorumdem generalium, fratribus illis diebus in refectorio prandentibus, de bona ac speciali pitancia providere tenetur, non tamen de salsiniis aut porcorum intestinis, nisi ex communi fuerit assensu abbatis et conventus. Sed proculdubio in Dominica Septuagesimæ, sicut in Dominica prima Adventus  
 20 Domini, ad refecctionem, quam prior videlicet suis sociis specialiter senioribus atque obedienciariis aliisque fratribus quibus voluerit facere solet, quam videlicet antiquitus in sua camera facere consuevit, idem coquinarius ibidem reficiencium generalia non est habiturus; nisi eidem fortasse aliqua ex illis, vel eciam  
 25 omnia, prout aliquociens consueverunt, de gracia speciali celerario concedantur. Qui ipse proculdubio generalia [dictis]† duobus diebus pro consuetudine ex coquina recipere solet ... ... ...  
 ... quæ a famulo prioris, ex illius precepto, inde ... ..., nimirum (?) cum expensæ illi ... factæ de thesauraria con-  
 30 ventus ... ... ... Consueverunt autem, tam in tempore misericordiæ quam in duabus Dominicis prelibatis, fratres in misericordiæ domo sive in prioris camera reficientes pitancias suas tam de Ocham quam eciam de Benfleth, si accidisset, consuetudinaliter habere. Sed, ex assensu tocius capituli, in  
 35 festo sancti Valentini, anno graciæ m° cc. lx°, est statutum ut pitanciarus suas penes se [habe]† pitancias, et una cum coquinario solerter provideat quod hii qui in refectorio reficiunt plenius ac specialius recreentur. Camerarius autem de gallenis,

quas de Ydolwestre recipit annuatim, fratribus in refectorio reficientibus tempore misericordiae curialitatem aliquociens facere consuevit.

Fratres vero sanguinati primo suæ minucionis die, tempore quo  
 5 conventus non cenat, nisi in solenni fuerit jejunio, ad mensam sanguinaturum rite cenare solent; qui tunc ad finem prandii residuum de suis panibus sub mappis recondent, atque post prandium justas eorum et quicquid residuum fuerit de illorum panibus refectorarius ad mensam sanguinaturum<sup>1</sup> portare, [fo. 67b.  
 10 et super eam seriatim, prout sunt in ordine, a senioribus incipiens, ponere solet. Qui eciam pro consuetudine cenare incipient,  
 182] priusquam conventus ad potandum refectorium intret. Qui quidem, cum ante mensam ad cenandum convenerant prelibatam, faciet unusquisque ante et retro ordinate ante suam justam sive  
 15 locum in quo est sessurus; et postea se divertent a latere, et stabunt hinc inde versos vultus ad alterutrum habentes, seniores scilicet in ordine mensæ propinquiores, atque pariter voce subpressa dicent versum, "Memoriam fecit," ad "Gloria Patri," more solito, se inclinantes; atque a priore sacerdote se erigente  
 20 est benedictio proferenda, et leccio ab uno illorum, petita prius benedictione ab eodem qui prior est in ordine, memoriter recitanda; qua expleta, mensam ingrediantur, et prout exigit eorum conversionis ordo, in ea residebunt, et cum silencio ordinatae intrabunt, atque ita mature et composite se gerent ac  
 25 si superius in conventu cenarent. Quibus mansuete cum omni diligencia, sicuti et noviciis [minime] professis, subrefectorarius ministrare tenetur; ita tamen quod ceteris fratribus, per quantum poterit tempus inter [potan]dum, in suo ordine sedeat et bibat quantum ei fuerit necesse. Sed subelemosinarius siquidem, ad  
 30 elemosinam coram cenantibus rite colligendam, a potu ordinatae surgere debet, priusquam alii surgant. Qui et sanguinati, postquam in silencio ordinatae cenaverint, s[urgent]es continuo gracias persolvent, subjuncto psalmo "Miserere no[stri]" in ipso eodem loco, factoque ibidem protinus ante et retro, ordinatae  
 35 recedent, manus si voluerint lavaturi.

Post diem Nativitatis beatæ Mariæ singulis noctibus, pro recta consuetudine, quam cito advesperescit et tenebrescit,

<sup>1</sup> qui turc ... ... sanguinaturum, repeated, MS.

accendetur lampas intra [h]ostium refectorii; quæ quidem similiter aliis anni temporibus, [quoci]enscumque fuerit necesse, a subrefectorario accendetur, et per [refect]orarium ibidem exhibebitur. Necnon et alia lampas, quam re[fect]orarius sumptibus suis ibidem exhibet, statim post festum [Exalta]cionis salutiferæ Crucis similiter accendetur, et, quociens ne[cesse fuerit], dum conventus cenat aut bibit, ad refectorium [rite]† illustrandum jugiter ardebit. De quibus eciam lampadibus [fo. 68. alio [lo]co specificatum est supra, capitulo lxxx. primæ partis.]  
 5 Preterea, a Nativitate beatæ Mariæ, ter in qualibet ebdomada, vel eciam quater si necesse habeatur, faciet secretarius libera-  
 cionem refectorio de duabus candelis, usque ad festivitatem beati Michaelis. A qua quidem festivitate usque ad Purifica-  
 cionem, noctibus singulis, ex liberacione ejusdem, duas candelas  
 10 est rite admissurus; atque ex tunc, post Purificacionem videlicet, sicuti et ante festivitatem beati Michaelis, duas similiter candelas ter sive quater in qualibet ebdomada, per quantum tempus fuerit necesse, ut lampas accendatur, ex liberacione ejusdem sacristæ pro consuetudine est habiturus. Necnon et ad festum videlicet  
 15 sancti Michaelis debent viginti duo cerci ad minus, ex recta consuetudine, s[ive]† eciam plures, quotquot fuerint necessarii juxta quantitatem ... ... numerum fratum laicorum, per sacristam m[ministrari]† et renovari. Nam super mensam capitalem erunt duo coram presidente, et super quatuor primas  
 20 mensas hinc inde inferius er[unt] duo[de]cim, tres videlicet super quamlibet earundem, atque super mensam capitalem, ex parte scilicet abbatis, erunt semper duo ad minus, atque eciam ex opposito similiter duo, maxime quociens conventus cenat; quia tunc proculdubio, quoisque cenaverint, unus  
 25 semper cereus super illius mensæ extremitatem ponetur accensus, ut ordinate ministrandi lucem prebeat servitoribus; et coquinarius, ex sua providencia, ad fenestram interius candelam nichilominus habebit accensam. Olim autem, usque ad tempus prioris Philippi, qui, ob causam scaccarii longæ cameræ clarificandæ, in usus suos sumptu regio renovatae, novam fecit fieri coquinæ fenestram, spaciū erat et arcus muralis,<sup>1</sup> cum quadam volta inter refectorium et coquinam conventus subtiliter

<sup>1</sup> *nutalis*, MS.

constructa, sub qua videlicet tam servitores quam eciam alii quam plures assistere poterant ita, ut nec a presidente nec ab aliis in refectorio ad mensam hinc inde sedentibus possent intueri ; et ideo ibidem ... cio et gestus dissolucione exordinaciones

5 frequencius observ ... a huc indies emergunt, licet palam a fratribus de parte alia p[ossent]† perpendi atque intueri. [fo. 68b.] Preterea, super mensam sanguinatorum erunt duo cerei, quociens opus fuerit, juxta numerum minutorum seu fratum laicorum ibidem cenancium sive potarium. Et preterea, duo cerei ad minus,

10 vel eciam tres aut plures, si opus fuerit, prompti esse debent, ut in domum misericordiae portari possint, cum fuerint ibidem minuti aut fratres cenantes aut potantes, in tempore videlicet aut extra misericordiae tempus ; quoniam proculdubio cerei super mensas in refectorio ad domum clare illustrandum, dum in eo cenant aut

15 bibunt, omnes et singuli plenarie, pro recta consuetudine, accendi debent, et jugiter ardere, licet perpauci in ea fratres pro aliqua causa quandoque existant ; illo tantummodo excepto, qui ardere non solet ad fenestram videlicet coquinæ, nisi quando conventus cenat ; et illis similiter exceptis ad mensam minutorum, qui

20 ambo ibidem ardere non solent, sed unus tantummodo, ad locum inferius [clarius]† illustrandum, nisi quando fratres ibidem resident. Et duæ s[imiliter]† lampades in refectorio ardere debent jugiter, quocienscumque conventus ... ... cenat aut bibit. Illa vero lampas, quam sacrista intra hostium refectorii

25 sumptibus suis exhibet, debet primum, quociens opus fuerit, tempestive accendi, quam cito videlicet tenebrescit ; et illa, quam refectorarius inferius exhibet, accendi debet inmediate postquam cerei fuerint accensi, vel eciam prius, ut quando ibi cenant sanguinati aut bibunt.

30 Accidit autem tempore cujusdam refectorarii, carnalibus dediti illecebris, quod quedam incontinenciæ suboles sero inter potandum in refectorium clam fuit introducta, et, quia refectorario tunc temporis locus non erat in diversario, in quo pestis illa mortifera valeret abscondi, in suo armario, usque ad

35 tempus quo accedendi ad eam libere posset habere facultatem, miserabiliter fuit intrusa ; quod cum ab aliquibus perciperetur, ordinisque custodibus esset intimatum, punito et a tali officio amoto scandali inventore, ex unanimi voluntate et tocius assensu

capituli statutum fuit, ut ex tunc in posterum numerus cereorum ad mensas in refectorio, pro aliquo ingruente eventu, nullatenus minuatur, sed, incertis lampadibus et coronis, [lu]cerna in eo 183] pocius indies augeatur ac multiplicetur, ita videlicet ut nullus 5 [un]quam inter prandium aut potandum refectorium ingredi aut ab eo [exire q]ueat, quin a priore seu alio custode presidente perpendi possit et clara [luce in]tueri; nimirum, cum abbas vel prior, aut quicumque in capitulo [aut] refectorio [fo. 69. 10 conventui preest, omnium in eo residencium et in illud intran- cium et ab illo egrediencium plenariam debeat habere noticiam, atque facies et gestus in eo residencium sagaciter intueri, ut manifeste percipiat utrum aliqui inordinate se gerant sive loquantur. Et, quia de misericordiæ domo superius fit mocio, sciendum quod inter cenandum tempore misericordiæ tres super mensam 15 cerei accendentur et super quemlibet cereum duæ candelæ ponentur accensæ, et duæ ad fenestram hinc inde accendentur, una videlicet interius, et altera ex parte coquinæ; quas quidem octo candelas singulis noctibus subsacrista portabit ibidem; qui illuc proculdubio nullatenus cenabit die qua ibidem minime 20 commederit, sicut nec gardinarius, nisi a presidente in refectorio vel a superiore, si ibidem refecerit, sit licenciatus. Cereos quidem prelibatos relectorarius per totam estatem in sua jugiter habebit custodia, ut, si forte opus fuerit, ad potum caritatis seu aliqua alia hora cum festinacione accendi possint. Qui quidem relectorarius 25 sollicite debet providere, ne unquam conventus vel fratres qui res procurant exteriores, aut minuti, seu eciam alii fratres, in obscuro bibant. Quoniam, omni tempore, quandocumque opus est, cum fratres in refectorio hora statuta ordinate bibunt, lucernam ex liberacione sacristæ per refectorium sunt habituri. 30 Et debet proculdubio conventus, inter festum Translacionis beati regis Edwardi et Omnium Sanctorum solemnitatem, et similiter per aliquantum tempus post supradictam Purificacionem, ex recta consuetudine, partim cum luce diei et partim per lucernam potare. Quia, prout alibi, suo loco, capitulo primæ partis octo- 35 gesimo preostensum est, dummodo durat lux diei ad libros intuen- dum in claustro, post dictam solemnitatem Omnium Sanctorum, cymbalum ad potum conventus sonari non debet; et ideo, ut prefertur, temperanda est paulatim et successive hora potandi,

ante prelibatam solemnitatem, atque post Purificacionem, ut nichil unquam in conventu abrupto aut importune fiat. De supradictis quoque viginti duobus cereis, septemdecim ad minus, quocienscumque conventus tarde in refectorio bibit, rite accenduntur; et, quociens tarde cenant, octodecim ad minus accendi debent, preter illum vel illos, cum fuerint, super mensam minutorum, [qui] omnes proculdubio ardere debent, ad domum honeste ac hon[orifice] illustrandam, quolibet anni tempore, quandcumque et quocienscumque fuerit [fo. 69b.]  
 10 necesse, modo preostenso, dum conventus in ea cenat aut bibit, ut presidens clare per medium refectorii respicere queat, eo quod nullus ingredi aut exire debet, quin ab ipso valeat intueri. Et ita proculdubio modo prelibato cerei omnes ardebunt, quamvis in refectorio cenantes aut bibentes  
 15 pauci existent; non obstante quod quidam sacrista, irrationabili et impetuosa ductus voluntate, religionis ac honestatis cultum parvipendens, cereos aliquociens tempore misericordiae super illas mensas in refectorio, ad quas fratres sedebant pauciores, sumi fecerit indecenter atque in misericordiae domum portari; cum  
 20 trahi non debeat in consuetudinem, quod absit, res contra hujus cenobii modum antiquum et approbatum perverse ac inordinate sic facta, cum revera cerei omnes hinc inde, quotquot fuerint, accendi ac jugiter pro recta consuetudine ardere debeant, dum conventus cenat aut bibit, licet forte tunc temporis in refectorio,  
 25 ut prelibatum est, perpauci fuerint residentes. Excepto quod cereus super caput mensæ juxta coquinæ fenestram apponi et ardere non debet, nisi tantummodo dum conventus cenat; sed neque, ut prefertur, ambo cerei super mensam sanguinatorum accendentur, nisi quando ad illam quis seu aliqui fratum  
 30 in yeme cenant aut bibunt. Sed proculdubio duæ ibidem lampades inferius jugiter ardebunt, quociens opus fuerit, dum conventus cenat aut bibit, ut premissum est. Preterea sciendum quod, quocienscumque conventus per annum tarde cenaverit aut potaverit, ita videlicet quod post cenam aut potum  
 35 libros in claustro de luce diei respicere nequeant, in capitulo, ut nulli dubium est, meditacionibus et oracionibus intenti ordinante  
 184] residebunt, tempus collacionis ibidem prestolantes. Quod quidem capitulum, ut cunctis liquido constat, absque lucerna tunc

esse non debet; sed debet lampas ibidem per secretarium tempestive accendi, quæ quidem lampas inibi pro consuetudine singulis [noc]tibus per annum ardebit. De lampade vero quam idem sacrista [loc]utorio intrinseco et regulari exhibere tenetur,  
 5 specificatum est [supra], capitulo sexto istius partis, necnon et inferius, capitulo xxxj., [fit qu]idem mencio luculencior.

Qualiter autem skylla ad po[tum caritat]is a presidente debeat sonari, specificatum est supra, capitulo primo terciæ partis. [fo. 70.  
 Sed rectorarius skyllam suam ad caritatem hoc ordine sonabit.  
 10 Conventu refectorium ingresso, cum sederint omnes et finita sit prima clausula lectionis, uno ictu skyllam tanget; atque tunc continuo surget levita qui ad magnam missam evangelium legit, et cum eo septem de extremis fratribus de una parte, et alii septem ex alia, ad minus, vel, si aliqui de extremis sint  
 15 sanguinati aut extra chorūm, surgent tunc alii qui eorum priores proximi sunt in ordine; atque levita in medio ad gradum procedens cyphum sumet presidentis, quem ei ibide[m] porriget alter noviciorum ad mensam serviencium; necnon et ceteri post ipsum, ut sunt priores in ordine, cyphos ante seniores hinc inde  
 20 asument, atque eodem in ordine descendentes de manu resectorii potum recipient; quo accepto, versus gradum lento gressu incident, levita scilicet in medio ac ceteri hinc inde post eum, ut sunt in ordine priores. Qui cum fere usque ad gradum pervenient, finita clausula quam tunc legit lector, rectorarius protinus  
 25 skyllam sonabit, atque tunc confestim, et non ante, incipiet levita excelsa voce dicere "Benedicite," et, responso "Amen," prolata benedictione, rectorarius skyllam iterum uno ictu tanget, et tunc, non amplius, sed terminata leccione, tanget presidens skyllam suam. Officium autem predictum non faciet rectora-  
 30 rius, quando ad caritatem medonem habent, licet ad hostium reserandum ante ordinis custodem de capitulo exeat; sed pitan- ciarius, vel alius qui medonem invenit, illud officium rite est facturus, rectorario in ordine suæ conversionis interim residente.  
 Qualiter autem de potu karitatis fiet distribucio, et quibus diebus  
 35 conventus potum caritatis habere debeat, et a quibus debeat inveniri secundum dies et festa diversa, specificabitur inferius in penultimo atque in ultimo istius partis capitulo. Hoc adjecto, quod subcamerarius, quociens fit mandatum in Sabbatho videlicet

aut in quinta feria, unum serviciæ cyphatum de potu caritatis, ad opus famulorum, de balneario habere debet. Nam tempore moderno ... subcamerarius una cum noviciis ad potum potandum surgere [debet]† atque, impleto cypho de cursu videlicet 5 quem portat, ante custodem [stare, qui]† ad hostium residet, et per signum ordinate licenciam ab eodem [petere]† debet, [fo. 70b. priusquam e reffectorio cervisiam portet, aut eciam medonem, ut[cumque]† aliquod anniversarium principale ipsa die fuerit celebratum. Nullus enim exire tali [ho]ra aut aliquid extra 10 portare debet, preter cyphum prioris, absque licencia predicti 185] custodis. Quando autem fiunt tres signi ictus quos prior manu propria post completorium facere tenetur, omnes personæ seculares a locis, per quæ prior explorandi gracia post completorium est iturus, preter famulos qui in eisdem pernoctare 15 debent, illico egredientur, et maxime in reffectorio nullus ex tunc videri debet persona secularis. Nec debent unquam obedienciarii aut aliqui fratres, nisi pro necessitate fuerit manifesta, extra claustrum absque reprehensione morari ultra illam horam qua inchoatur sonitus, qui fit post completorium et vulgo dicitur 20 ignitegium, quoniam proculdubio, illo finito sonitu, tam sanguinati, si fuerint, quam obedienciarii, et ceteri omnes qui tali hora bibere indigent, continuo potandi gracia reffectorium ordinate ingredi debent; nec tenetur reffectorarius pro more antiquo ultra illud tempus eos inibi diuicius expectare.

25 *De ordinato fratrum gestu in dormitorio quibuslibet horis et temporibus. Atque de camera fratrum, et de hiis quæ specialiter ad camerarii et socii sui spectant officium. Necnon et de more fratrum antiquo balneandi et sanguinem sibi minuendi.* xv.

30 **C**um cultus religionis ab universis divino famulatui per votum astrictis vigilanti animo sit utrobique observandis, in dormitorio precipue a singulis omni debet sinceriter cum diligencia observari. In quo quidem, semper tecta capucio facie usque ultra nasum, a quolibet fratre, gravi et lento gressu, pro 35 consuetudine, est humiliter incedendum. Nam supra tercium

gradum in summitate ascensus, qui est infra hostium dormitorii, debent singuli, tam ad suum introitum quam ad egressum, versus ymaginem crucifixi, quæ ibidem est in fenestra, suppliciter inclinare ; quod cum fecerint, facies suas continuo tegere ad suum ingressum, atque ad exitum detegere debent. In dormitorio siquidem, ubi die noctuque summum silencium jugiter esse debet, nec sono nec murmuracioni [aut] vocatui<sup>1</sup> alicujus, si forte, quod absit, indiscrete agatur, nullo modo est intendendum. Sed jugiter inibi debent oculi uniuscujusque fixi esse in terram, nisi quisquam, [intui]tu caritatis, juxta tenorem regulæ, capitulo xxij., 186] aliquem fratrem sompnolen[tum] leniter ac modeste excitare voluerit. Verumtamen, auditu tabulæ son[itu repenti]no ac impetuoso, in alicujus fratribus decessu, debent fratres celeriter excitari, si qui tunc fuerint in dormitorio, sompnolenti, [fo. 71.] ut, una cum aliis, ad defuncti exequias festinanter accurrant. Atque eodem modo fratres festinanter excitari et exire solent, auditu per cornu aut per sonitum campanarum ecclesiæ indicio aut rumore per aliquem de ignis ruina aut torrentis inundacione.

Quandocumque autem conventus ab ecclesia usque in dormitorium processionaliter incedit, omnes proculdubio, juxta quod a prima nostri ordinis institutione pro fratum unitate ac corporum sanitatem servanda salubriter est provisum, usque in latrinam suo ordine progredi debent ; et, si qui eorum inibi fortasse morari indigent, non debent, cum exierint a dextris versus aliam partem extraversum incedere, donec ad ingrediendum omnes pertransierint. De tribus vero oracionibus consuetis, quæ post completorium fiunt, atque de fratribus quam ordinate post completorium se gerent, et de exploracione quæ fit tali hora ab eo qui conventui preest, specificatum est supra in F. litera post medium, in capitulo lxxv. terciæ partis. Atque insuper de nullo sonitu faciendo in dormitorio paulo inferius in hoc ipso capitulo fiet mencio specialis. Nullus vero alii, ex consuetudine, facere alicubi signum debet, neque morari in claustro eciam pro alicujus utilitate operis, neque alias alium in aliqua sui parte studiose aspicere. Sed omnes simul in ordine suo, dicto completorio, sive in choro sive extra, dormitorium continuo ingredi debent.

<sup>1</sup> *unctui*, MS.

Post completorium vero fratres, mox ut a domo necessaria egressi fuerint, unusquisque ad lectum suum, froccos suos exuent, quos iterato induere non debent, quoisque fiat sonitus ad matutinas, nisi, priusquam agatur idem sonitus, pro fratri obitu, 5 aut alio casu ingruente, totus a dormitorio exeat conventus. Sed, si quis ex tunc egredi opus habet, ut subcamerarius ad crasseta illuminanda, aut novicius qui Dominico die aquam mutat benedictam, absque frocco exiet in cuculla. Sed nulli unquam ex hiis, qui ad completorium in choro extiterint, licebit 10 a dormitorio absque necessitate manifesta tali hora egredi ; a quo quamvis aliqui necessitate ducti exeant, nullus tamen a claustro absque reprehensione egredi poterit tali hora. Sed debent 187] omnes ad cicias quam possunt ordinate cubare<sup>1</sup>; hoc observato, quod omnes de Dei genetricie prius dixerint completorium. Quod quidem completorium, et si quid tunc aliud orando dicere voluerint, stantes humiliter coram lectis suis, et versas facies ad illos habentes, dicere debent, et non supra [for]mas ante illos, aut eciam ex transverso super illos sedendo, 15 aut supra eos [in] circuitu curvati jacendo. Sed, coram lectis suis stantes modo mo[desto, aut]† in lectis suis jacendo [fo. 71b. aut<sup>2</sup> ordinate sedendo, secrecius cum intencione m[eli]ore et puro corde licite possunt orare, qui voluerint, ita quod fiat suorum, cum fletu, lacrimis, et gemitu seu suspirio, recordacio peccatorum. Et quod nullus alium noceat aut inquietet. Sed 20 25 unusquisque gracias agat Deo tacite dicendo, "Gracias ago tibi, " Domine sancte, Pater omnipotens, qui me dignatus es in "hac die custodire per tuam sanctam misericordiam. Concede "mihi hanc noctem mundo corde et corpore sic pertransire, " quatinus, mane surgens, gratum tibi servicium exsolvore possim, 30 "per Christum, Dominum nostrum." Et, dum in stratu suo [se] collocat, dicat si placuerit post, "Deus, in adjutorium meum " intende," atque post "Gloriam" dicat hunc versum, "Pone,<sup>3</sup> " Domine, custodiam ori meo," et cetera; et, sicut sibi mane postulavit aperiri a Domino, sic requiescens roget poni ori suo 35 custodiam. Nullus enim, postquam simpliciori et secreciiori modo quo possit paraverit suum lectum, coopertorium aut alios pannos

<sup>1</sup> *cupare*, MS.<sup>2</sup> *in*, MS.<sup>3</sup> *aone*, MS.

cum stragula superiore versus partem lecti inferiorem indecenter revolvore debet, et a lecto suo postea quaquaversum incedere; sed illud absque reprehensione facere potest illo quo cubat instanti, et non prius. Nec debet aliquis, nisi ad minus quam potest, tibias suas detegere, quando se discalciat. Et, quia corpus dormiendo ab humanis sensibus destituitur, debent se cubando divinæ custodiæ sub crucis carectere, quasi pupillam oculi, devotissime commendare. Atque singuli, prout regula monet, capitulo xxij<sup>o</sup>, per singula lecta dormient, et nunquam duo fratres alicubi in uno loco pariter jacebunt, quamvis consanguinitate sint propinqui aut affinitate connexi. Nec accedet junior quilibet ad lectum alterius, ne, dum adinvicem proximant corpora, nutrient libidinis incentiva; et maxime propter secretam oracionem, quæ melius ad Deum nullo teste dirigitur, et ut majorem licenciam orandi credit sibi mens compuncta concessam, dum neminem vigiliæ suæ aut testem pertimescit aut indicem. Nullus unquam, priusquam dormiat, in turpi cogitatione versetur; sed in sola contemplacione Dei accubans, ut requiem corporis et quietem habeat cordis, cogitationes pravas [a s]e repellat, bonisque objectis turpes a se reiciat, dicens crebro cum psal[mist]a, "Lavabo per singulas noctes lectum meum, "lacrimis meis stratum meum [rigabo]," quod factis implens, si donaverit Deus, subinferat "Memor [fui nocte n]ominis tui, Domine, et custodivi legem tuam." Vestiti staminis, [fo. 72.] [semor]alibus, et caligis, atque cincti cingulis aut restibus vel 188] corrigiis, dormire debent; quia non licet fratri, nisi necessitatis causa, membra sua nuda contingere, vel ideo ut paraciores, auditio signo, ad surgendum existant.

Nullus ibi strepitus aut sonitus signo aut lapide seu aliunde fiet, quo possint dormientes inquietari, proviso quod, si qui dormientes sonorent aut vociferent, in loco per se jaceant talibus deputato, et quod nullus ausus sit, conventu inibi existente, stramen lecti sui dirigere aut movere; sed neque aliquem pannum in auditu excutere, ut præmissum est, sed hoc fieri potest et debet ibidem, aut eciam in latrina, diurnis horis, conventu extra existente, vel hoc a famulis ad balnearium pocius est agendum.

Cum quanta autem velocitate surgere debeant fratres, facto

sonitu, ad matutinas, et quam ordinate debeant excitari, si qui fuerint segnes aut sompnoventi, et qualiter ante sedilia sua deorsum stare debeant, matutinas de Dei genetrice devote persolventes, cum in chorum venerint, specificatum est supra, capitulo 5 lxxv. terciæ partis, in illius fere exordio. Qui quidem sonitus, juxta illud psalmigraphi, "Media nocte surgebam," et cetera, circa mediam noctem per totum anni circulum rite fieri solet. Nonnulli siquidem fratres, auditio illo sonitu, statuunt in animo suo audire se nuncium Domini dicentem, "Ecce sponsus venit, 10 "exite obviam ei," necnon et vocem illam terribilem quæ fiet in judicio, "Surgite mortui, qui jacetis in sepulchris vestris, et occurrite ad judicium Salvatoris"; atque divinæ misericordiæ regratiociantes pro quiete eis indulta, et pro custodia angelica, ac de protectione divina, dicunt continuo intra se "Deo gracias." Et, 15 quia Christus tali hora de virgine nasci dignatus est, mos est quorundam istud salubriter subinserre, "Et hora illa sit benedicta, "in qua Christus natus est de virgine Maria," atque, signo crucis se signantes, dicere, "In nomine Patris et Filii," et cetera; ac deinde, quasi mentis oculo gloriam beatæ virginis Mariæ considerantes, ex intimis cordis medullis adipicere, "Ave Maria," et cetera; ac postea, diligenter ac devote, cum timore et reverencia matutinas de ipsa Dei genetrice incipientes, et, tanquam in Dei presencia omniumque sanctorum eas totaliter prosequentes, sanctorum adjungunt suffragia, eorum se precibus suppliciter commendantes. Matutinæ vero sic inchoari debent: "Domine la[bia mea a]peries"; "Deus in adjutorium meum intende"; quas suo ordine [prosequentes, quoisque] in chorum veniant, ibidem eas stando devote per[solvant una cum] suffragiis sancto-[fo. 72b.] rum, ut premissum est. Quæ siquidem matutinæ qualibet 30 nocte, tam in noctibus quibus in choro fit de ipsa Dei genetrice 189] obsequium, quam ceteris noctibus tocius anni a plerisque dici solent hac quidem ratione, ut, si eas forte per negligenciam aut pigriiem minus plene aut devote quandoque persolverint, condignam inde recompensationem per illas noctes facere 35 queant.

Mox autem, ut audierint fratres sonitum prælibatum, absque mora ferventer surgentes, festinent invicem prevenire ad opus Dei, cum omni tamen gravitate et modestia, juxta tenorem

regulæ, lectos suos tectos honeste dimitentes. Si vero contingat quod aliquis pro egritudine aut qualicumque debilitate cum aliis ad matutinas surgere nequeat, circuitori capud eriendo, cum advenerit, de sua invaliditate signum humiliter faciet, morandi 5 et quiescendi licenciam postulando; qui eciam postea, ad cicius quam poterit, ea quæ dicenda sunt plenarie persolvet.

Dum vero canuntur matutinæ, nullus a choro usque in dormitorium, nisi necessitate cogente, incedere debet; hoc tunc observato, quod in psalmis, antiphonis, versiculis, et responsoriis, 10 aliisque divini officii appendiciis, plenarie dicendo persolvant quæ in eorum absencia in choro interim recitantur. Qui vero in xij. leccionum festivitatibus ad evangelii exposicionem necessario exeunt, poterit eis sufficere, pro quorumdam arbitrio, unam tantummodo dicere vel audire illius exposicionis 15 lectionem.

Post matutinas vero, dormitorium pariter intrantes, possunt licite, qui voluerint, ad lectos suos confestim froccos suos exuere, et, qui voluerint, usque in latrinam froccis induiti procedere; hoc tamen observato, quod, ad minus quam possint, nocturnis horis, 20 conventu quiescente, froccis induiti per dormitorium seu ad latrinam pergant, et quod diurnis horis econverso, ad minus quam possint, nisi in estate dum durat meridiana, absque suis froccis per dormitorium incedant aut intrant latrinam.

Hora autem matutinali, statim ut inchoatur sonitus, in 25 dormitorio omnes pariter surgere debent, signantes se in faciem signaculo sanctæ crucis, ac postea immediate dicet unusquisque symbolum apostolorum intra [se, et pri]mam de Dei genetricie 190] consequenter incipiet, quam, ex recta consuetudine, [pr]ius quam loquantur, singuli fratres cotidie dicere tenentur. S[urgere] 30 autem debe[n]t cum decenti maturitate ita celeriter<sup>1</sup> [fo. 73. omnes et [singuli, preter] sanguinatos, secunda videlicet suæ minucionis die, et preter infirmos, si qui fuerint, extra chorum, et senes ac debiles sudore perfusos, ut pedes suos extra lectos habeant ordinate, priusquam cesset sonitus prelibatus. Et ideo 35 morose fieri debet sonitus ille, ad minus scilicet per moram illius psalmi, "Miserere mei, Deus." Fratres vero, cum calciati fuerint, super suas staminias se cingere debent, pro recta et

<sup>1</sup> celebriter, MS.

antiqua consuetudine, sub tunica videlicet et pellicia, tam estivo quam yemali tempore.

Priusquam autem fiat sonitus prelibatus, nulli licitum est a dormitorio exire, nisi officiariis et aliis quibus specialiter est concessum, ad missas suas videlicet mane celebrandas aliaque opera digna adimplenda. Qui quidem froccis induiti ante illum sonitum exire aut ingredi nullatenus debent, sicut nec infirmarius aut fratres qui in ecclesia jacent. Yemis quoque tempore, diebus privatis in quibus summo mane prima cantatur, eo quod breviter pro more cum parvulo signo fit sonitus ad eandem, fratres se invicem ordinate possunt et debent, cum opus fuerit, excitare; qui omnes, ita tunc cincti atque botis nocturnalibus calciati, eodem videlicet modo et per eandem partem claustrum, qua et ante matutinas, chorum sunt ingressuri; hoc observato, quod stragulam et coopertorium unusquisque, priusquam a suo lecto recedat, sicuti et ante matutinas, versus partem superiorem honeste revolvat. Qui etiam, cum chorum ingrediuntur, non stabunt inferius, prout stare solent ante matutinas, sed supra formas seorsum procumbent, unusquisque in sua stacione, primam de Dei genetricie prosequendo, cum psalmo "Miserere mei, Deus," ad illius finem. Exeentes autem a prima, in claustrum sedebunt omnes ordinatae, donec tangatur parvulum signum ad apparatum missæ capitalis; nec debet aliquis, priusquam fiat idem sonitus, ad apparatum ingredi, nisi necessitatis causa, preter sanguinatos et fratres si qui morbi causa fuerint extra chorūm, et preter illos qui curam habent exteriorem, vel qui missas suas tali hora cantare [consuever]t. Hii vero tales, postquam in claustrum brevi hora sederint, dormitorium licite ingredi possunt, et cingula sua atque botas mutare nocturnales, ac postea ad lavatorium manus suas abluere, sed pectinar[i] non debent, neque aqua aspergere benedicta, aut tres oraciones facere, li[cet ad h]oc agendum aliis hora debita se posse reverti sciant. Sed priusquam se induant ad missam celebrandam, se [so. 73b.] licite possunt, ac debent pect[inare] atque, missa celebrata, tres oraciones subsequenter ante altare ibidem facere consuetas, si eisdem forte in choro cum aliis ordinatae interesse nequeant. Claustrales vero qui aliqua ducti necessitate dormitorium tali intrant hora, sive a custodia fuerint absoluti sive non, manus

suas in revertendo abluere non debent, nisi forte pro aliqua re indigeant, ut si illo instanti pannos suos mutaverint.

191] Quoniam pro recta consuetudine habetur quod fratres qui suos pannos mutare indigent, cum per moram aliquantulam hora 5 matutinali in claustro sederint, illud hoc modo facere debent. Sedeunt namque inferius supra formas ante lectos suos, et botas atque pedules, prout mos est alias, semper manus exterius habendo, discalcent; sed cum caligis et femoralibus mutandis sub habitu suo, secreciori et honestiori modo quo possunt, ita se 10 gerent, ut, si fieri possit, a transeuntibus quid agant minime perpendatur; quod ut magis occulite fiat, sicuti quando tunicam aut pelliciam mutant, froccis induti hoc facient. Sed qui similiiter ipso instanti staminiam mutare volunt, eam prius mutare debent; quo facto, staminiam et femoralia complicata, 15 ut fuerint edocti, cingulo colligabunt, et ad mundicias privatim portabunt, ac deinde ad lavatorium incident, manus suas lavaturi, priusquam in claustro sedeant vel quaquaversum incident.

Conventu post refectionem estivo tempore dormitorium ad meridianam processionaliter ingresso, nulli ex tunc licitum est 20 egredi, preter obediencarios et infirmarium et fratres qui in ecclesia jacent, nisi aliquis forte ex senibus et maturis fratribus exire ad lavatorium, vel alibi in claustrum, aut in ecclesiam, pro necessitate opus habeat; qui tunc proculdubio in 192] cuculla, absque frocco rite egredietur. Et, quia nulli 25 unquam licitum est locutorium seu alium locum loquendi causa absque frocco ingredi, si qui loqui tali hora necesse habent et licentiantur, si videlicet exeant priusquam tunc froccos [ex]ucrint, froccis induiti exhibunt. Si vero postea, froccos suos [usque] ad hostium dormitorii secum portabunt, et ante suum 30 exitum eos [ibi ind]uent; qui in suo reditu, sicuti et alii qui dormitorium intrant, [priusquam in]grediantur servitores, usque ad lectos suos tantum, et non [ul]terioris, froccis [fo. 74. induiti, pro consuetudine ingredi possunt. Sed, postquam 35 ingressi fuerint servitores, nulli ex tunc licitum est frocco indutus intrare, quousque ad finem meridianæ agatur sonitus in eodem. Nam sanguinati, eo quod dormire non solent primo suæ minucionis die, dum ceteri dormiunt, in locutorio, ut moris est, sedeunt ordinatae; qui quam cito ad meridianæ

finem signum tangitur in ecclesia, froccis exuti, intrabunt dormitorium ; quoniam proculdubio hora qua tunc fit sonitus in eodem omnes inibi adesse tenentur. Nec se debet aliquis ex fratribus, qui in dormitorio jacent, a meridiana aliquo modo  
 5 absentare, quin saltem inibi existant, cum fit sonitus in eodem. Per quod liquido constat quod nullus unquam a monasterio inter meridianam exire debet, nisi pro arduo sit ecclesiæ negocio exequendo, et hoc tunc de licencia aut jussione speciali. Ad meridianam vero lectos suos parare atque in eis ita ordinatae  
 10 per omnia jacere debent, sicuti et nocturnis horis. Qui se nunquam in lectis suis latenter discalciare aut calciare debent ; sed, supra formas ante lectos suos pedes interim extensos habentes, ita se honeste atque privatim discalciare debent ac discalciando tegere, ut vix eorum pedes a transeuntibus valeant  
 15 intueri ; quod cum fecerint, non ita versi diucius sedebunt, sed tibias suas ad se in lectos suos trahent continuo. Qui in suis staminiis vel tunicis aut pelliciis super lectos suos indecenter sedere non debent, nisi breviori quo possint tempore, sed pariter cum cuculla tunicam et pelliciam induent et exuent,  
 20 atque sua capita continuo tegent, et se cingent consequenter cingulo nocturnali. Et, cum fuerint in lectis cooperati jacerentes, libros suos respicient modo secreciori quo possunt ; quos tunc  
 193] proculdubio sedendo sicut nec stando aliqua vice respicient. Nec debent unquam aliqui hora meridiana, neque ante aut post  
 25 matutinas, absque reprehensione publica in lectis suis vestiti jacere, nisi per duas noctes in quibus, facta sua professione, in albis dicuntur existere, et nisi post laudes matutinas in nocte Natalis Domini, quando ut pausent aliquantulum tem[pus] permittit.  
 30 Capitegia quoque linea fratres, honestatis causa, propter sudorem habere permittuntur. Et similiter pedules ex corio, sed ita tamen privatim et occulte quod vix ab aliis videantur ; hoc observato, quod missas suas in] hujuscemodi pedulibus nullatenus cantent, nisi forte [laneos similiter] pedules [fo. 74b.  
 35 subtus habeant suis pedibus propriores. Nulli autem [cooperato]rium de scarleto, aut de colore viridi, seu alio colore nimis pompose licitum est habere. Sed neque pelluram coopertoriis, nisi agninam aut de cuniculis, cattis, seu vulpibus, nec habere

poterit aliquis ordinate pelliciam, nisi agninem, vel, si multum indigeant, de cattis aut vulpibus; quam si forte egritudinis aut manifestae necessitatis causa, vel quamcumque aliam pelluram delicaciorem sive molliorem habeat aliquis, ne, quod 5 absit, a quoquam aliquo modo percipiatur, faciet eam ad collarium et manicarum extremitatem exterius cum pellura agnina sagaciter occultari. Quoniam illud, quod absque reprehensione licite et ordinate fieri non potest, si necessitatis causa fortasse agatur, ita tunc occulte fieri debet, ne aliis inde detur 10 occasio delinquendi. Nullus autem tunicam aliquo modo habere debet, nisi solummodo nigri coloris. Nec faciet aliquis vestes suas aut calciamenta aliter quam ordinate parari; sed neque pannos suos et maxime staminiam et femoralia, quod absit, faciet aliquis in villa lavari, quoniam fratres, itinerantes seu 15 quaquaversum a domo recedentes, hujuscemodi lota secum pro more sunt habituri.

Sed neque licitum est alicui chalonem sive tapetum cujuscumque coloris super lectum suum extendere, vel talia palam ad lectum suum habere; sed neque saccum ad pannos, vel 20 194] sarpellarium, aut capellum, aut oreas, sive alias hujuscemodi equitaturæ necessaria, debet aliquis in dormitorio habere recondita.

Unicuique autem unam tantum perticam, et non plures, longitudinis scilicet unius ulnæ, et non amplius, a capitali 25 parte ante suum lectum habere conceditur; atque asserem latitudinis unius palmæ, quartæ scilicet partis unius ulnæ, per lecti sui longitudinem habere permittitur unusquisque frater, ne dormiendo se detegens discoopertus et nudus in aliqua sui corporis parte a transeuntibus jacere videatur; hoc observato, 30 quod nullo modo ita profunde in lectis suis jaceant, quin dum dormiunt a transeuntibus videri queant.

Nulli autem licitum est pannum rasuræ seu alium pannum lineum suo lecto habere appensum et [di]splicatum, quin saltem aliquo nigro panno tegatur; nisi brevi tempore [dum] post 35 rasuram pannus ille siccatur. Sed neque aliquis pedales sor[didos] vel aliquod tale indecens aut dishonestum circa lectum suum [jacere unquam] aut pendere permittet, unde alicujus possit offendì aspectus. [Nec] habebit, aut [fo. 75.

portabit aliquis palam urinale vel aliquid tale in dormitorio; sed senes et alii, si qui multum talibus indigent, ea latenter inibi rite possunt habere.

Nullus vero ad lectum alicujus debet unquam accedere, 5 ad illic quippiam faciendum aut illinc amovendum, ipso invito aut absente, nisi ob suspicionem alicujus exordinacionis alicubi reperiendae per censuram capituli agatur exploracio; vel magister noviciorum ad eorum lectos accedat, qui suae custodiæ deputantur: quod quidem facere poterit licite et debet, quociens- 10 cumque suæ cederit voluntati, et maxime ubicumque et penes quemcumque proprietatem seu aliam rem inordinatam existimat invenire.

Nulli autem licebit, causa amocationis suæ ab uno lecto ad alium, aliquid clavo fixum eidem lecto necessarium inde 15 amovere, licet ipsem illud procuraverit et lecto apposuerit. Nec debet aliquis, post amocationem cujuscumque<sup>1</sup> fratris a suo lecto, vel eciam post obitum alicujus, asserem vel mattam aut 195] literiam seu aliquid tale ab illo lecto amovere, absque assensu et voluntate camerarii aut ejus collegæ. Sed nec 20 quisquam famulus, ad lectum alicujus fratris faciendum vel aliquid vel aliud quippiam illic agendum, unquam accedet, nisi frater ille aut subcamerarius ibidem secum affuerit.

Situlam vero cum aspersorio ad aquam benedictam, atque skyllam dormitorii cum suis appendiciis, preter cordulam, 25 sacrista inveniet; sed cordula, quociens opus fuerit renovari, aut cum rupta fuerit, absque mora per camerarium reperiri debet. Debetque circumquaque superius et inferius mundari atque scopari dormitorium per camerarium et elemosinarium, ex recta et antiqua consuetudine, ad minus semel in anno, vel 30 quocienscumque fuerit necesse; proviso tamen quod tunc in capitulo aut extra premuniantur omnes in eo lectos habentes. Quod quidem<sup>2</sup> dormitorium in decem principalibus festis debet per eundem elemosinarium juncco aut feno honeste sterni; vel, si pavetur, pavementum per eundem, ne deficiat, sustentari; a 35 quo similiter, si pavetur, ne strepitū in eo ambulancium inquietentur fratres, matullæ tenues et strictæ<sup>3</sup> hinc inde per domus

<sup>1</sup> *cujusque*, MS.

<sup>2</sup> *quid est*, MS.

<sup>3</sup> *strictæ*, MS.

longitudinem exhiberi debent. Qui etiam elemosinarius mattas rotundas inibi singulis fratribus inveniet annuatim. Tectoram vero dormitorii atque domus<sup>1</sup> necessariae sive latrinæ, cum sessionibus necessariis in eadem, necnon et fenestras vitreas dormitorii inveniet; et sustentabit celerarius intrinsecus et de thesauria conventus, sicuti et tectoram, mens[as]† et fenestras rectorii atque illius domus eidem contiguæ quæ misericordia vocatur. [Sed pro]culdubio camerarii et subcamerarii incumbit officio ipsum dormitorium] et omnia quæ ad illum [fo. 75b.  
 10 pertinent sagaciter custodire; et lectos fratrum sump[tibus ejus]†dem camerarii parare ac renovare, necnon et stramen sive literiam invenire quociens opus fuerit; et maxime semel in anno, pro recta et antiqua consuetudine, stramen in omnibus lectis fratrum, si ipsi voluerint, mutare faciet ac renovare, et tunc  
 15 mundabitur dormitorium. Et hac de causa nullus literiam a suo lecto unquam faciet amovere, nisi camerario preostendatur aut illius socio; nisi aliquis sibimet fortasse aliam sibi literiam absque camerario velit procurare.

Et, quia de camerario et illius socio facta est hoc loco mencio  
 20 specialis, consequens est aliqua hic ex hiis quæ eorum incumbunt<sup>2</sup> officio breviter propalare. Extenditur autem camera ex assignacione commendabilis memoriae abbatis Gilberti ad vesturam et calciamentum quater viginti monachorum, preter dominum abbatem; ad quæ plenarie exhibenda una cum aliis subtitulatis  
 25 rebus usui fratrum necessariis, recipit idem camerarius annuatim de pensionibus ac redditibus quater viginti et octo libras ad minus. Inveniet autem annis singulis, tempore moderno, unicuique fratri froccum et cucullam atque triginta denarios ad pelliciam, ita quod inde satisfactum sit eis plenarie ante festum  
 30 beati Petri ad Vincula; atque viginti octo fratribus, ad cooperatoria unicuique eorum videlicet, sex solidos; et quadraginta quatuor fratribus, cuilibet scilicet illorum, duos solidos, ad tunicas sibi emendas ad quatuor terminos, juxta tabulæ cursum solvet annuatim, ita quod eis qui in tabula fuerint ad Natale  
 35 Domini ante terminum Paschæ plenarie satisfaciat; et sic de aliis agatur terminis, observato quod in die sancti Thomæ apostoli extremis satisfaciat; et quinquaginta fratres qui capucia furrata

<sup>1</sup> domo, MS.<sup>2</sup> incumbit, MS.

- antis singulis habere debent, in vigilia ejusdem apostoli ea recipiant. Qui quidem camerarius, licet priori dupplicem ex consuetudine liberet pelliciam annuatim et duplicem froccum et cucullam atque duo paria botarum estivalium et duo yemalium et sex paria pedulum, ea tamen,<sup>1</sup> quæ in die sancti Thomæ in capitulo legi solent eidem, nullatenus dupplicabuntur, ut cooperitorum videlicet, tunica, aut capucium. Domno quidem abbati nihil, moderno tempore, est liberaturus idem camerarius de hiis quæ ad indumenta [vel]<sup>†</sup> calciamenta spectant monachorum, nisi
- <sup>10</sup> sponte voluerit de gracia speciali; ex [eo]<sup>†</sup> quod, a tempore laudabilis memoriae abbatis Gilberti, qui cameram fratrum ... et assignavit, omnes abbates decem marcas annuas, ad suam vesturam [et alia quæ]<sup>†</sup> hujusmodi erant necessaria, per manum camerarii admittere cons[ueverunt].<sup>†</sup> [Has]<sup>†</sup> autem decem
- <sup>15</sup> marcas venerabilis memoriae abbas Ricardus de Berkynge [fo. 76. celerario conventus, ad eorum sustencionem in pane et servisia, in perpetuum assignavit, sub tali videlicet condicione, quod ipse ex tunc et omnes abbates sui successores de quibuscumque ad eorum indumenta seu calciamenta necessariis propriis sumptibus
- <sup>20</sup> sibi providerent. Quas quidem postea decem marcas piæ recordacionis abbas Ricardus de Crokele, ex unamini assensu et voluntate conventus, ex eo videlicet quod nullus tunc eorum, preter priorem, nisi froccum solummodo aut cucullam annuatim de camera recipere consuevit, eidem cameræ perpetuo assignavit;
- <sup>25</sup> statuendo ut eorum adminiculo singuli fratres per camerarium froccum et cucullam reciperent annuatim, ut præmissum est.

Staminias vero et femoralia atque stragulas sunt habituri, quocienscumque indigent; hoc observato, quandocumque mutantur femoralia alicujus fratribus, novum cingulum sive lumbare

<sup>30</sup> lineum una cum eisdem ad lectum ponatur illius fratribus per 197] subcamerarium. Qui insuper camerarius singulis fratribus lineas tecas ad parva cervicalia et linea 'capitegia nocturnalia, dummodo unius ulnæ mensuram non excedat, quociens opus fuerit, invenire tenetur; sed non ultra ulnam, nisi velit de gracia. Panniculos vero ad psalteria aliquosque libros parvi voluminis eisdem ex gracia invenire solet. Cingula quidem nocturnalia non eis invenire tenetur, nisi sponte velit, eo quod de veteribus cingulis ad femoralia eisdem liberatis hujusmodi eis cingula

sufficere possunt. Sed neque matheracia eisdem exhibebit. Liberacionem quoque de botis fultratis et pedulibus de blankeo singulis facturus est fratribus annuatim in vigilia solemnitatis Omnium Sanctorum ; atque interim liberacionem faciet de 5 pedulibus, ex veteri consuetudine, in festo beatæ Katerinæ, aut saltem, ex moderno usu, in vigilia sancti Thomæ. Et liberacionem de botis singulis et pedulibus in Sabbato Dominicæ Palmarum annuatim est facturus, et non solummodo fratribus de congregacione ista, sed eciam quibuscumque fratribus nostri 10 ordinis ipso die Sabbati aut in Omnium Sanctorum vigilia, hospitalitatis gracia, qualicumque modo caritate receptis. Botas vero fratrum, si eorum usui nimis fuerint strictæ, camerariūs mutare tenetur ; quas ob suam largitatem nullus poterit aut debet refutare ; sed eas postea subcamerarius, ad cicias quam 15 poterit, usui fratrum faciet mensurate parari. Faciet insuper camerarius botas fratrum tam [singulas] quam fultratas, quociens cumque necesse fuerit, infra singulos terminos, [pro recta con]suetudine, reparare ; botas videlicet singulas a Dominica [Palmarum] usque ad eandem Dominicam in annum completum, [fo. 76b. 20 et similiter de fultratis [ab] una liberacione usque ad aliam liberacionem earundem. Soleas vero calciaturæ fratrum nunquam, quod absit, apponere faciet nisi integras, nec debent impediæ novæ imponi, cum opus fuerit, nisi soleæ novæ similiter apponantur. Sed neque soleæ aut impediæ unius botæ alicujus 25 fratris pro qualicumque ruptura renovari debet, nisi tunc soleæ aut impediæ alterius botæ, quamvis integra sit, similiter renovetur ; nisi fortuitu, in earum novitate, aliqua eisdem casualis et violenta contingat ruptura. Subcamerarius vero botas fratrum in Sabbatis, quociens opus fuerit, per anni circulum, usque ad 30 viginti aut plura paria, si ad gradum ponantur, ungere faciet, aut ipsa nocte ad gradum reportare.

Et, sicut subelemosinarius acus, ita subcamerarius filum fratrum necessitatibus, quandocumque indigent, exhibere tenetur. Qui similiter cultellos ad panem, sumptibus camerarii, omnibus 35 in capitulo misericordiam cum venia potentibus ac presidenti suum defectum ordinate confitentibus, absque mora tenetur impendere ; hoc tamen habito, quod ipsi eos amiserint casualiter, et nulli eos dederint.

Idem vero subcamerarius in sua jugiter habebit custodia  
 duodecim paria ad minus de staminiis et femoralibus usui  
 fratum prompta et parata; qui omni die Lunæ, quociens  
 198] opus fuerit, hora matutinali scindere faciet staminias, et  
 5 femoralia, et alia quæ et hujuscemodi necessaria, ita videlicet  
 ut quicquid traditur ei ad mutandum, ante proximum Sabbatum  
 mutari possit, ac indigentibus liberari; et hac de causa a prima  
 in die Lunæ, quociens ita fecerit, non petita licencia se poterit  
 absentare. Qui insuper de completorio, diebus in quibus sit man-  
 10 datum, non petita licencia, sicuti et subelemosinarius, rite morari  
 solet. Cujus videlicet subcamerarii specialiter incumbit officio  
 omnes veteres staminias, stragulas, femoralia, et caligas, quociens  
 mutantur et renovantur, prout salubrius decreverit, pauperibus  
 et egenis pro more distribuere. Qui eciam subcamerarius, quoad  
 15 hujusmodi veteres pannos indigentibus erogandos, elemosinarius-  
 cameræ conventus rite nominatur. Nec se debet camerarius in  
 propria persona circa talia aliquatinus interponere, [ni]si quod  
 superscriptiones sive signa eorumdem veterum pannorum eidem,  
 si for[tas]se voluerit, ut constet ei numerus de liberacione  
 20 eorundem, per anni circulum [a subca]merario ostendi pos-  
 sunt, sed ea a pannis abscindere et secum, quod [absit, au]ferre  
 non debet. Nec se debet unquam idem camerarius inter-  
 ponere de [pannis prelibatis scin]dendis aut consuendis vel  
 signandis, resarcie[nd]is aut mutan]dis, cum opus fuerit, [fo. 77.  
 25 sicut nec de caligis aut pedilibus vel botis scindendis aut  
 fultrandis, seu reparandis aut ungendis; sed proculdubio hæc  
 omnia et cetera hujusmodi fratum necessitatibus per cam-  
 erarium exhibenda ad subcamerarii specialiter officium spectant;  
 pro quibus scindendis se poterit et debet, si opus fuerit, idem  
 30 subcamerarius omni die Lunæ, nisi conventus ipsa die in capis  
 existat, absque reprehensione de prima absentare. Et quo-  
 cienscumque alicujus fratris stamnia manifestam alicubi in se  
 habet rupturam, debet ei novam protinus liberare, et nulla  
 vice unam vel duas novas manicas veteri stamniæ apponi  
 35 facere, quod absit, neque ut [in]decenter<sup>1</sup> resarciantur permettere.  
 Illud idem de stragulis minoribus et femoralibus notabiliter  
 ruptis ac continuo mutandis est similiter observandum. Qui

<sup>1</sup> *decenter*, MS.

quidem de froccis et cucullis, atque de sotularibus, quos ad elemosinam recipiet, imparciet, ut moris est, novem famulis de sartario, ac tesoriorum lotrici; et quod inde residuum fuerit subelemosinario liberabit, pauperibus erogandum. Custodes  
5 quidem ordinis aut obedienciarii, vel fratres extra dormitorium jacentes, de nigris pannis, botis, aut caligis hujusmodi libera-  
cionem tempore moderno facere non solent, nisi sponte velint.

Lumina varia sive crasseta in dormitorio idem accendet sub-  
199] camerarius, atque extinguet; et a famulo ad hoc deputato  
10 aptari ac parari faciet horis debitiss et oportunitatis, prout specifica-  
tum est, supra, in hac ipsa parte, capitulo vj. Atque camerarius  
ipsa vasa sive crasseta invenire et custodire debet; et sepum, non  
solum ad eandem, sed ad crasseta in cella hospitum, monachis  
videlicet tantummodo ordinis sancti Benedicti, et non aliis, nisi  
15 sponte velit, et ad inunctionem fratrum infirmorum, et medicinas  
eorum, atque ad necessitates fratrum itinerantium<sup>1</sup> invenire  
tenetur. Necnon et domino abbati, cum domi fuerit, atque  
priori, quoiens in sua camera jacet, crassetum inveniet. Qui  
quidem olim tria similiter crasseta infirmariæ invenire consue-  
20 verat, usque ad tempus quo infirmarius ecclesiæ de Bathe-  
richeseie et de Wandleswrthe possessionem optinuit.

Subcamerarius insuper nigros pannos, tunicas et pellice[as],  
sicut et botas fratrum, ad consuendum et reparandum,<sup>2</sup> quoiens  
opus fuerit, ad sartoriam portare tenetur, ac famulis commendare,  
25 eisque disquaे agenda sunt, ut [con]tinuo ab eodem possint reportari.  
Atque iidem famuli omnes frac[turas consue]re celeriter ac  
resarcire tenentur, nisi fit violenta rup[tura ut in] panno [fo. 77b.  
integro; quoniam hujusmodi fracturas, nisi sit de gracia, redinte-  
30 g[rare non] solent. Nec tenentur stragulas majores, vel pannum  
rasturæ, seu [tecas] cervicalium, aut alios hujuscemodi panniculos  
lineos famuli de balneario abluere, nisi de gracia speciali. Sed  
sagaciter a subcamerario debet provideri, ne unquam, per defectum  
aut negligenciam eorundem, hujusmodi panniculi, et maxime  
35 staminiae aut femoralia, extra abbaciam, quod absit, aliquo modo  
laventur. Subcamerarii insuper est, ac precipue camerarii,  
famulos de sartoria, quoiens delinquunt aut in suo famulatu rite

<sup>1</sup> iunerantium, MS.

<sup>2</sup> parandum, MS.

exeundo fuerint negligentes, quamtocius corripere et castigare ; et, si emendare noluerint, alios loco eorum idoneos substituere. Et, si forte subtrahatur eis aliquid per celerarium aut quoquinarium de exigua porcione eisdem assignata, debent ipsi camerarius 5 videlicet et subcamerarius extra capitulum, et eciam in capitulo si forte opus fuerit, inde facere mencionem, ut eisdem restituatur quod subtractum est.

- Idem vero camerarius lineam latitudinis unius ulnae et unius quarterii ad minus super mensas in refectorio invenire 10 tenetur ; sed ante presidentem ad skyllam inveniet largiorem ac honestiorem. De tersonis vero, quæ ad mensam et ad coquinæ fenestram atque extra hostium reectorii in claustro pendencia invenire solet, specificatum est in capitulo proximo precedente. Boscum vero sive ligna ad abluendos pannos et ad 15 balnea et minuciones fratrum, quociens opus fuerit, atque minu-  
200] torem inveniet camerarius. Qui eciam per famulos ad hoc deputatos faciet idem aut subcamerarius fratribus minuendis honeste deserviri ; qui ignem eis sollicite parabunt, et scutellas baculosque invenient, atque eisdem de aqua ministrabunt. Qui 20 insuper aut subcamerarius de decimis villæ Westmonasterii linum recipiet annuatim ad filum fratrum necessitatibus invenendum, et ad quælibet famulorum opera circa fratum vestes consuendas rite [ac] plenarie exercenda. Necnon et unctum, quantum ad calcia-  
25 menta [fratrum] per anni circulum fuerit necesse, inveniet camerarius. Et tecta [domu]um suæ obedienciæ honorifice sustentabit.

Preterea, omni die [Sabbati] aut in quinta feria, faciet subcamerarius duas tinas cum aqua [calida et] viginti quinque patellis ad minus ad mandatum in claustrum [portari], atque 30 unam patellam cum aqua alia patella tegi [et ponit] ante sessionem prioris claustri. Qui sagaciter providere debet [fo. 78. quod [omnes] patellæ integræ sint et satis mundæ interius et exterius, priusquam illuc deferantur. Atque unam de supradictis duabus tiris cum aqua calida ante introitum capituli locari faciet, 35 una cum quatuor de pulchrioribus patellis et duobus tersonis, ad mandatum inibi faciendum. Baccilia vero et manutergia ad manuum ablucionem procurabit sacrista. De horum quidem ministerio camerariorum ad utrumque solenne mandatum in

die Cenæ, specificatum est supra, locis debitis et oportunis ipsa eadem die. Atque in sequente proximo capitulo fiet tam de rasura quam eciam de mandato mencio specialis. De modo autem balneandi, aut sanguinem minuendi non est 5 opus hoc loco inserere, eo quod in hiis, tempore moderno, consuetudo antiqua nullatenus observatur. Verumptamen de balneo ebdomadarii magnæ missæ, specificatum est supra, in F. litera, capitulo septuagesimo sexto tertiae partis. Atque de hiis quæ in gestum pertinent sanguinatorum 10 quedam superius breviter inseruntur, capitulo septuagesimo quarto ejusdem partis. Nullus enim balnare debet aliquo anni tempore, sicut nec sibi sanguinem minuere, absque licencia speciali. Consueverunt autem fratres omnes et singuli quater in anno antiquitus balneari, secundum quatuor anni 15 tempora, videlicet ante Natale Domini, ante Pascha, ante Nativitatem sancti Johannis baptistæ, et ante festum sancti Michaelis; per diem scilicet quatuor fratres, primo seniores, et sic diatim per ordinem usque ad novissimos. Sed postea est provisum ut balnearum usus, juxta tenorem reguli sancti Benedicti, 20 capitulo tricesimo sexto, non nisi infirmis et lavari indigentibus facile concedatur; et hoc, non pro affectu voluptatis, sed pro remedio et cura salutis. Nam, medendi causa et pro nece[ssi]-tate languoris, eciam si noluerit, frater, jubente priore, ut sic si forte queat vitet egritudinem, balneari debet. Sed hoc caveatur 25 [ne] adolescentes et novicii, absque magistri sui aut seniorum com[itatu], ad balneandum incedant; qui cum eis incedentes 201 solerter [intueantur] quod ordinate ibi se contineant. Olim enim venientes fratres ad [loca] in quibus balneæ preparabantur, sua ibidem vestimenta ex[uentes, ita] ordinate ut in dormitorio 30 se gerere consueverant, [atque in balneo] humiliter in [fo. 78b. silencio residebant; et, si quid eis necessarium fuerat, mod[este sig]no aliquo aut breviloquio a famulis petebant, qui eisdem celerit[er quod] pecierant impendebant. Subcamerarius vero solerter tunc temporis inspiciebat, sicut et moderno tempore 35 intueri debet, quales sint famuli qui ibidem sunt; quia non infantes aut juvenes, sed etate provecciores maturi esse debent atque honesti. Qui eciam, quociens alicui fratri balneum ministrant, duos panes serviencium et unam justatam

secundæ servisiæ, atque duo fercula generalia de coquinario, preter sua corredia cotidiana, ex antiquitate sunt habituri; qui non amplius habebunt, licet pluribus una die balneum ministrent. Nam olim, ut prefertur, quando quater in anno totus balneavit 5 conventus, quatuor videlicet in una die et quatuor in alia, non amplius in die receperunt famuli prelibati quam duos panes et unum gasconem. Postquam autem fratres in balneo fuerint abluti, non delectandi affecione ulterius in eo residebunt; sed medendi gracia, de consilio medici, possunt in eo, si indigeant, 10 moram facere ulteriorem. Qui eciam de balneo exeuntes, cum vestiti et calciati fuerint, ordinate, sicut quando surgunt in dormitorio, abluti manibus, revertantur in claustrum. Verumtamen, si de custodia nondum fuerint absoluti, cum suo magistro reverti debent. A prima vero usque ad completorium, omnibus horis, 15 consueverunt fratres antiquitus cum suis custodibus ad balneandum incedere.

Antiquitus autem consueverunt fratres, qui minuendi erant, cum ad locum venirent qui huic operi erat deputatus, versi ad orientem ante et retro se inclinare; ac deinde 20 continuo prior eorum in ordine incipiebat versum, "Deus in adjutorium meum intende," quem ter dicebant, cetera adientes quæ in estate post nonam decantatam, quando fratres in claustro loqui debuerunt, in capitulo dicebantur; et hoc similiter dicebat per se si unus tantum erat minuendus. Postea vero froccos 25 exue[ba]nt, et se ad minuendum ex more parabant. Silencium ibidem omnino [te]nebant,<sup>1</sup> nisi necessitas loqui coegisset, quæ differri aut non [posset] aut non deberet. Quod si evenisset, breviter et modeste et humili [voce] id fieri consuevit. Sed illa consuetudo ab usu moderno penitus [jam re]cessit.

<sup>1</sup> [te]nebantur, MS.

202] *Quam ordinate se gerent fratres in claustro secundum diversa tempora. Et de modo radendi. Atque de modo agendi mandatum in [fo. 79.] claustro et in capitulo. Et de hiis quae elemosinarii et subelemosinarii incumbunt officio. xvij.*

5 Fratres per intervalla cum omni maturitate in claustro sedere solent in quietis silencio, nisi illis tantummodo diebus et horis quibus eis ibidem loqui est concessum. Dominus autem abbas, iuxta quod suæ depositit dignitas preferentiæ, in capite partis 10 orientis claustræ pro more antiquo sedere solet; et prior primus in aquilonari parte, juxta hostium ecclesiæ, ac ceteri post ipsum in eadem parte gradatim juxta ordinem suæ conversionis, a senioribus incipientes. Magister vero noviciorum in occidentali parti primum locum optinet; et post eum sui novicii, per ordinem 15 a junioribus inchoantes. Omnes quidem in claustræ uno modo versi sedebunt, unusquisque scilicet ad tergum alterius versam habens faciem, ne aliquis alterius vultum intueatur; quoniam visus ibidem cum omni diligencia est observandus, et ideo nullus unquam ibidem sedebit extraversum tendentem habens vultum, nisi 20 illa solummodo hora qua in eo omnes loquuntur; sed revera omnibus aliis horis atque temporibus ita a latere omnes ac singuli inibi residebunt, ut unusquisque ad tergum alterius, modo prelibato, versam habeat faciem. Ubi proculdubio non habebit aliquis sedem sibi appropriatam, preter dominum abbatem, 25 ut presertur, priorem, et noviciorum magistrum; et preter illum 203] fratrem cui committitur armariorum claustræ custodia. Sed debent fratres mediocres, et maxime juvenes sacerdotes, de custodia noviter absoluti, juxta quod numerus fratrum cressit aut decessit, de uno loco ad alium ammoveri, pro dispositione 30 prioris aut subprioris et noviciorum magistri, quorum industriæ et ordinacioni cura claustræ specialiter est commissa.

Post primam vero in yeme, atque aliis horis quibus a conventu in claustræ est sedendum, omnes simul ab oratorio exire debent, nullo remanente preter custodes ecclesiæ; qui 35 tunc in claustræ, omnes et singuli, sedebunt ordinatae, priusquam a claustræ egrediantur aut dormitorium intrent, vel quaqua-

versum inde recedant, per quantum psalmus "Miserere mei, Deus," vel alius psalmus aut oracio eidem quantitatē equi-pollens dici possit ab eisdem. Verumtamen no[vi]cii de custodia, quam cito fuerint post primam claustrum in[gredi], 5 libros suos sumentes legere possunt et cantare, quoniam, ex [recta]† consuetudine, nullus mane in capitulum ad co ... / priusquam legere aut cantare incepert. Claustrales [fo. 79b. vero, et maxime novicii, tali hora post primam in dormitorium ire non debent, [nisi] pro aliqua fuerit necessitate, quae vitari 10 non possit; quo si incedant necessitate ducti, cingulum aut suas botas nocturnales mutare non debent, neque manus abluere, sed in claustrum ad cicias quam poterunt revertentur, ibidem, ut prius, residentes, quoisque fiat sonitus ad apparatum; nisi fuerint sacerdotes, qui tunc missas suas cantare voluerint, 15 ipsis enim tunc licebit manus suas abluere, juxta quod specificatum est supra, capitulo proximo precedente, ubi fit mencio quod fratres privatis diebus in yeme in claustro post primam sedere debent. Qualiter autem se gerent fratres in claustro tali hora, facto sonitu ad apparatum, specificatum est 20 supra, capitulo primo terciæ partis.

Nullus autem ante terciam, vel priusquam tres in oratorio fecerit oraciones, licenciam petere debet a priori ut cum alio fratre loquatur extra claustrum; sed neque aliquis fratrum loquetur mane alicubi, priusquam dixerit primam de Dei genitrice, et 25 dixerit vel audierit "Preciosa," vel saltem hoc capitulum, "Domine, miserere nostri," cum isto versiculo, "Adjutorium nostrum." Sed neque in claustro aliquis sive in locutorio, nisi 204 sedeat, loqui debet. Nec debet aliquis, exceptis quibus specialiter est concessum, ante primam extra claustrum ire, vel 30 locutoriorum ingredi, ut minimum verbum habeat cum aliquo.

Nullusque unquam absque frocco locutorium est ingressurus. Diebus autem in quibus tres oraciones mane ante primam fieri debent, nullus obedienciarius, sicut nec claustral, aliquid aget, neque a claustro sive a monasterio egredietur, donec pro more 35 ipsas in oratorio fecerit oraciones. De hiis vero predictis quædam alibi inseruntur locis oportunis. In locutorio quidem exteriore nullus loqui debet claustral cum aliqua seculari persona, nec debet ostium ejusdem locutorii aperiri, si recta et

antiqua consuetudo servetur, aliquo die usque post capitulum, nisi sit [pro] ingressu aut egressu hospitum, vel pro reditu fratrum, seu ob aliam manifestæ necessitatis causam, juxta quod alibi supra, capitulo hujus partis ..., exprimitur evidencius.

- 5 Postquam autem inchoatur sonitus [ad primam], vel ad terciam, vel ad aliam quamlibet horam regularem, aut in eciā [sonitus qui fit] ante horam seu capitalem aut majorem missam, nullus absque licencia presumet suam privatim cantare [fo. 80. missam]. Sed si amictum capiti suo apposuerit, et signum ad 10 horam regularem insonuerit, deposito amictu, chorū intrabit, vel, si illo instanti affectuose cantare proponat, a priore claustrī licenciam postulabit. Ad intervalla vero cantare poterit, qui voluerit, non quesita licencia.

- Novicii vero hora matutinali voce sonora, quo usque reddiderint, 15 cantare debent; qui eciā plena voce ac manifesta reddent, prout in choro est canendum. Non enim ita reddent, ut cito exonerentur, sed ut redditā ad plenum sciant, atque suo perpetuo memoriter teneant; et ideo non moneri debent ut multum reddant, sed ut unusquisque, juxta sui capacitatē ingenii, hoc 20 ita faciat, ut hujus rei causa nullum senciā corporis gravamen. Cotidie vero reddere debet unusquisque, quantum sibi viderit expedire, nisi in principali sit festo, vel de rasura, aut aliunde occurrat ei impedimentum. Et diebus in quibus non reddit aliquis, debet inde per suum magistrum in capitulo reprehendi. Qui 25 vero legunt, ut in psalterio et ympnorū libro, ita sonoriter in audiencia, et maxime cum reddunt, ut a circumquaque sedentibus 205] possit audiri. Omnes autem suo magistro ad reddendum se primitus offerre debent, ut ipse intueatur ubi incipiunt, et audiat quos audire voluerit, et quos noluerit collegae suo, aut 30 cui voluerit, mittat; ita tamen ut finis lectionis eidem a quolibet ostendatur; qui ita mature et ordinate ad reddendum incedere debent, ut nullus ab alio impedimentum paciatur, aut, quod absit, molestetur. Postquam vero reddiderint, non ita sonoriter cantare tenentur, sicut et prius, sed voce mediocri, 35 sicut ad intervallum post prandium cantare solent. Verum tamen hora competenti, ad magnum scilicet intervallum quod fit post prandium in mediis feriis Quadragesimæ, sive [ad] intervallum post cenam aut potum conventus, quibuscumque anni

diebus, nulla ab eisdem vox audiri debet, et maxime illis horis qui[bus] in claustro pedes sibi abluant nullus omnino ab aliquibus son[itus] audietur. Nec debet unquam aliquis noviciorum, ex illa parte [qua senio]res resident, hora matutinali seu quavis alia 5 hora, ip[sis in ea] residentibus, incedere, priusquam signum ad horam insonuerit, [nisi solum]modo ille qui hora matutinali querit martilogium. [Sed si qui in] dormitorium aut in [fo. 8ob.] ecclesiam pro qualicumque necessitate sunt it[uri, ip]sis senioribus in claustro sedentibus, aut ex eis saltem tribus aut duobus, ex 10 australi parte juxta refectorium pro more incident. Sed statim postquam inchoatur sonitus ad primam, sicut et ad aliam horam regularem, licite per illam partem possunt incedere. Olim autem pro consuetudine habebatur quod, quocienscumque novicii sive in choro sive in claustro inter seniores ibant, detectis 15 humiliter capitibus inclinando incedebant. Nullus siquidem in claustro ex opposito hostii de dormitorio, directe videlicet inferius ante gradum stando, alium expectabit sursum aspiciendo ; sed a dextro latere se divertet, stando interim ibidem, si quis necessitatis causa, donec exeat aliquis, voluerit expectare. 20 Novicii vero, qui reddunt, alium librum quam martilogium in claustro respicere non debent ; sed nec aliquis eorum qui reddiderunt aliuni librum quam de cantu in illa parte claustris 206] licebit intueri, nisi sit psalterium vel liber ymnorum aut libri de cantu super quos reddunt, vel liber collacionis, aut legenda 25 super quam ad matutinas est legendum ; quam, quociens opus fuerit, hora ad hoc congruenciore post prandium, succendor illuc portare et reportare faciet, ut, quicumque voluerint, lecciones ibi provideant, quas ad matutinas sunt lecturi ; lectionem suam mane in alia parte claustris licite possunt et debent providere, et 30 non in choro. Novicii tamen illud inter missas in choro pro consuetudine sunt facturi, et non in claustro ; nisi fuerit forte aliquis tam rudis ingenii, quod tempus ei in choro ad hoc faciendum nullatenus sufficiat. Fratres, qui minuendi causa extra hostium stant capituli, usque in chororum conventum sequi 35 debent, si conventus immediate post capitulum ecclesiam ingrediatur ; nec [deb]jet tunc aliquis, sicut nec post sextam, diebus in quibus ante prandium [et]† in claustro sunt colloquia, a choro egredi, si consuetudo servetur [anti]qua ; sed neque cum

a choro, finita oracione, post psalmos defunctorum [aut]† post sextam decantatam exierint, se aliquis a conventu separabit. [Nec]† fratres aliqui visitacionem ad fratrem infirmum vel ad tumulum [fratris† de]functi sunt facturi, donec in claustro  
 5 “Benedicite” a juvene [sit prolatum]; quod quidem, vice prioris, ab ultimo in ordine omnibus prius ... ... [ita son]oriter proferri debet, ut ab universis possit audiri; [et si for]te [fo. 81. aliquis postea supervenerit, qui illud non audierit, pronunciabit in audiencia “Benedicite,” priusquam loquatur. Quando vero  
 10 a capitulo exeentes ad loca quibus in claustro loqui debent directe procedunt, tunc in adventu noviciorum minime professorum de ecclesia, si qui fuerint, usque ad locum ubi dum loquuntur sedere solent, si eorum forte magister non tunc affuerit, qui prior corum est in ordine, antequam loqui incipient, “Bene-  
 15 dicte” pronunciabit, et non proculdubio qui in ordine est junior sive inferior.

Nullus quidem ex fratribus in claustro videri debet, quando conventus de ecclesia aut de capitulo processive claustrum ingreditur. Quando autem fratres, terminato capitulo, exeunt,  
 20 ut in claustro loquantur, ibunt in silencio quousque pervenerint et sedeant ubi loqui debent; et debent omnes fratres, preter illos qui in custodia sunt, hinc inde in suo ordine sedere dum loquuntur in capite partis claustris aquilonaris, juxta prelibatam prioris sessionem, a senioribus inchoantes; et hii qui in custodia  
 25 sunt hinc inde juxta sessionem sui magistri, ita quod juniores ex utraque parte eidem sint propinquiores. Dum vero fratres loquuntur in claustro, nulli licitum est in eo scribere, nisi ab aliis segregatus penitus interim sileat. De hii vero qui in claustro scribunt consideracionem sagaciter habere debet prior claustris,  
 30 207] ne aliquid videlicet scribant, nisi ad utilitatem ecclesiæ et suarum profectum animarum, quod si fecerint, acriter inde puniri debent; et ideo claustris exploratores diligenter inspicere debent quid et quibus horis in claustro aliqui scribant, nec debet quisquam eorum aliquo modo, quod absit, ab ordinis custodibus  
 35 celare quod scribit; quoniam, si hoc fecerit aliquis, debet coram omnibus in capitulo acriter inde redargui, et quicquid scripserit a sua custodia funditus ammoveri. Illi vero qui de licencia aliquid scribunt, ad intervalla hoc facere debent, dummodo

conventus in claustro sedet; et nullo tempore, dum conventus in ecclesia fuerit, aut in capitulo vel in dormitorio aut in refectorio, aliquis scribere aut sedere debet in claustro, [nisi] forte cartam aut aliquid hujuscemodi scriptum, jussu superioris, pro com-  
 5 muni scribat utilitate. Nec debent illi cotidiani scriptores horis scribere [incom]petentibus, et maxime in secundis, quartis, aut sextis feriis Quad[ragesimæ], vel cum sibi fratres pedes abluunt in claustro; sed neque in festivi[tatibus] quas servant populares, quoniam hoc cum illis commune habemus et habere [fo. 81b.  
 10] [tenemur]. In illa siquidem parte claustræ quæ noviciis et juvenibus in custodia [po]sitis est concessa, in qua precipue ac devote cultus religionis et [ri]gor disciplinæ atque forma claustralæ doctrinæ jugiter excerceri debent, nemo presumet, sine eorum licencia magistri, sedendo vel stando morari, vel  
 15 signum aut verbum facere cum illis. Cum quibus eciām, si, hora qua in claustro loquuntur, ex permissione eorumdem magistri loquatur aliquis, pro cujuscumque rei fuerit causa, sedendo loquetur, ita ut inter ipsum et novicium, sive novicios, cum quibus loqui voluerit, idem sedeat magister, vel frater qui ei  
 20 in adjutorium sui officii deputatur, vel alius quem magister ad hoc assignaverit. Non enim ad invicem sibi loquentur, nisi audiente magistro; neque simul aliquid repetent aut facient, nisi coram eo; neque ad invicem sedebunt, nisi interente columna, vel loco habente spacium unius sedis; hoc observato,  
 25 quod, si non inter eos, saltem ante illos sedeat eorum custos. Qui eciām ad armarium, vel ad sumendum ab aliquo fratre librum, seu aliud quippiam necessarium, et ad la[va]torium ita incedant, ut a custode suo aperte ac continue videantur; nec  
 208] alicui facient signum novicii, ut ab aliquo recipient, nisi a  
 30 magistro suo vel eciām coram eo. Nec loquetur ibi aliquo modo juvenis qui non est ibi sessurus,<sup>1</sup> nisi optenta prius a magistro licencia. Nullus enim in claustro, sicut nec in locutorio, nisi sedeat, loqui debet. Nec debet aliquis juvenis extra claustrum ire absque suo custode; sed neque duobus juvenibus  
 35 simul absque custode licebit extra claustrum incedere. Nullus illis, neque ipsi ubi sunt, neque aliqui fratres ad invicem, dum silencium tenent, subridere debent, neque in absconso facere

<sup>1</sup> cessurus, MS.

signum. Palam enim omnia signa in horis et locis convenientibus fieri debent, et tunc congrua et necessaria, et sine offensione iræ aut indignacionis vel alicujus [con]tencionis aut alicujus joculatoriæ rei vel inmundæ aut inho[nestæ]. Et non solummodo ista in signis sunt cavenda, verum eciam ab [omnibus] accionibus monachorum separanda sunt, stent vel eant, sedeant [aut jac]eant, loquantur, vel taceant; neque iracunde aut indignando [sive despil]cabiliter aliquis erga alterum quicquam visu, aut in auditu, [sive in aliq]uo opere aut sermone demonstrare debet.

Custos autem [noviciorum aut] ejus collega scribere non debet, neque aliquid tale o[pus age]re, quod multum [fo. 82.] ejus oculos ab eorum avertat custodia. Qui quidem custos sive magister noviciorum non, nisi commissos suo collegæ vel alii, ipso absente, signo, vel verbo se absentando, relinquere eos debet. Quos si strenui fratris tutelæ commiserit, pro competenti causa ab eis pro tempore discedere poterit; et aliter nequaquam, quoniam sedes illius vacua esse non debet, conventu in claustro existente. Si autem inter loquendum dominus abbas supervenerit, assurgent ei omnes obnixe inclinando, quousque pertransierit. Qui, si ibidem moram fecerit ad loquendum, in sede magistri est sessurus, tanquam magistri nostri beati Benedicti vicarius specialis; atque juxta eum noviciorum custos, et si qui fuerint ibidem sacerdotes, sedebunt hinc inde seorsum super scanna; sed ceteri inferioris ordinis, detectis capitibus, deorsum ad terram residebunt, quid dicere [209] decreverit humiliter audientes. Si vero custodi prelibato vel cuiquam ex sacerdotibus aliquid singulariter dicat, capud suum continuo deteget, et, cum peroraverit, versus eundem inclinabit, ita videlicet ut non sedeat; atque eodem modo in abbatis absencia, quocienscumque eorum magister aliquid reprehensionis, erudicionis, aut exhortacionis cuiquam eorum specialiter profert, sive sacerdos fuerit, sive levita, aut ordinis inferioris, capud suum confestim detegere debet, quo usque audierit suam voluntatem; et, si eum arguerit, audita correpcione, protinus inclinabit. Solet enim idem magister reprehensiones quas in capitulo facere voluerit ibidem, quasi ad secundum seu retro capitulum, ita accurate proferre, ut nulla

offendio impunita aut defectus seu gestus inordinatus penes eos  
 absque redargucione pertranseat. Et, quia fratres omnes et  
 singuli curam custodiæ ad invicem in caritate habere debent,  
 quocienscumque videt aliquis fratrem suum qualitercumque  
 5 delinquentem, debet eum inde qualicumque verbo aut signo  
 leniter ac modeste corripere; quod cum fecerit, si fuerit in  
 loco quo verbotenus hoc facit, debet frater qui corripitur  
 capud suum illico de[tegere], ac humiliter inclinando emenda-  
 cionem promittere, a quocumque se[ne aut] juvēne corripiatur.  
 10 Si quis vero offendens in aliquo qualicum[que] signo reprehensus  
 fuerit in loco quo loqui non licet, mox, ut prefertur, capud  
 suum deteget, ac deprehendenti suppliciter inclinabit; qui  
 si [ita fecer]it, pro eodem transgressu nec in capitulo nec  
 extra [debet unquam] corripi, sive custos ordinis fuerit sive  
 15 non, a quo [tunc corripitur. Si] vero priorem inter [fo. 82b.  
 novicios, quando loquuntur in claustro seu alia hora, tr[ansi]re  
 contingat, non assurgent ei aliqui nisi sedere velit; quia  
 tunc assurgent illi tantum juxta quos sedere voluerit, prout  
 alibi dictum est in capitulo de priore. Nullus a colloquio  
 20 claustrī, sicut nec ab aliqua hora regulari, se debet absentare, et  
 maxime de scola noviciorum, quin a suo inde arguatur magistro,  
 eo quod ibidem fit instruccio signorum ordinis consuetudi-  
 numque. Nec est ibi aliquid loquendum, nisi de hiis quæ  
 210] necessaria sunt ad ordinis observanciam et sanctæ  
 25 religionis. Et hac de causa nullus de scola noviciorum sive  
 a custodia absvoli debet, donec perfecte sciat quicquid ad  
 ordinis spectat observanciam; sed, sicut aurum in fornace  
 probatur igne, ita quilibet novicius probari debet in scola  
 disciplinæ. In qua quidem scola, sicut nec alibi in claustrō,  
 30 debet Anglico ydiomate aliquid proferri; sed neque Latino, nisi  
 prior aut idem magister vel aliquis strenuus frater, docendi aut  
 exortandi gracia, Latine aliquid velit exprimere; sed Gallice  
 jugiter, sicut et in capitulo, ab omnibus et a singulis in claustrō  
 est loquendum. Nec licitum est cuiquam eorum in claustrō  
 35 aliquid loqui, loquente magistro, sicut nec alicui, dum loquitur  
 presidens in capitulo, juxta illud regulæ, capitulo sexto. Nam  
 loqui et docere magistrum condecet, tacere et audire discipulo  
 convenit; atque illud beati Jacobi in sua canonica: "Sit omnis

"homo velox ad audiendum," et cetera. In claustro vero, sicut et in ecclesia atque in refectorio, nisi horis in quibus in claustro ab omnibus loqui solet, silencium ita per omnia ab omnibus est tenendum, ut nec liber petatur per titulum.

- 5 Si autem novicij a custodia nondum absoluti in claustro vel in ecclesia aut in refectorio quippiam invenerint, illud suo magistro protinus commendabunt. Ceteri vero omnes cum aliquid invenerint locis prelibatis, nisi constet eis cuius sit res illa, ad parla[men]tum, si habeatur, pro more ostendetur ; vel,
- 10 si non, in proximo eam capitulo [ad g]radum portabunt, et ubi illam invenerint innotescient presidenti. [Sed si] constet eis cuius sit quod invenerint, non facient quod prefertur, [juxta] illud, "Quod tibi non vis fieri," et cetera. In dormitorio autem si quid [inventum fuderit, uni ex crassetis a[u]t signi
- 15 cordulæ appendi debet, ut a tran[seuntibus p]oss[it intu]eri ; nisi res sit privata, quam publicare non [debet, de qua tunc] occulte, si res sit honesta, alicui ex ordinis [tutoribus] aut novici- [fo. 83. orum magistro mencio est agenda, ut fiat inde quod [ipse] decreverit.
- 20 Si quis vero necesse habet ut ungues sibi cindantur, cum dixerit prior aut idem magister quæ ipso instanti ad cultum ordinis ac sanctæ religionis dicere voluerit, surgens idem frater inter loquendum et segregatus ab aliis, aversam ab eis habens faciem, sedeat in silencio, et quod opus est faciat ; quo facto,
- 25 211] knipulum suum lavet atque eruginet, si necesse fuerit. Tali enim hora, atque inter loquendum diebus in quibus raduntur, licite possunt et debent knipulos suos et cultellos eruginare, si necesse habeatur, et nunquam hora qua fit in claustro mandatum, neque hora qua ad prandium vel ad cenam refectorium sunt ingressuri.
- 30 De carolis vero in claustro habendis hanc consideracionem habere debent, quibus committitur claustrum tutela, ut videlicet celerarius forinsecus aut intrinsecus, vel infirmarius, aut camerarius, seu alii fratres qui raro in claustrum resident, suas carolas in claustrum non habeant ; sed neque aliqui fratres, nisi in scribendo, vel illuminando, aut tantum notando communitatii aut eciam sibimet ipsis proficere sciant. Et haec ab exploratoribus claustrum est habenda consideracio, ut nulli fratres in

claustro vacent ocio, sed ut lectionibus aut oracionibus vel sanctis meditacionibus sint intenti, aut in rebus utilibus occupati, et ut maxime de historiis et aliis quæ ad divinum spectant officium ita sibi in claustro provideant, ut nullo modo 5 indigeant inter matutinas hujus rei causa a choro exire.

Quandocumque vero et quocienscumque diurnis aut nocturnis horis fratres sibi mutatim in claustro occurront, cum omni humilitate sibi invicem inclinabunt; et, si ex eis unus senior fuerit, junior primum humiliter inclinare incipiet, ac deinde 10 senior eadem humilitate ibidem prosequetur; illa solummodo hora excepta, in qua fratres in claustro loquentur, in qua ita mutuo sibi invicem obviantes nullatenus inclinare solent, donec signum ad horam insonuerit. Sed quocienscumque dominus abbas per claustrum transit, quacumque fuerit hora diei aut 15 noctis, astabunt ei omnes et assurgent, si qui [se]derint, atque, detectis reverenter capitibus, se a latere divertentes, [donec] eos pertransierit, profundius inclinabunt; qui si ibidem ac eo loco sedere voluerit, fiat prout paulo superius evidencius declaratur. Dicitur] enim paulo ante quod, postquam signum ad horam 20 insonuerit, [sibi invicem] obviantes, inclinare debent, quoniam, auditio signo, sta[tim] proculdubio /silebunt, atque, [fo. 83b. 212] exoccupatis manibus, si qui tunc scribunt, ecclesiam [con-] festim ingredientur, ut oracioni intersint, juxta quod specificatum est supra, capitulo lxxiiij. terciæ partis, ubi fit mencio de 25 ordinato fratum progressu in chorū; quoniam nullus unquam officarius, sicut nec aliquis claustral, pro qualicumque re in claustro sedere presumet, dum fit oracio consueta ante primam vel aliquam horam regularem in choro, vel ad refectionem vel ad potum in refectorio sive in dormitorio extiterit, ut premissum 30 est.

Qualiter autem fratres in claustro sibi invicem obviantes inclinabunt, quando in suis cucullis absque froccis incedunt, specificatum est supra, capitulo xlj. terciæ partis, in G. litera, fere circa principium; ubi fit mencio quomodo ante hostium capituli 35 et beatæ Dei genetricis ymaginem a transeuntibus est inclinandum; atque in eodem capitulo, in C. litera, specificatur qualiter est inclinandum, quando aliquis frater conventui seu alicui fratri inclinat.

Nullus autem fratum in claustro absque frocco incedere debet, nisi diebus in quibus totus induitur conventus, et tempore quo conventus in dormitorio fuerit de nocte aut hora meridiana. Sed neque in abbacia extra claustrum aliquis 5 absque frocco ex veteri consuetudine est iturus, nisi dominus abbas, cum voluerit, et illi solummodo qui in infirmitorio jacent. Sed neque aliquis debet fratrum nostrorum in claustro aut in ecclesia capatus videri, quin inde acriter corripiatur, nisi solus abbas; et hoc de novo, a tempore videlicet felicis memorie 10 abbatis R. de Berkynge, qui unus ex baronibus erat de scaccario et hac tunc de causa locis prelibatis capatus primum incedebat, sed sui capellani nequaquam. Nec debet aliquis fratrum in claustro, quod absit, sicut nec in ecclesia aut in infirmitorio, nec eciam extra alicubi prope claustrum cerotegatus incedere, [nisi] 15 solummodo dominus abbas; qui tamen nullo die capitulum cerotegatus in[tra]bit, si consuetudinis antiquae fuerit imitator.

Juvenes vero de custodia legere ad prandium aut servire non debent, absque sui magistri licencia speciali, aut sui collegæ in illius absencia; nec debent alicubi, [re]secc[ion]is aut consolacionis gracia, absque suo ducatu, cum affuerit, [vel sui] collegæ in sua absencia, sive alterius fratris ad nutum ipsius, [extra clau]strum incedere, nisi de eorum maturitate sit securus, [vel talibus eos] commendet, de quorum ordinato gestu habeat confidenciam. [Nec deb]ent aliquo tempore extra conventum [fo. 84. 25] alicubi esse, nisi ubi extiterint eidem constet certitudo. Nec suas debent infirmitates aut quascumque necessitates alicui, nisi eidem, unquam intimare. Nimurum, cum suæ tutelæ specialiter commendentur, ipse inter illos et alios quoscumque mediator esse debet; qui eciam sibi nichil fieri facient nec aliquid dabunt, 30 213] mutabunt, aut recipient, nisi per visum et de licencia ipsius. Nec debet eos aliquis, in capitulo aut extra, pro aliquo transgressu corripere, nisi custos sit ordinis, aut in officio divino offenderint aut defecerint, vel silencium alicubi infregerint. Tunc poterunt eos licite cantor, aut ejus socius, et fratres quibus una cum ordinis 35 custodibus injunctum est de silencio loqui, eos, si voluerint, in capitulo proclaimare, aut, si voluerint, eorum transgressum suo magistro intimare, et non alii ordinis custodi; sed ipsi ordinis custodes, quociens percipiunt eos palam delinquere, possunt eos

et debent coram omnibus in capitulo proclamare, et de occultis excessibus quos ipsi soli viderint occulte corripere; quod quidem eis facere non licebit, si noviciorum offensas ex aliorum relatu didicerint, eo quod, a quibuslibet aliis personis ubicumque et 5 qualitercumque visi fuerint delinquere, eorum delicta [suo] magistro, quamvis non sit ordinis custos, intimari debent.

Unusquisque autem noviciorum licenciari a suo magistro atque moneri debet, ut semel ad prandium legat in ebdomada. Et poterit unusquisque, de ejusdem licencia, semel aut eciam bis pro 10 necessitate ad prandium servire, sed non amplius. Et hoc facere debent pro senibus et debilibus, necnon pro ceteris extra reficientibus. Claustrales vero, et maxime juniores ordine aut etate, sive mediocres, in illa ebdomada qua de mensæ leccione in tabula existunt, sanguinem sibi minuere non debent; sed 15 neque qui in tabula sunt de coquinæ officio, et maxime si juvenes sint ordine aut etate, nisi pro necessitate fuerit manifesta, sanguine sibi nullatenus minuent, juxta quod luculencius exprimitur inferius capitulo xxxj., in quo quidem capitulo de j[uvénibus et]† eorum minucione, et eorundem gestu minucionis 20 tempore erga [suum]† magistrum, fit ante mencio specialis. Novicii vero, postquam suum [ter reddider]int servicium, sedebunt ex ipsa eadem parte nullum librum [respicientes nisi] de cantu, sed reddendo per se et repetendo ystorias forci[ores ac magis ex]traneas ita sibi providebunt quod de illis in choro 25 in al[iquo non defici]ant. Quos cum viderit magister [fo. 84b.] eorum perfecte scire quæ scire debent, [con]suevit eis dicere ut in alia parte sedeant, loco talibus assignato, ubi tunc licite possunt libros de armariis seniorum respicere; sed nondum scribere aut carolas habere debent, licet fuerint sacerdotes, nisi 30 viderit magister quod eorum scriptura ecclesiæ possit proficere.

**214]** Novicii vero qui redditunt, sicut et ceteri omnes, de ymnis propriis et canticis ante Adventum et Natale Domini aliisque temporibus, quo ciens opus fuerit, sibi debent sagaciter 35 providere; et, ut hoc diligencius faciant, a suo magistro moneri debent. Sed non de ystoriis propriis sibi specialiter solent hii qui redditunt providere, eo quod coram se libros ad matutinas habent. Qualiter autem novicii minime professi et laici

conversi instruendi sint et corripiendi, specificabitur inferius,  
capitulo xxiiij<sup>o</sup>. et capitulo xxvij<sup>o</sup>. istius partis.

Ad omnia vero intervalla in claustro possunt fratres, qui  
voluerint, absque reprehensione secus praterium inter columnas  
5 residere; et maxime novicii minime professi, et specialiter horis  
competentibus, sicuti post prandium in mediis fériis Quadra-  
gesimæ, atque post cenam sive potum conventus. Singulis  
annī diebus omnes ex [una]† parte praterii pro recta consuetudine  
residebunt, nisi obstet eis aeris intemperies; hoc observato, quod  
10 duæ sint columnæ ad minus inter singulos illic résidentes, nisi  
quando loquuntur aut reddere proponunt. Qui eciam omni  
tempore, exceptis horis competentibus, in claustro, sicuti in choro,  
in capitulo, et in refectorio, ita ordinate frontes suas habebunt  
detectas, ut suæ coronæ pateant intuentibus. Horis autem com-  
15 petentibus frontes suas ultra supercilia usque ad summitatē nasi  
capucio ordinate tectas habebunt; et maxime illa hora, qua pedes  
sibi abluunt diebus in quibus fit mandatum, facies suas usque  
ad nasi pirulam sive extremitatem pro consuetudine tectas  
habebunt; et hoc non solummodo novicii, sed eciam omnes  
20 proculdubio; atque singuli per claustrī circuitū tali hora uno  
eodemque modo ordinate residebunt. Horæ vero [incom]petentes  
dicuntur illæ in quibus lectioni et sanctis meditacionibus est  
spec[aliter in]tendendum, in quibus antiquitus operari in  
claustro licitum non fuit, u[bi] conventus pra]†ndium in[tra]†t  
25 in mediis fériis Quadragesimæ, et maxime in ... ... ...  
sexta feria, atque post cenam ante potum conventus om ...  
... ... ... hora competens; ac precipue dum sibi pedes  
abluunt, eo [quod tunc sum]mum in claustro silencium est  
tenendum, ut premissum est.  
30 [De] fratrum vero ablucione manuum hoc pro [fo. 85.  
consuetudine est habendum, quod, post prandium conventus, sive  
processio in dormitorium agatur sive non, nisi post meridianam  
estivo tempore, nulli licitum est manus suas abluere, nisi prius  
in claustro scderit per moram aliquantulam; et hoc tunc  
35 seniores et obedienciarii, atque frater qui magnam missam  
celebrat, si indigeant, facere possunt, et post cenam similiter; sed  
in ordine juniores, nisi pro majore sit necessitate, hoc facere non  
debent, nisi quando potum caritatis sunt habituri: quia tunc

omnes et singuli post cenam, facta processione, ubi a dormitorio exeunt, usque ad lavatorium directe procedentes, priusquam in claustrō sedeant, manus suas abluere debent. Atque inter meridianam in estate possunt seniores, si indigeant, ad ablutionem manus suas a dormitorio in suis cucullis egredi; ita tamen quod alicubi non loquantur, nisi froccis induantur, juxta quod alio loco supra digeritur, capitulo proximo precedente.

Necnon et famulus de hostillaria intrinseca, et famulus qui  
**215]** custodit ostium celerarii, atque idem famulus de locutorio  
**10** forinseco, una cum famulis de ecclesia, pro more antiquo omnes aditus versus claustrum ita debent sollicite custodi, ut nullus unquam persona secularis, dum in capitulo existunt vel in claustrō pedes sibi abluunt aut raduntur fratres, claustrum ingrediatur. Et maxime in domini regis absencia hoc providere  
**15** tenentur, ut nullus aliquo tempore ocreatus, vel calcaria habens pedibus, aut aliquis nudis pedibus seu absque caligis calciatus, pro qualibet causa claustrum introeat. Et, si aliquis forte talis in refectorium veniat, a famulis de refectorio statim expelli debet. Et maxime dum conventus in refectorio fuerit, nullus ingredi  
**20** permittitur, nisi honorabilis sit persona et pro causa manifesta. Nec debet permitti, ut inter prandendum aut potandum aliquis secularis ad ostium intro respiciat, nimirum cum non liceat alicui ex fratribus irreprehensibiliter tali hora ingredi, vel a con- ventu manifeste videri, nisi forte serviat aut ipso instanti inibi  
**25** sit pransurus, cenaturus, [uel bibi]turus. Sed neque permitti debet a famulis prelibatis, ut aliquis secularis [persona] ad claustrī tertia tergit manus suas, nisi illi solummodo qui [in refecto]rio comedere debent. Singuli vero obedienciarii illud idem sui[s fa]mulis tenentur inhibere ne videlicet manus suas  
**30** aliquo[modo eo]dem tergere presumant.

Mulieribus vero ingressus in claustrum post prandium] /maxime interdici debet, salva consideracione habenda [fo. 85b. circa nob[iles] pro loco et tempore, prout custos qui ordini preest viderit expedire. In refectorium tamen, ut bibant sive  
**35** se dejunent, cum omni maturitate et modestia ante prandium de licencia duci possunt. Et similiter post prandium ante vesperas, et eciam post vesperas, priusquam conventus cenet aut bibat, non in refectorium aliquo modo, sed in locutorium forin-

secum, presente aliquo ordinis custode, loquendi et bibendi  
 216] gracia, ex permissione duci solent; ut videlicet si mater  
 alicujus fratri supervenerit tali hora. Sed post cenam aut  
 potum conventus nullatenus hoc fiet aliquo anni tempore. Sed  
 5 neque per claustrum, nisi valde sit latenter et occulte, porta-  
 bitur unquam potus in ipsum locutorium, pro alicujus matronæ  
 aut mulieris adventu.

Die quo radendi sunt fratres, cicius solito pulsabitur ad primam,  
 nisi illis diebus in yeme in quibus prima summo mane cantatur;  
 10 nam diebus, in quibus fit mane sonitus in dormitorio, possunt et  
 debent ex consuetudine fratres qui voluerint missas suas cantare  
 privatas cum deliberacione, et oracioni quæ fit ante primam in  
 choro cum aliis interesse. Sed diebus, in quibus prima summo  
 mane cantatur, non habetur in usu tempore moderno ut post  
 15 primam, die qua radi debent, in claustro sedeant vel missas suas  
 celebrent, nisi de licencia speciali, eo quod ipsis diebus in immediate  
 post letaniam parvulum signum ad apparatum missæ capitalis  
 consuetudinaliter tangi solet. Consuetudo quidem erat, usque  
 ad tempus felicis memoriae abbatis Ricardi de Berkynge, ut  
 20 semel per quamlibet quindenam in estate, et per tres septimanas  
 semel in yeme, tonsuram haberent, nisi per festum principale  
 impedimentum occurreret; qui, ad tocius capituli instanciam et  
 peticionem constituit, ut tam in yeme quam in estate in qualibet  
 quindena semel radantur. [E]t quia consuetudo deposita ut  
 25 ante quodlibet festum principale et ante [Dominicam] Rogationum  
 in immediate radantur, bis infra tres septimanas aliquo  
 [modo]† tempore moderno radi solent. Subcamerarii quidem  
 officium est de [die qua] radi debent a priore inquirere, sicut et  
 de fratribus cursorie minuen[dis] ... is feriis Quadragesimæ et  
 30 aliis temporibus quibus eis non [licet]† ad ostium stare capituli;  
 facietque in die qua radi debent statim ut [inveniat]† duas tinas,  
 cum aqua calida et viginti quinque patellis [et bacin]†is [fo. 86.  
 atque sapone, eodem modo quo per eundem portari debet aqua  
 cum patellis quando sibi pedes in claustro abluere debent, juxta  
 35 quod in proximo precedente capitulo exprimitur evidensius;  
 nisi quod duas patellæ simul ad sessionem prioris apponi solent,  
 eo quod licite prior in claustro pro recta consuetudine pedes sibi  
 abluat, extra claustrum tamen tempore moderno radi consuevit.

Sed cantor proculdubio et omnes officiarii, preter infirmarium, camerarium, coquinarium, elemosinarium, celerarium forinsecum et eciam intrisecum, si voluerit, sicuti et claustrales, in claustro radi debent; nisi pro aliqua necessitate aut infirmitate 5 de licencia prioris claustri aliqui corum extra radantur. Sacrista vero, licet extra claustrum se radi fecerit, non inde his diebus reprehendi solet. Sed subsacrista et ceteri qui in ecclesia jacent, atque gardinarius et custos altaris beatæ Mariæ, hostillarius intrinsecus, granatarius, subelemosinarius, et socius coquinarii, 10 in claustro radi debent.

Subcamerarius vero quin radatur in claustro se nullo modo poterit absentare, nisi egritudinis causa, et tunc, rogatu ipsius aut camerarii, erit ibi aliquis nomine ipsius, eo quod illius officii est ibidem jugiter esse ac sollicite providere ne de aqua calida et 15 oportuna aut de batellis aut sapone defectus illic habeatur. Refectorarius vero et ejus collega prope ostium refectorii sive celarii, pro recta consuetudine, se invicem mutuo radere debent. Et providendum est sagaciter a priore claustri ne aliqui sint vagantes, desides, aut negligentes, cujuscumque sint condicionis 20 aut etatis, quin socio conjungantur ad radendum, si radendi habeant facultatem; et hoc, licet ob alicujus defectum aut debilitatem tres collegas simul oportet sociari. Si qui vero radere nesciunt, a suo magistro in eorum novitate moneri et, eciam si ad hoc abiles non fuerint, cogi debent ut discant; quod tamen ultro 25 absque occasione facient, si illud philosophi mente revolvant: "Ad discendum quod opus est nulla mihi etas sera videri potest." Magister quidem noviciorum debet sagaciter providere [ne]† matuiores fratres cum junioribus ad radendum conjungantur, et quod [minime]† professi, si fuerint, aliquantulum ab aliis 30 separati juxta eum prox[imi sint]† et quod patellis aut aliis quibuscumque rebus necessariis null[atenus indige]†tant. Qui eciam magister quem voluerit de hiis qui in custodia [sint ad]† se radendum pro more assumet. Qui nullatenus permittet ut ... ... /claustri aliqui radantur, nisi solummodo illi qui [fo. 86b. 35 suæ specialiter [curæ com]†mendantur. Nec debent aliqui, dum radunt aut raduntur, aliquid absque necessitate loqui; olim tamen nulli in radendo aliquid loqui licebat. Sed nec debent conventus ex more antiquo aut moderno extra claustrum aliquo

modo radi, nisi ob nivem superhabundantem, aut urgentissimæ fuerit causa necessitatis. Sua vero capita, ex moderno usu, maturi fratres utrobique in claustro invicem mutuo possunt abluere; atque juniores in ordine a custodia absoluti illum 5 reverenciæ famulatum suis senioribus absque mutua vicissitudine licite possunt et debent impendere; non tamen ex more antiquo, sed, qui volebat, antiquitus lavare poterat caput quisque sibi, et nullus alii; nec consueverunt<sup>1</sup> antiquitus in sexta feria aut in festo duodecim lectionum aliquo modo radi, nec 10 decet ut hoc faciant tempore moderno. Illi vero qui in perpetuo ponuntur silencio, pro dispositione prioris claustrum aut magistri noviciorum, si de custodia nondum fuerint absoluti, secus ostium capituli in summo silencio radi debent; fratres siquidem qui minime perraduntur, priusquam conventus ad horam regularem 15 ecclesiam intret, possunt et debent in summo silencio, de licencia prioris claustrum, ibidem radi, ita tamen quod in claustrum nullatenus existant, in reditu conventus ab ecclesia, sive iterum ipsa die in claustrum loqui debeant sive non. Suos autem pannos tonsuræ ad desiccandum in praterio usque post missam licite, cum opus 20 fuerit, ponere possunt; quos si aliquis ordinis custos aut noviciorum magister ad finem horæ regularis, quæ canitur post missam, ibidem invenerit, debet fratres corripere qui eos negligenter ultra finem missæ illic dimiserint. Famulus vero de locutorio, ad nutum subelemosinarii, scabella et sedes post 25 rasuram locis debitibus honeste reponet.

Omni autem die Sabbati per annum abluerent sibi fratres pedes in claustro, nisi cum principale festum in Sabbatho aut Dominica [ce]lebratur; tunc enim hoc facient in quinta feria precedente. Facietque subcamerarius duas tinas cum aqua calida et cum 30 viginti quinque patellis in clau[strum p]ortari, una cum tersonis, ad mandatum in capitulo faciendum, prout in capitulo [proximo] 217] precedente<sup>2</sup> evidencius propalatur. Et providere debet a noviciis de ultima . . . vel in eorum absencia ab aliis qui proximi sunt eorum priores in or[dine, sci]licet si qui fuerint 35 minime professi, sicut et magister eorum, cum ad . . . ptis ibidem invenient patellas, eo quod sibi pedes primum [abluun]t. Qui si, cum advenerint, patellis careant, dabuntur . . . [fo. 87.

<sup>1</sup> *consueverint*, MS.<sup>2</sup> *presidente*, MS.

mis eorum patellæ qui juniores, sicut ibidem noviciis professis, ac eciam aliorum, pro magistri sui dispositione. Ostia vero claustrum, dum pedes sibi abluunt, claudi et ita a famulis custodiri debent, ne, si fieri possit, aliquis tali hora intret secularis. In yeme autem, quociens opus fuerit, accendentur quinque crasseta consueta ad claustrum illustrandum; cum quibus similiter accendetur crassetum in laterna pendente in occidentali parte claustrum, ultra armarium magistri noviciorum, et aliud pendens in laterna in medio ex aquilonari parte juxta ecclesiam; necnon et candelæ per subsacristam per claustrum accendantur, quociens opus fuerit, dum pedes sibi abluunt. Crassetum vero in laterna pendente in medio ex australi parte claustrum, eo quod ex illa parte fratres sibi pedes non abluunt, ardere non solet, nisi quociens ex illa parte processive incedunt. Fratres vero omnes, inmediate postquam sibi pedes abluerint, priusquam aliud quippiam agant, ad lavatorium incident, et manus suas ibidem lavabunt una cum suis cnipulis, si necesse habeatur, quos nullo modo tali hora, ut prefertur, acuere aut eruginare debent, sed lavare et desiccare tantum. Ad mandatum vero in capitulo discalcietur solummodo presidens, priusquam ab eo inchoatur antiphona "Mandatum novum"; ad cuius inchoacionem discalciabit se prior continuo, abbate presente, et cum eo frater qui prior est in ordine ex parte altera; atque statim post eos fratres utriusque partis in ordine seniores; ac deinde ab aliis gradatim descendendo id idem fiet.

Lotisque pedibus presidentis atque prioris, si abbas affuerit, exiet continuo servitor, aut eciam servidores, abbate presente, ut aquam mutent, priusquam alicujus pedes postea lavent. Deinde vero duorum semper ac duorum fratrum per ordinem pedibus, et non trium, aquam ministrabit uterque servitor, priusquam aquam iterato mutet; atque uterque lymphæ servitor dextram manum extensam et supinatam super cuiuslibet fratris pedem dextrum, per illius longitudinem cum aqua primum sua[viter] traicit, ac deinde super sinistrum eodem modo, et postea extraversum utriusque pedis, in modum crucis manum tenens, eam traicit modo quo prius. Si vero abbas affuerit, lotis pedibus prioris aut alterius custodis ger[entis] vicem prioris, exiet protinus servitor ad mutandam aquam; quod nulla[tenus fiet] in abbatis absencia, nisi lotis tantummodo pedibus presidentis. Sed aquam semper

duorum pedibus ante illius mutacionem gradatim m[inistrabit]. Quocienscumque abbas mandato affuerit, si pedes lavi debeant, statim ut fuerit ingressus et sederit, surgent duo novicii qui [ultimo ad mensam] /servierint, et ad illum confestim procedent. [fo. 87b.]

**5 218]** Ad quem cum pervenerint, suppliciter inclinabunt, et, flexis humiliiter genibus, eum discalciabunt, pedes[que] illius, ab hora qua antiphonam inchoaverit donec loti et tersi fuerint, inter manus suas tenebunt reverenter; et cum eum recalciaverint, priusquam recedant, iterum inclinabunt.

**10** Servitor autem de parte presidentis, ad manuum ablucionem, cum manutergio displicato et ante se hinc inde extenso precedet, quem subsequetur aliis aquam portans in pelvi; sed ex alia parte, nisi dominus abbas affuerit, semper aquæ portitor procedere debet, ad cuius tergum veniet aliis manutergium tenens inter

**15** manus, non ita extensem sed pendens ante illum, nisi dominus abbas affuerit, ut prefertur. Preterea, ad manuum ablucionem, quicumque in capitulo presidens fuerit, preter dominum abbatem, ministrabitur ei de togella ex una parte a servitore qui prior est in ordine illius partis, et a servitore ex altera,

**20** quoque manus suas abluerit. Sed, abbate presente, surget unus supradictorum noviciorum qui eum discalciaverint, et cum servitore togellam portabit extensam, de qua tunc abbati, dum manus sibi abluntur, ipsi duo tantum ministrare solent, et non prior vel aliquis seniorum.

**25** Sanguinati vero si fuerint, quando fit mandatum, capitulum non ingredientur, die videlicet prima suæ minucionis, donec cum aqua ad manuum ablucionem intrent servitores; sed secunda die suæ minucionis, si fiat mandatum, eorum proculdubio pedes, sicut et pedes fratrum, si qui tunc egritudinis causa fuerint extra chorum,

**30** tam in claustro quam in capitulo, ablui debent, nisi in pedibus suis aut tibiis aliquo morbo graventur. Debent enim acriter corripi si qui se unquam a pedum ablucione subtrahant negligenter.

Monachi vero extranei, si affuerint in die quo fit mandatum, in[tr]abunt, sicut dictum est de sanguinatis, inmediate videlicet post servitores quando ingrediuntur cum aqua ad manuum ablucionem. Et quociens fuerint ad collacionem extranei, sive fiat mandatum sive non, nisi nostrum habeant capitulum, stabunt

exterius ad ostium capituli, aut eciam reectorii, ut quando conven-  
tus po[tum] caritatis habet, una cum hostillario suppliciter inclini ;  
qui, si capitulum habeant, usque [in ecclesiam cum conventu]  
procedent, et cum obedienciariis ibidem exterius morabuntur.

- 5   **219]** Elemosi[narii et] subelemosinarii incumbit officio claus-  
trum et utrumque locutorium [ab ingressu] pecorum et qualibet  
immundicia ac re inhonesta, per suos famulos et alias [paulo ante]  
enumeratos, cum omni diligencia custodire, atque ostia et seruras  
[utriusque locut]orii, et mensam, baccilia, manutergium honestum,  
10 librum et skyllam [ad mandatum] cotidianum invenire. Qui  
insuper claustrum et utrumque /locutorium, quociens opus [fo. 88.  
fuerit, et maxime semel in anno, in die videlicet Dominicæ  
Cenæ, [conven]tu, dicto completorio, dormitorium ingresso,  
scopari facient. Atque summo mane in die Parasceves, priusquam  
15 surgat conventus, facient fenum aut stramen per circuitum  
claustri ex una parte poni. Et, quocienscumque per annum  
sternitur chorus menta, junco et edera vel feno, faciet juncum aut  
fenum in claustro poni ac in utroque locutorio. Et, quandocum-  
que refectorium junco aut feno sternitur, facient ipsi in dormitorio  
20 et in sala atque in cameris fratrum infirmorum juncum aut fenum  
honeste poni ; necnon et in necessaria domo, tam dormitorii quam  
fratrum infirmorum, facient fenum poni abundantier, omni die per  
annum qua raduntur fratres, et alias similiter, quociens opus fuerit.  
Ad quod in ipsis domibus plenarie faciendum, molle fenum  
25 secundæ vesturæ de pratis elemosinariæ ex antiquitate est  
specialiter assignatum, ac insuper de molliori feno primæ vesturæ  
eorundem, si forte opus fuerit, proviso solerter quod nunquam locis  
supradictis, quod absit, feni defectus habeatur. Debent enim  
fratres de elemosinaria, quibus jusserrit subelemosinarius, crebre  
30 visitare loca prelibata, et maxime domum necessariam conventus,  
atque fenum dirigere et apponere ubicumque viderint necessarium  
esse, provisa hora qua conventus in dormitorio non fuerit neque in  
claustro. De junco autem sive feno per eosdem in infirmitaria  
ponendo ad cuiuslibet fratri nostri decessum, specificatur inferius,  
35 in capitulo de fratre cui committitur cura infirmorum. Omnes  
quidem mattas super scanna in claustro, et in refectorio, atque  
in utroque locutorio facient annuatim contra yemem renovare,  
una cum matta longa et larga, super quam in locutorio sedebunt

sanguinati. Sed, ut prefertur, mattas in misericordiæ domo faciet reectorarius annuatim renovare. De mattis vero quæ in dormitorio ab eisdem poni solent, specificatum est supra, capitulo proximo precedente. Omnia vero quæ prædicta sunt sumptibus elemosinarii procurari ac inveniri debent, quæ, ipso absente, a subelemosinario, vice ipsius, provideri ac plenarie exhiberi debent. Qui quidem subelemosinarius omnes mundicias,<sup>1</sup> tam in claustralio [220] quam in dormitorio et domo necessaria, per fratres de elemosinaria, sive per alios quos voluerit, quo ciens fuerit necesse, facere tenetur. Quod autem idem elemosinarius invenire debeat brevigerulo fratrum nostrorum defunctorum ... ... et sororibus beati regis Edwardi inferius capitulo exprimitur.

Ad eundem siquidem elemosinarium pertinet omnes advenientes pau[peres pro possi]bilitate sua de elemosina recreare, atque quoslibet mortuos cir[ca monasterium], quorum non invenitur tanta possessio ut ex propriis rebus /sepeliri [fo. 88b. [possint, pannos quibus] involvantur, et tam erga sacerdotem quam qu[oscumque]† alios sepeliendi officium eisdem procurare. De distribucione autem [quam]† egenis facere tenetur ad sepulturam cuiuslibet fratris nostri defuncti, specificatur inferius, capitulo xxxiiij. Atque de anniversario felicis memoriae abbatis Walteri, quod ab eodem celebriter procurari solet annuatim, inferius, capitulo xl., fit mencio specialis. Tenetur autem pro more antiquo idem elemosinarius domno abbatii annuatim, ante Natale Domini, sexaginta quindecim ulnas, ad vestiendum viginti quinque pauperes, de russeto seu alio panno providere magis oportuno, unicuique videlicet pauperi de tribus ulnis tantum, quando et quibus voluerit dominus abbas pauperibus erogandis ; ita tamen quod communis grecio elemosinariæ de eodem seu quovis alio panno magis sibi congruo tres ulnas per eundem elemosinarium recipiat annuatim. De hiis quæ ad mandatum in die Cenæ est facturus, specificatum est supra, ipso eodem die, in prima scilicet parte istius voluminis.

Ad subelemosinarii siquidem ministerium specialiter pertinet potum caritatis infirmis distribuere fratribus, quo ciens cumque conventus eundem potum habet ; et hac de causa a completorio tunc remanet, non petita licencia. Qui eciam virgas in capitulo

<sup>1</sup> *immundicias*, MS.

et in vestiario, atque scoparia ad omnes mensas in refectorio, cum sportulis ad reliquias a mensis colligendas, atque discum latum, in quo abbatis elemosina ad skyllam poni solet, tenetur invenire. Qui insuper brevicula defunctorum ad locutorium per-

5 cipiet ac succentori representabit, et, ut brevicularii corredia consueta plenarie ac honorifice habeant, sagaciter providebit; necnon et victualia incareratis, cum fuerint, ad portam de elemosina procurare solet: sed hoc noviter et voluntarie, quoniam de abbatis elemosina ex veteri consuetudine deberent

10 specialiter omnes sustentari. Qui insuper aut per se, si oportunum est, sibi perquirat, aut per veracem famulum cum multa sollicitudine perquiri faciat, ubi egri et debiles circa monasterium [ja]ceant, qui non habent unde se sustentare valeant. Si autem ipsem ad [per]quirendem et visitandum perrexerit, duos

15 famulos secum habeat, et, priusquam [intret] domum ad quam ire proponit, mulieres, si aliquae in ea sint, exire [faciat]. Ingressus domum, blande consoletur egrum, et offerat ei quod [melius hab]et et sibi intelligit esse magis necessarium, si secum fecerit escas [cum potu dese]rri, et, si non, prebeat ei signum per

20 quod de re sibi ab ipso pro[missa et magis] necessaria certificare queat. Et si forte eger ali[quid ab ipso peci]erit, quod [fo. 89. penes ipsum non habetur, perquirat illud ei diligenter, si aliquo[modo] potuerit. In eas autem domos, in quibus mulieres egræ vel debiles jacent, nunquam introeat, sed per unum de

25 famulis suis quod habere potest et eis necessarium est humanitus transmittat. Prius tamen quam aliquid de hiis agat, et maxime privatis diebus in yeme in quibus prima summo mane cantatur, ante cujus complectionem hujus rei causa egredi non debet, nisi prius illud priori claustrum reverenter ostendat, et secundum illius

30 dispositionem atque consilium elemosinam monasterii eis dispensem. Faciet insuper idem subelemosinarius, pro recta et

221] antiqua consuetudine, bis in omni ebdomada per anni circulum, omnibus egenis ad domum elemosinariam inferius adventantibus generalem elemosinæ erogacionem, de reliquiis

35 videlicet fratrum in refectorio et in misericordia reficiencium et de cervisia, prout competencius poterit; atque de reliquiis hostiliariæ forinsecæ, sive in manu abbatis extiterit sive non, et de residuo illorum novem panum quos ad pistrinum conventus

idem cotidie recipit. Hoc tamen observato, quod sacerdos atque fratres de elemosinaria, necnon et subelemosinariæ famuli, cotidie ab eodem plenarie recipient quod moris est ut habeant; quoniam proculdubio, quocienscumque ad erogaciones complendas panis ei deficit, granarium elemosinarii quod ibidem est continuo ingredietur, et panem sumet ad sufficienciam; hoc proviso solerter, quod nullus unquam egenus, quod absit, elemosinæ expers inde recedat; quoniam domus prelibata, ob illas bonas elemosinæ erogaciones, quæ ibidem per singulas fieri solent anni 5 ebdomadas, a plebeis patriæ ydiomate "dolhus" vocitatur. Recipit autem idem subelemosinarius tempore moderno de celario conventus duos gascones de secunda cervisia, quos fratribus de elemosinaria liberare solet, set hoc de novo, a tempore videlicet [beatæ]† recordacionis abbatis R. de Crokele; nam primitus con- 10 suevit ex [anti]quitate, quocienscumque nona canebaratur post prandium inter [Purificacio]nem beatæ Mariæ et Omnium Sanctorum solemnitatem, tam privatis [diebus quam]† in xij. lectionibus, duos recipere gascones de cervisia conven[tus et]† duos de secunda cervisia; quæ quidem tunc cervisia ad potum 15 [conventus]† post nonam decantatam in refectorium portari consuevit, sicut]† specificatum est supra, capitulo nonagesimo quarto, primæ† partis; atque (?), ratione illorum quatuor gas- [fo. 89b. conum quos tunc receperat c[onsuevit]† cotidie per anni circulum fratribus duos liberare gascones. Quod [autem cum]† tedium ei 20 facere videbatur, postquam statutum est a memorato abbe R. ne conventus post nonam decantatam, ut prius consueverat, potandi gracia refectorium amplius intraret, petiit subelemosinarius, qui pro tempore fuerat, ut, pro quatuor gasconibus quos per tempus prelibatum recipere solebat, duo<sup>1</sup> gascones tantum 25 eidem, ad opus fratrum supradictorum, omni die per annum de celario liberarentur; quod eidem est concessum, et ita actenus usitatum. Idem autem subelemosinarius recipit cotidie per refectorium unum cervisiæ gasconem de collecta quæ post cenam vel potum conventus in refectorio quaqua nocte fieri 30 solet; et, quociens conventus ad potum caritatis cervisiam habet, quicquid inde remanet idem subelemosinarius habere debet; set de medone non nisi unam habet karitatis bollam, et illud 35

<sup>1</sup> *duos*, MS.

solummodo quod super mensas remanet. Sed proculdubio collectam cervisiae totaliter habet post refectionem conventus jejuniorum diebus, atque collectam vini in die Cenæ et quociens vinum in cyphis habent.

- 5 Hoc autem ordine distribuuntur tria corredia de mandato cotidiano. Die autem Dominico, idem<sup>1</sup> subelemosinarius, ad opus brevigerulorum casu superveniencium, duo habet corredia, et presbiter de elemosinaria unum. Die vero Lunæ, idem subelemosinarius habet unum, et prefatus presbiter unum,  
 10 et famulus de locutorio unum. Die Martis, idem habet duo, et presbiter unum. Die Mercurii, idem habet unum, et presbiter unum, et tertium famulus prelibatus. Die Jovis, idem habet duo, et presbiter unum. Die Veneris, idem habet unum, et presbiter unum, atque unum famulus memoratus. Die Sabbato  
 15 autem, idem habet duo, et presbiter unum. Qui quidem presbiter cotidie per annum unum de illis tribus habet corrediis preterquam in die Cenæ, in quo nullum aliud quam solemne sit mandatum, et ob hoc in die Parasceves duo corredia recipere solet. Vinum autem liberari non solet aliquo die per annum ad  
 20 predicta corredia. Set cervisia cotidie de celario conventus, et tum qui ipsa admittunt corredia flaco[nem] pro consuetudine habent, necnon et gastella in festis principalibus, qui simi[nella, pr]o more antiquo, canestella, brachinella, et wafras recipere deberent. Fa[mulus q]uidem prelibatus de exteriore locutorio,  
 25 preter supradictum corredium de man[dato quod]† ter habet in ebdomada, unum recipit panem servientium et unum gas[conem de] ... ca cervisia, atque unum ferculum cotidie de celario conventus ; et, pret[er unam]† caritatis bollam, diebus in quibus fit mandatum et quocienscumque /... ... per medium [fo. 90.  
 30 transit locutorium, pitanciam habebit per illum fratrem qui ipsa die [con]ventui pitanciam exhibet, atque potum caritatis post collacionem. Qui quidem famulus omni hora diei promptus esse debet atque paratus in locutorio, aut saltem alicubi non longe ab illo, vel aliquis vice sua famulus honestus, ut quicquid  
 35 suo incumbit famulatu absque mora rite exequatur ; et maxime post capitulum quibuscumque diebus, hora videlicet qua hostium locutorii rite solet aperiri, nisi fortasse ob causam racionabilem

<sup>1</sup> *idem propiciore, MS.*

prius sit apertum, atque similiter hora qua signum ad collacionem pulsari debet, adesse tenetur, ut hostium locutorii, si tunc non claudatur, pro consuetudine claudat, aut mittat suppriori.

*De capitulo fratrum cotidiano. xvij.*

- 5 Ex veteri consuetudine habetur quod prior cotidie, festis diebus, priusquam agatur sonitus ad primam, et diebus privatis [222] inmediate post missam capitalem, coadunare debet suos collegas, ordinis videlicet custodes, atque de senioribus et aliis fratribus discrecioribus, ad tractandum cum eisdem de cultu  
 10 religionis et correpcionibus aliisque rebus, si quæ fuerint in capitulo proponendæ aut corrigendæ, ne aliquid unquam ibidem ex abrupto aut inconsulte agatur aut recitetur vel corrigitur. In capitulo siquidem nunquam est tractandum aut aliquid loquendum, nisi de hiis solummodo quæ ad salutem pertinent animarum; sed de  
 15 temporalibus quibuscumque negotiis extra illud est salubriter colloquendum, et si qua sunt quæ ad utilitatem ecclesiæ spectant, et absque conventus noticia vel assensu diffiniri nequeant, debent postea in eodem breviter recitari. Ceteri vero fratres, dum ordinis custodes et alii convocati ita ad invicem modo  
 20 tractant prelibato, in choro interim morari debent, et sedere poterunt si qui voluerint, atque, signi ad designandum capitulum incipiente sono, omnes illic sedentes confessim surgere et versi ad orientem interim stare debent. Necnon et fratres, qui alicubi in monasterio sunt, statim convenientes chorum intra-  
 25 bunt, ut omnes pariter processioni intersint, nec aliquis tunc in claustro pro qualicumque occasione sede[at vei mor]etur. Nullus eorum in choro librum tunc teneat, neque in libro aliquid [legat] vel inspiciat. De sonitu vero ad capitulum rite faciendo specificatum est supra, capitulo primo terciae partis. Quo cessante  
 30 sonitu, precedentem ab[batem] aut priorem sequantur alii, sicut est ordo conversionis eorum, a senioribus inchoantes. Quam ordinate autem capitulum, detectis capitibus, in[clinando ingredi] et ante et retro ante suas sessiones singuli facere, aut quam [humiliter sibi] invicem mutuo inclinare debeant, priusquam  
 35 iterum capuciis sua [capita tegant], /vel quam [fo. 9ob. humili] et composite, sicuti et in choro ibidem su[nt sessuri], aut quam ordinate ad exitum capituli, sicut et ad ingressum,

omnes pro [more] antiquo debeant inclinare, non est opus hoc loco plenius inserere, quoniam haec omnia de humilitatis gestu a fratribus precipue magis spiritualibus cotidiano jugiter habentur in usu. Verumtamen hoc pro recta et antiqua consuetudine quasi 5 pro regula est observandum, quod, quandocumque fratres capitulum intrant, seu a capitulo egrediuntur, vel capitulo aut reectorum pro qualicunque causa pertranseunt, detectis 223] humiliiter capitibus medio loco ad crucifixum videlicet in capitulo atque ad majestatem in refectorio obnixe inclinabunt, 10 sicut mos est inclinare semper ab intrantibus et exeuntibus sive pertranseuntibus in oratorio. Et si unus vel plures ad eorum exitum steterint inclinati, singuli, ut egrediuntur et per eos transeunt, incedent pro more humiliiter inclini.

Novicius autem qui martilogium legit inclinabit ante lectorium, 15 priusquam incipiat "Jube, domne"; positoque libro super lectrum, descendet et iterum inclinabit, dum a presidente profertur benediccio, atque tertio inclinabit priusquam inde recedat, et postea, ad stacionem suam veniens, priusquam sedeat, ante et retro faciet. Eodemque modo per omnia se geret qui ad collationem est lecturus. Qui si tarde venerit, ita quod ad stacionem suam priusquam legat non extiterit, posito libro super lectrum, ante et retro ibidem faciet, priusquam incipiat "Jube, domne." Atque id idem iterum in ordine suo, priusquam exeat, est facturus. Qui tamen, si potum caritatis habeant, tunc ibidem coram lectro 20 25 ante et retro faciet, et usque in refectorium conventum precedet; ubi, non per medium usque ad gradum est iturus, sed, postquam introierit ipsam domum, eam statim pertransibit, a latere se divertens atque incedens, et stabit ad pulpitum superius, donec sederit qui conventui preest. Frater vero si quis forte in capitulum supervenerit, sedentibus aliis, sicut mos est, hora collationis priori suo in ordine primum inclinabit ac postea inferiori, qui [eciam ambo] consequenter eidem vicem mutuo hinc inde rependent. De reverencia [autem] domino abbati exhibenda, quando sedere debet, capitulo primo istius partis superius 30 35 [videtur]. Cum autem ingreditur abbas capitulo, conventu prius ingresso, detecto capite, pro more antiquo, manus et manicas ordinate in crucis modum ante] se tenens suo corpori astrictas, capite parumper inclino per medium [incedere solet,

fratri]bus eidem obnixe inclinantibus; qui nullatenus sedebunt, quo[usque sedeat ipse, jux]ta quod alibi prelibatum est. Quando vero in martilogio/ [recitat]ur nomen alicujus sancti, [fo. 91. cujus festum cum xij. lectionibus simpliciter est colendum, 5 omnes ad finem clausulæ detectis capitibus inclinare debent; profundius vero inclinabunt, si festum in albis coli debeat, et sic gradatim profundius atque devocius inclinare tenentur, secundum 224] quod festivitates in cultu excellenciores habentur; ita videlicet quod in duplicibus et festis principalibus, in quibus 10 ibidem venia non sumitur, sic se inclinent, ut nec ex toto erigantur nec ex toto sedeant. De venia autem sumenda in vigiliis principalibus, et qualiter ab hiis qui voluerint orari poterit ad eandem, specificatum est supra, capitulo xciiij. primæ partis.

Nec pretereundum quod tam dominus abbas, si domi fuerit, 15 quam ceteri omnes ad veniam in principalibus vigiliis esse tenentur; qua si aliquis se subtraxerit, nisi sit abbas aut prior pro aliqua necessitate, acriter inde corripi debet. Et si qui fortasse ex obedienciariis inmediate post veniam a capitulo exierint, nisi se sciant denuo reversuros, ante et retro facient 20 priusquam egrediantur. Singuli autem fratres in capitulo, quando et quociens audiunt sua nomina in tabula legi, detectis capitibus humiliter inclinabunt; et, quocienscumque dominus abbas in tabula recitatur, ipso presente, omnes pariter hinc inde id idem sunt facturi. Lectisque et pronunciatis quæ ibidem 25 legi et pronunciari consuetudo est, factoque sermone, si fieri debeat, et dicto "Loquamur de ordine nostro," ad quam vocem omnes humiliter detectis capitibus inclinare debent, surgent novicii, si qui fuerint, minime professi, et dicto "Benedicite" a capitulo egredientur.

30 Capitulum namque dicitur quandoque parvus ille locus seu parva domus in qua convenient claustrales, ut suæ saluti consulant. Quandoque vero dicitur capitulum ipsa congregacio religiosa claustralium. Et potest convenienter dici capitulum, quasi capud licium, quoniam in eo terminantur lites, et si quæ fuerint inter fratres discordiæ aut dissensiones. Est igitur capitulum officina Spiritus Sancti, in qua filii Dei congregantur, ut ei reconcilientur. Atque precipue domus est confessionis, 35 domus obedienciae, misericordiae, et indulgentiae, domusque

unitatis, pacis, et tranquillitatis, in qua quicquid a fratribus intus [aut] extra delinquitur, per confessionem et satisfaccionem misericorditer rel[axatur]. De eo autem quod a plerisque dicitur, quod tres et quinque sunt voces [in capitulo], sic est intelligendum: tres namque sunt voces, clamantis vide[licet, res]-pondentis, et judicantis. Et quinque similiter dicuntur esse [voces .. ] bre, ut specificatum est supra, capitulo quinto istius partis: 225] [illius videlicet qui] capitulum tenet dicitur esse vox prima; /atque prioris, si abbas [capitulum teneat], et aliorum [fo. 91b.]

10 trium ordinis custodum dicitur esse vox secunda, eo quod illorum clamores, si quos facere voluerint, immediate post clamores presidentis, si aliquos fecerit, fieri debent; et ideo paulisper expectabunt postquam dixerit "Loquamur de ordine nostro," et post venias quæ pro defectibus et variis negligenciis consequenter

15 sumi solent, priusquam loqui incipient, donec percepient utrum ipse correpcionem aliquam facere velit. Cantoris autem et succendoris ideo est vox tercia in capitulo, quia præ ceteris specialius de negligenciis ac defectibus quæ in divino fiunt obsequio suos clamores facere tenentur. Sicut enim sacerdotale

20 ministerium precellere dinoscitur officium cantoriæ, ita ministerium ordinis custodum, qui obsequium et missam in conventu vice abbatis celebrare, capitulum et collacionem tenere, atque ad skyllam sedere, ordinemque servare debent, cantoriæ officio preesse perhibetur; nimirum cum plus sit in quibuscumque

25 solemnitatibus missam in conventu cantare, quam ad formam chorum indutus regere. Preterea, si forte contingat omnes ordinis custodes absentes esse, licencia a claustro egredi ab hiis qui exire necesse habent ab illo, qui tunc prior est in claustro de ordine seniorum, [pro more peti] debet. Et qui pro tempore

30 prior est de ordine seniorum]<sup>1</sup>, ipsis fortasse custodibus eruditinis aut cujuscumque rei causa absentibus, capitulum tenebit, et quicquid officii est prioris utrobique supplebit, et non cantor, nisi prior extiterit cantor de ordine seniorum. Duo quidem fratres quibus de silencio loqui specialiter injunctum est, suos,

35 inmediate post cantorem et succentorem, facient clamore[s], eo quod silencium tocius ordinis clavis appellatur, et ideo quartam in capitulo dicuntur habere vocem. Atque continuo post illos

<sup>1</sup> pro . . . seniorum, om. MS.

elemosinarius et subelemosinarius ad loquendum de elemosina, cum necesse fuerit, quintam habent in capitulo vocem. Hoc observato semper, qualicumque hora noviciorum magister, sive custos ordinis fuerit sive non, super suos novicios facit clamores, 5 quod presidens ei diligenter intendat, et quod acrius eos corripiat **226**] et, si necesse videatur, asperius in eos judicium exerceat, quociens pro qualicumque re ab eo proclamentur, quam si ob tres causas prelibatas a quovis alio vocentur ad gradum, [quoniam] proculdubio, si novicii sub arta et jugi sint disciplina 10 et sui magistri monitis [suppli]citer inclinati, ordo multo melius et vix aliter in congregatione vigebit.

[Predicti] vero fratres, quibus una cum custodibus injunctum est de silencio loqui, [aut debent] fratres proclamare, aut eis dissimulando parcere, quoniam nulli custodi [extra capitulum] 15 debent inde mencionem facere, nisi magistro noviciorum, si voluerint, de suis noviciis. De hiis autem tribus predictis, de officio scilicet divino, et de [silencio, atque de] elemosina, prout superius, capitulo quinto istius partis, expresse/ [specifi- [fo. 92. catur]†, omnibus et singulis qui de custodia absolvuntur, cum 20 voluerint, loqui [licitum] est; sed non de rebus aliis, nisi quisquam forte pro aliqua justa et rationabili causa aliquid bono modo et breviter dicere velit, quod ad conventus honorem et ordinis observanciam videatur pertinere, ut in omnibus semper profectus<sup>1</sup> spiritalis effectum debitum sorciatur.

25 Septem vero aut octo seniores, qui dicuntur senpectae, id est, senes sapientes, de uno choro et totidem de altero, qui primi sunt in ordine post abbatem et priorem, et una cum priore et aliis custodibus ad abbatis consilium, quociens opus fuerit, prae ceteris familiariis accersiri solent, atque in tabula cursorie 30 ponuntur ad quartam lectionem et quartum responsorium in festis xij. lectionum, loqui possunt et debent cum omni mansuetudine et modestia, quandcumque necesse videbitur, pro ordinis conservancia et sanctae religionis augmento. Sed, licet curam custodie ad invicem in caritate omnes pariter habere debeamus, 35 nulli tamen inferiori sub eisdem in ordine pro aliquo intercedere seu aliquid loqui licitum est, nisi a presidente sit jussus, vel de divino servicio, aut de silencio vel de elemosina loquatur modo

<sup>1</sup> *perfectus*, MS.

preostenso, nisi aliquis obedienciarius, seu frater discretus quipiam salubriter proferre decreverit. Quando autem aliquis ibidem pro statu religionis, aut ecclesiae negotiis, seu communis utilitate loqui censuerit, tam a presidente quam ceteris omnibus diligenter audiatur, nec aliquo modo a quoquam reprehendatur ejus sermo, nisi forte aliquid proterve pronunciet. Et, si cui forte **227**] aliquid displicet ex hiis quæ ibi recitantur, cum modestia et summa reverencia sine aliquo scrupulo contencionis in medium proferre non differat, ita ut nec discordans contencio ad subversione ordinis locum inveniat; sed perturbatores capituli et inobedientes, atque cum suis superioribus alicubi proterve contendentes, ut ceteri timorem habeant, acriter choerceantur verbis, verberibus, et jejuniiis, ne, tanquam oves morbidæ, veneno suæ malicie et malo exemplo inficiant sanas oves. Et, si **15** contumaces et incorrigibiles permanserint, a monasterio, ut regula precipit, expellantur.

Nullus autem, et maxime in capitulo, aliquod unquam verbum asperum aut molestum pro qualicunque causa presidenti inferre debet, cum idem vicem Christi pro tempore gerat, quin aut per ipsum presidentem inde continuo, aut per alios ordinis custodes, corripiatur ibidem, vel eciam, si opus fuerit, ut si proterve loq[uatur, ab] omnibus senioribus pariter una voce quasi a toto conventu acriter pro c[lamatur. Et], quia censura regularis nulli parcit delinquenti, non consuevit [antiquitus aliquod] delictum **25** absque reprehensione aut vindicta meritoria inultum/ [fo. 92b. [pertransire; sed tantus] in capitulo extitit ordinis rigor, quod, si dominus abbas contra ordinem aut con[suetudines] approbatas in aliquo offenderet, ad emendacionem faciendam in capitulo monebatur, [vel.] si culpa palam esset, in suis capellanis coram **30** omnibus a priore proclamatis, juxta offensæ quantitatem, reprehendi consuevit ; necnon et prior, presente abbate, competenter clamabitur. Sed, quia personis et dignitatibus leges et canones parcere solent, aliter sic postea micius est provisum, videlicet, ut, si dominus abbas contra ordinem in aliquo offenderit, cum non **35** sit supra regulam, sed observacioni astrictus regulari, cum omni reverencia extra capitulum ab uno aut duobus ordinis tutoribus leniter amoneatur, vel, si culpa palam est et necesse videatur, ut si videlicet offendere sit assuetus, poterit ei de consilio

seniorum coram omnibus in capitulo ejus sua leniter intimari offensā.

Accidit autem tempore abbatis Radulphi quod pro quadam offensa idem abbas in capitulo omnes aliquam habentes administracionem generaliter proclamabat; quibus surgentibus, prior ignoranter, vir simplex et trepidus, cum eisdem ad gradum pro-  
cessit et veniam cum aliis sumpsit; quod abbas comperiens jussit quod recederent, ac unusquisque eorum in ordine suæ conversionis resideret; cum quibus prior, jussioni suæ obtemperans, relicta sede prioratus, in ordine suæ conversionis incaute resedit. Unde in conventu dissessione vehementi et admiracione exorta, vix obtinuerunt ut ad sedem prioratus denuo redire posset. Qua de causa statutum est ab eodem abbatte, ex unanimi assensu et voluntate ac peticione totius capituli, ut nunquam extunc in posterum prior, vel qui vice prioris conventui in capitulo preest, pro aliquo reatu a loco surgat, ut longam sumat veniam, sive abbas affuerit sive non; sed, si tam enormiter offenderit presidens, in abbatis absencia, et quod codem instanti suo supplicatu conventui pro illa offensa satisfacere non possit,  
[si] supprior vel alius custos inferior fuerit, in proximo capitulo coram abbate vel priore veniam sumendo culpam suam humiliter recognoscat; sed, si, abbate presente, prior vel alius qui una cum abbatte conventui prefuerit, offenderit in aliquo, [leniter] ab abbatte correptus in loco quo residet, quasi curtam veniam sumendo, ver[sus] abbatem suppliciter inclinabit, emendacionem, ut moris est, humiliter pol[licendo], et hoc pro levibus et minoribus culpis. Pro majoribus vero offensis, si [prior delique]rit, ipso suppliciter, in loco quo sedet, quasi curtam sumente veniam, [modo prelibato] surgent duo ex senioribus ad nutum et peticionem ejusdem prioris, [et veniam pro eo] ad gradum coram abbate sument, quasi in persona illius, emendacionem de] commisso una cum eodem humiliter /pollicentes; quibus, ex seniorum [et san]iorum assensu, [fo. 93. injunget abbas penitenciam juxta delicti quantitatem, quasi [perso]næ prioris, proviso humanitus et misericorditer quod talis sit penitencia eidem injuncta, ut suæ preferentiæ nullatenus deroget; quam idem prior suppliciter admittens devote adimplerit. Sed, si supprior fuerit, vel alius inferior eo, sicut et alii

fratres, ad gradum in crastino capitulo, si juss erit abbas, culpam cognoscendo veniam est sumpturus.

Abbas vero in tanta veneracione habere debet priorem vel alium qui vice prioris una secum in capitulo presidet, ut, si forte

- 5** 229] ibidem residens aliquid verbum indiscrete aut inordinate in medium proferat, quod non eodem instanti illum inde increpet, sed, terminato capitulo, qua voluerit hora, aut inter se ipsos solos, aut eciam coram aliquibus fratribus, si ita decreverit, leniter eum reprehendat, vel eciam acriter, si ita delinquere fuerit consuetus.  
**10** Omnes autem de congregacione fratres, cum in aliquo offendent, eciam si in infirmitorio jaceant et incedendi habeant facultatem, corripi et, si opus fuerit, proclamari debent, non tamen superflua aut exosa curiositate, sed spirituali et pura dilectione.

Sicut autem omnium communis est professio, ita omnium

- 15** esse debet communis correccio regularis, ut nichil umquam pertranscat inpunitum. Dicit enim beatus Anselmus quod in monasterio ubi minima, gestus scilicet et prolacionis diccionum atque cantus et quarumlibet observacionum disciplinæ regularis, instituta discrete custodiuntur, ibi rigor ordinis monachorum  
**20** inviolabilis permanet, ibi pax inter fratres, et in capitulo proclamaciones conquiescant ; ubi vero minimi excessus negliguntur, ibi totus ordo paulatim dissipatur atque distruitur. Qui ergo de virtute in virtutem et de profecto ad profectum volunt ascendere, semper timere debent in singulis minimis ordini  
**25** contraire,<sup>1</sup> quoniam paulatim defluit qui minima contempnit. Et quanto gradu aut etate sunt provecciores et magis in ordine experti et excercitati qui delinquunt, tanto ampliori correccione sunt digni, quoniam major noticia legis plus facit hominem reum, et grave est hominem instructum delinquere. Quando  
**30** vero aliquis de obedienciariis pro qualicumque proclamatur offensa, non debet **ex** usu moderno cognomine suæ obedienciarie provocari, ut dicatur sic, "cantor" vel "sacrista" vel "celerarius," nisi fuerit pro aliquo defectu aut transgressu in sua facto [obedientia], vel pro aliqua re ad suam specialiter  
**35** obedienciam pertinente ; sed [puro nomine] est provocandus sic, dominus J., dominus A., de tali loco. [Verumptamen antiqui]tus non per aliquod cognomentum de seculo proclamabantur [fratres,

<sup>1</sup> contrarie, MS.

ut sic diceretur] : “archidiaconus,” vel “Londoniensis,” seu hic aut [ille de tali loco ; sed per ordinis] aut spiritualis officii [fo. 93b. cognomentum, si fieri posset, hoc modo : “domnus ... pres-  
**230]** biter,” “diaconus,” “subdiaconus,” “secretarius,” “magister  
5 noviciorum” aut “infirmarius,” vel aliquod hujusmodi. Et, si is  
qui clamabatur cum uno aut pluribus commune nomen habuisset,  
nisi clamans per aliquod spiritale cognomentum ita eum spe-  
cialiter discerneret, ut nulla de tali persona fieret dubitacio,  
omnes qui eodem nomine appellabantur, cum festinacione sur-  
10 gentes ad sumendas venias, se humiliter presentabant, et tunc  
clamator reum presidenti determinate innotuit; quæ, ut  
prefertur, determinacio ab ordinibus fiebat sive officiis  
spiritualibus ; sed illa consuetudo antiqua ab usu jam penitus  
recessit modernorum.  
15 Interrogatus more solito qui clamatur, dum ad gradum se  
prosternit, quid dicat, ad omnes venias humiliter respondeat  
“Mea culpa.” Excepto, cum societatem postulat aut obedienciae  
absolucionem, aut cum aliquis frater petit absolucionem et  
misericordiam pro patre et matre, fratre aut sorore, vel pro  
20 aliquo propinquo, noviter, et postquam ad ordinem venit,  
defuncto ; vel cum unus aut plures pro eo qui in gravis culpæ  
satisfaccione positus est cum prostracione misericordiam petunt ;  
vel cum frater aliquis in longum iter profecturus est, vel in  
sacerdotem ordinandus, seu primam missam celebraturus, aut  
25 cum aliquid magnum aut arduum suisque viribus impar fratri  
injungitur : in hiis et hujusmodi hoc modo respondetur : “Dei  
“misericordiam et vestram requiro et obsecro,” et cetera, sicut  
racio rei pro qua petitur expostulat. Omnes vero peticiones  
quæ ad gradum in capitulo fiunt, petita prius cum prostracione  
30 misericordia, stando a potentibus fieri solent ; nisi quando  
monachus alterius congregacionis societatem et beneficium  
monasterii requirit, vel quando aliquis sacerdos aut clericus  
secularis habitum petit monachalem, seu quando novicius  
minime professus postulat ut sibi concedatur monastica bene-  
35 dicio, aut quando petit consequenter ut [eam] salubriter recipere  
possit : quia hujusmodi peticiones ab humo interim [humiliter]  
prostratis totaliter fieri debent, priusquam se erigant. Clamato  
super eum [a quo] clamatus est in ipso capitulo clamorem facere

non licet, ne forte hoc ira fie[ri videatur]. Clamatus semel aut quocienscumque, postquam sederit, non reclamabitur, nisi pro 231] [tali sit] culpa quæ induciones habere non debeat. In crastino minucionis [clamatus ali]quis minutorum surgat, et ad 5 gradum continuo procedens suppliciter [ibidem stando se] inclinet; quod cum fecerit, aliquis seniorum, cui minucio nota [est, priori dicere debet] quod frater ille minuitur, et tunc intimetur eidem ita stanti [offensa pro qua est clamatus; et, maxi]me, si de vena brachii fuerit minutus /et si culpa [levis [fo. 94. 10 sit], indulgeatur ei. Si autem talis fuerit quæ sine corporali disciplina dimitti [non debe]at, in aliud tempus differatur.

Si vero compertum fuerit, aliqua hora, quod ad invicem loquantur fratres in capitulo, quorum verba non dirigantur ad tenentem capitulum, ibidem ordinate protinus emendetur; vel, si indiscrete 15 aut inhoneste seu clamose aut proterve aliquis ibi loquatur, et ob hoc ab aliquo ordinis custode aut seniore dicatur presidenti quod talis frater male aut inordinate loquitur, vel eciam ipse presidens illud idem alicui dicat, quod videlicet inordinate loquitur aut inordinate se gerit, continuo, ut vocem illius audierit, idem 20 frater surgere et sicut pro alio clamore ad gradum incedere debet. Nemo ibi cum uno aut pluribus secreto loquatur, neque extransversum capituli signum aliquod faciat, seu irascendo aut subridendo inordinate versus aliquem respiciat, vel pro quavis re sermonem alicui extransverso vel a latere dirigere presumat; 25 quod si fecerit aliquis, a percipiente continuo proclametur, atque a presidente inde corripiatur, quoniam quicquid ibidem profertur a rectore ordinis et a toto conventu audiri debet, atque ad ipsum presidentem humiliter dirigi et mansuete. Novicii quidem de custodia atque juvenes, preter illos quibus injunctum est de 30 silencio loqui, omni voce in capitulo carere debent, nisi quando proclamentur, et nisi presidens fortasse ab aliquo eorum quippiam specialiter ibidem inquirat; tunc enim cum omni humilitate et reverencia ad rem inquisitam breviloquio est responsurus. Ubi nullus unquam simulatorie vel inhoneste aut aspere seu 35 aliquod verbum duplicitatis aut contrarietatis proferre debet, et maxime ad gradum; set debet unusquisque, cum illic corripitur, humiliter de commisso aut emendacionem promittere, vel quod non recolit culpam sibi objectam suaviter respondere. Sermo

tantum ibidem sit de utilibus et de hiis quæ ad ordinem pertin-  
**232]** ent, ut premissum est. Loquente uno, taceant alii. Verba loquentis nemo interrupcat, preter illum qui rector  
est ordinis; cui licet loquenti precipere ut sileat, si forte sermo  
5 illius et superfluus et inutilis videatur. Rectore ordinis incipi-  
ente [loqui], eciam si aliquis tunc loquitur, confessim taceat, et  
summum interim ab omn[ibus fiat] silencium. Et, ut presertur,  
reliqui ordinis custodes, post abbatem et priorem, [reve]renter  
præ ceteris audiantur.

- 10 Nullus in capitulo loquetur, prostrato aliquo. Frater vero  
judicium suscepturus aut sola grossiori virga, pro more antiquo,  
[super stamin]jam verberetur et prostratus jaceat, aut eciam,  
prout [in usu] mode[rno habetur, plu]ribus gracilioribus virgis,  
et nudus sedeat, operto tamen capite [habitus sui extremi]-  
15 tate. Utroque modo dari consuevit antiquitus in capitulo [ad  
arbitrium ordini] presidentis, considerata qualitate et quantitate  
[culpæ. Dum autem] /hujusmodi corporalis disciplina [fo. 94b.  
infertur fratri, omnes inclinato [et operto] capite sedere, et pio ac  
fraterno affectu compassionem super eum habere [debent].  
20 Interim nemo in capitulo debet loqui, nemo ad eum res-  
picere, excepto presidente et judicium inferente, exceptisque  
gravioribus personis prelibatis, quibus licet pro eo intercedere.  
Disciplinam corporalem inferat unus aut eciam duo, quicumque  
illi sint, quibus a presidente injungitur, nec cessent in actu, donec  
25 qui prefuerit satis esse dijudicaverit; hoc observato, ne juvenibus  
aut noviciis id facere injungatur, set proveccioribus etate vel  
ordinis tutoribus. Clamator tamen ei, super quem clamorem  
fecit, in ipso capitulo judicium non faciet. Qui vero humanitus  
ex casu peccat, castigatur verbis vel virga sola, aut, si oporteat,  
30 levi culpa, pro personæ reverencia. Eodem modo quo majores,  
jacentes vel sedentes, suscipiant juniores judicium in capitulo et  
duplici flagello, si culpa exigerit. Quando vero aliquis pro  
violencia aut qualicumque transgressu ad gradum in capitulo  
specialiter absolvitur, nisi sit pro magis enormi et graviore offensa,  
35 ab ore unius aut duorum solummodo, quibus a presidente est  
**233]** injunctum disciplinam ei inferre, absolucio rite proferri  
debet, et ab aliis nequaquam, quoniam, si is qui absolvere jubet  
absolvendi habeat facultatem, ipse aut ipsi qui illius jussione

fratrem absolvunt eadem proculdubio utuntur potestate. Post ordinatam vero correccionem, de qualicumque transgressu fratris ibidem factam, nullus inde presumat ulterius intus aut foris aliquam facere mencionem ; et, si quisquam hoc agere repertus  
5 fuerit, quod absit, severa coherceatur vindicta.

Nullus ibi in aliquem clamorem faciat, nec quicquam sermonis ad presidentem dirigat, nec conventui aliquid exponat aut referat, pro quacumque necessitate aut utili negocio, nisi cum humilitate, leniter et mansuete, atque, ut moris est, detecto  
10 interim capite reverenter. Si autem presidens alicui parcat [delin]quenti, et eum in capitulo absque clamore movendo castiget, frater ille, audita [corre]pcione, continuo quasi regraciando, detecto capite, versus eundem ita re[verenter] inclinabit, ut nec ex toto erigatur nec ex toto sedeat, quemadmodum  
15 [inclinare] solent novicii, quando inter loquendum in claustro a suo corripiuntur magistro ; quod nulli alii in capitulo facere licet, nisi solummodo presidenti. Ceterum [non licet] absolvi fratrem positum in abstinenzia aut in aliqua gravi peniten-  
[cia sine judicio], absente domno abbate, si ipse abbas, ante-  
20 quam frater absolvatur, [supervenerit, nisi ipse con]cedat. Sed si forte ex communi institucione provideatur [quod idem frater comedat], sicut et alii, pro reverencia adventus abbatis, [ante-  
quam hoc] sciat, referetur postera die culpa fratris a [fo. 95.  
priore abbati, ut ex suo pendeat arbitrio quod inde miseri-  
25 corditer fieri velit.

Juvenis vero ad skyllam in refectorio serviens, si pro aliqua culpa abstinere debet, removebitur ab ea quamdiu abstinebit ; quod tamen sinc jussu abbatis, si presens fuerit, fieri non debet. Si quis autem fratrum de cotidiano pauperum mandato faciendo  
30 fecerit defectum, injungendum est ei, pro more, ut aquam tantum bibat, et comedat sicut aliis solet diebus. Cui si tamen presidens potum de mensa misericorditer destinaverit, poterit ex tunc bibere, sicut et ceteri fratres. Sed cui sentencialiter est injunctum  
234] ut in pane solo et aqua abstineat, aliud tunc comedere  
35 aut bibere non poterit, nisi ei aliquid comestibile a presidente destinetur, qui et tunc, sicut alii, comedere poterit ; et, si potus ei similiter ab eodem destinetur, poterit eodem modo bibere, sed non aliter. Et ideo justa illius aut generalia elemosinæ nullatenus

dabuntur, nisi ita in capitulo specialiter sit preceptum, quoniam, si hæc eidem jussu superioris subtrahantur, [nichil] omnino preter panem et aquam comedet aut bibet, nisi illud tantummodo, si quid ei fortasse a mensa fuerit destinatum.

- 5 Frater vero, qui pro suo transgressu ultimo loco ponitur, in perpetuo erit silencio, atque ad gradum cotidie veniam sumet, culpam suam cognoscens, ac judicium sumens, quousque eidem culpa relaxetur. Qui dum in tali fuerit sentencia, quociens et quamdiu conventus in claustro sederit, ipse secus ostium capitulo
- 10 psalmos dicendo Daviticos humiliter residebit; nec alium librum quam psalterium respiciet, quousque absolvatur. In choro interim nichil in auditu proferet, nec cum aliquo loquatur, nisi prior, vel noviciorum magister, si nondum a custodia fuerit absolutus, verba edificatoria eidem ordinate dicere voluerit.
- 15 Non celebrabit missam, neque communicabitur, nec ad missam defunctorum oblacionem faciet, quousque absolvatur. In die quo fit mandatum, secus ostium capitulo pedes sibi abluct; cuius proculdubio postea, sicut et aliorum, pedes in capitulo abluentur, atque eodem loco secus ostium capitulo, si contingat, procurante
- 20 priore claustrī aut magistro noviciorum, si nondum de custodia fuerit absolutus, sub silencio radetur; et tam [ad radendum]† quam ad pedes sibi abluendos hora qua sibi fratres pedes in claustrō [abluunt],† camerarius aquam portare tenetur.
- Si autem in capitulo aliquis [proter]ve aut tumultuose
- 25 loquatur, poterit et debet qui presidens [est ei silencium] imponere, quousque capitulo terminetur; qui tunc post capitulo [loqui poterit, sicut] et alias consuevit. Sed, si fortasse nimis fuerit loquax [atque protervus, et ob hanc caus]am injunctum fuerit ei silencium, tam in capitulo quam ad [unum tantum]
- 30 /colloquium, ut in diebus in quibus semel aut bis in [fo. 95b. claustrō est loquendum, debet inter loquendum, psalmis devote intendens Daviticis, secus ostium [capituli] humiliter residere, atque eodem loco radi, si ipso die radantur; qui, finito colloquio, utrobique se geret sicut aliis solet diebus.
- 35 235] Sed, quando alicui inponitur silencium ab uno usque ad aliud capitulo, vel eciam ulterius, juxta decretum presidentis, ita quod in capitulo, in choro, atque in refectorio in ordine suæ conversionis remaneat, in claustrō similiter loco quo ejus ordo

O

deposit, sicut et alias, residebit, previso quod nullo loco aliquid quamvis parvum cum aliquo loqui videatur, nisi fuerit, ut prefertur, cum priore aut noviciorum magistro. Qui eciam quem voluerit librum respiciet, et, si servicium suum nondum 5 perreddiderit, poterit repetere voce suppressa ; set nullatenus reddere debet. Hoc observato, quod inter loquendum, diebus quibus in claustro loquetur, juxta ostium capituli humiliter sedeat, nec aliud codicem quam psalterium tali hora respiciat ; quo et in loco radi debet, si terminus sit radendi. In choro 10 autem, eo quod ordinem suum tenet, psalmodi[z]are in turba atque cantare potest et debet ; sed solus per se nullatenus cantabit aut leget. Et tamen a senioribus olim est recitatum quod lectionem legere poterit et versum responsorii, tam in sua stacione quam cum alio fratre, ad gradum cantare, si in tabula fuerit, et non 15 aliter ; ita tamen quod indutus non legat aut cantet, nisi cum totus induitur conventus. Missam vero celebrare, aut communicare, vel circa altare ministrare, aut oblacionem ad missam defunctorum interim facere non debet. De his autem qui pro qualicumque causa in silencio ponuntur fit inferius capitulo xix.

20 explanacio luculencior. De aliis vero penitentibus et sententiis gravioribus infligendis recta serie specificabitur inferius.

Si quis autem pro qualicumque causa ex claustro exierit, si loqui debeat, dicet prius "Benedicite," quia nulli unquam licitum est loqui, priusquam illud dixerit vel ab aliquo alio illud 25 ordinate prolatum audierit. Incumbit autem post abbatem priori, et ceteris ordinis custodibus, ubi ad invicem conveniunt fratres ad colloquendum, sive plures sive pauciores, "Benedicite" in auditu proferre. Et, si nullus custodum affuerit, debet [qui prior et] senior est in ordine illud ordinatim pronunciare ; quod, 30 si extra capitulum [utrobique] debeat observari, multo distractius in capitulo, ubi totus est [conventus, est rite] observandum. Nam revera istud pro recta et antiqua consuetudine [habetur, quod] ingrediens aliquis frater capitulum fortasse, 236] loquentibus aliis, [postquam videlicet a presiden]te prolatum fuerit "Benedicite," ut loquatur /de ordine, [dicet [fo. 96. et ipse in] auditu "Benedicite" statim ut sederit ordinate, priusquam loquatur. [Egre]diens vero a capitulo non faciet ante et retro, nec dicet "Benedicite," si est redditurus ; sed, si non

est reversurus, utrumque proculdubio faciet. Ideo autem superius dicitur "fortasse," quia coripi debet, pro more antiquo, si quis tam tarde, postquam videlicet loqui inceperint, in capitulum venerit, nisi pro justa sit et rationabili causa, vel de infirmitorio aliquis sit vocatus; quoniam stagiarii seu alii fratres in refectorio jacentes, nisi vocentur, in capitulo non venient, exceptis vigiliis principalibus in quibus ibidem a conventu venia est sumenda.

Nullus autem unquam obedienciariorum, ex recta et antiqua consuetudine, nisi solummodo prior hujus loci, et prior Malverinæ et Hurleyæ, vocari debet ad gradum, ut ibi constituantur, set eodem loco quo sedet debet ei qualiscumque obediencia injungi atque commendari; nimirum cum nullus causa suæ creationis ab ordine suæ conversionis ad alciorem gradum promoveri debeat, nisi illi tres solummodo, et hoc specialiter, quia sunt conventionales. Supprior vero aut quartus prior, quando ei ordinis custodia commendatur, sicut et alii fratres, quando eis aliqua committitur obedienciæ cura, detecto capite suppliciter inclinabit, et, si suæ conversionis ordo in choro prioris tunc fuerit, erigens se continuo ante et retro humiliter faciet, et usque ad ordinem suum ex alia parte capitulum pertransibit, atque in transeundo medio loco ad crucifixum obnixe inclinabit. Qui, si forte pro misericordia impetranda ad gradum incedat et absolví nequeat, ad stacionem suam, ut ibidem modo prelibato ante et retro faciat, denuo revertetur. Eodem modo fiet de tercio priore, si ordo ipsius in choro fuerit abbatis, quando ei committitur illius cura custodiæ. Talibus autem curæ exteriores committi debent, qui ordine sunt exercitati et Deum timent atque temporalibus exercitiis illius semper officium preponere volunt. Nullus autem fratum pro alicujus causa officii exequendi ab uno choro ad 237] alium ammoveri solet, preter [solummodo] ordinis custodes, cantorem et succentorem; de quibus hoc ideo fit, quia subprior, quartus prior, atque precentor in dextro choro semper esse debent, et tertius prior ac [succen]tor in choro sinistro. Quando vero dominus abbas aliquem fratrem in capitulo [pro qualicunque] causa ab uno choro ad alium removet, cum audierit ille frater eum [dicentem ut surgat] et ex alia parte in ordine suo sedeat, detecto statim capite supp[liciter inclinabit, ac]

erigens se continuo ante et retro faciet, atque in transeundo [ordinate medio loco] ad crucifixum obnixe inclinabit.

Quocienscumque autem a[licui seu quibuscumque fratri]bus a 'presidente in capitulo aliquod preceptum, vel aliquis [fo. 96b. 5 [sermo pro qualicumque causa] specialiter dirigitur, sicut quando pro egritudine alicujus, aut habitum monachalem [suspiciente], seu monasticam facturo professionem, aut quavis alia re, peculiaris or[acio conventui] injungitur misericorditer facienda, singuli, ut erunt sedentes, detectis capitibus suppliciter inclinabunt, et quod eis est injunctum devote ducent ad effectum.

Dum autem conventus in capitulo residet, nullus frater, sicut nec aliquis secularis, ante ostium capituli exterius pertransibit in illa parte claustrorum, neque in alia ex opposito juxta celarium, nisi fuerit jesus; sed neque ad collacionem, post ingressum 15 presidentis, poterit aliquis frater absque reprehensione locis pertransire memoratis.

Quod autem in capitulo unanimi omnium assensu et voluntate est provisum, a presidente approbatum, et jussum fieri aut teneri, quicumque ex custodibus presidens tunc fuerit, cum 20 omni mansuetudine et concordia sanctae pacis, absque omni contradicione, est observandum atque firmum erit et stabile; nec ab aliquo unquam revocari aut infringi poterit aut debet extra capitulum, licet aliquid incommoditatis seu dishonestatis haberri videatur in eo quod sic est provisum et jussum; et maxime usque 25 ad crastinum capitulum stabilitatis robora semper optinebit. Quod autem a presidente inhibitum est, ne ulterius fiat aut exequatur, nullo modo a quoquam ex tunc, quod absit, producetur ad actum, nisi ex communi assensu capituli quod prohibitum est postea revocetur. Quod si prius aliqui agere attemptaverint, 30 per legum monasticam et capituli censuram ita castigentur, quod 238] castigacio illa in casu consimili timorem prebeat aliis delinquendi. Non enim considerare debent monachi, ut ait beatus Anselmus, quam parva sit res quam contra prohibicionem faciunt, sed quantum malum sit inobedientia quam pro parva re 35 incurront. Sola enim obedientia potuit hominem in paradiso retinuisse, unde per inobedientiam flebiliter est ejectus.

Si autem domino abbati placuerit aliquem fratrem pro suis meritis et conversatione sancta ac discrecione, juxta tenorem

regulæ, capitulo septuagesimo primo, honorare et, considerata personæ illius honestate, inter senpectas vel eciam inferius in superiorem aliquantulum a suo ordine constituere locum, cum audierit frater ille dictum sibi ab abbate in capitulo sedente ut  
 5 surgat, et juxta illum vel illum fratrem nominatim superius sedeat, confessim se erigens ad pedes abbatis directe procedat et eos, si permiserit, osculetur; ac postea ad locum ubi pre-  
 cipitur sessum pergit, ac fratribus hinc inde inter quos locatur suppliciter inclinet, atque ipsi illud idem mutuo dependent; qui  
 10 ex illa die tam eodem loco quam in choro, [in claustro, et in refe]ctorio, quam ad processiones, ipsum locum teneat. Laicum vero con[versum]† ... ... undens non precipit taliter promoveri; sed si tamen abbati pro mo[re preter]†ito placuerit eum [fo. 97.  
 promovere, locum quem in capitulo conversorum suscepit in  
 15 eo[rum habe]†bit refectorio, atque in monasterio et ad proces-  
 siones super ipsos conversos esse videbitur, quibus frater ille  
 juxta quem locum habet prior esse dinoscitur. Evenire siquidem  
 potest, quando hujusmodi promocio ordinatur, absentes sunt  
 aliqui fratres honesti et bonis actibus prediti, quibus prior sit  
 20 frater ille juxta quem promotus sedere videbitur; et ideo deter-  
 minate oportet ei in capitulo dici utrum super ipsos, eciam  
 absentes, cum redierint, similiter esse debeat.

Prolatis in capitulo quæ proferenda sunt, et correctis quæ corrigi oportet, debent cotidiano more, ad petitionem alicujus  
 25 de gravioribus personis, animæ fratrum nostrorum defunctorum a presidente specialiter absolvı; et hoc fieri potest et debet, licet nullæ correcciones ibidem agantur: ut in decem festis principali-  
 bus, in quibus pro nullis defectibus aut offensis sumendæ sunt  
 30 veniæ aut correcciones ibidem agendæ; sed, si qua sunt corrigenda, monitu presidentis usque in crastinum capitulum prorogari debet, et [hac]† de causa capitulo crastinæ diei post festum principale omnes fratres interesse debent.

Postquam vero inceperit presidens capitulo finem imponere, nulli licitum est unquam ibidem aliquod verbum in medium  
 35 proferre. Terminato autem capitulo, die quo in claustro loqui debent, sive in ecclesiam prius sint ituri sive non, ferietur tabula manualis a priore, et a domno abbate, si affuerit, subjungitur “Benedicte,” juxta quod supra capitulo primo terciæ partis

evidencius propalatur; quia numquam revera, nisi hora et tempore quo tenetur capitulum, loqui communiter possumus, nisi prius tabula feriatur. Quod autem ipsa tabula quandoque sonari, quandoque feriri,<sup>1</sup> et quandoque tundi usualiter debet, 5 specificatum est supra, capitulo primo terciæ partis; ubi de hac percussione tabulæ sive [per]† percusionem nostra mortalitas designatur, quoniam ad hoc seculum pro mortuis reputamur, atque per tabulæ percussionem salubriter monemur ut, mortem nostram præ oculis semper habentes, in locuzione, gestu, et 10 **239**]actione peccare dimittamus. Hinc eciam est quod ipsa tabula post capitulum trino ictu tangitur, ut novissima nostra, juxta illud sapientis: "Memorare novissima tua," et cetera, jugiter memoremur, ingressum videlicet flebilem in hunc mundum, et statum in hac peregrinacione difficilem, atque egressum ab hac 15 luce tristem et hor[ribilem]. Et, sive inmediate post capitulum in ecclesiam pro qualicumque obitu sint ituri sive non, ante et retro facient singuli ordinate, priusquam egrediantur, illo [incipiente] qui tabulam sonatilem priori gestabit; qui videlicet, cum surrexerit, [priusquam a loco rece]dat, ut tabulam priori 20 portet, illud est facturus. Et, quia [nullus in claustro] sive in locutorio, nisi sedeat, loqui debet, ibunt omnes in silencio, [quousque sederint] in locis ubi loqui solent. Sed, si ad ecclesiam perrexerint, statim [ut ab ecclesia fuerint] [fo. 97b. egressi ultimus noviorum pronunciabit continuo in auditu 25 "Benedicite," [ita ut] a singulis possit audiri; et tunc sedentes cum timore Dei et sanctæ disciplinæ, [prout mo]ris est, de ordine colloquantur.

*De excommunicatione et satisfacione reatus, qui in respectu gravis offendæ levis culpa nuncupatur. xvij.*

30 Ad levis culpæ satisfaccionem aliquis fratum adjudicatus a participacione communis mensæ separabitur, usurus tamen cibo et potu quibus alii fratres, nisi ei nominatim fuerit interdictum; refectorus hora nona, si fratres sexta, vel ad vesperam, si fratres hora nona. In choro et in capitulo erit in ordine ubi esse consuevit, aut eciam ultimus omnium, vel inter utrumque, secundum quod culpa fuerit et abbas preceperit. In ecclesia missam non

<sup>1</sup> *ferri*, MS.

celebrabit specialem; evangelium vel lectionem non leget; gradale, alleluia vel responsorium non cantabit; antiphonam super psalmum non imponet, nec aliquid hujusmodi, nisi communiter cum ceteris. Ad candelabrum vel thuribulum non se 5 revestiet; neque ad oblacionem vel ad pacem, seu ad sanctam **240] communionem accedet. Circa finem uniuscujsusque horæ regularis, tam diei quam noctis, cum incipiunt "Kyrieleison," procedens in medium prostrernet se ante gradum, ubi benediciones accipiuntur; ibique tamdiu prostratus jacebit, donec, 10 finita oracione, dicat sacerdos "Qui tecum vivit et regnat"; et tunc surgens inclinabit se ante et retro, atque ad stallum suum revertetur, ad psalmos familiares, quæ post horas dicuntur, nullatenus ad gradum accessurus. Sed post secundum nocturnum ad matutinas, sicuti et in laudibus, atque ad terciam in festis 15 simplicibus xij. lectionum, licet tunc cum sacerdote fratres ebdomadarii induantur, ad gradum se prostrernet; hoc observato quod inter preces ad primam, cum dicitur a sacerdote versiculum "Qui redimit [de] interitu," erigat se et confiteatur modo quo in sequenti capitulo plenius declarabitur. Dominicis vero diebus, 20 ac solummodo in festis quæ in albis coluntur et in [capis]† ab hac satisfaccione quiescat in tantum, quod ab gradum non accedet circa [finem] horarum; sed humiliabit se in loco suo, sicut et ceteri, atque post festum, nisi ante [sit abso]lutus, iterum se prostrernet ut prius. Dum autem fratres in refectorio prandent, 25 [ipse sit in] oratorio psalmis et oracionibus devote intentus, atque, dictis graciis a con[vent]u, remaneat quoisque refecerint servidores, nisi forte secum ab abbe ... ... per capitulum ut cum servitoribus possit reficere, misericorditer ... ... [Cum vero] placuerit abbati ab hac satisfaccione eum absolvere, et 30 abbas ... ... choro fuerit, mittet ad illum, cum prostratus fuerit, unum de prioribus ... ... ipsius signum prostrato faciat ut surgat. Qui statim ... ...<sup>1</sup> inclinabit se ante et retro. Quo facto accedet ad pedem abbatis susci- [fo. 100.**

<sup>1</sup> Two blackened fragments, ff. 98 and 99, which formed the upper portions of two leaves, belong to this chapter; each being numbered "xvij" in the upper margin. But they were probably added, as an appendix, at the end of the volume, and thus suffered more severely from the fire than they would have done had they been in their place in the chapter.

[pien]dus ab eo misericorditer. Dehinc revertetur in ordinem proprium. Si vero abbas in capitulo fuerit, veniet frater ad gradum cum prostracione, petens misericordiam, et, rogantibus fratribus, dicet ei abbas: "Indulta sit tibi hæc culpæ levis  
 5 s satisfaccio," vel aliquid hujusmodi. Quod cum dixerit, accedet statim frater ad pedes illius, et postea, ipso jubente, in locum suum libere revertetur. Si vero abbas in itinere aut aliquo modo  
 10 absens fuerit, licitum est priori, vel ei qui ordinem tenet, absente priore, hoc totum facere; sed non extra capitulum, quoniam prior nullam sentenciam indicere aut relaxare debet, nisi tantummodo hora debita in capitulo, ex assensu conventus. Nec eciam abbas, cum domi fuerit, aliquid tale est facturus,  
 15 nisi tantum in congregacione fratrum.

*Sequitur modus alius acrior aliquantulum de excommuni-  
 catione culparum. xix.*

Quando aliquis fratrum sentencialiter ad trunculum sive scabellum ponitur, quod a latere inter duos choros assisti consuevit, ultimus et ad laternam atque in perpetuo silencio semper esse debet. Necnon et cotidie, exceptis dumtaxat festis  
 20 principalibus, judicium corporale in capitulo sumere, et similiter ad panem et aquam in quartis et sextis feriis, si abbas, vel qui presidens est in capitulo, ita decreverit. Qui eciam in choro, dum fiunt oraciones ante horas, et dum horæ canuntur regulares, et psalmi dicuntur familiares post horas, et psalmi defunctorum,  
 25 cum psalmo "Domine, exaudi," post matutinas, et iidem psalmi defunctorum post capitulum, et vesperæ cum vigilia mortuorum, atque graciæ post prandium et cenam conventus, coram magistro noviciorum, maxime si in custodia fuerit atque de illo choro quo et magister suus, vel coram aliquo ordinis custode aut uno ex  
 30 senioribus, si ita per capitulum provisum sit, dummodo a custodia fuerit absolutus, humiliiter capite denudato assistet, modico trunculo aut scabello per secretarium ibidem posito; ita quod spacium unius aut duorum vel trium pedum inter formam et ipsum scabellum habeatur, si formæ tunc in choro fuerint, et  
 35 quod frater ille penitens capud detectum jugiter habeat, dum tali loco inter duos assistit choros, atque in loco assidet, dum

dicitur oracio ante processionem quæ circa claustrum privatis [diebus] fieri solet. Et dum dicitur oracio "Via servitorum omnium" p ... ... Dominicis diebus, nisi tunc conventus in capis sit aut in albis ... ... usu ut tali hora, seu dum 5 canitur tercia, conventu in albis existente, ... ... sistat, licet illic forte ipso die stet, dum ceteræ canuntur horæ ... ... a tali satisfaccione cessare non solet, nisi solummodo pro festivitatibus ... ... idem assistens, quo ciens conventus versus orien[tem] ... ... /modo se vertet, et, quo ciens [fo. 10b.] 10 conventus supra formas procumbit, idem ... ... versus orientem super formulam suam incurvatus jacebit. Ceteris vero ... ... ribus vultum suum interposito scanno ad custodem suum versatum habebit, atque eodem modo, vultu ad eundem versato, ad "Gloria Patri" inclinare tenetur. Hoc observato, quod 15 ad "Gloria Patri" quod dicitur ad principium uniuscujusque horæ, conventu supra formas existente, versus orientem supra scabellum extensis brachiis atque suppinis manibus pronus incumbat, sicut et ceteri fratres supra formas faciunt. Qui, quandocunque fratres super sedilia sedent incurvati, modo prelibato verso 20 vultu ad suum custodem stabit inclinatus. Et, quando terminatur aliqua oracio a parte chori versus orientem, ut oracio quæ in yeme fit ante letaniam quæ dicitur ante missam privatis diebus, atque oracio quæ immediate fit post magnam missam eodem tempore quo cienscumque jejunatur, et ad oracionem quæ dicitur 25 ante processionem quæ fit circa claustrum in quartis et sextis feriis, scabellum ipse frater a loco removens, ante magistrum suum propriis manibus collocabit, ibidem assistens, donec oracio compleatur. Ad intervallum vero quod fit inter meridianam et sonitum ante nonam, super suum sedebit scabellum, sicuti ad 30 intervallum post primum sonitum vesperarum. Sed inter letaniam quæ privatis diebus dicitur ante missam, et dum canuntur missæ, atque dum canitur antiphona, "Salve, Regina," quæ ex moderno et non ex veteri usu cum oracione de Dei Genetrice post completorium cantatur, non ad scabellum sed 35 241] ultimo loco erit in choro; atque post completorium versus dormitorium incedendo, sicuti et ad omnem processionem, ultimo loco incendet. Nulla vox ab eo, quamdiu sic penitet, audiatur; neque in choro psalterium inspiciat, nisi solummodo inter missas

et ad intervalla quæ vicissim in eodem fiunt; nec ad sanctam accedat communionem; neque offeratur ei incensum, dum tali loco assistit, quando conventui in xij. lectionibus ad laudes vel ad vesperas incensum ministratur. Sedere enim non debet, 5 nisi cum innuerit ei idem magister suus; nec debent ambo simul sedere, sed alternatim, nisi [quando] sedet uterque chorus, ut dum dicuntur quindecim psalmi vel leguntur lecciones ad matutinas [seu] ad vigiliam mortuorum.

Inter preces vero ad primam et ante completorium, si de 10 choro [prioris] sit et prior in choro fuerit, eidem ad stallum suum humiliter incedens, generalem faciet [confessio]nem. Si vero prior non affuerit, tunc seniori qui prior in ordine fuerit de choro [faciet quod] predictum est, nisi tercius prior conventui prefuerit, quia tunc eidem proculdubio [confitebitur, vel, si] forte coram eodem tercio steterit priore, quia tunc a loco non recedens, in [prioris absencia], confitebitur cum eodem. Si autem ex parte abbatis scabellum [collocetur, tunc in ejus ab]sencia cum suppriore confitebitur, licet tunc prior in choro ... ... priore, si tunc forte conventui pre- 20 fuerit vel, si non, in suppri[oris absencia]†, ad seniorem illius partis hujus rei gratia est iturus, nisi coram ipso [fo. 101. quarto [steterit]† priore, quia tunc, si supprior absens fuerit, a loco non recedens, confitebitur cum eodem. Sed ab uno quidem choro usque ad alium nunquam debet aliquis hujus 25 242] rei causa transitum facere, nisi cum dominus abbas ad completorium in choro fuerit, quia tunc, ubicumque positum sit scabellum, frater ad confitendum abbati humiliter accedet. Qui, dum proferuntur collectæ ad suffragia solenniora, non supra scabellum se incurvabit, sed ante illud a parte occidentali 30 vel eciam juxta illud a parte australi curtam sumet veniam. Post completorium vero atque ad omnem processionem ultimus semper incedet. Et tres oraciones ante matutinas et post completorium et ante terciam in yeme cum noviciis ultimo loco faciet; atque ad letaniam post primam et dum dicitur 35 psalmus "Deus, venerunt," pro pace Terræ Sanctæ, et si in Quadragesima sit, dum psalmi dicuntur prostrales post horas, et dum in sexta feria psalmi penitentiales dicuntur post capitulum, cum eisdem noviciis ultimo loco prostratus jacebit.

Verumptamen, si prostrati non jaceant, dum predicta dicuntur, sed supra formas se incurvent, ipse ante suum custodem supra scabellum procumbet modo prelibato. Et, si interim aliquis frater obierit, ipse in tabula cum noviciis ad extremam ponetur  
 5 vigiliam. De sua vero dieta ista consideracio tempore moderno in usu habetur, quod eidem cotidie cibi et potus sicut et ceteris fratribus plenarie apponentur; de quibus licite gustare poterit quantum ad sui sustentacionem fuerit necesse, nisi forte ab eo qui conventui preest aliter in capitulo fieri jubeatur. Verump-  
 10 tamen, in quartis et sextis feriis, si<sup>1</sup> moris est, de cibo et potu sicut ceteris diebus plenarie ministretur, preter panem et aquam, quæ a reectorario ante eum ponetur; et fructum sive herbas crudas, si eidem apponantur, nichil omnino gustare debet, nisi forte is qui ad skyllam resid[et] cum eo voluerit misericorditer  
 15 dispensare; qui si eidem potum et aliquam cibi destinaverit porciunculam, vel saltem per aliquem ex servitoribus significet ut commedat et bibat, habet extunc, sicut et ceteri fratres, semel tantum ipsa die reficiendi facultatem, atque iterum ad cenam sive ad potum conventus, ex usu moderno, est potaturus  
 20 cervisiam de li[cencia] sibi preconcessa, licet tunc ad skyllam non sedeat ille qui ad prandium resideb[at]. Cum nullo fratre colloquium habebit, nec signum alicui faciet, preterquam magistro suo, [et hoc non] absque justa necessitate est facturus, nisi cum prior vel alius, ad petitionem prioris, [una cum magis]tro suo  
 25 eum mansuete instruat aut spiritualiter consoletur. Quoniam [revera nullus] unquam preter dominum abbatem, vel alium custodem qui loco prioris extiterit, [vel cui aut quibus jusserit] abbas vel prior, cum fratre loquetur qui in perpetuo pro qualique [causa ponitur in silencio,] absque licencia speciali illius  
 30 qui pro tempore conventui [preest, sive ultimus sit] sentenci- aliter addictus sive non, preter solummodo magistrum [fo. 101b. noviciorum, si penitens [ille frater] in sua sit custodia. Quo- cienscumque vero conventus in claustro sederit, [ipse] cum psalterio suo psalmis et oracionibus vacans in loco talibus  
 35 deputato ad ostium capitulo residebit. Et, cum conventus radi debet, ipse in illo eodem aut eciam in alio secreciori loco claustrri, ubi providerit magister suus, ab eodum scilicet magistro,

<sup>1</sup> *lice si*, MS.

vel ab alio fratre ad petitionem illius coram quo locatur scabellum, sub silencio radetur. Et, quando fratres pedes sibi lavant in claustro, ipse in loco dicto per se, presente suo custode, pedes sibi ordinatim abluet. Qui si de custodia fuerit absolutus,  
 5 sive trunculo per capitulum sit addictus sive non, eodem loco  
 243] pedes sibi abluet, atque per subcamerarium patella cum aqua eidem apponetur, et similiter quando radi debet; set a priore claustrum dicetur tunc alicui fratri, et non a magistro noviciorum, ut eum in silencio radat.

10 Et, quia in hujus exordio capituli de laterna fit mencio, sciendum quod frater, qui ad laternam sentencialiter ponitur, portabit eam secum ante matutinas et post usque ad domum necessariam; quam non in medio juxta crassetum, sed coram se locabit, quocumque loco sedeat; atque post matutinas usque ad lectum  
 15 suum eam inde secum reportabit, ibidemque candelam extinguet, ac deinde, frocco exuto, in domum necessariam, si forte indigeat, absque reprehensione reverti potest. Laternam vero prelibatam portabit ei quaqua nocte subcamerarius, cum cedula intus accensa, hora videlicet qua surgunt fratres ante matutinas; quam  
 20 ipse accipiens secum in latrinam portabit modo preostenso, eciam si forte prius ibidem extiterit; non tamen illic sedebit aut morabitur, nisi necesse habeat, sed et aliud ostium continuo exibit et una cum aliis fratribus versus ecclesiam directe procedet, laternam seorsum ante faciem suam super manum suam  
 25 dexteram gerens in aperto, et detecto capite extra dormitorium humiliter incedendo. Atque iterum, circa finem obsequii matutinarum, ad locum in quo tunc stat idem subcamerarius laternam, cedula intus accensa, ponet coram illo, quam procul-dubio candelam de liberacione subsacristæ est rite accepturus.

30 *Item, alius modus excommunicacionis, qui, ut regula jubet, pro re[bellio] sive contumacia et incorrigibilitate specialiter est adhibendus. xx.*

Si frater peccans peccatum suum defendere pocius quam cognoscere et emendare voluerit, proclamatus eciam abbati vel  
 35 priori contumaciter respondere presumpserit, [positus] in judicio ibidem secundum culpam corripiatur, atque admonitus [ut

resipiscat, si] in sua pertinacia permanere decreverit, et contumax  
 atque rebellis [inveniatur], hunc talem surgentes fratres, quot et  
 quibus jussum fuerit, [violenter arripiant], et in carcerem  
 hujusmodi arrogantibus deputatum, ablatis suis cultellis] cum  
 5 vaginis, sine mora portabunt aut trahent. Hæc enim [fo. 102.  
 sola culpa in carcerem [ducit dominum] suum, vel pocius  
 miserum servum, macerandum ibi et affligendum multa  
 abstinencia et longis jejuniis. Positus vero in carcere, tamdiu  
 secundum reatus sui meritum, servata tamen discrecione,  
 10 affligetur, quoique superbiam deponat et culpam cognoscat ac  
 emendacionem humiliter promittat. Frater vero aliquis spirit-  
 alis et consilio pollens debet ei, ex precepto abbatis, dum sic  
 erit in carcere, admonicionem emendacionis diligenter predicacione  
 facere ; et, cum gracia inspirante divina animadvertetur revera  
 15 penitere, res prius in capitulo ostendetur. Dehinc, cum decreverit  
 abbas, a fratre cui hujusmodi cura injuncta est in capitulum  
 deducetur. Quo, vel nudus sicut fugitivus monachus, vel indutus,  
 prout res deposcerit, ingredietur, considerata qualitate et quan-  
 titate vel precedentis vel subsequentis arroganciæ ; et veniens  
 20 ad gradum, cum semel prostratus clamaverit culpam suam, jussus  
 surgere, sponte sua sedebit, ad suscipiendum penitenciale judicium  
 pro voluntate abbatis. Quo suscepto, si abbatii placuerit, absolvet  
 eum misericorditer jam sepe et diu cius competenter castigatum ;  
 et absolutus accedet continuo ad pedes ipsius. Dehinc revertens  
 25 ad gradum, et stans ante abbatem, jubebitur esse in illo ordine  
 qualem ipse abbas elegerit. Sed si talis inventa est offensa  
 fratris, unde hujusmodi contumacia sive rebellium exortum est,  
 ut ex ea gravem culpam subire digne promeruisse, eciam si  
 rebellis<sup>1</sup> seu contumax non fuisset, sic debet castigari, antequam  
 30 absolutus de carcere egrediatur, ut, postquam inde absolvetur,  
 non sit opus ut iterum judicio gravis culpæ subiciatur ; nisi  
 forte, cum in capitulum venerit, culpam suam in aliquo adhuc  
 defendere presumpserit, quia tunc vel graviter tractabitur, si  
 gravi, vel leviter si levi culpæ ex suis meritis fuerit adjudicatus.  
 35 Et, si adhuc spiritu diabolico plenus superbire magis quam  
 promittere emendacionem elegerit, adhibeantur ei de toto  
 245 conventu oracionum suffragia. Si vero abbas nec sic suam

<sup>1</sup> *rebellium*, MS.

industriam prevalere conspex[erit], prudenter tractet cum consilio omnium fratrum, utrum expeditat eum vel diuicius detineri vel de monasterio expelli. Et sciendum quod pro contumacia sive rebello p[rescrip]tam disciplinam absque ulla mora faciet 5 quicumque, absente abbate, loco ipsius capitulum tenet.

*De sentencia gravis culpæ. xxij.*

Si frater aliquis tam enormiter offenderit, quod manifesta [ejus culpa] secreto competenter emendari non possit, ita quod ex iudicio [abbatis et capituli] debeat gravis culpæ subire vin-  
10 dictam, primum in capitulo coram abbatе clamatus veniam postulet, et dum culpa ipsius coram omnibus ab ipso abbatе [vel ab alio eam cognoscente propalatur, tanquam culpabilis, jugiter se prosternet. [Et cum tota culpa enarrata fuerit, jussus sedere ab abbatе, corporalis ei disciplina [ab uno aut duobus  
15 fratribus] quibus abbas jusserrit acriter impendetur. Quo [fo. 102b. facto, juxta sentenciam abbatis, [post dig]nam increpacionem, manifestabit ipsum sibi dignum pena apostolicae excommunicacionis, scilicet ut separatus sit a consorcio aliorum, tradatur Sathanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus fiat in die judicii.  
20 Quo ostenso, in gravis culpæ satisfaccione esse jubebitur; quæ eciam culpa, ob magnitudinis suæ causam, crimen ex consuetudine nuncupatur. Et cum vestitus fuerit atque cinctus, cultellum suum ibi deponet, dicente ei abbatе ut recedat et in hac sentencia sit. Quæ ideo gravis culpa nominatur, quia nulla  
25 magis ab omnibus exorrenda invenitur nec habetur. Qui ei humiliiter inclinans caput suum cuculla cooperiet, et capitulum directe cum summo silencio absque mora egredietur. Quem sequetur unus vel duo fratres, quibus preceperit abbas, ut eum deducant in cellam taliter delinquentibus deputatam, precedente  
30 fratre illo qui clavem illius loci servat. Atque providebit abbas unum de senioribus, cui eum custodiendum secure possit com-  
246] mittere, et qui eum ad horas ducere, et post horas ad locum suum reducere debeat. Nullus ei loquetur, neque in aliquo associetur, nisi ille senior et cui abbas permiserit. De  
35 consolacione autem atque de cibo et potu fiet ei secundum dispositionem et voluntatem abbatis, prout beatus Benedictus

precepit, ubi de hac sentencia in regula sua scribit, capitulo xv ; ita tamen quod de cibo et potu competens ei misericordia impendatur, ne forte, nimiis angustiis oppressus, immoderata tristitia absorbeatur. Ad singulas horas diei et noctis, cum 5 pulsatur signum ad horam, egredietur statim a loco suo, in quo semper et ejulans, et consolacionem aliquando suscipiens a sapiente fratre qui sibi deputatus fuerit, esse debet ; atque, capite cooperito, ducente eum custode suo, ante ostium monasterii veniet, et contra ingredientem conventum humiliter ex 10 transverso ad terram se prosternet ; ita ut, ab hora qua inceperit signum sonari vel ab hora qua ibidem pervenerit, prostratus jaceat donec audiat retactum, sub [qu]o signum cessat et hora inchoatur, videlicet quousque totus ingrediatur conventus. Dehinc surgens sedebit extra chorum in eodem loco, psalterium 15 [tenens] inter manus, juxta illud ostium interius, scilicet a latere, super aliquid scabellum [ibi]dem per sacristam positum, donec ad finem horæ prosternet se iterum dum egred[ientur, sicut] paulo post exprimitur evidencius. Dum autem hora cantatur, si aliqui [fratres juxta se trans]sierint, humiliter se 20 inclinabit, ita videlicet ut non sedeat ; et, si [forte abbas tali] hora supervenerit, et frater ille juxta se eum transire cognoverit, [prostatus veniam sum]set. Finitis siquidem horis regularibus, ex euncium ab ecclesia pedibus, cooperito capite, humiliter se prosternet ex transverso, ut prius, quo[usque omnes [fo. 103. 25 per]transierint. Ingredientes vero prius, atque nunc egredientes, dicent ei [sub silencio], " Misereatur tui Deus," atque, egressis omnibus, operto capite, custode suo [eum precede]nte, ad locum unde venit humiliter revertetur ; ita quod post capitulum, quando inde ad ecclesiam inmediate pergunt, sicut et prius in 30 exitu eorum ab ecclesia versus capitulum, atque post vesperas versus dormitorium, et sicut ante completorium et post, ibidem se prosternat ; sed hoc ad ecclesiæ ingressum post prandium aut post cenam nullatenus faciet, sicut nec ad eorum exitum post missam majorem. Post completorium autem in yeme; 35 247] sicuti et ante matutinas et post, atque quociens opus fuerit, laterna, candela intus accensa, juxta illum locum ubi prostratus jacet per sacristam poni debet. In capitulum vero, statutis ab abbe diebus, ut in secundis videlicet, quartis, et

sextis feriis, seu eciam diebus singulis, predicto custode eum  
 ducente, veniet, et usque ad gradum directe procedet, capite  
 detecto, et, ut moris est, parumper inclinando, judiciumque  
 corporale ab eodem custode seu ab aliquo alio jussu presi-  
 dentis humiliter ac pacienter sustinebit; atque hoc modo  
 tractabitur, quoadusque humilitate et pacientia et emenda-  
 cionis promissione, adjunctis fratrum precibus, misericordiam  
 consequatur; exceptis tantummodo Dominicis diebus et festivi-  
 tatis quæ in albis coluntur et in capis, in quibus nec longa nec  
 5 curta venia in oratorio a fratribus sumi solet, preterquam ad  
 penitenciales psalmos post fratris defuncti sepulturam. Qui  
 quidem penitens, postquam huic sententiæ fuerit addictus, radi  
 non debet, licet radatur conventus, quounque sit absolutus; tunc  
 enim radi debet, priusquam chorum ingredi permittatur. Qua  
 10 vero die, precantibus fratribus, decreverit abbas misericordiam ei  
 impendere, eodem modo quo predictum est in capitulum veniet,  
 atque prostratus culpam suam fatebitur, et, misericordiam  
 querens, emendacionem promittet. Jussus surgere, frequenter  
 [se] prosternet, et eadem verba ac similia dicet, donec dijudicet  
 15 abbas satis esse; et tunc, jussu abbatis, absolvatur ab eo videlicet  
 qui eum introduxit, vel eciam ab alio cui abbas in[nuerit]. Qui,  
 cum absolutus fuerit, provolvetur ad pedes abbatis atque ad  
 pedes prioris [et omnium] seniorum utriusque partis, longam  
 sumendo veniam, ita ut inter duorum et duorum p[edes] proster-  
 20 natur, suscipiens misericorditer ab utrisque. Quo facto, dicet  
 ei abbas "Mo[tus] fratrum nostrorum precibus et humilitate tua  
 "et promissione emendacionis tuæ, hanc [tibi misericordiam]  
 "impendo, ut dehinc cum fratribus sis in oratorio atque in refec-  
 "torio [in ordine] et loco quem tibi assignabimus. Disciplinam  
 25 "corporalem pro hac [culpa ulterius] non suscipes; sed de cetero,  
 "ad comprobandum adhuc humilitatem et [pacientiam tuam, ita]  
 "in omnibus te habebis, sicut frater qui in levis culpæ penitencia  
 "esse [jubetur, excepto tamen] quod ad gradum non te prosternes,  
 "incepto 'Kyrieelieson' ante preces [ad horas, sed] expleta  
 30 "regulari hora, dum dicitur 'Benedicamus Domino,' [in loco in  
 "quo stabis, sicut] /beatus Benedictus precepit, flexis [fo. 103b.  
 "ad terram genibus, sicut qui in psalmo fallitur [humiliter sa]tis-  
 "faciens, exemplo publicani dicendo intra te, 'Deus, propicius

“‘estō mihi p[eccatori].’” Hoc audito, frater ille ad pedes abbatis osculandos incedet, et, rediens in locum in quo stabat, tres genuum flexiones, ante scilicet et ad dextram atque sinistram, curtam **248]** sumendo veniam, cum omni devocione faciet, gracias referens 5 fratribus qui pro se rogaverunt, et humiliter supplicans quatinus adhuc rogare dignentur. Quod cum fecerit, designet ei abbas locum ubi esse debet, et, eo precidente, ibit sessum, atque in oratorio et in refectorio erit in loco et in ordine quo preceptum est ei ab abbatе; non tamen imponens antiphonam aut re- 10 sponsorium vel lectionem vel aliquid tale, donec iterum abbas precipiat; sed hoc modo et ordine se habebit, donec dicat abbas “Sufficit,” et tunc, ad devotam peticionem conventus, redetetur ab abbate ordini suo. Nondum tamen ab hac culpa penitus absolutus, sed legens et cantans in oratorio, sicut alii, aliquam 15 satisfaccionem quæ pro leviore culpa debetur instanter faciet, donec ab abbate, exigentibus emendacionis suæ meritis, ex toto absolvatur. Hæc quidem culpa ad abbatem proprie pertinet corri- genda; qui si forte desit a patria nec ad presens ut veniat expectatur, tunc debet talis frater a priore corripi, et ex tocius 20 congregacionis assensu modo quo predictum est ordinate puniri. Verumtamen frater ille reus, si decreverit abbas aut qui vicem ipsius ordini preest, et sua exegerit offensa, de consilio saniorum, peracta penitudine gravis culpæ, prostraciones et cetera omnia quæ ad levis culpæ sentenciam pertinent ad plenum poterit 25 peragere, vel eciam post sentenciam gravis culpæ primum trunculo sive scabello adjudicari, ac demum sentenciæ levis culpæ competenter addici.

### *De sentencia et satisfaccione fugitivorum. xxij.*

Fugitivus de monasterio monachus, si post aliquid tempus 30 revertitur, primam sui erroris offensam cum penitudine recognoscens, cum dijudicatum fuerit ab abbate et fratribus ut ei misericordia secundum regulam impendatur, quæ eciam post multas afflictiones sui actas et post multas peticiones ex communi assensu sequi debet, primum [in] elemosinæ hos- 35 picio suscipietur, victurus de celerarii rebus et ibidem moraturus [quam]diu communiter omnibus placebit. Qui, si ex

merito sui sceleris et enormi[s] gestus in suo [reditu] repulsam  
 paciatur, et, ob hoc publica ductus penitudine et eterni judicii  
 percusus [timore], aliquo die solenni nudus virgam deferens  
 processioni se ingerat, pedibus abbatis se provolvat; et, si abbas  
 5 pietate motus graciam ei misericorditer decreverit [impendere,  
 tunc] humanitus virgam assumens ter cum ea vel quociens  
 voluerit [mansuete tanget], dicendo: "Misereatur tui Deus,"  
 249 atque precipiet ut ex tunc in ele[mosinariae domo re-  
 cipi]atur. Sed proculdubio nec abbas nec alius qui in capitulo  
 10 presi[det manu unquam propria], quod absit, virgam tanget.  
 Sed, licet aliquis fratrum, diabolo [instigante], pungno [fo. 104  
 impie aut cultello clericum secularem aut laicum vel confratrem  
 suum mon]achum altercando percusserit, vel aliam quamcum-  
 que excommunicationis incur[rat] sentenciam, abbas vel alius  
 15 inferior custos, cui ipse vices suas commiserit, in capitulo  
 presidens, uni aut duobus fratribus precipere potest, et debet,  
 ut eum ordinate ad gradum absolvant, nullo preter ipsos  
 absolucionis verba proferente, sicut nec virgas tangente. Sed  
 revera, quando aliquis frater laborat in extremis, ab omnibus  
 20 sacerdotibus aliisque fratribus, cum injungitur, generaliter absolu-  
 vetur; quod quidem in capitulo nullo tempore fiet, quoniam,  
 si ipse qui absolvere jubet plenariam absolvendi optinet facul-  
 tatem, is cui id jubetur eadem proculdubio fungitur potestate.

Cum autem penitens, ut prefertur, in elemosinariae domo fuerit  
 25 admissus, ad claustrum vel ad officinas claustrorum aut cellariorum vel  
 ad monasterium, nisi jussus, nullatenus accedet. Nullus frater  
 secum conversabitur, nullus ei in aliquo consorcio vel colloquio  
 conjungetur, nisi ab abbe vel priore vel ab eo qui servat  
 ordinem jubeatur, usque ad diem qua dijudicatum fuerit, post  
 30 multas promissiones perfectae correccio[n]is, ut omnino recipiatur,  
 ut interim penitudinis suae et humilitatis ac pacientiae aliquid  
 documentum ostendat. Ea vero die qua in capitulum intraturus  
 est, in locutorio forinseco vestimentis suis se exuet, stamina,  
 si habitum non reliquerit, circumposito cingulo se circum-  
 35 cinget, atque in sinistro brachio cucullam plicatam et in dextera  
 manu virgam portabit; et sic, nudis pedibus et nudo desuper  
 corpore, ducente eum fratre cui injunctum fuerit, in capitu-  
 lum veniet. Quo ingressus, prosternet se, ut nudus erit, ad

gradum, positis interim virga et cuculla juxta se a latere dextro ; et interrogatus more solito culpam dicet. Dehinc, ibidem sedens, corporalem disciplinam ad imperium et libitum abbatis suscipiet. Qua suscepta, jussus surgere, induet mox ibidem cucullum tantum ; 5 **250]** ut erit precinctus, sed non ferens virgas, in locutorium reducetur. Ibique se calciet, et vestimentis monachicis ordinate induetur, atque iterum in capitulum ductus prosternet se multociens ad gradum, dum ab abbe increpabitur ; nec cessabit hoc facere, donec jusserit [abbas]. Et tunc injungetur ei satisfaccio 10 gravis culpæ ; in qua satisfaccione [habebit se] sicut superius dictum est, cum de gravi culpa ageretur.

Si vero, abjectis [monachicis] indumentis, in seculari habitu ad monasterium redit, servatis circa [eum ceteris quæ] superius dicta sunt, seculari veste in qua reversus est circumcinctus, 15 [sicut supra de] stamina dictum est, et non portans cucullam sed virgas tantum, [capitulum ingredietur], ita quod a camerario seu ab alio fratre deferatur cuculla in capitulum [et ad gradum preponatur], et non juxta eum, cum virgis, ut prius. Et, cum suscepit [judicium modo preostenso, ad imperium abbatis, ut 20 prius] /debet cucullam cum genuflexione ultro arripere [fo. 104b. et eam, ut fuerit [nudus et precinctus], induere. Dehinc ductus extra et regulariter indutus ac deinde [in capitulum reduc]tus tractabitur supradicto more, juxta sentenciam gravis culpæ.

*Qualiter [est] agendum in casibus et negligenciis circa*  
25 *calicem et Dominicum corpus et sanguinem, cum instruccione salubri ac necessaria discretorum de casibus et negligenciis quæ fortuitu ad missæ consecrationem contingere possunt. xxij.*

Si aperta, quod absit, negligencia de corpore aut sanguine 30 Domini acciderit, ita quod contentum in calice super altare fere aut totaliter effusum, vel si de corpore aut sanguine Domini aliquo casu acciderit ut deorsum cadat, sive in aliquem locum ubi plene percipi non possit quo ceciderit et utrum ad terram aliquid inde venerit, tunc a fratre per quem hoc contigerit, seu 35 eciam ab aliquo alio quam cicius fieri possit, indicetur res abbati vel priori, qui, adjunctis sibi aliquibus fratribus, prope veniat ad

locum ubi hoc contigerit. Et, si in altari solummodo effusus fuerit sanguis super corporalia et pallas ejusdem, abs[c]idetur quantum aspercio sanguinis comprehendenter, qualescumque et quotcumque sint panni, ac deinde abluerentur tribus vicibus,  
 5 semel videlicet vino et postea bis aqua, ab aliquo sacerdote, calice subterposito, et vini ablucione utatur unus frater aut plures. Aquæ vero ablucio in calice similiter recipiatur et in sacrario fundatur; atque panni reponentur cum reliquiis, ut serventur perenniter cum eis; vel eciam de ipsis pannis, vitando jacturam,  
 10 aliter ex discretorum agatur consilio, juxta quod inferius in hoc ipso capitulo, in quinto videlicet subsecente folio, ad hujusmodi signum,<sup>1</sup> luculencius propalatur. Hoc observato, si ipsum altare sanguis tetigerit, quod non [mun]datur altare, sed vino semel et  
 15 bis aqua ablueratur, et abluciones in aliquo [ca]lice vel vase mun-dissimo recipientur et in sacrarium fundantur, atque altare, si opus fuerit ob aliquam festinacionem, ut si videlicet ad illud missa continuo iterum debeat ce[lebr]ari, panno mundissimo tergatur. Si autem corpus ceciderit vel sanguis [effu]sus fuerit super lapidem, aut terram, aut lignum, aut mattam, aut tapetum,  
 20 aut [aliquid]<sup>†</sup> hujusmodi, pars illa lapidis radatur, pulvis terræ colligatur, pars ligni [, mattæ, tape]<sup>†</sup>ti, et, si quid aliud est hujusmodi, abscidatur quam melius poterit fie[ri] ... modo sicut sanctissima res servatur; vel eciam comburatur, et cinis in sacrarium [proiciatur. Quod]<sup>†</sup> si locus fortasse, ubi ceciderit  
 25 corpus vel sanguis sit effusus, [manifeste deprehe]†ndi nequiverit, et tamen deorsum cecidisse constiterit, in loco et [circa locum in quem]<sup>†</sup> maxime corpus cecidisse vel sanguinem effusum fuisse credide[rint similiter colligatur]<sup>†</sup>, radatur, abscidatur, et in sacrario recondatur.

30 H[oc tamen]<sup>†</sup> non habetur in usu moderno, ut confessim [fo. 105. tabula percussa capitulum [teneatur]<sup>†</sup>, sicut mos antiquitus inolevit; sed frater vel fratres, quorum negligencia [hoc even-]<sup>†</sup> erit, in proximo capitulo culpam suam dicent, si<sup>2</sup> videlicet propriæ et visibiliter accide[rit],<sup>†</sup> vel in casu de corpore aut in  
 35 effusione de sanguine, vel alio quolibet modo aperte, atque ibidem judicium nudi suscipiant, quod olim in ecclesia, terminato

<sup>1</sup> The reference mark has not been inserted. The passage referred to is probably that on p. 220, ll. 6—19.

<sup>2</sup> se, MS.

capitulo, coram ipso altari ad quod illud acciderat, moris erat suscipere, dum a conventu in oratorio septem cum prostracione psalmi dicebantur. Suscepto itaque judicio ad gradum in capitulo, [in]jungetur eis a presidente penitencia vel de 5 jejunio, vel judiciis, vel psalmis, vel aliquid hujusmodi, secundum quod sibi et discretis fratribus visum fuerit et quantitas culpæ monuerit. Moderno autem tempore, pro manifesta sanguinis effusione, si loco tamen honesto fiat, ut super corporalia seu pallas altaris, injungi solet ut a celebracione divina per septem 10 dies abstineant, septemque psalmos penitenciales et letaniam, cum omni qua poterint devocione, toto corpore prostrato vel saltem incurvato, super genua sua, coram ipso altari ad quod acciderit, dicant secreciori hora qua poterint et tempore ad hoc magis oportuno. Nota<sup>1</sup> insuper quod judicium corporale, dicendo 15 interim psalmum "Miserere mei, Deus," per idem tempus cotidie sumant. Et, si constet eos in cibi aut potus excessu reprehensibles esse, solet eis in quarta et sexta feria indici abstinentiae parcitas; sed re vera penitenciarum modus, ut prefertur, atque mensura in presidentis pendebit arbitrio. Quibus de gradu ad 20 loca sua reversis, omnes sacerdotes qui tunc presentes erunt surgent, et ad judicia suscipienda cum omni devocione se offerent; ac ille tunc qui capitulo tenet septem tantum quos voluerit de ipsis ad suscipienda judicia retineat, et ceteris recessum precipiat, nisi forte in conventu, ad magnum videlicet 25 altare vel ad altare in choro, illa acciderit negligencia, [quia] tunc omnes fratres in capitulo, tam sacerdotes quam alii inferioris ordinis, preter solum[modo]† presidentem et alium quampiam, si quis fortasse sui incompos extiterit, judicium [corpora]†:e humilianter ac devote, a s[enior]†ibus incipientes, ad gradum videliceret, aut 30 singuli [in locis]† quibus resident, suscipere solent; atque ipse vel ipsi per quorum evenerit negli[gencia, ad ju]†dicium sumendum generaliter solent confit[eri, et]† ab eo vel eis solummodo ... ... quibus injunxerit presidens judicium illis inferre. Ceteris vero fratribus ... ... ... conventus disciplinæ subdatur, 35 judicium breviter ad minus (?) ... ... quinque tantummodo ictuum, in memoriam videlicet quinque vulnerum, ... ... ... censura presidentis solet infligi. Et, sive plures sive pauci ... ...

<sup>1</sup> N<sup>o</sup>, MS.

...ntur, terminato capitulo, omnes simul prostrati septem dicent [psalmos penitenciales]† /in oratorio, eos psallere [fo. 105b. incipientes cum exeunt de capitulo.

Quibus co ... abbas si affuerit et formæ sint in choro,  
 5 formæ capitali ante suam staci[onem]† ... dignitatis preferen-  
 ciam incumbere solet, si[ve]† alias custos si capitulum tenuerit  
 ... prostratus humiliter jacebit superius, quemadmodum jacere  
 solet sacerdos in choro qui in [sextis]† feriis Quadragesimæ,  
 terminato capitulo, oraciones dicit post eosdem penitenciales  
 10 psalmos, atque post psalmos prostratos, ad finem horarum,  
 privatis diebus Quadragesimæ. Psalmis vero expletis, subjun-  
 getur ab omnibus simul in hujuscemodi casu versiculus: "Ne  
 "reminiscaris, Domine," cum "Kyrieleison" et Dominica oracione,  
 abbate subinferente "Et ne nos." Sequuntur versiculus:  
 15 "Domine, non secundum peccata"; versiculus, "Domine, ne  
 "memineris iniquitatum"; versiculus, "Adjuva nos, Deus, salutaris  
 "noster"; versiculus, "Et superveniat super nos misericordia  
 "tua, Domine"; versiculus, "Fiat misericordia tua, Domine, super  
 "nos"; "Dominus vobiscum"; oracio: "Deus, cui proprium est  
 20 "misereri semper et parcere, suscipe deprecationem nostram, et  
 "quos debitorum cathena constringit miseracio tuæ pietatis ab-  
 "solvat"; oracio: "Ineffabilem misericordiam tuam nobis, Domine,  
 "clementer ostende, ut simul nos et a peccatis exuas, et a penis  
 "quas pro hiis meremur eripias"; oracio: "Deus, qui juste irasperis  
 25 "et clementer ignoscis, afficti populi lacrimas respice, et iram tuæ  
 "indignacionis quam juste meremur propiciatus averte"; oracio:  
 "Ne despicias, omnipotens Deus, famulos tuos in afflictione  
 "clamantes, sed propter gloriam nominis tui tribulatis succurre  
 "placatus"; oracio: "Dimitte, quesumus, Domine, peccata nostra,  
 30 "et tuam nobis tribue misericordiam, quam suppliciter implora-  
 282] "mus, nosque solita pietate exaudiens devocioni nostræ  
 "beatum largiaris placatus effectum, quatinus, ab instanti periculo  
 "et omni adversitate liberati, eternis gaudiis perfungi mereamur,  
 "per Dominum nostrum." Vel alias quas voluerit dicat presidens  
 35 collectas pro peccatis; hoc observato, si ipsa die breviculum pro  
 defuncto in [capitulo] lectum fuerit, quod prius dicant "Verba  
 "mea," versus ecclesiam incidentes, et postea [sep]tem psalmos  
 in ordine prelibato. Si vero alio aliquo modo de hoc sacramento

le[viori] negligencia et non sic aperta<sup>1</sup> evenerit, ut si de vino quod primo post assumptum [sangu]inem funditur in calicem, aut de illo quod super digitos est infusum, aut de minutis [eukar]istiae partibus in patena aut corporalibus aliqua acciderit  
5 negligencia, [ex judicio] abbatis vel prioris vel eciam sui confessoris, leviori vindicta frater, cuius culpa hoc contigerit, puniatur. [Si autem] providerit aliquis bonus, circa tantam rem merito sollicitus, ut quolibet [alio quam supra] descripto modo, actenus videlicet usitato, vel magistra ratione vel [doctorum  
10 auctoritate] commodius et sanccius corrigi possit, sive in delinquencium [augendo peniten]ciām, sive in remittendo, aut rei agendae in casibus hujuscemodi [seriem permutando], qualis vel quantacumque videatur offensio circa tam [sublime altaris] sacramentum, illum melius corrigentem et ordinantem [fo. 106.  
15 nullus dedig[netur, quod] absit, imitari. Sed interim qui melius nesciet, secure in his teneat modum et ordinem preostensem.  
**283]** Quod si, negligencia sacerdotis, quod absit, evenerit ut, missam cantans, panem usque ad "Qui pridie" oblitus fuerit, hostiam tunc occulte sumat et super corporalia ingemiscendo  
20 ponat, subjungendo "Qui pridie." Ubi cumque vero hoc prius cognoverit, assumpta hostia, incipiat ubi dimisit, et pro negligencia Deo in posterum satisfaciat penitendo. Si per negligenciam, quod absit, ad missam evenerit ut, perfecto canone et peracta consecratione usque "Per omnia secula  
25 "seculorum; Oremus: Preceptis salutaribus," nec vinum nec aqua reperiatur in calice, utrumque statim occulte debet infundi, et sacerdos reiterabit consecrationem, ab illo loco<sup>2</sup> canonis, scilicet, "Simili modo, posteaquam cenatum est," usque ad finem; ita tamen quod illas duas cruces omittat quæ singulariter super  
30 panem fiunt. Aliter autem, juxta corundam opinionem. fieri potest, ne scandalum emergat in moram faciendo prolixam, maxime si plebei missæ interfuerint, videlicet quod, si hora percepcionis cognoverit sacerdos vinum cum aqua non esse appositum, utrumque continuo apponere debet, et formam verbi  
35 sive oracionis de consecracione sanguinis tantummodo dicere, videlicet "Simili modo," et cetera, usque "In remissionem "peccatorum," ut plenum sit sacramentum. Tamen huic con-

<sup>1</sup> *averta*, MS.<sup>2</sup> *loquo*, MS.

sulendum prius conteri et dolere de tam enormi negligencia. Si autem, quod absit, cum aqua solummodo fiat consecratio, cum hoc expertum fuerit, sacerdos continuo vinum in calicem secrecius ponat, et a "Simili modo" incipiat, ut premissum est.

5 Si vero cantaverit cum vino sine aqua, statim, ut hoc cognoverit, mittat continuo aquam in vinum, et, si hoc post Dominicam oracionem primo percepit, incipiat hic, "Oremus: Preceptis salutaribus moniti"; dicat iterum in silencio oracionem Dominicam, et postea sacramentum, ubi [dimisit], ingemiscendo prose-

10 284] quatur; et si de simplici vino vel aqua sine vino consecratio peragatur, vinum reputatur pro sacramento, sed aqua non rep[utatur.] Idcirco ista negligencia de aqua major est quam de vino, et majori pen[itencia] emendanda. Curandum [est] ergo diligenter circa talia, et ut parum ponatur [de aqua in

15 calicem]. Est enim in significacione tantum, et est de congruitate hujus sacramenti, non de necessitate; et tamen, qui illam ex heresi aut contemptu omittit, peccat m[ortaliter]. Si] vero ex negligencia, ex eo quod nullam habet diligenciam, adhuc peccat mortaliter. Sed ex hoc quod semiplenam habet diligenciam,

20 peccat ve[nialiter]; sed tamen graviter, quia] hoc sacramentum cum omni diligencia est consecrandum. [Si autem contigerit] pro vino poni vinum corruptum, ita quod plene [fo. 106b. conversum sit in acetum; [aut si tantum de] aqua ponatur quod alteretur vinum a suis naturalibus saporibus, et tollitur [potencia]

25 conficiendi; et similiter tot grana alterius bladi in<sup>1</sup> frumento misceri possent cum frumento molendo, et insuper tanta posset esse corrupcio<sup>2</sup> panis, ut si simpliciter desineret formam habere panis, quod non possit confici, —

De negligencia autem circa prolacionem verborum intelligentia dum quod, si in verbis consecrationis, sive panis sive vini, quæ fiunt de essentia sacramenti, fiat notabilis corrupcio sincopando vel aliter, ita quod vox ipsa significacionis suæ formam amittat omnino, aut si transponantur verba, aut per saltum aliquod verbum omittatur, peccatur gravissime, et totum reincipiendum est, scilicet: "Hoc est corpus meum," et cetera; vel "Hic est "calix," et cetera. Dubitatur tamen de ly "enim" si omitteretur, utrum reincipiendum esset.

<sup>1</sup> a, MS.<sup>2</sup> corrupcio ahesc, MS.

De negligenciis vero in verbis ante consecrationem et post, si perpendat se sacerdos omisisse aliquid, redeat et dicat et peniteat, quia graviter peccavit. Si autem post consecrationem recolat se transisse de verbis ordinatis ante, non debet redire, sed conteri<sup>1</sup>

5 et penitenciam agere de negligencia. Negligencia enim ibi est **285]** gravissima, ubi omnis diligencia adhibenda est. Si per negligenciam fortasse contingat, ad signaculum ubi dicitur “In ipso,” quod corpus Dominicum sanguinem tangat, posita patena ante calicem, debet hostiam super ipsam patenam, in

10 parte videlicet patenæ calici propinquiore, ita caute locare, ut pars madida hostiæ nec corporalia tangat neque patenam. Qui videlicet, dum dictum est “Da propicius pacem,” et, ut moris [est], patenam interim osculaturus, tenebit hostiam reverenter ante calicem manu sinistra, quam denuo super patenam cum magna

15 cautela reponet donec [fracc]io fieri debeat.

Si vero contingat quod hostia integra consecrata, ubi [dicitur] “Per ipsum et cum ipso,” vel eciam hora qua fraccio fieri debet, in sanguinem ceciderit, [non] est extrahenda ut frangatur, aut digitis tangenda, quod absit, cum sanguine [Dominij]co sit

20 intincta; sed, excussis digitis reverenter ultra calicem, de quibus ceci[derat], faciat signacula debita et consueta cum digitis dextræ manus, tanquam [si hostiam] in eisdem rite teneret, ac postea, ubi fraccio fieri solet, hostiam in[gemiscendo re]spiciat, atque mentaliter eam pro more frangendo dicat,

25 “Per eundem [Dominum nostrum,” et cetera]. De hinc calicem, ut moris est, inter manus tenens, signaculum [ultra sanguinem di]gitis faciat, pronunciando “Pax Domini.” Ac deinde, ubi [dicit “Hæc sacrosa]ncta commixcio,” signaculum similiter faciet, corpus /[et sanguinem] suppliciter [fo. 107.

30 intuendo. Et postea ubi dicit “Adoramus sanctum corpus “[tuum,” utr]umque adorando obnixe contempletur, et ante percepcionem, non sicut [alias] divisim, sed hoc modo conjunctim dicat: “Corpus et sanguis Domini nostri Jesu Christi propositum mihi ad salutem corporis et ad remedium animæ meæ, in

35 “vitam eternam, amen.” Negligens vero conteri debet ac dolere, dignamque pro commisso agere penitenciam.

Ceterum, si contingat, fraccione facta, quod una seu duæ

<sup>1</sup> converti, MS.

porciones hostiæ, quas digitis manus sinistræ tenet sacerdos, in sanguinem ceciderint, non, quod absit, extrahi debent, sed in calice remanebunt; et nichilominus, hora qua dicetur "Hæc sacrosancta commixcio," residua pars hostiæ sicca existens, quæ 5 286] videlicet pro hiis qui in peccatis volvuntur specialiter sumi solet, satis congrue, ut alias, in sanguinem dimittetur; atque extunc a celebrante explebitur sacrificium ordine quo paulo ante exprimitur, ubi specificatur de hostia integra, cum fortuit in calicem sit lapsa. Memorata siquidem pars hostiæ tercia, si 10 hora fraccionis in sanguinem ceciderit, ibidem proculdubio dimitetur, sacerdosque continuo, assumpta reverenter residua hostiæ minore particula inter digitos dextræ manus, faciet inde crucis signum, ut alias fieri solet, pronunciando "Pax Domini," atque iterum, cum dicet "Hæc sacrosancta commixcio," signaculum 15 inde faciens, ipsam porcionem in sanguinem nullatenus ponet, sed reliquam devote respiciendo porcionem, quæ prius in calicem decidit, commixcionem sacram mentaliter faciat, fiducialiter et catholice credendo quod unum et idem est Christi corpus, licet per partes fuerit divisum; quoniam proculdubio corpus Domini- 20 cum, sacerdote dispensante, tantum est in exiguo quantum esse constat in toto. Postea vero, signaculo ultra sanguinem hora commixcionis peracto, sacerdos illam particulam inter digitos sinistræ manus ordine quo prius continuo reponat.

Si ceciderit aliquid in calicem ante consecrationem, cum 25 digito vel panno honeste extrahatur. Si vero sit venenosum aut quod abhominacionem faciat, totum deponatur in piscinam; et, loto atque terso calice, iterum paretur [et pro]cedat. Si vero post transubstanciacionem aranca vel musca in ca[licem] ceciderit, vel aliquod tale quod vix sine vomitu aliquando [aut periculo] 30 sumi potest, provocanda est musca vel aranea ut a sanguine [se subtrahat], aliquo modo decenti, ita tamen quod non evadat, sed tenenda [est contra la]bium calicis leniter, usquequo sanguinem sumpserit. Deinde [fiat] vini infusio in calicem, ut moris est, et sumatur. Po[ste]a vero illud quod intus 35 /cecidérat debet in calice vino sepius perfundi et, quanto [fo. 107b]. caucius et dil[igencius fie]ri potest, ablui. Sed et illam ablucionem sumet sacerdos vel aliquis alias, ac deinde, more solito, fiat aquæ infusio et purificetur calix; atque illud de[mum, quod]

intus cecidit, super piscinam sive sacrarium comburatur, et cinis intra altare vel sub altari recondatur. Sed, si illud quod in 287] calicem cecidit sit venenosum, et timeat sacerdos quod species vini sit infecta, consulunt quidam, quia non est bonum 5 temptare Deum, quod ipsa species vini sive ablucio rei supra sacrarium comburatur, aut in illud fundatur. Si sanguis in calice congeletur, tamdiu desuper exaletur donec dissolvatur, vel pannis reverenter apponatur calix, aut, si aliter fieri non possit, debet solidum transglutiri. Si vero in sanguinem lacrima ceci- 10 derit, non est multum curandum. Cavendum tamen sollicite ne contingat. Si contigerit aliquem pannum altaris aut ex aqua aut ex vino madefactum fieri, non cantetur missa super illud, donec pannus ille ablatus fuerit, si aliis habeatur qui superponi possit. Si contingat quod illud quod in calice est ante obsecrationem 15 corporis super corporalia ceciderit, si alia habeat corporalia, mutet ea, et preparet iterum calicem et procedat. Si non habeat alia corporalia et possit sine scandalo, non procedat, sed totum amoveat; quod si non potest, ponat vinum et aquam in calicem et procedat. Nec est periculum de vino quod est in 20 corporalibus quod consecretur, quia non intendit illud consecrare. Si vero ceciderit post consecrationem corporis et ante consecrationem sanguinis, accepto corpore reverenter inter digitos sinistræ manus, mutet corporalia et paret calicem et procedat; vel ponat interim corpus Dominicum, si necesse videatur, super 25 patenam, hoc observato quod pars illa patenæ, ubi jacuit eucharistia, ultra aliquem calicem sive sacrarium vino aut latice abluatur, priusquam inde denuo ministretur.

Si super altare, post consecrationem sanguinis, calix stillaverit, sacerdos continuo stillam sorbere, lambere, suggerere, et 30 extrahere debet, quantum potest, et cum residuo, [si] quid in calice fuerit, in missa procedere. Et, si solummodo super corporalia stilla[verit], ab ipso sacerdote cum omni cautela modo sorbebitur prelibato; atque post missam [rescinden]dum est ipsum corporale, et in loco reliquiarum cum veneracione servandum. [Si vero palla] altaris inde tincta fuerit, recidenda est illa particula et penitus ab[scidenda, quantum] videlicet aspercio sanguinis comprehendenter. Et, si super casulam vel [albam deguttet], similiter fiat. Si vero super aliud quodcumque vesti-

mentum, consimilis fiat abscisio, quales et quotcumque fuerint  
**288]** panni super quos deguttet. Dehinc [abluentur] [fo. 108.  
 vino et aqua in aliquo calice usque tertio; et prima ablucione  
 utatur unus sacerdos [aut clericus], vel eciam plures, et panni  
 5 reponantur cum reliquis, ut serventur perhenniter [cum eis].

- Hec est approbata magistralis instruccio.* Si, quod absit,  
 pallæ altaris et corporalia seu vestimenta sanguine Dominico  
 fuerint intacta, quod laventur tribus vicibus, semel videlicet  
 vino, et postea bis aqua, et ab aliquo sacerdote, calice subter-  
 10 posito, et vini ablucio a ministro sumatur, aquæ vero ablucio  
 in calice similiter recipiatur. Sed, si voluerit sacerdos, in  
 sacrario fundi potest. Et, si remanet aliquod vestigium sanguinis  
 post locionem in pallis vel vestimentis, pars illa scindatur et  
 comburatur, et cinis cum reliquis reponatur. Corporalia  
 15 tincta solent quidam scindere et cum reliquis reponere; set  
 tucus est quod comburantur, si non debeat cum illis amplius  
 ministrari. Potest autem, pro quorumdam arbitrio, cum eis  
 postea celebrari, licet fuerint tincta, nisi sit notabile vestigium  
 tinctionis.
- 20 Si vero sanguis in terram ceciderit, lingua reverenter lingen-  
 dus, extergendus, et radendus est locus ille, sive lapis, sive  
 lignum, sive terra sit, et pulvis sive pars terræ colligetur quam  
 melius poterit fieri; et eodem modo, sicut sanctissima res,  
 servabitur cum aliis reliquis. Si vero non poterit locus mani-  
 25 feste deprehendi ubi ceciderit vel effusus fuerit, abluent tamen  
 vel radent aut colligent de terra pulverem ab illo loco in quo vel  
 circa quem maxime crediderint effusum sanguinem fuisse, aut  
 corpus cecidisse, condentque in sacrario; et, si opus fuerit, locus  
 scopis mundetur. Et matta sive fenum aut stramen, cui fortasse  
 30 infunditur, igni concremetur, et cinis in sacrario recondatur.  
 Si autem de corpore Domini super pallam altaris aliquid ceciderit,  
 vel super quodlibet aliud vestimentum, non incidetur sed vino  
 abluentur, et a ministro sumetur ipsum vinum. Si autem super  
 lignum vel lapidem ceciderit eucharistia, modus superscriptus  
 35 de sanguine Domini teneatur. Si sacerdos, post elevacionem  
 hostiae, invenerit eam per medium seu quovis alio modo casua-  
 liter fractam, ponat partes reverenter ante calicem super corpo-  
 ralia, vel eciam loco eodem super patenam [propter] minucias

fragmentorum, ac debito tempore cum ipsis partibus faciat sig[nacula] super calicem, quam caucius poterit, ubi dicet "Per 289] "ipsum et cum ipso"; ac [denuo reponat] eas pristino loco. Quas si super patenam locaverit, dicturus "Da [propicius 5 "pacem"], ponat eas interim super corporalia; vel eciam eas ante pedem calicis [manu sinistra] teneat, et super patenam iterato collocet, atque fraccionis hora, prout salubrius censuerit, magis proporcionaliter hostiam frangat, atque cum [una porcione, ut] moris est, debito tempore commix/cionem faciat. [fo. 108b.]

10 Si [vero inconsiderate per] mentis alienacionem ante "Pater noster" hostiam proporcionaliter fregerit, [ubi dicere] deberet "Per ipsum et cum ipso," et hoc perpendat antequam dicat "Per "omnia secula seculorum," "Pax domini," et cetera, cum ipsis 15 porcionibus faciat signacula omissa et oblita, [et ipsas por]ciones postea, modo preostenso, super corporalia aut patenam ante calicem ponat, subjungatque "Per omnia secula seculorum," "Oremus: Preceptis salutaribus," et cetera; atque tempore debito ipsas elevet porciones, scilicet ante ultimum "Per "omnia." Si vero hoc non percipiat, nisi usque post "Pax 20 "Domini," vel postquam miserit unam partem in calicem, dicunt quidam quod debet procedere et de negligencia penitere, vel, si potest sine scandalo, saltem privatim dicere quod transivit. Alicui videtur quod, si sit solennitas vel populus astans, debet reincipiēre ante "Pater noster," "Oremus: Preceptis," et cetera. 25 Et minus scandalum erit in populo, si reincipiāt, quam si non. Et cum utrobius sit scandalum, minus scandalum est eligendum et minus periculum.

Si de naso sacerdotis in missa sanguis effluxerit, vel nauseam passus fuerit, afferantur vasa a ministro et reincipiatur, ne 30 contaminentur sancta; et postea, terso naso vel abluto ore, quantum caucius potest, incipiat ubi dimisit. Si quis statim post sumpcionem Dominici corporis et sanguinis passus fuerit nauseam, recolligatur reverenter quod ejectum est et in piscina comburatur, et pulvis cum reliquiis recondatur vel in piscinam mittatur; nisi aliqua pars eucharistiæ integra reperiatur, et tunc illa cum magna reverencia sumatur a sacerdote, si potest. Si vero non potest præ abhominatione, lavetur in calice et mundetur et ponatur inter duas hostias non consecratas, et

sic sumatur ab ipso vel ab alio, et vomitus aliis comburatur, ut  
 290] dictum est. Quod si corpus Christi fratri infirmo datum  
 reicitur, prout diligencius poterit suscipiatur, et contritum in  
 calice cum vino sumatur, si integrum sumi non potest, eo quod  
 5 ore alterius projectum est. Reus autem hujus negligenciæ, et qui  
 cum eo particeps fuerit culpæ, competenti subjacebit disciplinæ.  
 Si quis patiatur continuum vomitum, tunc est quod non detur  
 ei eukaristia, quia sufficit ei fides et bona voluntas. Si sacer-  
 dos, prius quam incepit canonem, [infirmitatem] incurrerit,  
 10 innitatur super altaris crepidinem vel, si opus est, se[deat donec  
 con]valuerit, et postea incipiat ubi dimisit. Sed, si egritudinis  
 [accidit alicujus] eventus quo [in]ceptum nequeat aliquo modo  
 consummare misterium, [induatur alius] sacerdos et incipiat ubi  
 ille dimisit, si ille egrotans sacer[dos possit ei indicare] ubi  
 15 dimisit. Si autem non potest ei indicare, incipiat ibi, [ubi per  
 certa signa credat] sacerdotem priorem dimisisse, eciam si prius  
 celebraverit. [Si autem non] sit presens alias sacerdos, [fo. 109.  
 suo ministro evidenciori modo quo [possit locum] ubi dimiserit  
 insinuat, et usque in crastinum expectetur, atque tunc [minister].  
 20 secundum quod verius poterit, alii sacerdoti ubi debet incipere  
 innotescat. Quod si penitus ignoratur utrum dimisit sacerdos  
 egrotans ante consecrationem vel post, quia periculum esset  
 iterare verba sacramenti vel pretermittere, consulunt quidam  
 quod alias sacerdos hostiam illam cum calice ponat in seques-  
 25 tris altaris cum magna reverencia, atque, finita missa, sumatur  
 a ministro vel ab alio ad hoc parato, et panis, vinum et aqua  
 denuo ministrentur, reincipiaturque sacerdos ab illo loco, "Hanc  
 "igitur oblationem," et cetera.

Propter consimiles casus debent ministri altaris esse valde  
 30 diligentes, nec jacere prostrati, sed stare et diligenter considerare  
 processum sacerdotis in consecracione, ut, si forte aliquid omi-  
 serit, possint ei per aliquod signum intimare, et, si egrotare  
 contigerit, possint alii indicare ubi dimisit. Diaconus vero in  
 casu prelibato nichil est facturus, maxime si consecraverit sacer-  
 35 dos, nisi forte calicem cooperiat et ad altare reverenter custodiri  
 faciat.

[Henceforward the MS. has been so severely damaged, especially in the margins and corners of the text, by the action of fire, becoming more imperfect and discoloured as we proceed towards the end, that it appears unnecessary to continue to print a reconstructed text, which more and more 5 must depend upon and repeat the text of St. Augustine's. Let it be enough, then, to give in the following pages, as far as the state of the MS. will allow, passages which vary from the Canterbury text or supply entirely new matter.]

---

## [255, l. 19.]

- 10 Ita prostratus dicat : " Requiro misericordiam Dei, [fo. 109b.  
" et nostræ dominæ sanctæ Mariæ, et sancti Petri, et sancti  
" Edwardi, et sancti Benedicti, et omnium corporum sanctorum  
" istius ecclesiae, et vestram et conventus hujus cenobii " (vel eciam  
magis usualiter sic, " et conventus de hic intus ") " ut con-  
15 cedatis michi habitum monachalem." Gallice vero sic : " Jo  
" requer la merci [Deu, e] de noster dame seinte Marie, e sein  
" Pere, e saint Edward, e saint Beneit, e tu]z les cors seinz de  
" ceste eglise, e la voster, e le covent de cyenz, ke vos me  
" [graun]tez le habit de moyne." Quo dicto, jussus surgere dicat  
20 ei abbas : " Rem qui[dem non] facilem et duram petis, sed  
" perseverantibus et hominibus bonæ voluntatis propter spem  
" retribucionis facilem."
- 

## [259, l. 5.]

- In capitulo non clametur, sed, cum post tabulam [fo. 111.  
25 lectam aut oracionem de regula factam recesserit, precipiatur  
suo magistro a capitulum tenente, si eum alicubi offendisse per-  
ceperit, ut secundum offensæ exigenciam illum castiget ordinate.  
Et, si culpa tanta fuerit, ut merito debeat verberari, accipiat eum  
custos suus cum alio fratre, atque in capella beatæ Katerinæ vel  
30 alio secreto loco, serato interim ostio, juxta qualitatem et quan-  
titatem delicti, quod promeruit paciatur. Et hoc ita fiat a suo  
magistro, absque alicujus exhortacione, quociens pro qualicunque  
reatu fuerit necesse. Qui si forte suo custodi fuerit inobediens,  
postquam pronunciaverit " Benedicite " more solito, dicente

magistro suo ut moram faciat, vapulet in capitulo, indicato peccato sibi pro quo dignus est verberari. Flagellabitur autem acrius pro qualicumque culpa quam si jam professus esset, ut fiat, quod apostolus precipit: "Probate si ex Deo est spiritus."

5 Melius enim est ut ante professionem, experta pacienza, recedat verberatus, quam post professionem, per impacienciam, affugiat dampnatus. Suscepto autem corporali judicio et auditio p[re]siden]tis imperio ut recedat, inclinatus se ordinate, ut moris est, revertatur [con]tinuo ad ostium et dicat iterum "Benedicite,"

10 antequam excat.

---

[263, l. 27, after *contingat.*]

Nam olim liberacio de pannis nigris ante ... ... num [fo. 113.  
annuatim fieri consuevit, quæ nunc circa festum sancti Jacobi  
multociens fieri solet. Et ideo, si contingat quod aliquis novi-  
15 cius in die ejusdem apostoli radatur, et post eundem diem  
eorumdem pannorum fiat liberacio, atque sequenti anno fortasse  
ante diem illius apostoli eorumdem agatur pannorum distri-  
bucio, ipse minime professus, licet annus suæ probacionis minime  
compleatur, si tamen illius magister de sua conversacione sit  
20 contentus atque de ipsius melioracione et perseverencia fiduciam  
habeat certaque indicia, pannorum liberacionem, sicuti et fratres  
professi, proculdubio est habiturus; eo quod illa tunc sui tem-  
poris in monasterio secunda est nigrorum distribucio pannorum,  
nec debet minime professus, ex decreto capituli, nisi solummodo  
25 primæ liberacionis eorundem expers esse pannorum. Illud  
idem, quoad statum minime professorum, de peliciis de Okham  
est similiter observandum, quarum videlicet liberacio, prout per  
capitulum est provisum et instructum, in die sancti Michaelis  
aut saltem ante diem Translacionis beati regis Edwardi absque  
30 ulteriori dilacione fieri debet annuatim.

---

[265, l. 10, after *inclinent.*]

Is autem qui petitionem facit, licet omnium illorum [fo. 113b.  
ultimus sit in ordine, medio loco stabit ibidem, ad gradum

- videlicet, et postea similiter [cum] ante suum egressum pronunciat "Benedicite," atque ex tunc ad totum speciale professionis obsequium, quousque dealbentur, ceteris proponetur; in choro tamen et in refectorio suæ conversionis occupabit locum.
- 5 Benedicione itaque impetrata pedibusque abbatis deosculatis, iterum suppliciter se prosternant, et, inquirente abbe, ut prius, quid petant, respondeat qui peticionem fecit ita, solo prostratus: "Sire, nus vus preum ke vus priez por nos, ke nos puyssum  
 10 "reseyvre la benezon de moyne, ke Deus en soyt paye e ke soit  
 "al salvatiun de nos almes." Vel, si fortasse solus exsistat, tunc dicet [sic]: "Sire, jo vos pri ke vos preez por moi, ke jo  
 "puisse en teu manere[rece]jvre la benezon de moyne, ke Deus  
 "en soit paye e ke soit al salvaciun [de ma] alme."
- 

Postquam vero suam prescripserint professionem, et dicta sibi  
 15 fuerint omnia quomodo sint agenda, et maxime de oblacione  
 panis et vini facienda aliisque circumstanciis ad plenam sint  
 instructi, atque secrecius cum abbe de anima sua, ut moris est,  
 fuerint prolocuti, cum inchoata fuerit magna [missa] ad quam  
 debent benedici, generalem abbati ad introitum missæ faciant  
 20 confessionem. Atque in vestibulum continuo ducantur, et ibi  
 cucullas exuant, quæ statim honeste complicantur, hoc observato,  
 ut ad induendum sint propriae, quod in partem transversam  
 nullatenus mutentur; set calce vel aliunde signentur ut alternari  
 nequaquam possint, et induat unusquisque froccum absque  
 25 cuculla super pelliciam sive tunicam quam habet indictam.

---

[272, l. 3, after *offendiculum*.]

Hora vero matutinali, tres oraciones solito more sunt [fo. 116b.  
 facturi, ita videlicet quod eorum magister paulo inferius oret  
 pariter cum eisdem. Ante primam et ante horam quæ magnam  
 30 missam vicina precedit, necnon et post prandium atque post  
 vesperas, quando non cenant, et quociens fuerit necesse, in dor-  
 mitiorum sunt ducendi.

[272, l. 32.]

Si autem conventus non cenaverit, tunc inter potan- [fo. 117.  
dum sedebit superius magister eorum in ordine suæ conversionis,  
atque dum ipsi bibunt, egresso prius conventu, sedebit pariter  
5 cum eis modo et loco eodem, quo ad refecctionem sedebat.

[274, l. 23.]

*Subnectitur institucio domni abbatis Ricardi [fo. 117b.  
tercii ex unanimi assensu et voluntate tocius capituli,  
quod in sexta videlicet feria noviciorum est agenda  
10 professio, cum aliis duabus institutionibus ejusdem.  
Et de peticionibus ad gradum faciendis. xxvij.*

Anno gracie M<sup>o</sup>. cc. lxx<sup>o</sup>. in vigilia translacionis beati regis Edwardi, statutum est a venerabili abbe R. tercio, ex assensu tocius conventus in pleno capitulo, quod novicii ab illa die in  
15 posterum, anno probacionis suæ ordinate completo, in sexta feria semper suam facient professionem, atque ad mutationem Dominicæ resurrectionis in Dominica dealbentur, nisi alio die fortasse processu temporis, ob aliquam causam racionabilem et manifestam, necessario aliter fieri oporteat. Antiquitus  
20 autem professionis solennitas fieri non consuevit, nisi capa ad missam in choro fuisset, vel festum xij. lectionum ipso die celebraretur, ut in Quadragesima; tunc enim fiebat ad magnam missam, et, ob reverenciam domni abbatis, duo erant cerei ad eandem, licet in choro [ca]pa non fuisset; sed conversus thurifer  
25 non induiebatur, eo quod tunc non ministrabatur incensum. Nunc autem fieri oportet pro indifferenti, tam privatis quam festis diebus, [sive] capa in choro fuisset sive non, eo quod semper, ut prefetur, in sexta feria ... o est agenda professio.

Statuit insuper eodem instanti memoratus abbas, ex [unan]imi  
30 voluntate capituli, quod omnes presbiteri qui ab illa die in posterum habitum mona[chalem]† in hoc monasterio sunt recepturi, omnino faciant tabulas minutas, sicut et [fratr]es inferioris ordinis, per unum videlicet aut duos annos, seu per quantum

temporis [fuerit]† necesse, donec de rebus singulis quæ ad ordinem spectant usu et experimento plenius sint instructi.

Preterea statuit idem abbas R. tertius in pleno capitulo Sabato ... Paschæ, anno graciæ M<sup>o</sup>. cc<sup>o</sup>. lxxv<sup>o</sup>., ne unquam de cetero fratres laici conversi cum [fratribus]†us in domo quæ misericordia nuncupatur aliquo modo publice aut privatim [loquuntur], licet eisdem prius in eadem reficere, pro quorundam indiscreto arbitrio ... eraria, rectas et antiquas ignorancium consuetudines, fuerit quandoque ... cum ipsi laici secreta capituli monachorum nesciant, neque scire [possint],† quod ipsi, quociens sibi sanguinem /mi- [fo. 118. nuunt aut recreacionem ... ]nt, in camera abbatis, ubi laici conversantur, aut eciam prioris, si forte noce ... vel saltem in domo infirmorum ordinate reficiant.

15 Inter hæc sciendum est quod ista peticio stando est agenda ad gradum in capitulo, petita prius ibidem cum prostracione misericordia, in die quo quis ordinari debet in sacerdotem, vel eciam alio die priusquam a domo recedat, quando alibi quam in hoc monasterio ordinari debet: "Sire, jo vus pri ke vous priez  
 20 "pur moy, ke je puysse en teu manere receyvre le ordre de "sacerdotlz ke Deus en soite paye, e ke soyt a salvaciu de "nostre alme." Sed si plures fuerint dicitur sic: "Sire, nous vous "preum ke vous priez pur nous, ke nous puysum si receyvre "le ordre de sacerdotlz ke Deus en soit paie, e ke soit a salvaciu  
 25 "de nous almes." Atque dum jungitur a presidente fratribus oracio specialis pro eo facienda, stabit ipse majestati obnixe inclinans. Ac deinde continuo aliam sumet veniam, misericordiam petendo, et surgens dicet: "Sire, si jo ai a nul frere "trespasse, jo pri pur Deu ke y me soy pardone"; vel, si, plures  
 30 fuerint, dicatur sic: "Sire si nous eyum a nuyl frere trespasse, "nous prium por Deu ke y nous soy pardone." Quo dicto, respondeatur a presidente: "Karissimi fratres," vel "karissime "frater, indulgeat tibi Deus omnia mala quæ gessisti, et una "cum amore fraterno tribuat tibi graciam et misericordiam, quam  
 35 "humiliter ab eo deposcis." Quo auditio, inclinet suppliciter et sessum redeat. In die vero quo quis primam missam est celebraturus, petita ad gradum in capitulo cum prostracione misericordia, eriget se et dicet: "Sire, jo vus pri ke vus preez

"pur moy, ke jo puisse en teu manere fere le service, ke Deus  
"en soit paye, e ke puyse profiter a moy, a vifs e a morz, por  
"queu jo doy prier." Et, hoc dicto, suppliciter stabit inclinus,  
do[nec] pro eo a presidente quæ voluerit oracio fratribus sit  
5 injuncta, et tunc erigens se [rece]dat.

---

## [276, l. 24.]

Vel eciam Gallice sic dicat: " Jo frere N. prometz [fo. 118b.  
"establete, e chastete, e honeste conversaciun devant Deu e tuz  
"ses seynz, e ke jo serrai obedient, e viveray sans proprete tant  
10 "cum jo averay a vivere." Aut saltem patria lingua dicat hoc  
modo: " Hic frere N. byhote stedevastnesse and chaste lyf, at  
"fore God and alle hys halewen, and þat hic sal ben bousum and  
"liven withouten proprete al my lyf tyme."

---

## [279, l. 8.]

15 [Tunc], aspersa aqua benedicta super habitum et [fo. 119b.  
super conversum, exuet eum vestimento superiori quo vestitus  
est, et induet eum habitu sanctificato, dicens: " Accipe hanc  
"vestem, inde sanctitatis decorem, ornare habitu regulari, cum  
"timore et reverencia. Sitque tibi hoc indumentum in recorda-  
20 "cione professionis tuæ, quod, interveniente beata Dei genetricie  
"semperque virgine Maria, et beato Petro, apostolorum principe,  
"patrono nostro, necnon et beato magistro nostro Benedicto,  
"cum bonorum observancia operum, ignita castitatis lampade  
"suffultus, immaculatum ante tribunal Christi proferas; per  
25 "Christum."

---

## [282, l. 11.]

Cum autem per aliquod tempus visus fuerit ordinate [fo. 120b.  
se habere, atque ad plenum fuerit instructus, injungetur ei aliquod  
officium quod melius [sit]† injungendum. Vestimenta et alia  
30 quæque necessaria eidem plenarie a con[ventu] invenientur  
suo perpetuo; nisi fortasse in abbatis specialiter steterit  
obsequio, [quia]† tunc ab abbatе per illud tempus debent sibi

proculdubio omnia necessaria honorifice exhiberi. Alia vero,  
 quæ ad gestum religionis et ordinem suum spectant, exequetur  
 obtemperanter ac devote, prout a suo custode fuerit edoctus,  
 absque cuius consilio et sciencia de nulla re temporali se  
 5 interponere debet; nisi forte de precepto abbatis aut ex  
 communi providencia abbatis et conventus aliqua cura exterior  
 ei commendetur, quia tunc certis horis et temporibus domi  
 redire debet, ad minus vero quater per annum magistro suo  
 confiteatur, et de suis excessibus Deo satisfaciat, atque  
 10 communicetur. Quando vero a magistro suo licenciatus in  
 villam sive civitatem pro aliquo est iturus [em]jolumento  
 non cum quo aut quibus voluerit, sed cum quibus magister  
 juss erit incedere [debet].† Et, cum venerit quo voluerit,  
 loquatur, stet, et sedeat ordinate; hoc observato [quod non]†  
 15 alicubi notabilem trahat moram, et quod in incessu, in habitu, in  
 omnibus motibus [suis]† nichil fiat quod cujusquam offendat  
 aspectum, sed quod suam deceat sanctitatem; nam ca[pucio]†  
 ut capello uti non debet, maxime in procinctu abbaciæ, nec  
 eciam alibi in presencia [mona]chorum, nisi sit forte pro majori  
 20 necessitate et ex eorum permissione ac licencia. Frater vero  
 laicus conversus, ut nulli dubium est, capitulo monachorum  
 interesse non [debet, nec]† illius ei a quoquam, quod absit,  
 secreta pandentur; sed neque debet interesse ubi [fuerit]†  
 monachorum de ordinis disciplina secreta collacio sive privata  
 25 refectionis ... ... utrobique monachis omnimodam, debito  
 more et consueto, intus et extra ... ... licenciam. Et si  
 forte per aliquam partem claustrum transitum habeat dum in eo  
 conventus [est, detecto]† capite, humiliter incedet, et si cui  
 monacho obviaverit, manibus in crucis [formam]† [h]ilare pro-  
 30 cessis, obnixe, ut moris est, inclinabit.

Mensam vero [in refe]ctorio per se habebunt fratres [fo. 121.  
 conversi; quibus eciam misericorditer a coquin[ario de  
 necessar]iis, sicuti et ceteris, est ibidem ministrandum. Sed ipsi  
 revera, eo quod capitulum ... ..., hora refectionis conventui  
 35 nullatenus obsequentur, nec est eis licitum ... ensa conficere  
 monachorum, in refectorio maxime, aut in domo quæ juxta  
 refectorium misericordia nuncupatur. Alibi vero, ubicumque  
 fuerint cum monachis commensales, extremi semper accumbent.

&gt;

Atque inter prandendum, cenandum, et potandum, sicuti monachi, silere debent, maxime in refectorio, juxta illud apostoli : " Unusquisque panem suum cum silencio manducet."<sup>1</sup> Qui eciam cibum aut potum alibi sumere non debent, quam in 5 [loco]† specialiter eisdem assignato ; nec debent potum post completorium bibere, nisi egritudine [comp]pellantur. Quociens autem in refectorio prandent aut cenant, conventum post (?) in ecclesiam humiliter subsequentur atque ibidem, nisi aliquod eis officium fuerit injunctum, si conventus dormire debeat, 10 oracioni usque ad vespertas sive completorium pro more vacabunt.

Qui eciam ubicumque fuerint fratres honeste se gerent ; atque ab omni juramento et verbis ociosis, detractoriis, frivolis, pungitivis, clamosis, derisoriis, et vanis rumoribus, tanquam 15 De servi, se funditus abstinebunt ; nulli malum pro malo reddent, neque servientes sibi commissos pro aliquo facinore, quod absit, percipient ; sed per substraccionem de eorum stipendiis aut corrediis, seu quovis alio meliori modo, a suis superioribus monachis seu laicis personis pocius castigentur. 20 Cum autem fuerint fratres conversi in domo, aut in ecclesia, ubicumque feminæ fuerint, invicem continenter suam pudiciciam servent ; nec feminæ, quod absit, capita eorum solvent nec pedes, nec lectum faciant. Lumen de nocte, si fieri potest, in quacumque domo jacuerint ante se ardere faciant. Nunquam 25 nudi jaceant, sed staminis [vesti]†ti, et circa lumbos cincti, ordinate pausent, atque in lectis suis silenter [ma]ncant. Nullus fratrum alium fratrem suum accuset, eciam si tribunaliter ... ... et probare possit ; set, si duo vel plures fratres simul fuerint, et unus illorum ... vivendo male se habuerit, 30 alter frater non eum apud aliquos diffamare [de]bet, neque magistro suo vicium illius protinus intimare, sed primum per se prem[oneat]† eum, et, si se voluerit emendare, adhibeat secum duos vel tres ad e[um corripien]†dum, et, si se emendaverit, inde gaudere debet. Si autem emendare [noluerit]†, tunc quod in eo 35 viciosum est magistro suo denunciet, et secundum hoc [quod]† decreverit de ipso fiat. Si autem aliquis frater altercatus [cum quovis]† fuerit fratre, et querimoniam inde magister suus

<sup>1</sup> II Thess. iii, 12.

habuerit, ta[lis est sen]tencia: septem diebus jejunet, quarta videlicet /et sexta feria, [et] ceteris quatuor diebus in [fo. 121b.] cibo Quadragesimali, ita tamen quod in Dominica [more]† utatur consueto. Et, si percutserit, quadraginta diebus eodem modo penit[ens tunc]† temporis a fratum consorcio sequestretur. Si vero aliquis frater fuerit cont[inue]† quovis alio modo non bene se habens, et a suo magistro privatim, et eciam coram suis frat[ribus] monachis, bis atque ter correptus et amonitus fuerit, et, diabolo instigante, se emendare et obedire noluerit, modo predicto a fratum consorcio per quadraginta dies segregetur, et in terra sinc mensa et manutergio solitarius comedet. Verumtamen in tali casu, pro rebell[i]o scilicet, si, quod absit, forte contingat quod suo renuerit obtemperare magistro, p[otest]† eum idem suus magister, absque reprehensione, quo voluerit die, terminato capitulo, custodi [qui]† ordini preest coram omnibus, priusquam exeant, presentare, illius obstinaciam eisdem intima[ndo], ut sic confusus magis erubescat, atque ibidem, egresso prius conventu, vel quo voluerit loco, juxta delicti qualitatem, judicio eum subdere corporali, ac de[nique]† eidem quamcumque decreverit injungere penitenciam.

Si autem aliquis fratum, quod Deus avertat, peccatis exigentibus, in fornicacionem fuerit lapsus, si occulce peccaverit, occulce peniteat, et injungatur sibi penitentia congrua. Si autem comprehensus et publicatus pro certo fuerit, et longe a monasterio facinus perpetraverit, ne, quod absit, loci illius ordinarii se inde intromittant, mittatur ibidem magister suus, atque in eadem villa in qua facinus perpetraverit, Dominica die post missam, quando populus ab ecclesia est egressurus, videntibus omnibus, exuatur et a magistro suo, vel ab eo cui ipse injunxerit, corrigiis [et v]tiris diutissime flagelletur et verberetur; quo facto, de omnium societate fratum continuo [ex]pellatur; vel eciam, si abbati placuerit et conventui, domi festinanter pedestre; [duc]tatur procuracio tamen rite ei donetur qua ad domum venire possit, et in elemosinariae [dom]to usque in proximam Dominicam recipiatur, atque post missam, in capella quæ ibidem [est, ista]† die celebratam, tradetur modo prelibato coram ibidem existentibus, et a

- societate protinus expellatur. Postea vero, si Deus cor illius illustraverit, et ad eandem domum [reversus]† fuerit, atque se reum et peccatorem legisque Dei transgressorē confessus fuerit, et [emend]‡acionem promiserit, misericorditer accipiatur  
 5 et penitencia digna sibi injungetur, [et per a]‡nnūm integrum in loco extraneo teneatur; et in hoc spacio videant fratres [conversaci]‡onem suam; et postea faciat suus magister, ex abbatis et capituli assensu et censura, [quod melius]† sibi videbitur.
- 10 Et si aliquis fratum voluntati propriæ dimissus in morte [procu]‡buerit, et vivens magistro suo non ostenderit, nullum divinum officium [celebretur, sed ex]‡communicatus in loco prophano aut in sterquilino sepeliatur [cum suo]† proprio a fratribus dicentibus: "Pecunia sua sit in perdicionem"—

15

## [293, l. 8.]

- In [nomine "Patris et Filii] et Spiritus Sancti, [fo. 122b.  
 " recipimus vos in fraternitate<sup>te</sup> ac spiritalem societatem  
 "[nostram], rogantes Deum et Dominum nostrum Jesum  
 " Christum, ut per merita et preces gloriosissi[mæ gen]itricis  
 20 " suæ semper virginis Mariæ et beati Petri apostolorum principis,  
 " ecclesiæ [presen]tis advocati, et gloriosi regis sancti Edwardi,  
 " patroni nostri, et sanctissimi [nostrj] ordinis institutoris  
 " Benedicti, et aliorum sanctorum quorum reliquiæ in hac  
 " basilica continentur, ac tocius curiæ celestis, vobis annuat  
 25 " et concedat, ut sitis amodo, [tam] in vita quam in morte,  
 " et concedat, ut sitis amodo, [tam] in vita quam in morte,  
 " omnium bonorum participis, quæ in hoc monasterio et in  
 " ecclesiis capitulo nostro specialiter confederatis in perpetuum  
 " fient," etc.

## [295, l. 19.]

- 30 Si autem qui admittetur illiterata sit [persona], cum introductus fuerit et manum posuerit super textum, modo prelibato, sic [est ei] Gallice prof[erendum]: "En le nom del Pere e

- " del Fiz, e del Seint Esperit, nus vus recevum en nostre  
 " fraternite a en nostre [espiritele] compaignie ; e si prium nostre  
 " Seygnur Jesu Crist ke, par les merites [e les pri]eres la beneyte  
 " pucele, sa gloriouse mere, seinte Marie, e s[eint] Pierre] prince  
 5 " des apostles, ke avoe est de ceste eglise, e le glor[ius] roy  
 " Ed]ward, nostre cher patrun,/e saint Beneyt le glorius [fo. 123b.  
 " [confessur, ke nostre] ordre establit, et tuz les autres seinz  
 " de ques les reliques ciens rep[osent, e tute] la saint curt celestre,  
 " ke il vus grante e conferme, ke vus seet desormes [en vie et  
 10 " en] mors parceners de tuz les biens feiz ke a remanant en cest  
 " muster ser[runt fet], e toutes les autres eglises ke sun especial-  
 " ment a nostre capitre aliez, ce[st a] saver, en messes, en  
 " psaumes, en orcisins, en veilles, en disciplines, en [afflicciuns],  
 " en jeunes, en aumounes, e en tuz les autres biens feiz ke  
 15 " de nus ou par[nus al] plaisir Deu serrunt feis. E si requerum  
 " ententivement ke meymes sceo de la vostre part nus voillez  
 " graunter ; lesquels choses nus deigne granter de ambe part  
 " nostre Seygnur Jesu Crist, a loange e a glorie de son beneyte  
 " nun, e nus e vus amene a [la vie] pardurable." Responsoque  
 20 a conventu "Amen" ; dictisque psalmis et oracionibus, ut  
 supra, cum osculatus fuerit conventum is qui admittitur et ad  
 gradum ductus, [dicetur] ei sic : " Tres cher frere, avant ces  
 " hures vus avez ame e ceste esglise honure de vostre bone  
 " volonte ; mes desormes a tute vostre vie estes tenu de [dette]  
 25 " ceste eglise amer, les besoignes de ciens solum vostre pouer  
 " avancer, e les mals desturber, e [nos] freres de ciens amer e  
 " honurer. E sachez ke, quant nus averuin conu ke vus serrez  
 " de vie, vostre alme serra especialement asouz en nostre  
 " prochein chapitre, e apres chapitre dirrum cinke saumes  
 30 " especialment pur defuncz, e serra vostre glas sone, e en apres  
 " un office serra pur vus fest en covent, sce est a saver 'Placebo'  
 " e 'Dirige' ; e une messe solenne, e checun prestre de ciens  
 " chantera une messe especiale pur vostre alme, e les autres  
 " cinkante psalmes del sauter ; e vostre noun serra es[crit] en  
 35 " le brevet de nostre prochein frere ke apres cel hure murra, e  
 " enveie par [tutes les] mesuns de religiun de Engleterre, e en  
 " lur chapitres serra vostre alme [absouz] ; e si serra vostre nun  
 " en nostre martiloge escrit, e checun an reherse [en nostre]

"chapitre, od les nuns nos freres ke de vie sunt, e le service del  
"anniver[saire en] covent serra celebre. E ore, chir frere, alez  
"a lez corz sezinz de ceste [eglise], e priez dovoutement ke il  
"confirment ceo ke vus avum isy graunte."

---

5

[297, l. 30.]

Sic enim provisum, ex tocius assensu capituli, a piæ [fo. 124.  
recordacionis abbate Ricardo Crokele est statutum, a tempore  
videlicet quo ecclesiæ de Pather[ichseye]† et de Wendleswrthe  
fratrum necessitatibus egrotantium sunt deputatæ, quod videlicet,  
10 in quibuslibet medicinalibus quam eciam in virtualibus consuetis  
et necessariis, [fratribus qui] pro qualicunque debilitate extra  
chorum existunt ab infirmario, prout indiguerint, honorifice  
provideatur, sicut et illis qui in infirmaria decumbunt.

---

[299, l. 22.]

15 Qui proculdubio fratres, si die /tercio aut [quinto [fo. 125.  
vel septimo] sive nono se senciant emendatos, possunt et  
debent chorum [rite ing]redi, vel eciam alia quacumque  
voluerint die, licet eadem die minuti [sint]†, dum festum fuerit  
duodecim lectionum, quemadmodum ex recta consuetudine,  
20 quacumque voluerint die, chorum ingredi solent et debent fratres  
cum per subitam ... tanem infirmary introierint, ut si  
gutta arcentur, ita quod gradus dormitorii [a]†scendere nequeant,  
seu alio quocumque morbi incommmodo casualiter sint detenti,  
[quo]†minus, ante suum ingressum, ordinem in capitulo veniam  
25 sumendo facere queant. [Quod si]† fortasse longa egritudine  
afficiantur, atque in infirmitorio diucius existant, ... tunc  
proculdubio non nisi in xij. lectionibus vel festi principalis  
vigilia, ... r ingredientur, sicut nec illi qui ante suum ingressum  
in infirmary ordi[nem in] capitulo fecerint veniam sumendo,  
30 ut moris est, aut saltem obmixe inclinando veniam sumere  
nequivissent, nisi sit in xij. lectionum festivitate aut festi  
principalis vigilia, in chorum nunquam revertentur, sicut nec  
medicinati, juxta quod paulo post enucleacius propalabitur.

[300, l. 19.]

Si vero [contingat] quod aliquis pro qualicumque egritudine,  
 petita prius et optenta, ut moris est, [a priore] licencia, in  
 conventu vel ecclesia extra chorum existens, preparacione  
 sumpta, [medicinari] debet, veniam in capitulo sumens et  
 misericordiam suppliciter supplens, dicet presid[enti]: “Per  
 “licenciam vestram et per licenciam conventus accepturus sum  
 “medi[cinam].” Et]† aliam veniam continuo sumens et petens  
 misericordiam, subinferet: “P[eto]† ... ... et oretis pro me quod  
 10 “eam possim salubriter et absque corporis ... ... [fo. 125b.  
 “admittere.” Quod si ita fecerit, ex recta consuetudine, ad opus  
 ... ... aliorum sibi famulancium se (*sic*) et consolacium,  
 habebit cotidie per quinque die[s de celera]†rio conventus  
 corredium unum monachalem in pane et cervisia preter ... ...  
 15 consuetum et cotidianum. Atque de hostillaria per ipsos  
 quinque dies habebit co[tidie]† unum album panem cum uno  
 gassone melioris cervisiæ, et unum ferculum gro[ssum]† carnis  
 aut eciam piscis, juxta quod diei convenit, cum una pitancia seu  
 ferculo. Necnon et de abbatis cellario singulis diebus preli-  
 20 batis unam lagenam vini rite habiturus. Atque de sacrista  
 candelas quotquot habet necessarias, una cum crasseto per  
 subcamerarium; quod non renovabitur, sicut renovari solet  
 crassetum fratris inuncti, nisi evidencior depositat necessitas.  
 De infirmario quidem, [una] cum medicinalibus aliisque neces-  
 25 sariis, de busca et carbone ad ignem, quantum fuerit necesse,  
 est rite semper habiturus. Qui si fortasse ordinem consuetum,  
 in ca[pitulo]† veniam videlicet sumendo modo quo predictum  
 est, facere neglexerit aut noluerit, nichil de premissis habebit,  
 nisi ei de gracia aliquid impendatur, preter candelas de sacrista  
 30 et preter illa quæ eidem ab infirmario rite debent exhiberi.  
 301] Aliter autem, [ut] prefertur, fieri solet quando aliquis  
 frater inungitur, quia tunc duo famuli infirmarii, [aut]† ambo, si  
 opus fuerit, aut eciam alternatim unus eorum, circa eum pernoctare  
 [debent]; atque [iid]em ab hora qua inungitur usque ad  
 35 octavum diem quo dealbari solet per se et eciam [per]† alios  
 famulos honestos, si necesse fuerit, familiariter ac devote obsequi  
 tene[ntur]. Pri]†ma die qua inungitur unum corredium monachale

- in pane et cervisia de cellario [conv]tentus percipient, inter sc dividendum ; et secunda die panem ; atque die tercia justatam cervisiae ; et sic deinceps uno die panem et altero cervisiam, usque ad diem octavum. [Ni]tsi forte contingat quod frater infirmus tam gravi morbo detineatur, quod sit necesse [quod] qualibet nocte ambo famuli simul circa eum jugiter vigilando pernoctent; quia tunc eis [sine] dubio de celario conventus plenum corredium cotidie liberabitur, sicut et in prima [die], sive unus eorum tantummodo aut ii (?) ambo circa eum vigilant.
- 5 10 Omnia de hostillaria quae ... per quinque dies liberari solent fratri medicinato, ipsi cotidie famuli per ... ... sunt plenarie accepturi. Qui tamen, ut nulli sit dubium, vinum de celario [nu]llatenus admittent. Sed de camerario crassetum procul-dubio est habiturus [frater inunctus], sicuti et ille qui medicinatur ;
- 15 20 atque de sacrista quatuor can[delas] quaqua nocte habebit frater qui inungitur. Cui eciam ultra octavum diem [si fuerit necesse et] dinoscatur morti pocius quam saluti appropinquare, crassetum [jugiter per camerarium] atque candela per sacristam 302] debent ad sufficienciam humanitus [exhiberi]. Si [fo. 126. vero in infirmary decumbens fuerit aliquis ex fratribus, priusquam medicinetur aut debet medicinari, non (?) veniet in capitulum veniam accepturus modo supradicto, sed illud [tandem]-modo priori, aut custodi qui conventui pro tempore prefuerit, ostendet vel magistro suo, si in custodia sit, illud humiliter
- 25 30 indicabit, postulans ut conventui [commend]atur, et ut pro eo in capitulo specialiter oretur. Quod si ita fecerit, habebit plenarie et [sine] aliqua diminuzione illa quae predicta sunt, ad sustentacionem sui et sibi famulancium. Qui quidem, resumptis viribus, si ante suum ingressum in infirmary veniam or[dina]te in capitulo sumpserit, chorum ingredi non debet, nisi cum conventus in capis [sint] aut in albis, vel xij. lecciones habeant, aut eciam in vigilia sit alicujus festi principalis ; in qua quidem licite ingredi potest et debet, si incolumem se senciat, sive [con-]ventus ipsa die radatur sive non.

## [308, l. 32.]

Fratres vero in infirmitorio jacentes, quociens [fo. 128b.  
necessere habent sanguinem sibi minuere, debent illud oretenus  
infirmitario intimare; quod si fecerint, ordinate tenetur eisdem  
5 die secunda et tercia de una pitancia eorum necessitati  
congruente [i]p[se]† exhibicionem solitum et cotidianum  
specialiter providere. Consuevit insuper coquinarius fratribus  
singulis in infirmaria jacentibus, non solum eorum minucionis  
tempore, sed bis vel semel ad minus in qualibet ebdomada per  
10 anni circulum, de aliqua specialiter curialiter providere. Et  
sciendum quod ideo paulo superius inseritur quod, propria  
hystoria nondum cantata, fratrum minucio intermitti debet, quia  
hoc pro consuetudine habetur, postquam hystoria aliqua semel est  
cantata, quod fratrum minucio causa illius historiae infra illum  
15 annum impediri non debet, nisi sit pro octabis quæ in [albis]†  
coluntur, et non tunc pro hystoria propria, sed ratione caparum  
est cursus minucionis fratrum semper omittendus; quia, ut nulli  
dubium est, multo magis indecens est atque dishonestum, si ad  
missam solenniter celebratam, ad quam videlicet conventus in  
20 capis [f]uerit aut in albis, pauci sint fratres in choro, quam si  
pauci existant ad missam aliquam simpliciter celebratam, ad  
quam videlicet conventus froccis induitur. Sed [uti]†que, ex  
quorundam arbitrio, pro festo sancti Clementis intermitti debet  
cursus minucionis, cum non tunc sint, cum propriis antiphonis  
25 in nocturnis, nisi quinque [solum]modo responsoria propria,  
absque antiphonis propriis ad laudes matutinas; [et re]†vera  
pro festo Invencionis beati Stephani, de quo novem sunt  
responsoria [propria, absque]† antiphonis propriis tam ad laudes  
quam in nocturnis, cursus fleubothomiæ ... ... solet impediri.  
30 Et, quia in quartis feriis Quadragesimæ non stant ad [ostium  
capi]†tuli more solito fratres, nec sibi sanguinem cursorie  
minuunt sed privatim, [de licencia]† prioris, si fortasse indigeant,  
solent ex moderno usu propter hoc in ... ... Quadragesimæ  
usque ad Dominicam in Passione Domini decem fratres  
35 minuendi ... ... ostium stare atque licenciari, si tot  
habeantur. Et, ut nulli [dubium est, tam illis]† qui in quartis  
feriis quam qui in Sabbatis minuuntur, debent ... ...

plene et honorifice procurari. Ad quod sciendum quod in die ... ... re, cum in Dominica aut in quarta [fo. 129. acciderit feria, et ex tunc usque ad Nata[le Domini]† in quartis feriis Quadragesimæ in quibus fratres, cursorie minuendi 5 causa, non ad ostium capituli, sed de licencia prioris aut alterius inferioris ordinis custodis in capitulo ... ... sanguinem sibi minuunt, debet subcamerarius tempestive, ante magnam missam, ad priorem vel alium inferiorem ordinis tutorem qui capitulum tenuit venire, et ab eo inquirere si qui 10 fratres fuerint minuendi, ea scilicet de causa, ut [sapi]tenter prevideat, ne de aliqua re defectum paciantur.

---

[309, l. 17.]

Novicii vero minime professi si infirmentur, et [fo. 129. cognoverit eorum magister quod flebothomia nimium indigeant, 15 poterit et debet, pietatis intuitu, minuendi eisdem annuere facultatem; qui eciam tunc, ut si prefertur egritudinis causa sanguinem sibi minuant, poterunt iterum de prioris assensu, ex moderno usu, per quantum tempus necesse eis fuerit, juxta quod eorum censuerit magister, cum fratribus in infirmeria 20 morari ordinate; ita tamen quod, ducente eos suo magistro, in capitulum et ad collacionem cotidie veniant. Infirarius vero, a tempore quo videlicet sepedictas de Pathericheseye et de Wendleswrthe obtinuit ecclesias, eisdem omnia necessaria, cum infirmi fuerint, plenarie [debet]† providere; sed nichil eis omnino 25 ob causam suæ minucionis inveniet, nisi sponte [ve]†lit de gracia speciali. Qui proculdubio novicii carnes ante suam professionem [nullo]† modo sunt commessuri. Magister autem noviorum, quando sibi sanguinem minuere [voluerit]†, poterit licite, si suæ sederit voluntati, novicos non professos secum tunc h[abere]†, 30 et ipsi similiter pro urgentissima necessitate sanguinem sibi min[uere poterunt]†. Sed tunc proculdubio extra refectorium nullatenus reficient.

[312, l. 3, after *tenantur.*]

Olim siquidem tam infirmarius quam eciam fratres [fo. 130.  
in infirmitorio stagiarii, quibus inerat gradiendi facultas, ad  
vespertinas processiones per ebdomadam Paschæ et Pentecostes  
5 atque in festo Dominicæ Ascencionis venire consueverant, et  
ordinem suæ conversionis ad egressum processionis a choro  
exterius expectare, eo quod ad stacionem stabant singuli in ordine  
suo; atque diebus jejunii, ut in vigilia Ascensionis, et feria  
quarta, quinta, et sexta ebdomadæ Pentecostes, cum conventu  
10 usque in dormitorium processionaliter incedebunt. Sed hoc  
totum, de eorundem scilicet adventu ad processionem ab  
infirmaria, ab usu moderno penitus jam recessit. Sed pro-  
[culdubio] sanguinati ac ceteri extra chorum existentes, qui  
pro recta consuetudine, [quando]† vesperæ in choro canuntur,  
15 ante altare beati Benedicti ad librum sedent [minu]torum  
et tanquam prompti ad progrediendum existunt, processioni  
semper ... post vesperas interesse tenantur, ut pre-  
missum est et ut alibi sp[ecificatum]† est supra, capitulo. xvij  
terciæ partis.

---

20

## [312, l. 18.]

Antiquitus autem, usque ad tempus piæ recordacionis [fo. 130b.  
abbatis R. de Berk[lyng], sanguinati tam in secundo et tercio  
quam primo suæ minucionis die in refectorio reficere consue-  
verant, primo videlicet die superius cum ceteris in ordine suæ  
25 conversionis, secundo ac tercio die inferius ad tabulam  
minutorum. Claustrales vero suæ minucionis tempore a  
claustro egredi non debent, nisi de licencia speciali; et maxime  
post collacionem nulli ex sanguinatis licitum est exire, nisi pro  
manifesta fuerit necessitate aut utilitatis causa, ut si curam  
30 habeat exteriorem.

---

[314, l. 11, after *admittent.*]

O[im qui]dem fratres ministri, tam post completorium [fo. 131.  
quam ante suas matutinas, sicut [et]† fratres in choro, tres

ordinate faciebant oraciones, quæ videlicet post complectorium [ab]† ordinis custode, si affuisset, vel, si non, a sacerdote qui eorum senior erat, [de]† nominabantur. Sed proculdubio ante matutinas tres oraciones predictæ a sin[gulis, prout] versus 5 matutinas incedebant, coram altari sanctæ Trinitatis fiebant ordin[ate, et] adhuc pro more fieri debent, prout in sequenti paulo post inferius ... ...

---

## [315, l. 5.]

De suffragiis vero aut quibuslibet aliis quæ de nocte [fo. 131b.  
10 aut de die in conventu dicuntur, exceptis psalmis familiaribus et laudibus sive vesperis Omnim Sanctorum, nichil ipsi dicere omittent; adjecto quod pro pace postulanda fiat ibidem memoria specialis, et quod semper post matutinas dica[tur] ibidem "Preciosa," propter fratres qui res procurant exteriores et alios  
15 quibus ante ... ... ex consuetudine loqui licet. In tempore quidem Paschali non dicent] suffrag[ia] in laudibus vel ad vesperas, prout in choro dicuntur; sed sicut aliis temporibus dici [solent]†, excepta tantum commemoratione de Cruce et de Omnibus Sanctis. Neque in nocturno ... ... laudibus, vel  
20 ad horas diurnas, sive ad vesperas, tocens "Kyrieleison, " Christeeleison" ... ... ante preces, quociens ad horas regulares in choro dicantur; sed pro mo ... ... quo numerum dimidiare debent, eodem scilicet modo quo in laudibus et ad [vesperas]† de omnibus sanctis proferuntur in choro, et quo  
25 dicuntur a canonicis ... ... seculares. Quociens autem legitur tabula anniversaria fratum in capitulo ... ... pro aliquo anniversario dicuntur novem lecciones in choro, dicentur ... ... lecciones, quia nunquam proculdubio ad librum minutorum sicut ... ... [di]cetur oracio "Deus indulgenciarum,"  
30 nisi ad "Dirige" novem sint.

---

## [317, l. 16.]

Nam licet fortasse aliquis infirmitatis causa ad [fo. 132b. aliquid festum licencietur sanguinem sibi minuere, vesperis tamen in conventu aut matutinis, nisi sponte voluerit, interesse

non debet; quamvis antiquitus sanguinati, necnon et fratres [si]t fuissent extra chorū ad matutinas eciam de vigilia vigiliæ principalis festi [interesse]t consuevissent, et adhuc vigiliæ de anniversario principali et eciam vesperis, [quando]t canuntur,  
 5 interesse debeant. Sed suam quilibet minucionem semper plenarie [in pace] et oportuna quiete quibuscumque diebus rite tenere solent. Et quamdiu con[ventus fuerit] in choro, ipsi ad librum ante altare beati Benedicti morari debent; et, dum conventus [fuerit in cla]tustro, ipsi in locutorio regulari reside-  
 10 bunt. Nam claustrales ab hora [qua sibi] sanguinem minuerint, sicut nec aliis temporibus, absque licencia a claustro [exire non de]bent, sicut nec fratres qui, causa infirmitatis, sunt extra chorū; nec debent [locutorium ingre]di secunda aut tercia die suæ minucionis absque licencia speciali; [quibus eciam  
 15 secunda] die post capitulum ut sanguinem suam videant et per curiam quo volu[erint spcientur] licencia denegari non debet; sed ne[que] post prandium secunda die a ... ... ... [fo. 133.  
 tur licite possunt cohiberi, eo quod post refecionem videlicet ad librum [sanguinatorum ex]t consuetudine antiqua ordinate  
 20 sedere debent.

Si vero processio in al[bis debet fie]tri secunda die minucionis fratrum aliquo tempore, tunc, ut predictum est, statim [quando]t pulsatur signum ad exorcismum salis et aquæ, albis debent indui et chorū ingredi, [sicut]t et alii fratres, si qui infirmitatis  
 25 causa fuerint extra chorū vel ab itinere reversi, ut specificatum est plenius supra, capitulo .lxxiiij. terciæ partis; atque, tercia post processionem inchoata, cum se ordinate inclinaverint ad "Gloria Patri," modo supradicto, a choro egredientur. Verump-  
 tamen, si in capis facta fuerit processio aliquo die dum fratres  
 30 causa infirmitatis sunt extra chorū, possunt et debent, facta processione, nisi eis debilitas aut necessitas evidencior causam prebeat exeundi, ad missam usque post evangelium in choro morari. Debent propterea tam ipsi fratres quam eciam minutis, secunda die sua minucionis, si missa matutinalis cum duabus  
 35 vel tribus aut quinque capis pro defunctis celebretur, eidem missæ ex consuetudine interesse; qui quidem tunc non in ordine suæ conversionis in choro stabunt, sicut quando capis induuntur ante aliquam processionem stare consueverunt, et

R

cum missa canitur pro aliquo fratre defuncto qui ipso die sepelietur, sed in occidentali parte chori moram facient ordinate, ita videlicet quod seniores, ut sunt in ordine, ad orientem existant, ut premissum est. Hoc precipue observato quod, si 5 totus conventus ad missam de quocumque anniversario induatur, quod ipsi extra chorum ad librum ante altare beati Benedicti non induiti remaneant.

## [320, l. 18.]

non sint accepturi, nec eciam tercio die minucionis, [fo. 134.  
10] si dicatur letania post primam in choro, cum aliis prosterni debent, neque in sextis feriis Quadragesimæ ad psalmos penitenciales qui cum prostracione dicuntur post capitulum; expleto tamen, etc.

## [322, l. 28.]

15 Nec debet aliquis, cum extra chorum fuerit, alicubi [fo. 135.  
a domo [recede]re; set neque gardinarius, extra chorum existens, ad gardinum ire, nisi [de] licencia speciali. Celerarius quidem forinsecus, coquinarius, aut infirmarius, cursorie minuendi, [ad hostium]† capituli stare non solent, ne alias 20 excludant, eo quod de licencia prioris, quocienscumque indigent, sanguinem sibi minuere possunt.

[325, l. 10, after *predixerint.*]

Qui quidem minuti tercia suæ minucionis die, quando [fo. 136.  
videlicet ad ... chorum ingrediuntur, si dicantur post  
25 horam septem psalmi cum letania, non, [ut]† prefertur, sicut ceteri fratres, ad letaniam prostrati jacebunt propter tedium sive [pe]riculum quod de tam morosa prostracione possit eis fortasse ingruere, sed, septem psalmis finitis, ante et retro se inclinantes, a choro ordinate exhibunt, et ad [librum]† minutorum 30 letaniam omnes pariter cum devocione explebunt. Set procul-dubio in sextis feriis Quadragesimæ, quando inmediate post

capitulum septem psalmi penitenciales cum prostracione dicuntur, ipsi interim, sicuti et ceteri fratres, bene possunt et pro more debent prostrati jacere; nisi aliquis eorum fortasse incompos sui fuerit, qui eciam, tunc facto inde signo priori, hora qua<sup>5</sup> hiidem incipiuntur psalmi, a choro ordinate egredietur, eosdem psalmos ad librum minutorum ante altare beati Benedicti per se dicturus.

## [326, l. 22.]

Moderno autem tempore poterit et debet idem [fo. 137.  
 10 infirmarius debilibus egrotis tam de bosco et carbone quam de aliis quibuscumque necessariis, juxta [suam]† indigenciam, habundancius quam antiquitus consueverat hac [= ac] honorifice providere. Qui quidem, prout bonæ memoriarum abbe R. de Crokele, ex unanimi assensu et voluntate conventus, in pleno  
 15 capitulo est statutum, tempore quo primitus idem infirmarius duas prelibatas optinuit ecclesias, ... claustralibus, quoicenscumque de prioris licencia egritudinis causa fuerint [extra]† chorum, tam in pitanciis cotidianis quam in quibuscumque rebus necessariis, [si ali]† quod indigere videbantur, tenetur providere,  
 20 juxta quod plenius specificatum est supra, capitulo proximo precedente. Necnon et senioribus utriusque partis [chori, qui]† ceteris debiliores existunt et magis recreacione indigent, cuilibet eorum aut semel aut bis in ebdomada, cum voluerint, saltem de una pitancia competentem recreacionem exhibebit; proviso  
 25 quod, die precedente vel eciam summo mane ipsa eadem die, sit inde premunitus, sicut premuniri solet de pitanciis inveniendis fratribus qui extra chorū existunt. Sed ceteris claustralibus in ordine junioribus, dum in choro existunt, nisi sit pro debilitate manifesta, [nichil]† specialitatis invenire tenetur, nisi sponte  
 30 velit. Noviciis vero minime professis, sicut et laicis fratribus conversis, quando infirmantur, quae sibi necessaria [sunt]† tempore moderno plenarie solet exhibere; quod tamen antiquitus, prius[quam] sepedictas optineret ecclesias, nullatenus faciebat, nisi vellet forte [de gracia]† speciali. Sed neque minime professis  
 35 carnes unquam inveniet, quod absit, [nisi]† pro urgentissima sit necessitate et ex abbatis imperio. Idem autem infirmarius, cum

a magistro noviciorum fuerit premunitus, ingnem claustralibus  
... post prandium inveniet, quocienscumque fuerit necesse,  
et maxime [tempore]† nivis congelantis, quando videlicet sol  
non lucet neque stiria sive s[stillia]† solvuntur a domicilio  
5 dependencia. Unde quidam ait: "Tunc l[u]cet lignis]† cum  
"pendent stillia tignis." Invenire autem tenetur fratribus infirmis  
[boscum et]† carbonem per anni circulum, quociens eis fuerit  
necesse. [In vigilia] Omnia[n]um Sanctorum eisdem [fo. 137b.  
[fratribus liber]acionem incipiet facere, [et faciet]† sic cotidie  
10 usque ad Purificacionem beatæ Mariæ et eciam ulterius [si  
necesse] fuerit, ita quod in die sanctæ Katerinæ atque in festis  
principalibus unusquisque [frater]† dupl[icem] optineat libera-  
cionem, unam videlicet de bosco et aliam de ca[rbone]†.

## [329, l. 13.]

15 [Alter famulorum]† infirmariæ ex parte ministrans [fo. 138b.  
australi]† duos recipit solidos ... ... ... per manum  
celerarii et al ... ... festivitate beati Petri ad Vincula, atque  
alter famulus in parte obsequens [aquinonari duos]† recipit  
solidos pro suo stipendio in die sancti Petri ad Vincula [ex]†  
20 redditu de la ... le quæ est juxta Eggeswere, atque ipso die  
pascere tenetur unum aut duos sol[um]† et portantes eidem  
dictos quinque solidos. Et uterque eorum cotidie recipit de  
cel[erario]† unum panem qui dicitur "Kutthelose"; et similiter  
" Wonke pain " de coquinario recipit famulus ex australi parte  
25 ministrans, sed non reliquum. Consuevit autem famulus de  
parte aquilonari, ad salsa[s] fratribus infirmis faciendas, debet  
cotidie corredium recipere monachale, quod quidem per capitulum  
Laurencio [de Wande]†leswrthe erat assignatum.

## [331, l. 27.]

30 Quocienscumque autem per annum chorus junco [fo. 139b.  
ve[l] feno]† sternitur per secretarium, sternetur similiter ipsa  
capella per infirmarium. S[ed]† sala aut cameræ infirmorum  
junco aut feno sterni non solent, nisi tantummodo in vigilia

festorum principalium et vigilia Dominicæ Ascencionis et die  
 quo aliquis frater sepelitur, quod tunc per elemosinarium et non  
 per infirmarium s[terni de]†bent. In vigilia vero Nativitatis  
 beati Johannis baptistæ, sala memorata [et]† cameræ prelibatae  
 5 juncco sterni non solent, nisi sit forte de gracia speciali. N[ec]†  
 debet unquam in ipsa sala sive in cameris fratrum infirmorum  
 per elemosinarium stramen poni, quod absit; sed juncus  
 semper aut fenum. Sed neque debet me[morata]† infirmorum  
 capella aliquo modo ante Pascha scopari, quounque faciat  
 10 secretarius in quarta feria chorum mundare; nec eciam ipsa  
 sala mundari de[bet] usque ad horam qua post completorium  
 in die Cenæ claustrum scopatur et refectorium. Stramenta  
 vero ad lectos fratrum et tria crasseta, in capella videlicet, et in  
 aula, et in latrina, idem infirmarius invenire tenetur; quæ  
 15 quidem omnia, ante[quam]† duas possideret ecclesias prelibatas,  
 a camerario consueverant inveniri, prout huc usque crassetum,  
 cum medicinatur aut inungitur aliquis [frater]†, invenire solet.  
 Predicta vero crasseta omni die per annum, ex recta con-  
 suetudine, eadem hora qua accenduntur et extinguntur crasseta  
 20 in dormitorio, [acce]ndi debent atque extingui, quoniam hæc  
**332]** proculdubio, sicuti et ipsa, per totam noctem jugiter arde-  
 bunt, licet nullus frater infirmus inibi decumbat, neque [ullus]†  
 religiosus hospes in hostillario hospitetur, maxime propter  
 fratres ... ... de dormitorio obsistat egritudinis hora,  
 25 poterunt venire in ... ... Ad quæ crasseta accendenda  
 recipit famulus ebdomadarius de in[firmario]†, qualibet die  
 Sabbati per annum, septem candelas per sacristam, atque ...  
 ... candelas tali die per eundem recipiet quilibet frater in  
 infirmaria ... ... ali tempore preter infirmarium qui  
 30 proculdubio lucernam ... ... et ad matutinas quaqua nocte  
 dicendas, necnon et candæ ... ... fratribus necessarias,  
 quociens de nocte dicitur commendacio in alicujus [fratris  
 decessu]† sumptibus invenire tenetur. Verumptamen pro  
 candelis ... ... atu, quas videlicet in fratrum decessu [fo. 140.  
 35 exhib ... ... net eidem infirmario ... ... eucharistia  
 super magnum ... ... inunctionem cujuslibet fratris ... ...  
 [su]per magnum altare in ca[pella]† sanctæ Katerinæ, in omni  
 festivitate in capis celebrata, quatuor cerei ad totas ... ... s

et ad matutinas accendentur, eo quod illud hujus monasterii secundum ... altare ut premissum. Atque in decem principalibus festis, et in festo Nativitatis beatæ Mariæ, et festivitate beatæ Katerinæ, et beati Johannis ad Na[tale] Domini, dum 5 totum nocturnum et eciam diurnum dicitur officium, preter quatuor cereos prelibatos, septem cerei circa magnum altare pro recta consuetudine ardere debent. Nam revera, una cum dictis quatuor cereis, [accen]dentur duo cerei ad dexteram at ad levam altaris, necnon et tres cerei super pegones accendi 10 debent coram tribus ymaginibus, videlicet beatæ Mariæ, et beati Johannis, et sanctæ Katerinæ; qui quidem tres cerei cotidie ad missam pro more ardebunt. Et preterea ad duas processiones vespertinas, quæ in yeme a conventu usque in eandem fiunt capellam, cereoli ad eam illuminandum ex utraque 15 parte per longitudinem illius celebriter accendentur, una cum igne copioso in medio salæ. Atque in omnibus festis prelibatis, dum missa celebratur, quatuor cerei qui super altare accendi debent stabunt in fenestrâ super candelabra argentea hinc inde accensi. Qui [quidem]† quatuor cerei in festis principalibus 20 renovari debent, et maxime in [festo]† beatæ Katerinæ, et festo beati Johannis ante Portam Latinam, et ad Natalem beatæ Mariæ, ob reverenciam processionis quæ in illis a conventu [fiunt]† solenniter in eadem. In festo autem beati Johannis ad Natale non [decet]† ut ipsi cerei renoventur, 25 nisi forte sit necesse. Sed, sicut per sa[cristam]† super quodlibet altare in monasterio invenitur unus cereus [qui ardebit]† tota nocte in quolibet festo principali, et similiter unus cereus super [quodlibet]† altare, ab hora videlicet qua in quoantur vesperæ in vigilia fes[tivitatis]† illius sancti cuius 30 nomini et honori altare consecratur, qui [ad com]†pletorium diei crastinæ jugiter ardebit, ita per infirmarium istius capellæ, in omnibus festis principalibus et sanctorum solennibus in quorum]† nominibus ipsa dedicantur altaria, cerei proculdubio [inveniuntur]†. Qui et insuper infirmarius luminaria in- 35 veniet ... ... si videlicet stagiarii forte ... ... [fo. 140b. ... les ad altare sancti ... ... beati Laurencii celebrant, set ... ... les ibidem calent tunc eis pro ... ... tam luminaria quam ... ... ... necessaria exhibere tenetur.

[Hæc] autem capella nullo tempore sine lucerna esse debet, sed jugiter coram ma[gno alt]ari de die ardebit lampas, et de nocte crassetum. Et quia, ut presertur, mis[sa co]tidie in hac capella inde cantari debet, unde in conventu celebratur major missa, infirmarius non, sicut alii fratres, in tabula ponitur de missis consuetis. [Et]† tenetur annuatim idem infirmarius conventui de vino et duabus pitanciis [in] refectorio honorifice procurare in die anniversaria abbatis Laurencii, modo [quo]† inferius specificabitur, capitulo xl<sup>o</sup>v<sup>o</sup> istius partis. Atque in die  
10 sanctæ Ka[terinæ] tenetur quolibet anno conventui reddere et in capitulum portare quindecim s[olidos]† ad unam solenne[m] pitanciam de redditibus in villa Westmonasterii per dominum [Ro]bertum Manduth ad hoc assignatis. Et preterea debet, pro more antiquo, remum no[yum sim]†iliter ipsa die presidenti  
15 in refectorio ad skyllam destinare; licet hæc per incuriam et alia[rum] quam plures consuetudines antiquæ ab usu moderno penitus jam recess[erunt]†. De modo autem cenandi ab infirmis fratribus, et agendi mandatum feria ... ... in Cena Domini, specificatum est supra, capitulo lxi. primæ partis, ad obsequium  
20 videlicet de eadem ... ...



## APPENDIX.

### [CONSuetudines monasterii sancti Augustini Cantuariæ compendiose notatæ.]<sup>1</sup>

Sancti Spiritus adsit nobis gracia. [fo. 1. 5]

Quas audivi a magistris meis et a nostræ congregacionis provectionibus compendiose consuetudines mihi placuit subnotare, tum quia labilis memoria revocet obliterata, tum quia minores insipientes hic discant non prius auditæ.

Pelliciam sine frocco bene licet portare inter meridiem. 10

Non debent fratres in altum cantare ante primam,

Nota. [nisi]<sup>2</sup> quando pueri dicunt "Consurge" in nocte, id est, in simplici feria et in xij. lectionibus et in albis.

Nota. Primi clamores sunt de negligenciis ecclesiæ vel de ecclesia, postea de celerariis, et tunc de 15 claustralibus.

Ad misericordiam dicenda est nona ad mensam, ante potum post prandium. Abbas, si est in choro, ipse signifi-

Nota dub[ium]. accipere disciplinam in capitulo pro mortuo 20 monaco nostro. Aquila est in omni duplice festo, nisi in festo sanctæ Mariæ Magdalene et sancti Laurencii. Contra episcopum extraneum sive archiepiscopum non est eundum,

Nota de nisi futurus sit in sumptu nostro; nec comedet episopis et quisquam monacus noster cum eo in sumptu 25 supra.

suo, nisi ipse prius rogaverit. Hospes qui alibi quicquam comederit in die, priusquam ad nos ingrediatur, in cena nostra nil præ aliis habebit, nisi ex gratia, quamvis Nota de ad magnum prandium hic intus omnino non hospitiibus. comederit. Oraciones ante lecciones in nocte 30

<sup>1</sup> From MS. 211, Gonville and Caius College, Cambridge.

<sup>2</sup> A defect in the vellum.

numquam fiunt super formam. Juvenis in custodia vadit ad mundicias, magistro suo expectante eum ad primam

*Nota de juvenibus in custodia.* fenestram intra necessaria. Non tenetur quis querere licenciam cantandi missam ante parvum signum post capitulum. Prior non loquitur in 5

*Nota de licencia cantandi missam.* refectorio cum aliquo, nisi quasi furtim et quasi non liceret. Minor celerarius erit ad omnes matutinos usque ad laudes; et ad omnes horas diei, / excepta prima; et ad minorem [fo. 1b.]

*Nota de minori celerario.* missam totam; et ad magnam missam usque 10 ewangelium; et ad magnum prandium cotidie, quod tamen quandoque dimittit, si abbas curiam suam habet; et ad cenam. Et tres pitancias habet cotidie, vel unam quæ tres

*Nota de infirmario.* valeat. Infirmarius ad omnes horas diei debet esse, excepta prima, et sexta quando bis comeditur, 15 et nona quando jejunatur; ad magnum prandium et ad cenam cotidie, nisi inunctio fuerit alicuius infirmi, vel licenciam capiat. Major celerarius, secundum rigorem

*Nota de magno celerario.* ordinis, tenetur sedere in claustro usque ad primam. Nullus calcaria gerens pedibus ibit 20 in refectorium ad comedendum, nec monacus in claustrum, presente conventu. Quando con-

*Nota infra de eodem.* ventus est in cappis, lector deponens capam sedebit ultimus, si in quocumque libro lectiones suas voluerit percurrere. In albis et in froccis 25

etiam similiter, secundum antiquam consuetudinem; sed antiqui nunc obliti sunt hoc. Ad prosam ante ewangelium cantabit lector ex debito. Usque ad octava[m] die[m] postquam inunctus est monacus hic intus, non egredietur abbas noster vel monacus noster nisi pro maxima necessitate. 30 Extraneus vero monacus non egredietur inter obitum et humacionem. Celerarius non ibit cubitum ante

*Nota de extraneo monaco.* abbatem. Ad missam pro fidelibus non communicat diaconus. Nec dicitur "Deus misereatur nostri" ante Corpus Domini. 35

Subcamerarius custodit laternas sentenciandis. Non debet loqui ad parlamentum quis quod audiatur de claustro in

*Nota de* claustrum. Nulli licet mittere pitanciam in

mittendis  
pitantiis in  
refectorio.

Nota quando  
scriendum  
est.

nec inter

Nota qui  
debet ferre  
candelabra  
ad proces-  
sionem.

Nota de  
hoc psalmo,  
"Voce mea,"  
in tricenali  
monachi.

dimititur.

refectorium, nisi ad discum, preter solum abb[at]em. Totus conventus stat ad unam solam lectionem in estate. Scribitur bene in claustro, nisi sit Dominica vel duplex festum. Non scribendum inter ablucionem pedum in claustro die Sabbati 5 rasturam. Qui serviunt ad discum tenentur ferre candelabra ad proces/sionem ad vesperas [fo. 2. semper. Nullo Sabbato quatuor temporum habentur suffragia ad magnam missam, eciam de jejunio in conventu, eciam in die sancti Mathei. 10 Per xxx. dies continuos post obitum monachi nostri, "Voce mea" ad omne "Dirige" et "Placebo" et "Verba mea." Et "Verba mea" per tantum spaciun pro nullo festo aliquando

15

Notandum quod inter primam pulsatum est pro Jacobo Coco; et Philippus vestitus est cum abbatte obviam corpori, et sine mitra erat per totum obsequium; et in missa, sed non sine crocio. Antequam deponatur feretrum ante crucem, non debet quis- 20 quam ingredi in chorum, quodcumque funus sit, ad quod conventus tenetur esse. Corpus, contra quod conventus egreditur, non deferetur ante in parochialem ecclesiam; nec cantabit missam pro eo parochionalis presbiter, nisi rogatus sit ab amicis 25 defuncti. Magister famulus sacristæ Ecclesiæ Christi debet huc venire pro monaco suo mortuo.

Juvenes in custodia, ut olim pueri ad scannum, non communicabunt in Dominicis ad privatas missas, nec eciam ad "Salve, sancta parens"; sed ad minorem missam, secundum 30 rectum et antiquum ordinem. Juniores in regula inclinabunt ad suffragia, sicut pueri ad scannum olim solent.

Obedientiarii divertent se ad sanctum Gregorium post collacionem, et non hospites. In die Cenæ Domini dicitur bene missa solemniter pro cor- 35 pore presenti, quasi in missa matutinali; et humatur corpus et sepelitur solito more. In Sabbato autem Sancto non humatur corpus ante ewangelium magnæ missæ;

Nota de modo obedi- enciariorum.

**De huma-**  
**zione cor-**  
**porum**  
**defunctorum**  
**differenda**  
**per diversa**  
**tempora.**

sed et tunc dicitur missa privatim. Resurrectio Domini et Paraceve tantum nec humacionem nec missam hujusmodi admittunt. In Natali Domini non potest propter servicium diei; sicut nec in die sancti Augustini, nec eciam ante crucem, nisi 5 pro magna necessitate, "Requiem eternam" debet dici./ [fo. 2b.]

**Quamvis eadem die humetur corpus monachi nostri qua obiit,**  
**De proprio**  
**dicendo pro**  
**mortuo**  
**monacho**  
**nostro.**  
**solvendum semper est ab omni quod solet dici**  
**per vigilias in nocte; nec solet "Dirige" dimitti**  
**post humacionem eadem die, secundum quosdam.** 10  
**Nec "cerche"<sup>1</sup> nec aliis scrutabitur lectos, nisi**  
**precipiatur in capitulo.**

**Suppriori** incumbit de clamore post completorium et in De clammore meridie. Quociens episcopus comederit in con-

**suprioris.** ventu, dare habet benedictionem super conventum 15

**De gestu**  
**episcopi.**

post prandium, statim cum lector descenderit. Conventus non ibit ad benedictionem hujusmodi episcopi, nisi ad missam vel ad horas canonicas. In omni dupplici festo vestiri debent quatuor columpnæ turris; et anthiphona debet bis percantari in 20 primis vesperis. Minuti non revestiuntur in crastino nisi de ventosa. Incensum ad minorem missam numquam habetur, nisi cantor sit in choro.<sup>2</sup>

**Consuetudo**  
**de militibus**  
**nostris**  
**defunctis.**

Consuetum est hic intus ut ante corpus militis nostri, preter alia, veniat palefredus suus cum sella sua 25 et phaleris; et erit sacristæ. Monacus ad succurrendum quando desertur in sanctum Pancratium, dicitur tunc obsequium a tribus vel pluribus monachis. Sed monachi non erunt ibi per noctem cum corpore, sed amici defuncti custodient corpus 30 et habebunt cereos. Ewangelium, "Dixit Martha

"ad Jesum," et cetera, numquam nisi corpore presente dicitur; nec e contrario. Si ita decedit quis familiaris noster, quod inter gratias possit classicum pulsari pro eo, pulsabitur, secundum ordinem antiquum; sed quod per noctem eant 35 monachi ad corpus non est ordo, nec quod tractus post

<sup>1</sup> Interlined, to correct *circa* in the text, MS.

<sup>2</sup> *sit in choro*, in margin, MS.

missam pulsetur foris ante humacionem hujus monachi. In festo animarum, scilicet in crastino post festum Omnium Sanctorum, si abbas dicit missam in conventu pro fidelibus, / dicet eam ad magnum altare, et erunt tunc tres [fo. 3. cantores; quod etiam fiet, si aliquis cantet loco abbatis. 5 Idem fiet, si anniversarium principale fuerit alicujus abbatis. Ad inungendum fratrem nostrum monacum non revestitur

*De modo in-*  
*ungendi*  
*monachum,*  
*et commen-*  
*dacione*  
*animæ.*

nisi solus prelatus. Ad commendacionem animæ nullus revestitur omnino; sed contra corpus lotum et feretro compositum, cum solo iterum prelato 10 revestito, venit conventus in froccis cum "Verba

"mea." Ubi collecta, "Tibi, Domine, commendamus"; sed sicut in recepcione quorumlibet nominatorum corporum in silencio erit.<sup>1</sup> Canentes psalterium debent

*De modo*  
*canendi*  
*psalterium*  
*pro defuncto*  
*cum*  
*"Dirige."*

audiri, presertim in die; corpus enim numquam 15 erit sine psalmis in choro, quantum non impeditur cursus cotidiani officii. In vigiliis autem nocte interseritur semper psalterio "Dirige," et in fine psalterii subjungitur "Exultabunt" et "Placebo";

collecta semper "Tibi, Domine, commendamus animam 20 "famuli tui" sola ubicunque dicitur. Pulsatur prima prius solito. Et tenendum est capitulum ante humacionem semper, et abbrevianda est in capitulo lectio ad nutum et signum prioris. Et absolvitur anima ante generalem disciplinæ

satisfactionem et post. A capitulo it conventus in oratorium 25 cum "Verba mea"; sed non pulsantur tunc signa. In principio missæ, post incensata corpora sanctorum, diaconus ipse incensare debet corpus, et tunc lector cantores et chorū;

et eodem modo post ewangelium. Ad humacionem precedunt juniores; in redeundo precedunt 30

*De proces-*  
*sione post*  
*humacionem,*  
*et ante.*

seniores. Si moriatur aliis monacus noster antequam brevia missa fuerint, conjunctim; sicut et missa cotidie, donec prius defuncti trintale compleatur.

*Abbas* alienus ad discum nostrum nil faciet nisi benedictionem dare ad lectionem, et lectionem terminare; et utrumque ad nutum prioris. Et non sunt

<sup>1</sup> *sed . . . erit*, crossed out with a red line, MS.

extranei ad nisi/ duo servitores ad discum, quorum ille, [fo. 3b.  
discum. qui duplarium abbatis portat, sonitum faciet nolæ  
ad primum generale et ad pulmentum. Si venia capiatur  
ante discum, abbas significabit satisfactum. Ad colligendas  
autem reliquias dapis, faciet sonum prior. Ad pitancias fiet 5  
signum ex parte abbatis, non prioris. Nullus prior alienus,  
nisi sit de episcopali sede, sedebit supremus; et ille sedebit  
ex choro abbatis, id est dextro, et habebit duplarium ad  
omnia fercula sua (sic habuit quandam prior noster in stallo);  
sed nulla de consuetis pitanciis venient ante illum a coquina, 10  
sed ante eum qui ad discum sedet omnes; et ipse in  
dublario mittet priori externo, propter quem non erunt  
plures servitores. Nullus unquam externus prior ponetur  
supremus in choro prioris nostri. Abbas quicumque sedens  
ad discum nostrum numquam erit sine juniore aliquo 15  
ordinato. Nullus extraneus, nisi episcopus sit, comedet  
vel jacebit in camera abbatis nostri sine ipso abbe.  
Auctentici autem abbates erunt in camera regis, et alii in  
conventu et in dormitorio. Nullus autem episcopus vel  
abbas erit ad prandium hic intus sine monaco nostro, 20  
hostelareo scilicet; et, si sit qui multum honorari debeat,  
erit prior vel suprior cum eo, et familiaris, si sit ipsius  
in congregacione in domo. Prior eciam advena, si multum  
familiaris et dilectus nobis sit, poterit esse in camera  
regis; et monacus, quem prior decreverit, cum eo erit et 25  
manducabit. Cum non-religioso autem nullus manducabit  
ibi vel bibet.

Cantoris est omnia brevia facere, quæ ex parte conventus  
mittuntur. Quilibet obedienciarius sive claustral is moram  
foris facturus per triduum accipere habet/ benedic- [fo. 4. 30  
tionem iturus. In reditu quidem, si ante prandium venerit,  
accipiet benedictionem ad terciam, quando non jejunatur;  
si vero jejunatur, ad sextam, et erit deinceps ad omnes  
alias horas non accipiens benedictiones; sed complectorum  
dimittet, et ibi accipiet benedictionem; et dimittet matutinos, 35  
si voluerit, per licenciam. Si autem solempnitas sit in capis,  
poterit ingrediens ad terciam esse in choro, et ibi accipere  
benedictionem. Si vero post prandium venerit, poterit ad

vesperas ingredi et esse non accipiens benedictionem ante completorium : in solempnitatibus, dico.

Hospes, si forte post acceptam benedictionem recedendi per tres dies remanserit aliqua necessitate, accipiet benedictionem iterum, sed non pro una die cui consentit fere omnis 5 conventus ; si autem ipsa die vel crastino ierit ad Ecclesiam Christi, missam audire vel dicere, non est consuetum quod revertatur huc prandere. Secundum quosdam, hospes numquam faciet primas oraciones suas in curta venia. In prostracione sua dicet psalmum "Miserere mei, Deus"; 10 inclinis vero, "Deus, misereatur nostri." Abbas potest osculari in claustro monacos. Qui propter abbatis adventum recedit a sentencia, debet iterum inculpari a priore coram abbate super primo excessu.<sup>1</sup> Juvenis in regula non habet vocem in capitulo, nisi jussus ab abbatе sive a prelato; nec 15 debet sentenciatus in gravi culpa, secundum quosdam, capere veniam, antequam precepto prelati capucium deposuerit ; sed, secundum quamplures, facit.

In omni principali festo ardebunt cerei super tria magna candelabra per totos nocturnos et matutinos, et totam 20 magnam missam, et per utrasque vesperas. Oracio ante vesperas excludit usum formarum. In omni principali festo dantur xxiiij. denarii pro sonitu./ In festis secun- [fo. 4b. dariis, ut est sanctæ Mildredæ et translacio sancti Augustini, et festo Omnium Sanctorum, xvij. denarii. In Purificacione 25 autem et hujusmodi, viij. denarii. Non conducuntur forinseci ad pulsandum pro precio, nisi omnia signa foris pulsentur, et saltem majora. In omni principali festo erunt primæ vesperæ ex choro summi cantoris. Summus cantor non scribitur in tabula propria persona sua, nisi ad missam, et ad 30 mandatum, et ad ultimum responsorium, et ad primas antiphonas in principalibus festis, et ad chorum tenendum in nocte Paschæ et Pentecosten, et ad legendum in refectorio, et ad serviendum de coquina. Magnus prior scribendus est ad missam bene, cum septimana sua venit. Singulis Sabbatis, 35 secundum antiquam consuetudinem, emundandum est subtus mensas reectorii, sicut subtus formas in choro. Quamvis

<sup>1</sup> This sentence crossed out, MS.

quis veniat ad satisfactionem ad primam, sive ad vesperas, vel ad terciam, super formas similiter ad nocturnos, in crastino tamen capitulo capiet veniam suam, quia amisit oracionem; et qui egreditur post "Miserere, Deus," ante vesperas, clamabitur secundum ordinem. In hoc consencient fere omnes. 5

Aqua calida ad pedes ab Exaltacione Sanctæ Crucis usque ad Ascensionem Domini.

Consuetum est hic intus menitos sonare quando omnia signa pulsantur. Secundum antiquam consuetudinem et ordinem hic intus, non licet coquinario mittere cuiquam in rectorium aliquid alterius modi quam in conventu erit, nisi per priorem prius transeat, ut quidam dicunt./ Refectorarius eciam [fo. 5. non vocatus descendet post completorium offerre minutis et hospitibus potum; et aliis numquam negabit rogatus:

Nota, quid dicendum est quando dicitur "Flectamus genua, et levate, et humiliate." "Flectamus genua mea ad Deum, patrem Domini 15 nostri Jesu Christi, ex quo omnis paternitas in celo et in terra nominatur." "Ad te levavi oculos meos, qui habitas in celis." "Humiliemur sub potenti genua," et "manu Dei, ut nos exaltet in die visitacionis."

Secundum antiquam consuetudinem hic intus, magna porta erit jugiter clausa, quamdui abbas noster est in transmarinis partibus. Abbas, sive noster sive extraneus, potest dimittere processionem Dominicis diebus; et, quamvis fuerit ad processionem, non offeretur missa propter simplicem Dominicam. 25

Servientes sacristiae tenentur esse intro ad "Covrefou"; et qui tunc non venerit excludetur tota nocte, quia Nota de servientibus tunc deferentur claves ad sacristam, tam "wicat" ecclesie. quam magnæ portæ cimiterii, sicut claves curiæ in celarium. Discus nulla die erit sine calido libo. Qui sunt ad 30 misericordiam erunt ad nonam in conventu, quando conventus bis comedit; sed debent ipsi incipere comedere statim post ewangelium. Ventosati singuli singulas sumant cervisia.

Per totam Quadragesimam numquam "Miserere mei, " Deus" ad oracionem ante vesperas, nisi in solis Nota de oracione ante dominicis. Ubi cumque "Deus, auribus nostris" 35 vesperas in Quadragesima. dicitur, non dicitur ad oracionem, nisi "Pater noster" tantum. Sabbato et festiis diebus dicitur

Nota quando "Deus, misereatur nostri"; et omnes semper dicitur psalmus, "Miserere mei, Deus." tenentur esse ad oracionem ante vesperas. Pul-sanda est tercia in fériis in Quadragesima, quando sol est in angulo ultra hostium auditorii communis. Numquam ante lectiones incurvatur supra formas sed 5 alibi./ Statim post sextam dicant minuti vesperas, et [fo. 5b. sint ad nonam in conventu eciam ad psalmos prostracionis; et tunc comedant inter missam et totas vesperas, sed nulla die mixtum capiant aliter, nec eciam prima die cenabunt, licet extra Quadragesimam hoc faciant, quando in die jejunii 10 minuitur, sed habent ad primum prandium duo fercula. In Quadragesima non ventosabitur quis, nisi in Dominica, ut cenare possit. Quando nona cantatur statim post gracias, expectabunt minuti usque percantetur nona ad expec-tandum licenciam. Monachi in Quadragesima statim post 15 terciam in Dominica comedunt, et non dimittent magnum prandium. Ventosandi accipient licenciam in Dominica, et comedent cum servitoribus; et, sicut alii minuti se habent, de cetero se habebit usque post prandium tantum in crastino, preter missam privatam, quam non dimittent, nec oraciones 20 ante terciam.<sup>1</sup> Oracio super formam fit ubique, nisi ante nocturnos et ante lectiones et ante terciam in die Ruscot. Ab hostio dormitorii licet cuilibet recedere a conventu jure in refectorium post sextam, si cimba percussa fuerit. Refectorarius ibit propter pulvillo ad opus abbatis, et reportabit in 25 thesaurum. Inter carcerem et gravem culpam non deponitur capucium sentenciati, nec itur ad pedes abbatis, nec dicitur quicquam nisi "Mea culpa," donec veniat ad levem culpam, ubi abbas dicet "Depone capucium," et tunc primum requiret misericordiam; qua data, ibit ad pedes abbatis. Lecturus 30 ad servidores erit de choro ad gracias<sup>2</sup> statim post "Et ne "nos inducas." Qui chorum tenet in xij. lectionibus facit offerendam, licet abbas sit in choro, et diaconus dat pacem abbati.

Non dimittet/ hostelarius vesperas nec matutinos [fo. 6. 35 in duplice festo propter hospites, tamen, secundum

<sup>1</sup> nec oraciones ante oraciones ante terciam, MS.

<sup>2</sup> ad gracias, in margin, MS.

ordinem, debet esse semper cum conventu ad utrosque.<sup>1</sup> Ebdomedarii coquinæ accipiunt benedictionem suam ante hospites in Dominica. Quando conventus est super misericordiam, et abbas debet esse similiter. Ad unam solam lectionem in nocte estatis, juvenis in regula, qui eam legerit, statim capit curtam veniam ibi ubi stat. Sentenciatus nil communicabit cum alio fratre. Qui comedunt<sup>2</sup> apud infirmos de suo questu habebunt caseum suum in conventu, si voluerint; sed cesum sicut alii. Lis tamen est inde. Antiquitus non portabatur laterna ab ultimo, nisi ordo 10 delinquens ibi esset; sed in ordine proprio. In tempore Rogeri abbatis, cepit portari ab ultimo alterius ordinis. Antiquitus cantor portabat lectionarium in cameram abbatis, ut asscultaret abbas<sup>3</sup> lectionem. Inquirendum est ab abbatе utrum voluerit dicere terciam, ut accipiat stolam sine 15 cappa. Quamvis conventus non bibat nisi vinum ad mandatum, tamen habetur cervisia. Si monacus injecerit manum violentam super monacum, gravem culpam meretur. Rebellem sequitur carcer. Enorme obprobrium sequitur duplex flagellum et laterna vel hujusmodi, prout pastori 20 visum erit. Venia non capitur ad potum ante discum propter offensam, nisi leccio ad eam habeatur; nec tunc, postquam leccio terminata fuerit. Nullus qui ordinem habet regere umquam manum imponet iracundam nec castigando alicui, eciam licet sit rebellis. 25

Ad primam, in simplici feria, infimum signum ad aquilonem./ Nullus umquam in secundo nocturno, si [fo. 6b. tantum tardaverit, veniet ad satisfaccionem. In primo vero potest semper. Quotquot foras conventum comederint, semper presentare se [de]bent ad cenam saltem, quasi 30 servituri, eciam in secundo die flebotomiæ. Bene vadunt monachi hic intus ad sanctum sepulcrum venerabilium monialium. Quicumque hospites morantur hic intus intra aliquam horam accipient benedictionem, si oracionem in oratorio fecerint. Grisi monachi comedent in refectorio 35 nostro in festo sancti Augustini, sicut nigri. Abbas eciam

<sup>1</sup> *tamen . . . utrosque*, in margin, MS.  
<sup>3</sup> *abbati*, MS.

<sup>2</sup> *comedit*, MS.

de Boxelea extra hoc festum comedet in conventu, ipse scilicet ad discum, et monachi sui inter alios monachos. Nec canonici nec monachi albi sedebunt nobiscum in claustro ad parliamentum, nec aliquis nisi niger monacus. Si archiepiscopus vellet cantare hic intus non vocatus, interdiceretur ei ex parte domini papæ, vel eciam vasa missæ necessaria ei subtraherentur. Piores quamplures huc venientes non habebunt supra se nisi unum in refectorio, sive ad collacionem. Monacus apud infirmos commorans, infirmus vel quasi infirmus, non inspiciet in libro nec quicquam operis faciet. 5 10

Secundum antiquam consuetudinem, non portabitur croca abbatis foras nisi ad concilium; sed domi portatur ad omnem processionem, ubi abbas erit, et ad altaria incensanda. Contradiccionem prelati, nisi statim penitenciæ humilitate redimatur, sequitur carcer./ [fo. 7.]

Numquam cantatur per diem ad gradus in sola cuculla.

Non loquatur quis cum muliere nisi per abbatem, si domi sit.

Quociens organa trahuntur ter in una festivitate, dabit sacrista v. denarios folles trahentibus. 20

Monacus foras audiens missam osculum pacis accipiet, et aliis circa eum offeret pacem.

Si abbas faciens misericordiam apud cellam infirmorum sit post complectorium, non est expectandus ab eo qui custodit claves, sed per clavem infirmary ibit. 25

Cum de corpore vel sanguine Domini tanta negligencia aliquo casu acciderit, ut cadat deorsum sive in alium locum ubi plene percipi non possit quo ceciderit, et utrum ad terram inde aliquid venerit, quamcicius fieri possit, indicetur res abbati vel priori, qui, adjunctis sibi aliquibus fratribus, 30 propere veniat ad locum ubi hoc contigerit. Et, si corpus ceciderit vel sanguis effusus fuerit super lapidem, aut terram, aut lignum, aut mattam, aut tapetum, aut aliquid hujusmodi, pulvis terræ colligatur, pars illa lapidis radatur, pars ligni, mattæ, tapeti, et si quid aliud est hujusmodi, abscidatur, et in 35 sacrarium proiciatur. Quod si locus ubi ceciderit manifeste

deprehendi nequiverit, et tamen deorsum cecidisse constiterit, in loco et circa locum in quem maxime cecidisse crediderint similiter colligatur, radatur, abscidatur, et in sacario recondatur. Hii vero quorum negligencia hoc evenerit in proximo capitulo humiliter/ culpam suam dicant, [fo. 7b. 5 judicium nudi suscipiant, et injungatur eis penitencia vel de jejunio, vel judiciis, vel psalmis, vel aliquid hujusmodi. Quibus de judicio ad loca sua reversis, omnes sacerdotes, qui tunc presentes erunt, surgant et, captis veniis, ad judicia suscipienda cum omni devocione se offerant. Tunc 10 ille qui capitulum tenet septem tantum quos voluerit de ipsis ad suscipienda judicia retineat, et ceteris ire sessum precipiat. Finito capitulo, omnes simul prostrati dicant viij. psalmos penitenciales in monasterio, incipientes eos psallere cum exeunt de capitulo, quos sequitur "Pater 15 noster," cum his capitulis et collecta: "Et veniat super nos "misericordia tua, Domine," "Ne memineris iniuriam nostrarum antiquarum," "Dominus vobiscum," "Exaudi, "Domine, preces nostras, et confitendum tibi parce peccatis, "ut quos conscientiae reatus accusat, indulgencia tuæ 20 "miseracionis absolvat, per Dominum," aut illam collectam, "Deus, cui proprium est," aut aliam pro peccatis. Si vero super corporale vel super aliquem honestum pannum sanguis ceciderit, certumque fuerit quo ceciderit, pars illa panni in aliquo calice abluitur, et prima ablucio a fratribus assumatur, reliquæ duæ in sacrarium proiciantur. In primo autem capitulo fiat, sicut superius dictum est;<sup>1</sup> dicta culpa, hii soli tantum, quorum negligencia hoc evenit, supradictam disciplinam sustineant. Fratres vero omnes vij./ [fo. 8. psalmos cum capitulis et collecta, sicut superius dictum est, 30 in monasterio dicant. Si ipsa die brevia pro defuncto in capitulo lecta fuerint, prius canant "Verba mea" pergentes in ecclesiam, postea vij. psalmos, sicut superius dictum est. Si vero illic aliquo modo de hoc sacramento levior negligencia evenerit, ex judicio abbatis vel prioris leviori vindicta 35 frater, cuius culpa hoc contigerit, puniatur.

Post octavas sanctæ Mildrehdæ, in simplicibus festis sive

<sup>1</sup> fiat . . . est, in margin, MS.

feriis, pulsanda est collacio, cum sol inter primas et medias fenestras capituli fere medium occupaverit. Et sic tardando procedendum est. Mane fit sonitus tunc, cum sol summam fenestram capellæ abbatis bene invaserit; et prima, quando apud Ecclesiam Christi. Circa festum sancti Jacobi, desinit 5 sonitus mane in dormitorio considerari ex fronte capellæ abbatis, sed non desinit considerari ex dormitorio. Circa Assumptionem sanctæ Mariæ pulsatur ita in Dominicis, cum sol inter capitulum et dormitorium descendens pratum claustrum quicquam tetigerit; in feriis autem, prius aliquantum. Tardius solito fit sonitus post Exaltacionem sanctæ Crucis, et presertim si sit jejunium sine parlamento; sicut contingit quandoque propter quatuor tempora; / et [fo. 8b.] tunc terminetur complectorum ante crepusculum et paulatim tardius. Usque sanctum Michaelis omnes xij. lecciones 15 habent meridiem post prandium vel ante; nec tamen breviatur sonitus mane in dormitorio, quamvis sit jejunium, quantum ante festum sanctæ Crucis solet in jejuniis breviari. Statim post festum sancti Michaelis aqua calida ad pedes abluendos, et cerei ad potum post mandatum in refectorio, 20 et in Dominicis diebus ymnus "Primo dierum omnium," et bis parlamentum quando jejunatur, sicut et in Quadragesima, set non habentur tres lecciones de feria. Extra Quadragesimam in omnibus xij. lectionibus, si jejunium sit, it conventus in chorum post capitulum, antequam sedeat in 25 claustro. Translacio sancti Augustini nullam omnino ex se in vesperis processionem ante missam habet, eciam per exterius cimiterium si temperies sinit. Organa sonant utrisque vesperis, et ad prosam ante ewangelium. Pulsantur igitur matutini, non multo intervallo facto post "Coverseu"; 30 et hoc semper sacrista debet providere. Sonitus mane fit, cum de numero ex die possit bene judicari. Et subsequenter, cum "Salve, sancta parens" poterit percantari, pulsatur prima; prius solito pulsatur ad nonam; et statim post potum vesperæ pulsantur.

[A] sancto Pasca usque ad kalendas Octobris, quaque [fo. 9.  
 die mane, quando sol oritur, debet prior facere signum  
 ad hostium dormitorii ; cuius sonitu expurgisci valeant omnes  
 ibidem dormientes monachi. Nullus ergo, auditio illo signo,  
 recubare audeat ; quod qui presumpserit, semel et iterum 5  
 correptus, si non emendaverit, disciplinae regulari subjaceat.  
 Omnes igitur pariter stratis exilientes<sup>1</sup> prius quidem ad  
 necessaria naturæ eant, deinde, ablutis manibus ac faciebus  
 pexisque capillis, oratorium petant et, spargentes aqua  
 benedicta capita sua, ante principale altare tres oraciones 10  
 faciant. Harum primam in medio choro faciant, secundam  
 ad partem altaris dextram, terciam ad sinistram. Postea,  
 venientes illuc ubi primam oracionem fecerunt, inclinent se  
 ante et retro, suppliciter venerantes divinam quæ ibi est  
 presens magestatem. Hec omnia agent seniores, non quidem 15  
 omnes simul, sed alternatim. Novicii autem hæc simul agant,  
 cum custodibus sibi deputatis. Deinde novicii in claustrum  
 veniant et, innuente magistro, excelsa voce legant,/ ut [fo. 9b.  
 quique fratres per diversas officinas quiescentes per eos  
 excitati surgant. Seniores autem per claustrum sedentes 20  
 vident lectionibus aut psalmis, vel eciam qui voluerint tacite  
 cantent. Novicii vero excelsa voce aut legant aut cantent.  
 Quicumque tunc voluerit excessus a se occulte commissos  
 Deo confiteri, convocato abbatte, in capitulo confiteatur, seu  
 priore, seu eciam aliquo alio confessore. Hoc autem ordine 25  
 debent confessionem facere : signo, non voce, convocabitur  
 abbas, vel prior, vel alius confessor cui abbas injunxerit illud  
 officium, et, qui eum vocaverit, primitus reum se ostendens  
 et cognoscens, humiliter ante eum veniam petat ; quem ille  
 surgere jubeat ; et sedens juxta confessorem cum gemitu et 30  
 lacrimis confessionem faciat ; et, secundum modum culpæ,  
 psalmorum, oracionum, vel eciam abstinentiæ medicamen  
 confessor confitenti injungat. Novicii tamen non debent  
 consedere abbati;<sup>2</sup> sed genu flexo sua commissa con-  
 fiteantur;/ quod si neglexerit aut contempserit [fo. 10. 35  
 agere, expleta ebdomada, in pane et aqua cogatur die  
 Sabbati jejunare.

<sup>1</sup> *exilientis*, MS.

<sup>2</sup> An erasure follows *abbati*, MS.

In xij. vero lectionibus, a mane donec sonet sacrista primam, quicumque sacerdotum voluerint, non petita licencia, celebrent privatim missam. A signo autem primæ usque quo exeant a capitulo, de more nullus presumat privatim missam celebrare, nisi acceperit licenciam ab 5 abbate vel priore; set eciam, sonante prima, quicumque preparans se celebrare missam, necdum imposuerit collo stolam, redire debet et petere licenciam. Ubi vero fuerit tempus primæ, pulsetur major campana ab aliquo licenciato ab abbate, vel priore si abbas defuerit, et convenient omnes 10 pariter in oratorium; ubi primitus, innuente abbate vel priore, in suis stacionibus faciant oracionem, deinde, abbate iterum signum faciente, se erigentes, signo sanctæ crucis se muniant et, facto ante [et] retro, cantent primam. Dicto tandem ultimo versu ymni, cessen sacrista vel famulus signum sonare. 15 Finitis autem familiaribus psalmis,/ qui post primam [fo. 10b. dicuntur a monachis, jussu prioris sive nutu, pulsetur una de mediocribus signis; qua audita, properent omnes fratres in capitulo congregari, nullusque audeat, nisi ob inevitabilem causam et jussu abbatis, deesse huic conventui generali. Ab 20 oratorio igitur exeentes, preeunte abbate, capitulum intrent bini et bini, sicut sunt priores honeste incidentes, novissime autem noviciorum ordinante sequentes. Primus itaque omnium debet abbas, facto ante et retro, sedere; deinde duo seniores, qui dextra levaque ei habent assedere, genua ejus, priusquam 25 conseedant, debent osculo petere. Set, ubicumque quisquam frater abbati conseedere debuerit, ipsius genu se debere osculari meminerit; nec presumat quisquam foris capitulum conseedere abbati, nisi ab ipso jussus fuerit, eique predictam reverenciam exhibuerit. Ceteri autem fratres similiter, facto 30 ante et retro, sicut sunt priores in capitulo conseedant, et ad conseedendum alter alteri humiliter toto corpore sibi utriusque inclinent. Noviciorum autem non inter seniores,/ sed in [fo. 11. inferiori ordine, sicut sunt priores, conseedant.

Lecturus ergo novissimus incedat, librum suum portans in 35 quo est lecturus; et humiliato capite prius, abbate innuente, benedictionem petat; qua ab ipso vel qui illius vice residet collata, omnis conventus "Amen" respondeat. Tunc pro-

nuncientur annuæ anniversariæ festivitates sanctorum ; deinde dicatur publice versus, quo monachi debent solvere silencium. Inde sequatur lectio de exposicione ewangelii, quod ad majorem missam est legendum. Hac lectione jussu abbatis finita, recitentur fratres qui lecturi sunt vel qui canituri in sequentis diei nocte, eorundemque fratrum qui pronunciandi sunt vocabula precentor, vel adolescentes, eo disponente, debent annotare in tabula ; et, quociens frater sese nuncupari audierit ad quæque officia, tociens humiliter a sua sessione capite, immo toto corpore, inclinare debet ad singula. Lector eciam omnes, tam seniores quam adolescentes, cum adjectione nominis nonni debet nominare ; et, si ad aliquid se ipsum debuerit pronunciare, cum adjectione fratris semet debet nuncupare. Inde pronuncientur defunctionum nomina,/ quorum depositio est sequenti die [fo. 11b. 15] recensenda. Hiis ita peractis, abbas vel prior, si abbas absuerit, silencium solvat, et de lectione quæ recitata est aut ipse sermonem faciat, aut alicui fratrum, qui idoneus sit, hoc facere precipiat. Quo terminato, ut de salute animarum suarum et exsecuzione sui ordinis loquantur omnibus 20 generaliter jubeat. Si igitur, postquam prior silencium solverit, abbas aliunde veniens capitulum fuerit ingressus, mox, ut eum viderit, assurgere debet omnis conventus, et, donec ipse, facto ante et retro, assideat, reverenter astet humiliatus. Ipse tamen, postquam sederit, debet more 25 regulari silencium solvere, et ut ordini congrua loquantur omnibus in communi precipiat. Quicumque autem fratrum predictis lectionibus adesse aliqua necessitate nequiverit, sed, ut dictum est, jam soluto silencio capitulum introierit, tendens ad locum suæ sessionis, benedictionem debet tacite petere a 30 quocumque monacorum voluerit. Si quis vero ab eisdem lectionibus capituli frequenter sese absentare probatur, semel et iterum super hoc verbis corripiatur,/ et, si non [fo. 12. emendaverit, correpcioni regulari subjaceat.

Postquam igitur, soluto silencio, collata fuerit loquendi 35 licencia, quisque fratrum suæ conscientiæ disquirat penetralia, et, si in aliquo sacri ordinis tenorem excessisse recoluerit memoria, surgat et expiet se inde coram omnibus, petita

venia ; et, ab illo qui presidet capitulo inquisitus quid dicat, corde et ore culpam suam recognoscat, et, ab eo surgere jussus, in quo deliquerit confiteatur cum omni humilitate et reverencia. Hinc capitulo [p]residens aut ex toto ci indulgeat aut, si culpæ pondus exegerit, psalmis vel virgarum 5 cohercione, seu cibi vel potus abstinentia, ejus vulneri medicamen regulariter adhibeat; sicque eum in suo ordine ire sessum jubeat. Qua ille percepta jussione humiliato capite, cum interni animi affectione, gracias agat Deo pro sui exhoneracione. Et, subjectis [et] sibi similibus offensionibus, 10 emendacio debet fieri publicis satisfaccionibus. Qui alicui fratri quaelibet juste imponenti non obedierit; qui jubentis imperium quidem suscepit, set cum murmure vocis vel cordis id/ impleverit; qui in monasterio, seu in [fo. 12b.] dormitorio, vel in refectorio, aut eciam in clauistro, dum 15 ceteri debent vacare lectionibus, aliqua occasione silencium ruperit, sive risum, jocum, vel musitacionem fecerit; qui ad opus Dei tarde occurrerit; qui ad aliquam oracionem, quæ per singulas horas diei fit<sup>1</sup> ante inicium horæ, non interfuerit; qui alicui regulari conventui absque consensu abbatis defuerit 20 vel concessu; qui, dum celebratur opus Dei, neglegens aut sompnolentus exstiterit; qui antiphonam, psalmum, lectionem, seu responsorium imponendo aliis risum excitaverit; qui signo vel sonitu fratres in Dei opere impedierit; qui, non finita sinaxi, a matutinis vel diurnis horis non redditurus 25 exierit; qui quempiam fratrum injuste contristaverit, aut conviciatus fuerit; qui cum fratre aliquo vel priore contendenterit; qui monachum manu vel virga in capite percusserit; qui neglegenciam ex officio sibi commisso fecerit; qui cum aliquo laico, clero, sive alterius cenobii monaco, absque 30 licencia colloquium habuerit; qui alicui litteras vel eulogias seu quælibet munuscula miserit aut acceperit; qui aliquod dispendium substanciæ monasterii intulerit; qui/ [fo. 13.] aliquam rem vel utens defregerit aut perdiderit; qui, aliis a dormitorio regulariter exeuntibus, ibidem pigritando reman- 35 serit; qui ante vel post legitimam horam quicquam cibi vel potus infra vel extra refectorium sine licencia perceperit;

<sup>1</sup> *fuit*, MS.

qui eciam regulari hora aliquid carnium comedere presumpserit; qui, inquam, horum vel similium quippiam egerit, a norma regulæ se exorbitasse noverit, et, sicut beatus Benedictus precipit, humilitate corrigat quod neglegencia deliquit. Propria itaque sponte hujusmodi excessus a se commissos 5 studens debet patefacere, aut nullæ, ut dictum est, aut omnino levissimæ correpcioni debet subjacere; nisi forte vel publice delinquere, vel ejusdem offensionis notam consuetudinaliter proditus fuerit habere.

Quicumque vero aliquem fratrum suorum a rectitudinis 10 norma ubiubi exorbitasse cognoverit, ipsumque sua sponte illi vulneri medicamen nolle adhibere persenserit, vero affectu ejus nomen recitans in conventu generali, id quod deliquit proferre debet, in quantum certissimo viderit aut audierit; hoc tamen non commoto animo set mitibus purisque verbis 15 /debet nunciare, puris, inquam, verbis, conditisque [fo. 13b. sapienciæ sale ac internæ dilectionis redolentibus nectare. Si enim aliter fecerit, id est, si, lesa caritate, vel ad modicum inter se et alium ejus aliquam offensionem palam proferre, revera se ulciscendo, presumpserit, auctoritate Dei omniumque 20 sanctorum patrum judicio se excommunicatum esse noverit, donec hoc enorme scelus, districtæ correpcioni subdendum, publica satisfactione expiaverit. Nec presumat quisquam frater, cuius alter primitus enunciaverit offensionem, illius qui enunciavit aliquem excessum proferre eadem die; quantumlibet integrum erga eundem servet animo dilectionem, ne, non studio emendandi fratrem, set se ulciscendi desiderio judicetur parem reddere talionem. Frater ergo cuius nomen hoc modo in capitulo ab aliquo recitatur, cuiuslibet ordinis aut dignitatis sit, mox ut hoc audierit surgens, ante pedes 30 presidentis conventui solo prosternatur; et, ab eo requisitus quid dicat, mente concordante voci suam culpam confiteatur; sicque jussus surgat, et humili voce ac spiritu respondeat usque interrogatur. Considerans igitur se divinæ majestati, quæ eciam cogitatione/ abdita conspicit, astare, si quæ [fo. 14 35] dicuntur vera esse deprehenderit, nullo modo audeat dene-gare, set ita se habere, iterum petita venia, confiteatur, pollicens id deinceps se emendare; certissimumque habeat

districtum arbitrum, si confessus fuerit, sibi indulgenciam prestare; si vero falsa pro veris temptaverit astruere, Christum, qui veritas est, more Phariseorum denegare.

Capitulo itaque, ut dictum est, presidens in omnibus qui coram se recitati fuerint clamores, absque accepione personæ, 5 justum excquatur examen, et cuique vulneri regulariter competens impendat medicamen. Cui pernecessarium est procurare summo sollertique studio, ne in cohercione culparum a recto labatur tramite, cujusque amore vel odio; quoniam de omnibus judiciis suis redditurus erit rationem 10 in novissimo tremendoque judicio. Frater autem, qui aliqua offensione, cuius non est conscius, ab alio insimulatur, petita venia, se non esse conscientum humiliter profiteatur, seque deinceps hanc aliasque emendare polliceatur. Nec debet quisquam alterum ex quantalibet—<sup>1</sup> 15

<sup>1</sup> The text breaks off abruptly, MS.

In festo sancti Michaelis versiculi in nocturnis et [fo. 17.  
ad horas eodem ordine: "Stetit angelus," "Michael, pre-  
posite," "Adorate Dominum." In utrisque vesperis: "In  
conspectu angelorum." Et in utrisque vesperis bis per-  
cantatur antiphona ad "Magnificat" et organa trahuntur ad 5  
prosam tantum ante ewangelium et ... ... ... ...  
... ... ... ...<sup>1</sup> pulsatur foris ad omnes horas. Sonitus  
mane, antequam moneta ex die bene possit discerni. Num-  
quam debet monacus claustral is colloquium tenere in claustro  
cum aliquo non monaco. In festo sancti Andreæ numquam 10  
firmæ tolluntur. Unde, cum evenerit in quinta feria, pulsatur  
Ruscot in sexta feria, et Sabbato, et habentur duplices  
psalmi ante nocturnos, et "Miserere mei, Deus" post preces.  
Singulis Sabbatis scrutabitur sacrista omnes capellas, ut sint  
ibi oblatæ et candelæ. In principalibus festis communicant 15  
monachi, licet sint illusi per sompnum. Nullius processionis  
collecta terminatur "per Christum, Dominum nostrum." In  
principalibus festis non dicitur missa pro ecclesia. Numquam  
"Gloria in excelsis" ad minorem missam ad minus quam  
xij. lectionum, nisi in Pascalibus et Natali Domini et 20  
Pentecoste. Numquam "Gloria in excelsis" ad missam  
in tribus lectionibus, nisi intra principales octavas, et in  
quinta feria quando commemoratione sanctorum fit hujus loci,  
et in Sabbato de sancta Maria; sic nec habent omnes horas  
diei, nisi ibi. Obedientiarii forinseci omnes debent con- 25  
currere domum ad omne principale festum, et omnes servire  
in refectorio.

Consequenter agendum est de illa consuetudine [fo. 17b.  
De lucerna ecclesiæ quæ ad sacristas pertinet, et primitus de  
et expensa expensa ceræ. Est igitur hæc in cera expensæ 30  
ceræ in ecclesia per annum. Consuetudo per annum in ecclesia. In vigilia sancti  
annum. Michaelis, ante vesperas, ponatur unus cereus  
accensus de dimidia libra super volticium ante ipsius beati

<sup>1</sup> An erasure covering two-thirds of a line, MS.

*Nota de  
lucerna in  
festo sancti  
Michaelis.*

Michaelis altare, et ardeat ibi jugiter quousque complectorium percantetur in die crastina ; et ipsa die crastina celebretur missa ibi cum duobus cereis. In hac autem cadem vigilia, ad vesperas, accendantur in choro tres bacini, cerei quatuor quisque de tribus quarteriis super magnum altare, duo cerei uterque de duabus libris et dimidia super duo minora candelabra, tres cerei de xxv. libris in distinccione sua facti super tria majora candelabra, duo cerei uterque de dimidia libra super altare beati Augustini ; et interim extinguitur bacinus. Bacini vel magni cerei ante altaria beati Adriani et beatæ Mildrethæ similiter accendantur ; et, si per Sabbatum fuerit, ponatur unus cereus accensus in bacinum ante crucem, et duo de dimidia libra super ipsius sanctæ crucis altare similiter accendantur ; et post magnas vesperas, finitis oracionibus de sancto Augustino et sociis ejus, cum duobus cereis de tribus quarteriis fiat processio ad crucem. Si autem per Dominicam evenierit, cum eisdem cereis vel talibus in criptam fiat processio. In nocte vero hujus festi, ad matutinos, usque ad expositionem ewangelii in choro accendantur vj. bacini et duo minora candelabra/, et bacini ante corpora sanctorum, sicut [fo. 18. continua consuetudo exiget. Ad expositionem autem ewangelii, cum ceteris in choro accensis, accendantur quatuor candelabra super magnum altare, et tria magna candelabra, sicut in vigilia, et duo candelabra, ut supradictum est, super altare beati Augustini ; et, dum ardent, extinguitur bacinus ante ejus altare ; et post matutinos iterum accendatur. In die vero ad processionem, bacinus ante crucem, et duo candelabra super altare ipsius, bacinus ad sanctum Gregorium, et bacinus ad sanctum Johannem, et omnes bacini ad corpora sanctorum, et super unumquodque trium altarum duo cerei de dimidia libra, et magnum candelabrum et duo minora ante altare beati Augustini, et candelabra ante altaria beati Adriani et beatæ Mildrethæ ; et ad magnam missam per omnia in choro lucerna fiat, sicut in vigilia, et ad expositionem ewangelii ; et omnia quæ accensa sunt, in choro et extra et ad processionem, usque in finem missæ ardeant. Ad vesperas autem lucerna in ipsa die per omnia accensa, sicut

in vigilia. In vigilia item sancti Michaelis vel in crastino, ante cenam, mittantur per aliquem ex famulis ecclesiæ x. cerei de dimidia libra in refectorium et rotula, et in illo festo et ab eodem famulo et omni Sabbato usque kalendas Novembris. Quisque 5 monacus, qui causa infirmitatis vel medicinæ suscipienda in domo infirmorum moratur et pausat, de Sabbato in Sabbathum viij. habeat colpinos rationabiles et infirmorum. ad hoc factos. A kalendis autem Novembris usque Purificacionem beatæ Virginis, omni nocte quisque 10 duos longos et grossos habeat.

Preterea, in die sancti Michaelis, accendantur duo [fo. 18b.] candelabra apostolica ante feretrum sancti Honorii, et unum ardeat jugiter usque in finem completorii diei crastinæ. In nocte vero et in die, ad ejus servicium in choro, tres bacini et 15 duo candelabra apostolica et duo candelabra super magnum altare. Horis constitutis accendantur bacini ante corpora

De cereis  
mittendis in  
refectorium. sanctorum, et non amplius. Nec pretereundum quod in vigilia Omnia Sanctorum mittentur in refectorium xiiij. cerei, quilibet de tribus quarteriis. 20

In vigilia Natalis Domini ejusdem ponderis et mensuræ xiiij., et tunc illo anno non amplius. Magister infirmorum nullam

Nota de  
infirmario. debet habere liberacionem ex consuetudine, excepta rotula sua quam habebit qualibet die Sabbati.

Octo sunt principalia festa per annum: sancta scilicet 25 dies Natalis Domini, sancta dies passionis beati Thomæ archiepiscopi, et sancta dies beati Adriani, sancta dies Pasca, sancta dies Pentecostes, sancta dies depositionis beati Augustini, sancta dies passionis apostolorum Petri et Pauli, sancta dies Assumptionis gloriosæ virginis Mariæ. Ordo et 30 modus lucernæ in his festis per loca sua sicut in subsequentibus patebit.

Dicimus ergo quod, pridie vigiliarum Natalis Domini, in choro ad vesperas tres bacini, et bacinus, ut mos est, ante corpora sanctorum, et ij. candelabra 35 Natali. super magnum altare accendantur. In nocte ad matutinos, bacini ut supra. Ad laudes vero, si per feriam evenerit, cooperto altari, duo candelabra ut supra super

magnum altare; et non/ discooperiatur nisi sit per [fo. 19. Dominicam, et tunc discooperiatur ad exposicionem.<sup>1</sup> In die autem ad magnam missam, bacini et cerei ut supra. In hac sacra vigilia ad vesperas ponatur unus cereus accensus de dimidia libra in bacinum in cripta ante altare beatæ Virginis, et sit ibi cereus ardens per omnes illas octavas; et ex parte sacristæ, ut mos est, duo cerei super illud altare; et unus cereus ponatur in bacinum in capella infirmorum, et ardeat jugiter tota die et tota nocte; et duo cerei ibi super magnum altare ponantur; et trunci 10 trunci debent sacristæ reddantur. In bacinum ante crucem in navi cereus accensus ponatur, et ardeat jugiter tota die et tota nocte. Ad illas sacras vesperas, bacini ad sanctum Gregorium et ad sanctum Johannem, omnes bacini in choro, vj. candelabra super magnum altare, 15 duo minora candelabra ante ipsum altare, tria candelabra majora, et magnum candelabrum cum vij. cereis, duo candelabra super altare beati Augustini, et duo candelabra apostolica et magnum candelabrum ante ejus altare, duo candelabra ante altare beati Adriani et magnum candelabrum 20 ante illud altare, duo candelabra ante altare beatæ Mildrethæ et candelabrum magnum ante ejus altare, et bacini ante cetera corpora sanctorum tunc ibi accendantur. Ad vesperas processio fit in criptam cum quatuor candelabris et in die similiter. In nocte vero sacra Natalis Domini ad matutinos, 25 usque ad exposicionem ewangelii, excepto magno candelabro cum vij. candelis,/ et exceptis candelis quæ sunt super [fo. 19b. altaria in choro et extra, sicut in vigilia accendantur. Ad exposicionem vero ewangelii, cum ceteris, ut supra dictum est, accensis, cerei super altaria, sicut ante in vigilia, et x. 30 cerei, quisque de dimidia libra, super genues, et magnum candelabrum accendantur; et omnia ista accensa jugiter ardeant usque in finem matutinorum. Nec pretereundum quod, post genealogiam lectam in choro, processio fit in criptam cum duobus candelabris cotidianis, ubi cantantur 35 laudes de omnibus sanctis. Prevideat ergo sacrista quod

<sup>1</sup> Item infirmarius benedicit ij. candelas grossas ad celebrandum in sacra nocte, added in the upper margin, MS.

tunc, et ad vesperas antecedentes in vigilia, si opus est, troni in cripta cereis accensis honorifice adornentur. Ad missam illa nocte in choro iiiij. sunt cantores, et quisque illorum unum cereum de dimidia libra accensum super candelabrum ante se habere debet, et candela stricata tunc in choro hinc et hinc 5 ad cantandum et legendum sufficienter habeatur. In aurora vero illius sacræ noctis, in cripta super altare beatæ Virginis duo candelabra accendantur, et duo ante sacerdotem; et cantor indutus unum habeat cereum accensum coram se super candelabrum; et iterum troni honorifice cereis accensis 10 adornentur; et candela stricata sit ibi ad sufficientiam. In hac autem die sancta Natalis Domini, ad processionem, et ad magnam missam, et ad vesperas in choro et extra, per omnia, sicut post expositionem primam, in nocte/ [fo. 20. Nota de pro- transacta, luminaria fiant. Per istas omnes 15 cessione per octavas ad vesperas cotidie in cripta cum candelabris processio fieri debet.

De sancto Thoma, archiepiscopo et martyre: in ejus vigilia et in nocte ejus et in die eodem ordine quo fit in vigilia Natalis Domini; et in ejus nocte et in die per omnia 20 lucerna fiat, exceptis cereis qui sunt ante quatuor cantores in choro in ipsa nocte Natalis Domini, et exceptis cereis in aurora diei Natalis Domini in cripta.

Pridie vigiliarum beati Adriani ad vesperas accendantur duo candelabra super ejus altare, et ab illa hora usque in 25 finem ultimæ diei ejus octavarum sit ante illud altare lucerna continua. Ad has vesperas et in nocte ad matutinos, nisi sit per Sabbatum vel per Dominicam, in choro tres bacini tantum accendantur, et ante ipsius altare usque ad laudes suus bacinus tantum, nisi aliquis ob honorem ipsius sancti 30 lucernam adauxerit. Ad laudes per feriam accendantur duo cerei iterum super ejus altare per Dominicam, ad expositionem ewangelii. In die ad magnam missam iterum accendantur duo candelabra super ejus altare, et tres bacini in choro, et duo cerei super magnum altare, et 35 cetera ut mos est ante corpora sanctorum. In vigilia istius sancti gloriosi ad vesperas ponatur ante ejus altare super magnum candelabrum unus cereus accensus de x. libris, qui

continue ardeat per omnes illas octavas ; et duo candelabra apostolica, quæ assidue sunt ante altare beati Augustini, illic allata similiter accendantur. A latere feretri hinc et hinc cereus unus de dimidia libra in una fenestra, et alias in alia,/ et quatuor cerei de dimidia libra similiter super [fo. 20b. 5 ejus altare accendantur ; nec ex hac lucerna ita ordinata aliquid minuatur nec extinguitur, quamvis per devocationem alii cerei ad ardendum ibi offerantur. Et, cum his supradictis, in hac sacra vigilia in choro et circumquaque extra, sicut in vigilia Natalis Domini ; et in hac sacra nocte, sicut 10 in nocte ejusdem Natalis Domini, exceptis cereis, ut supradictum est, qui sunt ante quatuor cantores in choro in illa nocte Natalis ad primam missam, et exceptis cereis in aurora in criptis. Et in die hujus sancti Adriani, ad processionem, ad magnam missam et ad vesperas, sicut in die ejusdem 15 Natalis Domini, lucerna per omnia fiat. Per omnes ejus octavas ad vesperas et ad matutinos per feriam tres bacini in choro tantum accendantur, per xij. lecciones tres bacini, et horis statutis duo cerei super magnum altare, et per easdem octavas cotidie ad vesperas et ad matutinos ante 20 sancti hujus altare suus cereus et bacinus et cerei qui ibi oblati fuerint, et horis statutis duo cerei super ejus altare similiter accendantur. In vigilia ejus octavarum, ante ejus altare, cum magno [cereo] ardente, duo candelabra apostolica et cerei oblati et ad ardendum ibi deputati, et duo candelabra 25 super illud altare accendantur, et in choro tres bacini, duo candelabra super magnum altare, et duo candelabra apostolica et tria magna candelabra similiter accendantur. In nocte ad matutinos, lucerna ante hujus sancti altare usque ad expositionem, preter cereos qui sunt super altare, 30 sicut ad vesperas proximas antecedentes, fiat, et/ ad [fo. 21. expositionem ewangelii cerei super altare accendantur. In hac eadem nocte, ad matutinos, in choro tres bacini et duo candelabra accendantur, et super magnum altare ad expositionem duo candelabra. In die ad magnam missam et ad 35 vesperas hinc et hinc per omnia, sicut in vigilia harum octavarum, lucerna fiat.

Feria quarta proxima ante Cenam Domini, ad vesperas in

T

choro tres bacini et duo candelabra super magnum altare et bacini ante corpora sanctorum accendantur; et in hac feria tradantur magistro infirmorum xxiiij. calpuni grossi et longi, qui durent ad servicium super herciam per illas tres noctes sequentes; et trunci reddantur infirmario.<sup>1</sup> In choro 5 in his tribus noctibus, super herciam xxiiij. cerei, quisque de tribus quarteriis, antequam conventus in choro congregateur, accendantur; qui de uno in unum cum servicio extingui debent. Bacini ante corpora sanctorum et bacinus ante magnum altare ad hoc servicium ardere debent, et inter 10 canticum quod est ante "Laudate Dominum de celo" extinguantur; et crassetti similiter. In Cena Domini et duabus feriis sequentibus similiter cotidie unus cereus de dimidia libra, non ante accensus, ad benedictionem novi ignis haberi debet, et hoc super hastulam. In hac Cena 15 Domini, ad magnam missam, duo candelabra ante sacerdotem, et in choro tres bacini, et duo candelabra super magnum altare, et bacini ante corpora sanctorum accendantur; et inter sanctam communionem duo cerei super altare beati Augustini similiter accendantur, et hoc ob 20 reverenciam Dominici Corporis quod ibi ponitur. In hac Cena Domini, ad vesperas, nullus ardens erit cereus, nisi duo continui. Feria vj. in Paraceve/ Domini, adorata [fo. 21b. cruce ab omnibus et non ante, hinc et hinc lucerna fiat, sicut in Cena Domini, ad magnam missam. In sacro Sabbato, 25 accenso cereo Pascali, jugiter ardeat usque in finem completorii diei crastinæ; et in hac sacra vigilia ad missam, et in die sancto Paschæ ad processionem, et ad magnam missam per omnia lucerna fiat, sicut in die Natalis Domini. In hac sacra nocte Paschæ, ante exposicionem ewangelii, exceptis 30 cereis super altaria, et exceptis genuis, et excepto magno candelabro cum viij. cereis, lucerna fiat sicut ante; post exposicionem vero omnia accendantur. In hac sacra die Paschæ, ad vesperas, post "Benedicamus" tradantur quatuor cerei magni altaris quatuor cantoribus; et fiat processio ad 35 crucem, et deinceps per totas illas octavas, ad vesperas, cum cotidianis candelabris ad ipsam crucem fiat processio. Feria

<sup>1</sup> et . . . infirmario, in margin, MS.

ij.<sup>a</sup> et feria iij.<sup>a</sup> et iiiij.<sup>a</sup> in eadem ebdomada, ad matutinos, usque ad laudes, in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica et bacini ante sanctos accendantur; et ad laudes super magnum altare ij. candelabra, et super altare beati Augustini duo. In his tribus diebus, ad magnas missas et ad 5 vesperas, omnia ista prenominata insimul accendantur. Feria v. et feria vj. et in Sabbato, ad matutinos, tres in choro bacini, et ad laudes super magnum altare duo candelabra et cetera ante corpora sanctorum<sup>1</sup> /ut mos est in xij. lectionibus. [fo. 23. Et hac feria v. et vj. ad magnam missam, et ad vesperas, 10 et in Sabbato ad magnam missam, tres bacini in choro cum cereis super magnum altare accendantur, et bacini ante sanctos. Sabbato in octavis Paschæ, ad vesperas, et in die Dominica crastino, ad magnam missam et ad secundas vesperas, sicut in primis diebus ipsius Paschæ, qui sequuntur post primum 15 Sicud in diem, lucerna per omnia fiat. In ultima vero nocte minoribus harum octavarum Paschæ, ad matutinos, ante duplicibus festis. exposicionem, in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica, et ante sanctos bacini, et ad exposicionem super magnum altare duo candelabra, et super altare beati Augustini 20 duo. Et ab his octavis, ut ante in ebdomada, omni Sabbato et omni Dominica, et in vigilia Invencionis sanctæ Crucis, sed non in die, fiat processio ad crucem cum ij. candelabris.<sup>2</sup> Et in vigilia Ascensionis Domini et in die/ (a +),<sup>3</sup> et in [fo. 22. vigilia Pentecostes cum quatuor cantoribus, et in die, et per 25 totam ebdomadam Pentecostes, usque in Dominicam de Trinitate, ad crucem cotidie ad vesperas fiat processio.

In vigilia Pentecostes ad magnam missam, et ad vesperas, et in nocte et in die, sicut ad missam in vigilia Paschæ, et sicut in nocte Paschæ et in die, lucerna per omnia fieri debet, 30 et per ferias vero illius ebdomadæ Pentecostes nocte et die, sicut per ferias in ebdomadæ Paschæ, lucerna per omnia fiat.

Pridie vigiliarum beati Augustini, secundum quod tempus

<sup>1</sup> At the foot of fo. 21b in another hand, is: *In veneratione reliquiarum sicut in majoribus duplicibus festis, and kal. Maii 12.*

<sup>2</sup> fiat . . . candelabris, in margin, MS.

<sup>3</sup> Here follows an inserted leaf (fo. 22), at the foot of which is the memorandum *hoc folium debet intrare ubi a, scilicet hæc vocalis a, scribitur cum signo crucis, sic a +.*

exigit, ante ejus altare, et ante sanctos, et in choro ad vesperas, ad matutinos eciām, in vigilia ad magnam missam, sicut pridie vigiliarum sancti Adriani, et sicut in nocte et in die ad magnam missam, per omnia lucerna fieri debet. In vigilia hujus beati Augustini, ad vesperas, super magnum altare vj. cerei, quisque de una libra, et genues, et circumquaque omnia, sicut in die Natalis Domini, accendantur; et ante ipsius beati Augustini altare cereus de x. libris vel de xij., qui jugiter per omnes illas octavas ardeat; et quatuor cerei, quisque de tribus quarteriis, super ejus altare; et super feretrum, hinc et hinc a lateribus, x. cerei, quisque ejusdem quantitatis, similiter accendantur. Cerei eciām, qui ibi causa devocationis oblati fuerint, tota illa nocte et tota die ardeant. Et hæc est distinctio et ordo lucernæ ad primas vesperas. Ad matutinos vero in primis, excepto magno candelabro cum viij. cereis, et exceptis genuis et cereis qui sunt super altaria, et exceptis cereis qui sunt circumquaque super feretrum, omnia/ in choro et [fo. 22b. extra, sicut in hac vigilia, accendi debent. Circa quartam vero leccionem, xvij. cerei, quisque de tribus quarteriis, in choro ubi conventus cantat, circumquaque accendantur; et super trabem ad pulpitum, quisque de dimidia libra, cerei vj.; et super le "rebat," ubi in precipuis festis ewangelium legitur, quisque de dimidia libra, cerei vj. Ad gablum sancti Gregorii, in duabus fenestrīs ultra cortinas, quisque de dimidia libra, cerei quatuor. Ad gablum sancti Johannis, in duabus fenestrīs ultra cortinas, quisque de dimidia libri, cerei quatuor; et in unaquaque fenestra in choro, circa presbiterium, in superiori via, quisque de dimidia libra, cerei duo; et in inferiori via, super pecunos in chorū pretendentēs, inter pallia circumquaque, quisque de dimidia libra, cerei xij.; et in fenestra sancti Jamberti et sancti Nothelmi,<sup>1</sup> ejusdem quantitatis, cerei duo; et a latere feretri beatæ Mildredhæ, ejusdem quantitatis, unus cereus in una fenestra et alijs in alia fenestra. Inter sanctum Deusdedit et sanctum Justum in fenestra, ejusdem quantitatis, cerei duo. A latere feretri beati Augustini hinc et hinc, ejusdem

<sup>1</sup> Here the inserted leaf ends.

quantitatis, in una fenestra cereus unus et alius in alia. Inter sanctum Honorium et sanctum Theodorum in fenestra, ejusdem quantitatis, cerei duo. A latere feretri beati Adriani hinc et hinc, ejusdem quantitatis, in una fenestra cereus unus et in alia alius. Inter sanctum/ Brihdwaldum et sanctum [fo. 23b. 5 Tatwinum in fenestra, ejusdem quantitatis, cerei duo; et ultra hostium beati Adriani, ejusdem quantitatis, cerei duo. Ad expositionem vero ewangelii, magnum candelabrum et genues et cerei super altaria et cerei super feretrum et, ut omnia comprehendamus, omnia luminaria quæ sunt in 10 ecclesia circumquaque et subtus et supra accensa sint; et ita in die ad magnam missam et ad vesperas fiat. Et, si est<sup>1</sup> in Pascali tempore, ad utrasque vesperas, cum quatuor cereis magni altaris, quatuor cantoribus illos<sup>2</sup> portantibus, ad crucem fieri debet processio. Infra octavas beati Augustini, 15 cum tempus permiserit, in fériis ad vesperas et ad matutinos in choro tres bacini tantum; et ad ejus altare ad laudes suus cereus et suus bacinus, et sicut sunt accensi cerei oblati, si qui fuerint; et ad laudes duo cerei super illud altare ardere debent, et bacini ante sanctos. Infra istas octavas in xij. 20 lectionibus, ad utrasque vesperas, et nocte ad expositionem, et in die ad magnam missam, in choro cum tribus bacinis duo candelabra super magnum altare, et super ipsius beati Augustini altare duo accendi debent, et cetera ut supra. In vigilia harum octavarum, bacini/ ante sanctos, et, [fo. 24. 25 cum magno cereo ardente ante beati Augustini altare, duo candelabra apostolica et cerei qui oblati fuerint, et super altare cerei duo, et in choro, si adhuc stat cereus Pascalis, et tres bacini et duo candelabra super magnum altare et duo candelabra apostolica et tria minora accendi debent. In 30 nocturno ad matutinos, bacini ante sanctos, et, cum cereo magno ardente ante ejus altare, duo candelabra apostolica, et in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica accendi deb[e]nt. Ad expositionem vero, cum his accensis super altare beati Augustini, cerei duo, et super magnum 35 altare cerei duo accendantur et tria magna candelabra. In crastino autem ad magnam missam et ad vesperas,

<sup>1</sup> *sicut*, corrected to *si est*, in margin, MS.

<sup>2</sup> *illis*, MS.

cum cereo Pascali si stat, hæc omnia prenominata accensa sint.

Pridie vigiliarum apostolorum Petri et Pauli, si per feriam evenerit, ad vesperas et ad totas matutinas, in choro tres bacini tantum accendi debent; <sup>5</sup> bacini ante sanctos ut cotidie Si vero per xij. lectiones evenerit, ad expositionem ewangelii, duo candelabra super magnum altare et in crastino ad magnam missam, cum tribus bacinis ut ante accensis, accendi debent. In vigilia apostolorum Petri et Pauli, ad vesperas, ponatur ante magnum altare cereus de x. libris <sup>10</sup> accensus, et ab illa hora usque in finem complectorii diei crastinæ jugiter ardeat /et tunc deponatur, et ulterius [fo. 24b. ad illud festum ibi non ardeat. Ad istas vesperas ponatur cereus in bacino ante crucem in navi, et tota nocte illa et tota die ardeat; et in cripta similiter cereus super tronum, <sup>15</sup> et tota illa nocte et tota die ardeat; et cereus in capella infirmorum similiter. Bacini ad sanctum Gregorium et ad sanctum Johannem, bacini omnes et candelabra ante sanctos, et ibi super unumquodque trium altarium cerei duo; et in choro super magnum altare cerei vj, quia apostolorum est <sup>20</sup> altare; geneues similiter et omnes bacini et duo minora candelabra et tria majora cum magno candelabro accendi debent. Omnia autem ista prenominata in [no]cte ad expositionem ewangelii, et in crastino ad processionem, et ad magnam missam, et ad vesperas, ardere debent. In <sup>25</sup> primis vero ad has matutinas, usque ad expositionem ewangelii, in choro, cum vj. bacinis, duo minora candelabra et tria majora, et circumquaque omnes bacini, et ante sanctos in bacinis eorum candelabra accendantur; et deinceps omnia, ut ante in vigilia. Per has octavas in feriis, ad vesperas et <sup>30</sup> ad matutinas, in choro tres bacini tantum, et bacini ante sanctos, et ad magnas missas tres bacini in choro/ [fo. 25. et duo candelabra super magnum altare. Dominica infra has octavas, in nocte et in die, sicut in aliis xij. leccionibus. In vigilia autem haruin octavarum, ad vesperas, bacini ut mos <sup>35</sup> est ante sanctos, et tres bacini in choro, et duo candelabra super magnum altare, et duo candelabra minora et tria

<sup>1</sup> Blank space.

majora accendi debent. Et ad matutinas, usque ad expositionem, in choro tres bacini et duo candelabra apostolica, cum bacinis, ante sanctos accendantur; et ad expositionem, cum his accensis, duo cerei super magnum altare. In crastino autem, ad magnam missam et ad vesperas, per 5 omnia lucerna fiat, sicut in vigilia harum octavarum.

Pridie vigiliarum Assumptionis sanctæ Mariæ, ad vesperas, et in nocte ad matutinas, et in die ad magnam missam, in choro et extra, sicut pridie vigiliarum apostolorum Petri et Pauli, et in nocte et in die lucerna fieri debet. In vigilia 10 vero Assumptionis hujus gloriosæ Virginis, ad vesperas, ex parte sacristæ duo cerei de dimidia libra in cripta, super ejus altare, et ante illud altare duo candelabra apostolica de sancto Augustino, et cereus super tronum accendi debent; et cereus de cero in cereum per totas illas octavas jugiter 15 ardere debet, nec pro aliis cereis devocione oblatis, quamvis ibi ardeant, debet extingui. Cereus eciam de dimidia libra in capella infirmorum tota illa nocte et tota die ardeat, sed non per illas octavas ulterius; et duo cerei novi super altare

*Nota de infirmitaria, quod trunci debent reddi sacramenta.* beatæ Virginis tradantur, et trunci sacristæ/ [fo. 25b. 20 reddantur. Ante crucem eciam in navi, tota illa nocte et tota die, cereus accensus habeatur; et

cum his supradictis ita ordinatis ad has vesperas, Processio fiat excepto magno cero qui in nocte et in die ad vesperas cum quatuor apostolorum Petri et Pauli ante magnum altare 25 cantoribus, si Sabbatum jugiter ardebat, et exceptis genuis, in choro et ante non fuerit. sanctos et circumquaque subtus et supra in ecclesia, sicut in vigilia apostolorum Petri et Pauli, lucerna per omnia fiat. Ad matutinas ante expositionem, sicut ad matutinas ipsorum apostolorum ad expositionem, et in die 30 ad processionem, et ad magnam missam, et ad secundas vesperas, per omnia, sicut de predictis apostolis, luminaria fiant; et per ipsas octavas, et in vigilia illarum octavarum, et in nocte et in die ultima per ordinem, sicut de apostolis, fieri lucerna debet. Nec pretereundum quod, in omni nocte 35 principalis festi, ad introitum chori juxta pulpitud, cereus unus ad matutinas et alias ultra ostium criptæ in loco crassetti ardere debent; et item memoriæ commendetur

quod, in Pascali tempore, omni principali festo cereus Pascalis tota nocte et tota die, usque in finem completorii illius diei, ardere debet.

Explicit modus et ordo lucernæ de principalibus festis.

Tria sunt festa cum quatuor cantoribus ad vesperas in 5 choro, scilicet festum Omnis Sanctorum, Deposicio beatæ Mildrethæ, translacio sancti Augustini sociorumque ejus. Ista autem fere principalibus festis equipollent. Quorum lucerna, ita ut in sequentibus patebit, distinguntur.

In vigilia Omnis Sanctorum, ad magnam missam, sicut 10 in xij. lectionibus, lucerna fieri debet. In hac autem vigilia,/ ab inicio vesperarum usque in finem comple- [fo. 26. cionis diei crastinæ, cereus in navi ante crucem, cereus in cripta, cereus in capella infirmorum jugiter ardere debent. Ad has vesperas, cerei iiii. super magnum altare, et cum vj. bacini 15 omnia candelabra, et ad sanctum Gregorium et ad sanctum Johannem et circumquaque ante sanctos omnes bacini et omnia candelabra, et super unumquodque trium altarium duo candelabra accendi debent. Et si hæc vigilia per Sabbatum evenerit, post ipsas vesperas, dicto "Benedicamus," statim 20 ad crucem cum duobus cotidianis candelabris fiat processio. Si autem hæc vigilia vel ipsa dies per Dominicam evenerit, post vesperas, dicta oracione de cruce, ordine quo supra ad sanctam Mariam fiat processio. In nocte vero ista, ad matutinas, usque ad] nonam lectionem, extra chorum cir- 25 cumquaque et ante sanctos omnes bacini, et cum suo magno candelabro ante altare beati Augustini duo candelabra apostolica, in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica tantum accendi debent. Ad nonam vero lectionem, cum omnibus his ante accensis, super magnum altare et super 30 alia altaria sicut in vigilia, et tria magna candelabra in choro accendantur, et majus candelabrum, si sacrista voluerit. Si autem non vult, illa vice potest dimitti. In crastino autem ad processionem et ad magnam missam, sicut in vigilia, per omnia lucerna fiat.

In vigilia beatæ Mildrethæ, de ea in conventu magna missa non dicitur. In hac vero/ vigilia, ab inicio [fo. 26b. Mildreth. vesperarum usque in finem completorii diei crastinæ, ante ejus altare magnus cereus ardere debet, sed non continue infra illas octavas ; cereus autem de dimidia libra in bacino 5 ante illud altare per omnes predictas octavas continue ardeat, et horis statutis duo candelabra super idem altare. In hac igitur prenominata vigilia, cum magno cereo accenso, ad 10 vesperas super illud altare iiiij. candelabra, quisque cereus de dimidia libra, et ejusdem quantitatis, a latere feretri, in una fenestra cereus unus et alius in alia ; et ante altare illud duo 15 candelabra apostolica ; et super altare beati Augustini duo candelabra et suum magnum candelabrum ; et ante altare beati Adriani, cum duobus cereis super illud altare, suus magnus cereus et bacinus ; et ibi ante sanctos alios bacini ; et in choro, cum iiiij. cereis super magnum altare et cum vj. bacinis, omnia candelabra ; et ad sanctum Gregorium et ad sanctum Johannem, cum his omnibus supradictis, bacini accendantur. In hac festivitate, nec ante crucem nec in 20 cripta nec in capella infirmorum cerei per noctem illam nec per diem continue ardere debent ; si autem aliquis ad hæc cereos vel cereum querat, vetentur ei. Ad matutinas hujus virginis usque ad exposicionem ewangelii, in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica,/ et circumquaque omnes [fo. 27. bacini, ut ante, et cum suo bacino magnus cereus beati 25 Augustini et beati Adriani. Similiter et ante altare hujus virginis, cum magno candelabro ardente, duo candelabra apostolica et cerei in duabus fenestrīs accendantur, et, excepto magno candelabro in choro ad exposicionem tantum, ad ipsam exposicionem, in die ad processionem, et ad magnam 30 missam, et ad vesperas, sicut in vigilia, omnia ista supradicta insimul ardeant. In ejus octavis, ante illud altare duo candelabra apostolica, et in horis statutis super predictum altare duo candelabra, et ante sanctos et in choro, sicut in xij. lectionibus, lucerna fiat. In die sanctæ Margaretae 35 Margareta. virginis et martyris, quia ultima dies est octavarum sanctæ Mildrethæ, tota nocte illa et tota die et ante ejus altare lucerna continua fiat.

In vigilia translacionis sancti Augustini sociorumque ejus,  
 ab inicio vesperarum usque in finem completorii  
 diei crastinæ, ante ipsius beati Augustini altare  
 suus magnus cereus jugiter ardeat, et ad vesperas,  
 cum cereo illo accenso, ante predictum altare duo 5  
 candelabra apostolica et quatuor cerei super illud  
 altare, et bacini ante sanctos et candelabra; et super altare  
 beati Adriani cerei duo, et super altare sanctæ Mildrethæ  
 cerei duo, et in choro, cum quatuor candelabris super  
 magnum altare et cum vj. bacinis, omnia candelabra in ipso 10  
 choro, et per<sup>1</sup> omnia circumquaque, sicut in vigilia [fo. 27b.  
 Omnium Sanctorum, accendantur. Sed nec ad crucem, nec  
 in cripta, nec in capella infirmorum, in illo festo, cerei  
 continue ardentes haberi debent; item, vetentur cerei queren-  
 tibus illos. In die tamen hujus festi, propter Exaltacionem 15  
 sanctæ Crucis, cuius vigilia tunc est, cereus tota nocte et  
 tota die ante crucem in navi, et ante crucem ad sanctum  
 Gregorium, et ante crucem ad sanctum Johannem, continue  
 ardere debet. Ad matutinas autem hujus beati Augustini  
 et sociorum ejus, in primis, usque ad expositionem, vj. bacini 20  
 in choro et duo candelabra apostolica, et ante altare beati  
 Augustini, cum magno cereo accenso, duo candelabra apos-  
 tolica et suus bacinus, et omnes bacini ante sanctos, et circum-  
 quaque bacini accendantur. Ad expositionem vero, et in die  
 ad processionem, et ad magnam missam, et ad vesperas, sicut 25  
 in vigilia et in die Omnium Sanctorum, per omnia lucerna fieri  
 debet, excepto tantum magno candelabro ad expositionem.

Annunciacio Dominica ejusdem est dignitatis cuius hæc  
 tria festa predicta, cum infra Pasca evenerit; scilicet par  
 principali simplici.<sup>2</sup>

In omnibus duplicitibus festis, tam in minoribus quam in  
 majoribus, ad utrasque vesperas, et in diebus ad missam,  
 ad minus in choro tres bacini et duo candelabra apostolica et  
 tria majora; et super magnum altare in minoribus duo  
 candelabra, et in/ majoribus quatuor; et in quibusdam [fo. 28. 35  
 eciā precipuis nisi duo; et super altare beati Augustini,  
 tam in minoribus duplicitibus festis quam in majoribus, exceptis

<sup>1</sup> cum, MS.

<sup>2</sup> scilicet . . . simplici, in margin, MS.

eius festis, duo sint candelabra ; et ante altaria beati Adriani et beatæ Mildrethæ, sicut assidue mos est, bacini vel magni cerei accendi debent. In choro vero ad matutinas, tamen in majoribus quam in minoribus, usque ad expositionem, vj. bacini et duo candelabra apostolica tantum accendi 5 debent. Ad expositionem vero, in quibus[dam] festis duplicitibus, tria magna candelabra in choro cum aliis accensis accenduntur ; in quibusdam vero non.

Quæ sint ergo illa festa duplicitia quæ super magnum altare quatuor cereos habere debeant, et, cum illis, in quibus festis 10 duplicitibus, ad expositionem, in choro tria majora candelabra, sicut ante et post, similiter accendi debeant, declarandum est. Dicamus ergo.

In ordinacione igitur beati Augustini, cum quatuor cereis super magnum altare et cum tribus majoribus 15 candelabris in choro, ad expositionem, cum aliis ut ante ad vesperas accensis, in ipso choro ad totum servicium lucerna fieri debet, sicut in festivitate sancti Michaelis. Super altare vero ipsius beati Augustini cerei sunt quatuor, et ante illud altare duo candelabra apostolica et suus magnus cereus 20 tota illa nocte et tota die ardens ; et, ad expositionem, ante beatum Adrianum et beatam Mildretham bacini eorum vel cerei. Si autem hæc/ ordinacio per Dominicam [fo. 28b. evenerit, ad processionem circumquaque lucerna fiat, sicut in die sancti Michaelis. Magnum candelabrum non accendi- 25

Johannis tur. In depositione beati Johannis apostoli, ad apostoli. sanctum Johannem super altare duo sint candelabra, et ante altare illud duo candelabra apostolica et bacinus tota illa nocte et tota die ardens ; et in vigilia, dictis magnis vesperis, illuc cum duobus candelabris 30 cotidianis fieri debet processio. In choro autem, cum quatuor candelabris super magnum altare et cum tribus majoribus candelabris ad expositionem, ut ante, ad vesperas accensis, ad totum servicium fit lucerna, sicut in festo sancti Michaelis. Super altare vero beati Augustini duo candelabra 35 et suus magnus cereus, et ante alia duo altaria bacini vel cerei accendantur. In Epiphania Domini, ad Epiphania. utrasque vesperas, in crypta fit processio ; sed ex

parte sacristæ tota illa nocte et tota die cereus jugiter ardens non habetur. In choro vero, cum quatuor cereis super magnum altare et cum tribus candelabris majoribus ad expositionem, ut ante, ad vesperas accensis, ad totum servicium lucerna fiat, sicut in festo sancti Michaelis; et super altare beati Augustini duo candelabra, et ante ipsius altare duo candelabra apostolica et suus magnus cereus; et ante beatum Adrianum et beatam Mildredham bacini vel cerei accendantur. In Purificacione beatæ Virginis, ad Purificacio. utrasque vesperas, in cripta fit processio; et ibi <sup>10</sup> tota illa nocte et tota die ex parte sacristæ cereus ardens habeatur. In choro autem, cum quatuor [fo. 29. candelabris super magnum altare et cum tribus majoribus candelabris, ut ante, accensis, ad expositionem et per corpora sanctorum et circumquaque ad totum servicium ante <sup>15</sup> processionem et ad processionem et post, sicut in festo sancti Michaelis, lucerna fieri debet. Cerei monacorum, quos manibus illa die gestabunt, quisque de duabus libris et dimidia esse debet. Abbatis vero cereus de tribus libris. Qui post magnam missam usque in finem completorii illius <sup>20</sup> diei ante magnum altare ardere debet, et pro eo bacinus non extinguitur. Illa die, ad magnam missam, magnum candelabrum accenditur. In Annunciacione Dominica, Annunciacio. quamvis per Quadragesimam, ut sepius contingit, evenerit, cum quatuor cereis tamen super magnum altare <sup>25</sup> et cum tribus majoribus candelabris ad expositionem, ut ante, accensis, in choro et per corpora sanctorum ad totum servicium nocte et die, sicut in Purificacione ipsius beatæ Virginis, fieri debet lucerna; exceptis luminaribus quæ illa die propter processionem circumquaque fiunt, et exceptis <sup>30</sup> magno candelabro et cereis monacorum. In Quadragesima, ad utrasque vesperas, cum candelabris cotidianis in cripta fit processio; et cereus ibi jugiter ardens tota nocte illa et tota die habeatur. Cum autem hæc sancta Annunciacio in Pasca evenerit, in choro et extra per omnia fiat lucerna, sicut in <sup>35</sup> festo Omnis Sanctorum, ad utrasque vesperas; et in die ad magnam missam cereus Pascalis et magnum candelabrum accendi debent. In cripta, ut supra, cereus jugiter ardens

habeatur, et tunc ad utrasque [vesperas] ad crucem fit processio  
 cum quatuor candelabris, et ante missam processio sollempnis  
 fit exterius per cimiterium, si tempus permiserit.<sup>1</sup> In Asscen-  
 sione Domini, cum quatuor candelabris [fo. 29b.  
 Assensio. super magnum altare et cum tribus majoribus 5  
 candelabris ad exposicionem, ut ante, accensis, ad utrasque  
 vesperas, ad matutinas, ad processionem, et ad magnam  
 missam, per omnia lucerna fieri debet, sicut in festivitate  
 sancti Michaelis; et hoc est additamentum lucernæ, quod in  
 die ad magnam missam magnum candelabrum cum cereo 10  
 Pascali accenditur, et predictus cereus Pascalis similiter ad  
 utrasque vesperas accendi debet, et ad utrasque vesperas cum  
 duobus candelabris codidianis ad crucem fit processio;  
 laterna accensa, quæ illa die ante feretrum beati Lethardi,  
 cum Corpore Christi et cum aliis reliquiis, ad processionem 15  
 ferri debet, non oblivioni tradatur. In Nativitate beati  
 Johannis baptistæ, ad sanctum Johannem cereus  
 baptistæ. in bacino ardens habeatur tota illa nocte et tota  
 die, et ad servicium ibi super altare cerei duo, et ante  
 altare illud candelabra apostolica duo accenduntur; et in 20  
 vigilia, nisi per Sabbatum evenerit, cum duobus candelabris  
 cotidianis illuc post magnas vesperas fit processio; et  
 deinceps, cum quatuor candelabris super magnum altare et  
 cum tribus majoribus candelabris ad exposicionem, sicut  
 ante, accensis, per omnia ad totum servicium, cum pro- 25  
 cessione in die, sicut in festo sancti Michaelis, lucerna fieri  
 debet. In nativitate gloriosæ virginis Mariæ, cereus in  
 Nativitas criptis jugiter ardens tota illa nocte et tota/ [fo. 30.  
 Mariæ. die habeatur; et ad utrasque vesperas, nisi per  
 Sabbatum impediatur, cum duobus candelabris cotidianis 30  
 illuc debet fieri processio; et deinceps, cum quatuor can-  
 delabris super magnum altare et cum tribus majoribus  
 candelabris ad exposicionem, ut ante, accensis, ad totum  
 servicium, cum processione ante magnam missam et post,  
 sicut in festo sancti Michaelis, lucerna fieri debet. Magnum 35  
 candelabrum ad magnam missam accenditur.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> cum . . . permiserit, in lower margin, MS.

<sup>2</sup> modo par principali, added in the upper margin, MS.

Finis hic est de festis, quæ temporibus suis super magnum altare quatuor habent candelabra, et ad exposicionem tria majora, ut ante, accensa.

Aliter de aliis duplicitibus minus precipuis. Dicamus ergo. In octavis Pentecostes de sancta Trinitate, in Ad vincula sancti Petri, cum magno cereo ante magnum altare tota illa nocte et die jugiter ardente. In Concepcione beatæ virginis

*Concepcio  
beatæ  
Virginis.* Mariæ, in cripta cereo jugiter nocte illa et die ardente, et illuc ad utrasque vesperas processione facta. In deposicione beati Laurencii archiepis-

*Laurencii  
archiepis-  
copi.* copi, cum duobus candelabris apostolicis, uno jugiter nocte et die ardente. In deposicione

*Melliti.* sancti Melliti archiepiscopi, ad ejus feretrum, sicut de beato Laurencio, lucerna ordinata sit. In

*Dunstani.* deposicione sancti Dunstani similiter, et de singulis in temporibus suis ad utrasque vesperas, et in diebus ad magnas missas, in choro tres bacini et duo tantum candelabra super magnum altare, et duo candelabra apostolica et tria majora accendantur; et duo candelabra super altare [fo. 30b.] beati Augustini, et cerei vel bacini ante beatum Adrianum et beatam Mildretham; et in noctibus ipsorum, ad matutinas, usque ad exposicionem, in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica tantum accendi debent; et ante beatum Augustinum et ante beatum Adrianum et beatam Mildretham bacini tantum; ad exposicionem vero, cum duobus candelabris super magnum altare accensis, tria majora candelabra accendi debent; et super altare beati Augustini, ut ante, cerei duo.

Explicit edicio de illis festis duplicitibus quæ, tam cum duobus cereis quam cum quatuor super magnum altare, ad exposicionem tria majora candelabra habent accensa. 30

Incipit edicio de festis duplicitibus quæ duos cereos tantum habent super magnum altare, et non ad exposicionem, ut ante, tria majora candelabra accensa.

In festo sancti Stefani prothomartiris, usque in diem ejus ad vesperas, et in festo Innocentium, usque in 35 diem ad vesperas, in Circumcisione Domini, in

depositione beati Gregorii, feria secunda, feria tercia, feria quarta in Pascha, et in octavis Pascae, feria secunda et tercia et quarta in Pentecoste, in translacione beati Benedicti, in depositione beatæ Mariæ Magdalenaæ, in festivitate sancti Laurencii martiris, in depositione Aurelii Augustini, in ordinacione beati Gregorii, in depositione beati Theodori, in depositione beati Justi archiepiscopi, in depositione sancti Martini, in festo sancti Andreæ apostoli, in depositione sancti Nicholai, temporibus suis ad servicium duo candelabra tantum super magnum 5 altare cum ceteris habentur accensa; set/ [fo. 31.  
Andreæ. Nicholai.] tria majora candelabra, sicut in festis dupplicibus supradictis, ad exposicionem non accendantur ad matutinas, sed ad magnam missam et ad vesperas accenduntur iij. majora candelabra.<sup>1</sup> Nec pretercundum quod in predictis festis 15 quibusdam, in depositione scilicet beati Gregorii, et in ejus ordinacione, et in depositione beati Martini et sancti Nicholai, et in eorum vigiliis, nisi per Sabbatum evenerint, ad sanctum Gregorium ad vesperas fieri debet processio; et pro unoquoque illorum, temporibus suis, ibi nocte et die in bacino 20 cereus ardens haberri debet, et ad servicium duo candelabra super ejus altare accenduntur. Pro sanctis eciam Theodoro et Justo, de quibus superius mencionem fecimus, in eorum festis, per loca sua ante eorum feretra duo candelabra apostolica habeantur; et unus nocte et die ardeat, duo 25 insimul cum aliis ad servicium.

Hic fit meta de festis dupplicibus.

Incipit tractatus de festis in albis.

Luminaria in octavis principalium festivitatum, quæ sunt in albis, quæ esse debeant, superius cum festis principalibus 30 exponuntur. De aliis ergo festis, quæ sunt in albis equiparancia, tractandum est. Dominica igitur prima Adventus Nota de lucerna Dominicis quasi in albis. Domini, Dominica in Septuagesima, Dominica in Quadragesima, Dominica in media Quadragesima, Dominica in Ramis Palmarum, temporibus 35 suis, ad utrasque vesperas et ad magnam missam,

*ad matutinas . . . candelabra, in margin, MS.*

in choro super magnum altare cerei duo et tres bacini et  
duo candelabra apostolica accendi debent; et per corpora  
sanctorum bacini tantum: ad eorum/ matutinas tres [fo. 31b.  
bacini in choro et duo candelabra apostolica. In Invencione  
sanctæ Crucis, lucerna ut supra; et, ante tres cruces, tres 5  
cerei nocte et die jugiter ardentes habeantur; et ad utrasque  
vesperas, et in die ad magnam missam, cereus Paschalis et  
tria magna candelabra accendi debent, set non ante; et ad  
primas vesperas ad crucem fit processio. De sancto Lethardo  
luminaria, sicut in Dominicis diebus, de quibus ante Inven- 10  
cionem sanctæ Crucis mencio facta est, lucerna fiat, et cereus  
unus in bacino ante sanctum Johannem tota illa nocte et  
tota die ardere debet; cereus Paschalis nec tria majora  
candelabra ad expositionem nequaquam accenduntur. In  
translacione beatæ Mildrethæ lucerna ut supra, et super ejus 15  
altare candelabra duo, et ante ejus altare duo candelabra  
apostolica habeantur, et bacini per corpora sanctorum, et ad  
utasque vesperas et in die ad magnam missam cereus  
Paschalis, et in choro ad magnam missam tria majora  
candelabra accendantur; et cereus ante ejus altare, tam die 20  
quam nocte tota, ardere debet. In festo sancti Deusdedit  
archiepiscopi, cum duobus candelabris super magnum altare,  
in choro tres bacini et duo candelabra apostolica accendi  
debent; et ante ejus feretrum duo alia candelabra apostolica,  
et unus ardeat tota nocte et tota die, et ad servicium ambo 25  
insimul; et ante corpora sanctorum bacini tantum. De  
sancto Jacobo apostolo lucerna fit in choro, sicut de  
Deusdedit archiepiscopo; et per corpora sanctorum bacini  
tantum. Pro sancto Jamberto/ archiepiscopo lucerna [fo. 32.  
fit in choro, sicut de sancto Jacobo apostolo; et ante ejus 30  
feretrum duo candelabra apostolica; et unus jugiter nocte  
et die ardeat, ambo ad servicium; ad magnam missam tria  
majora candelabra in choro solebant accendi. Pro sancto  
Bartholomeo apostolo lucerna fit per omnia, sicut pro sancto  
Jacobo. In Decollacione beati Johannis baptiste, dictis 35  
vesperis de Aurelio Augustino et suffragiis, ad sanctum  
Johannem cum duobus candelabris cotidianis fit processio;  
et ante processionem accenduntur duo candelabra super ejus

altare, et ante altare duo candelabra apostolica et bacinus, qui tota nocte illa et tota [die] jugiter ardeat. In nocte vero ad matutinas, et in crastino ad magnam missam, et ad vesperas, cum duobus candelabris super magnum altare horis [statutis], in choro tres bacini et duo candelabra apostolica, et bacini 5 tantum per corpora sanctorum accendantur ; et ad magnam missam tria majora candelabra in choro accendi debent. Pro sancto Matheo<sup>1</sup> apostolo et ewangelista per omnia lucerna fit, sicut pro sancto Jacobo apostolo. Pro sancto Honorio archiepiscopo per omnia fit lucerna, sicut de sancto Deusdedit. 10 Pro sancto Nothelmo fit lucerna, sicut de sancto Honorio archiepiscopo. Pro sanctis apostolis Simone et Juda per omnia fit lucerna, sicut de sancto Jacobo apostolo. Pro sancto Thoma apostolo per omnia fit lucerna, sicut pro sancto Jacobo apostolo. De sancto Vincencio et in Conversione 15 sancti Pauli apostoli per omnia fit lucerna, sicut de sancto Jacobo apostolo./ In Cathedra sancti Petri, excepto [fo. 32b. magno cereo qui ante ejus altare tota nocte et tota die ardere debet, non major fit lucerna quam in Conversione sancti Pauli. In vigilia sancti Mathiae apostoli, ante vesperas ponantur ad 20 sanctum Johannem et accendantur duo candelabra super illud altare ; et ante altare, in honorem sancti Ethelberti regis, duo candelabra de tribus majoribus in choro, et unus magnus cereus ex his duobus tota illa nocte et tota die jugiter ardeat, et ad servicium ambo insimul ; et in illa vigilia illuc ad 25 vesperas fieri debet processio. In choro autem de sancto Mathia et per corpora sanctorum fieri debet lucerna, sicut in festo sancti Jacobi apostoli.

Hic est finis lucernæ quæ fit in albis et albis equipollen-tibus.<sup>2</sup>

30

<sup>1</sup> *Mathia*, MS.

<sup>2</sup> *equipollens*, MS.

Dominicis diebus et in omnibus festis xij. lectionum, tam majoris dignitatis quam minoris, in choro tres bacini, et super magnum altare duo candelabra, et per corpora sanctorum bacini tantum, accendi debent. In deposicione Tatwini archiepiscopi, quæ, nisi per Dominicam venerit, non habet nisi tres lectiones, ante ejus feretrum ardeat in bacino cereus jugiter nocte et die; et ad servicium, si per feriam evenerit, ante eum sint duo candelabra apostolica; et in choro et per corpora sanctorum, sicut in memoria beatæ Virginis et beati Augustini sociorumque ejus, lucerna fiat.

Post<sup>1</sup> tractatum lucernæ ecclesiæ per annum, [fo. 34.  
sequitur tractatus de sonitu ecclesiæ per annum.

Pridie igitur vigiliarum Natalis Domini, quacumque die  
Natalis Domini. evenerit, tam per feriam quam per Dominicam,  
major campana quæ est in turri ad nonam pulsari 5  
debet. Ad vesperas vero, tam per feriam quam per Dominicam, in primo motu minor Absalon pulsetur; deinde, si per feriam evenerit, in secundo motu pulsetur Matheus; deinde major Ricardus; deinde totum classicum in turri, exceptis quatuor majoribus campanis quæ pendent in ordine 10  
ante gradus. Ad collacionem pulsetur major Pilechere. Ad complectorium Wlvric. Ad matutinas, tam per feriam quam per Dominicam, in primo motu pulsetur minor Absalon, ut supra ad vesperas; in secundo motu, cum per feriam evenerit, major Absalon pulsetur; deinde Matheus; deinde major 15  
Ricardus; deinde classicum cum minoribus campanis. Item, ad laudes, per feriam, idem classicum. Cum autem per Dominicam evenerit, ad vesperas, primo sonitu facto, una post unam de duabus majoribus campanis in turri pulsetur; deinde ambæ, cum classico. Ad matutinas vero, post 20  
primum motum, pulsetur major Ricardus; deinde una post unam de duabus majoribus; deinde cum duabus insimul classicum,/ ut supra. [fo. 34b.

In vigilia Natalis Domini, si per feriam evenerit, ad primam Resecdote pulsetur, sicut in aliis feriis ante vigiliam. 25  
Ad tertiam, major campana in turri, si per feriam evenerit. Ad sextam, major Ricardus. Post parvum sonitum, ante magnam missam, una campana de duabus majoribus pulsetur; ad magnam missam, classicum cum minoribus campanis et duabus majoribus, tam per 30  
Dominicam quam per feriam. In eadem vigilia, cum per Dominicam evenerit, ad primam major campana in turri pulsari debet. Finito capitulo, post parvum sonitum, ante missam matutinalem, pulsetur major Ricardus. Ad aquam benedictam, ter pulsetur minor campana de duabus majoribus. 35

<sup>1</sup> In the upper margin is written, in red: *Pridie vigiliarum, ad capitulum,*  
*major campana de minoribus.*

Post processionem, et iterum ad magnam missam, classicum cum minoribus campanis et duabus majoribus. Ad prosam, major Absalon et Matheus. Ad sextam, major Ricardus. Ad nonam, duæ majores campanæ in campanili prolixe et solempniter pulsentur. Ad vesperas autem, in primo sonitu pulsentur quatuor campanæ insimul, scilicet minor Absalon, major Absalon, Matheus, major Ricardus. In secundo motu, Matheus, major Ricardus, duæ minores campanæ ante gradus insimul pulsentur. Deinde quatuor campanæ in campanili insimul; / deinde totum classicum intus et extra. Per [fo. 35. 10] feriam, post prandium ad gracias pulsetur major Absalon. Per Dóminicam, post primam refectionem, predictus Absalon ad gracias pulsetur. Post cenam vero, Matheus. Ad collationem, iterum pulsetur Matheus. Ad completorium, post potum, major Ricardus. Ad "muete" colpetur ter vel quater 15 idem Ricardus.

Ad matutinas, in primo motu pulsetur insimul totum classicum intus et extra; quo ad nutum prioris finito, ante oraciones pulsentur insimul quatuor campanæ, minor scilicet Absalon, major Absalon, Matheus, major Ricardus. Post 20 oraciones, in primo motu, pulsentur insimul Wlvric, minor Ricardus, duæ minores campanæ de quatuor majoribus ante gradus. Sed prior ordinem quandoque commutans aliter disponit. In secundo vero motu, post oraciones, Matheus, major Ricardus, et duæ majores campanæ ante gradus 25 insimul pulsentur. In tertio motu, quatuor campanæ in campanili insimul pulsentur; deinde totum classicum intus et extra. Ad "Te Deum laudamus," duæ majores campanæ in campanili solempniter pulsentur. Post genealogiam lectam in cripta, processione facta, pulsetur solempniter minor 30 campana/ de duabus majoribus in campanili; cuius [fo. 35b.] sonitu peracto, et jam conventu in choro congregato, et aliis ad ministerium altaris jam preparatis, ad missam in nocte totum pulsetur classicum; et ad prosam, duæ majores de quatuor ante gradus in turri; et post missam, ad laudes, 35 totum intus et extra pulsetur classicum. In aurora autem, diu et prolixe pulsetur major campana de quatuor campanis ante gradus; deinde, ad missam, classicum in turri.

Ad primam, duæ majores campanæ in campanili prolixæ et solemniter pulsentur. In capitulum pulsetur major Ricardus. Post capitulum, parvo sonitu facto, statim ad terciam pulsetur major Babantus in campanili. Ad processionem, in primis pulsuntur duæ majores campanæ ante gradus, et, 5 intervallo facto, duæ minores in campanili; deinde quatuor insimul; et in ingressu chori totum classicum intus et extra; et sic, intervallo facto, incipiatur magna missa. Ad prosam, in primis duæ minores campanæ in campanili; deinde quatuor insimul pulsuntur. Finita missa, totum iterum 10 pulsetur classicum intus et extra. Ad sextam pulsetur minor campana de duabus majoribus in campanili. Ad gracias post prandium, major Ricardus pulsetur. Ad nonam, pulsetur sicut in vigilia. Ad vesperas similiter per omnia, sicut in vigilia. Post cenam ad gracias, major Ricardus/[fo. 36. 15 pulsetur. Ad collacionem, Matheus. Ad completorium, major Ricardus. Ad "muete," idem Ricardus.

#### *De solidatis.*

De solidatis serviencium ecclesiæ propter sonitum per annum, et de organis tractandis. 20

*De solidatis diei Natalis Domini.* In die Natalis Domini, addito denario pro sapone, et additis v. denariis pro organis, ad sonitum : xxxijd.

*Sancti Steffani.* In die sancti Steffani, pro sonitu : iiijd. et ob. 25

*Johannis Apostoli.* In die sancti Johannis apostoli et ewangelistæ : xjd. In illa die, ad magnam missam et ad vesperas, trahuntur organa, sed nulla sunt stipendia.

*Innocentium.* In die Innocentium, pro sonitu : iijd. et ob.

*Sancti Thomæ.* In die sancti Thomæ martiris, cum 30 denario ad saponem, sonitus et organa : xxxijd.

*Circumcisionis.* In die Circumcisionis Domini : iijd. et ob.

*Epiphaniæ.* In Epiphania Domini : xjd.; et ad magnam missam trahuntur organa, sed nulla sunt premia.

*Sancti Adriani.* In die sancti Adriani, cum denario ad 35 saponem, sonitus et organa : xxxijd.

*Octavis beati Adriani.* In octavis beati Adriani, sonitus :

*xjd.*; et quandoque illa die ad magnam missam trahuntur organa, sed nulla sunt premia.

*Vincencii.* In die sancti Vincencii, pro sonitu : *iijd.* et *ob.*

*Pauli.* In Conversione sancti Pauli : *iiijd.* et *ob.*

*Purificacionis.* In Purificacione beatæ virginis Mariæ; sonitus : *xvjd.* et *ob.*; et extra Septuagesimam ad magnam missam trahuntur organa, sed nulla sunt stipendia.

*Laurencii archiepiscopi.* In die sancti Laurencii archiepiscopi, sonitus : *xjd.*

*Sancti Petri.* In Cathedra sancti Petri : *iiijd.* et *ob.*

*Mathie.* In die sancti Mathiæ apostoli, pro eo et pro sancto Athelberto : *iiijd.* et *ob.*

*Gregorii.* In die sancti Gregorii, sonitus : *iiijd.* et *ob.*/

*Cuthberti.* In die sancti Cuthberti, *iijd.* et *ob.* [fo. 36b.]

In die sancti Benedicti *iiijd.* et *ob.*

In Annunciacione Dominica, cum per Quadragesimam evenerit, ad sonitum : *xjd.* Cum vero in Pascha evenerit, pro sonitu : *xvd.* et *ob.*; et pro organis : *vd.*

*In Ramis Palmarum.* Dominica in Ramis Palmarum, ad processionem, ad quatuor in campanili *xxxv.* esse debent <sup>20</sup> pulsatores, quorum quilibet quadrantem habebit; quæ summa facit *viijd.* [et *ob.*] et quadrantem.

In die sancto Pascæ, cum denario ad saponem, sonitus et organa : *xxxijd.* Feria secunda : *iiijd.* et *ob.* Feria tercia : *iijd.* et *ob.* Feria quarta, dupliciter pulsatur; sed merces <sup>25</sup> pulsantibus non datur, nisi sacrista voluerit. In octavis Pascæ, sonitus : *iijd.* et *ob.*

In die sancti Melliti archiepiscopi : *xjd.*

In die sanctorum apostolorum Philippi et Jacobi : *iijd.* et *ob.*

*De sancto Steffano.* In nocte sancti Steffani, ad matutinas, in primo motu pulsentur insimul duo Absalones, vel major Absalon et Matheus; deinde, post oraciones, Matheus et major Ricardus; deinde, de quatuor campanis magnis ante gradus, duæ minores insimul; deinde de eisdem, duæ majores; <sup>35</sup> deinde in turri tantum totum classicum. Ad "Te Deum," pulsentur duæ majores ante gradus. Ad laudes, ut mos est,

in turri totum classicum. Ad primam, pulsentur insimul in campanili duæ mediocres campanæ. In capitulum, secundum ordinem,/ pulsari debet major Absalon; sed, quia [fo. 37. festum est diaconorum, diaconi pulsant quandoque Matheum. Post capitulum, facto parvo sonitu, pulsetur major campana 5 de duabus minoribus in turri. Ad terciam, major de duabus minoribus campanis in campanili. Colpacio, antequam incipiatur tercia, cum majore Absalone, vel cum Matheo, si diaconi volunt. Ad magnam missam, totum classicum in turri. Ad prosam, duæ majores campanæ in turri ante 10 gradus. Finita missa, iterum pulsetur predictum classicum. Ad sextam, pulsetur minor campana de duabus majoribus ante gradus. Post prandium, ad gracias, major Absalon vel Matheus. Ab nonam, prolixè et solemniter pulsentur insimul duo majores Bubanti in campanili. Ad vesperas, in 15 primo motu, major Ricardus et Matheus insimul. In secundo motu, duæ minores campanæ in campanili. In motu tertio, minor de duabus majoribus et major de duabus minoribus ibi insimul pulsentur; deinde totum classicum in turri, et duæ mediocres campanæ in campanili. Post cenam, ad gracias, 20 Matheus vel major Absalon. Ad collacionem, major Absalon. Ad completorium, Matheus.

In nocte sancti Johannis, ad matutinas, in primo motu pulsentur insimul Matheus et major Ricardus. Post oraciones, in primo/ motu pulsentur insimul duæ majores [fo. 37b. 25 campanæ in turri ante gradus; in secundo motu, duæ minores campanæ in campanili; in motu tertio, ibi minor de duabus majoribus et melior de duabus minoribus insimul pulsentur; deinde classicum in turri, et duæ mediocres campanæ in campanili. Ad "Te Deum laudamus," minor campana de 30 duabus majoribus et melior de duabus minoribus insimul pulsentur. Ad laudes, classicum, ut supra. Ad primam, in campanili duo majores Bubanti pulsentur. In capitulum, Matheus. Post capitulum, parvo sonitu facto, major in turri campana pulsetur. Ad terciam, minor campana de duabus 35 majoribus in campanili. Ad missam, classicum in turri et duæ mediocres campanæ in campanili. Ad prosam, duæ mediocres in campanili. Item, post missam, classicum in

turri et in campanili duæ mediocres, ut supra. Ad sextam, una campana de duabus minoribus in campanili. Ad gracias, Matheus. Ad nonam, duæ mediocres in campanili. Ad vesperas, in primis major Absalon et Matheus; in secundo motu, duæ majores ante gradus; in motu tertio, duæ minoræ in campanili; deinde classicum in turri et duæ minores vel mediocres in campanili, ut supra. Ad gracias, major Absalon. Ad collacionem, minor Absalon. Ad completorium, major Absalon. Ad "muete," major Absalon./

In nocte Innocentium, ad matutinas, in primis Wlric [fo. 38. 10] et Matheus vel major Ricardus. Post oraciones, in primo motu duo Absalones; in secundo motu, Matheus et major Ricardus; in tertio motu, duæ minores campanæ de iiii. majoribus ante gradus; deinde classicum in turri; et hic non pulsentur duæ majores ante gradus. Ad "Te Deum 15" "laudamus," duæ minores ex quatuor majoribus ante gradus. Ad laudes, iterum classicum, ut supra. Ad primam, duæ majores in turri ante gradus. In capitulum, major Ricardus. Post capitulum, parvo sonitu facto, pulsetur quæcumque vis de duabus minoribus ante gradus. Ad terciam, una de 20 duabus minoribus in campanili. Ad colpacionem ante terciam, major Absalon. Ad missam, classicum in turri, ut supra. Ad prosam, duæ minores de quatuor magnis in turri. Post missam, classicum, ut supra. Ad sextam, major campana de duabus minoribus ante gradus. Ad gracias, 25 major Absalon. Ad nonam, solemniter et prolixe pulsentur duo majores Bubanti in campanili. Ad vesperas de sancto Thoma, motus omnes et classicum, sicut in vigilia Natalis Domini. Post cenam, ad gracias, Matheus. Ad collacionem, idem Matheus. Ad completorium, major Ricardus. Ad 30 "muete," idem Ricardus. In nocte, ad matutinas/ et ad [fo. 38b.] laudes, sicut ad matutinas et ad laudes in nocte Natalis Domini, per omnia sonitus fiat. Ad primam, solemniter et prolixe duo majores Bubanti in campanili pulsentur. In capitulum, major Ricardus. Post capitulum, parvo 35 sonitu facto, pulsetur melior campana de duabus minoribus in campanili. Ad terciam et per totum diem, per omnia sonitus fiat, sicut in die Natalis Domini.

In festo sancti Petri abbatis, et in festivitate sancti Silvestri, sonitus fiat, sicut de simplici Dominica. In utroque tamen, ad primam, major campana in turri ante gradus, propter reverenciam Natalis Domini, pulsetur; et ad terciam, minor de duabus majoribus ante gradus; classicum eciam ad 5 utriusque vespertas solempniter habeatur.

In vigilia Circumcisionis Domini, in die scilicet sancti Silvestri, ad nonam, pulsentur duæ majores campanæ in turri ante gradus. Ad vespertas, in primo motu Wlvric et Matheus vel minor Ricardus; in secundo motu, Matheus et 10 major Ricardus; in motu tertio, duæ minores de quatuor novis ante gradus; deinde in turri totum classicum, exceptis duabus majoribus ante gradus. Ad "Te Deum," duæ minores de quatuor novis ante gradus. Ad laudes, idem classicum, ut supra. Ad primam, duæ majores ante gradus. 15 In capitulum, minor Absalon. Post capitulum, parvo sonitu facto, pulsetur major campana in turri ante gradus de duabus minoribus./ Ad terciam, melior campana in campanili [fo. 39. de duabus minoribus. Ad missam, classicum in turri, exceptis duabus majoribus campanis ante gradus. Ad 20 prosam, de quatuor novis ante gradus duæ minores. Post missam, classicum, ut supra. Ad sextam, in turri major de duabus minoribus. Post prandium, ad gracias, minor Absalon. Ad nonam, duæ minores de quatuor novis ante gradus. Ad vespertas, in primis, duo Pilecheres; in secundo 25 motu, Matheus et major Ricardus; in motu tertio, duæ minores de quatuor novis ante gradus; deinde classicum. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad colacionem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muete," idem Absalon. 30

In octavis sancti Stefani, sancti Johannis, Innocentum, pridie vigiliarum Epiphaniæ, et infra octavas Epiphaniæ, duobus diebus sequentibus post primum diem Epiphaniæ, tam per feriam quam per Dominicam, ad vespertas et ad matutinos, in primo motu pulsetur "Sunesdeies belle." Et, 35 cum per Dominicam, pulsetur sicut in aliis simplicibus Dominicis per annum. In feriis, ad vespertas, in primo motu post oraciones pulsetur major Absalon, deinde Matheus, deinde

ambo simul. Ad matutinos, post oraciones, in primo motu pulsetur minor Absalon; in secundo motu, major Absalon; in tercio motu, Matheus; deinde/ duo Absalones vel [fo. 39b. major Absalon et Matheus insimul. In laudibus pulsetur major Absalon. Ad primam, Matheus. Ad terciam, major 5 Ricardus, si Matheus pulsatus fuerit ad primam; si non, Matheus ad terciam. Ad sextam, minor Absalon. Ad nonam, Matheus vel major Ricardus.

In vigilia Epiphaniæ, ad nonam, pulsentur duo majores Bubanti in campanili; et deinceps de illa festivitate sonitus, 10 sicut de sancto Johanne apostolo et ewangelista.

Pridie vigiliarum beati Adriani, quacumque feria evenerit, ad nonam, major campana de quatuor ante gradus in turri pulsari debet. Ad vesperas illius diei, semper pulsetur in primo motu minor Absalon, vel, si vis, major Absalon; in 15 secundo motu, minor campana de duabus majoribus in turri ante gradus; deinde major; deinde per feriam duæ predictæ insimul. Si per Sabbatum vel per Dominicam evenerit, post eosdem motus, ut supra, classicum in turri pulsetur, additis insimul duabus predictis majoribus, ut ante. Ad gracias cenæ, 20 "Sunesdeises belle." Ad collacionem, "Sunesdeies belle." Ad completorium, Wlvric. Ad "muete,"/ "Sunesdeies [fo. 40. "belle." Ad matutinos, tam per feriam quam per Dominicam, primus motus sicut ad vesperas precedentes. Per feriam et per Dominicam, in primo motu, post oraciones, major 25 Ricardus; in secundo motu, minor de duabus majoribus ante gradus; in tercio motu, major de duabus predictis minoribus; deinde per feriam duæ majores insimul. Per Dominicam, classicum, illis duabus predictis additis. Per feriam, ad laudes, major omnibus ante gradus. Per Dominicam, classi- 30 cum, additis duabus, ut supra.

In vigilia bcati Adriani, tam per feriam quam per Dominicam, ad primam pulsetur major campana ante gradus. Ad terciam, minor de duabus majoribus. Ad magnam missam, classicum in turri, additis duabus sepedictis majoribus. Ad sextam, major Ricardus. Ad gracias, major Absalon. Ad nonam, solemniter et prolixo pulsentur duæ majores campanæ in campanili, et tercia campana colpetur 35

insimul, si aliquis tunc ibi est qui colpare sciatur. Ad vesperas, per omnia sonitus, sicut in vigilia Natalis Domini. Ad gracias cenæ, Matheus. Ad collacionem, Matheus. Ad completo/rium, major Ricardus. Ad "muete," idem [fo. 4ob. Ricardus. Ad matutinos, ante inchoacionem servicii, et ad 5 "Te Deum," et ad laudes per omnia sonitus fiat, sicut in nocte Natalis Domini. Ad primam, duo majores Bubanti in campanili, colpacione tertii adjuncta insimul, pulsentur. In capitulum, major Ricardus. Finito capitulo, post parvum sonitum, melior de duabus minoribus in campanili pulsetur. Ad terciam, major omnibus; et deinceps per totum diem, usque in completorii finem, sonitus per omnia fiat, sicut in die 10 Natalis Domini.

Nocte proxima sequenti post diem primum sancti Adriani, per omnes noctes infra ejus octavas, usque ad noctem 15 octavarum ultimam, tam in tribus lectionibus quam in xij., ad matutinos, in primo motu pulsari debet "Sunesdeies belle"; deinde major Ricardus; deinde minor de duabus majoribus ante gradus; deinde major de eisdem; deinde per feriam predictæ duæ insimul; et, si fuerint xij. lecciones, post 20 predictos motus, classicum in turri pulsetur, duabus predictis in sonitu additis. Si autem tantum non fuerit presens auxilium quod majores ante gradus ad motus et ad classicum non possint pulsari, minores duæ/ pulsentur. [fo. 41.

Per ferias, ad laudes, una de duabus majoribus ante gradus 25 pulsatur; si major non potest, una de duabus minoribus. In xij. lectionibus, ad laudes, classicum, ut supra, ante matutinos. Cotidie, infra predictas octavas, ad primam, secundum ordinem, pulsari debet major omnibus ante gradus in turri. Ad terciam, minor de duabus majoribus. Ad 30 magnam missam, per feriam, duæ majores ante gradus. In xij. lectionibus, ad magnam missam, classicum in turri et duæ majores ante gradus insimul, si tanta vis fuerit. Ad sextam, major Ricardus. Ad nonam, una de majoribus ante gradus. Ad vesperas, in primo motu, "Sunesdeies belle"; in 35 secundo motu, minor de duabus majoribus; in motu tertio, ante gradus major omnibus, cum sonitu post ipsos motus. Per feriam, duæ predictæ insimul pulsentur. In xij.

lecionibus, in turri pulsetur classicum, predictis duabus in sonitu additis. Per totam ebdomadam, ad collacionem, "Sunesdeies belle." Ad complectorium, idem.

In vigilia octavarum, ad nonam, pulsari debet major campana in campanili. Ad vespertas, in primo motu, major Ricardus; in secundo motu, minor de duabus minoribus in campanili; in motu tertio, major ibi de duabus minoribus; deinde classicum in turri et duæ minores in campanili, vel duæ mediocres. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, idem Absalon./ Ad "muete," quæcum- [fo. 41b.] que vis de duabus Absalonibus. Ad matutinos, in primo motu, major Ricardus. Post oraciones, major ante gradus. In secundo motu, minor de duabus minoribus in campanili; deinde major de illis duabus; deinde classicum in turri et duæ minores in campanili, vel duæ mediocres. Ad "Te" [fo. 45] "Deum," duæ mediocres, ubi supra. Ad laudes, classicum intus et extra, sicut ante matutinos. Ad primam, major Babantus in clangorio. In capitulum, minor vel, si vis, major Absalon. Post capitulum, parvo sonitu facto, in turri pulsetur major campana de duabus minoribus ante gradus. [fo. 50] Ad terciam, minor de duabus majoribus in campanili. Colpacio ante terciam, major Absalon. Ad magnam missam, classicum in turri et duæ mediocres in campanili. Ad prosam, duæ mediocres in campanili. Ad sextam, minor ante gradus de duabus majoribus. Post prandium, ad 25 gracias, major Absalon. Ad nonam, minor de duabus majoribus in campanili. Ad vespertas, in primo motu, Matheus; in secundo motu, minor de duabus majoribus ante gradus; in motu tertio, major ante gradus; deinde classicum in turri et non alibi. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. [fo. 55] Ad collacionem, Wlric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muete," idem.

Explicit de sancto Adriano.

In festis Fabiani et Sebastiani et sanctæ Agnetis, sonitus, sicut in simplici Dom[in]jica./

In vigilia sancti Vincencii, ad nonam, pulsetur melior [fo. 42.] campana de duabus minoribus in campanili. Ad vespertas, in primo motu, minor Absalon; in secundo motu, minor de

duabus minoribus ante gradus; in motu tercio, de eisdem duabus major; deinde classicum, additis in sonitu predictis duabus. Post cenam, ad gracias, secundum ordinem, "Sunes-deies belle" pulsetur. Ad collacionem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muete," idem Absalon. Ad 5 matutinos, in primis pulsetur minor Absalon. Post oraciones, primo pulsetur minor de duabus ante gradus; in secundo motu, major de illis duabus; in tercio, minor de duabus majoribus; deinde classicum, sicut esterno ad vesperas. Ad "Te Deum," duæ minores ante gradus; deinde classicum, 10 ut supra. Ad primam, sicut hesterno ad nonam. Post capitulum, parvo sonitu facto, major de duabus minoribus ante gradus pulsetur. Ad terciam, major de duabus minoribus in campanili pulsetur. Colpacio ante terciam, minor Absalon. Ad magnam missam, classicum, ut supra. Ad 15 sextam, major de duabus minoribus ante gradus. Post prandium, ad gracias, "Sunesdeies belle"; non minor Absalon, quem multociens capiunt. Ad nonam, major ante gradus in turri. Ad vesperas, in primo motu, Wlvric; deinde motus et classicum, sicut hesterno [ad] vesperas. Post cenam, ad 20 gracias, "Sunesdeics belle." Ad collacionem, idem. Ad completorium, Wlvric. Ad "muete," major Pillechere. [fo. 42b.]

Explicit sonitus de sancto Vincencio.

In vigilia Conversionis sancti Pauli, ad nonam, pulsetur in campanili major omnibus campanis. Ad vesperas, in 25 primo motu, Matheus; in secundo motu, minor de duabus majoribus ante gradus; in motu tercio, major; deinde classicum in turri tantum, predictis duabus additis. Ad collacionem, minor Absalon. Ad completorium, major. Ad "muete," iterum major Absalon. Ad matutinos, in primis 30 pulsetur Matheus. Post oraciones, in primis pulsetur minor de duabus minoribus ante gradus; deinde minor de duabus majoribus; deinde major; deinde classicum, ut ante ad vesperas. Ad "Te Deum," duæ majores ante gradus. Ad laudes, classicum, ut supra. Ad primam, pulsetur major 35 Babantus in campanili. In capitulum, major Absalon. Post capitulum, parvo sonitu facto, pulsetur major de duabus in turri. Ad terciam, minor de duabus majoribus in campanili.

Colpacio ad terciam, major Absalon. Ad magnam missam, classicum, ut ante. Ad sextam, minor de duabus majoribus ante gradus. Post prandium, ad gracias, major Absalon. Ad nonam, minor de duabus majoribus in campanili. Ad vesperas, in primo motu, major Absalon; deinde omnes 5 motus et classicum, sicut hesterno ad vesperas. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muete," idem Absalon.

In Purificacione beatæ Mariæ, ad nonam, pulsentur insimul prolixæ/ et solemniter duo majores Bubanti in [fo. 43. 10] campanili. Ad vesperas, in primo motu, duo majores Ricardi insimul; deinde ad ipsas vesperas, et in nocte ad matutinos, et ad "Te Deum," et ad laudes, et deinceps usque ad processionem in die, per omnia, sicut in deposicione beati Johannis apostoli et ewangelistæ, sonitus fiat. Ad processionem vero, in primis pulsentur duæ majores campanæ ante gradus; deinde, intervallo facto, duæ minores in campanili; deinde ibi omnes quatuor, et in introitu totum classicum intus et extra.

Post hæc autem, intervallo facto, incipiatur missa. Ad 20 prosam, si prosa est, duæ meliores in campanili. Missa vero finita, classicum pulsetur, sicut in introitu. Post processionem, ad sextam, pulsetur melior in campanili de duabus minoribus. Colpacio, major Absalon. Post prandium, ad gracias, pulsetur Matheus. Et notandum quod 25 hic incipit intervallum post prandium ante nonam. Ad nonam autem, partim pro sancta Maria, partim pro sancto Laurencio archiepiscopo, pulsuntur duæ majores campanæ in campanili, ut ante in vigiliis Purificacionis. Ad vesperas eciam ratione qua supra, et deinceps usque in finem completorii, per omnia pulsetur sicut in vigilia Purificacionis. Ad matutinos vero pro sancto Laurencio, in primo motu pulsentur insimul major Absalon et Matheus. Post oraciones, in primis pulsentur duæ minores ante gradus de quatuor/ majoribus in turri; deinde ibi duæ majores; [fo. 43b. 35] postea duæ minores in campanili; deinde classicum in turri et predictæ duæ majores in campanili. Ad "Te Deum," pulsentur predictæ duæ ubi supra. Ad laudes, classicum,

sicut ante matutinos. Ad primam, duæ majores in campanili. In capitulum, major Absalon. Finito capitulo, post parvum sonitum, pulsetur minor de duabus majoribus in turri. Ad terciam pulsetur minor de duabus majoribus in campanili. Colpacio, major Absalon. Ad missam, classicum in turri 5 et duæ minores campanæ in campanili. Ad prosam, si qua est, predictæ duæ campanæ in campanili. In fine missæ, classicum, sicut ante missam. Ad sextam, quam vis de duabus majoribus in turri ante gradus. Colpacio, minor Absalon. Post prandium, ad gracias, major Absalon. Ad 10 nonam, pulsuntur duæ minores campanæ in campanili. Ad vesperas, in primo motu, insimul duo Absalones; deinde duæ minores de quatuor magnis ante gradus; postea ibi duæ majores; deinde in turri tantum classicum. Post cenam, ad 15 gracias, minor Absalon. Ad collacionem, idem Absalon. Ad completorium, major Absalon. Ad "muete," minor vel major Absalon./

De sancta Agatha et de sancta Scolastica sicut de [fo. 44.  
simplici Dominica pulsetur.

In vigilia Cathedræ sancti Petri, ad nonam, in campanili 20 pulsetur major Babantus, et deinceps de illa festivitate, sicut de Conversione sancti Pauli, per omnia sonitus fieri debet.

In vigilia sancti Mathiæ apostoli et sancti Ethelberti, partim pro apostolo, partim pro rege, ad nonam, pulsari debet major campana in campanili. Ad vesperas, in primo 25 motu, Matheus; deinde minor de duabus majoribus ante gradus; postea ibi major; deinde classicum. Ad collacionem, minor Absalon. Ad completorium, major Absalon. Ad "muete," idem Absalon. Quid plura? Deinceps nocte illa et in crastino per omnia sonitus fiat sicut de sancto Petro. 30

In vigilia sancti Gregorii papæ, ad nonam, pulsuntur duæ minores campanæ in campanili. Ad vesperas, in primo motu, duo Absalones insimul; deinde duæ minores ante gradus de quatuor majoribus; postea ibi duæ majores; deinde classicum in turri tantum. Post prandium, ad gracias, 35 major Absalon. Ad collacionem, minor Absalon. Ad completorium, major. Ad "muete," minor Absalon. Ad matutinos, in primo motu, duo Absalones. Post ora-

ciones,/ in primo motu, Matheus et major Ricardus ; [fo. 44b. deinde duæ minores ante gradus de quatuor majoribus; postea duæ majores ibi ; deinde classicum. Ad " Te Deum," duæ majores ante gradus. Ad laudes, classicum, ut supra. Ad primam, duæ minores campanæ in campanili pulsentur. 5 In capitulum, quicumque vis de duobus Absalonibus. Post capitulum, fiat intervallum in claustro. Ad terciam, pulsetur quavis de duabus majoribus in turri. Colpacio, major Absalon. Ad missam et in fine missæ, classicum in turri. Ad sextam, minor de duabus majoribus ante gradus. Ad 10 nonam, duæ majores in turri. Ad vesperas, Matheus et Wlricus ; deinde duæ et postea aliæ duæ de quatuor majoribus, sicut pendent ante gradus ; deinde classicum. Post prandium, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, Wlric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muete," 15 idem Absalon.

In vigilia sancti Cuhtberti, ad nonam, pulsetur una campana de duabus minoribus in campanili. Ad vesperas, in primo motu, minor Absalon ; deinde minor, et postea major de duabus minoribus ante gradus ; et post hæc 20 classicum. Post prandium, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem,/ Wlric. Ad completorium, minor [fo. 45. Absalon. Ad "muete," idem. Ad matutinos, in primo motu, minor Absalon. Post oraciones, in primis pulsetur minor campana de quatuor novis ante gradus ; deinde major de 25 duabus minoribus ibi. In motu tertio pulsetur ibi minor de duabus majoribus ; deinde classicum. Ad " Te Deum," duæ minores "meineaus" ad gradus. Ad laudes, classicum, ut ante. Ad primam, eadem campana pulsetur, quæ hesterno ad nonam. In capitulum, minor Absalon, vel, si vis, " Sunesdeies 30 " belle." Post capitulum, in claustro fiat intervallum. Ad terciam, pulsetur vetus campana in campanili. Ad missam, classicum. Ad sextam, major de duabus minoribus ante gradus. Ad nonam, pro sancto Benedicto, minor campana de duabus majoribus in campanili. Ad vesperas, in primo 35 motu, major Absalon ; deinde, in secundo motu et tertio, de duabus majoribus ante gradus ; et postea classicum. Post prandium, ad gracias, major Absalon. Ad collacionem,

minor Absalon. Ad completorium, major Absalon. Ad "muete," quem vis de duobus Absalonibus. Ad matutinos, in primo motu, major Absalon. Post oraciones, in primis major<sup>1</sup> de duabus majoribus ante gradus ;/ deinde [fo. 45b. de duabus majoribus minor ; et postea major ; et sequitur 5 classicum. Ad "Te Deum," duæ majores ante gradus. Ad laudes, classicum. Ad primam, minor campanili de duabus majoribus. In capitulum, major Absalon. Ad terciam, parvo sonitu facto, in campanili melior de duabus minoribus. Colpacio, major Absalon. Ad missam, classicum. Ad 10 sextam, major de duabus minoribus in turri. Colpacio, minor Absalon. Ad nonam, minor campana in campanili. Ad vesperas, in primo motu, minor Absalon ; deinde, propter reverenciam beati Benedicti, sicut in ejus vigilia ad vesperas, sonitus fiat. Post prandium, ad gracias, minor Absalon. 15 Ad collacionem, Wlric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muete," idem Absalon.

In vigilia Annunciacione Dominicæ, tam in Quadragesima quam extra, ad nonam solemniter pulsari debent duæ majores campanæ in campanili. In Quadragesima, ad 20 vesperas, pulsantur in primo motu Matheus et major Ricardus ; et deinceps ad illas vesperas, et in nocte illa, et in die, per omnia sonitus fieri debet sicut de sancto Johanne ewangelista, excepta prosa, quia in Quadragesima nulla est. In Pascha vero de predicta Annunciacione Dominicæ, in 25 vigilia solemniter et prolixè pulsari debent/ duæ [fo. 46. majores campanæ in campanili. Ad vesperas, in primo motu pulsantur insimul minor Absalon et major Absalon, Matheus et major Ricardus ; in secundo motu, duæ minores campanæ in campanili ; in motu tertio, duæ majores ibi ; postea 30 classicum in turri et duæ majores in campanili. Post cenam, ad gracias, pulsetur major Absalon. Ad collacionem, idem Absalon. Ad completorium, Matheus. Ad "muete," idem Matheus. Ad matutinos, in primo motu, insimul minor Absalon, major Absalon, Matheus, et major Ricardus. Post 35 oraciones, in primo motu, insimul duæ majores in turri ante

<sup>1</sup> Altered from *minor*, MS.

gradus; deinde duæ minores in campanili; postea duæ majores ibi; et sequitur classicum in turri et duæ predictæ majores in campanili. Ad "Te Deum," predictæ majores ubi supra. Ad laudes, classicum, sicut ante matutinos. Ad primam, sicut esterno ad nonam. In capitulum, Matheus. 5 Finito capitulo, post parvum sonitum, pulsetur una de duabus minoribus in campanili. Ad tertiam, major omnibus in campanili. Colpacio, Matheus. Ad processionem, duæ majores ante gradus; deinde majores in campanili. In introitu, classicum in turri cum quatuor predictis. 10 Post hæc, intervallo facto, incipiatur missa. Ad prosam, duæ majores/ in campanili. Missa finita, classi- [fo. 46b. cum in turri cum predictis duabus in campanili. Ad sextam, minor de duabus majoribus in campanili. Colpacio, major Absalon. Post prandium, ad gracias, Matheus. Ad 15 nonam, sicut esterno. Ad vesperas, per omnia pulsetur sicut in vigilia istius festi. Post cenam, ad gracias, major Absalon, vel, si vis, Matheus. Ad collacionem, major Absalon. Ad completorium, Matheus. Colpacio, major Absalon vel Matheus. 20

In vigilia sancti Melliti, ad nonam, pulsari debent duæ majores campanæ in campanili. Ad vesperas, in primo motu pulsentur insimul major Absalon et Matheus; deinde duæ majores ante gradus; postea duæ minores in campanili; et deinceps classicum in turri et duæ predictæ minores in 25 campanili pulsentur; et totus sequens sonitus pro eo fiat sicut pro sancto Laurencio archiepiscopo.

In vigilia apostolorum Philippi et Jacobi, ad nonam, pulsetur minor campana de quatuor in campanili. Ad vesperas, in primo motu, pulsetur major Absalon; deinde 30 minor de duabus minoribus ante gradus; postea major; deinde classicum. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon. Ad matutinos, in primo motu, ante oraciones, major Absalon. Post oraciones, in primo motu, minor de quatuor novis/ [fo. 47. 35 ante gradus; deinde major de duabus minoribus; postea minor de duabus majoribus; deinde classicum. Ad "Te Deum," duæ minores ante gradus. Ad laudes, classicum. Ad

primam, minor campana in campanili. In capitulum, mino. Absalon vel "Sunesdeies belle." Finito capitulo, post parvum sonitum, una de minoribus duabus ante gradus. Ad terciam, pulsetur vetus campana in campanili. Ad missam, classicum in turri. Ad prosam, sicut ad "Te Deum." Ad sextam, 5 major de duabus minoribus in turri. Post prandium, ad gracias, minor Absalon. Ad nonam, major omnibus in turri. Ad vesperas, in primo motu, Wlvric; ceteri motus et classicum, sicut esterno ad vesperas. Post cenam, ad gracias, "Sunesdeies belle." Ad collacionem, idem. Ad comple- 10 torium, Wlvric. "Muete," "Sunesdeies belle."

In vigilia Invencionis sanctæ Crucis, ad nonam, major campana in campanili. Ad vesperas, in primo motu Matheus; et deinceps, tota die et tota nocte, sicut in Conversione sancti Pauli sonitus fiat. 15

In vigilia sancti Lethardi, ad nonam, minor campana in campanili de duabus majoribus. Ad vesperas, in primo motu pulsetur major Absalon; deinde totus alius sonitus, usque ad primam, sicut in Conversione sancti Pauli sonitus fiat; ad primam vero, eadem quæ esterno ad nonam. In capitulum, 20 major Absalon. Finito capitulo, post parvum sonitum, major campana/ de duabus minoribus ante gradus. Ad [fo. 47b. terciam, in campanili melior campana de duabus majoribus; et alius sonitus usque nonam sicut de sancto Paulo. Ad nonam, major de quatuor ante gradus. Ad vesperas, in 25 primis, minor Absalon; deinde alius sonitus, usque in finem diei, sicut hesterno ad vesperas fiat.

In vigilia translacionis sanctæ Mildrethæ, quando celebratur, ad nonam pulsetur major omnibus in campanili. Alius vero sonitus, usque in crastinum ad nonam, per omnia fiat 30 sicut in Conversione sancti Pauli. In die vero ad nonam, hoc est in vigilia sancti Dunstani, pro ipso Dunstano insimul duæ majores campanæ in campanili pulsentur; et deinceps, tota nocte et tota die, sicut de sancto Mellito sonitus fiat.

Pridie vigiliarum beati Augustini, et in nocte sequenti et in 35 vigilia usque ad nonam, sicut pridie vigiliarum beati Adriani, et sicut in nocte sequenti, et sicut in vigilia usque nonam, per omnia sonitus fiat.

In vigilia beati Augustini, "levee" quantulum prolixè pulsatur cum Matheo. Ad nonam, per spaciosum intervallum, in primis pulsentur in campanili duæ minores campanæ; deinde insimul cum illis duæ majores, et hoc prolixè et spaciose modulamine. Ad vespertas, in primo motu,<sup>1</sup> insimul [fo. 48. sex] campanæ, duo scilicet Pilecheres, minor Absalon, major Absalon, Matheus, et major Ricardus; in secundo motu deberent insimul pulsari quatuor magnæ campanæ ante gradus, sed, quia turris titubat cum pulsantur, pulsentur insimul Matheus et major Ricardus, et duæ majores ante <sup>10</sup> gradus; postea insimul quatuor in campanili; deinde classicum intus et extra. Post cenam, ad gracias, Matheus. Ad collacionem, Matheus. Ad completorium, major Ricardus. "Muete," idem Ricardus. Ad matutinos, in primo motu, totum classicum intus et extra; et, dimisso classico, ante oraciones <sup>15</sup> pulsentur insimul minor Absalon, major Absalon, Matheus, major Ricardus. Post oraciones, in primo motu, insimul major Absalon, Matheus, et duæ minores novæ ante gradus; in secundo motu, major Ricardus et tres novæ sicut pendent ante gradus; in motu tertio, prolixè quatuor in campanili; <sup>20</sup> postea classicum intus et extra. Ad "Te Deum," predictæ quatuor campanæ, ubi supra. Ad laudes, classicum intus et extra. Ad primam pulsetur sicut hesterno ad nonam. In capitulum, major Ricardus. Post capitulum, parvo sonitu facto, in campanili melior de duabus minoribus. Ad terciam, <sup>25</sup> prolixè ibi major omnibus. Ad procesionem, in primis duæ majores ante gradus; deinde duæ/ minores in cam- [fo. 48b. panili; et postea insimul majores; et in introitu classicum intus et extra. Ad prosam, prius duæ minores in campanili; et postea majores insimul. Post magnam missam, classicum <sup>30</sup> intus et extra. Ad sextam, minor de duabus majoribus. Post prandium, ad gracias, major Ricardus. "Levee," idem Ricardus prolixè; et deinceps, usque in finem illius diei, sicut hesterno a nona usque in vesperum, per omnia sonitus fiat.<sup>1</sup>

Infra octavas beati Augustini, in feriis, ad vespertas, in primis pulsetur "Sunesdeies belle"; in secundo motu, minor

<sup>1</sup> *Ad sextam . . . fiat*, in margin, MS.

de duabus majoribus ante gradus; deinde major; postea predictæ duæ insimul. Ad collacionem et ad completorium pulsetur sicut in aliis feriis simplicibus. Ad matutinos in 5 ipsis feriis, "Sunesdeies belle." Post oraciones, de tribus majoribus ante gradus una post unam in tribus motibus per ordinem pulsetur, postea duæ majores insimul. Ad laudes, una de majoribus. Cotidie, ad primam, una de majoribus. Ad terciam, quæ dimissa fuerit ad primam. Ad magnam missam, ambæ magnæ. Cotidie, usque vigilias octavarum, ad nonam pulsetur una de majoribus ante gradus. Dominica 10 infra octavas, sicut aliis Dominicis, una de melioribus ante gradus, motus et classicum fiant.

In vigilia octavarum beati Augustini, ad nonam, major campana in campanili. Ad vesperas, in primo motu, major Ricardus. Alii motus in campanili pulsentur de duabus 15 melioribus, excepta majori. Classicum in turri, et duæ mediocres in campanili. Post cenam, ad gracias, major Absalon. Ad collacionem, idem./ Ad completorium, [fo. 49. Matheus. Ad matutinos, in primo motu, major Ricardus. In aliis motibus, prius minor ante gradus; deinde in 20 campanili una post unam de mediocribus; classicum in turri, et duæ mediocres in campanili. Ad "Te Deum," duæ mediocres in campanili. Classicum ad laudes, ut supra. Ad primam pulsetur sicut hesterno ad nonam. In capitulum, major Ricardus. Finito capitullo, post 25 parvum sonitum, major ante gradus pulsetur. Ad terciam, major in campanili, excepta pergrandi. Ad missam, classicum, sicut hesterno ad vesperas. Ad prosam, duæ mediocres in campanili. Ad sextam, una de majoribus ante gradus. Post prandium, ad gracias, major Absalon. Ad 30 nonam, minor de duabus majoribus in campanili. Ad vesperas, in primo motu, Matheus; et ceteri motus et classicum, sicut hesterno ad vesperas. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, idem Absalon. Ad completorium, major Absalon. "Muete," idem. 35

In vigilia sancti Johannis baptistæ, ad nonam, insimul duæ campanæ majores in campanili. Ad vesperas, in primo motu, insimul Matheus et major Ricardus; et deinceps de

illa festivitate, sicut in Purificacione sanctæ Mariæ, per omnia sonitus fiat.

Pridie vigiliarum Petri et Pauli, nona et ab illa nona usque in nonam/ crastinam, sicut pridie vigiliarum [fo. 49b. 5 sonitus fiat. In predicta vero vigilia apostolorum, ad nonam pulsentur insimul longo tractu ordinate duæ majores campanæ in campanili. “Tertia campana non sit modulamine vana, ac “bene colpetur, ut laus sanctis ita detur.” Ad vesperas, et deinceps usque in finem completorii diei crastinæ, exceptis prima et “levee” et nona, per omnia sonitus fiat sicut de beato 10 Augustino. Infra octavas vero eorum, et in octavis, sicut de beato Augustino in suis octavis sonitus fiat.

In vigilia sanctæ Mildrethæ, ad nonam, pulsentur prolixè duæ majores campanæ in campanili, et tercia bene modulando colpetur. Ad vesperas, in primo motu, pulsentur insimul 15 minor Absalon, major Absalon, Matheus, major Ricardus; et deinceps, sicut de Annunciacione Dominicæ, quando evenerit infra Pasca, de illa festivitate sonitus fiat.

In vigilia translacionis sancti Benedicti, ad nonam pulsentur duæ minores campanæ in campanili. Ad vesperas vero, in 20 primo motu, pulsentur insimul duo Absalones; deinceps de illa festivitate sonitus fiat sicut in deposicione sancti Gregorii./ [fo. 50.

In vigilia sanctæ Mariæ Magdalenæ, ad nonam, pulsentur insimul duæ minores campanæ ante gradus, et deinceps de 25 illa festivitate sonitus fiat sicut de Circumcisione Domini.

In vigilia sancti Jacobi apostoli, pulsetur una de minoribus campanis in campanili; et deinceps de illa festivitate sonitus fiat sicut kalendis Maii de festivitate apostolorum Philippi et Jacobi. 30

In vigilia sancti Petri ad Vincula, ad nonam, pulsentur insimul duæ majores campanæ in campanili, et deinceps usque ad crastinatas vesperas, quia advocatus noster est, sicut de sancto Johanne baptista excessive<sup>1</sup> sonitus fiat. Ad predictas vero crastinatas vesperas, in primo motu, pulsentur insimul 35 minor Absolon et Matheus; et deinceps ceteri motus, et classicum in turri tantum. Post cenam, ad gracias, major

<sup>1</sup> *excessive*, MS.

Absolon. Ad collacionem, minor Absolon. Ad completorium, major Absolon. Ad "muete," idem major Absolon.

In vigilia sancti Laurencii Levitæ et martyris, ad nonam, pulsentur insimul duæ majores campanæ ante gradus; et deinceps aliis sonitus sicut de Circumcisione Domini. 5

In vigilia sancti Jamberti archiepiscopi, ad nonam, pulsetur major omnibus campanis in campanili; et deinceps de illa festivitate<sup>1</sup> sonitus fiat sicut de Conversione sancti Pauli.

Pridie vigiliarum Assumptionis sanctæ Mariæ, et in ejus vigilia, et deinceps usque in finem diei ejus crastinæ, adeo 10 solemniter ut pridie vigiliarum Natalis Domini et ut in ejus vigilia, et/ adeo solemniter ut in nocte et in die [fo. 50b. Natalis ejusdem Domini nostri sonitus fiat. Infra octavas ejusdem gloriosæ Virginis et in ejus octavis, sicut infra octavas et in octavis beati Augustini, sonitus fiat. 15

In vigilia sancti Bartholomei apostoli, ad nonam, pulsetur minor campana in campanili; et deinceps de illo sonitus fiat sicut kalendis Maii de apostolis Philippo et Jacobo.

In vigilia magni Augustini, ad nonam, pulsentur insimul duæ majores campanæ ante gradus; et deinceps sequens 20 sonitus fiat sicut de Circumcisione Domini.

In Decollatione sancti Johannis baptistæ sicut de sancto Lethardo sonitus fiat.

In ordinacione sancti Gregorii sicut in ejus deposicione sonitus fiat. 25

In vigilia Nativitatis sanctæ Mariæ, ad nonam, prolixæ pulsentur duæ majores campanæ in campanili, et deinceps aliis sonitus sicut in ejus Purificacione, excepta secunda nona, et excepto primo motu ad secundas vesperas.

In translacione sancti Augustini sociorumque ejus, utraque 30 nona, in campanili cum duabus majoribus campanis, addita et tercia cum colpacionibus. Alius vero deinceps sonitus fiat sicut de Annunciacione Dominica, quando infra Pascha evenerit. Quere ibi modum pulsandi et invenies.

In Exaltacione sanctæ Crucis, excepta prima nona, sicut in 35 ejus Invencione sonitus fiat.

In vigilia sancti Theodori archiepiscopi, ad nonam, pulsentur

<sup>1</sup> civitate, MS.

duæ minores campanæ in campanili, et deinceps alias sonitus fiat sicut in deposicione sancti Gregorii.

De sancto Matheo apostolo et ewangelista sicut kalendis Maii de apostolis Philippo et Jacobo sonitus fiat. / [fo. 51.]

In vigilia sancti Michaelis, ad nonam, pulsentur insimul 5 duæ majores campanæ in campanili ; et deinceps alias sonitus sicut in Natali de sancto Johanne apostolo fiat et ewangelista.

De sancto Honorio archiepiscopo, excepta prima nona, sicut de sancto Lethardo sonitus fiat. 10

De sancto Nothelmo archiepiscopo sicut kalendis Maii de apostolis Philippo et Jacobo sonitus fiat.

De sanctis apostolis Simone et Juda sicut kalendis Maii de apostolis Philippo et Jacobo sonitus fiat.

In vigilia Omnium Sanctorum, prolixè pulsentur duæ 15 majores campanæ in campanili ; et deinceps alias sonitus, sicut de Annunciacione Dominica, quando infra Pascha evenerit, fiat. Quere ibi et invenies.

In deposicione sancti Justi archiepiscopi sicut in deposicione sancti Gregorii sonitus fiat. Quere ibi modum et 20 invenies.

De sancto Martino sicut de Circumcisione Domini sonitus fiat.

In vigilia sancti Andreæ apostoli, ad nonam, pulsentur duæ minores campanæ in campanili ; et deinceps alias sonitus fiat 25 sicut in deposicione sancti Gregorii.

In vigilia sancti Nicholai, ad nonam, pulsentur duæ majores campanæ ante gradus ; et deinceps alias sonitus fiat sicut de Circumcisione Domini.

In vigilia Concepcionis sanctæ Mariæ, ad nonam, prolixè 30 pulsentur duæ majores campanæ in campanili ; et deinceps, usque ad vesperas in crastino, sicut in deposicione beati Johannis ewangeliste sonitus fiat. Ad/ vesperas vero [fo. 51b.] in crastino, in primo motu, pulsentur insimul major Absalon et Matheus ; deinde alias motus de melioribus in turri, et ibi 35 tunc classicum et non in campanili. Ad gracias post cenam pulsetur major Absalon. Ad collacionem, minor Absalon. Ad "muete," idem Absalon.

In vigilia sancti Thomæ apostoli, pulsetur melior campana de duabus minoribus in campanili; et deinceps de illo apostolo sonitus fiat sicut kalendis Maii de apostolis Philippo et Jacobo.

Explicit de festis sanctorum quæ sunt in cappis et in albis. 5

Notandum autem quod quædam sunt festivitates sanctorum quæ in servicio albis equipollent, nec tamen sunt in albis, et eorum sonitus per loca sua ita se habet.

In octavis igitur sanctæ Mildrethæ prima nona et prima cum majori campana quæ est ante gradus pulsari debet; 10 secunda nona cum minori de duabus majoribus ante gradus pulsetur; et in vigilia harum octavarum, in primo motu, ad vesperas pulsetur Wlvric; et deinceps alii motus de melioribus in turri, et ibi classicum. In crastino, ad vesperas, in primis pulsetur "Sunesdeiesbelle"; et deinde alii motus et 15 classicum, ut ante.

In die sanctæ Margaretæ, ad primam, ad terciam, ad nonam, pulsetur una post unam de melioribus in turri. Ad vesperas, "Sunesdeiesbelle"; et motus et classicum, ut supra.

In die octava Nativitatis sanctæ Mariæ sicut in octava die 20 sanctæ Mildrethe sonitus fiat./ [fo. 52.

In vigiliis sancti Egidii et sancti Leonardi, ad nonam, pulsetur major campana ante gradus. Alius sonitus pro eis, sicut pro sancta Margareta.

Sonitus pro sancta Fide sicut pro sancta Margareta fiat. 25

Sonitus sancti Paulini omnino sonitui sanctæ Mildrethæ concordat.

Sonitus AEdmundi fiat omnino sicut sonitus sanctæ Margaretæ.

Sonitus sancti Clementis sonitui in octavis sanctæ Mil- 30 drethæ concordat.

Sonitus sanctæ Agnetis habeat in ejus vigilia et in crastina ad primam unam campanam in turri de duabus majoribus; et alias ejus sonitus sicut de simplici Dominica fiat.

In vigilia sanctæ Scolasticæ, ad nonam et in crastino ad 35 primam, pulsetur una de duabus majoribus in turri; et alias sonitus sicut de beata Agneta.

In ceteris festivitatibus sanctorum per annum, quæ sunt

in simplicibus xij. lectionibus, sicut in simplicibus Dominicis sonitus fiat. Nec pretereundum quod, cum festivitas sancti Tathwini archiepiscopi per feriam evenerit, in ejus vigilia, ad nonam, pulsari debet major Ricardus; deinceps pro eo, sicut pro beato Augustino et sociis ejus, sonitus fiat. Si autem predicta Thathwini festivitas per Dominicam evenerit, pro eo sicut in aliis simplicibus xij. lectionibus sonitus fiat, quia xij. lecciones de Dominica habentur.

Ab octavis Pentecostes, tempore vacante, usque ad Adventum Domini, et ab octavis sancti Adriani, tempore vacante, usque Quinquagesimam, in memoria sanctæ Mariæ,/ [fo. 52b. ubi melius fieri poterit, in ebdomada, et in feria quinta, de beato Augustino sociisque ejus, ad nonam, pulsari debet major Ricardus. Ad vesperas, "Sunesdeies belle," deinde Matheus, postea major Ricardus, ultimo insimul Matheus et major Ricardus, pulsentur. In nocte vero ad matutinos, in primo motu, pulsetur "Sunnesdeies belle," deinde major Absalon, et deinceps Matheus, postea major Ricardus, ultimo Matheus et major Ricardus insimul. Ad laudes, minor Ricardus. Ad primam pulsetur Matheus. Ad terciam, major Ricardus pro sancta Maria, ad magnam missam, de minoribus campanis pulsetur classicum. Ad prosam, major Absalon et Matheus. Ad sextam pulsetur major Absalon. Pro beato vero Augustino sociisque ejus, in eorum memoria, ad magnam missam tantum, pulsetur Matheus insimul et major Ricardus. Ad sextam, sicut de sancta Maria. Et sic finitur sonitus de memoria beatæ Mariæ et beati Augustini sociorumque ejus.

De sonitu qui fit in simplicibus feriis non est necesse tractare, quia cotidie oculo ad oculum videtur qualiter fieri debeat.

De Dominicis diebus tractandum est :

Sabbato igitur in primam Dominicam Adventus Domini, et Sabbato in Dominicam Septuagesimæ et Sabbato in primam Dominicam Quadragesimæ, et Sabbato in Dominicam mediæ 35 Quadragesimæ, ad nonam, pulsari debet major/ [fo. 53. campana ante gradus. Ad vesperas, minor Absalon; et deinceps alii motus de melioribus in turri, si fuerit auxilium.

Ad collacionem, "Sunesdeiesbelle." Ad completorium, Wlvrīc.  
 Ad matutinos, in primo motu, pulsetur predictus minor  
 Absalon; alii motus sicut aliis Dominicis noctibus simplici-  
 bus. Ad primam sicut hesterno ad nonam pulsetur. Ad  
 terciam, minor de duabus majoribus ante gradus. Ad 5  
 nonam, eadem campana. Alius sequens sonitus sicut in aliis  
 simplicibus Dominicis.

Sabbato in Ramis Palmarum, ad nonam, pulsetur major  
 omnibus in campanili. Ad vesperas, in primo motu,  
 Matheus; deinde alii motus de majoribus in turri; postea 10  
 eciam ibi classicum. Post prandium, ad gracias, minor  
 Absalon. Ad collacionem, idem Absalon. Ad com-  
 pletorium, major Absalon. Ad matutinos, in primo motu,  
 pulsetur Matheus; postea alii motus et classicum sicut in  
 Conversione sancti Pauli. Ad primam, sicut esterno ad 15  
 nonam. In capitulum, minor Absalon, vel, si vis, major  
 Absalon, pulsetur. Finito capitulo, post parvum sonitum,  
 pulsetur major campana ante gradus de duabus minoribus.  
 Ad terciam pulsetur minor de duabus majoribus in cam-  
 panili. Ad colpacionem, major Absalon. Ad processionem, 20  
 in primis, cum exeunt, nec intus nec extra aliquod signum  
 pulsetur; / sed, facta stacione ad locum quo ituri sunt [fo. 53b.  
 et dicta antiphona, occurritur ab his qui sunt cum feretro.  
 In primis pulsentur duæ minores campanæ in campanili, et  
 in redeundo quatuor insimul in campanili pulsentur; et 25  
 tamen adhuc in turri signum nullum. Cum vero pervenerit  
 conventus ad locum ubi "Gloria, laus" debet cantari, tunc  
 iterum fiat stacio, et cessent signa. "Gloria, laus" autem  
 finita, iterum predictæ quatuor campanæ pulsentur, nec  
 dimittantur quousque finiatur tercia. Cum vero conventus 30  
 chorum ingreditur, pulsetur classicum in turri tunc primo et  
 non ante; deinde dicatur missa cum eodem sonitu. Ad  
 sextam pulsetur in turri una de duabus minoribus. Post  
 prandium, ad gracias, quem vis de Absalonibus.

Hic incipit meriana :

35

"Levee," "Sunesdeiesbelle." Ad nonam pulsetur minor in  
 campanili de duabus majoribus. Ad vesperas, in primo  
 motu, major Absalon; deinde alii motus de majoribus in

turri, et classicum. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muete," idem Absalon. Feria quarta, in vigilia scilicet Dominicæ Cenæ, ad nonam, pulsari debet campana major omnibus in turri. Ad vesperas vero, in primo motu, pulsari 5 debet "Sunesdeies belle"; secundus motus cum Matheo fiat; motus tertius cum majore Ricardo. Classicum autem cum minoribus campanis. De quatuor autem magnis/ [fo. 54 campanis ante gradus ad illas vesperas nec ad matutinos proximos sequentes nulla pulsetur. Collacio cum "Sunesdeies 10 "belle." Completorium cum Wlvric. "Muete" cum "Sunesdeies "belle." Ad matutinos, in nocte Dominicæ Cenæ, primus motus fiat cum "Sunesdeiesbelle." Post oraciones, in primis pulsetur major Absalon; postea Matheus; deinde major Ricardus; postea classicum, sicut hesterno ad vesperas. Ad 15 laudes vero cum minoribus campanis pulsetur. In die sanctæ Cenæ, spacio intervallo facto, pulsetur Resecodt, sicut aliis diebus ferialibus. Sonitus ad terciam fiat cum majore Ricardo. In capitulum, sicut aliis feriis. Sonitus ad sextam fiat cum majore Absalone. Sonitus ad nonam cum 20 minori de duabus majoribus ante gradus. Ad missam, classicum, ut supra. Et post ipsum classicum nullum pulsetur eramentum ante sanctum Sabbatum. In predicta vero die Dominicæ Cenæ, inter communionem sanctam, percuciat prior ter vel quater lignum ante crucem ad sanctum 25 Gregorium. Et, missa finita ceterisque peractis, precedentibus senioribus, eat conventus ad Cenam Dominicam; deinde faciant mandatum pauperum, ut mos est./ Quo [fo. 54b. peracto, cum ligneis instrumentis fiat classicum; et sic cantentur vesperæ; et deinceps, cum tempus exigerit, lignorum strepitus sit pro cimbalo, donec in sancto Sabbato 30 incipiatur "Gloria in excelsis Deo."

A predicto autem sancto Sabbato usque ad diem tertium a festivitate sancti Michaelis, non pulsetur Resecod, sed in dormitorio fiat mane excitacio cum tintinnabulo. 35

A festo vero sancti Michaelis usque festum Omnia Sanctorum, quando pulsari debet Resecod, ita temperetur quod post classicum "Deibelle" in villa pulsetur.

A festo autem Omnia Sanctorum usque ad Adventum Domini, primo mane crocitante corvo, cum Resecoddo sit excitacio.

Ab Adventu vero Domini usque Natale, post trium horarum spaciū, lucessente diluculo, surgatur cum Resecoddo. 5

Post octavas beati Adriani usque capud Quadragesimæ, cum claro die et bono spacio, pulsetur Resecod.

A Quadragesima autem usque in Pascha, cum sole lucente et in altum tendente, surgat conventus, Resecoddo sonando monente. 10

Notandum eciam quod in simplicibus Sabbatis et in simplicibus diebus/ Dominicis per annum et in [fo. 55. simplicibus xij. lectionibus, tam in vigilia quam in die, ad vesperas et ad matutinos, in primo motu, pulsari debet "Sunesdeiesbelle," deinde motus et classicum fiant, sicut fieri 15 debet in talibus diebus. Diebus eciam ferialibus, tam ad vesperas quam ad matutinos, in primo motu, pulsetur predictus "Sunesdeiesbelle," quia melius auditur quam minor Pilechere. In simplicibus tamen feriis, predictus minor Pilechere ad vesperas, quandoque in primo motu pulsari 20 potest; et ad matutinos, in primo motu, similiter; et alias sonitus fiat sicut in aliis feriis.

In<sup>1</sup> principalibus festis non illuminantur vij. brachia vel "gymes" ad primas vesperas, sed ad expositionem et magnas missas et ad secundas vesperas tantum. 25

Pulsator, id est "ryngere," quolibet die circuibit campanile et auferet quicquid invenerit dishonestum. Accendet ignem mane hora prima in hyeme pro fratribus celebrantibus privatim, quando et quociens necesse fuerit. Accendet<sup>2</sup> crucibolum in ecclesia post completorium conventus. Claudet 30 et aperiet fenestras vitreas in ecclesia juxta hostium claustrum. Faciet scrutinium, cum subsacrista ebdomadæ, qualibet nocte post completorium per navem ecclesiæ, absente sacrista. Et comburet cineres in capite jejunii. Cum fratribus exeuntibus

<sup>1</sup> What follows is an addition in a later hand, MS.

<sup>2</sup> Erased, MS.

pedes ad "Dirige" in villam vel extra ibit,<sup>1</sup> portans turribulum et librum./ In omni festo principali, inter matutinos, [fo. 55b. pro turribulis portandis per corpora sanctorum et conventum parabit carbones et ministrabit. In omni anniversario principali, pro abbatibus infra monasterium tumulatis, ponet supra tumulum ejus crestam mortuorum, et ornabit eam pallio de serico quem recipiet in thesauraria ecclesiæ, et ponet ij. candelabra cum ij. cereis, quorum unus ardebit continue a tempore quo lectum fuerit ejus anniversarium usque post completorium diei proxime sequentis, secundus vero inter <sup>10</sup> missam et "Dirige" tantum; exceptis illis in capitulo, qui inter capitulum et collacionem illuminabuntur per subsacristam ebdomadæ; aliis temporibus illuminabuntur per famulum qui, etc.,  
quociens fuerit cantor in choro, exceptis in missa quæ <sup>15</sup> est "Requiem" pro anniversario secundæ dignitatis et infra, et exceptis laudibus principalium festorum et parium principalibus.

<sup>1</sup> After *ibit* a blank space is left, MS.

## GLOSSARIUM.

---

*Absconsa* : a dark lantern.

*Agencaculum* : breakfast.

*Altutarius* : a currier.

*Almariolum, almare, armarium, armaria, armariolum* : a press or cupboard for books, etc., an aumbry.

*Altare authenticum* : the high altar.

*Altiduplex* : a high festival.

*Ambrosianum* : a metrical hymn.

*Analogium* : a pulpit, reading desk.

*Ante et retro* : an obeisance, east and west.

*Antipedie* : the upper-leathers of boots.

*Aquagium* : water-service.

*Armarius* : title of the precentor as librarian.

*Assayum* : assay, test, tasting.

*Asta = hasta, hastula* : a rod or staff on which a candle is borne.

*Baccile, bacinus* : a basin.

*Bacinus* : a basin-shaped lamp.

*Bancal* : a covering for a bench.

*Banchus, bancum* : a bench.

*Barbeaus, barbeaux* : small candles, eleven or twelve to the pound.

*Barillus* : a cask, barrel.

*Barz* : bar fish.

*Batellus = bacillus* : a basin.

*Bedellus* : a bedell, official messenger.

*Benet* : "bent" grass, used for strewing floors.

*Bertona* : a "barton" or "berton," a farm, demesne lands of a manor.

*Biberes* : drinks.

*Blanketum* : white woollen cloth.

*Bolla* : a bowl.

*Bollella* : a tankard.

*Bota* : a boot.

*Braccator, braciator* : a brewer.

*Brachinellum* : a wine measure.

*Brachium* : a branch of a candlestick.

*Brachium* : an arm-shaped reliquary.

*Braciare* : to brew.

*Bracile or iumbare* : a loin cloth, girdle or apron.

*Bracina, bracinum* : a brew-house.

*Bremia* : a bream.

*Breve, breviculum* : a "brief," or mor-

tuary roll announcing the death of a monk, and sent round to affiliated houses.

*Brevigerulus* : the messenger who carried the mortuary "brief."

*Brodium* : broth.

*Brudatus, brullatus* : embroidered.

*Bruectum* : broth.

*Buletare* : to bolt, or sift, flour.

*Bureale* : apparently a garment of coarse cloth.

*Burnetum* : coloured woollen cloth.

*Busca* : fire-wood.

*Bussellum* : some kind of soft food.

*Calpunos, colpinus, colpunos* : a candle, a piece of a candle.

*Candela dispensabiles* or *dispensabiles* : candles in ordinary use, twenty-four to the pound.

*Canestellum (canistellus, canistrellus)* : a particular kind of shaped loaf.

*Canna* : a can.

*Cantabrum* : bran.

*Cantellus* : a cantle, portion, fragment.

*Capellum* : a cap.

*Capitele* : a pillow.

*Capitellum* : a night cap.

*Capo* : a capon.

*Caretum, carectata, carrikata* : a cart-load.

*Carra* : a cart ; a truck or dinner-waggon used in the refectory.

*Carula* : a carrel, a closet formed by screening off a portion of the cloisters for the use of a monk reading or writing ; a desk.

*Caseus pulmentatus* : a mess of cheese.

*Cedula, sedula* : a schedule, certificate.

*Cepum = sebum* : fat, tallow.

*Cerche = circa or circitor* : one who goes the rounds of the monastery.

*Cereola* : a taper.

*Cerofactor* : wax-candle maker.

*Ceroferarius* : a candle-bearer.

*Cervicale* : a cushion.

*Chalo* : a bed-spread.

*Choyn* : an unfermented loaf.

- Cimba, cymbalum*: a bell, cymbal, gong.  
*Circa, circuitorius*: one who goes the rounds of the monastery.  
*Circuitores*: the third and fourth priors so called.  
*Circuitum facere*: to go the rounds.  
*Clangorium*: a belfry.  
*Classicum*: a peal in bell-ringing.  
*Knipulum*: a knife.  
*Collatio*: the evening reading in the chapter-house.  
*Collecta*: collection of wine or beer.  
*Colpacio*: a special mode of ringing bells.  
*Commessacio*: a feasting.  
*Companagium*: victuals, allowance in addition to bread.  
*Conductarius*: a plumber, who repairs the conduits.  
*Coperlctile*: a bed-spread.  
*Cordula*: a bell-rope.  
*Corona*: a circular chandelier.  
*Corredium*: a portion, a mess of food.  
*Corsettum*: a tunic.  
*Cortina*: a curtain.  
*Cortinare*: to enclose with curtains.  
*Crannoch*: a kind of fish.  
*Crassetum*: a cresset, open lamp.  
*Cresta mortuorum*: probably the frame placed over the corpse at funerals, upon which the pall was spread.  
*Crucibolum*: a night-lamp.  
*Cupa*: a cup, goblet.  
*Curialitas*: a courtesy, favour, concession.  
*Curtilagium*: land attached immediately to a dwelling.  
*Custumarium*: a register-book.  
*Custus*: cost, expense.  
  
*Dabben*: dabs, a kind of flounders.  
*Dextum*: a dais.  
*Dignarium*: dinner.  
*Discus*: a dish.  
*Disportum*: a smaller dining-hall.  
*Diversorium*: a guest-house.  
*Dolhus*: the dole-house.  
*Dorsale*: a hanging behind an altar, etc.  
*Dorsarium, dorsarium*: a carpet laid in front of an altar; also a hanging behind a seat.  
*Duplarium*: a liquid measure.  
  
*Emina=hemina*: a wine measure.  
*Exedra*: a chamber.  
*Exennium*: a gift, offering.  
  
*Fasciole*: bandages, garters.  
*Feeodum*: a fee, in money or in kind.  
*Ferrare*: to shoe a horse.  
*Ferrum*: a horse-shoe.  
*Fiala*: a phial.  
  
*Firma*: rent, farm.  
*Firmaculum*: a brooch, clasp.  
*Flaro*: a flagon.  
*Flammiccia* (Fr. *flamiche*): a flat round cake.  
*Flebotomator*: a blood-letter.  
*Flundria*: a flounder.  
*Forma*: a form, bench.  
*Formula*: a low bench or form.  
*Fornarius*: a baker.  
*Fronterium*: frontal for the altar.  
*Fultratus*: lined with felt.  
*Furratus*: lined with fur.  
  
*Gabblum*: a gable.  
*Galenga*: an aromatic root.  
*Galo*: a gallon.  
*Garcio*: a boy, servant.  
*Gardia*: a wardship.  
*Gardianus*: a warden.  
*Gardinarius*: a gardener.  
*Gardinum*: a garden.  
*Garla*: a flagon, liquid measure.  
*Gasco*: a liquid measure.  
*Gastellum*: wastel, a loaf made of fine flour.  
*Gemeaus, genues, geneues, gymes*: some kind of candlesticks or chandeliers.  
*Gobio*: a gobbet, lump, portion of fish.  
*Granatarius*: a grain-warden, keeper of the corn-stores.  
*Gurnard*: a gurnet.  
*Gyrovagus*: a wandering monk.  
  
*Haadock*: a haddock.  
*Haspa*: a hasp.  
*Hebdomadarius, ebdomedarius*: the officiating priest for the week.  
*Hercia*: a candelabrum in form of a harrow.  
*Hernesum*: harness.  
  
*Ignitegium*: curfew.  
*Impedicu*: the upper-leathers of boots.  
*Incaustum*: ink.  
*Inclavare*: to prick a horse's hoof in shoeing.  
  
*Jocalia*: jewels, plate.  
*Justa*: a juste, a jug of a certain measure.  
*Justata*: a liquid measure.  
  
*Knipulum*: a knife.  
*Kut-the-lofe*: a loaf of bread so called.  
  
*Lagen*: a flagon, liquid measure.  
*Lamprilla*: a lamprey.  
*Laterna*: a lantern.  
*Lectrum*: a lectern.  
*Lena*: a shaving cloth, a swathing cloth.  
*Levee*: an early bell-ringing.

<i>Ligata</i> : a measure of hay ( <i>cf.</i> a cord).	<i>Papilio</i> : a pavilion, tent.
<i>Limo</i> : wick for candles.	<i>Parapsis</i> : a dish.
<i>Litera</i> : litter for the floors, etc.	<i>Parciarius</i> : a park-keeper.
<i>Longhus</i> : the Long-house, another name for the Dole-house.	<i>Paschalis</i> : the Paschal candle.
<i>Lumbare</i> : a belt, loin-cloth.	<i>Patella</i> : a basin, chafing-dish.
<i>Majestas</i> : a figure or painting of Our Lord in glory.	<i>Pausatorium</i> : a dining-room.
<i>Mandatum</i> : the washing of feet (following the mandate of Our Lord).	<i>Pax</i> : a tablet, kissed in token of the kiss of peace.
<i>Mantlic</i> : a hanging.	<i>Pedules</i> : loose boots, or socks.
<i>Materacium, matra</i> : a mattress.	<i>Pego, pecunus</i> : a pinnacle.
<i>Matricula</i> : an establishment-list.	<i>Pellicum</i> : a shirt, tunic.
<i>Matta</i> : a mat.	<i>Pellinarius</i> : a furrier.
<i>Mattula</i> : a little mat.	<i>Pelvis</i> : a basin, bowl a bowl-shaped lamp.
<i>Mazeria</i> : a mazer, a maple drinking- bowl.	<i>Pennarium</i> : a pen-case.
<i>Medo</i> : mead.	<i>Pertica</i> : a wooden perch or frame, to hang clothes on.
<i>Meniti, meineaus</i> : small bells.	<i>Phylacterium</i> : a chasse, coffer for saints' reliques.
<i>Merlingus</i> : a whiting.	<i>Picharium, picherus</i> : a pitcher.
<i>Miche</i> : a small loaf.	<i>Pincerna</i> : a butler, cup-bearer.
<i>Minuere</i> : to let blood.	<i>Pirula</i> : the point of the nose.
<i>Minutus de ventosa</i> : bled by cupping.	<i>Pistellis</i> : a pestle.
<i>Misericordia</i> : a smaller dining-hall, also called the Dispirt.	<i>Pitancia</i> : a pittance, food-allowance.
<i>Misericordia</i> : a "miserere" seat.	<i>Placens</i> : a plaice.
<i>Mixtum (vinum mixtum)</i> : a sop, break- fast.	<i>Plumbarius</i> : a plumber.
<i>Morterellum (Fr. morterel, mortreux)</i> : a dish compounded of bread and of milk.	<i>Portaria</i> : a guest-house.
<i>Motus</i> : a movement or chime in bell- ringing.	<i>Portarius</i> : a gate-keeper.
<i>Muite</i> : a late bell-ringing, after comp- line.	<i>Potagiarius</i> : a soup cook.
<i>Muleth</i> : a mullet.	<i>Potus caritatis</i> : the drink which was allowed, on days when there was no supper, to be taken in the refectory while the collation-bell was ringing.
<i>Murenula</i> : a lamprey.	<i>Praterium</i> : the cloister garth.
<i>Nola</i> : a small bell.	<i>Pretaria</i> : a hiring.
<i>Nonnus</i> : a monk.	<i>Proprietarius</i> : a monk with private possessions.
<i>Obedientia</i> : the office of a monastic obedientiary.	<i>Pulmentarium, pulmentum</i> : viands.
<i>Obedientiarus</i> : monastic officer ap- pointed by, and owing obedience to, the abbot.	<i>Pungitivus</i> : irritating.
<i>Ordeum palmale</i> : barley of a certain measure.	<i>Quaterni</i> : the quires or "parts" for choral service.
<i>Ortolanus</i> : a kitchen-gardener.	<i>Quindena</i> : a fortnight.
<i>Ostilaria</i> : a guest-house.	<i>Rastura</i> : shaving.
<i>Pagellus</i> : a page, under-servant.	<i>Reclusorium</i> : the hermitage in the precincts of Westminster.
<i>Palefridarius</i> : a groom.	<i>Reddere</i> : to repeat by heart.
<i>Palefridus</i> : a palfrey.	<i>Retactus</i> : apparently a signal for stop- ping bell-ringing.
<i>Panes militum</i> : a particular kind of bread.	<i>Revestiarium</i> : a vestry.
<i>Panetarius</i> : a pantler ( <i>lit.</i> bread-maker).	<i>Ribaldus</i> : a vagabond.
<i>Panniculus</i> : a shaving cloth.	<i>Ridelum</i> : a curtain.
<i>Pannus, panniculus</i> : a cloth or linen book-cover.	<i>Rinsura</i> : a rinsing, washing.
	<i>Ris</i> : rice.
	<i>Roba</i> : a gown.
	<i>Roche</i> : roach fish.
	<i>Romescot</i> : Peter's pence.
	<i>Rotula</i> : a kind of candle.
	<i>Ruellum</i> : a taper for lighting candles.

<i>Sacellarius</i> : a purse-keeper.	<i>Stufare</i> : to administer a hot bath.
<i>Salaria</i> : a salt-cellar.	<i>Sudariola, sudarium</i> : a night-cap, swathing for the head.
<i>Salsa, salsa mentum</i> : sauce.	<i>Superaltare</i> : a super-altar or portable altar.
<i>Salsinia</i> : a sausage (?)	<i>Superscriptio</i> : a mark on clothes.
<i>Sarpelarium, sarplarium</i> : a woollen mantle.	
<i>Sartoria, sartarinum, sartrinum</i> : a tailor's shop.	<i>Tabula</i> : the waxen tablet on which the names of those taking part in the services were inscribed.
<i>Scabinus</i> : a magistrate, judge.	<i>Tabula portatile</i> : pocket tablets.
<i>Scamus, scannus</i> : a foot-stool.	<i>Tabula sonatiles</i> : wooden gongs.
<i>Scarficatio ventosa</i> : cupping.	<i>Tabulas minutas facere</i> : to draw up detailed lists of services (?)
<i>Scinditorium</i> : trencher bread.	<i>Tacella</i> : a tassel.
<i>Scrutator</i> : one who goes the rounds of the monastery.	<i>Tailiz</i> : mince (?)
<i>Scutella</i> : a dish, scuttle.	<i>Tallia</i> : a tally, a stick cut with notches indicating receipts or issues.
<i>Scylla, skilla</i> : the signal-bell hung above the high table in the refectory, which was sounded by the president of the meal.	<i>Tancardus</i> : a large vessel, a tankard.
<i>Secretarius</i> : a sacrist.	<i>Teca cervicalium</i> : pillow-cases.
<i>Secta</i> : a diverse opinion ; a suit.	<i>Tersoria</i> : linen napkins used in the Mass.
<i>Sedula = cedula</i> : schedule, certificate.	<i>Textus</i> : a book of the Gospels.
<i>Semella</i> : the sole of a boot.	<i>Tina</i> : a tin vessel.
<i>Senpates (orvataicera)</i> : senior monks.	<i>Tipus = typhus</i> : pride.
<i>Septimanarius</i> : the officiating priest for the week.	<i>Togella</i> : a towel.
<i>Sebum = sebum</i> : fat, tallow.	<i>Torticius</i> : a torch.
<i>Sextarius</i> : a liquid measure, four gallons.	<i>Trahere manum</i> : to extend the hand in salutation (?)
<i>Signum</i> : a bell.	<i>Trahere organa</i> : to blow the organs.
<i>Siminella</i> : a simnel, a cake or loaf made of finest flour.	<i>Trenchura</i> : a slice of bread.
<i>Sinaxis</i> : divine service.	<i>Tricennare, trigintale</i> : a course of thirty masses.
<i>Sola</i> : a sole (nsh).	<i>Trunculus</i> : a stool.
<i>Solacium</i> : vacation, holiday, recreation.	<i>Trunco</i> : a candle-end.
<i>Sonare</i> : to snore.	<i>Trunso</i> : a truncheon or candle-end.
<i>Sotulares = subtalaris</i> : shoes or slippers.	<i>Trupha, trufa</i> : a jest.
<i>Spices</i> : spice.	<i>Truphalorius</i> : frivolous, trifling.
<i>Specularius</i> : a spicer, druggist.	<i>Trutannus</i> : a cheat.
<i>Stagarius</i> : a monk who has his "stadium," or place of residence, in the infirmary.	
<i>Stagnum = stannum</i> : tin.	<i>Valetus</i> : a page, servant.
<i>Stallus, stallum</i> : a stall.	<i>Vannator</i> : a winnower.
<i>Staminum, stamineum, stamina, stamnia</i> : a woollen shirt.	<i>Vastare</i> : to waste.
<i>Sterlingus = denarius</i> : a penny.	<i>Vastum</i> : waste.
<i>Stivale</i> : a boot, probably coming high up the leg.	<i>Venia curta</i> : slighter obeisance.
<i>Storia, storca</i> : straw.	<i>Venia longa</i> : deeper obeisance.
<i>Stragulatus</i> : variegated.	<i>Ventosatus</i> : bled by cupping.
<i>Stramura</i> : strewings for the floors.	<i>Volticium</i> : an arch (?)
<i>Stricatus (cera stricata, candela stricata)</i> : variegated, streaked (?)	<i>Vyoles</i> : phials.
<i>Studio</i> : a study.	
	<i>Wafra</i> : a wafer, kind of bread.
	<i>Wicat</i> : a wicket-gate.
	<i>Wonke-pain</i> : a kind of bread.
	<i>Zedoare</i> : zedoary, a spice.

## INDEX TO TEXTS.

N.B.—The contents of vol. i. and of the pages of vol. ii. after p. 247 relate specially to S. Augustine's, Canterbury; those of pp. 1-247 of vol. ii. to Westminster.

### *A porta inferi*, i. 360.

Abbot, documents relating to election of, i. 16 *sqq.*; duties of, i. 36 *sqq.*, 45 *sqq.*, 74; ii. 1 *sqq.* election of, i. 43; ii. 6. installation of, i. 44, 70, 71, 72; ii. 8. in choir, i. 45 *sqq.* 52, 51, 66, 74; ii. 3 *sqq.*, 249. in processions, i. 48, 74. not censed at procession, i. 387. at blessing of candles, ashes, palms, i. 50. chaplains of, i. 51 *sqq.* cellar of, i. 52. plate of, i. 52. chamberlain of, i. 53-54. counsellors of, i. 54, 63. physician of, i. 54, 63, 64. payments to household of, i. 63. list of household of (at Canterbury c. 1274), i. 64. at mass (not celebrant), i. 50, 66, 118, 119; ii. 2, 3, 64, 65. reverence paid to, i. 65; ii. 1. in refectory, i. 66, 166, 171, 174; ii. 2, 3, 107, 115, 118. in dormitory, i. 68; ii. 5. how arrayed for burial, i. 68; ii. 5. reception of, after confirmation, i. 70; ii. 7. reception of, if blessed elsewhere, i. 71; ii. 7. receives benediction on return after absence, i. 72; ii. 8. to celebrate the high mass on certain days, i. 74. to choose officers from persons selected, i. 74. to bless novices, if need be, i. 74. to inflict penalties in chapter, i. 74. at collation and compline, i. 87; ii. 25. to appoint certain servants, i. 124; ii. 72.

### Abbot (*continued*)—

allowance of, at meals, i. 159, 170, 180, ii. 98, 112, 127 *sqq.* may invite monks to dine with him, i. 169; ii. 111. salt-cellar and cups of, i. 180. in cloister, i. 202, 208, 211; ii. 157, 163, 166, 255. at 'mandatum,' i. 217, 218; ii. 174, 175. in chapter, i. 223, 224, 227; ii. 182, 186, 249. to hear general and yearly confessions of lay brothers, i. 280, 281. gives notice in chapter before he is bled, i. 315. to repair neglect of infirmarer, i. 330. to perform unction of sick, i. 332. to give absolution when himself anointed, i. 333. lights for chapel of, i. 372. claims arms of persons buried in monks' cemetery, i. 373. at profession of monks, i. 383 *sqq.* to see that novices are professed at proper time, i. 422. anniversary of, how kept at Westminster, ii. 5; at Canterbury, ii. 318. meadows of, ii. 51. court of, ii. 91. not in refectory at Westminster at supper or 'potus conventus,' ii. 105. allowance of cloth made to, for the poor, ii. 177. at funerals, ii. 251. in infirmary, ii. 259. Abbot-elect, rules for, before confirmation, i. 69 *sqq.*; ii. 6 *sqq.* to be presented to the king, i. 69; ii. 6. obediency not due to, till after confirmation, benediction and *seisin*, i. 71, 73; ii. 7. how buried, i. 73; ii. 9.

- Abbot-elect (*continued*)—  
 at Westminster, lodged in long chamber, ii. 6.
- Abbots of other houses, respect shown to, i. 9.  
 how entertained, i. 137; ii. 81.  
 how admitted to fraternity, i. 291.  
 in refectory at Canterbury, ii. 253, 254.
- Abbots of other orders, place of, in refectory, i. 166; ii. 107.
- Absence, from monastery, not to exceed five days, i. 41.  
 from cloister, leave for, i. 83; ii. 21.  
 from choir, rules as to, i. 85 *sqq.*; ii. 23 *sqq.*
- Absolutions in chapter, i. 232; ii. 191.  
 of persons deceased, i. 238, 355, 357, 369; ii. 189, 197, 253 (*sec also Schedula*).
- Absolve quæsumus Domine animam,* i. 119, 164, 352, 356, 358, 368, 382; ii. 24, 66.
- Abstinence enjoined as penance, i. 233; ii. 192.
- Accende*, i. 379.
- Accipe hanc vestem*, i. 279; ii. 228.
- Accounts, times of rendering, i. 34, 35.  
*Actiones nostras*, i. 201, 305, 388, 405.
- Ad Dominum cum tribularer*, i. 338.
- Ad te levavi*, ii. 256.
- Adesto Domine supplicationibus nostris*, i. 278, 333.
- Adiutorium nostrum*, i. 10, 75, 164, 184, 201, 203, 305, 313, 388, 409, 419; ii. 10, 105, 158.
- Aduuva nos Deus salutaris noster*, ii. 214.
- Administrators in monastery, i. 145; ii. 93; *see also Obedienciaries*.
- Adoramus sanctum corpus*, i. 285; ii. 217.
- Adorate Dominum*, ii. 268.
- S. Adrian, altar of, i. 372; ii. 269, 271, 272, 273, 281, 282, 283, 284, 286.  
 festival of, i. 375, 376, 432; ii. 270, 273, 293.  
 vigil, ii. 272, 298, 307.  
 octave, i. 379, 387; ii. 293, 299, 300, 317.  
 shrine of, i. 149, 378, 379; ii. 273, 277; 'camisiae' offered at, i. 149.
- Advent Sunday, i. 380, 432; ii. 78, 131, 287, 314, 317.
- Aeterna Christi munera*, ii. 33.
- S. Agatha, festival of, i. 432; ii. 303.
- Agnus tibi gratias*, ii. 122.
- S. Agnes, festival of, i. 432; ii. 78, 309, 313.  
 vigil, ii. 313.  
 octave, ii. 68.
- Agnus Dei*, i. 15, 163, 242, 386; ii. 30, 104.
- S. Alban, festival of, i. 432.
- S. Alban's, prior of, in refectory at Westminster, ii. 108.
- Albs worn in arraying altar, i. 110; ii. 56.  
 in making obleys, i. 120; ii. 67.  
 by bearers at funerals, i. 358.
- S. Aldhelm, festival of 'in albis,' ii. 78.
- Alexander III., decretal of, quoted, i. 42.
- All Saints' Day, i. 183, 332, 348, 382, 430; ii. 44, 51, 77, 81, 82, 88, 92, 135, 179, 255, 280, 282, 284, 312, 316, 317.  
 vigil, i. 182; ii. 151, 244, 270, 280, 282, 312.
- All Saints, memoria of, ii. 240.  
 vespers of, ii. 104, 240.
- All Souls' Day, i. 307, 382; ii. 253.
- Alleluia*, i. 100, 118, 274; ii. 33, 40, 64, 65; disuse of, from Septuagesima to Lent, i. 395.
- Alleluia laudate Dominum*, ii. 40.
- Almoner, election of, i. 73.  
 regulations for, i. 147, 148; ii. 95.  
 duties of, i. 219 *sqq.*; ii. 176 *sqq.*  
 servant of, at abbot's table, i. 61.  
 distributes alms from infirmary, i. 329, provides rushes or hay for cloister, ii. 51.
- Alms distributed for a deceased monk, i. 351.  
 for a deceased abbot, ii. 5.
- Almhouse, called 'Dolhus,' i. 221; ii. 179.
- 'Longhurst,' i. 221.  
 allowances to brethren of, ii. 179.
- S. Alphege, festival of, i. 432.
- Altars (i) at Canterbury:—  
 High altar ('autenticum,' 'magnum'), i. 70, 71, 111, 372; ('altare chori'), i. 109, 110; (of SS. Peter and Paul), ii. 278, 289; how arrayed, i. 111, 112; 'Tabula' of, see 'Tabula.'
- S. Adrian, i. 372; ii. 269, 271, 272, 273.
- S. Augustine, i. 7, 45, 48, 340, 342, 372, 380; ii. 269, 271, 273, 274, 275, 276, 277, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 286; serves for Easter sepulchre, i. 380; ii. 274.
- S. Benedict, i. 102, 107, 201, 305, 314, 381.
- S. Bridget [chapel of], i. 6, 7, 8, 13, 146, 234, 242, 259, 387.
- S. Gregory [chapel of], i. 2, 11, 13, 15, 122, 297, 299, 306, 314, 315, 342, 381, 384, 386; ii. 269, 271, 278, 280, 281, 282, 287.

- Altars at Canterbury (*continued*)—**
- S. John [chapel of], i. 381, 382 ; ii. 269, 271, 285.
  - S. John Bapt., i. 381.
  - S. Katharine, i. 102, 372.
  - S. Martin, i. 381.
  - B.V. Mary, i. 372, 381 ; in crypt, i. 144, 145, 372, 381 ; ii. 270, 272, 279.
  - S. Mary Magdalen, i. 144, 145.
  - S. Michael, i. 370 ; ii. 269.
  - S. Mildred, ii. 269, 271, 281, 282, 283, 284, 286, 288.
  - S. Nicholas, i. 381.
  - S. Peter (=SS. Peter and Paul), ii. 278, 289 (cf. i. 372).
  - SS. Peter and Paul (=high altar), ii. 278.
  - SS. Stephen and Mary Magdalen, i. 144.
  - Infirmary chapel, high altar of, i. 331.
  - (ii) at Westminster.
  - High altar ('autenticum,' 'magnum'), ii. 7, 8 ; 'altare chori,' ii. 54, 55 : how arrayed, ii. 55 : displayed at mattins and vespers, ii. 54.
  - Little altar in choir, ii. 7, 8.
  - S. Benedict, ii. 46, 239, 241, 242, 243.
  - Holy Cross, ii. 45.
  - S. Faith, ii. 59.
  - S. Laurence (? in infirmary chapel), ii. 246.
  - B.V. Mary, ii. 49, 50, 51, 52 ; old altar, ii. 46.
  - S. Paul, ii. 45.
  - Holy Trinity, ii. 46, 240.
  - Infirmary Chapel, high altar of, ii. 49, 50.
  - Altars, chafing dishes for, i. 106 ; ii. 50.
  - offerings at, i. 149.
  - keepers of, *see* Keepers.
  - lights at, *see* Lights.
  - S. Ambrose, festival of, i. 432.
  - Amices worn (on head) in making obleys, i. 120 ; ii. 67.
  - Amusements, forbidden forms of, i. 154.
  - S. Andrew, festival of, i. 431 ; ii. 78, 268, 287, 312 ; vigil, ii. 312 ; octave, i. 387.
  - priest of, i. 115.
  - Angels holding lights, ii. 92.
  - Anima eius et animae*, i. 355, 369.
  - Anniversary, postponed on death of a monk, i. 354.
  - how observed, i. 369.
  - Annunciation, festival of the, i. 38, 381,
  - Annunciation (*continued*) —
  - 430 ; ii. 77, 92, 282, 284, 294, 305, 310, 311, 312 ; how ranked, ii. 282 ; vigil, ii. 305.
  - S. Anselm quoted, i. 229, 238 ; ii. 188, 196.
  - Antiphons (seven) before Christmas, i. 50, 94 ; ii. 32.
  - S. Antony, festival of, i. 433.
  - Aperite illi portas*, i. 359.
  - 'Apostasy' to be reported to Abbot or Prior, i. 41.
  - 'Apothecaria' in Canterbury, i. 328.
  - Appropriation of places or things, i. 36.
  - Archbishop not allowed to sing mass at S. Augustine's except by invitation, ii. 259.
  - Archdeacon of Westminster, ii. 18, 95.
  - 'Armarius,' Precentor so called, i. 90 ; ii. 28.
  - Ascension Day, i. 38, 373, 382, 430 ; ii. 61, 77, 285 ; vigil, i. 373 ; ii. 51, 101, 245, 275 ; octave, i. 387, 433 ; ii. 61 : processions, i. 100, 115, 381 ; ii. 41.
  - Ash Wednesday, i. 50 ; ii. 90, 317 ; ashes prepared by ringer, ii. 317.
  - Ashes, the dying laid on, i. 337.
  - Assumption of B.V. Mary, festival of, i. 38, 375, 430 ; ii. 61, 77, 91, 92, 261, 270, 279, 311 ; vigil, ii. 61, 279, 311 ; octave, i. 379, 387 ; ii. 61, 78, 311 ; Sunday in octave, i. 431.
  - S. Augustine, Abp. of Canterbury.
  - altar of, *see* Altars (i).
  - burial place of, i. 144.
  - festivals of :—Deposition, i. 38, 196, 375, 376, 382, 387, 431 ; ii. 78, 252, 270, 308, 310 ; vigil, ii. 275, 276, 307, 308 ; octave, i. 379, 382, 387 ; ii. 308, 309, 310, 311 ; vigil of oct. ii. 309.
  - Ordination, i. 8, 196, 377 ; ii. 283.
  - Translation, i. 196, 377, 432 ; ii. 255, 261, 282, 290, 311, 314.
  - memoria of, ii. 314.
  - shrine of, *see* Shrines (i).
  - S. Augustine, of Hippo, festival of, i. 431 ; ii. 287, 288, 311 ; vigil, ii. 311.
  - Ave Maria*, i. 188, 409, 420 ; ii. 142.
  - 'Barbeaus,' candles so called, i. 183.
  - Bardi, company of, at Florence, i. 29.
  - S. Barnabas, festival of, i. 431.
  - S. Bartholomew, festival of, i. 376, 431 ; ii. 78, 288, 311 ; vigil, ii. 62, 311.
  - Bartholomew, monk of Christ Church, Canterbury, ii. 122.
  - Basons and towels for 'mandatum,' sacrist to find, ii. 49.

- Bathhouse, servants of, i. 200; ii. 155, 156.  
 Bathing, regulations for, i. 77, 200; ii. 155.  
     by those who lay a corpse in grave, i. 361.  
 Bathericheseie (or Patherichseye = Battersea), ii. 153, 234.  
 Beans supplied on Midsummer Day, ii. 90.  
 Beard, benediction of, disused, i. 257.  
*Beati eritis*, i. 267, 268.  
*Beatus qui intelligit*, i. 335.  
 Beds not assigned to certain persons, i. 150.  
     to be kept in order, i. 152.  
     covers of, not coloured, i. 93; ii. 146, 147.  
     straw for, i. 136; ii. 79, 245; changed once a year, i. 195; ii. 149.  
 Beer, quality of, i. 135.  
     allowances of, i. 160, 373, 396; ii. 98, 99.  
 Begeham (or Bayham) Abbot of, repelled from Westminster, ii. 87.  
 Bells ('campanae'), rung on election of abbot, i. 43.  
     directions for ringing, i. 115, 121; ii. 62.  
     rung at mass for a monk deceased, i. 340, 341, 351.  
     rung at funerals, i. 351; ii. 252, 253.  
     how rung on anniversaries, i. 369, 370.  
     how rung on certain days at Canterbury, i. 381, 383; ii. 291 *sqq.*  
     at the prose, i. 375, 376; ii. 292, 295, 296, 300, 302, 306, 308, 309.  
     at time of communion, i. 351.  
     at end of mass, i. 376.  
     at *Tu Deum*, i. 376; ii. 292, 294, 295, 296, 297, 299, 300, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309.  
     after chapter, i. 378.  
     for prime, rung till end of hymn, ii. 263.  
 names of, at Canterbury:—  
     Absalon maior, ii. 291–316 *passim*.  
     Absalon minor, ii. 291–316 *passim*.  
     Buhanti maiores, ii. 293–303 *passim*.  
     Matthaeus, ii. 291–316 *passim*.  
     Meineaus, ii. 304.  
     Pilechere maior, ii. 291, 301, 308.  
     Pilechere minor, ii. 308, 317.  
     Resecodt (= Ruscot), ii. 268, 291, 316, 317.  
 Ricardus maior (more than one), ii. 291–316 *passim*.  
 Ricardus minor, ii. 292, 297.  
 Sunesdeies belle, ii. 297–317 *passim*.  
 Wlvric, ii. 291–316 *passim*.
- Bells in cloister ('cymbalum'), i. 106; ii. 49, 105.  
     in refectory ('skylla'), i. 106, 167, 184; ii. 49, 105, 109, 137.  
     in dormitory ('signum'), i. 106; ii. 49, 148.  
     in parlour ('signum mandati'), ii. 49.  
     see also Ringers, Ringing, 'Classicum', Curfew, 'Deihelle.'
- Benedicamus Domino*, i. 46, 117, 164, 247, 402; ii. 64, 105, 208, 274.
- Benedicite*, i. 4, 15, 65, 67, 137, 164, 165, 168, 184, 206, 224, 235, 236, 238, 255, 259, 264, 291, 292, 356, 361, 402; ii. 2, 4, 80, 104, 106, 110, 161, 183, 194, 197, 198, 223, 224, 225.
- S. Benedict, altars of, see Altars (i.) (ii.)  
     festivals of:—Depos., i. 38, 381, 430; ii. 294; vigil, ii. 294, 305.  
     Trans., ii. 77, 287, 310; vigil, ii. 310.  
     rule of, cited, i. 153; ii. 71, 208; 'declarations' of, i. 393 *sqq.*
- Benedictions, by priest of the week, i. 48.  
     at mass, i. 50.  
     at choir offices, i. 50, 51.  
     after communion of the sick, i. 335.
- Benedictus [es Domine]*, i. 99.
- Benedictus Deus in donis suis*, ii. 122.
- Benedictus [Dominus Deus Israel]*, i. 50, 94, 98, 339; ii. 32, 33, 38.
- 'Beneficia' after death of a monk, i. 351.  
 'Benefit' used for strewing cloister, i. 219.
- Benfleth (or Bemfleth) manor of, ii. 73, 75, 76, 78, 131.
- Berkynge, Richard de, Abbot of Westminster, ii. 92, 150, 167, 171, 239; was a Baron of the Exchequer, ii. 167.
- S. Bernard, festival of, i. 432.
- S. Bertin, festival of, i. 432.  
     'Bertona,' i. 136, 156, 195.  
     'Bertonarius,' i. 156.
- Beverley, R. de, ii. 79.
- Bible, large, at Westminster, ii. 37.
- Bishops, place of, in refectory, i. 166; ii. 107; entertained at their own charge, ii. 249; when met by convent, ii. 249.
- Bleeding, regulations for (*see also* 'Minuti'), i. 11, 77, 85, 86, 156, 199, 201, 305 *sqq.*, 388; ii. 155, 237; ancient usages, i. 201; ii. 155.
- Boat bringing supplies to Westminster, ii. 76.
- 'Bollae,' cups so called, ii. 68.  
     'Bollettae,' large vessels so called, ii. 99.
- Books distributed and shown in chapter in Lent, i. 39; ii. 90; in charge of precentor, i. 96; sacrist has care or

Books (*continued*)—

- books for church, i. 106 ; ii. 49 ;  
choir books carried by succentor, i.  
98 ; books for altar carried by sub-  
sacrist, ii. 54.
- Boots, regulations as to, i. 197, 215 ; ii.  
74, 82, 151.
- S. Botulph, festival of, ii. 78.
- Boukerel, Andrew, ii. 101.
- Bourne, Ralph de, Abbot of St. August-  
ine's, i. 21–30 *passim*, 144.
- Boxley, Abbot of, repelled from West-  
minster, ii. 87 ; Abbot and monks  
of, in refectory at Canterbury, ii.  
259.
- Brabasoun, Rogier le, letter to, i. 16.
- Bread, quality of, i. 135 ; various kinds  
of, i. 160, ii. 98 ; allowance of, i. 159,  
170, 396 ; ii. 98.
- ‘Breviculum,’ on death of a monk, i. 99,  
220, 352, 354 ; ii. 40, 253.
- succentor to provide, i. 99 ; ii. 40.
- names of lay brothers and novices  
deceased inserted in, i. 354.
- received from other monasteries, i. 352.
- form of, for lay brother, i. 365.
- S. Bridget, Chapel of, at Canterbury, i.  
6, 7, 8, 13, 146, 234, 242, 259, 387.
- S. Brithwald, Shrine of, ii. 277.
- ‘Bubanti,’ name of bells at St. August-  
ine's ; *see* Bells.
- Burial of Abbot, i. 68 ; ii. 5.
- of monks, regulations for, i. 340 *sqq.* ;  
ii. 251 ; sacrist to provide for, ii. 51 ;  
endowment for, at Westminster, ii.  
92.
- of poor persons, almoner to provide  
for, i. 220 ; ii. 177.
- of lay brothers, i. 365.
- of extraneous persons in monks’  
cemetery, i. 373.
- Burnet, copies of, not to be used, i. 153.
- Bury S. Edmund's, monastery of, in  
confraternity with S. Augustine's, i.  
139 ; with Westminster, ii. 83 ;  
Prior of, in refectory, ii. 108.
- Byere (or Biere) Simon de, i. 21, 22,  
25.
- Byholte, William de, i. 16, 17, 18, 23.
- Camerarius, *see* Chamberlain.
- ‘Candelabra apostolica,’ i. 377, 378, 379 ;  
ii. 270, 273, 279–290 *passim*.
- Candlemas, *see* Purification of B.V.M.
- Candles, blessing of, by abbot, i. 50.
- allowance of, i. 101 *sqq.* ; ii. 43 *sqq.*
- distribution of, at mattins, i. 109 ; ii.  
53.
- allowance for guests, i. 138 ; ii. 44, 81.
- for infirmary, i. 301, 332.
- at funerals, i. 357 ; ii. 54.

Candles (*continued*)—

- various sizes of, i. 371 ; ii. 284.
- how placed in church, *see* Lights.
- Candlestick, seven-branched, i. 377 ; ii.  
61, 317.
- ‘Canes,’ step so called, i. 102.
- ‘Cantaria parva’ i. 13.
- Canterbury, Richard of, i. 23.
- ‘Capa’ worn in cloister by Abbot at  
Westminster, ii. 167.
- ‘Capitegia’ (or ‘capitergia’) i. 193, 197 ;  
ii. 146, 150.
- Carissime frater indulgeat tibi*, i. 275 ; ii.  
227.
- Caritas est summum bonum*, i. 293.
- Carrels, rules as to, i. 211 ; ii. 165.
- Caustona, Hugo de, i. 19.
- S. Cecilia, festival of, i. 432.
- Cellar of Abbot, in charge of his chaplain,  
i. 52.
- Cellarer, duties of, i. 121 *sqq.* ; ii. 69 *sqq.*
- qualifications, i. 125.
- attendance at services, i. 122, 315 ; ii.  
69, 70, 250.
- meals of, i. 122.
- may make gifts of bread and beer, i.  
125.
- to find salt for infirmary, and for holy  
water, i. 326.
- to provide special food for the sick in  
infirmary, i. 326.
- external, at Westminster, has charge of  
manors assigned for maintenance, ii.  
69.
- not to go to bed before the Abbot, ii.  
250.
- Cemetery, secular persons buried in, i.  
107, 373.
- Censing, at vespers on principal festivals,  
i. 45.
- at processions, i. 92, 387 ; ii. 30.
- at *Te Deum*, i. 109 ; ii. 54.
- at funeral mass, ii. 253.
- ‘Cerche’ (= ‘Circa’) ii. 252.
- Chafing dishes for altars, i. 106 ; ii. 50.
- Chalice and paten buried with Abbot, i.  
69.
- Chamberlain, election of, i. 73.
- duties of, i. 195 *sqq.* ; ii. 149 *sqq.*
- to find wood for infirmary in winter, i.  
326.
- to see that the dead are properly  
arrayed for burial, i. 339.
- Chamberlain of Abbot, duties of, i. 53  
*sqq.*
- Chanters, four at vespers on certain days,  
ii. 280.
- Chapels (i) at S. Augustine's, Canterbury,  
*see* S. Bridget, S. Gregory, S. John,  
S. Pancras : Infirmary Chapel, *see*  
Infirmary, Chapel of ;

- Chapels (*continued*)—  
 chapel opening from S. cloister, i. 206.  
 (ii.) at Westminster, *see* S. Katharine, S. Dunstan, Lady Chapel.
- Chaplains of Abbot, i. 45, 46, 48, 51 *sqq.*; of prior, i. 77, 78, 79.
- Chapter, new professed monks in, i. 15.  
 ‘Custos ordinis’ of previous day to hold, i. 80.  
 attendance at, i. 156.  
 rules for, i. 221 *sqq.*; ii. 186 *sqq.*, 255, 263 *sqq.*  
 complaints in, i. 89, 91, 92, 225 *sqq.*; ii. 31, 184 *sqq.*, 249.  
 French spoken in, i. 210; ii. 164.  
 punishments in, i. 232 *sqq.*, 391 *sqq.*; ii. 191 *sqq.*, 258.  
 orders made in, to be observed, i. 237.  
 before burial of a monk, i. 354 *sqq.*; ii. 253.  
 secrets of, not to be revealed, i. 387.  
 disputed point as to presidency at Westminster, ii. 24.
- Chapter of the Order, statutes of, i. 153, 154, 389 *sqq.*
- Chasubles worn by ‘ministri’ at high mass, ii. 61.
- Cheese, how served in refectory, i. 162, 172, 176; ii. 102, 116, 121.  
 found by Abbot at certain times, ii. 122.  
 dispute as to allowance of, ii. 258.
- Chichester, Bishop of [John Langton], i. 17.
- Christellet (or Christeleet), i. 263, 297, 325.
- Choir, absence from, i. 77, 85 *sqq.*, 303; ii. 11, 21, 23 *sqq.*  
 attendance of ‘custodes ordinis’ in, i. 82; ii. 18.  
 number of ‘tenentes’, i. 95; ii. 33.  
 return to, after absence, i. 302 *sqq.*, 322; ii. 234.  
 times of entering, i. 302.  
 ornaments of, on double feasts, ii. 252.  
 cleaning of, ii. 255.  
 monks coming late to, ii. 255, 258.
- Chorus angelorum*, i. 338.
- ‘Coynys,’ bread so called, i. 160.
- Christ Church, Canterbury, obits of monks of, i. 373.
- Precensor of, repelled from Westminster, ii. 87.
- Prior of, in refectory, at Westminster, ii. 108.
- benefaction by monk of, at Westminster, ii. 122.  
 monks of, dying at S. Augustine’s, ii. 251.  
 guests at S. Augustine’s going to, ii. 255.  
 a time-mark, ii. 261.
- Christe qui lux [es et dies]*, i. 11, 420.
- Christmas, i. 38, 47, 200, 350, 430; ii. 59, 155, 177, 252, 270, 272, 273, 274, 291, 293, 297, 311, 317; vigil, i. 51, 95, 182; ii. 35, 60, 77, 270, 272, 273, 299, 311; octave, i. 382, 387; (*see* Circumcision).
- processions, ii. 47, 381, 382.  
 Wednesday before, i. 57.  
 funerals at Christmas, i. 350; ii. 252.
- Christus resurgens*, i. 381.
- Church, Sacrist and others to lie in, i. 108; ii. 52.
- Cibum et potum servorum*, i. 164; ii. 104.
- ‘Circas’ or ‘Circuitores,’ i. 37, 82, 87 *sqq.*; ii. 20, 25 *sqq.*
- Circumcision, festival of (*see* Christmas, octave), ii. 60, 77, 286, 293, 297, 310, 311, 312; vigil, ii. 297.
- Cistercians visiting Westminster, ii. 87.
- ‘Classicum’ rung, at ‘Dirige,’ i. 338, 342.  
 at burial of monks, i. 356, 357, 365, 367.
- after chapter on trental, i. 369.  
 ‘festive’ on anniversaries, i. 370.  
 ‘inter gratias’ on death of a monk, ii. 252.  
 ‘ligneis instrumentis’ in Holy Week, ii. 316.  
 on various days, ii. 291–316 *passim*.
- ‘Claustrales,’ definition of, i. 145; ii. 93.
- S. Clement, festival of, i. 432; ii. 313.
- Clement V., Pope, Letters to, i. 23, 24, 27, 28.
- Clementissime dominator Domine*, i. 279.
- Cleygate, ii. 95.
- Clock, in charge of subsacrists, i. 117; ii. 64.
- Cloister, in charge of sub-prior, i. 80; ii. 17.  
 leave of absence from, i. 82 *sqq.*, 156; ii. 21.  
 conduct in, i. 158.  
 monks to remain in, after prime, i. 190; ii. 144.  
 regulations for, i. 202 *sqq.*; ii. 157 *sqq.*  
 ‘parlamentum’ in, after chapter, i. 8, 206 *sqq.*, 413; ii. 161 *sqq.*; not while a corpse is laid in the church before burial, i. 354; after burial, i. 360.
- doors to be guarded, i. 215; ii. 170.  
 cleaning of, i. 219; ii. 176.
- strewing of floor, i. 219; ii. 51, 176.
- places of new-professed monks in, i. 386.

**Cloister (continued)—**

rules as to writing in, ii. 251.  
monks assemble in, before prime, ii. 262.  
**Clothing**, allowances of, i. 196 *sqq.*; ii. 149 *sqq.*, 224; mending, i. 197 *sqq.*; ii. 151 *sqq.*; washing, i. 199; ii. 153; of deceased monks, how distributed, i. 361 *sqq.*

**Coena Domini**, i. 350, 380, 431; ii. 90, 177, 180, 251, 273, 274, 316; burial on, i. 350; ii. 251.

**Coffins** for monks at Westminster, ii. 51.

**Collation**, duty of presiding at, i. 86, 87; ii. 23, 24, 25; reader at, i. 223; ii. 182; time of, ii. 261; novices at, i. 418.

**Collects**, at mass, number and order, i. 99; ii. 39.  
in private masses, i. 368.  
special, at high mass on day of profession, i. 384.  
ending of, at processions, ii. 268.

**Colours** of vestments, i. 115; ii. 60 *sqq.*

‘**Colpatio**,’ mode of ringing, ii. 292–315 *passim*.

**Comb**, use of, by Abbot, i. 112; ii. 57.

**Commemoration** of S. Augustine, ii. 314.  
of the Cross, i. 38; ii. 240.  
of B.V. Mary, i. 122; ii. 268, 314.  
of local saints, on Thursdays, ii. 268.

‘**Commendatio animae**,’ i. 337, 343 *sqq.*, 364; ii. 253.

**Communio**, of new-professed monks, i. 15, 270, 386, 427.

of ‘*juvenes*’, ii. 251.

weekly, i. 152.

of lay brothers, i. 281.

on principal feasts, ii. 268.

on Coena Domini, ii. 316.

**Complaints** in chapter, *see Chapter.*

**Compline**, said in cloister, i. 11.

Prior at, i. 87; ii. 25.

absence from, i. 37, 84, 157, 325; ii. 22.

of the day said sitting, of B.V. Mary said standing, i. 313.

for the sick, said by Infirmary, i. 326.  
hastened in case of a death in the monastery, i. 346.

of B.V. Mary, to be said daily by every monk, i. 313; said in dormitory, i. 187; ii. 140; said standing, i. 313.

**Concedimus tibi ex parte Dei**, i. 1.

**Confession**, to be made weekly, i. 152, 406.

recommended to novices, i. 402.

of sick, before unction, i. 333.

may be said for the sick person, i. 333.

**Confession (continued)—**

heard in chapter-house, ii. 262.  
made by monks sitting, by novices kneeling, ii. 262.

by lay brothers, i. 280, 281.

**Confessors** to report monthly the names of those who confess, i. 152.

*Confirma hoc Deus quod operatus es*, i. 279.

*Confitantur [tibi Domine]*, i. 165; ii. 106, 122.

*Confitemini*, i. 359.

*Confiteor*, i. 12, 386, 411.

**Confraternity**, admission to, i. 1, 292 *sqq.*; ii. 232 *sqq.*

**Consecrations** and reconciliations, sacrist to arrange for, i. 120.

‘**Conspiracy**, definition and penalties of, i. 151.

*Consurge*, ii. 249.

**Contumacy**, penalty of, i. 243 *sqq.*; ii. 204 *sqq.*

*Converte Domine usquequo*, i. 294.

**Cook (Cucus) James**, ii. 251.

**Cook of Abbot**, i. 57; of the hall, i. 60.

**Copes**, distribution of, in choir, i. 91, 158; ii. 29; not embroidered on secondary feasts, ii. 29.

**Corn**, payments in, how reckoned, i. 34; prices of, ii. 103.

**Coronation robe** of Edward the Confessor, used as an ornament, ii. 62.

**Corporals**, care of, i. 110 *sqq.*; ii. 55 *sqq.*

*Corporis Domini*, i. 403.

*Corpus et sanguis Domini*, i. 285, 334; ii. 217.

**Corrodies**, i. 221, 368; ii. 102, 103, 180, 244.

**SS. Cosmas and Damian**, Festival of, i. 432.

**Counsellor of Abbot**, i. 54, 64.

*Credo in unum Deum*, i. 4, 9, 15, 266, 268, 269, 337, 367.

**Creed**, the Apostles’, i. 189; ii. 143.

**Crokeleye**, Richard de, Abbot of Westminster, ii. 72, 73, 87, 150, 179, 234, 243.

**Cross**, altar of, ii. 45.

commemoration of, i. 38; ii. 240.

adoration of, on Good Friday, i. 95; ii. 34.

festivals of:—Exaltation, i. 48, 375, 431; ii. 46, 68, 133, 261, 311; vigil, ii. 282; Invention, i. 348, 375, 431; ii. 68, 288, 307, 311; vigil, ii. 275, 307.

sign of, how made, i. 402.

of wax, buried with Abbot, i. 69; ii. 5.

**Crucifix** in Chapter-house at Westminster, ii. 182, 195.

- Crypt, mass of B.V. Mary said in, i. 143, 144.  
 Crypts, master of the, at Canterbury, i. 142 sqq.  
*Cum esset sponsata*, i. 330.  
 Curfew, i. 37, 178; ii. 124, 256, 261.  
 Curtains used for decking buildings, i. 115; ii. 61.  
 'Custodes ordinis,' regulations for, i. 82, 83, 87 sqq., 221; ii. 20, 21, 22 sqq., 181.  
 'Custodes' of manors to send good grain, i. 135.  
 Customs, changes noted in, with regard to :—  
     use of vestments at mattins, i. 47.  
     order in refectory, i. 67; ii. 4.  
     Abbot elect, i. 70; ii. 7.  
     installation of Abbot, i. 71, 72.  
     discipline of servants, i. 76; ii. 11.  
     Sub-prior's rounds during mattins, i. 78; ii. 12.  
     absence from cloister, i. 81, 82; ii. 18.  
     duties of Precentor in choir, i. 95; ii. 34.  
     place of Lady mass at Canterbury, i. 144.  
     revenue of certain altars at Canterbury, i. 144.  
     leaving cloister during a service, i. 164; ii. 105.  
     changing undergarments, i. 191.  
     bathing, i. 200; ii. 155.  
     bleeding, i. 201; ii. 156.  
     admission of women to refectory, i. 216.  
     shaving, i. 216.  
     complaints against Abbot in chapter, i. 227; ii. 186.  
     mode of naming persons in chapter, i. 229; ii. 188.  
     dress of novices, i. 257.  
     blessing of beard, i. 257.  
     absence from choir through illness, i. 298.  
     absence of Prior from choir through hoarseness, i. 300.  
     duties of monks returning to choir, i. 304.  
     treatment of the dying, i. 337.  
     summons to attend the dying, i. 344, 345.  
     time of burial, i. 349.  
     notice on making ink, ii. 19.  
     candles at funerals, ii. 50, 54.  
     provision of coffins for monks, ii. 51.  
     appointment of sacrist's assistants, ii. 52.  
     care of Lady altar at Westminster, ii. 52.
- Customs (*continued*)—  
     reception of Cistercians at Westminster, ii. 87.  
     constant light in Lady chapel at Westminster, ii. 92.  
     Precentor, ii. 97.  
     guests in refectory, ii. 112.  
     cheese in refectory, ii. 121.  
     mode of leaving table in refectory, ii. 122.  
     use of 'capa' by Abbot in cloister, ii. 167 (cf. i. 212).  
     use of *Salve regina*, ii. 201.  
     attendance from infirmary at processions, ii. 239.  
 S. Cuthbert, festival of, i. 376, 482; ii. 294, 304; vigil, ii. 304.  
 S. Cyriacus, festival of, ii. 78.
- Da propitiatus pacem*, i. 285, 289; ii. 217, 221.  
*De profundis*, i. 7, 8, 12, 164, 267, 352, 387, 411, 414, 427.  
 Deacon, acting as succentor, i. 101; ii. 42.  
     at mass pro defunctis, does not make oblation, i. 118; ii. 65; does not communicate, ii. 250.  
     carries spear at blessing of fire, ii. 34.  
 Deacons take part in singing *Venite* at Easter and Pentecost, ii. 39.  
     ring "Matthew" bell on S. Stephen's day, i. 295.  
 Dead, regulations as to care and burial of, i. 338 sqq.; ii. 252.  
 "Decani," number of, i. 395.  
 Decretals quoted, i. 40, 42, 393, 422.  
 Dedication, festival of, at Canterbury, i. 430.  
*Dei misericordiam et vestram*, i. 254; ii. 189.  
 "Deibelle" (?=day-bell) rung in Canterbury, ii. 316.  
 Dene, Peter de, i. 22.  
 S. Denis, festival of, i. 432; ii. 78.  
*Deo gratias*, i. 188; ii. 142.  
 Deposits not to be received or made by monks, i. 153.  
*Deus auribus nostris*, ii. 256.  
*Deus bonarum virtutum*, i. 278.  
*Deus caritas est*, i. 166; ii. 107.  
*Deus cui proprium*, ii. 214, 260.  
*Deus cui soli [competit]*, i. 342, 352, 367, 369.  
*Deus Dominus noster et sancta Maria*, i. 1.  
*Deus in adiutorium* (Psalm), i. 201, 305, 388; ii. 140.  
*Deus in adiutorium* (Versele), i. 188; ii. 142, 156.

- Deus indulgentiae pater*, i. 3, 14, 425.  
*Deus indulgentiarum*, i. 346; ii. 240.  
*Deus misereatur*, i. 179, 293; ii. 126, 250, 255, 257.  
*Deus misericors deus clemens*, i. 14, 268, 426.  
*Deus qui corda*, i. 402.  
*Deus qui famulum tuum a saeculi*, i. 278.  
*Deus qui iuste irasceris*, ii. 214.  
*Deus qui iustis supplicationibus*, i. 360.  
*Deus qui omne bonum*, i. 294.  
*Deus qui per coeternum*, i. 3, 14, 425.  
*Deus qui renuntiantibus*, i. 279.  
*Deus qui vestimentum*, i. 278.  
*Deus venerunt*, i. 242; ii. 202.  
*S. Deudsedit*, festival of, i. 375; ii. 288, 289.  
 . shrine of, ii. 276.  
*Dilexi quoniam*, i. 338.  
*Dimitte quasumus Domine peccata*, ii. 214.  
*Diri vulneris [novitate perculsi]*, i. 338.  
*Dirige*, i. 12, 271, 317, 338–352 *passim*, 365, 367, 369, 411; ii. 233, 240, 251, 252, 253, 318: said “in directum,” i. 342: how said on Good Friday, i. 351; lessons of, i. 353; times of saying at different seasons, i. 383.  
 Discipline in chapter for brother deceased, i. 341, 352, 355, 368; ii. 253.  
*Dixit Martha ad Iesum*, ii. 252.  
 Dog, allowance for, ii. 89.  
 Doles to the poor from the Lady Chapel at Westminster, ii. 92.  
 “Dolhus,” *see* Almshouse.  
*Domine exaudi orationem*, i. 117, 257, 267, 277, 294; ii. 64, 200.  
*Domine Jesu Christe [filii Dei vivi]*, i. 386.  
*Domine Jesu Christe qui es via*, i. 3, 4, 267, 426.  
*Domine Jesu Christe qui tegimen*, i. 3, 268.  
*Domine Jesu Christe [? rex gloriae]*, i. 10, 11, 119, 341, 342; ii. 66.  
*Domine labia mea*, i. 188, 409; ii. 142.  
*Domine miserere nostri*, i. 203; ii. 158.  
*Domine ne memineris*, ii. 214.  
*Domine non secundum peccata*, ii. 214.  
*Domine quis habitabit*, i. 267.  
*Domine si placeret vobis*, i. 271.  
*Dominus Iesus Christus sic perficiat*, i. 256, 423.  
*Dominus rigit me*, i. 267.  
*Dominus vobiscum*, i. 117; ii. €4.  
 ‘Domine’ and ‘Domine,’ use of, i. 4 (note).  
*Domine misericordiam dei restramque*, i. 404.  
*Dompne, non, per Dei gratiam*, i. 404.  
*Dompne nos petimus misericordiam*, i. 403.  
*Dompne, sic, cum gratia Dei*, i. 404.  
*Dompne, sic, ut credo*, i. 404.  
 Donati, Guido, merchant of Florence, i. 29.  
 Dormitory, Abbot in, i. 63; ii. 5.  
 lighting of, i. 105, 198; ii. 153.  
 beds not assigned to certain persons in, i. 150.  
 regulations for, i. 152, 157 *sqq.*, 185 *sqq.*; ii. 138 *sqq.*  
 private prayers in, i. 187, 188; ii. 140 *sqq.*  
 matting for floor of, i. 195; ii. 148.  
 rushes and hay for floor of, ii. 148.  
 repairs to, i. 195; ii. 148, 149.  
 bell rung at door of, at sunrise, ii. 262.  
 Dress, regulations on, i. 153, 156, 177, 212, 270, 277, 301; ii. 123, 167.  
 Drinking-cups, held with both hands, i. 180; ii. 127.  
 Drugs for infirmary, i. 328.  
 S. Dunstan, chapel of, ii. 112.  
 festival of, i. 219, 373, 375, 376, 382, 432; ii. 48, 77, 307; vigil, ii. 307.  
 Dying, the, laid on sackcloth and ashes, i. 337.  
 Eagle used at Canterbury on double feasts, ii. 249.  
 Easter, i. 38, 380, 430, 432; ii. 44, 51, 77, 155, 252, 270, 274, 294, 317; vigil, i. 379, 380, 431; ii. 90, 255, 274, 316: week following, i. 51, 381, 431; ii. 78, 287; octave, i. 382, 387; ii. 77.  
 Easter sepulchre, at Canterbury, at S. Augustine’s altar, i. 380; ii. 274.  
 Easter-tide, regulations as to funerals in, i. 350, 366; ii. 251, 252.  
*Ecce quam bonum*, i. 293.  
*Ecce vir prudens*, i. 70, 71; ii. 7, 8.  
*Edent pauperes*, i. 168; ii. 110.  
 Edith, Queen, burial place of, ii. 45.  
 S. Edmund, Archbishop, festival of, i. 377, 432; ? ii. 313.  
 S. Edmund, King, festival of, i. 432; ii. 78, ? 313.  
 S. Edward, Confessor, Coronation robe of, ii. 62.  
 festivals of:—Deposition, ii. 6c, 61, 100; vigil, ii. 77; octave, ii. 60, 78, Translation, i. 432; ii. 61, 77, 90, 100, 135, 224; octave, ii. 78.  
 shrine of, ii. 8.  
 S. Edward, Sisters of, ii. 177.  
 Edward II., letter to, from S. Augustine’s, i. 22: letters from, to Clement V., i. 23; to Robert de Kendale, i. 24.

- Edward, 'praepositus,' ii. 101.  
*Ego frater N.* . . . *promitto*, i. 13, 256, 276, 423, 424.  
*Ego installo te*, i. 72.  
*Ego peto misericordiam*, i. 1.  
*Eggewere*, ii. 244.  
Eleanor of Provence, queen of Henry III., ii. 73.  
Electio of Abbot, documents relating to, i. 16 *sqqq.*  
Ember days in September, observance of, i. 155.  
Ember vigils, i. 378.  
S. Emerentiana, festival of, i. 433.  
*Emitte spiritum tuum*, i. 402, 405.  
'Emptor' of cellarer, i. 123.  
*En le nom del Pere*, i. 295; ii. 232.  
*Eu mun deu et nostre dame*, i. 274.  
English not spoken in cloister or chapter, i. 210; ii. 164.  
Epiphany, i. 183, 377, 382, 430; ii. 51, 60, 77, 283, 293, 297: vigil, ii. 297, 298: octave, i. 387, 433; ii. 60.  
Esseville, ii. 73.  
Estates, rules for management of, i. 34.  
Estgrave, ii. 92.  
*Esto et Domine turris*, i. 257, 267, 277, 294.  
*Et ego vice patris nostri*, i. 404.  
*Et hora illa sit benedicta*, i. 188; ii. 142.  
*Et lux perpetua*, i. 360.  
*Et mihi nos*, i. 425; ii. 122.  
*Et non confundas me*, i. 14.  
*Et nos ex quo sic est in nomine Christi*, i. 404.  
*Et renovabis faciem*, i. 402.  
*Et superveniat super nos*, ii. 214.  
*Et veniat super nos*, ii. 260.  
S. Ethelbert, festival of, i. 375; ii. 289, 294, 303: vigil, ii. 303.  
S. Etheldreda, festival of, i. 432.  
Eucharist carried on shrine of S. Lethardus, i. 115.  
*Exaudi Domine preces nostras et confitentiam*, ii. 260.  
Exchequer of long chamber at Westminster, ii. 133.  
Excommunication denounced on first Monday in Lent, i. 150.  
Exorcismis, books of, i. 106; ii. 49.  
*Exuat te Dominus*, i. 3, 268, 426.  
*Exurge Domine*, i. 115, 318; ii. 62.  
SS. Fabian and Sebastian, festival of, i. 432; ii. 78, 300.  
S. Faith, altar of, ii. 59.  
festival of, i. 263; ii. 313.  
Farmery, *see* Infirmary.  
Fast after Exaltation of Cross to be better observed, i. 155.  
Fasting days, dispensation as to, i. 397.  
Faults, classification of, i. 251 *sqqq.*  
Feet, washing of, in cloister, i. 216; ii. 173 *sqqq.*, 256, 261.  
Fekenham, Robert de, i. 21, 22, 25, 28, 30.  
S. Felix in pincis, festival of, i. 433.  
'Fenis,' name of a corrody, i. 368.  
Ferentino, Bartholomaeus de, i. 144.  
Feringens (Feering), ii. 101.  
Festivals, classification of, at Canterbury, i. 11, 116, 430 *sqqq.*; ii. 270 *sqqq.*  
*Fidelium animae*, i. 164; ii. 105.  
*Fidelium Deus*, i. 119, 339, 342, 357, 412; ii. 66.  
*Fili Dei* [in Litany], i. 385.  
*Fili redemptor mundi* [in Litany], i. 338.  
*Fili videtis habitum*, i. 256.  
Findon, Thomas de, Abbot of S. Augustine's, i. 16, 20-29 *passim*, 342, 343.  
Fire, blessing of, i. 380; directions for novices in case of, i. 389.  
Fish, quality of, i. 135; various kinds of, ii. 76.  
Fishermen bringing S. Peter's salmon dine in refectory, ii. 103.  
Flax for thread, provided from tithes of Westminster, ii. 154.  
*Flectamus genua*, prayers at, ii. 256.  
*Flecto genua mea*, ii. 256.  
Flesh-meat, use of, allowed under certain conditions, i. 40; *sec also* 'Misericordia.'  
Flour for obleys, how prepared, i. 119; ii. 67.  
Food only taken in certain places, i. 177; ii. 123.  
'Formae' or 'formulae,' rules as to use of, i. 382; ii. 249-50, 257, 268.  
Frater, *see* Refectory.  
*Fratres sobrii estote*, i. 313.  
Fremingham, R. de, ii. 79.  
French to be spoken in cloister and chapter, i. 210; ii. 164.  
Friars, how received i. 141; ii. 87; 'brevicula' not sent to them, i. 352.  
Fruit at meals, i. 178; ii. 124; supplied by gardener, ii. 90, 91.  
Fugitive monks, i. 248 *sqqq.*; ii. 209 *sqqq.*  
Fulgentius quoted, i. 399.  
Funerals, *see* Burial.  
Furs, rules as to use of, i. 193, 362; ii. 146, 149.  
Gardener, duties of, ii. 89 *sqqq.*; allowance to, for servants and dog, ii. 89; payments by, ii. 90.  
'Gardiani,' *see* Obedienciaries.  
'Gastella' (=Wastel bread), i. 160, 170; ii. 98.

- Gates, may be kept by a secular person, i. 399; to be kept closed, i. 429; ii. 256.  
*Gaudie Maria*, ii. 34.  
 Genealogy sung at Christmas, ii. 34, 271, 292.  
 'Genues' or 'Geneues,' ii. 271, 274, 278, 279.  
 Genuflexion, varieties of, i. 403.  
 Gifts sent in refectory, how received, i. 67, 68, 176; ii. 4, 121.  
 Gilbert, Abbot of Westminster, ii. 149.  
 S. Giles, festival of, i. 432; ii. 313; vigil, ii. 313.  
 Girdle of the Blessed Virgin, ii. 49, 73.  
*Gloria in excelsis*, i. 9, 95; ii. 33, 268, 316; when omitted, ii. 268.  
*Gloria laus et honor*, ii. 315.  
*Gloria Patri*, i. 14, 165, 167, 168, 201, 266, 267, 282, 302, 305, 317, 332, 335, 337, 360, 385, 388, 424, 425; ii. 33, 35, 106, 109, 110, 122, 132, 140, 201, 241; added to Lord's Prayer when said as a substitute for hours, i. 282; not said with penitential psalms at commendation, i. 337.  
 Glovernia, Ralph de, ii. 92.  
 Gloves, when laid aside by Abbot at mass, i. 49; not worn in cloister except by Abbot, i. 212; ii. 167; not worn in chapter by Abbot, *ibid.*; with fingers, not allowed to monks except by special permission, i. 362.  
*God Jesu almighty King*, i. 69, note.  
 Godcheap, John, i. 21, 22, 25.  
 Good Friday, i. 351, 380; ii. 75, 90, 101, 252, 274; no funeral on, i. 351; ii. 252.  
 Goods acquired by brethren not to be alienated, i. 153.  
 Goods of deceased monks, how distributed, i. 140, 361 *sqq.*, 387; ii. 85.  
 Goods, 'inordinate,' i. 362.  
 Goods found, how disposed of, i. 210; ii. 165.  
 Gospel at mattins, read by Abbot on feasts of 12 lessons, i. 51.  
 Gospel-book, when not to be kissed, i. 11.  
*'Gradus Canes'*, i. 102.  
 Grail and tract, how sung at requiem mass, i. 99, 341, 342, 357; ii. 39.  
*'Granatarius'*, duties of, i. 134, 135; ii. 95 *sqq.*  
 Grand, John de, i. 28.  
*Grantebrigge*, ii. 76.  
*Gratias ago tibi Domine sancte*, ii. 140.  
 'Gravis culpa,' penalty of, i. 245 *sqq.*; ii. 206 *sqq.*; how incurred, i. 251.  
 Greetings from Abbot, Pope, or King, how received, i. 67; ii. 4.  
 S. Gregory, altar or chapel of, i. 2, 11, 13, 15, 122, 297, 299, 306, 314, 315, 342, 381, 384, 386; ii. 269, 271, 278, 280, 281, 282, 287.  
 festivals of:—Deposition, i. 381; ii. 287, 310, 311, 312; vigil, ii. 303.  
 Ordination, i. 381, 432; ii. 78, 287, 294, 311; octave, i. 387.  
 'gable' of, ii. 276.  
 Gregory IX., i. 35, 362, 389, 399, 400, 401, 421, 429.  
 Guardianships not to be undertaken, i. 153.  
 Guest-house, furniture of, i. 136; ii. 79.  
 Guest-master, *see Hostiliarius*.  
 Guests, admission of, to confraternity, i. 1 (*see also Confraternity*).  
 at meals, not to be introduced without leave, i. 39.  
 attended by Abbot's chaplain, i. 52.  
 candles for, i. 103, 138, 199; ii. 44, 81, 153.  
 entertained by cellarer, i. 122.  
 how received, i. 136 *sqq.*, 153; ii. 80.  
 disorderly, how dealt with, i. 138, 141; ii. 82, 86.  
 may converse with particular monks by permission, i. 138; ii. 81.  
 arriving at meal-times, i. 139; ii. 83.  
 to be furnished with bed-clothes, i. 140; ii. 85.  
 of Mendicant Orders, how received, i. 141; ii. 87.  
 in refectory, i. 39, 169; ii. 111, 249, 255, 258–9; allowance for, ii. 113 *sqq.*  
 kiss step of church door, i. 405.  
 arriving late, how received, ii. 84.  
*'Gula Augusti'*, i. 348.  
*'Gymes'*, ii. 317.
- Hactenus carissime domine*, i. 194.  
*Haec requies mea*, i. 360.  
*Haec sacrosanta commixtio*, i. 285, 286; ii. 217, 218.  
 Hall, the Abbot's, regulations for, i. 62; officers of, i. 54, 55, 60, 64.  
*Hanc igitur oblationem*, i. 290; ii. 222.  
*Haec lucem*, i. 119; ii. 66.  
 Hands, rules as to washing, i. 214; ii. 169.  
 Hay for strewing floors, ii. 50, 51; ii. 176; for 'domus necessaria,' i. 219; ii. 176.  
 Helinandus cited, i. 161.

- Henry III., ii. 45, 73, 92.  
 Herbert, Abbot of Westminster, ii. 73.  
 Hereditary offices at Westminster, ii. 73.  
 Hermodesworthe, Reginald de, ii. 72.  
 Herewad, John, Prior of St. Augustine's, i. 387.  
*Heu mihi Domine*, i. 358.  
*Hic est calix*, i. 284; ii. 216.  
*Hic frere N. byhote stedevastnesse*, ii. 228; (cf. i. 276).  
 Hoarseness not a ground of absence from choir, i. 85, 299, 322; ii. 23.  
*Hoc est corpus*, i. 284; ii. 216.  
 Holy water, stoup for, in dormitory, i. 195; ii. 148; use of, in dormitory and infirmary, i. 326.  
 Holy week, last days of, ii. 51, 61.  
 S. Honorius, festival of, i. 376; ii. 289, 312; shrine of, ii. 270, 277.  
 'Horoscopus,' sacrist so called, i. 116; ii. 62.  
 Hostiliarius, duties of, i. 136 *sqq.*; ii. 79 *sqq.*; ii. 257.  
 Hours said by those engaged in making obleys, i. 120; ii. 67.  
   for the sick, by Infirmerer, i. 326.  
   daily in Infirmary chapel, i. 331.  
   of B.V.M. said standing, i. 313.  
 Hugh I [Flory], Abbot of S. Augustine's, i. 382.  
 Hugo 'de institutione noviciorum' quoted, i. 402, 409.  
*Humiliemur sub potenti*, ii. 256.  
 Hurley, monks of, ii. 81, 115; novices of, ii. 128; Prior of, ii. 108, 121, 125, 195.  
*Ich frere N. byhote stedevastnesse*, i. 276 (cf. ii. 228).  
 Illness, absence from choir through, i. 85 *sqq.*, 297 *sqq.*; ii. 23 *sqq.*  
 Images in S. Katharine's chapel, Westminster, ii. 246.  
 Imprisonment, i. 244, 245, 250; ii. 205, 258.  
*In conspectu angelorum*, i. 338; ii. 268.  
*In exitu Israel*, i. 338, 358.  
*In nomine Iesu Christe*, i. 338.  
*In nomine Patris* (invocation), i. 188, 409, 334.  
*In nomine Patris* (form of admission), i. 291, 293; ii. 232.  
*In paradisum*, i. 341, 358, 359.  
*In principio*, i. 221.  
*In spiritu humilitatis*, i. 49.  
 Incense, i. 50, 66, 94, 358; ii. 49, 252: see also Censing.  
*Inclina [? domine aurem tuam]*, i. 342, 358, 414.  
 'Inclination,' how made, i. 402: before persons and things, i. 408.
- Incontinence, penalties of, i. 41; ii. 231.  
 'Incontinentes' defined, i. 151.  
*Induat te Dominus*, i. 3, 14, 268, 426.  
*Indulgentiam et remissionem*, i. 333.  
*Indulta sit tibi hacc culpa*, ii. 200.  
*Ineffabilem misericordiam tuam*, ii. 214.  
 Infirmerer, to make memoria of mass daily before the sick after unction, i. 301.  
   duties of, i. 325 *sqq.*; ii. 243 *sqq.*  
   in choir, i. 330; ii. 123, 250.  
   in refectory, i. 330.  
   to find wine and pittance for convent on S. Maurice's day, i. 332.  
   to provide rushes or hay for strewing chapel, ii. 51.  
 Infirmary, use of meat in, i. 40.  
   served by monks or sworn servants, i. 40.  
   candles for monks in, i. 103; ii. 44.  
   garden of, i. 178.  
   monks in, do not attend chapter, i. 236; ii. 195.  
   at S. Augustine's, has revenue of Chistelet, i. 263, 297, 325.  
   regulations as to monks in, i. 297 *sqq.*; ii. 234 *sqq.*  
   illness of monks on duty in, i. 302.  
   bleeding of monks in, i. 308; ii. 237.  
   regulations for, i. 325 *sqq.*; ii. 240 *sqq.*  
   music in, for the benefit of the sick, i. 329.  
 Chapel of, high altar in, i. 331, 332; ii. 49, 50.  
   regulations as to services, i. 331; ii. 244 *sqq.*  
   mass said in, for lay brother deceased, i. 365.  
   lights in, i. 332, 372.  
   monks in, to say 10 psalters for a brother deceased, i. 343.  
   monks allowed to dine in, by special leave, ii. 124.  
   allowances to servants of, ii. 244.  
*Infunde domine famulo tuo*, i. 294.  
*Ingrediar in locum*, i. 359.  
 Ink made by Precentor, i. 82, 96; ii. 36, 51, 97.  
 Innocent IV., constitution of, referred to, i. 42.  
 Innocent [IV. ?], privilege of, referred to, i. 363.  
 Holy Innocents, festival of, i. 431; ii. 51, 78, 286, 293, 296: octave, i. 387, 433; ii. 297.  
 'Inobedientes' defined, i. 151.  
 Invitatory on principal feasts, monks with good voices chosen for, ii. 36.  
 Isabella, Queen of Edward II., letters from, to Clement V., i. 24: to Philip IV. of France, i. 25.

- Isidore quoted, i. 251, 252.  
*Isti sunt viri sancti*, i. 72.  
 Ivy used for strewing church at Westminster, ii. 51, 176.
- S. Jaenbert (or Jambert), festival of, i. 376; ii. 288, 311: vigil, ii. 311.  
 shrine of, ii. 276.
- Jam lucis*, i. 9.
- S. James, festival of, i. 34, 376, 431; ii. 78, 89, 90, 224, 261, 288, 290, 310: vigil, ii. 310.
- Je frere N. prometh*, i. 276 (cf. ii. 228).  
*Je requier la misericorde*, i. 255 (cf. ii. 223).
- S. Jerome, festival of, i. 432.
- Jo frere N. prometz*, ii. 228; (cf. i. 276).  
*Jo requier la merci*, ii. 223; (cf. i. 255).
- S. John, altar or chapel of, i. 381, 382; ii. 269, 271, 285.  
 'gable' of, ii. 276.
- S. John Baptist, festivals of:—  
 Decollation, i. 381, 431; ii. 61, 78, 288, 311.  
 Nativity, i. 377, 381, 382, 430; ii. 61, 77, 90, 155, 285, 310: vigil, ii. 61, 101, 245, 309; octave, i. 387, 433; ii. 61.
- S. John Evangelist, festivals of:—  
*Natale*, i. 47, 430; ii. 51, 62, 78, 246, 283, 293, 295, 298, 302, 305, 312: octave, i. 387, 433; ii. 297.  
*Ante Portam Lat.*, i. 431; ii. 61, 78, 246.  
 image of, in S. Katharine's chapel at Westminster, ii. 246.
- John, Prior of S. Augustine's, i. 20–30 *passim*.
- Jube dominic benedicere*, i. 4 note, 165, 223, 313; ii. 106, 182.
- S. Justus, festival of, ii. 287, 312: shrine of, ii. 276, 287.
- Kalendas Januarias obiit N.*, i. 354.
- S. Katharine, altar of, at Canterbury, i. 102, 372.  
 chapel of, at Westminster, ii. 124, 223, 245.  
 festival of, i. 432; ii. 78, 151, 244, 246, 247.  
 image of, at Westminster, ii. 246.
- Keeper of the High altar, ii. 53.  
 of the Lady chapel at Westminster, ii. 91 *sqq.*
- of S. Mary Magdalen at Canterbury, i. 145.
- Keys, custody of, ii. 256.
- Kilburn, nuns of, allowances to, at Westminster, ii. 73, 79, 98.
- King, abbot-elect presented to, i. 69; ii. 6.
- King's chamber at Canterbury, ii. 254.  
 Kinsfolk and friends of monks received as guests, ii. 88.
- Kiss, at profession, i. 4, 14, 268, 385, 426: given by sick before unction, i. 333.
- Kitchen, monks serving in, i. 48: served by lay brothers and secular persons, i. 396.  
 allowances from, ii. 73–74.  
 boat of, ii. 76, 77.
- Kitchen and refectory, how formerly arranged at Westminster, ii. 133.
- Kitchener, ii. 73, 74, 75; to provide pittances in refectory, 'tempore misericordiae,' ii. 131.
- Knife, servitor of the, i. 56.
- Knights holding of abbot buried in cemetery, i. 373.
- Knives, i. 10, 161, 197; ii. 100.
- 'Kutthelofe,' allowance of bread so called, ii. 244.
- Kyrie eleison*, i. 49, 240, 247, 257, 267, 277, 293, 333, 335, 341, 358, 425; ii. 30, 35, 39, 199, 208, 214, 240.
- Ladders, use of, in church, i. 112; ii. 57.
- Lady altars, *see* Altars (i) and (ii).
- Lady chapel at Westminster, regulations for, ii. 91 *sqq.*  
 keeper of, holds court of its tenants, *ibid.*
- Lady Mass, *see* Masses.
- Laetatus sum*, i. 293.
- Langediche, ii. 88.
- Langton, John, Bp. of Chichester, letter to, i. 17.
- Lantern, penalty of, i. 240 *sqq.*; ii. 200, *sqq.*  
 customs as to, ii. 258.
- Latin not spoken in cloister or chapter, i. 210; ii. 164.
- Lauds, on principal feasts, i. 47.  
 presence of abbot at, i. 51.  
 collect at, during trental, i. 382.
- Laudate Dominum de caelis*, i. 88, 380; ii. 274.
- Laudate Dominum omnes gentes*, i. 179; ii. 126.
- S. Laurence, Abp. of Canterbury, festival of, i. 373, 375, 376, 382, 432; ii. 286, 294, 302, 306; shrine of, i. 378.
- S. Laurence, Martyr, altar of, at Westminster, ii. 246.  
 festival of, i. 431; ii. 77, 287, 311: vigil, ii. 91, 311: octave, i. 387, 433.

- S. Laurence, hospital of, at Canterbury, i. 34, 221 : monks not to visit alone, i. 41 : regulations for, i. 42 : sisters in, i. 42 : women not to be admitted in future, i. 42.
- Laurence, abbot of Westminster, ii. 247.
- Lavabo per singulas noctes*, ii. 141.
- Lavatory at refectory door, i. 161 ; ii. 100.
- Lay brothers, admission of, i. 275 *sqq.* : regulations for, i. 280 *sqq.* ; ii. 228 *sqq.* : not to converse with monks in 'misericordia,' ii. 227 : bleeding of, i. 309 : how cared for in sickness, i. 364 : burial of, i. 365 ; offices for, after decease, i. 364-5.
- Laymen, admission of, for special work, i. 400.
- Lenham, i. 34.
- Lent, first Sunday in, i. 381, 432 ; ii. 61, 78, 287, 314.  
fourth Sunday in, *see* Mid-lent.  
colour for Sundays in, ii. 61.  
time of meals in, ii. 257.
- S. Leonard, festival of, i. 432 ; ii. 313 : vigil, ii. 313.
- S. Lethardus, festival of, i. 375 ; ii. 288, 307, 311, 312 : vigil, ii. 307.  
shrine of, i. 115 ; ii. 285 : the Eucharist carried on, in Ascension Day procession, *ibid.*
- Letters not to be received or sent without leave, i. 152, 408.
- 'Levee,' ii. 308, 310, 315.
- 'Levis culpa,' penalty of, i. 239 *sqq.* ; ii. 198 *sqq.* : how incurred, i. 252 *sqq.*
- Liber me Domine*, i. 358.
- Library, mass for benefactors of, i. 39.
- Lighting of buildings, sacrist to provide for, i. 101 *sqq.* ; ii. 42.  
regulations for, i. 104 *sqq.* ; ii. 46 *sqq.* in refectory, i. 101, 182 *sqq.*, 370 ; ii. 43, 100, 132 *sqq.*, 270.  
in dormitory, i. 198 ; ii. 153.  
in locutorium, i. 314.  
in infirmary, i. 331, 371 ; ii. 153, 245, 270.
- Lights, in church on various days (i) at Canterbury, i. 376 *sqq.*, 378 *sqq.*, 383 ; ii. 251, 255 *sqq.*, 268 *sqq.*  
(ii) at Westminster, ii. 45 *sqq.*, 91, 92, 245, 246.  
placed by a corpse awaiting burial, i. 339.  
at mass for a brother deceased, i. 340.  
at 'Dirige,' i. 342.  
carried before Abbot to chapter-house, i. 378.  
on hearse in holy week, i. 379-80.
- Linen for altars, washing and reconciliation of, i. 113-14 ; ii. 58-9.
- Liquorice formerly the only medicine provided by infirmarer, i. 326.
- Litany, i. 120, 385, 409, 423 ; ii. 56, 67, 242.
- Locutoria,' 'custodes ordinis' may enter, i. 81 ; ii. 18.  
position of, at Canterbury, i. 106.  
regulations for, i. 204 ; ii. 158.  
'minuti' in, i. 310.  
light in, i. 314.  
rushes or hay for floors of, ii. 51.  
some obedienciaries may enter without leave, ii. 95.  
'claustrales' may not enter without leave, ii. 96-7.  
key of, ii. 108-9.
- 'Longhus,' *see* Almshouse.
- Loquamus de ordine nostro*, i. 224, 225, 264, 412, 426, 427 ; ii. 183.
- S. Lucy, festival of, i. 432.
- S. Luke, festival of, i. 431.
- Lyra, John de, ii. 73.
- Magnificat*, i. 45, 46, 50, 94, 98 ; ii. 32, 33, 38, 268.
- Majesty in refectory, i. 166, 168, 179, 223 ; ii. 107, 110, 125, 182.  
in chapter-house at Canterbury, i. 223, 265, 387.
- Maleth, John de, ii. 72.
- Malingering, i. 327.
- Malmesbury, Prior of, ii. 108.
- Malvern, Prior of, ii. 108, 121, 125, 195 : monks of, ii. 115 : novices of, ii. 128.
- 'Mandatum,' daily ('mandatum pauperum'), i. 77, 233.  
weekly, i. 200, 216 *sqq.*, 312, 345, 418, 419 ; ii. 154, 174, 258.  
monks of other houses at, i. 218 ; ii. 175.
- Manduth, Robert, ii. 247.
- Maniple worn by priests at funerals, i. 358.
- Manors, regulations as to care of, i. 135.
- Manual referred to, i. 335.
- Manual labour, dispensations as to, i. 397.
- S. Marcellus, festival of, i. 433.
- S. Margaret, festival of, i. 432 ; ii. 281, 313
- S. Mark, festival of, i. 431 ; ii. 40.
- Marshal of the Hall, duties of, i. 55.
- Marshal of the Horse, i. 57.
- Maritiloge read in chapter, i. 223 ; ii. 182 : obits entered in, i. 352, 364.
- S. Martin, altar of, i. 381.  
festival of, i. 381, 431 ; ii. 78, 287, 312 ; octave, i. 387, 433.  
quoted, i. 337.

- B.V. Mary, altars of, *see* Altars (i) and (ii).  
 chapel of, at Westminster, ii. 91-2.  
 commemoration of, i. 122, 433; ii. 268, 314.  
 festivals of:—  
   Annunciation, *see* Annunciation.  
   Assumption, *see* Assumption.  
   Conception, i. 431; ii. 78, 92, 286, 312: vigil, ii. 312.  
   Nativity, i. 377, 430; ii. 43, 61, 77, 91, 92, 132, 133, 246, 285, 311: vigil, ii. 61, 311: octave, i. 387, 433; ii. 61, 78, 313.  
   Oblation, i. 431.  
   Purification, *see* Purification.  
 principal feasts of, six at Canterbury, i. 143: five at Westminster, ii. 91: only two have octaves at Westminster, *ibid.*  
 girdle of, at Westminster, ii. 49, 73.  
 hours of, said standing, i. 313: Prime and Compline of, said daily by all monks, i. 313.  
 image of, in S. Katharine's Chapel at Westminster, ii. 246.  
 mass of, *see* Masses.
- S. Mary Magdalen, altar of, i. 144, 145; custos of, i. 145.  
 festival of, i. 431; ii. 77, 287, 310: vigil, ii. 310.
- Mass, all priests to say daily, i. 39: penalty for not saying, i. 152.  
 Abbot present at, i. 66.  
 preparation of altars for, i. 109 *sqq.*; ii. 54.  
 daily in Infirmary chapel, i. 331; ii. 247.  
 errors and accidents at, i. 282 *sqq.*; ii. 211 *sqq.*, 259-60.  
 not interrupted in case of a death in the monastery, i. 344.
- Masses:—  
 High Mass: ('maior,' 'magna'); Abbot or Prior to celebrate on greater festivals, i. 38, 74: time of, i. 413, 417.  
 Morning mass: ('matutinalis,' 'capitalis,' 'minor in conventu'); i. 39, 221, 318, 412, 417; ii. 144: to be 'pro congregatione' on Fridays in Lent, i. 318: when to be 'pro fratre defuncto,' i. 349: time of, i. 221, 412, 417; ii. 144.  
 Mass of B.V.M., i. 143, 144, 145, 403, 412, 417; ii. 91, 92, 251: at Canterbury, sung daily, i. 144, 403: solemnly on Saturdays, i. 143: formerly in crypt, afterwards at an altar in the nave, i. 144: at Westminster, in Lady chapel, solemnly on 5 principal feasts of our Lady, ii. 91: time of, i. 412.
- Masses (*continued*):—  
 Mass 'pro defunctis' ('pro fidelibus'), i. 39, 99, 118, 340, 342, 343, 351, 355, 364, 366, 368; ii. 252, 253: at high altar on All Souls' day and on anniversary of an Abbot, at Canterbury, ii. 253: mode of offering oblations at, i. 118: each priest to say ten masses for a brother deceased, i. 343: said for a deceased brother daily during trental, i. 368: not on Easter Day, i. 366: rule as to Gospel at, ii. 252.
- Mass 'pro ecclesia,' i. 144, 145, 149, 206; ii. 268: not said on principal feasts, i. 145; ii. 268: at Canterbury, said in chapel opening from S. cloister, i. 206.
- Mass 'de Spiritu sancto,' i. 39, 405.  
 Private masses, rules as to, i. 368; ii. 250, 251: when said, 190, 203, 204; ii. 144, 159, 263.
- Rules as to which mass shall be said on certain days, i. 331; as to postponement of festival mass in case of a burial, i. 356.
- Master of the crypts at S. Augustine's, i. 14.
- Masters of novices and junior monks, i. 5, 145, 146, 208, 225, 364, 402; ii. 41, 93, 94, 157, and in sections relating to Novices and Monks, younger, *passim*.
- Matilda, Queen of Henry II., burial place of, ii. 45.
- S. Matthew, festival of, i. 376, 431; ii. 78, 289, 312.
- Matthew Bell at Canterbury, *see* Bells.
- S. Matthias, festival of, i. 340, 375, 431; ii. 294, 303; vigil, ii. 289, 303.
- Mats for floors and benches, i. 106, 107, 195, 219; ii. 50, 148, 176.
- Mattins, coming late to, i. 38: case of convent being late for, i. 117; ii. 64.  
 on principal feasts, i. 46.  
 mass vestments at, i. 46; not on major doubles, i. 47.  
 rising for, i. 188; ii. 141.  
 what festivals have mattins 'de die,' i. 382.  
 said soon after curfew, ii. 261.  
 of B.V. Mary, i. 188; ii. 142.
- S. Maurice, festival of, i. 332, 432; ii. 78.
- S. Maurus, festival of, i. 432; ii. 78.
- Mead for 'potus caritatis,' ii. 137.
- Meadow, the Abbot's, ii. 51.
- Meals, how served in refectory, i. 171 *sqq.*; ii. 115 *sqq.*

- Meals (*continued*)**—  
 of servitors, i. 178, 179; ii. 125.  
 if begun, not interrupted, but hastened  
 in case of a death in the monastery,  
 i. 345.  
 dispensations as to, i. 396 *sqqq.*  
**Measurements of buildings at S. Augustine's**, i. 32.  
**Meat**, for sick in infirmary, i. 326: not  
 allowed to novices, *ibid.*: dispensation  
 as to use of, i. 396. *See 'Misericordia.'*  
**Medicine**, provided by infirmarer, i. 325;  
 ii. 234.  
 monks taking a course of, i. 300; ii.  
 234.  
**'Meineaus'**, name of bells at Canterbury, ii. 304.  
**S. Mellitus**, Abp. of Canterbury, festival  
 of, i. 373, 375, 376, 382; ii. 286,  
 294, 306, 307; shrine of, i. 378.  
**Meltona**, William de, letter to, i. 18.  
**Menitio Domine David**, i. 347, 360.  
**Memor fui nocte nominis tui**, ii. 141.  
**Memoriae**, of All Saints, ii. 240.  
 of S. Augustine, ii. 314.  
 of B.V. Mary, i. 122, 433; ii. 268,  
 314.  
 of certain feasts, said in 'curta venia', i.  
 387.  
 of mass in presence of the sick, i. 301.  
**Memoriam fecit**, ii. 106, 122, 132.  
**'Meniti'** (? = 'meineaus') to ring when  
 all the bells are rung, ii. 256.  
**'Meriana'** (? = 'meridiana') ii. 315.  
**'Meridiana'** rules for, i. 191, 345; ii. 145,  
 249, 252.  
**Messenger of Abbot**, i. 60.  
**S. Michael**, altar of, i. 370; ii. 269.  
 festival of, i. 8, 182, 183, 219, 332,  
 377; ii. 43, 61, 78, 89, 129, 133,  
 155, 224, 261, 268, 270, 283, 284,  
 285, 312, 316: vigil, i. 182, 378; ii.  
 268, 312: octave, i. 106.  
**Michael praepositi**, ii. 268.  
**'Miche'** or 'Miche's', bread so called, i.  
 160; ii. 98.  
**Mid-lent**, ii. 78, 287, 314.  
**S. Mildred**, altar of, ii. 269, 271, 281,  
 282, 283, 284, 286, 288.  
 festivals of:—Deposition, i. 375, 377,  
 382, 432; ii. 255, 260, 281, 310:  
 vigil, i. 196; ii. 281, 310: octave,  
 i. 379, 387; ii. 313: vigil of  
 octave, ii. 313.  
 Translation, i. 376, 382; ii. 288,  
 307: vigil, ii. 307.  
 shrine of, i. 378, 379; ii. 376.  
**Milk supplied by gardener on S. John**  
 Baptist's Day, ii. 90.  
**Mill at Westerloke**, i. 123.  
**Mint** used for strewing floor of choir at  
 Westminster, ii. 176.  
**'Minuti'** book for use of, i. 102.  
 to say mattins in S. Gregory's Chap. 1,  
 i. 122, 314.  
 regulations as to, i. 85, 175, 181, 182,  
 201, 231, 297 *sqqq.*, 302, 306, 310 *sqqq.*,  
 360; ii. 23 *sqqq.*, 132, 160, 175, 239  
*sqqq.*, 252, 256, 257.  
**Misereatur tui Deus**, i. 246; ii. 207, 210.  
**Misereatur vestri**, i. 333.  
**Miserere Deus**, ii. 256.  
**Miserere mei Deus**, i. 3, 14, 179, 203,  
 266, 330, 334, 341, 351, 358, 365, 385,  
 391, 414, 424; ii. 32, 122, 125, 126,  
 143, 144, 157, 213, 255, 256, 268:  
 as a measure of time, i. 190, 203;  
 ii. 143, 158.  
**Miserere nostri**, ii. 132.  
**Miserere [? quae]sumus Domine anima- bus**, i. 342, 357.  
**Misericordia** (= 'misericordiae domus,'  
 'Misericordiarum domus'), i. 40,  
 177, 181, 221; ii. 75, 83, 91, 100,  
 101, 122, 123, 124, 130 *sqqq.*, 177,  
 227: to be served by monks or sworn  
 servants, i. 40.  
**'Misericordiae'** in choir, i. 382, 387.  
**Misericordiam tuam**, i. 338.  
**Missus est**, i. 330.  
 Mitre worn by Abbot, i. 3; when laid  
 aside at mass, i. 49.  
**Mitte ei Domine**, i. 44, 257, 267, 277,  
 294.  
**'Mixtum'**, rules as to, i. 10, 163, 175,  
 306; ii. 104.  
**Molesham**, Robert de, Prior of West-  
 minster, ii. 92.  
 Monks not to be rebuked in presence of  
 secular persons, i. 65; ii. 2.  
 may obtain supplies from the cellarar  
 as gifts for their friends four times in  
 a year, i. 134.  
 disposal of things belonging to, after  
 their decease, i. 136, 140; ii. 79,  
 85.  
 of other houses, regulations as to,  
 during their stay, i. 137 *sqqq.*, 218;  
 ii. 80 *sqqq.*, 175: exemption from  
 obligation to receive, i. 398.  
 from cells, at Westminster, ii. 83.  
 absent more than two nights, should  
 return before collation, i. 140; ii. 85.  
 rules for, when allowed to go abroad, i.  
 156.  
 not to lodge in other houses if they can  
 be received in houses of the Order, i.  
 156.  
 proper studies of, i. 157.  
 to attend compline and go to bed be-  
 times, i. 157.

- Monks (continued)—**
- coming late to refectory, i. 167-8 ; ii. 110.
  - sent to take meals out of refectory, i. 168 ; ii. 110.
  - invited to Abbot's or Prior's table, i. 169 ; ii. 111.
  - not to walk abroad after collation, i. 178 ; ii. 124.
  - to sit when speaking in cloister or parlour, i. 203 ; ii. 158.
  - meeting one another, i. 211 ; ii. 166.
  - how named in chapter, i. 229 ; ii. 188.
  - promotion of, i. 238 ; ii. 196.
  - profession of, *see* Profession.
  - of other congregations, how admitted, i. 291.
  - of other orders, how treated, i. 141 ; ii. 86, 258.
  - do not watch at night by a corpse in S. Pancras' chapel, ii. 252.
  - coming late to choir, ii. 255, 258.
  - all to communicate on principal festivals, ii. 268.
  - Monks, new-professed, regulations for, i. 270 *sqq.*, 427 *sqq.* ; ii. 225.
  - Monks, younger, regulations for, i. 90, 143, 154, 212, 213 ; ii. 28, 167, 251.
  - Mordone, Chaplain of, ii. 36.
  - Motus fratrum nostrorum precibus*, ii. 208.
  - Music for sick in infirmary, only in the chapel, i. 329.
  - \* Muete,' ringing at, ii. 292, 293, 296-312 *passim*, 316.
  - Nails, rules for cutting, i. 210 ; ii. 165.
  - Ne despicias omnipotens Deus*, ii. 214.
  - Ne memineris*, ii. 260.
  - Ne reminiscaris*, i. 257, 277 ; ii. 214.
  - Needles and thread to be provided, i. 197 ; ii. 151.
  - Nenyl, sire, si Deu plesit*, i. 384.
  - S. Nicholas, altar of, i. 381.
  - festival of, i. 381, 431 ; ii. 78, 287, 312 : vigil, ii. 312.
  - Nicholas [Thorn], Abbot of S. Augustine's, i. 34, 144, 372 : 'Reformatiuncula' of, i. 34 *sqq.*
  - Nihil proficiat inimicus*, i. 267, 277, 294.
  - Nolite timere*, ii. 34.
  - Non intres in iudicium*, i. 358, 360.
  - None said at table in 'misericordia,' ii. 249.
  - \* Nonnus,' title used in naming monks in chapter, ii. 264.
  - Norman, ii. 73.
  - Northburne, custos of, to furnish matting for dormitory, i. 195.
- Nos requirimus misericordiam***, i. 6.
- S. Nothelm, festival of, ii. 289, 312 : shrine of, ii. 276.
- Novices, when usually admitted at Canterbury, i. 8.
- age of, i. 261.
- enquiries made of, before entrance, i. 404.
- admission of, i. 6, 254 *sqq.*, 399 ; i. 223.
- on day of entrance, i. 403 *sqq.*
- instruction of, before entrance, i. 5, 402.
- instruction of, after entrance, i. 12, 257 *sqq.*, 406 *sqq.*
- admission of, to Holy Orders, i. 274.
- regulations for, i. 7 *sqq.*, 212 *sqq.*, 383 *sqq.*, 407 *sqq.* ; ii. 168 *sqq.*
- duties and promotion of, i. 420, 421.
- in refectory, i. 7, 175 ; ii. 118 *sqq.*
- in cloister, i. 202 *sqq.*, 204 *sqq.* ; ii. 159 *sqq.*, 162, 163, 168.
- in chapter, i. 224, 412 ; ii. 190 *sqq.*
- tonsure of, i. 256.
- punishment of, i. 259 ; ii. 223.
- allowances to, i. 263 ; ii. 224.
- in infirmary, i. 309, 326.
- regulations as to bleeding, i. 309, 315, 388 ; ii. 238.
- how to behave in case of fire, i. 389.
- dress and bedding of, i. 400, 401, 405
- 'schola' of, i. 402, 403.
- to confess at least weekly, i. 406.
- not to converse with others than their masters, i. 408, 409.
- order of a day of their life, i. 409 *sqq.*
- position of, between probation and profession, i. 262.
- profession of, *see* Profession.
- begin anthems at 'privata suffragia,' ii. 38.
- at processions, do not go to the altar for relics, ii. 62.
- to read with a loud voice in the cloister before prime, ii. 262.
- Novice-master, *see* Master.
- Nus requirimus la misericorde* (differing forms), i. 264, 274, 383, 384.
- Nuts, rules for eating in refectory, i. 172 ; ii. 117.
- 'O' s sung by obedienciaries, i. 50.
- O sapientia*, i. 51, 307 : Abbot to begin, i. 51.
- O crux ave*, i. 9.
- Oar set in refectory at Westminster on S. Katharine's day, ii. 247.
- Oaths prohibited, i. 406.
- Ob hoc brevatu supplici*, i. 9.
- Obedience, i. 151, 152.

- Obediencies, authority of, over servants, i. 76; ii. 11.  
 general regulations as to, i. 145 sgg.; ii. 93 sgg.  
 obligation to attend services in church, i. 145-6; ii. 93-4.  
 not to eat, drink, or sleep in their offices, i. 178; ii. 124.  
 how named in chapter, i. 229; ii. 188.  
 how admitted, i. 236; ii. 195.  
 returning from absence, rules as to, i. 303; ii. 254, 268.
- Obit N. de tali loco*, i. 369.
- Obits of parents of monks, i. 296.
- Oblation at mass, rules as to, i. 118-9, 269, 270, 357, 363; ii. 64 sgg., 257.
- Obleys, making of, i. 119 sgg.; ii. 67.
- Obscuramus misericordiam tuam*, i. 359.
- Octaves, how ranked at Canterbury, i. 431.  
 five principal, at Canterbury, i. 375, 376, 379, 382.  
 'cum regimine chori,' i. 387.  
 of 12 lessons, i. 433.
- Oculi omnium*, i. 168; ii. 110.
- Offerentes*, i. 338.
- Offerings at altars and shrines, i. 149.
- Offertory, verse after, how sung, ii. 30.
- Officers of monastery, how chosen, i. 73.  
 Offices, how far to be known by heart, i. 37: to be said more slowly, i. 38.  
 Office of the Dead, rules as to, i. 342, 355, 411, 414, 416: see 'Dirige' and 'Placebo.'
- Okham (Oakham), church of, ii. 75, 76, 77, 116, 126, 131, 224.
- Omnipotens Deus concedat vobis*, i. 291.
- Omnipotens sempiterne Deus miserere*, i. 44.
- Omnipotens sempiterne Deus* [? qui ab humano], i. 338.
- Omnipotens sempiterne Deus qui artam viam*, i. 2.
- Omnipotens sempiterne Deus respice propitiatus*, i. 257.
- Omnipotens sempiterne Deus salus aeterna*, i. 335.
- 'Oratorium', ii. 51, 262.
- Ordination, prayers for those about to receive, ii. 227.
- Oremus fratres carissimi*, i. 360.
- Organs, use of, ii. 261, 268: payments for blowing, ii. 259, 293-4.
- Ostende nobis Domine*, ii. 65.
- Otho, Legate, i. 36.
- Ottobon, Legate, i. 36, 40, 390.
- Oxford, William of, i. 21, 22, 26.
- Oyl, sire, par la grace Deu*, i. 384.
- Padyntone (Paddington) manor of, ii. 94.  
 'Palefridarius' of Abbot, duties of, i. 61.
- Palm Sunday, i. 48, 50, 95, 100, 373, 431, 432; ii. 33, 34, 41, 50, 61, 77, 82, 151, 287, 294, 315.
- Palms, Blessing of, i. 50, 95, 106; ii. 34.
- S. Pancras, chapel of (at S. Augustine's) ii. 252.
- Panni (=undergarments), rules as to changing, i. 10, 191; ii. 145.
- Pantler, Abbot's, duties of, i. 56.
- Papal constitutions, how far received, i. 153.
- Par la grace de Dieu et vos enseignemens*, i. 256, 265.
- Parce Domine, parce famulo tuo*, i. 338.
- Paris, William de, ii. 72.
- 'Parliament' in cloister, i. 8, 206 sgg., 350, 354, 413; ii. 161 sgg., 250.
- Parlours, see 'Locutoria.'
- Partem beatas resurrectionis*, i. 338.
- Paschal candle, i. 104, 121, 143, 380; ii. 34, 274, 278, 280, 284, 285, 288.
- Passion, days of reading, ii. 90: read for the sick after unction, i. 301, 338.
- Passion Sunday, i. 381; ii. 61.
- Pater de cælis...miserere animae*, i. 338.
- Pater noster*, i. 7, 11, 15, 50, 165, 201, 257, 267, 277, 281, 289, 294, 305, 306, 333, 335, 338, 335, 335, 358, 360, 386, 388, 420; ii. 106, 214, 221, 256, 260.
- said by Abbot at vespers and lauds, i. 50.
- by convent, at profession, after *Sanctus*, i. 386.
- repetitions of it in lieu of hours, psalter, attendance at mass, i. 281.
- Patherichseye (or Bathrichseie = Battersea), ii. 153, 234.
- Patrons, festivals of, at Canterbury, i. 430: commemoration of, i. 433.
- S. Paul, altar of, at Westminster, ii. 45.
- Commemoration of, i. 375, 432; ii. 78.
- Conversion of, i. 376, 431; ii. 78, 289, 294, 301, 303, 307, 311, 315: vigil, ii. 301.
- Priest (or vicar) of, at Canterbury, i. 115, 222: clerk of, i. 115.
- see also SS. Peter and Paul.
- Pax Domini*, i. 285, 286, 289; ii. 217, 218, 221.
- Pecham, John de, i. 21, 22, 25.
- Pecunia sua sit in perditionem*, ii. 232.
- Penalties, in chapter, see Chapter: for offences against rule, how determined, i. 391 sgg.
- Penances, substitution of peculiar, forbidden, i. 155.
- Pentecost, i. 38, 381, 382, 430, 432; ii. 77, 270, 275: vigil, i. 431; ii. 51, 255, 275: week days following,

- Pentecost (*continued*)—  
 i. 431; ii. 78, 287: Saturday in Ember week, ii. 40: octave, i. 387.
- Per eundem Dominum* (at end of Canon), i. 285; ii. 217.
- Per gratiam Dei et vestra insensamenta*, i. 256.
- Per ipsum et cum ipso*, i. 285, 288, 289; ii. 217, 221.
- Per istam unctionem*, i. 333.
- Per licentiam vestram ... accepturus sum medicinam*, ii. 225.
- Per omnia* (at end of Canon), i. 283, 289; ii. 215, 221.
- Per singulos dies*, i. 47; ii. 54.
- Perlor, William del, ii. 88.
- S. Peter, altar of, *see Altars* (i.) (ii.)  
 festivals of:—Ad vincula, i. 35, 373, 376, 431; ii. 33, 68, 75, 244, 286, 310: vigil, ii. 310: octave, ii. 78.
- Chair, i. 375, 376, 431; ii. 33, 77, 289, 294, ? 303.
- SS. Peter and Paul, altar of, *see Altars* (i.)  
 festival of, i. 375, 376; 382, 387; ii. 61, 68, 75, 270, 310: vigil, ii. 278, 310: octave, i. 379, 382, 387, 433; ii. 78, 310.
- S. Peter, Abbot of Canterbury, festival of, i. 432; ii. 297.
- Peto per misericordiam Dei*, i. 291.
- SS. Philip and James, festival of, i. 431; ii. 78, 294, 306, 310, 311, 312, 313: vigil, ii. 306.
- Philip IV. of France, letter to, i. 25.
- Philip, Prior of Westminster, ii. 133.
- Philippus, ii. 251.
- Physician, at Canterbury, i. 40: resident in monastery, i. 329: his attendant, i. 329: the Abbot's, i. 54, 63, 64.
- Piae recordationis affectu*, i. 359.
- Pilechere, name of bells at Canterbury, ii. 291, 301, 308, 317.
- \* Pitancarius, at Westminster, duties of, ii. 75 *sqq.*
- Pittances, i. 136; ii. 75 *sqq.*: quality of, i. 136: cf. ii. 79: weekly to elder monks, ii. 243.
- Placebo*, i. 339, 342, 351, 352, 365, 367, 369, 383, 415, 416; ii. 233, 251: times of saying at different seasons, i. 383.
- Pleni sunt caeli et terra*, i. 109.
- Plumbers, allowances and payments to, ii. 50, 51, 74, 100.
- Plumstead, i. 34.
- Pollard, Simon, ii. 73.
- Pone Domine custodiam*, ii. 140.
- Pontifical ornaments, when used by Abbot, i. 49.
- 'Potus caritatis,' i. 67, 86, 105, 168, 184; ii. 3, 4, 19, 55, 137, 177.
- 'Praecepta capituli' on various matters at Canterbury, i. 152 *sqq.*
- Praeceptis salutaribus moniti*, i. 283, 289; ii. 215, 216, 221.
- Praesta quaesumus Domine huic*, i. 277.
- Praesta quaesumus omnipotens Deus ut sicut*, i. 257.
- Prayers, before or after hours, sign for ending, i. 66; ii. 3.
- three after compline, ii. 139.
- three before prime, i. 204; ii. 158.
- private, in dormitory, i. 187, 188, 409, 420; ii. 140 *sqq.*, 262.
- before vespers, ii. 256-7.
- Precentor, duties of, i. 90 *sqq.*; ii. 28 *sqq.*, 255.
- makes ink, i. 82; ii. 19, 36, 97.
- has charge of books, i. 90; ii. 28, 36.
- writes 'tabulæ' of principal festivals, i. 94; ii. 32.
- has key of seal, i. 96; ii. 36.
- obedience to, i. 96, 97; ii. 36, 37.
- vesting of, i. 114; ii. 59.
- prepares all letters sent by convent, i. 96; ii. 36, 254.
- prepares schedule of absolution at funerals, i. 357.
- place in cloister, i. 202.
- regulations as to bleeding, i. 321, 324.
- Preciosa est mors*, i. 75, 203, 315, 390; ii. 10, 158, 240.
- Priest, Hebdomadary, i. 48, 332.
- Priests, not to omit saying mass for more than four days, i. 152.
- may have leave to be absent from compline, i. 325.
- to attend the sick after unction, i. 335.
- how vested at funerals, i. 358.
- duties of on admission to profession, ii. 226.
- Priests, secular, status of, if admitted as monks, i. 43.
- Prime, Abbot does not sing 'in conventu,' i. 66; ii. 3.
- mode of assembling for, i. 190; ii. 143, 144.
- time of, ii. 144, 261.
- of B.V.M., to be said daily by all monks, i. 313: begun in dormitory, i. 189; ii. 143.
- Primo dierum omnium*, ii. 261.
- Principal feasts, number of, ii. 101, 246, 270.
- regulations for, at Canterbury, ii. 270 *sqq.*
- 'simple principal feasts,' ii. 282.
- Prior, to instal abbot at S. Augustine's i. 72.
- election of, i. 73.

Prior (*continued*)—

duties of, i. 75 *sqq.*; ii. 9 *sqq.*, 255.  
reverence paid to, i. 75; ii. 9 *sqq.*  
has oversight of servants, i. 76, 77; ii.  
11.  
in chapter, i. 75 *sqq.*; ii. 10 *sqq.*.  
circuit of, during mattins, i. 78; ii. 12.  
to visit sick in infirmary, i. 327; ii. 15.  
absence of, from choir and chapter, i.  
86, 315, 322; ii. 24.  
in refectory, i. 166; ii. 105 *sqq.*  
may invite monks to his chamber from  
refectory, i. 169; ii. 110.  
allowance of, at meals, i. 180; ii. 129.  
in 'misericordia,' i. 181; ii. 130.  
place in cloister, i. 202; ii. 157.  
complaints against, in chapter, i. 228;  
ii. 186.  
gives signal for rising in dormitory, i.  
79; ii. 13, 262.  
regulations as to bleeding, i. 315, 322-3.  
to see that novices are professed at  
proper time, i. 422.  
chaplain of, i. 315; ii. 97.  
long chamber of, at Westminster, ii.  
112, 133.  
allowance to, for clothes of his servants,  
ii. 129.  
entertainment by, on Advent Sunday  
and Septuagesima, ii. 131.  
'Prior claustrorum,' *see* Sub-prior.  
Priors, third and fourth, i. 82, 87 *sqq.*;  
ii. 18, 25 *sqq.*; *see also* 'Custodes  
ordinis.'  
Priors of other houses, allowance for, i.  
137; ii. 80.  
in refectory, i. 166, 167; ii. 107, 108.  
may be lodged in king's chamber at S.  
Augustine's, ii. 254.  
S. Prisca, festival of, i. 433.  
Processions, regulations for, i. 38, 47, 48,  
74, 100, 115, 121, 306, 311, 318,  
359, 360, 377, 381, 387; ii. 62, 239,  
241, 246, 251, 253, 256, 269 *sqq.*  
on various days at Canterbury, i. 377,  
381; ii. 269 *sqq.*, *passim*.  
order of, at funerals, i. 359, 360; ii.  
253.  
Profession, mode of admission to, i. 2  
*sqq.*, 13 *sqq.*, 264 *sqq.*, 383 *sqq.*,  
421 *sqq.*; ii. 224 *sqq.*  
not to be delayed more than three  
days after probation, i. 42.  
formula of, i. 4, 13, 266, 424; ii. 228.  
should be written by the novice, i. 13,  
265.  
to be signed with a cross, i. 385.  
may be read for one who cannot  
read, i. 423.  
petition for, to be made in chapter,  
i. 13, 264, 383, 423.

Profession (*continued*)—

form of petition, i. 264, 383; ii. 223.  
to be on a Friday, ii. 226.  
may take place elsewhere than at the  
high altar, i. 269.  
*Prosciscere anima Christiana*, i. 338.  
'Proprietarii,' i. 36, 151; ii. 252.  
Prose, bells rung at, i. 376; ii. 292, 295,  
296, 300, 302, 306, 308, 309.  
Psalms:—'psalmi defunctorum,' ii. 200.  
'psalmi familiares,' i. 411; ii. 67,  
200, 240, 263.  
gradual, i. 314, 409.  
penitential, i. 38, 120, 332, 337, 341,  
350, 351, 360, 364, 405, 409, 411,  
423; ii. 56, 67, 242, 260.  
'psalmi prostrati' (or 'prosternentes'),  
i. 411; ii. 104, 202, 257.  
sung continually beside a corpse  
awaiting burial, i. 339, 353.  
fifty said for persons deceased, i. 364,  
365.  
Psalter, each monk not a priest to say  
10 times for a brother deceased, i.  
343.  
said for brother deceased, i. 353, 355,  
356, 369; ii. 253.  
'Pulsator,' duties of, ii. 317-8.  
Punishments in chapter, *see* Chapter.  
Purification of B.V. Mary, festival of, i.  
48, 50, 182, 183, 326, 332, 348, 377,  
378, 383, 430; ii. 43, 44, 50, 77,  
81, 88, 92, 133, 135, 179, 244, 255,  
270, 284, 294, 302, 310, 311: vigil,  
ii. 302.  
'Quaesumus Domine ut animac,' i. 357.  
*Quemadmodum*, i. 359.  
*Qui fecit caelum et terram*, i. 184.  
*Qui Lazarum*, i. 358.  
*Qui pridie*, i. 283; ii. 215.  
*Qui redimit de interitu*, i. 240; ii. 199.  
Quinquagesima, ii. 61.  
Ralph [Bourne], Abbot of S. Augustine's,  
i. 21-30 *passim*, 144.  
Ralph [Papillon], Abbot of Westminster,  
ii. 187.  
Ramsey, prior of, in refectory, ii. 108.  
Reader, in refectory, i. 163, 165-6;  
106, 250: in chapter, ii. 264.  
Reading, general chapter at, i. 155.  
'Reclusorium' at Westminster, ii. 20.  
*Reconcilientur ista huiusmodi*, i. 114;  
ii. 59.  
'Refectoriarum,' duties of, i. 159 *sqq.*; ii.  
98 *sqq.*  
to serve at meals of servitors, i. 178;  
ii. 125.  
to attend 'minuti' in refectory, i. 313;  
ii. 256.

- ' Refectorius' (*continued*)—  
 bleeding of, i. 321.  
 at Westminster, to show cups on a set day, ii. 90.  
 scandal occasioned by one at Westminster, ii. 134.  
 Refectory, novices in, i. 7, 175, 414 *sqq.*; ii. 118-20.  
 two-thirds of monks to dine in, i. 40.  
 abbot in, i. 66, 166, 171, 174; ii. 2, 3, 107, 115, 118.  
 food sent to, from abbot, i. 68; ii. 4.  
 gifts in, how received, i. 67, 68, 176; ii. 4, 121.  
 absence from, i. 77, 80, 81, 177; ii. 12, 16, 17, 123.  
 regulations for, i. 161 *sqq.*, 171 *sqq.*; ii. 99 *sqq.*, 115 *sqq.*  
 mode of leaving, during meals, i. 176; ii. 122.  
 not to be entered except at fixed times, i. 179; ii. 127.  
 lighting of, i. 182; ii. 132 *sqq.*, 270.  
 women admitted to, at certain times, i. 215; ii. 170.  
 monks returning to choir to eat in, i. 304.  
 'minuti' in, i. 310, 313; ii. 256.  
 infirmaries in, i. 330.  
 no one to eat in, between death of a monk and burial, if on the same day, i. 354.  
 former arrangement of kitchen and refectory at Westminster, ii. 133.  
 tablecloths provided by chamberlain at Westminster, ii. 154.  
 pittances in, ii. 250.  
 bishop in, ii. 252.  
 rules as to cleaning, ii. 255.  
 special food in, ii. 256.  
 guests in, *see Guests, Abbots, Monks, Priors of other houses.*  
*Rege quæsumus Domine*, i. 70; ii. 7.  
 Relics, feast of, i. 122, 377, 382, 430, 433; ii. 33, 77.  
 care of, i. 108; ii. 53.  
 distribution of, for processions, i. 115; ii. 62.  
 keeper of, at Westminster, ii. 52.  
*Rem quidem difficilem*, i. 255.  
 Rents, collection of, i. 34.  
 Repairs of buildings, i. 106, 107, 123; ii. 49, 71.  
*Requiem aeternam*, i. 119, 338, 360, 367; ii. 66, 252, 318.  
*Requiescat in pace*, i. 360.  
*Requiro misericordiam Dei*, i. 255, 276; ii. 223.  
 'Resecodus' or 'Resecdote' (? = 'Ruscot'), name of a bell at Canterbury, ii. 291, 316, 317.
- Respond at vespers on principal festivals, monks specially chosen for, ii. 36.  
*Retribuer dignare Domine Deus*, i. 164; ii. 105, 122.  
 'Revestiarius,' duties, of i. 112 *sqq.*; ii. 57 *sqq.*: known at Westminster as 'Treasurer,' ii. 52.  
 'Ricardus' name of bells at Canterbury, *see Bells.*  
 Ring, Pontifical, when laid aside at mass, i. 49.  
 'Ringer,' duties of, at Canterbury, ii. 317-8.  
 Ringers, sacrist to provide, i. 117: payments to, i. 372-3; ii. 255, 293-4: not hired on ordinary occasions, ii. 255: guild of, at Westminster, ii. 63-4.  
 Ringing, times of, ii. 257, 260-1, 316-7, *see Bells*: system of, on different days at Canterbury, ii. 291 *sqq.*  
 Ripple, Solomon de, i. 23.  
 Rochester, Prior of, in refectory at Westminster, ii. 108.  
 Rods, provided by almoner, i. 220; by sub-almoner, ii. 49, 177.  
*Rogamus te Domine sancte*, i. 359.  
 Rogation days, i. 115; ii. 62.  
 Roger [? of Chichester], Abbot of S. Augustine's, i. 34, 42.  
 Rule, reading of, i. 390: offences against, i. 391 *sqq.*: interpretations of, i. 393 *sqq.*: to be expounded to novices, i. 406: cited, i. 153; ii. 71, 208.  
 Rulers of choir, number of, on festivals, i. 95; ii. 33.  
 Runaway monks, penalties for, i. 248 *sqq.*; ii. 209 *sqq.*  
 'Ruscot,' bell so called at Canterbury, ii. 268.  
 'Ruscot day,' ii. 257.  
 Rushes for strewing floors, i. 219; ii. 50, 51, 101, 148, 176, 244: to be salt, ii. 51.  
 Ryddenne, Adam de, i. 21, 22, 25.
- Sackcloth, the dying laid on, i. 337.  
 Sacrist, to provide mats for cloister, i. 8. election of, i. 73.  
 duties of, i. 101 *sqq.*; ii. 42 *sqq.*  
 charged with repair of certain roofs, i. 106-7; ii. 51.  
 not to talk in the church, i. 107; ii. 51.  
 his assistants, i. 107 *sqq.*; ii. 52 *sqq.*  
 provides for ringing, i. 116; ii. 62.  
 duties at mass, i. 118 *sqq.*; ii. 64 *sqq.*  
 distributes candles at funeral, i. 357.  
 customs relating to, at Canterbury, i. 370 *sqq.*

- Sacrist (*continued*)—  
 claims horses of knights buried in  
 monks' cemetery, i. 373; ii. 252.  
 to inspect chapels weekly, ii. 268.  
 at Westminster, to carry or send the  
 girdle of our Lady, ii. 49.  
 not charged with care of the Lady  
 altar, ii. 52.  
 to make circuit of the monastery on S.  
 Bartholomew's Eve, and on the feast  
 of S. John Ev., ii. 61.  
 entertainments by, ii. 68.  
**Sacristy**, servants of, ii. 256.  
**Saint Alban**, Hugh de, ii. 72.  
**Saint Paul**, John de, Prior of Westminster,  
 ii. 93.  
**Salmon** of S. Peter, ii. 103.  
**Salt**, blessing of, i. 109; ii. 54.  
 by whom supplied, i. 109; ii. 54.  
 for tables in infirmary, i. 326.  
**Salt-cellar**, number of, i. 161; ii. 100.  
*Salve regina*, ii. 201: not anciently used  
 at Westminster, *ibid.*  
*Salve sancta parens*, ii. 251, 261.  
*Salvos fac servos* (or *Salvum fac servum*),  
 i. 257, 267, 277, 294, 425; ii. 7.  
*Sancte Spiritus qui te Deum*, i. 3, 268,  
 426.  
*Sanctus*, i. 15, 357, 386.  
 Sandale, John de, letter to, i. 17.  
 Sandals, Pontifical, when used, i. 49.  
*Satisfaciat tibi Domine Deus*, i. 360.  
 Saturday 'in ramis palmarum,' i. 196.  
 Saturday, 'mandatum' on, i. 200: pro-  
 cession on, ordinarily 'ad crucem,' i.  
 381.  
 'Schedula absolutionis,' i. 69, 359; ii.  
 5.  
**S. Scolastica**, festival of, i. 439; ii. 303,  
 313: vigil, ii. 313.  
 'Scriptoriae domus' at Westminster, ii.  
 97.  
 Seal, custody of, i. 91, 96, 387; ii. 36:  
 no monk to have a private seal with-  
 out leave, i. 152.  
 'Secretarius,' see Sacrist.  
 Secular persons, not admitted to infirm-  
 ary, i. 40, 155, 327, 429.  
 rules as to conversing with, i. 40, 107;  
 ii. 51.  
 may be buried in cemetery, i. 107.  
 excluded from certain places, i. 155,  
 215; ii. 170.  
 admission of, to confraternity, i. 292  
*sqqq.*  
 received as guests, ii. 88.  
**Senescallus**, see Steward.  
 Seniors, respect to be shown to, i.  
 153.  
 'Senpectes' or 'Senpectae,' i. 226, 238;  
 ii. 185, 197.
- Septuagesima, i. 381, 432; ii. 60, 61, 91,  
 131, 287, 314.  
 Holy Sepulchre, Nunnery of, at Canter-  
 bury, monks not to visit alone, i.  
 41.  
 Sequence in place of hymn at vespers, ii.  
 30.  
 Sermons, i. 38, 224; ii. 183.  
 Servants, appointment and discipline of,  
 i. 76, 85, 122, 125, 134-6, 199; ii.  
 11, 22, 72, 153.  
 of the vestry, i. 112 *sqqq.*; ii. 57 *sqqq.*  
 of the church, i. 120, 121.  
 of the tailory, i. 199, 301, 336; ii.  
 153.  
 of the bath-house, i. 200, 301, 336;  
 ii. 155, 156.  
 of infirmary, i. 326, 328-9; ii. 244.  
 of the parlour, ii. 83.  
 wages and allowances of, i. 35, 373,  
 374; ii. 73, 74, 244, 293.  
 dues of, at funerals, i. 373.  
 Servitors in refectory, i. 171-2; ii. 115-6;  
 meals of, i. 179; ii. 125 *sqqq.*  
 Sexagesima, ii. 61.  
 Sext, times of, i. 356, 361.  
 Shaving, regulations for, i. 216; ii. 171  
*sqqq.*  
 Shrines at Canterbury:—  
 S. Adrian, i. 149, 378, 379; ii. 273,  
 277, 286.  
 S. Augustine, i. 45, 48, 70, 71, 378,  
 379; ii. 276, 286.  
 S. Brithwald, ii. 277.  
 S. Deusdedit, ii. 276.  
 S. Dunstan, ii. 286.  
 S. Honorius, ii. 270, 277.  
 S. Jaenbert, ii. 276, 288.  
 S. Justus, ii. 276, 287.  
 S. Laurence, i. 378; ii. 286.  
 S. Lethardus, i. 115; ii. 285.  
 S. Mellitus, i. 378; ii. 286.  
 S. Mildred, i. 378; ii. 276, 286.  
 S. Nothelm, ii. 276.  
 S. Tatwin, ii. 277, 290.  
 S. Theodore, ii. 277, 287.  
 Shrine of S. Edward at Westminster, ii.  
 8.  
*Si tamen ita sitis divinitus inspirati*, i.  
 264.  
 Sick in infirmary, regulations as to, i. 300  
*sqqq.*  
 discipline of, i. 327.  
 servants of, i. 327.  
 to dine together if possible, i. 329.  
 do not attend processions or mass in  
 the choir, i. 302.  
 bleeding of, i. 307.  
 allowances to, ii. 243, 244.  
 visitation and unction of, i. 332 *sqqq.*  
 care of, after unction, i. 301, 335-6.

- S. Silvester, festival of, i. 432; ii. 78, 297.  
*Simili modo posteaquam*, i. 283; ii. 215.  
 ‘Siminella,’ bread so called, i. 160; ii. 98.  
 SS. Simon and Jude, festival of, i. 376, 431; ii. 78, 289, 312.  
 Singing, mode of, ii. 249.  
*Sint lumbi*, i. 71; ii. 8.  
<sup>1</sup> *Sire je vus pri ke vus priez*, i. 265, 275; ii. 225, 227.  
<sup>1</sup> *Sire nous vous preum ke vous priez*, i. 265; ii. 225, 227.  
*Sire, pus ke je ay est: en la enfermerie*, i. 301.  
*Sire, si je ay a nul frere trespassé*, i. 275.  
*Sire, si nous eyum a nuyl frere*, ii. 227.  
*Sit laus Patri*, i. 14.  
*Sit nomen Domini benedictum*, i. 72, 164, 201, 305, 388, 409; ii. 105.  
 Smaragdus, extract from his commentary on the Rule, i. 126 sqq.  
*Societatem et consortium electorum*, i. 254.  
*Spiritus sancti, Deus*, ii. 106.  
 Spoons in refectory, i. 162, 166, 167; ii. 100, 101, 102.  
 Spurs not allowed in cloister or refectory, i. 215; ii. 170, 250.  
*Sta in iustitia*, i. 71; ii. 8.  
 Staff, when held by Abbot at mass, i. 49: not carried abroad, except to a council, ii. 259.  
‘*Stagiarii*’, i. 150, 236, 302, 319, 343; ii. 195, 239, 246.  
 S. Stephen, altar of, [and S. Mary Magdalene], i. 144.  
 festivals of:—*Natale*, i. 381, 382, 431; ii. 78, 286, 293, 294; *octave*, i. 387, 433; ii. 297.  
*Inventio*, i. 432; ii. 78.  
*Scitit angelus*, ii. 268.  
 Steward of courts, i. 54, 63, 64.  
 Steward of the hall, i. 54.  
 Stones at door of Chapter-house, i. 6, 383.  
 Straw for beds, i. 136, 195; ii. 79, 149, 245.  
 ‘*Studia*’ not assigned to certain persons, i. 150.  
 Study, regulations as to, i. 157.  
 Sub-almoner, duties of, i. 220-1; ii. 49, 176 sqq.: guests received by, ii. 88: to be present at meals of servitors, ii. 126.  
 Sub-cellarer, duties of, i. 123, 133 sqq.  
 Sub-chamberlain, duties of, i. 196 sqq.; ii. 149 sqq.  
 Sub-kitchener, duties of, ii. 74.
- Sub-prior (or ‘Prior claustrum’), i. 76; ii. 10, 17.  
 duties of, i. 80 sqq.; ii. 17 sqq., 252.  
 holds chapter of servants, i. 85; ii. 22.  
 place in cloister, i. 202.  
 at Canterbury, has charge of Lady altar in crypt, i. 149.  
 Subsacrist, duties of, i. 107 sqq.; ii. 52 sqq.  
 responsible if mattins begin too late, i. 117; ii. 64.  
 at mass, i. 118; ii. 64.  
 assistants of, ii. 52; cf. i. 108.  
*Subvenite sancti Dei*, i. 338, 339.  
 Succentor, duties of, i. 90 sqq., 97 sqq.; ii. 28 sqq., 37 sqq.  
 has charge of choir books, i. 98; ii. 37: and of the great bible at Westminster, ii. 37.  
 to rouse sleepers at mattins, i. 100; ii. 41.  
 deacons may act as, i. 101; ii. 42.  
 place in cloister, i. 202.  
 ‘*Suffragia*’ and ‘*memoriae*’, rules as to, ii. 240; cf. i. 315: at mass, ii. 251.  
 Sun, hours of services regulated by position of, ii. 257, 261.  
 Sundays from Advent to Candlemas, ii. 60.  
 five ‘*quasi in albis*’, i. 330.  
 ‘*in Paschali tempore*’, i. 331.  
 how classed at Canterbury i. 432.  
 lights in church on, ii. 290.  
 procession on, usually ‘*ad cryptas*’, i. 381.  
 rules as to ringing on, ii. 314 sqq.  
 ‘*Sunesdeies belle*’, see Bells.  
 Supper, when provided, i. 383: after compline, forbidden, i. 37.  
*Suscipe me Domine*, i. 3, 14, 266, 385, 424: how said, i. 424.  
*Suscipe quaesumus Domine hunc*, i. 257, 277.  
*Suscipe quaesumus Domine sancte*, i. 279.  
*Suscipiat eam Christus*, i. 338.  
*Suscipiat te Christus*, i. 338.  
*Suscipiat te Deus*, i. 291, 294.  
 Suttone, Galfridus de, ii. 73.  
 S. Swithun, festival of, i. 432; ii. 77.
- Table-cloths in refectory, i. 163; ii. 103, 154.  
 ‘*Tabula*’ (silver, of high altar at Canterbury) when displayed, i. 374, 382.  
 ‘*Tabula*’ (wax, of names and duties), by whom written, i. 98; ii. 38: read in chapter, i. 224; ii. 183: wax for, to be found by sacrist, ii. 49.

<sup>1</sup> Different forms, with variations of spelling, are placed together under these heads.

- '*Tabula sonatilis*,' different modes of striking, i. 238 ; ii. 198.  
struck at end of chapter, *ibid*  
before unction of the sick, i. 332.  
before commendation of the dying and  
of the departed, i. 337, 343 *sqq.*  
'*tabulae*' used in place of bells in  
Holy Week, ii. 316.
- Tailory, garments repaired in, i. 199 ; ii. 153.
- Tali kalenda obiit frater N.*, i. 365.
- Talking, leave not given for, before terce  
or chapter, i. 203 ; ii. 158.
- '*Tancardi*', large vessels so called, ii. 99.
- S. Tatwin, festival of, ii. 290, 314 :  
vigil, ii. 314 : shrine of, ii. 277.
- Te Deum laudamus*, i. 22, 43, 44, 46,  
71, 72, 324 ; ii. 8 : bells rung at,  
i. 376 ; ii. 292, 294-309 *passim*.
- Te decet laus*, i. 47.
- Te deprecamur agie*, i. 9.
- Te deprecamur supplices*, i. 302.
- Te lucis ante terminum*, i. 420.
- '*Tenentes chorum*', see Rulers of choir.
- Terce, time of, in Lent, ii. 257.
- S. Theodore, Abp. of Canterbury,  
festival of, i. 432 ; ii. 287, 312 :  
vigil, ii. 311 : shrine of, ii. 287.
- Theology, lectures on, i. 411, 417.
- '*Thesaurarius*', see Treasurer.
- S. Thomas, Apostle, festival of, i. 376,  
431 : ii. 78, 149, 313 : vigil, i. 196 ;  
ii. 151, 313.
- S. Thomas, Abp. of Canterbury, festivals  
of :—Passion, i. 431 ; ii. 61, 78,  
270, 272, 293, 296 : Translation, i.  
432 ; ii. 61.
- Thomas [de Findone?] Abbot of S.  
Augustine's, i. 372.
- Thorn, Nicholas, Abbot of S. Augustine's,  
i. 34, 144, 372.
- Tibi Domine commendamus*, i. 338, 339,  
353, 365 ; ii. 253.
- Tombs adorned on anniversaries, ii. 318.
- Tonsure of novices, i. 257.
- Tothulle, Rector of, ii. 73, 79.
- Towel, servitor of the, i. 56.
- Towels in cloister, i. 163, 199, 215 ; ii.  
103, 154, 170 : changed on Sundays,  
i. 163 ; ii. 103.
- Tract, how sung in funeral mass, i. 357 ;  
ii. 39.
- '*Tractus*' after mass 'pro defuncto'  
(? a mode of ringing), ii. 252.
- Traditor*, i. 380.
- Treasurer, duties of, i. 108 ; ii. 52 : at  
Westminster, keeps kitchen accounts,  
ii. 52.
- Trencher bread, i. 160.
- Trentals, regulations as to, i. 351, 367-8,  
382 ; ii. 251.
- Tres cher frere, avont ces hures*, i. 296 ;  
ii. 233.
- Holy Trinity, altar of, ii. 46, 240.  
convent of, at Canterbury, visited S.  
Augustine's on vigil of Ascension, i.  
373.
- Trinity Sunday, i. 38, 382, 430, 432 ; ii.  
77, 275, 286 : eve of, ii. 51.
- '*Trunculus*' (or 'scabellum'), penalty  
of, ii. 200 *sqq.* ; see Lantern.
- Tu autem Domine, i. 4, note, 178, 313.
- Tu famulum tuum quæsumus Domine*,  
i. 277.
- Tylmanstona, William de, i. 16, 17, 18.
- Unction of sick, i. 74, 301, 332 *sqq.*, 336,  
364 ; ii. 253.
- Under-butler, the Abbot's, i. 59.
- Under-garments, rules as to changing, &c.  
'*Panni*'.
- Under-porter of the hall, duties of, i. 60.
- '*Valectus camerae*', duties of, i. 58.
- S. Valentine, festival of, ii. 73, 89, 131.
- Veni creator Spiritus*, i. 3, 14, 267, 385,  
402, 404, 425, 426 ; ii. 34.
- Veni Domine*, i. 49.
- Veni sancte Spiritus*, i. 9.
- '*Venia*' in chapter, i. 224 ; ii. 183.  
at 'memoriæ' of Christmas, Epiphany,  
and Ascension, i. 387.  
forms of ('curta' and 'longa') described,  
i. 403.
- Venite exultemus Domino*, i. 38 ; ii. 23,  
39, 41.
- Verba mea*, i. 13, 38, 206, 282, 333, 339,  
341, 342, 352, 364, 365, 367, 368,  
369, 384, 411, 413, 416 ; ii. 5, 214,  
251, 253, 260.
- Vespers on greater festivals, i. 45.
- Vestments, repairs, washing and reconci-  
iliation of, i. 114 ; ii. 59 : colours  
of, see Colours.
- Via servitorum*, ii. 201.
- Vigilate*, i. 382 ; ii. 32.
- Vigils of principal feasts, rules as to, i.  
303, 383.
- Vigils on death of a monk, i. 51, 99, 347  
*sqq.* ; ii. 40.
- Visitation and unction of sick, i. 332 *sqq.*
- S. Vincent, festival of, i. 376, 431 ; ii.  
77, 289, 294, 300.
- Voce mea*, i. 352 ; ii. 251.
- Wages and fees to servants of monastery,  
see Servants, Ringers.
- '*Wallis versus Burgundiam*', ii. 101.
- Walter, Abbot of Westminster, ii. 177.
- Wandleswrthe (= Wandsworth), ii.  
153, 234.
- Wandleswrthe, Laurence de, ii. 244.

Ware, Richard de, Abbot of Westmin-  
ster, ii. 91, 226.  
Warming, means of, i. 106 ; ii. 50.  
Water, blessing of, i. 316.  
Wax, distribution of, i. 104, 372 : sacrist  
to find, for 'tabulae,' ii. 49.  
Weights, i. 32.  
Westerloke Mill, i. 123.  
'Wicat,' gate so called, ii. 256.  
Wine, allowances of, i. 396 ; ii. 79, 120.  
Wlrvic, name of a bell at Canterbury, *see*  
Bells.  
Women, discourse with, forbidden, i. 40,  
155, 430 ; ii. 259.  
excluded from buildings, i. 41 215.

Women (*continued*)—  
may enter outer parlour, cloister and  
refectory at certain times, i. 215 ; ii.  
170.  
'Wonke pain,' bread so called, ii. 244.  
Wood, for monks in infirmary, from All  
Saints' Eve to Candlemas, i. 326.  
Worcester, Prior of, in refectory, ii. 108.  
Writing, in cloister, i. 206-7 ; ii. 161-2 :  
not allowed to monks absent from  
choir through illness, i. 319.  
  
Vdolwestre, ii. 132.  
Year's mind, *see* Anniversary.

## CORRIGENDA.

---

Vol. I.	page	11,	line 13, for	ipse	read ipsi.
"	"	65,	" 16, "	dejectis	" detectis.
"	"	91,	" 5,	minus	" nimis.
"	"	111,	" 21,	trinomius	" trinominis.
"	"	124,	" 4,	ministerio	" ministeria, <i>and delete note</i> <sup>1</sup> .
"	"	134,	" 10,	paritatis	" caritatis.
"	"	136,	" 27,	Bertona	" bertona.
"	"	137,	" 11,	ad	" ab.
"	"	147,	" 1,	iocis	" locis.
"	"	188,	" 6,	deputata	" deputato.
"	"	195,	" 30,	Bertona	" bertona.
"	"	238,	" 25,	mille	" nullæ.
"	"	283,	" 12,	ut vinum	" nec vinum.
"	"	283,	" 13,	recipiatur	" reperiatur.
"	"	284,	" 28,	hoc	" ly [Fr. le] <i>and delete note</i> <sup>2</sup> .
"	"	285,	" 34,	cederit	" ceciderint.
"	"	286,	" 11,	recipiendo	" respiciendo.
"	"	287,	" 3,	prunis	" pannis.
"	"	289,	" 4,	consueverit	" censuerit.
"	"	290,	" 34,	altare	" [ad] altare.
Vol. II.	"	34,	" 32,	magna	" de magna.
"	"	51,	" 19,	carritatam	" carrikatam.
"	"	67,	" 12,	nisi	" ubi.
"	"	76,	" 19,	frustratim	" frustatim.
"	"	231,	" 34,	<i>place the semicolon after ducatur.</i>	



List of Works already issued.

- 1891.\* I. MISSALE AD USUM ECCLESIAE WESTMONASTERIENSIS.  
fasc. i. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo.  
[Dec. 1891.]
- III. THE MARTILOGE, 1526. Edited by the Rev. F. PROCTER,  
M.A., and the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A. 8vo.  
[May, 1893.]
- 1892.\* II. THE MANNER OF THE CORONATION OF KING CHARLES  
THE FIRST, 1626. Edited by the Rev. CHR. WORDSWORTH,  
M.A. 8vo.  
[Dec. 1892.]
- IV. THE BANGOR ANTIPHONARIUM. Edited by the Rev.  
F. E. WARREN, B.D., F.S.A. Part I. containing complete  
facsimile in collotype, with historical and palaeographical  
introduction. 4to.  
[Aug. 1893.]
1893. V. MISSALE AD USUM ECCLESIAE WESTMONASTERIENSIS,  
fasc. ii. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo.  
[Aug. 1893.]
- VI. OFFICIUM ECCLESIASTICUM ABBATUM SECUNDUM USUM  
EVESHAMENSIS MONASTERII. Edited by the Rev.  
H. A. WILSON, M.A. 8vo.  
[Aug. 1893.]
1894. VII. TRACTS OF CLEMENT MAYDESTONE, *viz.*  
DEFENSORIUM DIRECTORII and CREDE MICHI. Edited by the  
Rev. CHR. WORDSWORTH, M.A. 8vo.  
[Oct. 1894.]
- VIII. THE WINCHESTER TROPER. Edited by the Rev. W.  
HOWARD FRERE, M.A. 8vo.  
[Nov. 1894.]
1895. IX. THE MARTYROLOGY OF GORMAN. Edited by WHITLEY  
STOKES, D.C.L., Foreign Associate of the Institute of  
France. 8vo.  
[July, 1895.]
- X. THE BANGOR ANTIPHONARIUM, Part II. containing an  
amended text with liturgical introduction, and an appendix  
containing an edition of Harleian MS. 7653. Edited by the  
Rev. F. E. WARREN, B.D., F.S.A. 4to.  
[Nov. 1895.]

\* The books issued for 1891 and 1892 are out of print.

1896. XI. THE MISSAL OF ROBERT OF JUMIÈGES, BISHOP OF LONDON,  
A.D. 1044-1051, AND ARCHBISHOP OF CANTERBURY IN A.D.  
1051. Edited from a MS. in the Public Library at Rouen,  
by the Rev. H. A. WILSON, M.A. 8vo. [July, 1896.]
- XII. MISSALE AD USUM ECCLESIAE WESTMONASTERIENSIS,  
fasc. iii. Containing an appendix giving certain Offices from  
Westminster MSS. in the Bodleian Library and the British  
Museum, together with full indices, notes, and a liturgical  
introduction. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo.  
[Nov. 1897.]
1897. XIII. THE IRISH LIBER HYMNORUM. Edited from MSS. in the  
Libraries of Trinity College, and the Franciscan Convent  
at Dublin by the Rev. JOHN H. BERNARD, D.D., and  
ROBERT ATKINSON, LL.D. Vol. I., Text and Glossary.  
Vol. II., Notes and Translations of the Irish Prefaces and  
Hymns. 8vo. [July, 1898.]
1898. XV. THE ROSSLYN MISSAL. An Irish manuscript in the Advo-  
cates' Library, Edinburgh. Edited by the Rev. H. J.  
LAWLOR, D.D. 8vo. [April, 1899.]
- XVI. THE CORONATION BOOK OF CHARLES V. OF FRANCE.  
With reproductions in collotype of the 38 miniatures which  
illustrate the ceremonies, and facsimiles of seven of them in  
gold and colours. Edited by the Rev. E. S. DEWICK, M.A.,  
F.S.A. 4to. [Dec. 1899.]
1899. XVII. MISSALE ROMANUM, Milan, 1474. (The first printed  
edition of the Roman Missal.) Edited by the Rev. ROBERT  
LIPPE, LL.D. Vol. I. Text. 8vo. [Oct. 1899.]
- XVIII. THE PROCESSIONAL OF THE NUNS OF ST. MARY AT  
CHESTER. With English rubrics. Edited by Dr. J. WICK-  
HAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Oct. 1899.]
1900. XIX. THREE CORONATION ORDERS: (1.) The Coronation  
Order of William III. and Mary II. (2.) An Anglo-  
French version of the English Coronation Order. (3.)  
Consecration of the Anglo-Saxon King. Edited by Dr. J.  
WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Feb. 1901.]
- XX. CLEMENT MAYDESTONE'S DIRECTORIUM SACERDOTUM.  
Edited by (the late) Rev. Canon COOKE, M.A., and the Rev.  
CHRISTOPHER WORDSWORTH, M.A. Vol. I. 8vo.  
[Feb. 1901.]

1901. XXI. FACSIMILES OF HCRÆ B.M.V., reproduced in collotype from English MSS. of the 11th Century. Edited by the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A. 4to. [Jan. 1902.]
- XXII. CLEMENT MAYDESTONE'S DIRECTORIUM SACERDOTUM. Edited by (the late) Rev. Canon COOKE, M.A., and the Rev. CHRISTOPHER WORDSWORTH, M.A. Vol. II. 8vo. [March, 1902.]
1902. XXIII. CUSTOMARY OF THE BENEDICTINE MONASTERIES OF ST. AUGUSTINE, CANTERBURY, AND ST. PETER, WESTMINSTER. Edited by Sir EDWARD MAUNDE THOMPSON, K.C.B., LL.D., D.C.L., V.P.S.A. Vol. I. Containing text of Cottonian MS. Faustina C. xii. 8vo. [October, 1902.]
- XXIV. THE BENEDICTIONAL OF ARCHBISHOP ROBERT. Edited by the Rev. H. A. WILSON, M.A. 8vo. [Jan. 1903.]
1903. XXV. THE CLERK'S BOOK OF 1549. From the unique copy in the British Museum. (C. 36. d. 1.) Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Feb. 1904.]
- XXVI. THE HEREFORD BREVIARY. Edited by the Rev. W. HOWARD FRERE, M.A., and LANGTON E. G. BROWN, sub-Librarian of the Hereford Chapter Library. Vol. I. Psalterium, Commune Sanctorum, Temporale. 8vo. [Feb. 1904.]
1904. XXVII. TRACTS ON THE MASS. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. Containing :—  
*Ordinarium Missae Sarum.* From an early 14th Century Missal formerly in the possession of the late Mr. WILLIAM MORRIS, F.S.A. (With two collotype plates.)  
*Langforde's Meditatyon for Goostly Exercyse in the tyme of the Masse.* (Bodleian MS., Wood 17.)  
*Alphabetum seu Instructio Sacerdotum.* (Bodleian, Douce 14.) Collated with four other editions.  
*Dominican Directions for High Mass.* From a 13th Century MS. (Brit. Mus. Add. 23,935.) With an Appendix on Low Mass from a Dominican Missal printed at Lubeck in 1502.  
*Ordo Missae* of John Burckard, Rome 1502, collated with a shorter recension from a Roman Missal of 1501.  
And other pieces. 8vo. [November, 1904.]
- XXVIII. CUSTOMARY OF THE BENEDICTINE MONASTERIES OF ST. AUGUSTINE, CANTERBURY, AND ST. PETER, WESTMINSTER. Edited by Sir EDWARD MAUNDE THOMPSON, K.C.B., LL.D., D.C.L., V.P.S.A. Vol. II. Containing text of Cottonian MS. Otho C. xi. and of part of Gonville and Caius College MS. 211. 8vo. [Dec. 1904.]

The following Works are in preparation :

THE MARTYROLOGY OF OENGUS THE CULDEE. Edited with a collation of the MSS., by WHITLEY STOKES, D.C.L., Foreign Associate of the Institute of France. [In the Press.]

THE MOZARABIC PSALTER. (Brit. Mus. Add. 30,851.) Edited by J. P. GILSON, M.A., of the British Museum. [In the Press.]

FACSIMILE EDITION OF THE STOWE MISSAL, a manuscript belonging to the Royal Irish Academy. Edited by Dr. G. F. WARNER, F.S.A., Keeper of the Manuscripts at the British Museum. [In the Press.]

MISSALE ROMANUM, Milan, 1474. Edited by the Rev. ROBERT LIPPE, LL.D. Vol. II. Supplement and Indices. [In the Press.]

FACSIMILES OF EARLY MSS. OF THE CREEDS, including an early copy of *Quicunque vult*, from an Irish MS. in the Ambrosian Library at Milan (O. 212, sup.). Edited by the Rev. A. E. BURN, M.A. 4to.

THE ORDINALE OF EXETER. Edited by the Rev. J. N. DALTON, M.A., F.S.A., Canon of Windsor.

THE LITURGY OF ST. JAMES. Edited by the Rev. F. E. BRIGHTMAN, M.A., Prebendary of Lincoln.

THE HEREFORD BREVIARY. Edited by the Rev. W. HOWARD FRERE, M.A., and LANGTON E. G. BROWN, sub-Librarian of the Hereford Chapter Library. Vol. II. Sanctorale. 8vo.

THE PONTIFICAL IN THE LIBRARY OF MAGDALEN COLLEGE, OXFORD (MS. 226), an English manuscript of the twelfth century. Edited by the Rev. H. A. WILSON, M.A.

THE SECOND RECENSION OF QUIGNON'S BREVIARY. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A.

CRANMER'S EARLY PROJECTS FOR REFORM OF THE DIVINE SERVICE. A complete Edition of British Museum MS. Royal 7 B. iv. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A.

THE LEOFRIC COLLECTAR, an English manuscript of the eleventh century (Harl. MS. 2961). Edited by the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A.

**PONTIFICALE LANALETENSE.** An English MS. of the 11th Century,  
now in the Public Library at Rouen. Edited by LEOPOLD G. WICKHAM  
LEGG, M.A.

**THE COLBERTINE BREVIARY.**

**MISSALE GOTHICUM.** (Vatican MS. Regiae 317.)

**MISSALE FRANCORUM,** and other fragments of Gallican Liturgies.

**THE BRIGITTINE BREVIARY OF THE NUNS OF SION,** with English  
rubrics. From a MS. at Magdalene College, Cambridge.

**THE MONASTIC BREVIARY OF THE CHURCH OF DURHAM.** (Harl.  
MS. 4664.)

*December, 1904.*

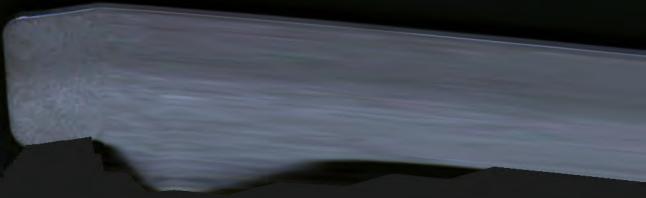
\* \* \* Persons wishing to join the Society are requested to communicate with  
the Hon. Secretary, the Rev. H. A. WILSON, Magdalen College,  
Oxford; or with the Hon. Treasurer, the Rev. E. S. DEWICK, 26,  
Oxford Square, Hyde Park, London, W

\* \* \* The books are issued to members in return for an annual subscription  
of one guinea, payable at the beginning of each year.

\* \* \* Members are reminded that subscriptions are due on the 1st of January  
in each year. Subscriptions should be paid to the Hon. Treasurer, the  
Rev. E. S. DEWICK, 26, Oxford Square, Hyde Park, London, W.; or to  
the account of the Henry Bradshaw Society, at Messrs. CHILD & Co.,  
1, Fleet Street, Temple Bar, London, E.C. All cheques should be  
crossed with the name of the Society's Bankers.







Digitized by Google

3 2044 105 532 113